

# مجموعه

قوانین موضوعه و مصوبات

دوره هیجدهم قانونگذاری  
~~~~~

۲۶ فروردین ماه ۱۳۳۳ - ۲۶ فروردین ماه ۱۳۳۵

## مقدمه

اکنون که مجموعه قوانین و مصوبات دوره هیجدهم قانونگزاری چاپ و تقدیم خواستاران میگردد خاطر آنرا بمراتب زیر معطوف میدارد :

کلیه مصوبات دوره هیجدهم در نه قسمت بشرح زیر است :

**قسمت اول -** قوانین : مصوباتی که جنبه همگانی داشته و عموم مشمول مقررات آن میباشند .

**قسمت دوم -** کنتراتها (قراردادها) و استخدام اتباع بیگانه .

**قسمت سوم -** قراردادها و مقاوله نامه های بین المللی - عهد نامه ها و قرار دادها - بکابینه بین دولت شاهنشاهی ایران و سایر کشورها بسته شده و دولت شاهنشاهی ایران در آن شرکت یا قبول عضویت نموده است .

**قسمت چهارم -** مصوبات مالی - بودجه ها و اعتبارات و وظایف و مستمری ها .

**قسمت پنجم -** تصمیمات مجلس و مطالب و مسائل مصوبه - ابراز رأی اعتماد بکابینه ها - بر نامه کابینه ها - معرفی اعضای کابینه ها - معرفی معاونین وزیران و نیز آئین نامه های که بموجب اختیارات حاصله از قوانین مربوطه بتصویب کمیسیونهای پارلمانی رسیده است .

**قسمت ششم -** آئین نامه ها و مصوبات کمیسیونهای پارلمانی .

**قسمت هفتم -** مصوبات کمیسیون مشترك بر نامه .

**قسمت هشتم -** مصوبات کمیسیون بودجه .

**قسمت نهم -** مصوبات کمیسیونهای مشترك مجلسین : ابلاغی مجلس شورا -

ابلاغی مجلس سنا .

نکاتی که موقع چاپ قوانین ادوار گذشته در تنظیم فهرست‌ها مورد نظر بوده در این مجموعه نیز رعایت گردیده منتهی فهرست موضوعی که خود فهرستی جدا-گانه بوده است در این مجموعه ضمن فهرست تاریخی گنجانیده شده است با این ترتیب فهرست تنظیم شده دو قسمت است :

۱- فهرست تقسیمی و آن نیز دو قسمت است .

الف - فهرست کلی که در ابتدای مجموعه قرار گرفته و محل هر يك از قسمت‌های نه گانه را تعیین میکند .

ب - فهرست جزئی که در ابتدای هر قسمت قرار گرفته و شامل کلیه قوانین مربوط به همان قسمت است .

۲ - فهرست تاریخی و موضوعی که در آخر این مجموعه قرار داده شده و کلیه مصوبات دوره هیجدهم قانونگذاری را بترتیب تاریخ تصویب نشان میدهد و ضمناً هر يك از قوانین مصوبه که حاوی موضوع دیگری باشد آن موضوع ضمن فهرست تاریخی نشان داده شده که مراجعه کنندگان با سهولت تأمین منظور نمایند . ضمناً بعلاوه کثرت صفحات و عدم گنجایش آن در يك جلد تصمیم گرفته شد کلیه قوانین و مصوبات و کنتراتها و استخداها و قراردادها و خلاصه هر چه مربوط باین دوره است در سه جلد جداگانه جلد سازی گردد منتها از نظر سهولت کار و مراجعه خواستاران محترم مقدمه را یکجا در جلد اول قرارداد داده که از نظر قارئین محترم میگذرد .

اداره مطبوعات و اطلاعات مجلس شورای ملی

آبانماه ۱۳۳۹



# فهرست

قوانین موضوعه و مصوبات

دوره هیجدهم قانونگذاری

---

( فهرست تقسیمی )

| صفحه |     | شرح                                                     | شماره |
|------|-----|---------------------------------------------------------|-------|
| تا   | از  |                                                         | ترتیب |
| ۲۵۸  | ۱   | قسمت اول - قوانین                                       | ۱     |
| ۲۶۶  | ۲۵۹ | قسمت دوم - کنترات ها (قراردادها) و استخدام اتباع بیگانه | ۲     |
| ۸۳۶  | ۲۶۷ | قسمت سوم - قراردادها و مقاوله نامه های بین المللی       | ۳     |
| ۰۰۰  | ۸۳۷ | قسمت چهارم - بودجه ها و اعتبارات و وظائف و مستمری ها    | ۴     |
| ۰۰۰  | ۰۰۰ | قسمت پنجم - تصمیمات مجلس و مطالب متفرقه و مسائل متفرقه  | ۵     |
| ۰۰۰  | ۰۰۰ | قسمت ششم - آئین نامه ها و مصوبات کمیسیونهای پارلمانی    | ۶     |
| ۰۰۰  | ۰۰۰ | قسمت هفتم - مصوبات کمیسیون مشترک بر نامه                | ۷     |
| ۰۰۰  | ۰۰۰ | قسمت هشتم - مصوبات کمیسیون بودجه                        | ۸     |
| ۰۰۰  | ۰۰۰ | قسمت نهم - مصوبات کمیسیونهای مشترک مجلسین               | ۹     |

# فهرست

قسمت اول -- قوانین

دوره هیجدهم قانونگذاری

---

از صفحه ۱ تا صفحه ۲۵۸

---

| صفحه |     | عنوان قانون                                                                                                | شماره<br>ترتیب |
|------|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| از   | تا  |                                                                                                            |                |
| ۱    | ۱   | طرح قانونی راجع بالغاء، وکان لم یکن بودن طرح قانونی<br>مصادره اموال آقای احمد قوام .                       | ۱              |
| ۲    | ۱   | تصمیم قانونی دائر بر رد طرح مربوط بعفو و آزادی خلیل<br>طهماسبی                                             | ۲              |
| ۳    | ۲   | قانون راجع به تشدید مجازات سارقین مسلح که وارد منزل<br>یامسکن اشخاص شوند .                                 | ۳              |
| ۳    | ۳   | قانون راجع بالغاء قوانین موقتی انحلال دیوان کشور و<br>دادرسی و کیفر آرتش .                                 | ۴              |
| ۹۵   | ۴   | قانون راجع باجازه مبادله قرار داد فروش نفت و گاز و<br>طرز اداره عملیات آن .                                | ۵              |
| ۹۵   | ۹۵  | طرح قانونی دائر بقابل مصرف بودن اعتبارات ساختمانی<br>سالهای ۱۳۲۹ الی ۱۳۳۲ تا آخر سال ۱۳۳۴                  | ۶              |
| ۱۰۴  | ۹۶  | قانون مربوط باخذ یک هزارم از معاملات ثبتی جهت کمک<br>بشیر و خورشید سرخ ایران ،                             | ۷              |
| ۱۰۶  | ۱۰۴ | قانون مربوط باصلاح قانون هزینه های داد گستری و ثبت<br>و حق تمبر و پروانه و تعیین اشل حقوق قضات داد گستری . | ۸              |
| ۱۰۷  | ۱۰۷ | قانون مربوط بوصول عوارض از بنزین بمنظور کمک<br>بمستمدان .                                                  | ۹              |



| صفحه |     | عنوان قانون                                                                                                                               | شماره<br>ترتیب |
|------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| تا   | از  |                                                                                                                                           |                |
|      |     | قانون راجع با اجازه استفاده از باقیمانده و صرفه جوئی<br>اعتبار منظور در ردیف ۷۰ بودجه کل کشور (اعتبار دفع ملخ)                            | ۱۰             |
| ۱۰۸  | ۱۰۷ | قانون راجع ببرقراری و وظیفه در باره وراث مرحوم<br>عبدالصاحب صفائی .                                                                       | ۱۱             |
| ۱۰۹  | ۱۰۸ | قانون راجع با اجازه ضرب مسكوك ده ریالی نیکی .                                                                                             | ۱۲             |
| ۱۱۰  | ۱۰۹ | قانون تمديد مدت اجرای قانون مصوب ۲۵ آذرماه ۱۳۳۴<br>مربوط بتمديد اجرای موقت ۲۴ فقره لوایح تقدیمی تا آخر<br>آبان ماه ۱۳۳۵ .                 | ۱۳             |
| ۱۱۰  | ۱۱۰ | قانون مالیات بر درآمد و املاک مزروعی و مستغلات و<br>حق تمبر .                                                                             | ۱۴             |
| ۱۵۷  | ۱۱۰ | لایحه قانونی راجع بتشکیل آموزشگاه افسریاری .                                                                                              | ۱۵             |
| ۱۵۸  | ۱۵۷ | لایحه قانونی راجع بتمديد مدت معافیت بقیه مشمولین<br>متولد سنوات ۱۳۰۶ تا پایان سال ۱۳۱۱ .                                                  | ۱۶             |
| ۱۵۹  | ۱۵۸ | قانون تشکیل سازمان تعاونی مصرف کادر نیروهای انتظامی<br>قانون بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمند<br>کارگاهها و کارخانجات ارتش . | ۱۷             |
| ۱۶۰  | ۱۵۹ | قانون راجع بتمديد خدمت افسران احتیاط و ذخیره بخدمت ارتش .                                                                                 | ۱۸             |
| ۱۷۲  | ۱۶۱ | قانون راجع بتمديد خدمت افسری و وظیفه از يك سال به<br>یکسال و نیم .                                                                        | ۱۹             |
| ۱۷۳  | ۱۷۳ |                                                                                                                                           | ۲۰             |
| ۱۷۴  | ۱۷۳ |                                                                                                                                           |                |

| صفحه |     | عنوان قانون                                                                                                                     | شماره<br>ترتیب |
|------|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| تا   | از  |                                                                                                                                 |                |
| ۱۷۵  | ۱۷۴ | قانون مربوط بپرداخت مستمری بورا افسران و درجه داران و همردیفان و سایر مستخدمین ارتش کد در راه انجام وظیفه تلف یا کشته شده اند . | ۲۱             |
| ۱۷۶  | ۱۷۵ | قانون مربوط باصلاح مواد ۱۹ و ۳۹ قانون دادرسی و کیفر ارتش .                                                                      | ۲۲             |
| ۱۷۸  | ۱۷۶ | قانون متمم قانون نظام وظیفه عمومی و روش جدید سرباز گیری .                                                                       | ۲۳             |
| ۱۷۹  | ۱۷۸ | قانون راجع به ارزش گواهینامه فارغ التحصیلان آموزشگاه های رانندگی و میکانیک ارتش .                                               | ۲۴             |
| ۱۷۹  | ۱۷۹ | قانون راجع بحقوق معلم در تمام کشور .                                                                                            | ۲۵             |
| ۱۸۶  | ۱۸۰ | قانون ترمیم حقوق فرهنگیان .                                                                                                     | ۲۶             |
| ۱۸۸  | ۱۸۷ | قانون اعزام فارغ التحصیلان رتبه اول دانشکده ها و هنر - سرای عالی بخارجه .                                                       | ۲۷             |
| ۱۸۹  | ۱۸۸ | قانون مربوط به ترمیم حقوق کمک آموزگاران .                                                                                       | ۲۸             |
| ۱۸۹  | ۱۸۹ | قانون مربوط باجازه پرداخت تفاوت ترمیم حقوق آموزگاران .                                                                          | ۲۹             |
| ۱۹۰  | ۱۹۰ | قانون اجازه برقراری حکومت نظامی در هشت نقطه از منطقه خوزستان برای مدت سه ماه .                                                  | ۳۰             |

| صفحه |     | شرح                                                                                            | شماره |
|------|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| تا   | از  |                                                                                                | ترتیب |
|      |     | قانون اجازه برقراری حکومت نظامی در سراسر راه آهن ایران ناشش کیلومتری اطراف آن برای مدت سه ماه. | ۳۱    |
| ۱۹۱  | ۱۹۰ | قانون اجازه برقراری حکومت نظامی در شهرستان تهران برای مدت سه ماه.                              | ۳۲    |
| ۱۹۱  | ۱۹۱ | قانون اجازه برقراری حکومت نظامی در پالایشگاه کرمانشاه برای مدت سه ماه.                         | ۳۳    |
| ۱۹۲  | ۱۹۱ | قانون راجع به تثبیت پشتوانه اسکناس.                                                            | ۳۴    |
| ۱۹۶  | ۱۹۲ | قانون مربوط بدعوت کارمندان از کار برکنار شده در دولت سابق بکار                                 | ۳۵    |
| ۱۹۸  | ۱۹۷ | قانون حمایت کارمندان مسلول و پیش گیری بیماری سل.                                               | ۳۶    |
| ۲۰۰  | ۱۹۹ | قانون مربوط باصلاح قانون آب وفاضل آب شهر تهران.                                                | ۳۷    |
| ۲۰۱  | ۲۰۰ | قانون اجازه تعویض اسکناسهای پنجاه و یکصد ریالی.                                                | ۳۸    |
|      |     | لایحه قانونی مربوط با اجازه تحصیل اعتبار از کشورهای متحده آمریکای شمالی و انگلستان.            | ۳۹    |
| ۲۰۳  | ۲۰۱ | قانون تمدید مدت رسیدگی کمیسیونهای مشترک                                                        | ۴۰    |
| ۲۰۴  | ۲۰۴ | بلوایح تصویبی آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات.                                                |       |
|      |     | قانون راجع با کشف و بهره برداری از منابع طبیعی (فلات قاره) ایران.                              | ۴۱    |
| ۲۰۵  | ۲۰۴ |                                                                                                |       |

| صفحه |     | عنوان قانون                                                                                               | شماره<br>ردیف |
|------|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| تا   | از  |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون مربوط باحساب مدت نمایندگی سناتور ها جزو<br>سنین خدمت .                                              | ۴۲            |
| ۲۰۶  | ۲۰۶ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون مربوط با اجازه اجراء ۲۴ فقره از لوایح مصوبه آقای<br>د کتر مصدق .                                    | ۴۳            |
| ۲۰۹  | ۲۰۶ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون منع کشت خشخاش واستعمال تریاک .                                                                      | ۴۴            |
| ۲۱۰  | ۲۰۹ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون راجع بجلب و حمایت سرمایه های خارجی .                                                                | ۴۵            |
| ۲۱۳  | ۲۱۱ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون مربوط بیلا بردن میزان حد اکثر حقوق ثابت<br>کارمندان دون پایه و خدمتگذاران جزء و مدد معاش<br>اولاد . | ۴۶            |
| ۲۱۴  | ۲۱۳ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون مربوط بتبذیل وضع بانگ سپه بصورت شرکت<br>سهامی .                                                     | ۴۷            |
| ۲۱۵  | ۲۱۴ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون راجع بتمدید مدت اجازه اجرای ۲۱ فقره لایحه از<br>۲۴ فقره لوایح مصوب آقای د کتر مصدق .                | ۴۸            |
| ۲۱۷  | ۲۱۵ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون راجع بلغو گذرنامه برای مسافرت عراق و مرز سوریه .                                                    | ۴۹            |
| ۲۱۹  | ۲۱۷ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون راجع بتفکیک وزارت اقتصاد ملی بدو وزارتخانه<br>بازرگانی - صنایع و معادن .                            | ۵۰            |
| ۲۲۰  | ۲۱۹ |                                                                                                           |               |
|      |     | قانون بر نامه هفت ساله دوم عمرانی کشور .                                                                  | ۵۱            |
| ۲۲۹  | ۲۲۰ |                                                                                                           |               |

| صفحه |     | عنوان قانون                                  | شماره<br>ردیف |
|------|-----|----------------------------------------------|---------------|
| تا   | از  |                                              |               |
| ۲۵۰  | ۲۴۹ | قانون مربوط باصلاح ماده ۴۹ قانون ثبت احوال . | ۵۲            |
| ۲۵۵  | ۲۵۱ | قانون مربوط به آمار و سر شماری .             | ۵۳            |
|      |     | قانون راجع بتأسیس دبستانهای چهار کلاسه ملی و | ۵۴            |
| ۲۵۶  | ۲۵۵ | دبیرستانهای غیر دولتی .                      |               |
|      |     | قانون راجع به احداث جاده سوم بین تهران و     | ۵۵            |
| ۲۵۸  | ۲۵۶ | شمیران *                                     |               |



## قسمت اول - قوانین

### طرح قانونی

راجع بالغاء وکان لم یکن بودن طرح قانونی

مصادره اموال آقای احمد قوام

مصوب ۲ خرداد ماه ۱۳۳۳

ماده واحده - طرح قانونی مصادره اموال آقای احمد قوام ملغی و کان لم یکن است. این طرح قانونی که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه یکشنبه دوم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت.

طرح بالا در جلسه شنبه ۲۹ خرداد ماه ۱۳۳۳ بتصویب

مجلس سناریسیده است

### تصمیم قانونی

دائر به رد طرح مربوط بعفو و آزادی خلیل طهماسبی

مصوب ۱۰ دیماه ۱۳۳۴

ماده واحده - نظر باینکه طرح مصوب دوره هفدهم مجلس شورای ملی مربوط بعفو و آزادی خلیل طهماسبی در زمان دائر بودن مجلس سنا برای تصویب یا رد بدانجا ارسال گردیده بود که اخیراً مجلس سنا آنرا رد کرده و مجدداً برای طرح در مجلس شورای ملی ارجاع شده بود کمیسیون دادگستری بالنتیجه بارای مجلس سنا مبنی بر رد طرح مزبور موافقت نموده و مجلس شورای ملی نظر کمیسیون را تصویب نموده است.

تصمیم قانونی بالا مبنی بر رد طرح مربوط به عفو و آزادی خلیل ظهماسبی در جلسه یکشنبه دهم دیماه یکهزار و سیصد و سی و چهار به تصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای - نورالدین امامی

طرح قانونی بالا در جلسه ۲۵ آذرماه ۱۳۳۴  
در مجلس سنا نیز مخالف قانون اساسی تلقی و رد شده است

## قانون

راجع بتشدید مجازات سارقین مسلح که وارد منزل

یا مسکن اشخاص شوند

مصوب ۲۵ خرداد ماه ۱۳۳۳

**ماده ۱ و حده -** هر گاه يك يا چند نفر برای سرقت وارد منزل یا مسکن اشخاص شوند اگر چه يك نفر آنها حامل سلاح باشد و یا در موقع سرقت در مقام هتك ناموس بر آیند و هیچیک از آنها هم مسلح نباشند در دادگاههای نظامی محاکمه و بمجازات مقرر در بند الف ماده ۴۰۸ قانون دادرسی و کیفر ارتش محکوم خواهند شد .

**تبصره ۱ -** در صورتیکه ساکنین محللهای مزبور در مقام مدافعه از مال یا جان یا ناموس و یا جلوگیری از بردن مال در محل سرقت مرتکب قتل یا جرح و یا ضرب سارقین بشوند از مجازات معاف خواهند بود و همچنین اگر متهم یا متهمین باخطار مأمورین انتظامات تسلیم نشوند و در نتیجه فرار آنها و تیراندازی مأمورین مجروح یا مقتول گردند مأمورین انتظامی از مجازات معاف میباشند .

**تبصره ۲ -** مأمورینی که بسارقین در ارتکاب سرقت بنحوی از انحاء معاونت کرده و یا وسائل فرار آنها را فراهم آورند مشمول مقررات این قانون بوده و بحبس با اعمال شاقه از ۱۰ الی ۱۵ سال محکوم خواهند گردید .



**تبصره ۴ -** سارقينی که پس از وضع و اجراء اين قانون سه مرتبه مرتکب سرقت شوند پس از ارتکاب دفعه سوم مشمول اين قانون خواهند شد .  
 اين قانون که مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره است در جلسه سه شنبه بيست و پنجم خرداد ماه يک هزار و سيصد و سي و سه بتصويب مجلس شورای ملی رسيد .  
 رئيس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۹ تير ماه ۱۳۳۳ بتصويب  
 مجلس سنا رسیده است

### قانون

## راجع بالغاء قوانين موقتي انحلال ديوان کشور

### و دادرسي و کيفر ارتش

مصوب ۳۰ خرداد ماه ۱۳۳۳

**ماده واحده -** مواد مربوط بانحلال ديوان عالی کشور و داد گاه عالی انتظامی و همچنين کليه تغييراتی که بوسیله رئيس دولت سابق در قانون دادسی و کيفر ارتش بعمل آمده مخالف قانون اساسی بوده و از تاريخ تصويب آن دارای اثر و اعتبار قانونی نبوده و بهیچوجه قابل اجرا و استناد نمیباشد .

اين قانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه يکشنبه سی ام خرداد ماه يک هزار و سيصد و سي و سه و سه بتصويب مجلس شورای ملی رسيد .

رئيس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۹ تير ماه ۱۳۳۳ بتصويب مجلس سنا رسیده  
 و تبصره آن که مختصر اصلاحی در آن شده بود تا کنون بتصويب مجدد  
 مجلس شورای ملی نرسیده است

قوانین مالی و اقتصادی

## قانون

## راجع باجازه مبادله قرارداد فروش نفت و گاز و طرز

## اداره عملیات آن

مصوب ۲۹ مهرماه ۱۳۳۳

**ماده واحده** - مجلس شورای ملی قرارداد ضمیمه را که قسمت اول آن مشتمل بر پنجاه و یک ماده و دو ضمیمه مربوط به خرید و فروش نفت و گاز و طرز اداره عملیات مشروحه در آن میباشد و بامضای ایران و شرکت ملی نفت بعنوان طرف اول و بامضای شرکتهای مفصله الاسامی زیر :

گالف اویل کورپوریشن - سو کونی و اکیونوم کمپانی اینسکوریپوریتد - استاندارد اویل کمپانی - استاندارد اویل کمپانی اف کالیفرنیا - ذی تکساس کمپانی - انگلو ایرانین اویل کمپانی لیمیتد - نو - دهباتافشه پترولئوم ماتشاپای و کمپانی فرانسزدپترول . بعنوان طرفهای دوم (و بامضای شرکتهای عامل بر طبق ماده ۳ قرارداد) رسیده است و قسمت دوم آن مشتمل بر پنج ماده مربوط به افضای ایران و شرکت ملی نفت ایران از یک طرف و انگلو ایرانین اویل کمپانی لیمیتد از طرف دیگر رسیده است تصویب نموده و بدولت اجازه اجراء و مبادله قرارداد مزبور رامیدهد.

کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مابینت داشته باشد ملغی است .

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و متن قرارداد ضمیمه است در جلسه روز پنجشنبه بیست و نهم مهرماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۶ آبانماه ۱۳۳۳ بتصویب  
مجلس سنای رسیده است

## متن قرارداد فروش نفت

این قرارداد مشتمل بر دو قسمت است که قسمت اول آن بین ایران از طریق دولت شاهنشاهی ایران و شرکت ملی نفت ایران (شرکتی که طبق قوانین ایران - تشکیل یافته و وجود دارد) بعنوان طرف های اول و گالف اویل کورپوریشن GULF OIL CORPORATION (شرکتی که طبق قوانین پنسیلوانیای ممالک متحده آمریکا تشکیل یافته و وجود دارد) و سوکونی و اکیونوم اویل کمپانی اینسکورپوریتد SOCONY - VACUUM OIL COMPANY, INCORPORATED (شرکتی که طبق قوانین نیویورک ممالک متحده آمریکا تشکیل یافته و وجود دارد) و استاندارد اویل کمپانی STANDARD OIL COMPANY (شرکتی که طبق قوانین نیوجرسی ممالک متحده آمریکا تشکیل یافته و وجود دارد) و استاندارد اویل کمپانی اف کالیفرنیا STANDARD OIL COMPANY OF CALIFORNIA (شرکتی - که طبق قوانین دلاوار ممالک متحده آمریکا تشکیل یافته و وجود دارد) و ذی تکراس کمپانی THE TEXAS COMPANY (شرکتی که طبق قوانین دلاوار ممالک متحده آمریکا تشکیل یافته و وجود دارد) و انگلو ایرانی اویل کمپانی لیمیتد ANGLO - IRANIAN OIL COMPANY, LIMITED (شرکتی که طبق قوانین ممالک متحده پادشاهی تشکیل یافته و وجود دارد) و ن - و - ده با تافشه پترولیوم ماتشاپای N. V. DE BATAAFSCHE PETROLEUM MAATSCHAPPIJ (شرکتی که طبق قوانین هلاند تشکیل یافته و وجود دارد) و کمپانی فرانسه پترول COMPAGNIE FRANCAISE DES PETROLES (شرکتی که طبق قوانین فرانسه تشکیل یافته و وجود دارد) بعنوان طرف های دوم و قسمت دوم آن بین

طرفهای اول و

انگلو ایرانیین اویل کمپانی لیمیتهد

ANGLO-IRANIAN OIL COMPANY, LIMITED (شرکتی که طبق قوانین -

ممالک متحده پادشاهی تشکیل یافته و وجود دارد) بعنوان طرف سوم

منعقد میگردد.

### قسمت اول قرارداد

نظر باینکه دولت ایران و شرکت ملی نفت ایران علاقمندند که در تولید و فروش نفت ایران افزایشی حاصل شود که منتج بحصول منافع بیشتری برای ملت ایران از نفت مذکور گردد و از طرفی برای تولید و تصفیه و حمل و تهیه بازار نفت مزبور بمقادیر کافی که بتوان افزایش مزبور را بحد وافی ترقی داد سرمایه و دستگاه اداری مجرب و تخصص فنی بیشتری مورد احتیاج است.

نظر باینکه شرکتهای بین المللی نفت که فوقاً بعنوان طرف دوم این قرارداد معرفی شده اند قادر و مایل هستند سرمایه مزبور و دستگاه اداری و تخصص فنی را در اختیار بگذارند و

نظر باینکه شرکتهای مذکور و شرکتهای وابسته بآنها در امور حمل و نقل و تصفیه و تسهیلات عرضه ببازار که با مخارج بسیار در سنین متمادی در تمام دنیا برقرار نموده اند ذی علاقه میباشند و قادر هستند مقادیر معتناهی از نفت ایران و مواد مشتقه آن را ببازارهای قسمت اعظمی از دنیا برای مدت قابل توجهی بشفع مشترك ملت ایران و خودشان عرضه دارند و

نظر باینکه طرفین از لحاظ تأمین وجود مقدار کافی نفت و محصولات آن برای مقاصد فوق الذکر در مدت مذکور توافق دارند که شرکتهای نامبرده عملیات و اداره

قسمتی از اموال نفتی دولت ایران و شرکت ملی نفت ایران (ولی نه تمام آن) بانضمام پالایشگاه آبادان را بشرح مشروح ذیل تصدی نمایند و

نظر باینکه دولت ایران و شرکت ملی نفت ایران از یکطرف و کمپانیهای نامبرده از طرف دیگر نیز در تسهیم عادلانه منافع حاصله از محصولات و تصفیه و فروش نفت ایران که بشرح ذیل تشریح گردیده توافق دارند و

نظر باینکه هر یک از طرفین بطیب خاطر وارد مذاکراتی شده اند که منجر باین قرارداد گردیده و منظور از این مذاکرات که در محیط دوستانه انجام شده آن بوده که از طرفی برای دولت ایران و شرکت ملی نفت ایران بازار صدور مقدار معتنابهی نفت ایران تأمین شود و موجبات افزایش منافع مادی و سعادت مردم ایران فراهم گردد و از طرف دیگر شرکتهای مذکور با تأمین لازم اطمینان داشته باشند که در ازاء آنکه منابع مالی و وسائل خود را در راه تجدید فعالیت صنعت نفت ایران بکار میاندازند اجر عادلانه بدست خواهند آورد و

نظر باینکه طرفین از لحاظ مراتب مذکور در نظر دارند مقررات این قرارداد باصمیمیت و حسن نیت بموقع اجرا گذارده شود.

علیهذا بدینوسیله بین طرفهای اول و طرفهای دوم توافق حاصل شد:

**ماده ۱** - تعریفات ذیل نسبت به بعضی از اصطلاحاتی که در قسمت اول این قرارداد مورد استفاده واقع شده است بجز در مواردیکه سیاق عبارت مفهوم دیگری اقتضا کند مربوط به محتویات همان قسمت اول خواهد بود.

**الف** - اصطلاح « این قرارداد » عبارت از قسمت اول و ضمیمه ۱ پیوست آن میباشد.

**ب** - حروف لاتین NIOC بمعنای شرکت ملی نفت ایران و حروف لاتین

IOC بمعنای شرکت نفت ایران میباشد .

ج - اعضاء کنسرسیوم بمعنای طرفهای دوم و هر کس که طبق ماده ۳۹ این قرارداد طرف فروش یا واگذاری یا انتقال قرار گیرد میباشد .  
 د - « شرکت اکتشاف و تولید » بمعنای شرکت اکتشاف و تولید نفت ایران میباشد .

IRAANSE AARDOLIE EXPLORATIE EN PRODUCTIE MAATS.  
 CHAPPIJ. N.V.

ه « شرکت تصفیه » عبارت است از شرکت تصفیه نفت ایران .

IRAAMSE AARDOLIE RAFFINAGE MAATSCHAPPIJ N.V.

و - « شرکتهای عامل » بمعنای شرکت اکتشاف و تولید و شرکت تصفیه میباشد .

ز - « شرکتهای بازرگانی » واجد معنایی که در ماده ۱۸ این قرارداد ذکر شده است میباشد .

ح - « ناحیه عملیات » عبارت از ناحیه‌ای است که در مواقع مختلف بموجب مقررات مواد ۲ و ۴۹ این قرارداد مشمول و موضوع این قرارداد شناخته میشود .

ط - « نفت خام » عبارت است از نفت خام طبیعی - اسفالت ( باشتمنای اسفالتی که توسط اشخاص دیگری غیر از شرکت ملی نفت ایران در تاریخ اجرا یا قبل از آن از معادن استخراج میشود ) و کلیه هیدو کاربورهای مایع بحالت طبیعی یا آنچه از طریق فشردن گاز یا سوا کردن از گاز طبیعی بدست آمده باشد .

در مواردیکه نفت خام بنحو دیگری غیر از طریق پالایشگاه عمل آورده شود و قسمتی از آن بجزریان نفت خام بازگشت شود « نفت خام » شامل آن قسمتی که باین طریق بازگشت شده است نیز میباشد .

ی - « محصول نفتی » عبارت است از هر گونه محصول تمام شده یا نیمه تمام که از نفت خام از طریق فشردن یا تصفیه یا عملیات شیمیائی یا هر نوع اسلوب یا عمل دیگر که فعلاً مکشوف باشد یا نباشد تحصیل گردد .

ک - « گاز طبیعی » یعنی گاز تر و گاز خشک و کلیه هیدروکربورهای گازی دیگر که از چاههای نفت یا گاز و تلمه گازی که پس از سوا کردن هیدروکربورهای مایع از این قبیل گازهای تر باقی مانده باشد .

ل - « پالایشگاه » عبارت است از پالایشگاه آبادان یا هر پالایشگاه یا پالایشگاههای دیگری که توسط شرکت تصفیه در ناحیه عملیات ساخته شود با انضمام کلیه وسایل و لوازم و متعلقات آن .

م - « مصرف داخلی در ایران » عبارت است از مصرف محصول یا ماده مربوطه در ایران نه آنچه از ایران صادر میشود ولی از نظر این تعریف آنچه را شرکتهای عامل در ایران مصرف میکنند شامل نمیشود .

ن - « بهای اعلان شده » نفت خام ایران :

۱ - در مورد نفت خام که برای صدور از ایران بار کشتی نفتکش شده باشد عبارت است از قیمت فوب کشتی نفتکش در مرکز نهائی ساحلی و آن قیمتی است که شرکت بازرگانی یا وابسته آن نفت خام برابر آنرا چه از حیث جنس و چه از لحاظ وزن مخصوص بمنظور فروش و تحویل بخریداران عموماً تحت شرایط مشابه و در همان مرکز نهائی ساحلی عرضه میدارد .

۲ - در مورد نفت خام تحویلی به پالایشگاه عبارت است از قیمت نفت خام مشابه آن چه از حیث جنس و چه از لحاظ وزن مخصوص که بشرح فوق فوب کشتی در بندر پالایشگاه برای فروش عرضه شود منهای مبلغی (حدداً کترهشت پنس برای-

متر مکعب) که بطور عادلانه و منصفانه بعنوان هزینه بارگیری نفت خام در بندر پالایشگاه مزبور قابل احتساب باشد.

س - « بهای اعلان شده مربوطه » در مورد نفت خام ایران عبارت است از بهای اعلان شده هر يك از شرکتهای بازرگانی یا شرکت وابسته آن برای این قبیل نفت خام در تاریخ صدور یا درموقع تحویل پالایشگاه بر حسب مورد.

ع - « شرکت فرعی » یا « فرعی » در مورد عضو کنسرسیوم عبارت است از هر نوع شرکت ثبت شده‌ای که کلیه سهام حائز رأی آن متعلق به عضو کنسرسیوم یا متعلق بشرکت اصلی عضو کنسرسیوم بوده یا سهام مزبور بهر يك از آنها بانفاق يك یا چند نفر اشخاص دیگر که هر يك از اشخاص مزبور عضو کنسرسیوم یا شرکت اصلی است تعلق داشته باشد.

ف - « شرکت وابسته » یا « وابسته » در مورد عضو کنسرسیوم یا شرکت بازرگانی که توسط آن عضو کنسرسیوم تعیین شده باشد عبارت است از هر شرکت ثبت شده که :

۱ - مالک پنجاه درصد یا بیشتر از سهام حائز رأی آن عضو کنسرسیوم باشد یا :

۲ - پنجاه درصد یا بیشتر از سهام حائز رأی آن متعلق به عضو کنسرسیوم یا تعلق بشرکت اصلی عضو کنسرسیوم داشته باشد یا سهام مزبور بهر يك از آنها بانفاق يك یا چند نفر اشخاص دیگر که هر يك از این اشخاص عضو کنسرسیوم یا شرکت اصلی است تعلق داشته باشد.

ص - « شرکت اصلی » که دو تعریف فوق‌الاشعار ذکر شده است عبارت است از شرکت ثبت شده یا شرکتی ثبت شده که مالک کلیه سهام حائز رأی عضو کنسرسیوم باشند و « مالک بودن » که در اینجا و در دو تعریف فوق بیان شده عبارت است از



مالکیت عین و منافع خواه مستقیماً خواه از طریق یک یا چند شرکت ثبت شده دیگر.  
**ق - « شخص »** عبارت است از شخص طبیعی یا حقوقی و شامل شرکت تضامنی و تجارخانه و شرکت و جمعیت‌های ثبت نشده و شرکت ثبت شده می‌باشد .

**ر - « مدت این قرارداد »** و « مدت بقیه دوره این قرارداد » دارای معانی می‌باشد که در ماده ۴۹ این قرارداد تصریح شده است .

**ش - « متر مکعب »** عبارت است از یک متر مکعب درصحت درجه فازهایت تحت فشار عادی جو .

**ت - « تاریخ اجرا »** عبارت از تاریخی است که در آن تاریخ این قرارداد طبق ماده ۵۱ آن بموقع اجرا درمی‌آید .

**ث - مدتهای مصرح در این قرارداد بر حسب سالنمای شمسی احتساب خواهد شد .**

**« سال »** عبارت است از سال تقویمی که از اول ژانویه شروع میشود و « دوره سه‌ماهه » عبارت از مدت هر سه ماهی است که از اول ژانویه یا اول آوریل یا اول ژوئیه یا اول اکتبر طبق تقویم گرگوری شروع میشود .

**ماده ۲ - جزء الف -** ناحیه عملیات مشمول و موضوع این قرارداد با رعایت مقررات ماده ۴۹ این قرارداد عبارت است از آنچه در ضمیمه (۱) پیوست این قرارداد تشریح شده است .

**جزء ب -** کلمه « میل » که در ضمیمه (۱) مورد استفاده قرار گرفته عبارت است از میل قانونی انگلیسی یا ۵۲۸۰ پا .

**جزء ج -** حقوق مربوطه شرکت ملی نفت ایران و شرکت نفت ایران در ناحیه عملیات فوق‌الذکر باید طوری تعدیل شود که با مقررات این قرارداد تطبیق نماید

و این موضوع در این قرارداد عمل شده است .

**ماده ۳ - جزء الف -** بمنظور اجرای این قرارداد و برای آنکه عملیات اکتشاف و تولید و تصفیه و حمل و نقل و سایر عملیات مشروح در ماده ۴ این قرارداد انجام گردد اعضای کنسرسیوم ترتیبی داده اند که شرکتهای عامل بر طبق قوانین کشور هلند تأسیس گردند و تعهد میکنند که این قرارداد را به امضای شرکتهای عامل برسانند. بمحض امضای این قرارداد هر یک از شرکتهای عامل مزبور در حکم طرف این قرارداد شناخته شده و اعضای کنسرسیوم بدینوسیله مجتمعاً و منفرداً انجام تعهدات مربوطه را که طبق این قرارداد بر عهده شرکتهای عامل میباشد تضمین مینمایند .

**جزء ب -** سازمان و اداره امور داخلی و حقوق و اختیارات و تعهدات شرکتهای عامل تابع مقررات این قرارداد خواهد بود .

**جزء ج -** سازمان و امور داخلی شرکتهای عامل طبق اساسنامه شرکتهای مزبور اداره خواهد شد .

شرکتهای عامل مطابق قوانین ایران در ایران ثبت رسیده اند و رونوشت های مصدق اساسنامه های آنها در تاریخ ثبت مزبور بدایره ثبت شرکتهای اداره ثبت اسناد تهران تسلیم شده است .

اساسنامه های مزبور بنظر نمایندگان ایران رسیده و قسمتهای مربوطه آن مورد موافقت آنها قرار گرفته است .

**جزء د -** هیئت مدیره هر شرکت از هفت نفر مدیر تشکیل خواهد شد و این تعداد را نمیتوان در هیچیک از دو هیئت مدیره بدون موافقت ایران افزایش داد . طبق تعهدی که اعضای کنسرسیوم در مقابل ایران مینمایند دو نفر از اعضای هیئت مدیره هر یک از شرکتهای طرف شرکت ملی نفت ایران تعیین خواهند شد .

**جزء ۵** - حق الزحمه حضور مدیران هر يك از شرکتهای برای شرکت آنها در جلسات هیئت مدیره بمیزانی خواهد بود که در مواقع لازم باموافقت شرکت ملی نفت ایران و شرکت عامل مربوطه تعیین گردد و این وجوه بحساب هزینههای جاری شرکت مربوطه منظور خواهد گردید .

**ماده ۴ - جزء الف** - شرکتهای عامل در مدت این قرارداد کلیه حقوق و اختیارات را برای انجام وظایف زیر ( در داخل ناحیه عملیات ) از طرف ایران و شرکت ملی نفت ایران بشرح مندرج در این ماده دارا خواهند بود :

**بند (۱)** - شرکت اکتشاف و تولید حقوق و اختیارات لازمه را برای اجرای عملیات زیر خواهد داشت :

اکتشاف ( از طریق زمین شناسی - ژئوفیزیکی و طرق دیگر بانضمام حفر چاه بمنظور تعیین شرایط زمین شناسی قشرهای تحتانی) و حفاری و تولید و استخراج و بر داشت نفت خام و گاز طبیعی و گرداندن دستگاه های تقطیر میدان نفت و دستگاههای گوگرد گیری و بطور کلی عمل آوردن نفت و گاز تولیدی آن شرکت تا حدودیکه برای عملیات شرکت لازم است و انبار کردن نفت و گاز و مشتقات و مواد ساخته شده از آن و حمل و نقل و تحویل این مواد با جمیع وسایل بانضمام وسایل بارگیری کشتی .

**بند (۲)** - شرکت تصفیه حقوق و اختیارات لازم را برای اجرای عملیات زیر خواهد داشت :

تصفیه و عمل آوردن نفت خام و گاز طبیعی محصول شرکت اکتشاف و تولید تصفیه و تهیه مشتقات و محصولات دیگر با همین مواد یا بوسیله اختلاط آنها بامواد دیگر - انبارداری و بسته بندی و حمل و نقل و تحویل نفت خام و گاز طبیعی و مشتقات

و محصولات دیگر با جمیع وسایل بانضمام وسایل بارگیری کشتی .

جزء ب - هر يك از شرکتهای عامل در مورد حفره‌ها و گودالها و چاهها و خندقها و حفارها و سدها و فاضل آبها و بحاری آب و دستگاهها و مخازن و آبگیرها و انواع دیگر انبارها و تصفیه خانه‌ها و دستگاههای تقطیر میدان نفت و دستگاههای استخراج گازولین در سرچاه و کارخانجات گوگردگیری و سایر دستگاههای لازم برای تولید و تصفیه و عمل آوردن نفت خام و گاز طبیعی و خطوط لوله و تلمبه‌خانه‌ها و مراکز کوچک و بزرگ تولید نیرو و خطوط انتقال نیرو و تلگراف و تلفون و رادیو و وسایل مخابراتی و کارخانجات و انبارها و ساختمانهای اداری و منازل و عمارات و بنادر و حوضچه‌ها و لنگرگاهها و اسکله‌های کوچک و بزرگ و دستگاههای لای روبی و موج شکنها و لوازم بارگیری انتهائی بالوله‌های زیردریائی و کشتیها و وسایط نقل و انتقال و راههای آهن و راهها و پلها و پلهای متحرك و سرویسهای هوائی و فرودگاهها و سایر لوازم نقلیه و گاراژها و آشیانه‌های هواپیما و کارگاههای تعمیر و کارگاههای ریخته‌گری و مراکز تعمیر و کلیه سرویسهای فرعی که بنظر شرکت برای اجرای عملیات آن شرکت لازم بوده یا باین عملیات مرتبط میباشد حقوق و اختیارات لازم خواهد داشت که بعملیات حفر و گودکنی و چاه‌کنی و میله زدن و ساختن و ساختمان کردن و نصب و پی‌ریزی کردن و تهیه و گرداندن و نگاهداری کردن و اداره کردن مبادرت نماید همچنین کلیه حقوق و اختیارات لازم را دارا خواهد بود تا بهر نوع عمل دیگر که برای ایفای وظایف شرکت لازم بوده یا بطور معقولی مرتبط باشد بپردازد .

ایجاد خطوط آهن و بنادر و سرویسهای تلفن و تلگراف و تلگراف بی سیم و تسهیلات مربوط به هواییمائی در ایران منوط بموافقت قبلی و کتبی ایران است و

ایران بدون دلیل موجه از موافقت مزبور خودداری و یا در اعلام این موافقت تأخیر نخواهد نمود .

**جزء ج -** همچنین شرکتهای عامل در موارد مربوط بوظایف خود حقوق و اختیاراتی را دازا خواهند بود که بتوانند در خارج ناحیه عملیات طبق مواد ۷ و ۸ و ۹ و ۳۶ این قرارداد عملیاتی انجام دهند .

**جزء د -** در طول مدت این قرارداد حقوق و اختیارات هر يك از شرکتهای عامل را که در این قرارداد تصریح شده نمیتوان فسخ نموده یا تغییر داد ولی مقررات این جزء تأثیری در مفاد جزء ج ماده ۴۱ نخواهد داشت .

**جزء ه -** هر يك از شرکتهای عامل از طرف ایران و شرکت ملی نفت ایران بطریق زیر و در حدودی که ذیلا تعیین شده حقوق و اختیارات مشروحه در جزءهای فوق این ماده را اعمال خواهد کرد .

**بند (۱) -** شرکتهای مزبور در اعمال این قبیل حقوق و اختیارات در قبال ایران و شرکت ملی نفت ایران مقید بتعهدات خود بمیزان مشروح در جزء ( و ) این ماده خواهند بود .

**بند (۲) -** اعمال حقوق و اختیارات مزبور از طرف شرکتهای عامل مقید بمنظارت ایران و شرکت ملی نفت ایران خواهد بود و در حدودی که در جزء (ز) این ماده تشریح گردیده است .

**جزء ۹ -** تعهدات شرکتهای عامل نسبت بایران و شرکت ملی نفت ایران از اینقرار است :

**بند (۱) -** انطباق عملیات خود با روش خوب صنعت و تبعیت از اصول صحیح مهندسی در حفاظت ذخایر هیدروکربور و در اداره فنی میدانهای نفت و پالایشگاه

و در اقدامات مربوط به آماده کردن بطریقی که در عملیات مشابه متداول و معمول است (کلاً در ناحیه عملیات).

**بند (۲) -** انجام عملیات اکتشافی تا حدودیکه از لحاظ اقتصادی موجه باشد بمنظور اینکه ذخیره کافی بمقدار متناسب با میزان تولید نفت در ناحیه عملیات تأمین گردد.

**بند (۳) -** نگاهداری ارقام و اطلاعات کامل مربوط به جمیع عملیات فنی و نگاهداری حسابها بطریقی که وضع تمام عملیات شرکتها را عامل بطرز درست و واضح و دقیق نمایش داده شود.

شرکتها را عامل برای این منظور با مشورت شرکت ملی نفت ایران روش حسابداری مناسبی انتخاب نموده و در روش مزبور بر طبق تحولاتی که بعداً ممکن است پیش آید تجدید نظر خواهند کرد.

**بند (۴) -** استخدام حد اقل کارمندان خارجی و اطعینان از اینکه تا حدودیکه معقولا عملی باشد بیگانگان فقط برای تصدی مقاماتی استخدام شوند که شرکتها را عامل نتوانند ایرانیانی حائز معلومات و تجربه کافی برای احراز آن مقامات بیابند.

**بند (۵) -** تهیه طرح و برنامه ها با مشورت شرکت ملی نفت ایران برای کار-آموزی و تعلیم صنعتی و فنی و تشریح مساعی برای اجرای آن بمنظور اینکه ایرانیان با فرا گرفتن تعلیم لازم در کوتاهترین مدتی که عملاً ممکن باشد جایگزین کارمندان بیگانه بشوند و هر نوع فرصت ممکنه برای اینکه ایرانیان در این عملیات شرکتها را عامل شاغل مقامات مهم بشوند فراهم گردد.

**بند (۶) -** توجه دائم بحقوق و منافع ایران در جریان عملیات خود.

جزء ۲ - شرکتها را عامل تسهیلات مشروحه ذیل را برای ایران و شرکت

ملی نفت ایران فراهم خواهند آورد تا ایران و شرکت ملی نفت ایران بتوانند نظارت لازم در عملیات شرکت‌های عامل بکار برده و اطمینان حاصل کنند که شرکت‌های عامل تعهداتی را که طبق جزء (و) این ماده برعهده دارند انجام میدهند.

**بند (۱) -** در صورتیکه ایران و شرکت ملی نفت ایران حسابرسی عادی حسابهای شرکت‌های عامل را که توسط حساب‌رسانی خارج از سازمان شرکت‌های عامل صورت گرفته باشد نپذیرند میتوانند این حسابها را بخرج خود وسیله بنگاههای بین‌المللی حسابرسی مستقل یا حساب‌رسان مستقل صلاحیتدار که در امور محاسباتی استخراج و تصفیه نفت آزموده باشند و از طرف ایران و شرکت ملی نفت ایران عمل کنند مورد رسیدگی مخصوص قرار دهند در چنین موردی شرکت ملی نفت ایران در ظرف ششماه پس از انقضای سالی که حساب آن از طرف حسابرسی خارج از سازمان شرکت‌های عامل بطور عادی رسیدگی شده کتباً تمایل خود را برای حسابرسی مخصوص شرکت عامل مربوط اطلاع خواهد داد و تأمین خواهد کرد که این حسابرسی مخصوص هرچه زودتر انجام شود تا در تصفیه حساب نهائی شرکت‌های عامل نسبت با آنچه که مربوط بحسابرسی است تأخیر غیرموجهی حاصل نگردد.

**بند (۲) -** بمقتضای شرکت ملی نفت ایران و در ظرف مدت معقولی شرکت‌های عامل بخرج خود هر گونه اطلاعی را که شرکت ملی نفت ایران لازم بداند از قبیل رونوشت‌های دقیق طرح‌ها و نقشه‌ها و مقاطع و گزارشهای مربوط به نقشه برداری و زمین‌شناسی و ژئوفیزیک و حفاری تولید و تصفیه و سایر امور مربوطه در ناحیه عملیات که جنبه قطعیت یافته بشرکت ملی نفت ایران تسلیم خواهند کرد.

**بند (۳) -** شرکت‌های عامل بر حسب تقاضای شرکت ملی نفت ایران در ظرف مدت معقولی جمیع اطلاعات علمی و فنی مهمی را که در نتیجه عملیات مشمول این قرارداد بدست آورده اند برای شرکت ملی نفت ایران ارسال خواهند نمود.

**بند (۴) -** شرکتهای عامل وسایلی فراهم خواهند کرد که متخصصین فنی منتخب از طرف شرکت ملی نفت ایران عملیات فنی آنها را در مواقع مناسبی بازرسی نمایند و کلیه اسناد و اطلاعات مربوطه بمسائل علمی و فنی و وسایل اندازه گیری و سنجش و آزمایش را در اختیار متخصصین مزبور خواهند گذاشت .

کلیه مخارجی که شرکتهای عامل بمنظور ایجاد تسهیلات فوق برای ایران و شرکت ملی نفت ایران انجام میدهند بحساب هزینه‌های جاری آنها منظور خواهد شد.  
**جزء ح -** نظارتی که در جزء ( ز ) این ماده مقرر شده بشرط رعایت مقررات ذیل اعمال خواهد گردید :

**بند (۱) -** اعمال نظارت بصورتی نخواهد بود که مانع پیشرفت یا موجب بطؤ جریان عملیات شرکتهای عامل بشود و یا اثر سوء در این عملیات بیخشد .

**بند (۲) -** بجز در مواردی که بترتیب دیگر بین شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای عامل کتباً توافق شده باشد کلیه طرح‌ها و نقشه‌ها و مقاطع و گزارشها و جداول و اطلاعات علمی و فنی و هر گونه اطلاعات مشابه مربوط بعملیات فنی شرکتهای عامل که مشمول این قرارداد است از طرف ایران و شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای عامل محرمانه تلقی خواهد شد . باین معنی که محتویات و مطالب آن نباید از طرف ایران و شرکت ملی نفت ایران بدون رضایت شرکتهای عامل یا از طرف هر یک از شرکتهای عامل بدون رضایت شرکت ملی نفت ایران افشا بشود منتها در دادن چنین رضایت بدون دلیل موجه امتناع یا تأخیر نباید بعمل آید .

**جزء ط -** شرکتهای عامل بشرط رعایت مقررات جزءهای (و) و (ز) این ماده حق تصدی و اداره کامل و مؤثر و تعیین نحوه کلیه عملیات خود را خواهند داشت .

**جزء ی -** نوع و حدود حقوق و اختیارات و تعهدات شرکتهای عامل بشرح مذکور فوق و همچنین نوع و حدود نظارتیکه از طرف ایران و شرکت ملی نفت ایران



باید اعمال شود صرفاً محدود خواهد بود آنچه که بطور وضوح در این ماده تشریح گردیده است.

**ماده ۵ - جزء الف -** ایران و شرکت ملی نفت ایران تعهد مینمایند که هیچیک از آنها و هیچ شخص دیگری بغیر از شرکتهای عامل در هیچ موقعی در تمام طول مدت این قرارداد به اجرای هیچیک از وظائف مصرحه در بندهای (۱) و (۲) جزء (الف) ماده چهارم این قرارداد در ناحیه عملیات مبادرت نخواهند کرد.

**جزء ب -** شرکت ملی نفت ایران با وجود مقررات جزء (الف) این ماده بشرط رعایت مفاد جزء (ج) این ماده:

**بند (۱) -** در نواحی که شرکت اکتشاف و تولید عملیات اکتشاف و تهیه وسایل تولید را بمنظور صادرات مقرون بصره نداند ولی شرکت ملی نفت ایران عملیات مزبور را در چنین ناحیه‌ای از لحاظ تأمین نفت خام و گاز طبیعی مورد احتیاج برای تهیه محصولات نفتی مصرفی در داخل کشور مقرون بصلاح تشخیص دهد میتواند بعملیات اکتشاف و حفاری مبادرت کرده و نفت خام و گاز طبیعی برای تأمین مصرف داخلی محصولات نفتی خود را تولید نماید.

**بند (۲) -** همچنین در هر محلی در ناحیه عملیات میتواند وسایل اضافی برای تصفیه و عمل آوردن و انبار کردن و بسته‌بندی و حمل و نقل نفت خام و گاز طبیعی و مشتقات نفتی و محصولات بوسیله لوله ایجاد نموده و باین منظور بکار برد ولی اینگونه وسائل نباید در داخل تأسیساتی که شرکتهای عامل در آن عمل میکنند ایجاد شود و نصب و استفاده این وسائل اضافی تا حدی که مربوط به نفت خام یا گاز طبیعی تولیدی شرکت اکتشاف و تولید یا تولیدی شرکت ملی نفت ایران در داخل ناحیه عملیات طبق مفاد بند (۱) این جزء باشد محدود بتأمین احتیاجات شرکت ملی نفت ایران برای

مصرف داخلی محصولات نفتی در ایران خواهد بود ولی تأسیسات اضافی مزبور بنحوی نصب و بکار برده خواهد شد که بهیچوجه ممانعت یا مزاحمت نامعقولی در اجرای وظایف هیچیک از شرکتهای عامل ایجاد ننماید .

**جزء ج -** شرکت ملی نفت ایران میتواند برای اجرای مقررات جزء (ب) این ماده باشركت عامل مربوطه مشاوره نماید تا موافقت مرضی الطرفینی حاصل گردد که بموجب آن شرکت عامل برای شرکت ملی نفت ایران و بهزینه شرکت مزبور هر قسمت از عملیات مذکور در بند (۱) جزء (ب) و هر قسمت از عملیات مذکور در بند (۲) جزء (ب) را تا حدودی که مربوط به نفت تولید شده در ناحیه عملیات باشد انجام دهد .

**ماده ۶ - جزء الف -** شرکتهای عامل در طول مدت این قرارداد و ضمن جریان عملیات خود حق خواهند داشت برای هر مدتی که لازم بدانند بدون هیچگونه قید و شرطی از تأسیسات ثابت (که در تاریخ اجرای قرارداد در ناحیه عملیات وجود دارد) مربوط با کشف و تولید و حمل و نقل و تصفیه و بارگیری نفت خام و گاز طبیعی و محصولات نفتی استفاده نموده یا آنها را در داخل ناحیه عملیات از نقطه ای بنقطه دیگر انتقال دهند . انتقال هر يك از تأسیسات ثابت فوق الذکر از يك شرکت عامل بشركت عامل دیگر احتیاج بموافقت کتبی و قبلی شرکت ملی نفت ایران دارد ولی شرکت مزبور بدون دلیل موجه از آن موافقت خود داری و یا در اعلام آن تأخیر نخواهد نمود .

**جزء ب -** هرگاه شرکتهای عامل برای انجام عملیات خود تأسیسات ثابت جدید یا اضافی یا تعویضی را لازم یا مناسب تشخیص دهند بنصب یا بنای آن مبادرت خواهند نمود .

چنین تأسیسات ثابت جدید یا اضافی یا تعویضی به ملکیت شرکت ملی نفت ایران در میآید ولی شرکت عاملی که آن تأسیسات را ایجاد یا نصب نموده بدون هیچگونه قید و شرطی حق خواهد داشت که در طول مدت این قرارداد در ضمن اجرای عملیات خود مادام که احتیاج داشته باشد از تأسیسات مزبور در داخل ناحیه عملیات استفاده نموده یا آنها را از نقطه‌ای بنقطه دیگر انتقال دهد.

**جزء ج - بند (۱) -** شرکت ملی نفت ایران در تاریخ اجرا کلیه ارقام ذیل را که مربوط بعملیات پیش‌بینی شده در این قرارداد است و در آن تاریخ در ناحیه عملیات وجود دارد بشرکتهای عامل تحویل خواهد داد یعنی کلیه موجودیهای انبارها و مصالح و کلیه ماشینها و دستگاههای متحرك و کلیه وسائل حمل و نقل موتور و کلیه افزارها و دستگاههای حفاری و فقط ارقام مربوط به پخش داخلی یا آنچه که در انبارهای پخش داخلی موجود است همچنین اقلامی که با موافقت شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای عامل برای عملیات شرکت ملی نفت ایران نزد شرکت اخیرالذکر نگهداری میشود مستثنی خواهد بود.

**بند (۲) -** شرکتهای عامل در مواقعی که لازم بدانند برای تهیه موجودیهای جدید یا اضافی انبارها و مصالح و ماشینها و دستگاههای متحرك و وسایل حمل و نقل موتور و افزارها و دستگاههای حفاری اقدام خواهند کرد.

**جزء ۵ -** نظر بتعهداتی که اعضای کنسرسیوم پذیرفته‌اند و چون از این تعهدات ایران بهره‌مند میشود ایران و شرکت ملی نفت ایران اجازه خواهند داد که شرکتهای عامل بدون اینکه هیچگونه هزینه‌ای بفتح ایران یا شرکت ملی نفت ایران منظور شود از تأسیسات ثابت مذکور در جزء (الف) این ماده استفاده نموده و اقلامی را که در بند (۱) جزء (ج) این ماده تشریح شده از شرکت ملی نفت ایران تحویل

بگیرند و شرکتهای عامل مجاز خواهند بود و جوهری را که در بند (۱) و (۲) این جزء ذیلا مذکور است جزء هزینه‌های جاری خود منظور دارند.

**بند (۱) -** در ظرف ده سال اول عملیات مقرر در این قرارداد سالیانه مبلغ دو میلیون و ششصد هزار ( ۲۶۰۰۰۰۰۰ ) لیره استرلینگ در مورد شرکت اکتشاف و تولید و چهار میلیون و یکصد هزار ( ۴۱۰۰۰۰۰۰ ) لیره استرلینگ در مورد شرکت تصفیه نسبت بتأسیسات مذکور در جزء (الف) این ماده از بابت هزینه استهلاک تأسیسات ثابت جزو هزینه‌های جاری شرکتهای مزبور منظور خواهد شد. شرکتهای عامل مبالغ وصولی بابت هزینه استهلاک تأسیسات ثابت را بهر نحوی که مقتضی بدانند مصرف خواهند کرد.

**بند (۲) - شق (۱) -** بهای دفتری اجناس انبار و مصالح (بها در تاریخ وصول این اجناس به انبار) مذکور در بند (۱) جزء (ج) این ماده که توسط یکی از شرکتهای عامل بمصرف میرسد بر حسب نوع مصرف بحساب هزینه‌های جاری یا هزینه‌های دیگر یا هزینه سرمایه‌ای شرکت عامل مصرف کننده منظور خواهد شد. بهای اولیه هر ماشین و دستگاه متحرك و وسیله حمل و نقل موتوری و افزار و وسایل حفاری (با منظور داشتن استهلاک برای مدت‌های قبل از تاریخ اجرا که طبق اصول صحیح حسابداری و مهندسی با تخمین عمر قابل استفاده این افزارها و ماشین آلات احتساب شود) با توجه بقسمتی از عمر قابل استفاده برآورد شده که پس از تاریخ اجرا باقی است (برآورد بطریقی که فوقاً ذکر شد) مستهلاک خواهد گردید و شرکت عامل مصرف کننده مبلغ استهلاک را بنحو مقتضی بحساب هزینه‌های جاری و یا هزینه‌های دیگر یا هزینه سرمایه‌ای خود بر حسب مورد منظور خواهد نمود. ولی هرگاه اجناس انبارها و مصالح ماشین‌ها و دستگاههای متحرك و وسایل حمل و نقل موتوری

بمصرف عملیات غیر صنعتی (مشروح در ماده ۱۷ این قرارداد) که توسط شرکت ملی نفت ایران اجرا میشود برسد شرکت عامل مربوطه بهای دفتری مزبور اجناس انبار و مصالح مصرف شده یا سهم متناسبی از استهلاک ماشین‌ها و دستگاه‌های متحرك و وسائل حمل و نقل موتور را که بر اساس فوق‌الذکر احتساب شده میتواند از دیونی که بابت هزینه‌های عملیات غیر صنعتی بشرکت ملی نفت ایران دارد کسر گذارد کلیه وجوهی که طبق مقررات فوق جزو هزینه سرمایه‌ای یکی از شرکت‌های عامل محسوب میشود از جمیع جهات طبق مفاد جزء (ه) این ماده در حکم بهای تأسیسات ثابت جدید یا اضافی یا تعویضی تلقی خواهد گردید و در آمدی که از منظور نمودن این قبیل هزینه‌ها طبق مقررات این بند ضمن هزینه‌های جاری یا هزینه‌های دیگر یا هزینه سرمایه‌ای بدست می‌آید در اختیار شرکت‌های عامل خواهد بود که هر طور صلاح بدانند بمصرف برسانند.

**شق (۲) - نسبت ببهای هر نوع اجناس و مصالح جدید یا اضافی طبق مقررات شق (۱)** این بند مربوط ببهای دفتری اجناس و مصالح و نسبت ببهای هر نوع ماشین و دستگاه متحرك و سیله حمل و نقل موتور و افزار و وسائل حفاری جدید یا اضافی طبق مقررات همان شق (۱) مربوط بروش استهلاک این قبیل وسائل رفتار خواهد شد.

**جزء ه - بند (۱) -** شرکتهای عامل سرمایه ساختمان و نصب کلیه تأسیسات جدید و اضافی و تعویضی موضوع جزء « ب » این ماده را بدون منظور نمودن سود تأمین خواهد کرد و شرکت ملی نفت ایران قیمت هر یک از این تأسیسات را بشرکت عامل بنا کننده یا نصب کننده مدیون خواهد بود. هر دینی که بدین ترتیب ایجاد شود با قسط متساوی سالیانه در ظرف مدت ده سال از تاریخ شروع استفاده از تأسیساتی که دین مزبور از آن ناشی شده یا باموافقت شرکت ملی نفت ایران در مدت کمتری

قابل پرداخت خواهد بود .

شرکت عاملی که چنین تأسیساتی را نصب یا بنا نموده تا مدت ده سال یا مدت کمتری که مورد موافقت قرار گیرد ( باقتضای مورد ) همه ساله مبلغی بعنوان هزینه استهلاک تأسیسات ثابت بحساب بستانکار شرکت ملی نفت ایران منظور مینماید . مبلغ مزبور در مورد مدت ده ساله معادل یک دهم بهای تأسیسات و در مورد مدت کوتاه تر مساوی خواهد بود با بهای تأسیسات تقسیم بر تعداد سالهائی که مورد موافقت شده است بطوریکه در انقضای مدت مورد نظر کلیه بدهی تصفیه خواهد گردید .

**بند (۲) -** در ازای مبلغی که بموجب بند (۱) این جزء به بستانکار حساب ایران منظور میشود ایران و شرکت ملی نفت ایران بشرکت های عامل اجازه خواهند داد که پس از خاتمه مدتی که این مبلغ به بستانکار حساب گذاشته میشود تأسیسات جدید یا اضافی یا تعویضی مزبور را برای تمام مدت قرارداد یا برای هر مدتی که شرکت های عامل لازم داشته باشند بدون اینکه هیچگونه هزینه ای بفتح ایران یا شرکت ملی نفت ایران منظور شود مورد استفاده قرار دهند .

شرکت های عامل اجازه خواهند داشت وجوهی را که باید طبق بند (۱) مذکور از بابت هزینه استهلاک تأسیسات ثابت بپردازند بحساب هزینه های جاری خود منظور نمایند .

**ماده ۷ - جزء الف -** شرکت های عامل در ناحیه عملیات خود حق استفاده مانع

للمغیر را از اراضی مشروحه زیر بدون هیچ پرداختی خواهند داشت :

**بند (۱) -** تمام اراضی که شرکت ملی نفت ایران یا شرکت نفت ایران برای عملیات خود غیر از آنچه مربوط به پخش داخلی است فعلاً از آن استفاده میکند یا حق استفاده از آنرا دارد جز حق معبر برای لوله نفت از میدان نفت شاه تا پالایشگاه

کرمانشاه و زمینهای که مراکز تلمبه‌زنی و انبارهای نهائی خط لولهٔ مزبور در آن واقع است و

**بند (۲) -** هر قسمت از اراضی متعلق بایران که شرکتهای عامل برای عملیات مقرر در این قرارداد در حدود معقول احتیاج با استفاده از آن داشته باشند مشروط بر اینکه استفاده از این اراضی با اجازهٔ کتبی و قبلی ایران باشد درخواست مربوط باین استفاده از مجرای شرکت ملی نفت ایران بعمل خواهد آمد و ایران بدون دلیل موجه از موافقت با آن درخواست خودداری و در اعلام موافقت تأخیر نخواهد کرد در مورد زمینهای که ایران یا دیگران در تاریخ تقاضا از آن استفاده نمیکنند اجازه استفاده مجاناً داده خواهد شد ولی نسبت بزمینهای مورد استفاده ایران یا دیگران مال الاجاره‌ای از آن بابت از طرف شرکت عامل مربوطه بشرکت ملی نفت ایران قابل پرداخت خواهد بود مانند اینکه شرکت ملی نفت ایران آن زمین را بر طبق جزء (ب) این ماده اجاره کرده باشد و علیهذا تمام مقررات مندرج در آن جزء مجری خواهد بود .

**جزء ب - بند (۱) -** هرگاه شرکتهای عامل در ضمن عملیات خود که بر طبق مقررات این قرارداد انجام میدهند در حدود معقول احتیاج به اراضی دیگری در ناحیه عملیات داشته باشند بموجب درخواستی که شرکتهای عامل یا هر کدام آنها از شرکت ملی نفت خواهند کرد اراضی مزبور بدون تأخیر غیر معقول خریداری یا اجاره (هر کدام که شرکت عامل مربوطه آنرا با توجه باوضاع بیشتر مقرون بصرفه تشخیص دهد) خواهد شد عمل خرید یا اجاره مزبور را شرکت ملی نفت ایران بنام خود ولی برای استفادهٔ شرکت عامل مربوطه انجام خواهد داد . قیمت خرید یا اجاره بها مبلغ منصفانه‌ای خواهد بود که فقط بر اساس استفاده‌ای که در آن موقع از زمین بعمل میآید احتساب شده و از قیمت یا اجاره بهای جاری اراضی مشابهی که در همان ناحیه

واقع باشد بیشتر نخواهد شد .

**بند (۲) -** هر گاه اراضی در مقابل وجه نقدی که جاخر یداری یا اجاره شود مبلغ مزبور از طرف شرکت عامل مربوطه بشرکت ملی نفت ایران پرداخت خواهد شد و این مبلغ دین شرکت ملی نفت ایران بشرکت عامل مربوطه خواهد بود که با قسط مساوی در مدت بیست سال پس از تحصیل زمین یا ظرف مدتیکه از عمر قرارداد باقی مانده (هر کدام کمتر باشد) قابل پرداخت خواهد بود . شرکت عامل برای هر سال ظرف مدت بیست سال مزبور و یا ظرف مدت کوتاه تر ( هر کدام مورد داشته باشد) مبلغی بعنوان استهلاک بهای زمین به بستانکار حساب شرکت ملی نفت ایران خواهد گذاشت این مبلغ در مورد مدت بیست ساله عبارت از یک بیستم مبلغ کلی و در مورد مدت کوتاهتر معادل خارج قسمت آن مبلغ تقسیم بر عده سالهای آن دوره کوتاهتر خواهد بود تا دین مزبور در انتهای مدت مقرر مستهلاک شده باشد .

**بند (۳) -** هر گاه اراضی در مقابل مال الاجاره اقساطی اجاره شده باشد شرکت عامل مربوطه در مدتی که از عمر این قرارداد باقی مانده و یا در مدت اجاره (هر کدام کوتاهتر باشد) مال الاجاره را در رسید هر قسط بشرکت ملی نفت خواهد پرداخت که بموجب تأدیبه نماید .

**بند (۴) -** در مقابل منظور داشتن هزینه استهلاک بهای زمین یا پرداخت اجاره بها بشرح مذکور ( هر کدام مورد داشته باشد) شرکت عامل مربوطه در مدتی که از عمر قرارداد باقی مانده حق استفاده مانع للغير از زمین هائی که بر طبق این جزء تحصیل شده بدون پرداخت هیچ مبلغ دیگری خواهد داشت . هزینه استهلاک بهای زمین یا مال الاجاره مزبور جزو مخارج عملیات شرکت عامل مربوطه منظور خواهد شد .  
جزء ج - هر گاه شرکت های عامل یا هر یک از آنها بمنظور انجام عملیات مقرر



در این قرارداد در حدود معقول حقی کمتر از حق استفاده مانع للغير از زمین خواه نسبت بعین خواه نسبت بمنافع آن و خواه در داخل ناحیه عملیات یا خارج از آن لازم داشته باشند (که این موارد شامل حقوقی از قبیل حقوق ارتفاقی و حق عبور و مرور و حق احداث و کشیدن راه و راه آهن و لوله و خطوط لوله و مجرای فاضل آب و زه کشی و سیمکشی و کابل کشی و خطوط و نظایر آن از روی زمین یا زیر زمین خواهد بود بدون اینکه منحصر به آن باشد) مراتب را کتباً بشرکت ملی نفت ایران اطلاع خواهند داد شرکت ملی نفت ایران باید در آن صورت چنین حقوقی را فوراً بنام خود ولی بمنظور استفاده شرکت عامل مربوطه برای مدتی که از عمر قرارداد باقی مانده بقیمت یا مال الاجارهای که با توجه بخصوصیات زمین و کیفیت حقی که مورد احتیاج است عادلانه باشد تحصیل نماید.

هر گاه حقوق مزبور در مقابل مبلغی که یکجا پرداخت میشود تحصیل گردد مورد مشمول بند (۲) جزء (ب) این ماده خواهد بود و چنانچه حقوقی که تحصیل میشود در مقابل مال الاجاره اقساطی باشد مورد مشمول مفاد بند (۳) جزء (ب) این ماده خواهد بود. در هر دو صورت هزینه استهلاک بهای زمین یا مال الاجاره اقساطی جزو مخارج عملیات شرکت عامل مربوطه منظور خواهد شد و هیچ خرج دیگری بشرکت عامل از بابت تحصیل یا اعمال حق مزبور تعلق نخواهد گرفت.

جزء ۵ - هر گونه تقلیلی که بموجب ماده ۴۹ این قرارداد در ناحیه عملیات داده شود در حق شرکتهای عامل باینکه در مورد زمینهایی که از آن صرف نظر شده است بدون هیچ پرداخت دیگری بشرکت ملی نفت (باستثنای جوهری که باید بشرکت ملی نفت ایران برای پرداخت بمالك یا مستأجر هر کدام که مورد داشته باشد تأدیه شود) حقوقی را که در جزء (ج) این ماده ذکر شده اعمال نمایند تغییری

نخواهد داد .

**ماده ۸- جزاءالف** - شرکتهای عامل میتوانند برای عملیات خود که بر طبق این قرارداد معین است مجازاً ولی بشرط رعایت حقوق موجود اشخاصیکه طرف این قرارداد نیستند و همچنین بشرط پرداخت هر مبلغی که پرداخت آن معمول باشد از هر آبی که روی زمین یا زیر زمین یا در حال عبور از زمینهای مشروح ذیل پیدا کنند استفاده نمایند :

**بند (۱)** - زمینهایی که مورد استفاده آنها است .

**بند (۲)** - زمینهای متعلق بایران که در تاریخ مربوطه مورد استفاده ایران یا دیگران نباشد بشرط موافقت ایران که در ابراز آن امتناع یا تأخیری بدون دلیل موجه نخواهد شد .

**جزء ب بند (۱)** - اگر شرکتهای عامل برای انجام عملیات خود که در این قرارداد مصرح است در حدود معقول احتیاج بحقوق دیگری نسبت به آب چه در داخل چه در خارج ناحیه عملیات پیدا کنند شرکتهای عامل یا هر يك از آنها از شرکت ملی نفت ایران درخواست خرید یا اجاره حق مزبور را (هر کدام که بتشخیص شرکت عامل مربوطه بیشتر مقرون بصرفه باشد) خواهد نمود شرکت ملی نفت ایران بدون تأخیر غیر معقول حق مزبور را بنام خود ولی برای استفاده شرکت عامل مزبور طبق مقررات این قرارداد برای بقیه مدت قرارداد خریداری یا اجاره خواهد نمود . در صورتیکه انجام درخواست مزبور صدمه قابل ملاحظه ای بآبیاری یا حمل و نقل آبی وارد آورد یا موجب محرومیت زمینهای زراعتی یا مساکن یا محل آبخوری حیوانات اهلی از مقداری آب که در حدود متعارف لازم است بشود شرکت ملی نفت مجبور بموافقت با این تقاضا نخواهد بود .

بهای خرید یا اجاره بهای حقوقی که به بدین نحو تحصیل میشود باید عادلانه بوده و از قیمت بازار یا اجاره بهای اینگونه حقوق در آن محل تجاوز ننماید.

**بند (۲) -** هر گاه حقوق مورد بحث درازای مبلغی که یکجا پرداخت میشود تحصیل شود مورد مشمول بند (۲) جزء (ب) ماده ۷ این قرارداد خواهد بود و اگر حقوق مزبور در ازای مال الاجاره اقساطی تحصیل شود مورد مشمول بند (۳) جزء نامبرده خواهد بود در هر يك از این دو صورت هزینه استهلاک بهای زمین یا مال الاجاره اقساطی بحساب هزینه‌های جاری شرکت عامل مربوطه برده خواهد شد و هیچگونه پرداخت دیگری از بابت داشتن حقوق مزبور یا اعمال آن در مدت این قرارداد بعهدہ شرکت عامل مربوطه نخواهد بود.

**ماده ۹ -** بمنظور اجرای عملیات مشروحه در این قرارداد شرکتهای عامل یا هر يك از آنها میتوانند با رعایت حقوق موجود اشخاصیکه طرف این قرارداد نیستند از زمینهایی که از آن استفاده مینمایند یا از اراضی دیگر واقع در ناحیه عملیات که متعلق بایران باشد ولی مورد استفاده ایران یا دیگران نباشد و شرکتهای عامل نیز در آن تاریخ از آن استفاده نکنند انواع خاک و شن و آهک و سنگ و گچ و سایر مصالح ساختمانی را مجاناً بکار برند مشروط بر اینکه خسارات وارده باشخص ثالث را که در نتیجه چنین برداشت یا استفاده ممکن است متضرر بشوند بمیزان عادلانه‌ای جبران نمایند.

هر نوع پرداخت از بابت خسارت مزبور جزو هزینه‌های جاری شرکت عامل مربوطه منظور خواهد شد.

**ماده ۱۰ - جزء الف -** شرکت اکتشاف و تولید حق دارد که برای انجام عملیات خود نفت خامی را که تولید کرده یا هر گونه محصولات نفتی را که خود آن شرکت

یا شرکت تصفیه بسازد مصرف کند .

**جزء ب -** شرکت تصفیه حق دارد که برای انجام عملیات خود هر گونه محصولات نفتی را که خود آن شرکت یا شرکت اکتشاف و تولید بسازد مصرف کند .

**جزء ج -** شرکت اکتشاف و تولید در مقابل هر مقدار محصولات نفتی که شرکت تصفیه بسازد و شرکت سابق الذکر بموجب جزء (الف) این ماده مصرف کند حد متوسط واقعی قیمت اعلان شده نفت خامی را که تحویل یالایشگاه شده و بمصرف ساختن محصولات نفتی رسیده باضافه هزینه‌ای که شرکت تصفیه برای تصفیه محصولات مزبور متحمل شده بشرکت تصفیه خواهد پرداخت شرکت تصفیه بهای هر نوع محصولی بغیر از نفت خام و گاز طبیعی را که شرکت اکتشاف و تولید بسازد و شرکت تصفیه مصرف کند بنرخه‌ای که مورد توافق هر دو شرکت قرار گرفته و شرکت ملی نفت ایران هم موافقت خود را با آن کتباً اعلام نموده باشد بشرکت اکتشاف و تولید خواهد پرداخت . شرکت ملی نفت ایران نباید بدون دلیل موجه از اظهار موافقت مزبور خودداری و یا در اعلام موافقت خود تأخیر کند .

**جزء د -** پرداختهائی که هر شرکت عامل بشرکت عامل دیگر بموجب مقررات این ماده میکند جزو هزینه عملیات شرکت پرداخت کننده محسوب و بستانکار حساب هزینه عملیات شرکت دریافت کننده منظور خواهد شد .

**جزء ه -** شرکت اکتشاف و تولید بابت نفت خام و هر یک از دوشرکتهای عامل بابت محصولات نفتی که طبق مقررات این ماده مصرف میکند از هر گونه تعهد پرداختی از طرف شرکت عامل مربوطه بایران یا بشرکت ملی نفت ایران بابت آن نفت خام و یا محصولات نفتی آزاد خواهند بود .

**ماده ۱۱ جزء الف -** شرکت اکتشاف و تولید میتواند از گاز طبیعی که

تولید مینماید تا حدی که برای عملیات خود احتیاج دارد بدون پرداخت وجهی بشرکت ملی نفت ایران برداشت کرده و بمصرف برساند .

**جزء بند (۱) -** شرکت اکتشاف و تولید میتواند در محل تصفیه خانه گازی را که شرکت تصفیه برای مصرف سوخت در عملیاتش احتیاج دارد بشرکت تصفیه تحویل دهد .

**بند (۲) -** شرکت تصفیه برای هر هزار متر مکعب گازی که بموجب این جزء بآن شرکت تحویل میشود مبلغی معادل با پنج درصد حد متوسط واقعی قیمت اعلان شده ( بنرخ روز تحویل گاز ) مربوط بیک متر مکعب نفت خام نوع آغا جاری بوزن مخصوص ۳۷ الی ۳۷/۹ درجه - ای - پی - آی - فوب بندر معشور بشرکت ملی نفت ایران پرداخت خواهد نمود و باضافه بشرکت اکتشاف و تولید نیز مبالغ زیر را پرداخت خواهد کرد :

**شق (۱) -** چنانکه گاز طبیعی در نتیجه استخراج نفت خام بدست آید هزینه تحویل گاز از دستگاه جدا کننده گاز از نفت در میدان نفت تا تصفیه خانه .

**شق (۲) -** چنانچه گاز طبیعی از میدانی بدست آید که محصول عمده آن گاز طبیعی است هزینه تولید و هزینه تحویل گاز طبیعی بتصفیه خانه .

**جزء ج -** چنانچه در سالی شرکت تصفیه گاز طبیعی بر اساس جزء (ب) این ماده تحویل گیرد و در همان سال فروش صادراتی گاز طبیعی در منطقه خلیج فارس بمقدار قابل مقایسه ای انجام شده باشد و اگر در آن سال بفرض آنکه شرکتهای بازرگانی هم صادر کننده چنین گازی میبودند در آمد کلی که عاید ایران و شرکت ملی نفت ایران میگردد بر اساس نرخ هر هزار متر مکعب از میزان پرداختی که طبق بند (ب) این ماده بشرکت ملی نفت ایران تعلق میگیرد بیشتر بود در آن صورت

شرکت ملی نفت ایران میتواند بوسیله اخطار از شرکت تصفیه تقاضا نماید که پرداختهای خود را بشرکت ملی نفت ایران بابت گاز طبیعی که در آن سال تحویل تصفیه‌خانه شده است برای اینکه به آن نرخ بالاتر برسد افزایش دهد چنانچه شرکت تصفیه نخواهد با آن تقاضا موافقت کند ملزم بچنین موافقتی نخواهد بود منتها در آن صورت مادام که شرکت تصفیه با شرکت ملی نفت ایران موافقتی راجع بپرداخت قیمت گاز طبیعی ننموده از گاز طبیعی تولیدی شرکت اکتشاف و تولید بمنظور مصرف در عملیاتش استفاده نخواهد نمود.

**جزء ۵ -** پرداختهائی که شرکت تصفیه بموجب جزء (ب) این ماده بشرکت ملی نفت ایران خواهد نمود بقرار زیر خواهد بود:

**بند (۱) -** شرکت تصفیه در ظرف پانزده روز پس از انتهای هر ربع سال از روی آخرین اطلاعات موجود بر آوردی از مبالغی که طبق جزء مزبور بابت گاز طبیعی تحویلی از اول آنسال تا انتهای آن ربع سال بشرکت ملی نفت ایران تعلق میگیرد تنظیم خواهد نمود و از این بر آورد مبالغی را که در آن سال بابت دوره‌های سه‌ماهه قبلی پرداخته کسر نموده و بقیه را بشرکت ملی نفت ایران پرداخت خواهد نمود.

**بند (۲) -** در ظرف سه ماه پس از انقضای هر سال شرکت تصفیه تمام مبالغی را که بابت گاز طبیعی تحویلی در ظرف آن سال بموجب جزء مزبور بشرکت ملی نفت ایران تعلق میگیرد احتساب خواهد نمود چنانچه در نتیجه محاسبه معلوم گردد که شرکت تصفیه مبالغ زیادتری بشرکت ملی نفت ایران بدهکار بوده است اضافه رافوراً پرداخت خواهد نمود. چنانچه در نتیجه چنین محاسبه‌ای معلوم گردد که شرکت ملی نفت ایران مبالغی بشرکت تصفیه بدهکار است آن مبلغ بحسابهای بعدی منتقل گشته و بعنوان پرداخت علی الحساب بابت پرداخت های سال جاری که شرکت تصفیه باید

از این بابت بشرکت ملی نفت ایران بنماید منظور خواهد شد. چنانچه در آن سال پرداختی تعلق نگیرد شرکت ملی نفت ایران مبلغ مزبور را بشرکت تصفیه پرداخت خواهد کرد.

**جزء ۵-** پرداختهائی که شرکت تصفیه بموجب جزء (ب) این ماده مینماید بحساب هزینه عملیات آن شرکت منظور خواهد شد.

**ماده ۱۲-** شرکت اکتشاف و تولید حق خواهد داشت با رعایت شرایط و مقرراتی که کتباً بین شرکت ملی نفت ایران و اعضای کنسرسیوم توافق شود نفت تقطیر شده و تفاله آن و یا هر دو را از دستگاههای تقطیر میدان نفت بمیزانی که شرکت تصفیه تقاضا کند بمخازن نفتی زیرزمینی برگرداند.

**ماده ۱۳-** جزء الف - شرکت های عامل ذیحق بدریافت حق العمل های زیر خواهند بود:

**بند (۱)-** شرکت استخراج و تولید.

یک شلینگ برای هر متر مکعب نفت خامی که طبق شرایط زیر تحویل مینماید.

**بند (۲)-** شرکت تصفیه.

یک شلینگ برای هر متر مکعب نفت خامی که طبق شرایط زیر تصفیه مینماید.

**جزء ب-** هزینه های هر شرکت عامل که طبق مواد این قرارداد بآن شرکت مسترد میشود بایستی بر اساس اصول حسابداری معمول که بطور یکنواخت رعایت خواهد شد احتساب شود.

هزینه های مزبور شامل کلیه هزینه های مربوطه آن شرکت منجمله قسمت صحیحی از هزینه های اداری و هزینه های عمومی و تأسیسی و استهلاک تأسیسات ثابت و استهلاک بهای اراضی مال الاجاره ها و استهلاک تأسیسات ثابت عملیات غیر صنعتی و

استهلاك ماشين آلات و دستگاههای متحرك و وسايل نقلیه موتوری و دستگاههای حفاری و افزار میباشد ولی اقلام مذکور عمومیت اصل فوق را محدود نمینماید .

**جزء ج -** هر يك از شرکتهای بازرگانی حق العمل تولید نفت خامی را که تحویل گرفته و یا حق العمل نفت خامی را که بحساب آن شرکت تصفیه شده بشرکت عامل مربوطه پرداخت خواهد نمود . شرکتهای بازرگانی آن قسمت از هزینههای جاری هر يك از شرکتهای عامل را که باید بآن شرکت مسترد شود پرداخت خواهند نمود - آن مقدار از هزینههای مزبور که باید از طرف هر يك از شرکتهای بازرگانی مسترد شود بوسیله توافق بین شرکتهای بازرگانی تعیین خواهد شد .

**جزء د -** در هر موقع که شرکتهای عامل برای انجام عملیات احتیاج بسرمایه کار و یا برای ایجاد تأسیسات و وسائل کار احتیاج بوجوهی پیدا کنند و طرز تهیه آن وجوه بصورت دیگری در این قرارداد پیش بینی نشده باشد شرکتهای بازرگانی وجوه لازم را بدون بهره در اختیار هر يك از شرکتهای عامل قرار خواهند داد . شرکتهای بازرگانی بین خود توافق خواهند نمود که هر يك چه مقدار از این وجوه را تهیه خواهد نمود .

**ماده ۱۴ - جزء الف -** شرکت اکتشاف و تولید هر نوع محصول نفتی یا مشتقات آن را که معمولاً میسازد و برای عملیات شرکتهای عامل لازم نباشد و شرکت ملی نفت ایران برای مصرف داخلی ایران لازم داشته باشد بشرکت مزبور تحویل خواهد داد . همچنین شرکت اکتشاف و تولید هر مقدار نفت خامی را که شرکت تصفیه در هر موقع بمنظور تهیه محصولات و مشتقات نفتی مورد احتیاج شرکت ملی نفت ایران برای مصرف داخلی در ایران تقاضا نماید بتقاضای شرکت تصفیه و بحساب شرکت ملی نفت ایران بیالایشگاه تحویل خواهد داد و نفت خامی که بدین ترتیب بیالایشگاه



بحساب شرکت ملی نفت ایران تحویل میشود بمقداری خواهد بود که جبران نفت خام و محصولات نفتی را که در ضمن تهیه محصولات نفتی بحساب شرکت ملی نفت ایران بمصرف میرسد یا سوخته میشود و یا از بین میرود بنماید .

**جزء ب -** شرکت تصفیه نفت خامی را که بموجب جزء (الف) این ماده تحویل میگردد تصفیه خواهد نمود و هر مقدار محصولات و مشتقات نفتی که شرکت ملی نفت ایران برای مصرف داخلی لازم داشته باشد و از نوع و مشخصاتی باشد که معمولاً در پالایشگاه ساخته میشود بشرکت ملی نفت ایران تحویل خواهد داد .

**جزء ج -** شرکت ملی نفت ایران پانزده روز پس از تاریخ اجرای قرار داد برآورد احتیاجات سال ۱۹۵۵ خود را برای هر دوره سه ماهه تا انتهای سال مزبور و برای هر نوع ماده نفتی بشرکت های عامل اطلاع خواهد داد .

در سال ۱۹۵۵ و در سالهای بعد تا خاتمه قرارداد شرکت ملی نفت ایران در اول ژوئیه هر سال و یا زودتر میزان احتیاجات سال بعد خود را برای هر دوره سه ماهه و برای هر نوع ماده نفتی بشرکت های عامل اطلاع خواهد داد .

**جزء د -** طرز محاسبه مقدار نفت خامی که در هر دوره بحساب شرکت ملی نفت ایران بموجب مقررات فوق این ماده تحویل میشود طبق توافق کتبی خواهد بود که مواقع لازم بین شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای عامل بعمل خواهد آمد .

**جزء ه -** شرکت ملی نفت ایران بابت مقدار نفت خامی که طبق جزء (د) این ماده تعیین میشود وجوه زیر را پرداخت خواهد نمود :

**بند (۱) -** بشرکت اکتشاف و تولید حق العمل شرکت مزبور طبق ماده ۱۳ این قرارداد و قسمت صحیحی از کلیه هزینه های جاری شرکت مزبور .

**بند (۲) -** بشرکت تصفیه حق العمل شرکت مزبور طبق ماده ۱۳ مذکور و قسمت

صحیحی از کلیه هزینه‌های جاری شرکت مزبور .

**ماده ۱۵- جزء الف** - شرکت اکتشاف و تولید از گاز طبیعی که تولید مینماید تا حدی که پس از وضع احتیاجات زیر موجود داشته باشد آنچه را که شرکت ملی نفت ایران برای مصرف داخلی در ایران لازم داشته باشد ( من جمله گازی که برای تهیه مشتقات در ایران لازم باشد اعم از اینکه این مشتقات مصرف داخلی داشته و یا برای صادرات باشد ) بشرکت ملی نفت ایران تحویل خواهد داد .

**بند (۱)** - احتیاجات شرکت‌های عامل طبق ماده (۱۱) این قرارداد .

**بند (۲)** - احتیاجات شرکت‌های بازرگانی بمنظور انجام تعهداتی که آن شرکتها و یا یکی یا بعضی از آن شرکتها برعهده گرفته باشند و این تعهد پس از مشورت با شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های عامل دائر باینکه گاز طبیعی برای انجام آن تعهد وجود دارد یا نه صورت گرفته باشد .

در مورد گاز طبیعی که توأمأ با نفت خام تولید میشود محل تحویل در دستگاه جدا کننده نفت از گاز در میدان نفت خواهد بود . در موارد دیگر محل تحویل محلی خواهد بود در میدان گاز و یا در مجاورت آن بنحوی که شرکت اکتشاف و تولید تعیین کند .

**جزء ب** - در مواردیکه گاز طبیعی که بشرکت ملی نفت ایران تحویل شده و یا خواهد شد گازی باشد که در نتیجه تولید نفت خام بدست میآید مقررات زیر مجری خواهد بود :

**بند (۱)** - چنانچه برای تحویل گاز طبیعی بشرکت ملی نفت ایران ایجاد وسایل اضافی ضروری گردد سرمایه لازم برای چنین عملی بعهده شرکت ملی نفت ایران خواهد بود ولی گرداندن این وسایل اضافی و همچنین سایر وسایل تولید و تحویل گاز

طبیعی بشرکت ملی نفت ایران باشرکت اکتشاف و تولید خواهد بود .

**بند (۲) -** شرکت ملی نفت ایران هزینه های تحویل گاز را که هزینه های گرداندن وسایل مربوطه نیز جزو آن خواهد بود بشرکت اکتشاف و تولید خواهد پرداخت .

**جزء ج -** در مواردیکه گاز طبیعی تحویلی بشرکت ملی نفت ایران (طبق این ماده) از میدانی تولیدشده باشد که محصول آن اساساً گاز طبیعی باشد مقررات زیر مجری خواهد بود :

**بند (۱) -** اگر گاز تولید شده از میدان مزبور منحصرأً برای تحویل بشرکت ملی نفت ایران باشد .

**شق (۱) -** سرمایه ایکه برای ایجاد وسائل اضافی بمنظور آماده کردن میدان برای بهره برداری و تولید و تحویل گاز پس از ورود بمرحله تولید لزوم پیدا کند بعهده شرکت ملی نفت ایران خواهد بود گرداندن تمام اینگونه وسائل اضافی و همچنین کلیه وسائل تولید و تحویل گاز طبیعی بشرکت ملی نفت ایران با شرکت اکتشاف و تولید خواهد بود .

**شق (۲) -** شرکت ملی نفت ایران هزینه تولید و تحویل گاز و منجمله هزینه گرداندن کلیه وسائل تولید و تحویل را بشرکت اکتشاف و تولید خواهد پرداخت .

**بند (۳) -** اگر شرکتهای بازرگانی یا شرکتهای عامل و یا هر یک از آنها نیز از گاز طبیعی یک چنین میدانی استفاده کنند شرکت ملی نفت ایران ملزم نخواهد بود که قسمتی از سرمایه مورد احتیاج را برعهده بگیرد ولی کلیه هزینه های جاری بین استفاده کنندگان از گاز بنسبت استفاده هر یک تقسیم خواهد شد .

**ماده ۱۶ -** شرکت ملی نفت ایران بابت هر دوره سه ماهه بدهی تخمینی خود

را بشر کتھای عامل طبق ماده (۱۴) و (۱۵) این قرارداد تا پانزده روز پس از دریافت صورت حساب شر کتھای عامل پرداخت خواهد نمود. صورت حساب مذکور روی بر آوردی خواهد بود که شر کتھای عامل نسبت بهزینہهای جاری تنظیم مینمایند. تر کتھای عامل در ظرف سه ماه پس از انقضای هر سال صورت حسابهای مربوطه با آنسال را روی مأخذ قطعی ہزینہهای جاری اصلاح خواهند نمود و اختلاف حساب بستہ بنوع آن بحساب بدھکار یا بستانکار شر کت ملی نفت ایران گذارده خواهد شد.

**مادہ ۱۷ - جزء الف - بند (۱) -** شر کت ملی نفت ایران با رعایت مقررات این قرارداد بہ انجام عملیات خود ادامہ خواهد داد و علیہذا تعہد میکند کہ عملیات غیر صنعتی را بشرحی کہ در این مادہ بعداً تعریف میشود (بجز در مواردیکہ بین شر کت مزبور و شر کت عامل مربوطہ ترتیبات خاصی نسبت بآن مقرر شود) اجرا نماید.

**بند (۲) -** شر کت ملی نفت ایران بمنظور انجام عملیات غیر صنعتی کلیہ تأسیسات را کہ در تاریخ اجرای قرارداد در ناحیہ عملیات موجود است و برای عملیات غیر صنعتی مورد استفادہ قرار می گیرد و یا آمادہ برای چنین استفادہای میباشد حفظ نمودہ و تعہد مینماید کہ این تأسیسات در تمام مدتی کہ قابل استفادہ یا آمادہ بکار باشد منحصرأ بمنظور انجام عملیات غیر صنعتی مورد استفادہ قرار گیرد.

**بند (۳) -** شر کت ملی نفت ایران عملیات غیر صنعتی را باتوجہ بصر فہ جوئی و حد اکثر کار آئی و باتوجہ بجوائج معقول شر کتھای عامل انجام خواهد داد.

**جزء ب -** منظور از عملیات غیر صنعتی مذکور در این قرارداد تھیہ و تدارك و نگاہداری و ادارہ نمودن کلیہ امور مربوطہ بعملیات کمکی زیر است تا حدودی کہ برای کمک بعملیات شر کتھای عامل لازم شود:

منازل و امکنتہ و متعلقات مربوطہ.

نگاهداری طرق و شوارع مورد استفاده عامه .

امور بهداری و بهداشتی .

اداره نمودن خواربار و تالارهای غذاخوری و رستورانها و فروشگاههای البسه .

تعلیم و تربیت فنی و صنعتی .

حفظ اموال .

رفاه اجتماعی .

وسایل نقلیه عمومی .

آب و برق مورد مصرف اهالی .

هر دستگاه دیگری که برای رفاه عمومی لازم باشد .

هر نوع عملیات دیگری که بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت عامل مربوطه

توافق شود .

همچنین تهیه و تدارک و نگاهداری و اداره کردن انبارها و امور فرعی تا حدی

که بامور فوق ارتباط داشته باشد جزو عملیات بالا محسوب خواهد شد .

جزء ج - چنانچه توافق دیگری بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت عامل

مربوطه نشده باشد در اول نوامبر هر سال و یا قبل از آن شرکت ملی نفت ایران

ببا مشورت با شرکت عامل مربوطه بودجه هزینه سرمایه‌های و هزینه های جاری

عملیات غیر صنعتی شرکت ملی نفت ایران را که مربوط با شرکت عامل باشد برای

سال بعد تنظیم خواهد نمود .

اقلامی که از بابت هزینه‌های سرمایه‌ای و جاری باموافق طرفین در بودجه

مزبور منظور شده باشد از این ببعده بر حسب نوع آن بعنوان « هزینه‌های سرمایه‌ای

مجاز » یا « هزینه‌های جاری مجاز » نامیده خواهند شد .

**جزء ۵ - بند (۱) -** شرکت ملی نفت ایران و شرکت عامل مربوطه تأمین سرمایه لازم برای انجام «هزینه‌های سرمایه‌ای مجاز» را با تساوی بر عهده خواهند داشت و شرکت ملی نفت ایران بهمان میزانی که شرکت عامل مربوطه در پرداخت سرمایه سهیم بوده بشرکت مزبور بدهکار خواهد شد و این دین را شرکت ملی نفت ایران در ده قسط متساوی سالیانه پرداخت خواهد نمود و سر رسید پرداخت اولین قسط ظرف مدت یکسال پس از شروع استفاده از تأسیساتی خواهد بود که برای ایجاد آن دین مزبور تولید شده است. چنانچه در آن تاریخ از مدت قرارداد مدتی کمتر از دهسال باقی مانده باشد بجای قسط بندی دهساله قسط بندی روی بقیه مدت قرارداد بعمل خواهد آمد. شرکت عامل برای هر سال در ظرف مدت دهساله مزبور یا بقیه مدت قرارداد مبلغی بعنوان هزینه استهلاک تأسیسات عملیات غیر صنعتی بحساب بستانکار شرکت ملی نفت ایران منظور خواهند نمود. در مورد اقساط دهساله این مبلغ معادل خواهد بود با یکدهم دین شرکت ملی نفت ایران و در مورد مدت کوتاهتر این مبلغ معادل خواهد بود با مبلغ کل دین تقسیم بر تعداد سنوات در مدت کوتاهتر مزبور بطوریکه در پایان مدت مورد بحث تمام دین ادا شده باشد.

**بند (۲) -** وجوهیکه از بابت سهم شرکت ملی نفت ایران برای پرداخت «هزینه‌های سرمایه‌ای مجاز» مورد نیاز شرکت مزبور میباشد در دو سال اول پس از تاریخ اجرای قرارداد بصورت وام بدون سود از طرف شرکت عامل مربوطه در اختیار شرکت ملی نفت ایران قرار داده میشود مقررات مربوط بدیون که در بند (۱) این جزء مذکور است در مورد هر دینی که باین طریق بر عهده شرکت ملی نفت ایران قرار گیرد مجری خواهد بود و اینگونه بدهیهای شرکت ملی نفت ایران از طریق منظور داشتن آن در حساب بستانکار هزینه‌های استهلاک تأسیسات غیر صنعتی بطرز مقرر در آن بند مستهلاک خواهد شد.

**بند (۳)** - در مورد نیمی از «هزینه سرمایه‌های مجاز» که سهم شرکت ملی نفت ایران است و از بابت آن شرکت مزبور از شرکت عامل مربوطه وامی طبق بند (۲) این جزء دریافت ننموده شرکت ملی نفت ایران در هر سال مبلغی بی‌پول رایج ایران بابت هزینه استهلاک تأسیسات غیر صنعتی جزو هزینه‌های جاری شرکت ملی نفت ایران بحساب بدهکار شرکت عامل مربوطه خواهد گذاشت و این مبلغ معادل همان هزینه استهلاک تأسیسات غیر صنعتی خواهد بود که شرکت عامل مربوطه بابت همان تأسیسات برای همان سال بحساب بستانکار شرکت ملی نفت ایران گذارده است.

**بند (۴)** - در ازای اعتبارات و هزینه‌هایی که نسبت به تأسیساتی در این جزء پیش‌بینی شده است شرکت ملی نفت ایران موافقت مینماید مادام که از چنین تأسیساتی بتوان استفاده نمود این تأسیسات برای عملیات غیر صنعتی مورد استفاده قرار گرفته یا آماده بکار باشد.

**جزء ۵ - بند (۱)** - شرکت ملی نفت ایران در بدو امر هزینه‌های جاری عملیات غیر صنعتی خود را بر عهده خواهد داشت ولی شرکت عامل مربوطه اینگونه هزینه‌ها را تا حدی که معقول و مربوط به هزینه‌های واقعی انجام یافته و هزینه‌های جاری مجاز باشد بشرکت ملی نفت ایران مسترد خواهد نمود.

**بند (۲)** - هر شرکت عامل در مقابل بدهیهای خود بر اساس صورت حسابهای ماهیانه‌ای که شرکت ملی نفت ایران بموجب این جزء تهیه و برای شرکت عامل ارسال مینماید پرداختهائی بطور موقت خواهد کرد. این صورت حسابها بر اساس بهترین برآورد هزینه‌های انجام شده که در آن تاریخ عملی باشد تنظیم خواهد شد و تصفیه حساب نهائی هر سال بر اساس صورت حسابی که شرکت ملی نفت ایران در ظرف سه ماه پس از انقضای آن سال تسلیم شرکت عامل خواهد نمود از طریق پرداخت یا استرداد وجوهی باقتضای مورد بعمل خواهد آمد.

**بند (۳) -** هر شرکت عامل حق خواهد داشت از جوهری که طبق بندهای فوق این جزء بشرکت ملی نفت ایران بدهکار میشود بهای اجناسی را که بشرکت ملی نفت ایران تحویل نموده و هزینه کارهایی را که برای شرکت ملی نفت ایران انجام داده و مربوط بآن قسمت از عملیات غیر صنعتی باشد که شرکت ملی نفت ایران بنفع آن شرکت عامل انجام داده است کسر کند .

**جزء ۹ -** هر وجهی که از بابت هزینه استهلاك تأسیسات غیر صنعتی بحساب بستانکار شرکت ملی نفت ایران منظور میشود یا شرکت ملی نفت ایران مطالبه مینماید و همچنین هزینه‌هایی که شرکت ملی نفت ایران بعمل آورده و طبق جزء (۸) این ماده آنرا مسترد میدارد بحساب هزینه‌های جاری شرکت عامل مربوطه منظور خواهد شد .

**جزء ۱۰ -** شرکت ملی نفت ایران حسابهای عملیات غیر صنعتی خود را بنحوی نگاهداری خواهد نمود که هزینه شرکت برای این عملیات بنحو درست و واضح و دقیق نشان داده شود و در صورت تقاضای شرکت های عامل این حسابها در اختیار شرکت های مزبور قرار داده خواهد شد . برای تأمین منظور فوق شرکت ملی نفت ایران با مشورت با شرکت های عامل روش حسابداری متناسبی انتخاب نموده و عنداللزوم با توجه بتحولات آینده در روش مزبور تجدیدنظر خواهد نمود .

**جزء ۱۱ -** هرگاه هزینه‌هایی اعم از سرمایه‌های یا جاری قسمتی مربوط بعملیات غیر صنعتی و قسمتی مربوط بسایر عملیات شرکت ملی نفت ایران باشد چنین هزینه‌ها بطور عادلانه و با توجه باصول معموله حسابداری که بطرز یکنواخت اعمال شود تقسیم خواهد شد و مسئولیت های شرکت های عامل طبق این ماده فقط محدود بآن قسمت از مخارج یا هزینه‌ها خواهد بود که صحیحاً قابل اطلاق بعملیات غیر صنعتی میباشد .



**ماده ۱۸ - جزء الف -** اعضاء كنسرسيوم از شركت ملي نفت ايران نفت خام خريداري خواهند كرد و ميتوانند از شركت مزبور گاز طبيعي بخرند و مواد ذيل را در ايران براي صدور از ايران بفروش خواهند رساند :

**بند (۱) -** نفت خام و گاز طبيعي كه بدین ترتيب خريداري شده باستثنای مقداری از آن كه طبق مقررات این قرارداد بپالایشگاه تحويل میشود و

**بند (۲) -** محصولات نفتی كه در ايران از نفت خامی كه بدین طریق تحويل شده تهیه میشود . هر گونه خريد و فروش باید بر طبق مقررات و شرایطی كه در این قرارداد ذكر شده است .

**جزء ب -** هر عضو كنسرسيوم ممكن است در مواقع مختلف تمام یا قسمتی از حقوق و تعهدات خود را كه مربوط بخرید و فروشهای مذکور در جزء الف این ماده است بيك یا چند شركت فرعی كه بر طبق این قرارداد بعنوان شركت بازرگانی تعیین خواهد نمود و اگذار نماید و ايران و شركت ملي نفت ايران بدینوسیله باچنين واگذاری موافقت مینمایند ولی اینگونه واگذاری ها هیچ عضو كنسرسيوم را از تعهداتی كه بموجب این قرارداد دارد بری نخواهد نمود هر شركت بازرگانی كه واگذاری مزبور نسبت بآن بعمل آمده باشد در حكم یکی از طرفهای این قرارداد شناخته خواهد شد . هر عضو كنسرسيوم ممكن است خرید و فروشهای مندرج در جزء الف این ماده را خود یا بوسیله شعبه‌ای در ايران انجام دهد در این صورت عنوان « شركت بازرگانی » شامل آن كنسرسيوم كه این خرید و فروشها را انجام میدهد خواهد بود .

**جزء ج -** هر بيك از شركتهای بازرگانی در ايران بثبت خواهد رسید و باید دارای همان ملیت آن عضو كنسرسيوم كه آنرا تعیین کرده است باشد مگر آنكه

عضو کنسرسیوم مذکور تشخیص دهد که احتیاجات مالیاتی یا ارزی خارج از ایران ملیت دیگری را اقتضا میکنند که در این صورت عضو کنسرسیوم آن ملیت را برای شرکت بازرگانی مورد بحث انتخاب خواهد کرد .

**جزء ۵- بند (۱) -** شرکتهای بازرگانی مذکور در جزء (ب) این ماده از شرکت ملی نفت ایران کلیه نفت خامی را که شرکت اکتشاف و تولید استخراج میکنند خریداری خواهند نمود با استثنای آن قسمت نفت خامیکه شرکت اخیر برای عملیات خود بکار برده یا بمصرف می‌رساند و نفت خامی که طبق ماده (۱۴) این قرارداد برای تأمین مواد نفتی مورد نیاز مصرف داخلی ایران مورد احتیاج شرکت ملی نفت ایران میباشد .

**بند (۲) -** شرکتهای بازرگانی میتوانند از شرکت ملی نفت ایران مازاد گاز طبیعی محصول شرکت اکتشاف و تولید را که شرکت های عامل برای عملیات خود احتیاج بآن ندارند یا شرکت ملی نفت ایران برای مصرف داخلی ایران لازم نداشته باشد خریداری نمایند ولی قبل از آنکه یک شرکت بازرگانی تعهد طویل‌المدتهای برای مصرف یا فروش گاز طبیعی بنماید باید با شرکتهای عامل و شرکت ملی نفت ایران در باب موجود بودن یا نبودن گاز طبیعی برای یک چنین تعهد مشورت نماید .

**بند (۳) -** نفت خام و گاز طبیعی که شرکت ملی نفت ایران بشرکتهای بازرگانی می‌فروشد در سرچاه بملکیت شرکت های مزبور درمیآید .

**جزء ۵ -** شرکت اکتشاف و تولید نفت خام را بر حسب تقاضای شرکت بازرگانی خریدار بپالایشگاه یا فوب به کشتی نفت کش یا به هر محل صدور دیگر در ایران تحویل خواهد داد همچنین گاز طبیعی را بر حسب درخواست شرکت بازرگانی خریدار در هر محلی در ایران که بتوان آنرا از آنجا بهمان صورت یا پس از عمل آوردن صادر نمود تحویل خواهد داد .

**ماده ۱۹** - جمع مقدار نفت خامی که شرکت اکتشاف و تولید استخراج میکند علاوه بر آن مقدار که برای محصولات نفتی لازم است و آن مقدار که بصورت نفت خام منحصرأ برای عملیات شرکت اکتشاف و تولید و نیز برای جبران ضایعات ضمن عملیات لازم است مرکب از ارقام ذیل خواهد بود :

**بند (۱)** - مقداریکه برای تهیه مواد نفتی و مشتقات آن جهت مصرف داخلی ایران مورد احتیاج شرکت ملی نفت ایران است .

**بند (۲)** - مقداریکه ( در صورت لزوم ) طبق مقررات ماده ۲۳ این قرارداد به صورت نفت خام برای شرکت ملی نفت ایران مورد نیاز است .

**بند (۳)** - مقداریکه شرکت های بازرگانی بطریقی که شرکت های مزبور تعیین مینمایند لازم دارند .

**ماده ۲۰ - جزء الف** - اعضاء کنسرسیوم ضمانت میکنند که :

**بند (۱)** - هر گاه تاریخ اجرای قرارداد در اول اکتبر ۱۹۵۴ یا قبل از آن باشد

مجموع ارقام زیر :

**شق (۱)** - مقدار نفت خامی که از ایران بوسیله شرکت های بازرگانی و مشتریان

آنها صادر میشود و

**شق (۲)** - مقدار نفت خامی که بیالایشگاه بحساب شرکت های بازرگانی تحویل

میشود و

**شق (۳)** - هر مقدار نفت خامیکه بموجب ماده ۲۳ این قرارداد بشرکت ملی

نفت ایران تحویل میشود کمتر از مقادیر ذیل نباشد یعنی :

|             |                   |
|-------------|-------------------|
| در سال ۱۹۵۵ | ۱۷۵۰۰۰۰۰ متر مکعب |
| در سال ۱۹۵۶ | ۲۷۵۰۰۰۰۰ متر مکعب |
| در سال ۱۹۵۷ | ۳۵۰۰۰۰۰۰ متر مکعب |

**بند (۴) -** هرگاه تاریخ اجرای قرارداد بعد از اول اکتبر ۱۹۵۴ باشد مقادیری که بدین نحو تضمین شده است بترتیب فوق باولین سه دوره سالیانه‌ای که تاریخ ابتدای آن سه ماه پس از تاریخ اجرای قرارداد باشد تعلق خواهد گرفت .

**جزء ب -** پس از انقضای دوره سالیانه‌ای که مقدار نفت خام تضمین شده در آن سال باید برقم سی و پنج میلیون متر مکعب رسیده باشد خط هشی اعضای کنسرسیون براین اساس خواهد بود که بشرط وجود اوضاع مساعد در ایران چه از لحاظ عملیات چه از لحاظ اقتصادی مقدار تضمین شده مزبور را بطرزی تعدیل کنند که جریان عرضه و تقاضای نفت خام خاورمیانه را بمیزان معقولی منعکس نماید .

**ماده ۲۱- جزء الف -** هرگاه تاریخ اجرا اول اکتبر ۱۹۵۴ یا قبل از آن باشد اعضای کنسرسیون بدون تضمین سعی خواهند کرد که برنامه صادرات پالایشگاه بطریق ذیل اجرا شود :

|             |                           |
|-------------|---------------------------|
| در سال ۱۹۵۵ | ۷۵۰۰۰۰۰۰ متر مکعب نفت خام |
| در سال ۱۹۵۶ | ۱۲۰۰۰۰۰۰ متر مکعب نفت خام |
| در سال ۱۹۵۷ | ۱۵۰۰۰۰۰۰ متر مکعب نفت خام |

**جزء ب -** هرگاه تاریخ اجرا پس از اول اکتبر ۱۹۵۴ باشد اعضاء کنسرسیون بدون تضمین سعی خواهند کرد که مقادیر بالا (بهمان ترتیب فوق) در اولین سه دوره سالیانه که آغاز آن سه ماه پس از تاریخ اجرا باشد حاصل شود .

**ماده ۲۲- جزء الف -** هر شرکت بازرگانی معادل دوازده و نیم درصد قیمت اعلان شده مربوطه مقادیر نفت خامی را که در جزء (ب) این ماده تصریح شده است بعنوان پرداخت مشخص بشرکت ملی نفت ایران تأدیه خواهد نمود .

**جزء ب -** مقادیر مزبور مجموع مقادیر زیر خواهد بود :

- بند (۱) -** مقدار نفت خامی که آن شرکت بازرگانی در ایران خریداری کرده و بفروش رسانیده است و
- بند (۲) -** مقدار نفت خامی که خریداری و بحساب آن شرکت بازرگانی بیالایشگاه تحویل شده است و
- بند (۳) -** هر مقدار نفت خامی که بحساب آن شرکت بازرگانی بموجب ماده ۲۳ این قرارداد تحویل شرکت ملی نفت ایران شده است .
- ولی هرگاه آن شرکت بازرگانی مقداری نفت خام از شرکت بازرگانی دیگر خریدیده باشد هر دو شرکت بازرگانی متفقاً در مقابل شرکت ملی نفت ایران مسئول تأدیه پرداخت مشخص برای نفت خام مزبور خواهند بود .
- جزء ج -** هر شرکت بازرگانی در مقابل خرید هر هزار متر مکعب گاز طبیعی پرداخت مشخصی بشرکت ملی نفت ایران خواهد نمود که معادل خواهد بود با پنچ درصد قیمت اعلان شده آن شرکت بازرگانی برای یک متر مکعب نفت خام ۳۷ درجه تا ۳۷/۹ درجه -- ای - پی - آی - از جنس نفت خام آغاجاری فوب بندر معشور در تاریخ تحویل گاز مزبور .
- جزء د -** پرداخت هائیکه بموجب این ماده بشرکت ملی نفت ایران میشود بقرار زیر بعمل خواهد آمد :
- بند (۱) -** در ظرف مدت پانزده روز پس از انقضاء هر سه ماه شرکت اکتشاف و تولید پرداخت مشخص هر یک از شرکت های بازرگانی را نسبت بهمان مدت سه ماه مطابق مقررات جزء های ( الف ) و ( ج ) بالا برآورد خواهد نمود و شرکت بازرگانی مربوطه پس از کسر بهای قیمت اعلان شده آن مقدار نفت خامی که طبق ماده ۲۳ قرارداد بحسب تحویل شده مبلغ برآوردی را پرداخت خواهد کرد . این برآورد

بر اساس آخرین اطلاعات موجود مربوط بمقادیر و قیمتها تهیه میشود و ارقام آن برای سال مورد نظر قابل جمع میباشد بطوریکه در تهیه برآورد مبلغ قابل پرداخت برای هر سه ماه مبالغ پرداختهای مربوط بسه ماه یا دورههای سه ماهه قبلی همان سال منها خواهد شد .

**بند (۲) -** در ظرف سه ماه پس از پایان هر سال شرکت اکتشاف و تولید مجموع پرداخت مشخص سالیانه هر یک از شرکتهای بازرگانی را احتساب خواهد کرد . هر گاه در نتیجه این احتساب و با در نظر گرفتن قیمت نفت خامی که بطریق مذکور در فوق به جنس تحویل شده است شرکت ملی نفت ایران هنوز مبلغی بستانکار باشد شرکت بازرگانی مبلغ مزبور را فوراً پرداخت خواهد نمود . هر گاه در نتیجه این احتساب شرکت ملی نفت ایران بشرکت بازرگانی مربوطه بدهکار گردد مبلغ بدهی بحساب بعدی برده و در حکم مبلغ تأدیه شده از بابت پرداخت مشخص آن سال منظور خواهد شد .

**ماده ۳۳ - جزء الف -** شرکت ملی نفت ایران تحت شرایط مقرر در این ماده حق خواهد داشت که در مقابل تمام یا قسمتی از پرداخت مشخص که بابت نفت خام مندرج در ماده ۲۲ این قرارداد باید دریافت نماید نفت خام بجنس ( بقیمت اعلان - شده مربوط تقویم میشود) تحویل گردد .

**جزء ب -** در تاریخ ۳۱ مارس یا قبل از آن تاریخ در هر سال شرکتهای بازرگانی توسط شرکت اکتشاف و تولید برآورد مقدار نفت خامی را که در هر سه ماه از سال آینده در ایران فروخته خواهد شد یا بیالایشگاه بحساب آن شرکتهای بازرگانی تحویل خواهد شد کتباً بشرکت ملی نفت ایران اطلاع خواهد داد در این ماده مقدار نفت خام مزبور بعنوان « مقدار برآوردی » و سال آینده موضوع برآورد بعنوان

«سال تحویل» خوانده میشود.

**جزء ج -** شرکت ملی نفت ایران ممکن است بوسیلهٔ اخطار کتبی که نباید دیرتر از ژوئن هر سال بشرکت اکتشاف و تولید داده شود بآن شرکت اعلام کند که قصد دارد در هر سه ماه از سال تحویل هر مقدار نفت خام که در اخطار مزبور معین کرده باشد (مشروط بر اینکه از دوازده و نیم درصد مقدار برآوردی همان سه ماه تجاوز نکند) تحویل بگیرد.

**جزء د -** نفت خام مزبور فوب کشتی نفتکش در هر یک از بنادر موجود یا هر بندر دیگری که در آینده برای بارگیری نفت خام مورد استفاده قرار گیرد (بدون هیچ پرداختی از طرف شرکت ملی نفت ایران) تحویل خواهد شد.

بارگیری نفت خام مزبور باید تقریباً و تا آنجا که عملی است بطور یکنواخت بتمام مدت سه ماه سرشکن شود و در هر یک از آن بنادر حتی الامکان از حیث اندازه و جنس و وزن مخصوص رعایت حفظ تناسب با نفت خامی که فوب کشتی نفتکش در آن بندر در ظرف آن سه ماه برای شرکتهای بارزگانی تحویل میشود باید بعمل آید.

**جزء ه -** قیمت نفت خامی «بهای اعلان شده مربوطه» که در هر سه ماه بجنس بشرکت ملی نفت ایران بحساب شرکتهای بازرگانی تحویل میگردد از مبالغی که نسبت بآن سه ماه بموجب مادهٔ ۲۲ این قرارداد قابل پرداخت خواهد بود کسر میشود و در محاسبه‌ای که بموجب جزء (د) آن ماده باید بعمل آید منظور خواهد گشت.

**جزء و -** نسبت بهر موضوعی که برای اجراء این ماده لازم ولی تکلیف آن فوقاً تعیین نشده باشد بطریقی که شرکت ملی نفت ایران و شرکت اکتشاف و تولید

کتباً موافقت کنند اخذ تصمیم خواهد شد .

**ماده ۲۴ - جزء الف -** در تاریخ اجرای این قرارداد یا پس از آن تاریخ بمجرد اینکه عملی باشد صورتی از مقادیر و انواع نفت خام و محصولات نفتی که در انبارهای واقع در بنادر بارگیری ناحیه عملیات موجود و عملاً برای بارگیری در کشتی آماده باشد برداشته خواهد شد . این صورت از طرف شرکت ملی نفت ایران و یک نماینده از هر یک از شرکت‌های عامل کتباً تهیه خواهد شد .

**جزء ب -** پس از تهیه صورت مزبور :

**بند (۱) -** شرکت ملی نفت ایران حق خواهد داشت که از انواع محصولات نفتی موجود در پالایشگاه آبادان آنچه را که در صورت مزبور ذکر شده باشد (یا معادل آنرا) طبق احتیاجات آن شرکت برای تأمین مصرف داخلی در ایران مطالبه کند و اینگونه مواد مورد مطالبه بدون هیچ پرداختی بجز هزینه‌های تحویل بشرکت مزبور تسلیم خواهد شد .

ماده ۱۴ این قرارداد (باستثنای جزء «ج» آن) شامل مواد نفتی که باین طریق تحویل گرفته شود نخواهد بود .

**بند (۲) -** شرکت‌های بازرگانی میتوانند هر نفت خامی را که در صورت مزبور ذکر شده باشد بمنظور صدور بفروش رسانیده یا بوسیله شرکت تصفیه آنرا تصفیه نمایند هر یک از شرکت‌های بازرگانی پرداخت مشخص مذکور در ماده ۲۲ این قرارداد را نسبت بگلیه نفت خامی که باین ترتیب تحویل گرفته باشد بشرکت ملی نفت ایران تأدیه خواهد کرد .

**جزء ج -** در انتهای مدت این قرارداد همان مقادیر و همان انواع نفت خام که بموجب صورت موجودی مذکور در جزء (الف) این ماده در انبار بوده است و یا هر نوع



و هر مقدار نفتی که در انتهای مدت این قرارداد یا قبل از آن شرکت ملی نفت ایران کتباً قبول کند که معادل آنست باید در انبار باقی گذاشته شود و شرکت‌های بازرگانی می‌توانند هر گونه محصولات نفتی قابل عرضه به بازار را که در انبارهای پالایشگاه آبادان باقی مانده و برای بازگیری در کشتی عملاً آماده باشد بدون هیچ پرداختی در وجه شرکت ملی نفت ایران بااستثنای هزینه‌های تحویل در ظرف سه ماه پس از انتهای مدت این قرارداد بمنظور صدور بفروش رسانند .

**ماده ۲۵ - جزء الف - بند (۱) -** هر شرکت بازرگانی موظف است خود یا توسط دیگری بهای اعلان شده نفت خام خود را برای هر نقطه صدور از ایران و برای هر نوع و هر وزن مخصوصی منتشر نموده و با اطلاع شرکت ملی نفت ایران برساند .

**بند (۲) -** ایران حق دارد در هر موقع از شرکت بازرگانی اثبات این موضوع را بخواهد که ارقامی که بعنوان بهای اعلان شده مربوطه تعیین نموده است همان قیمت‌هایی است که خریداران نفت عموماً می‌توانند نفت خام ایران را بر آن اساس اکتیاع کنند .

**جزء ب -** هر شرکت بازرگانی باید نفت خام و محصولات نفتی را در ایران بشرخهائی بفروشد که در هر سال مجموع عواید ناویژه آن از این فروشها کمتر از آنچه ذیلا شرح داده شده نباشد :

**بند (۱) -** مبلغی معادل قیمت کلیه نفت خامی (منجمله نفت خامی که شرکت ملی نفت ایران طبق ماده ۲۳ این قرارداد بحساب آن شرکت بازرگانی به جنس تحویل گرفته است) که در آن سال آن شرکت بازرگانی و مشتریان او از ایران صادر نموده‌اند و قیمت نفت خام مزبور بشرخ بهای اعلان شده مربوطه می‌باشد .

بعلاوه

**بند (۲) -** مجموع ارقام زیر :

**شق (۱) -** مبلغی معادل قیمت کلیه نفت خامی که بنرخ‌بهای اعلام‌شده مربوطه در آن سال بحساب آن شرکت بازرگانی تحویل تصفیه‌خانه شده و

**شق (۲) -** مبلغی معادل مجموع حق‌العمل شرکت تصفیه برای تصفیه نفت خامی که بآن شرکت تحویل شده و هزینه‌های جاری شرکت مزبور مربوط به تصفیه این نفت خام و

**شق (۳) -** مبالغی که در صورت اضافه شدن به حق‌العمل فوق‌الذکر نتیجه‌های مساوی با قیمت پنج درصد نفت خام تحویلی (ببهای اعلان شده مربوطه) بدست‌دهد منهای

**بند (۳) -** مبلغی معادل مجموع تخفیفهایی که ممکن است نسبت بکلیه نفت خام مذکور در بندهای (۱) و (۲) این جزء مورد پیدا کرده و ایران بموجب مقررات جزء (د) این ماده نرخ و فورمول آنرا تصویب نماید.

**جزء ج -** با وجود مقررات مندرجه در جزء (ب) فوق هر شرکت بازرگانی میتواند نفت خام و مواد نفتی تصفیه شده را در ایران بشرکت بازرگانی دیگری که مشمول مالیات بر درآمد ایران میباشد (چه این شرکت وابسته آن شرکت بازرگانی باشد چه نباشد) بهر قیمتی بفروشد در چنین صورت باید حد اقل تعهدات شرکت بازرگانی اولی که در جزء (ب) نامبرده تصریح شده طبق آن تعدیل گردد ولی شرکت بازرگانی اخیرالذکر باید نفت خام و مواد نفتی تصفیه شده خود را (که نفت خام و مواد نفتی تصفیه شده ابتیاعی از شرکت بازرگانی نامبرده اولی هم جزو آن می‌باشد) بچنان قیمتهائی بفروشد که مجموع عوائد ناویره آن شرکت از اینگونه فروشها کمتر از آنچه در جزء (ب) نامبرده مشخص شده است نباشد.

**جزء د -** ایران از مجرای شرکت ملی نفت ایران و یا هر نماینده منتخب دیگر

خود در مواقع لازم با شرکت‌های بازرگانی بمنظور تعیین تخفیف‌هایی در بهای نفت خام نسبت به قیمت‌های اعلان شده آن شرکتها تبادل نظر خواهند نمود و ممکن است برای این تخفیف نرخها و فورمول‌هایی تصویب نماید تا برای مدتی که معین خواهد کرد قابل اجرا بوده و در تعیین حداقل تعهدات شرکت‌های بازرگانی تحت جزء (ب) نامبرده منظور گردد.

**ماده ۲۶- جزء الف** - مقررات زیر شامل عمل سوختگیری است که در بنادر ایران نسبت به کشتی‌های متعلق به یکی از اعضای کنسرسیوم یا نماینده آن عضو و یا کشتی‌هایی که بطور دربست در اجاره یکی از آنها باشد و یا کشتی‌هایی که سوختگیری آن تابع قرارداد یا یکی از آنها باشد انجام میشود.

**بند (۱)** - در آبادان سوخت اینگونه کشتی‌ها را شرکت تصفیه بحساب شخصی یا اشخاصی که آن عضو کنسرسیوم تعیین نموده تحویل خواهد داد و این شخص و یا اشخاص باید حق‌العملی از قرار پنچ شلینگ برای هر تن نفت سوختی که تحویل میشود بشرکت تصفیه بپردازند.

**بند (۲)** - در بندر معشور و هر بندری که در آتیه برای بازگیری نفت خام در ایران احداث شود سوخت اینگونه کشتی‌ها را شرکت اکتشاف و تولید بحساب شخص یا اشخاصی که آن عضو کنسرسیوم تعیین نموده تحویل خواهد داد و این شخص یا اشخاص باید حق‌العملی از قرار پنچ شلینگ برای هر تن نفت سوختی که به کشتیها تحویل میشود بعلاوه هزینه حمل این نفت سوخت از آبادان بشرکت اکتشاف و تولید بپردازند.

**بند (۳)** - در سایر بنادر ایران سوخت اینگونه کشتیها را شرکت ملی نفت ایران بحساب شخص یا اشخاصی که آن عضو کنسرسیوم تعیین نموده تحویل خواهد

داد و این شخص یا اشخاص باید قیمت و هزینه‌های مربوط باین سوختگیری را بعلاوه حق‌عملی از قرار ده شلینگ برای هر تن نفت سوختی که بکشتی‌ها تحویل می‌شود بشرکت ملی نفت ایران بپردازند.

**جزء بند (۱) -** مقررات زیر باستثنای آنچه که در جزء الف این ماده تصریح شده شامل سوختگیری کشتی‌هایی در بنادر ایران خواهد بود که دارای پرچم ایران بوده و یا در سواحل ایران زهاب و ایاب بنمایند.

**شق (۱) -** در آبادان و بندر معشور و هر بندری که در آتیه برای بارگیری نفت خام در ایران احداث شود سوخت اینگونه کشتی‌ها را شرکت عامل مربوطه بحساب شرکت ملی نفت ایران تحویل خواهد داد.

**شق (۲) -** در سایر بنادر ایران سوخت این قبیل کشتی‌ها را شرکت ملی نفت ایران تحویل خواهد داد.

**بند (۳) -** کلیه سوخت لازم برای سوختگیری که طبق این جزء انجام می‌شود (ولی نه هر سوخت دیگری که برای سوخت‌گیری کشتی‌ها لازم باشد) از لحاظ کلیه مراتب مذکوره در این قرارداد جزئی از احتیاجات شرکت ملی نفت ایران بر مصرف داخلی ایران تلقی خواهد شد.

**جزء ج -** سوخت‌گیری کلیه کشتی‌های دیگر در بنادر ایران طبق قراردادهای جداگانه‌ای که نسبت بآن بین شرکت ملی نفت ایران و اعضای کنسرسیوم و یا هر یک از آن‌ها توافق حاصل شود انجام خواهد شد.

**جزء ۵ -** این ماده فقط شامل نفت سوختی است که از نفت خام تولید شده در ناحیه عملیات بدست آمده باشد.

**ماده ۲۷ - جزء الف -** نفت خامی که برای صدور تحویل می‌شود در مخازن

بارگیری و نفت خام تحویلی به پالایشگاه در مخازن پالایشگاه اندازه گیری خواهد شد مگر اینکه در هر يك از آن دو مورد طریق دیگری برای اندازه گیری بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت عامل مربوطه کتباً مورد موافقت قرار گیرد .

**جزء ب -** گاز طبیعی در محل تحویل بوسیله کنتور یا بهر وسیله دیگری که شرکت ملی نفت ایران و شرکت عامل مربوطه کتباً موافقت نمایند اندازه گیری خواهد شد .

**ماده ۲۸ - جزء الف -** ایران متعهد میشود که در مدت این قرارداد مقررات قانونی و میزان مالیات بر درآمدی که طبق آن شرکتهای بازرگانی و شرکتهای عامل باید مالیات بر درآمد ایران را بپردازند از آنچه که در قوانین موجود در تاریخ دهم مرداد ۱۳۳۳ مطابق با اول اوت ۱۹۵۴ و اصلاحات مندرج در ضمیمه شماره ۲ پیوست تصریح گردیده نامساعدتر نباشد .

**جزء ب -** موافقت میشود که مراتب ذیل با مفهوم قانون مالیات بر درآمد ایران که طبق ضمیمه شماره ۲ مذکور اصلاح شده مطابقت دارد .

**بند (۱) -** کلیه « پرداختهای مشخص » مربوط به نفت خام و گاز طبیعی که در این قرارداد منظور شده در حدود مفهوم ماده ۳۵ قانون مالیات بر درآمد و اصلاحاتی که در آن بعمل آمده یا هر مقررات دیگری که بجای آن وضع شود بعنوان « پرداختهای مشخص » شناخته خواهد شد .

**بند (۲) -** کلیه هزینه های جاری شرکتهای عامل (که پرداختهای شرکتهای عامل در وجه شرکت های وابسته یا دیگران برای خدماتیکه در خارج ایران انجام شده جزو آن میباشد) مربوط بعملیات شرکتهای عامل در ایران تحت ماده ۳۵ مذکور قابل کسر خواهد بود بدون اینکه لطمه ای بهر گونه تعدیلی که طبق بند (۱)

جزء (ز) ماده چهار این قرارداد برائت حسابرسی های مورد تقاضای دولت ایران  
یا شرکت ملی نفت ایران مورد پیدا کند وارد نماید .

**بند (۳) -** هزینه های قابل کسر هر شرکت بازرگانی عبارت از اقلام زیر  
خواهد بود :

**شق (۱) -** پرداختهائیکه در وجه شرکتهای عامل از بابت حق العمل و مخارج  
و هزینه های جاری آنها نموده باشد و

**شق (۲) -** پرداختهائیکه از بابت نفت خام و محصولات نفتی ابتیاعی مذکور در  
ماده (۲۵) این قرارداد در وجه شرکت بازرگانی دیگری بعمل آورده باشد و

**شق (۳) -** هزینه های اداری و سایر مخارج (غیر مذکور در شق (۱) و (۲) این جزء)  
شرکت بازرگانی در ایران (که حقوق و دستمزد ها و مال الاجاره ها و ملزومات و  
احتیاجات اداری و دفتری و حق العمل های حسابداری و حسابرسی جزو آن بوده ولی  
منحصراً باینها نمیشود) و هزینه های منصفانه و معقول مربوط به فروش که شامل  
حق دلالتی و خدماتیکه در خارج ایران برای فروش انجام میشود میباشد ضمناً موافقت  
میشود که جمع مخارج اداری و سایر هزینه ها و هزینه های فروشی که در این شق بآن  
اشاره شده در هیچ صورت از تفاوت حاصله از کسر رقمی که تحت بند فرعی (۲) ذیل  
احتساب شده از رقمی که تحت بند فرعی (۱) ذیل احتساب شده تجاوز نخواهد نمود .  
**بند فرعی (۱) -** دو و سه دهم در صد از هشتاد و هفت و نیم در صد مجموع

اقلام زیر :

**شق فرعی (۱) -** ارزش تمام نفت خامی (بماخذ بهای اعلان شده مربوطه) که  
شرکت بازرگانی خرید و فروخته مگر آنچه بیک شرکت بازرگانی دیگر فروخته  
باشد بعلاوه

**شق فرعی (۲)** ارزش تمام نفت خامی (بمأخذ بهای اعلان شده مربوطه) که شرکت بازرگانی خریداری نموده و آنرا به پالایشگاه تحویل و برای تهیه محصولات نفتی که خود آنرا فروخته است بمصرف رسیده (باستثنای آن محصولات نفتی که بیک شرکت بازرگانی دیگر فروخته باشد) بعلاوه

**شق فرعی (۳)** ارزش نفت خامی (بمأخذ بهای اعلان شده مربوطه) که بحساب شرکت بازرگانی طبق ماده ۲۳ این قرارداد بجای دوازده و نیم درصد پرداخت مشخص بشرکت ملی نفت ایران تحویل شده باشد.

**بند فرعی (۲)** دووسه دهم درصد مبلغ تخفیفهایی که طبق ماده ۲۵ این قرارداد ممکن است مورد پیدا کنند.

هزینه‌های شرکت بازرگانی مشروح در این شق مشمول حساب رسی و تعیین صحت ارقام آن میباشد ولی این قبیل هزینه‌ها که عملاً در وجه شرکتهای وابسته بادیگران پرداخت شده تا حدی که آن هزینه‌ها از میزان دوسه دهم درصد مذکور بالا تجاوز نکنند معقول و منصفانه شناخته خواهد شد.

**جزء ج - هرگاه در آمد و در یافتی‌های واقعی شرکتهای بازرگانی و شرکتهای عامل از فروش و عملیات و وظائف ناشی از این قرارداد مطابق مقررات این قرارداد باشد از لحاظ مالیات بر درآمد ایران چنین تلقی خواهد شد که شرکتهای نامبرده درآمد یا در یافتی‌های دیگری از فروش و عملیات و وظائف ناشی از این قرارداد ندارند.**

**جزء ۵ -** باستثنای مواد ذیل :

**بند (۱) -** مالیات بر درآمدی که شرکتهای بازرگانی و شرکتهای عامل بابت درآمد ویژه حاصله در ایران از عملیات مربوط به نفت و همچنین هر درآمد ویژه دیگری که در ایران تحصیل بنمایند فقط بر طبق مقررات مصرحه در این قرارداد

باید پردازند.

**بند (۲)** پرداخت‌ها و اعتباراتی که طبق این قرارداد بر عهده شرکت‌های بازرگانی و شرکت‌های عامل می‌باشد.

**بند (۳)** - عوارض گمرکی فقط بنحو مقرر در این قرارداد.

**بند (۴)** - پرداخت بدولت ایران بابت مالیاتی که باید از حقوق و دستمزد مدیران و کارکنان ( این مالیات بقرار نرخی که در قانون مالیات بر درآمد تصریح شده نسبت بحقوق و دستمزد هر ماه قطع نظر از حقوق و دستمزد ماه‌های دیگر باید احتساب شود ) و همچنین آنچه که باید از پرداخت به پیمانکاران بابت کارهایی که در ایران انجام داده‌اند کسر شود.

**بند (۵)** - عوارض و حقوقی که بمقامات دولتی در مقابل خدمات درخواست شده و یا خدماتی که بطور عموم برای عامه انجام میشود پرداخت شود مانند باج راه حق آب و عوارض بهداشت و عوارضی که برای فاضل آب اخذ میشود مشروط بر آنکه این عوارض و حقوق معقول و خالی از تبعیض باشد.

**بند (۶)** - مالیات و حقوقی که شامل عموم است از قبیل حق تمبر اسناد و حق الثبت امور حقوقی و بازرگانی و حق الثبت اختراعات و تألیفات مشروط بر اینکه میزان این مالیات‌ها و حقوق از آنچه که در ایران شامل عموم است بیشتر نباشد.

اعضای کنسرسیوم و شرکت‌های بازرگانی و شرکت‌های وابسته بآنها و مشتریان هر یک از این شرکت‌ها و هر شرکت حمل و نقل ( تا آنجا که مربوط شود بخرید و یا فروش و یا صدور و یا حمل و نقل نفت خام یا گاز طبیعی ایران و یا مواد حاصله از هر یک از این دو و یا در آمد حاصله از چنین خرید و فروش و صدور حمل و نقل ) و شرکت‌های عامل ( نسبت بعملیات و وظائفی که طبق این قرارداد بعهده دارند ) از هر گونه



مالیاتی که مقامات دولتی در ایران (چه مرکزی و چه محلی) وضع نمایند و همچنین از هر گونه مطالبهٔ پرداخت یا اعتباری از هر قبیل که بمنفع مقامات مزبور بعمل آید معاف خواهند بود و نیز سود سهامی که هر يك از آنها بابت درآمد حاصله از خرید و فروش و یا صدور و یا حمل و نقل نفت خام و گاز طبیعی ایران و مواد حاصله از هر يك از این دو و یا از بابت درآمد حاصله شرکتهای عامل از عملیات و وظائفی که طبق این قرارداد انجام میدهند بپردازند از هر گونه مالیات معاف خواهد بود.

**مادهٔ ۲۹ -** هر نوع اختلاف بین ایران و هر يك از شرکتهای بازرگانی و یا هر يك از شرکتهای عامل که مربوط به مالیات بردرآمد حاصله از خرید و یا فروش و یا صدور و یا حمل و نقل نفت خام یا گاز طبیعی یا محصولات نفتی ایران و یا عملیات و وظائف مشروحه در این قرارداد باشد از جمله اختلافاتی است که بنحو مذکور در ماده ۴۴ این قرارداد از طریق داوری حل خواهد شد.

**مادهٔ ۳۰ - جزء الف -** کلیه پرداختهای مشخص که طبق مندرجات ماده ۲۲ این قرارداد باید بشرکت ملی نفت ایران بعمل آید و کلیه جوهری که بابت مالیات بردرآمد باید از طرف شرکت های عامل و شرکتهای بازرگانی به ایران تأدیه شود بلیره انگلیسی خواهد بود با این قید که اگر در هر موقع:

**بند (۱) -** لیره انگلیسی که باین ترتیب از طرف ایران یا شرکت ملی نفت ایران دریافت میشود آزادانه قابل تبدیل بد دلار امریکا نباشد و

**بند (۲) -** دولت انگلستان ترتیباتی را که مقارن با این قرارداد در خصوص تبدیل لیره های دریافتی بد دلار امریکا داده (یا هر ترتیبی را که با موافقت ایران در تبدیل یا تعویض آن ترتیباتی بدهد) قطع کند.

موضوع باید بین ایران و اعضاء کنسرسیوم مورد شور قرار گیرد تا نسبت بشرايط

دیگری راجع باینکه پرداخت بچه ارزی باید بعمل آید توافق حاصل شود.

**جزء ب -** چنانچه توافق حاصل نشود اعضای کنسرسیوم بتقاضای ایران و شرکت ملی نفت ایران و با توجه باوضاع و احوال روز در نظر خواهند گرفت که قسمتی از جوهری که باید بایران و شرکت ملی نفت ایران تأدیه شود باززهای محکم غیر از لیره انگلیسی پرداخت گردد این عمل براساسی خواهد بود که تناسب مجموع پرداختهائی که بهر يك از پولهای محکم مزبور انجام میشود معادل تناسبی باشد که شرکتهای بازرگانی از فروش نفت خام و محصولات نفتی و گازهای طبیعی که شرکتهای عامل تولید میکنند بقیمت فوب بنادر ایران بمشتریان خود بدست می آورند.

**جزء ج -** هر گونه جوهری که باید بایران یا شرکت ملی نفت ایران طبق این قرارداد پرداخت شود بجز آنهاییکه در جزء (الف) این ماده اشاره شده و تمام جوهری که شرکت ملی نفت ایران باید بشرکتهای عامل بپردازد بیول ایران خواهد بود بدین منظور هزینه های جاری و غیره که بلیره انگلیسی معین شده است بنرخ معدل واقعی ماهیانه که بآن نرخ پول ایران توسط شرکت عامل مربوطه در مقابل لیره انگلیسی در آن ماه خریداری شده است تسعیر خواهد شد.

**ماده ۳۱ - جزء الف بند (۱) -** ایران اقدامات لازم را بعمل خواهد آورد تا اعضای کنسرسیوم و شرکتهای بازرگانی و مؤسسات وابسته بهر يك از آنها و شرکتهای عامل مطمئناً بتوانند در مقابل لیره انگلیسی پول ایران را بنرخ ارز بازرگانی بانك وبدون تبعیض علیه آنها خریداری نمایند.

تمام بهای گواهدینا مة ارزی و حق العمل و یا امثال آن جزء نرخ ارز محسوب خواهد شد.

**بند (۳) -** نرخ ارز بازرگانی بانك عبارتست از نرخ ارز رایج یا متداول بانك در روز مورد بحث برای خرید پول ایران در ازاء پول غیر ایرانی که کلا یا بعضاً از صدور

کالاهای عمده صادراتی ایران (بترتیب ارزش) غیر از نفت خام و مواد مشتقه آن حاصله در حوزه عملیات بدست آمده باشد.

اگر در هر موقع بیش از يك نرخ بانك در مورد این قبیل کالا موجود باشد «نرخ ارز بازرگانی بانك» عبارت از بهترین این نرخها خواهد بود.

**بند (۳) - شق (۱) -** در صورت بروز اختلافی در مورد این بند هر يك از طرفین اختلاف میتوانند موضوع را بدآوری حکم واحدی که بدرخواست متقاضی توسط مدیر عامل صندوق بین المللی پول معین میشود ارجاع کند مقررات مندرج در جزء های (د) الی نهایت جزء (ك) از ماده ۴۴ این قرارداد در مورد این داوری قابل اجرا است.

**شق (۲) -** اگر بعلمتی نتوان این انتصاب را بعمل آورد یا اگر انتصاب مزبور در مدت دو ماه از تاریخ تقاضا انجام نگیرد هر يك از طرفین میتواند اختلاف را طبق ماده ۴۴ مزبور بدآوری ارجاع نماید.

**شق (۳) -** از لحاظ مراتب مندرج در شقهای (۱) و (۲) این بند نمایندگی شرکت بازرگانی با آن عضو کنسرسیوم خواهد بود که شرکت بازرگانی مذکور را معین کرده است.

**جزء ب -** از حیث این قرارداد و از نظر تعیین در آمد ناویره ای که در ایران بدست آمده از لحاظ مالیات بر در آمد دولت ایران چنانچه بهای اعلام شده به ارزی غیر از لیره انگلیسی باشد طبق مصرات اساسنامه صندوق بین المللی پول بهای مذکور بر اساس ارزش برابری روز بلیره انگلیسی تسعیر خواهد شد. در صورت عدم تصریح چنین ارزش هائی ایران و اعضاء کنسرسیوم سعی خواهند کرد که در خصوص تعیین اساس قابل قبولی برای تسعیر مزبور توافق حاصل نمایند. در صورت عدم حصول

توافق تسعیر مذکور بر اساس متوسط نرخهای خرید و فروش ارز بین لیره انگلیسی و ارز مورد بحث در پایان روز کار اداری مربوطه طبق گواهی چیز ناشنال بانک لندن بعمل خواهد آمد .

**جزء ج -** هر گاه روزی نرخ خرید و فروش ارز در لندن معین نگردد نرخیکه بجای متوسط نرخ خرید و فروش ارز در لندن از لحاظ جزء (ب) این ماده باید مملک عمل قرار گیرد عبارت خواهد بود از متوسط آخرین نرخهای قبلی ارز مورد بحث که بوسیله چیز نشنال بانک لندن گواهی شود .

در صورتیکه ارز خارجی مورد بحث در لندن نرخبندی نشود نرخیکه باید برای منظورههای مذکور در فوق بجای متوسط نرخهای خرید و فروش ارز در لندن بکار رود عبارت از نرخی خواهد بود که چیز نشنال بانک لندن با توجه بمعاملات با آن ارز مناسب تشخیص دهد .

**ماده ۳۲ - جزء الف - بند (۱) -** اعضای کنسر سیوم و شرکتهای بازرگانی و شرکتهای وابسته بهر يك از آنها و شرکتهای عامل ملزم به تبدیل هیچ قسمت از وجوه خود بیول ایران نخواهند بود ولی شرکتهای عامل و جوهی را که برای پرداخت هزینههای عملیات خود در ایران لازم میدانند باید از طریق بانک ملی ایران بیول ایران تبدیل کنند .

هیچیک از این اعضاء و شرکتهای وابستهها ممنوع نخواهند بود و از اینکهر گونه وجوه یا دارائی را آزادانه در خارج از ایران داشته باشند یا آنرا نقل و انتقال دهند و لو آنکه این وجوه یا دارائی از عملیات آنها در ایران بدست آمده باشد و همچنین ممنوع نخواهند بود از اینککه حسابهای بازر خارجی در بانک ملی ایران داشته باشند و جوهی را که در این حسابها بستانگار هستند نگاهداشته یا انتقال داده یا صادر نمایند

**بند (۲) -** در خاتمه مدت این قرارداد اعضای کنسرسیوم و شرکتهای بازرگانی و شرکتهای وابسته هر یک از آنها و شرکتهای عامل میتوانند وجوه اضافی بر احتیاجات خود را در ایران تا جائیکه این وجوه از تبدیل ارز خارجی بیول ایران حاصل شده باشد بلیره استرلینگ تبدیل نمایند و میتوانند لیره هائی را که باین طریق بدست آورده‌اند، انتقال داده یا صادر نمایند.

**جزء ب - بند (۱) -** مدیران و کارکنان غیر ایرانی هر یک از شرکتهای بازرگانی یا شرکتهای عامل و خانواده‌های این قبیل مدیران و کارکنان ممنوع نخواهند بود از اینکه وجوه یادارائی را که در خارج از ایران دارند آزادانه نگاهداشته یا انتقال دهند و میتوانند هر قسمت از این وجوه خارجی را که برای حوائج آنها ولی نه بمنظور سفته بازی ضروری باشد بایران انتقال دهند این قبیل اشخاص مجاز نخواهند بود که در ایران معاملات ارزی از هر قبیل بغیر از طریق بانک ملی ایران یا طرق دیگر که ایران قبول کند انجام دهند.

**بند (۲) -** مدیر یا کارمند هر یک از شرکتهای بازرگانی یا شرکتهای عامل در خاتمه خدمت خود در ایران و هنگام عزیمت از ایران حق خواهد داشت مبلغی که از پنجاه درصد حقوق ۲۴ ماه آخر او در شرکت یا شرکتهای مربوطه متجاوز نباشد بلیره انگلیسی یا در مورد تبعه کشورهای متحده آمریکا بدولار آمریکا آزادانه از ایران صادر نماید.

**جزء ج -** در این ماده عنوان بانک ملی ایران شامل هر قائم مقام یا جانشین بانک ملی ایران خواهد بود.

**ماده ۳۳ - جزء الف - بند (۱) -** دفاتر عمده و حسابهای شرکتهای عامل و شرکتهای بازرگانی در ایران بلیره انگلیسی نگاهداری خواهد شد و برای معاملاتیکه

بیول ایران انجام گرفته اسناد مربوطه بیول ایران نگاهداری خواهد شد .  
**بند (۳) -** مبالغی که طبق جزء ( ج ) یا جزء ( د ) از ماده ۱۳ این قرارداد بوسیله شرکتهای بازرگانی بشرکتهای عامل مسترد یا برای آنها تهیه میشود باید بلیره انگلیسی مسترد یا تهیه شود . هزینه نصب یا سوار کردن تأسیسات یا تحصیل دارائی طبق مواد ۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ این قرارداد تهیه شده بلیره انگلیسی معین خواهد شد .

**جزء ب -** از لحاظ کلیه مراتب مندرج در این قرار داد و برای تشخیص در آمد ویژه ایران از حیث مالیات بر درآمد ایران کلیه هزینهها و وصولیهای شرکتهای عامل و شرکتهای بازرگانی بلیره انگلیسی معین خواهد شد . راجع به تبدیل پول ایران در مورد هزینهها و وصولیهای شرکتهای عامل و شرکتهای بازرگانی بلیره انگلیسی تبدیل مزبور باید بر مآخذ معدل واقعی ماهیانه نزدیکه درازا لیره انگلیسی پول ایران توسط شرکت مربوطه طی ماه مذکور خریداری شده بعمل آید .  
 در پایان هر سال هر گونه تفاوت ارزی (بلیره انگلیسی) که بعلت تغییرات در نرخ ارز بین پول ایران و لیره انگلیسی در دفاتر شرکت مزبور بوجود آید بر حسب مورد از هزینههای جاری یا مخارج شرکت مورد بحث کسر یا بآن اضافه خواهد شد .  
**جزء ج -** هزینههای شرکتهای بازرگانی که ممکن است بهر پولی غیر از لیره انگلیسی یا پول ایرانی بعمل آید باید طبق معدل ریاضی متوسط نرخهای ارز روزانه خرید و فروش لندن با مقایسه لیره انگلیسی و آن پول برای ماه مورد بحث بلیره انگلیسی تبدیل شود .

**ماده ۳۴ - جزء الف -** کلیه ماشین آلات - وسایل - وسایط نقلیه آبی - دستگاهها - افزار - ادوات - قطعات یدکی - مصالح - الوار - مواد شیمیائی - مواد ضروری برای اختلاط و امتزاج - وسایل خودرو - وسایل و سائط نقلیه - هواپیما

هر نوع مصالح ساختمانی - آلات فولادی - اشیاء و لوازم و اثاثیه اداری - حوائج کشتی - مواد خواربار - البسه و لوازم استحفاظی - دستگاههای تعلیماتی - محصولات نفتی که از عملیات شرکت‌های عامل در ایران بدست نیاید و کلیه اجناس دیگری که منحصراً از لحاظ صرفه جوئی و حسن جریان عملیات و وظایف شرکت ملی نفت ایران یا شرکت‌های عامل طبق این قرارداد ضروری باشد بدون پروانه ورودی و با معافیت از هرگونه حقوق گمرکی و عوارض و سایر مالیاتها یا پرداختهای دیگر بایران وارد خواهد شد. مواد فوق شامل حوائج طبی و جراحی و لوازم بیمارستان و محصولات طبی و دارو و اسباب طبی و اثاثیه و ادواتی که در تأسیس و گرداندن بیمارستان و داروخانه ضروری باشد نیز خواهد بود.

**جزء ب -** اجناسیکه برای استفاده و مصرف مدیران و کارکنان (و وابستگان - تحت تکفل آنها) شرکت ملی نفت ایران یا شرکت‌های عامل مناسب تشخیص گردد بدون لزوم هیچگونه پروانه ورودی و با معافیت از مقررات هر نوع انحصار دولتی و ملی با پرداخت حقوق گمرکی و سایر مالیاتهاییکه در موقع ورود معمولاً بآن تعلق میگیرد وارد خواهد شد. این قبیل اجناس قابل فروش نخواهد بود مگر بمدیران و کارکنان و مکفولین مذکور آنهم صرفاً برای استفاده و مصرف آنها.

**جزء ج -** بدون آنکه در کلیات حقوق فوق الذکر محدودیتی حاصل شود شرکت‌های عامل در تحصیل لوازم و حوائج مورد مصرف خودشان باید نسبت باشیائیکه در ایران ساخته و مهیا میشود در جحان قائل شوند باین قید که اشیاء مذکور به مقایسه آن با اشیاء مشابه خارجی با همان شرایط مساعد از لحاظ نوع جنس و قیمت و سهل الحصول بودن آن در موقع لزوم بمقادیر مورد نیاز و قابل مصرف بودن آن در موردی که برای آن منظور شده در ایران بدست بیاید. در مقایسه قیمت اشیاء وارداتی با

اشیاء ساخته و مهیا شده در ایران کرایه و هر گونه حقوق گمرکی که طبق این قرارداد نسبت به اشیاء وارداتی مزبور قابل پرداخت باشد ملحوظ گردد .

**جزء ۵ -** شرکتهای عامل حق خواهند داشت در هر موقع که مایل باشند اشیائی را که طبق جزء های (الف) و (ب) فوق الذکر وارد کرده اند و دیگر برای آن در ایران مصرفی ندارند بدون هیچگونه پروانه و با معافیت از حقوق صادراتی یا سایر مالیات ها یا پرداختهای دیگر مجدداً صادر کنند مگر اشیائی که طبق این قرارداد بملکیت ایران یا شرکت ملی نفت ایران درآمده باشد .

شرکتهای عامل نیز حق خواهند داشت با تصویب شرکت ملی نفت ایران که بدون جهت از تصویب مزبور خودداری نشده و تأخیری در آن رخ نخواهد داد اشیاء مذکور را در ایران بفروش برسانند . بدیهی است در چنین صورتی مسئولیت پرداخت حقوق مربوطه و همچنین رعایت تشریفات لازمه طبق مقررات جاری و تهیه اسناد ترخیص برای شرکتهای عامل بعهده خریدار خواهد بود .

**جزء ۶ -** کلیه واردات و صادرات مذکور در این قرارداد مشمول تنظیم اسناد و تشریفات گمرکی بوده ( که این تکالیف از آنچه معمولاً مجری است سنگین تر نخواهد بود ) ولی مشمول پرداختهای که بموجب مقررات مربوطه این قرارداد از آن معاف گردیده نمیشد . این قبیل تشریفات و تنظیم اسناد بطور ساده و سریع انجام خواهد شد و باین منظور بین شرکتهای عامل و شرکتهای بازرگانی یا هر یک از آنها و مقامات گمرکی ایران ممکن است عنداللزوم ترتیبات مقتضی داده شود .

**ماده ۳۵ - جزء الف -** اعضاء کنسرسیوم و شرکتهای بازرگانی و وابسته های

هر یک از آنها و مشتریان مربوطه آنها با تعهد بر عایت حق تقدم احتیاجات مصرف داخلی ایران میتوانند نفت خام و گاز طبیعی را که از شرکت ملی نفت ایران طبق این قرارداد میخرند و نیز محصولات آن را که شرکتهای عامل از مواد مزبور میسازند



بمنظور صدور و مصرف خارج از ایران بهر کس و بهر قیمتی که اعضای مزبور یا شرکتهای یا وابسته‌های آنها یا مشتریان شخصاً و آزادانه تعیین کنند بفروش رسانیده یا بهر ترتیب دیگر از ملکیت خود خارج کنند و آنرا بهر وسیله و بر طبق هر گونه شرایطی که مقتضی بدانند از ایران بخارج حمل نمایند .

**جزء ب -** صدور مواد مذکور از حقوق گمرکی و مالیات صادراتی معاف بوده و مقید بآداء سایر مالیاتها و عوارض یا پرداختهای دیگری بمقامات دولتی ایران (اعم از مر کزی یا محلی) نخواهد بود. اعضاء کنسرسیوم و شرکتهای بازرگانی و وابسته‌های هر يك از آنها و مشتریان مربوطه آنها میتوانند مواد مذکور را بدون لزوم پروانه یا تشریفات خاصه دیگری باستثناء تنظیم اسناد و تشریفات گمرکی بشرح مندرج در جزء (ه) ماده ۳۴ این قرارداد یا ترتیبات دیگری که طبق ماده مزبور برقرار شده باشد آزادانه از ایران خارج نمایند .

**جزء ج -** در موارد آنچه راجع به صادرات در این ماده قید شده و آنچه راجع به واردات و صدور مجدد آن در ماده ۳۴ درج شده است صادر کننده یا وارد کننده نسبت به بیمه کردن یا بیمه نکردن کشتی و ملوانان و محمولات و کرایه حمل آن و تشخیص میزان بیمه مزبور و تعیین بیمه گر مختار خواهد بود .

**ماده ۳۶ -** شرکتهای عامل و شرکتهای بازرگانی و کارمندان آنها و خانواده‌های کارمندان آنها در مورد رفت و آمد اشخاص و حمل اثاثیه و آلات و ادوات و کلیه کالاها آزادی کامل خواهند داشت و همچنین در مورد وسائل ارتباطیه چه در داخل ناحیه عملیات و چه بین ناحیه عملیات و سایر نقاط ایران که شرکتهای مزبور در آنجا عمل میکنند آزادی و تأمین خواهند داشت . طرز برقراری تسهیلات از طرف ایران بمنظور تأمین آزادی حرکت و حمل و نقل و آزادی و تأمین وسائل ارتباطیه

پس از مشاوره بین ایران و شرکتهای عامل تعیین خواهد شد.

**ماده ۳۷ - جزء الف -** وزارت دارائی اختیار کامل از طرف ایران برای اجرا و اعمال مقررات این قرارداد خواهد داشت. وزارت مزبور میتواند از طرف ایران هرگونه اقدامی بعمل آورده یا هرگونه موافقتی بنماید که در مورد این قرارداد یا برای تأمین اجرای آن بطرز بهتر لازم یا مقتضی باشد هر اقدامی که بدین نحو انجام یا موافقتی که بدین طریق بعمل آمده باشد برای ایران الزام آور خواهد بود. هر يك از طرفهای این قرارداد که احتیاج یا تمایل بیک چنین موافقت یا اقدامی داشته باشد بوزارت مزبور مراجعه خواهد نمود اولیای امور ایران همه نوع دستورهای را که وزارت دارائی در مورد اجرا و اعمال مقررات این قرارداد بآنها بدهد اجرا خواهند نمود و دارای اختیارات کامل برای اجرای دستورهای مزبور خواهند بود چنانچه وزارت دارائی بهر علتی اختیاراتی را که بر طبق این جزء دارد دیگر اجرا ننماید اختیارات مزبور بوسیله وزارت یا دستگاه دیگری که هیئت وزیران تعیین خواهد نمود اجرا خواهد شد.

**جزء ب -** شرکت ملی نفت ایران دارای تمام حقوق و اختیارات لازم خواهد بود برای آنکه در هر موقع بتواند هرگونه ترتیباتی را که در مورد اقدامات و عملیات موضوع این قرارداد لازم یا مقتضی باشد بدهد.

**ماده ۳۸ - جزء الف -** ایران بدینوسیله تضمین میکند که شرکت ملی نفت ایران تعهداتی را که بموجب این قرارداد دارد انجام دهد.

**جزء ب -** هرگاه وظایف شرکت ملی نفت ایران بشخص دیگری که تحت اختیار ایران یا مسئول در مقابل ایران باشد منتقل شود شخص مزبور تمام تعهداتی را که شرکت ملی نفت ایران بموجب این قرارداد دارد بعهده گرفت و ایران

در ضمانت خود در انجام آن تعهدات باقی خواهد بود .

**جزء ج -** هرگاه شرکت ملی نفت ایران از میان برود وظایف آن بشخص دیگری که تحت اختیار ایران یا مسئول در مقابل ایران باشد محول نگردد تمام تعهداتی که شرکت ملی نفت ایران بموجب این قرارداد دارد تعهدات مستقیم ایران خواهد شد .

**ماده ۳۹ -** هر عضو کنسرسیوم حق خواهد داشت که در هر وقت در مدت این قرارداد تمام یا یک قسمت حقوق یا منافی را که به ای نحو کان بموجب این قرارداد داشته باشد بشخص دیگری بفروشد یا واگذار یا منتقل کند بشرط آنکه چنین شخصی اگر قبلاً طرف این فرار داد نباشد بر اثر عمل مزبور طرف این قرارداد واقع شود و تمام تعهداتی را که آن عضو کنسرسیوم بموجب این قرارداد دارد بعهده بگیرد و نیز مشروط به آنکه هیچ فروش یا واگذاری یا انتقالی تا ایران بآن رضایت کتبی نداده اعتبار پیدا نکند ایران از دادن این رضایت بدون دلیل موجه خودداری نخواهد نمود و در اعلام رضایت تأخیر نخواهد کرد با این قید که اگر شخصی که بدین ترتیب آن حقوق را بدست میآورد شرکت وابسته بآن عضو کنسرسیوم که فروشنده یا واگذار کننده یا انتقال دهنده است باشد تحصیل رضایت کتبی مزبور لزوم نخواهد داشت ولی چنین فروش یا واگذاری یا انتقالی که بمنفع شرکت وابسته صورت گیرد بهیچوجه عضو کنسرسیوم مربوطه را از تعهداتی که بموجب این قرارداد دارد بری الذمه نخواهد نمود .

**ماده ۴۰ - جزء الف -** ایران و شرکت ملی نفت ایران تصدیق مینمایند که هیچیک از اعضاء کنسرسیوم و وابسته های آنها که طرف این قرارداد هستند یا خواهند بود نسبت بهیچ نوع دعاوی و مطالبات ایران و شرکت ملی نفت ایران یا هر یک از

آنها که مربوط بهر موضوعی قبل از تاریخ اجرای قرارداد باشد مسئولیتی ندارند .  
**جزء ب -** ایران و شرکت ملی نفت ایران و هر یک از آنها بدینوسیله قبول میکنند که هر گاه اعضاء کنسرسیوم یا هر یک از وابسته های آنها که طرف این قرارداد هستند یا خواهند بود در نتیجه هر نوع دعاوی و مطالباتی که بر علیه آنها یا هر یک از آنها از طرف هر شخصی در موارد ذیل اقامه گردد متحمل خساراتی شوند خسارات مزبور را جبران نمایند :

**بند (۱) -** عملیات مربوط بنفت در ایران که شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران قبل از وقایع سال ۱۳۲۹-۱۳۳۰ انجام داده یا

**بند (۲) -** نتایج مستقیم یا غیر مستقیم وقایع سال ۱۳۲۹-۱۳۳۰ یا نتایج هر گونه معاملاتی که ایران یا شرکت ملی نفت ایران قبل از تاریخ اجرا منعقد نموده باشد و امور مربوط بآن بشرط آنکه جبران خساراتی که بموجب همین بند نسبت بشرکت سهامی نفت انگلیس و ایران و وابسته های آن مقرر شده شامل موارد ذیل نباشد :

**شق (۱) -** دعاوی ناشی از اخطاری که شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران بعنوان مشتریانی که قصد خرید داشته اند و بعنوان اشخاص دیگر صادر نموده و بروز اختلاف مربوط بحق مالکیت نفت ایران را باطلاع آنها رسانیده و یا ناشی از اقداماتی که برای دفاع از حقوق قانونی خود بعمل آورده باشد یا هر گونه حکم خساراتی که از طرف دادگاه های خارجی در نتیجه دعاوی مطروحه قبل از تاریخ اجرا نسبت بهر معامله منعقد بین شرکت ملی نفت ایران و خریداران خارجی نفت ایران علیه شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران صادر شده یا بشود یا

**شق (۲) -** هر دعوی که ممکن است بوسیله اشخاص ثالث بر علیه شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران راجع بهر قصوری که شرکت مزبور در رسانیدن نفت در نتیجه

وقایع سال ۱۳۲۹-۱۳۳۰ کرده اقامه شود .

**ماده ۴۱ جزء الف** - طرفهای این قرارداد متعهد میشوند که شرایط و مقررات این قرارداد را برطبق اصول حسن نیت و صمیمیت متقابل اجرا نموده و هم عبارات و هم روح شرایط و مقررات مزبور را رعایت کنند .

**جزء ب** - هیچگونه اقدام قانونگذاری یا اداری اعم از مستقیم یا غیرمستقیم و یا عمل دیگری از هر قبیل از طرف ایران یا مقامات دولتی در ایران (اعم از مرکزی- و محلی) این قرارداد را الغاء نخواهد نمود و در مقررات آن اصلاح یا تغییری بعمل نخواهد آورد و مانع و مخل حسن اجرای مقررات آن نخواهد شد .

الغاء یا اصلاح یا تغییر مزبور فقط در صورت توافق طرفهای این قرارداد ممکن خواهد بود .

**جزء ج** - در صورتیکه طرفهای این قرارداد توافق دیگری در این باب ننمایند این قرار داد قبل از انقضای مدت آن فسخ نخواهد شد مگر در صورتیکه هیئت داوری یا داور واحدی که برطبق ماده ۴۴ این قرارداد تعیین شده باشد بموجب رأی خود این قرارداد را بعلت نقض مقررات آن یا بعلت اینسکه اجرای قرارداد بکلی غیر مقدر گردیده خاتمه یافته اعلام کند .

**ماده ۴۲ جزء الف** - هر گاه یکی از طرفهای این قرار داد مدعی شود که طرف دیگری از اجرای هر گونه تعهد مقرر در این قرارداد تخلف کرده طرف اول بدو بموجب اخطار کتبی بطرف دیگر مورد تخلف ادعائی را اطلاع داده و تقاضای رفع آنرا خواهد نمود . هر گاه موضوع ظرف سی روز پس از وصول اخطار مزبور با مدت طولانی تری که ممکن است مورد توافق طرفین قرار گیرد حل نشود شکایت مورد بحث ممکن است برطبق ماده ۴۳ این قرارداد به هیئت سازش مراجعه شود .

هر شکایتی که یکی از طرفین نخواهد آنرا به هیئت سازش ارجاع کند و یا شکایتی که به هیئت سازش مراجعه شده ولی رأی الزام آوری از طرف هیئت مزبور تکلیف آنرا معین ننموده باشد ممکن است طرف اول آنرا بر طبق ماده ۳۱ یا ماده ۴۴ این قرارداد (هر کدام مورد پیدا کند) بدآوری ارجاع نماید.

**جزء ب -** در مورد این ماده و مواد ۴۳ و ۴۴ نمایندگان شرکت بازرگانی با آن عضو کنسرسیوم خواهد بود که آن شرکت را تعیین نموده است.

**ماده ۴۳ -** نسبت به هر شکایتی که بر طبق ماده ۴۲ این قرارداد پیش آید طرفین میتوانند موافقت کنند که موضوع بیک هیئت سازش مختلط مرکب از چهار عضو مراجعه شود که هر یک از طرفین دو نفر آنرا تعیین خواهد نمود و وظیفه آنها کوشش در حل موضوع بطریق دوستانه خواهد بود هیئت سازش پس از استماع اظهارات نمایندگان طرفین رأی خود را ظرف سه ماه از تاریخ ارجاع شکایت به هیئت صادر خواهد کرد. رأی مزبور در صورتی الزام آور خواهد بود که با توافق صادر شده باشد.

**ماده ۴۴ - جزء الف - بند (۱) -** باستثنای مورد مقرر در ماده ۳۱ این قرارداد تنها طریقه ختم اختلافاتی که در بین طرفهای این قرارداد در نتیجه یاد ر موردا اجرا یا تفسیر این قرارداد و تشخیص حقوق و تعهدات طرفها طبق این قرارداد و یا عمل بمفاد این ماده بروز کند و باتوسل بمقررات ماده ۴۲ یا ماده ۴۳ این قرارداد حل نشود مراجعه بدآوری بر طبق مقررات این ماده خواهد بود.

**بند (۲) -** ارجاع امر بدآوری با اخطار کتبی از طرف شاکی بعنوان طرف دیگر شروع خواهد شد.

**جزء ب - بند (۱) -** چنانچه اختلاف مربوط به مسائل فنی یا محاسباتی باشد ممکن است با توافق طرفین خواه بکارشناس واحد خواه به هیئتی مرکب از سه کارشناس مراجعه

شود. دو نفر از سه کارشناس مزبور را طرفین انتخاب خواهند کرد (هر یک یک نفر) و سومی بتراضی طرفین تعیین خواهد شد. اگر طرفین نتوانند در انتخاب کارشناس واحد یا کارشناس سومی تراضی کنند هر یک از طرفین میتواند در موارد فنی بمدیر آیدگنوسیشه تکنیشه هو خشوله زوریخ EIDGENOSSISCHE TECHNISCHE HOCHSCHULE و در موارد محاسباتی برئیس شواتز ریشه کامرفور رویزیوئوزن زوریخ و در موارد محاسباتی برئیس شواتز ریشه کامرفور رویزیوئوزن زوریخ SCHWEIZERISCHE RAMMER FUR FEVITION SWESEN مراجعه کند که کارشناس واحد یا کارشناس سومی را تعیین نماید چنانچه ظرف یک ماه از تاریخ ارجاع امر بدآوری طرفین در باب ارجاع اختلاف بکارشناس واحد یا کارشناسهائی بشرح مقرر بالا تراضی ننمایند موضوع بایستی طبق مقررات جزء (ج) و جزءهای زیر این ماده بدآوری ارجاع شود.

**بند (۲)** طرفین ظرف یک ماه از تاریخ ارجاع امر بدآوری کارشناس یا کارشناسها را تعیین خواهند کرد. کارشناس سوم در صورتیکه بتراضی طرفین انتخاب نشده باشد ظرف دو ماه تعیین خواهد شد.

تعیین کارشناس واحد در مواردیکه بتراضی طرفین عملی نشده باشد ظرف مدت سه ماه از تاریخ ارجاع امر بدآوری بعمل خواهد آمد.

**بند (۳)** - طرفین باید در قرارداد دآوری مسائل فنی یا محاسباتی را که مورد رسیدگی قرار میگردد بطرز روشن و صریح توضیح دهند. رأی کارشناس واحد یا سه کارشناس باید ظرف شش ماه از تاریخ تعیین کارشناس واحد یا کارشناس سوم (هر کدام که مورد پیدا کند) صادر شود.

اگر اختلاف بسه کارشناس مراجعه شود رأی کارشناسان ممکن است با کثرت آراء صادر شود کارشناس یا کارشناسان باید رأی خود را منحصرأ نسبت بمسائل فنی

محاسباتی صادر کنند و رأی مزبور قاطع و برای طرفین الزام آور خواهد بود .

**بند (۴)** - اگر ضمن رسیدگی که بر طبق بند (۱) و (۲) و (۳) این جزء از طرف کارشناس یا کارشناسان بعمل میآید مسئله ای که بنظر کارشناس یا کارشناسان یا هر یک از طرفین جنبه حقوقی داشته باشد (با توجه باینکه هر مسئله ای که مربوط بتفسیر این قرارداد واجد جنبه حقوقی خواهد بود) پیش آید بطوریکه اخذ تصمیم نسبت بموضوع فنی یا محاسباتی مورد بحث مستلزم تعیین تکلیف مسئله حقوقی باشد در آن صورت اگر مسئله مزبور بتوافق طرفین حل نشود طرفین یا یکی از آنها بایستی خواه ابتکاراً از جانب خود خواه بدرخواست کارشناس یا کارشناسان آنها بر طبق جزء (ج) و جزءهای زیر این ماده بدآوری ارجاع کنند .

**بند (۵)** - در این مورد بمنظور احتساب مدت نهائی که در جزءهای زیر این ماده ذکر شده اخطار یکی از طرفین بطرف دیگر دایر بقصد ارجاع مسئله حقوقی بدآوری بشرح فوق بانضمام توضیح مسئله حقوقی مزبور در حکم ارجاع امر بدآوری از طرف اخطار کننده تلقی خواهد شد .

**بند (۶)** - در موردی که مسئله حقوقی ضمن رسیدگی پیش آمده و بر طبق بنده (۴) و (۵) این جزء بدآوری ارجاع شود رسیدگی کارشناس یا کارشناسان الزاماً متوقف نخواهد شد مگر در صورتیکه بنظر کارشناس یا کارشناسان مسئله حقوقی نوعی باشد که قبل از تعیین تکلیف آن ادامه رسیدگی مفید نباشد . چنانچه رسیدگی تا تعیین تکلیف مسئله حقوقی معوق بماند بمجرد تعیین تکلیف موضوع طرفین شرح آنها با اطلاع کارشناس یا کارشناسان خواهند رساند که رسیدگی موضوع فنی یا محاسباتی مورد بحث راتعقیب نموده هر چه زودتر بمرحله تصمیم نهائی برسانند .

**جزء ج . بند (۱)** - چنانچه طرفین توافق در ارجاع اختلاف بکارشناس



یا کارشناسان بر طبق جزء (ب) این ماده نمایند و یا چنانچه توافق کرده باشند ولی تعیین کارشناس یا صدور رأی در ظرف مدت‌های مقرر صورت نگرفته باشد و یا وضعی که در بند (۴) جزء (ب) این ماده پیش‌بینی شده پیش آمده و یکی از طرفین اقدام برای تعیین تکلیف مسئله حقوقی بعمل آورده باشد هر يك از طرفین بکنفر داور تعیین خواهد نمود و دونفر داور قبل از شروع داوری داور ثالثی را انتخاب خواهند کرد که سمت رئیس هیئت داوری را خواهد داشت. چنانچه دونفر داور نتوانند در ظرف چهار ماه از تاریخ ارجاع بدآوری نسبت به داور ثالث تراضی کنند و چنانچه طرفین بطرز دیگری توافق نمایند داور ثالث بدرخواست هر يك از طرفین از طرف رئیس دیوان دادگستری بین‌المللی تعیین خواهد شد.

**بند (۴) -** اگر یکی از طرفین ظرف دو ماه از تاریخ ارجاع امر بدآوری داور خود را انتخاب ننماید و یا انتخابی را که نموده است با اطلاع طرف دیگر نرساند طرف دیگر حق خواهد داشت که بر رئیس دیوان دادگستری بین‌المللی مراجعه و تقاضای تعیین داور واحد بنماید.

**بند (۳) -** اگر رئیس دیوان دادگستری بین‌المللی تبعه ایران یا تبعه یکی از کشورهای باشد که طرفهای دیگر این قرار داد در آن کشورها تأسیس شده اند انتخاباتهای مصرح در بند (۱) و (۲) این جزء بوسیله مشارالیه بعمل نخواهد آمد. اگر باین دلیل یا هر دلیل دیگری انتخاب داور واحد یا داور ثالث بر طبق بندهای (۱) و (۲) این جزء بعمل نیاید و طرفین هم کتباً بطرز دیگری توافق نکرده باشند در آن صورت بدرخواست هر يك از طرفین انتخاب مزبور از طرف نایب رئیس دیوان دادگستری بین‌المللی ( بشرط اینکه مشارالیه تبعه ایران یا تبعه یکی از کشورهای باشد که طرفهای دیگر این قرار داد در آن کشورها تأسیس شده اند نباشد ) بعمل خواهد آمد چنانچه

انتخاب باین طریق هم عملی نشود بوسیله رئیس داد گاه فدرال سویس و چنانچه باین طریق هم انجام نشود بوسیله رئیس ( یا قاضی هم عرض رئیس ) عالیترین داد گاه کشورهای زیر بترتیب بعمل خواهد آمد :

دانمارك - سوئد - برزیل .

**بند (۴) -** تعیین داور ثالث واحد بسر طبق بند (۱) و (۲) و (۳) این جزء کاملاً بسته بتشخیص کسی خواهد بود که اجازه انتخاب دارد و هیچیک از طرفین نمیتوانند نسبت بتشخیص مزبور تردید کنند . شخصی که باین طریق تعیین میشود نباید با ایران یا کشورهاییکه طرفهای دیگر این قرارداد در آن کشورها تأسیس شده اند رابطه نزدیکی داشته و یا در خدمت رسمی ایران یا آن کشورها بوده یا تبعه آنها باشد یا عضو جامعه مشترك المنافع بریتانیا یا کشور تحت الحمايه یا مستعمره یا کشور تحت اداره یا تحت تصرف یکی از ملل فوق الذکر باشد .

**بند (۵) -** اگر اختلاف به هیئت داورى ارجاع شود رأى ممکن است با کثرت صادر شود و طرفین رأى داور واحد یا هیئت داورى را با حسن نیت اجرا خواهند کرد .

**جزء ۵ -** محل و تشریفات داورى را طرفین تعیین خواهند کرد چنانچه در این باب توافق نشود محل و تشریفات مزبور از طرف کارشناس و یا کارشناس ثالث یا داور ثالث یا داور واحد ( هر کدام که مورد پیدا کنند ) تعیین خواهد شد .

**جزء ۵ -** طرفین همه نوع تسهیلات ( منجمله حق ورود بناحیه عملیات ) را برای کارشناس یا کارشناسان یا هیئت داورى یا داور واحد فراهم خواهند کرد تا هر گونه اطلاعاتی را که برای تعیین تکلیف اختلاف لازم باشد بدست آورند . عدم حضور یا امتناع یکی از طرفین داورى نمیتواند مانع یا محل جریان داورى در يك یا همه مراحل آن بشود .

**جزء ۹ -** مادام که تصمیم یارأی داورى صادر نشده توقف عملیات یا فعالیتهاى که موضوع داورى از آن ناشى شده است الزامى نیست . در صورتیکه تصمیم یارأی داورى دایر بر موجه بودن شکایت باشد ضمن تصمیم یا رأی مزبور ممکن است ترتیب مقتضى برای جبران خسارات شاکی مقرر گردد .

**جزء ۱۰ -** تعیین مسؤلیت پرداخت هزینه داورى کاملاً بسته به تشخیص کارشناس یا کارشناسان یا هیئت داورى یا داور واحد (هر کدام که مورد پیدا کند) خواهد بود.

**جزء ۱۱ -** چنانچه بهره‌مندی کارشناس یا یکی از اعضای هیئت داورى یا داور واحد پس از قبول وظایفی که باو محول شده قادر یا مایل بشروع یا تکمیل رسیدگی بمورد اختلاف نباشد و چنانچه طرفین بصورت دیگری هم توافق نمایند هر يك از طرفین میتواند از رئیس داد گاه داد گستری بین المللی تقاضا کند که در اینباب که آیا انتخاب اولیه را باید خاتمه یافته تلقی کرد تصمیم اتخاذ کند اگر تصمیم مشارالیه از این قرار باشد از شخص یا اشخاصیکه انتخاب اولیه بوسیله آنها بعمل آمده تقاضا خواهد کرد که ظرف مدتی که تعیین خواهد نمود جانشینی تعیین کنند و چنانچه ظرف مدت مقرر جانشین تعیین نشود یا در صورتیکه انتخاب اولیه بوسیله خود او بعمل آمده باشد مشارالیه خود جانشین را تعیین خواهد نمود . اگر رئیس دیوان داد گستری بین المللی تبعاً ایران یا یکی از سایر کشورهاى باشد که طرفهای دیگر این قرارداد در آن کشورها تأسیس شده‌اند یا اگر باین دلیل یا هر دلیل دیگری وظایف موضوع این جزء بوسیله مشارالیه اجرا نشود اجرای وظایف مزبور بعهده یکی از اشخاص دیگری محول خواهد گردید که در بند (۳) جزء (ج) این ماده با ترتیب مقرر ذکر شده است .

**جزء ۱۲ -** هر گاه داد گاه بین المللی جدیدی که از حیث نوع و صلاحیت نظیر

دیوان دادگستری بین المللی باشد جانشین آن دادگاه گردد و با وظایف دادگاه اخیر الذکر تا حد معتناهی بدادگاه جدید محول یا منتقل گردد و وظایفی که بر طبق این ماده اجرای آن بعهدہ رئیس دیوان دادگستری بین المللی است بعهدہ رئیس دادگاه بین المللی جدید قرار خواهد گرفت بدون اینکه توافق در اینباب بین طرفین لازم باشد.

**جزء ۷** - تا حدی که مورد داشته باشد ضمن تصمیمات و آرائی که بر طبق این ماده صادر میشود باید مهلت اجراء تصریح گردد.

**جزء ۸** - ظرف یازده روز از تاریخ ابلاغ تصمیم یا رأی بطرفین هر يك از آنها میتواند از کارشناس یا کارشناسان یا هیئت داوری یا داور واحدی (هر کدام که - مورد پیدا کند) که تصمیم یا رأی اولیه را صادر نموده تقاضای تفسیر آنرا بشماید این تقاضا در اعتبار تصمیم یا رأی تأثیری نخواهد داشت تفسیر مزبور باید ظرف یکماه از تاریخ تقاضا داده شود و اجرای تصمیم یا رأی تا صدور تفسیر یا انقضای يك ماه (هر کدام زودتر واقع شود) معوق خواهد ماند.

**ماده ۴۳ - جزء الف** - چنانچه تصمیم یا رأی نهائی صادر طبق ماده ۴۴ این قرارداد فقط دایر به الزام پرداخت مبلغ معین مصرح در تصمیم یا رأی مزبوره ایران یا بشرکت ملی نفت ایران بوسیله هر طرف دیگر باشد و مبلغ مزبور ظرف مدت مقرر در تصمیم یا رأی مذکور یا در صورت عدم قید مدت در تصمیم یا رأی ظرف سه ماه از تاریخ آن تصمیم یا رأی پرداخت نشود ایران حق خواهد داشت که صدور تمام نفت خام و محصولات نفتی از ایران را توسط طرف متخلف تا پرداخت مبلغ مزبور منع نماید.

**جزء ب** - در موردیکه رأی نهائی بر طبق ماده ۴۴ این قرارداد صادر شده باشد

چنانچه طرفی که موظف با اجرای رأی میباشد ظرف مهلت مقرر در رأی یا (چنانچه مهلتی ضمن رأی معین نشده باشد) در ظرف شش ماه پس از ابلاغ رأی بطرفین مفاد رأی را اجرا نکند طرفی که رأی برفع اوصاف شده حق خواهد داشت که اعلام فسخ این قرارداد را بوسیله تصمیم هیئت داورى یادآور واحد که برطبق مقررات جزء (ج) این ماده اتخاذ خواهد شد بخواهد تصمیم مزبور نسبت به حقوق و تعهداتی که از اجرای این قرارداد قبل از تاریخ فسخ قرارداد (طبق این قرارداد) ناشی شده و یا بشود تأثیری نخواهد داشت. حقوق و وجوه و خسارات دیگری هم که بموجب رأی هیئت داورى یا داور واحد مقرر شده باشد در همین حکم خواهد بود.

جزء ج - تصمیمی که برطبق مقررات جزء (ب) این ماده پیش بینی شده فقط با رعایت شرایط زیر ممکن است اتخاذ شود:

بند (۱) - فقط هیئت داورى یا داور واحدی که رأی نهائی مربوطه را صادر کرده میتواند این تصمیم را اتخاذ کند.

بند (۲) - چنانچه هیئت داورى یا داور واحدی که رأی مزبور را صادر کرده بهر علتی قادر یا مایل با اقدام نباشد موضوع فسخ قرارداد بعلت عدم اجرای رأی برطبق ماده ۴۴ این قرارداد و بطرزی که برای حل اختلافات پیش بینی شده بداورى ارجاع خواهد شد.

بند (۳) - هیئت داورى یا داور واحد قبل از اخذ تصمیم دایر به فسخ این قرارداد بایستی اول يك مدت اضافی (که از نود روز کمتر نخواهد بود) برای اجرای رأی مقرر نماید و تصمیم مزبور را فقط در صورتی اتخاذ خواهد کرد که مدت اضافی مقرر منقضی شده و طبق نظر آنها مفاد رأی اجرا نگردیده باشد.

ماده ۴۶ - نظر باینکه طرفهای این قرارداد تابع ملیتهای مختلف میباشد تعبیر

و تفسیر و اجرای این قرارداد تابع اصول حقوقی خواهد بود که بین ایران و کشورهاییکه طرفهای دیگر این قرارداد در آن کشورها تأسیس شده اند مشترک باشد و در صورتیکه چنین اصول مشترکی وجود نداشته باشد تابع اصول حقوقی خواهد بود که مورد قبول کشورهای متمدن بطور عموم باشد (منجمله اصولی که دادگاههای بین المللی طبق آن عمل نموده باشند).

**ماده ۴۷ - جزء الف -** در مورد وقایعی از قبیل جنگ و شورش و اغتشاشات داخلی و اعتصاب و طوفان و امواج مدی و سیل و بیماریهای همه گیر (ایبیدی) و انفجار و آتش سوزی و برق و زلزله (وقایع از این قبیل محدود به مثالهای مذکور نیست) که از حیثه اختیار هر یک از طرفهایی که بموجب این قرارداد تعهداتی دارند خارج باشد و اجرای تعهدات مصرح در این قرارداد را غیر ممکن سازد یا موجب جلوگیری از انجام آن یا تأخیر در انجام آن گردد عدم انجام تعهد مزبور بعنوان قصور در اجرای مقررات این قرارداد تلقی نخواهد شد.

**جزء ب -** بدون اینکه این جزء تأثیری در مقررات جزء (ب) ماده ۴۱ این قرارداد داشته باشد در موردی که هر یک از طرفهای مذکور بالاتعهدی را که بموجب مقررات این قرارداد نموده در نتیجه اطاعت از هر نوع قوانین یا احکام یا مقررات یا تصویبنامه های دولتی نتواند انجام دهد عدم انجام تعهد مزبور بعنوان قصور در انجام مقررات این قرارداد تلقی نخواهد شد مشروط بر اینکه ثابت شود که عدم انجام تعهد مزبور نتیجه لازم اجرای قانون یا حکم یا مقررات یا تصویبنامه مربوطه بوده باشد.

**جزء ج -** مفاد این ماده مانع نخواهد شد از اینکه هر یک از طرفهای این قرارداد نسبت باین موضوع که آیا قرارداد بایستی بعلمت آنکه اجرای آن بکلی غیر-مقدور شده فسخ شود بر طبق مقررات ماده ۴۴ این قرارداد بدواری مراجعه کند.

**ماده ۴۸ جزء - الف** - متن فارسی و انگلیسی این قرارداد هر دو معتبر است در صورتیکه اختلافی پیش آید و بداورى ارجاع شود هر دو متن به هیئت داورى یادآور واحد ( هر کدام مورد داشته باشد ) عرضه خواهد شد که قصد طرفین را از روی هر دو متن تفسیر نمایند. هر گاه بین دو متن مزبور اختلافی در مورد حقوق و وظایف طرفین پیدا شود متن انگلیسی معتبر خواهد بود.

**جزء ب** - متن های انگلیسی و فارسی ممکن است در يك تاریخ یا تاریخهای مختلف بامضاء یا مهر طرفهای این قرارداد برسد امضای این قرارداد وقتی انجام یافته تلقی خواهد شد که يك نسخه از یکی از دو متن بامضای همه طرفها رسیده باشد.

**ماده ۴۹ - جزء الف** - مدت این قرارداد بیست و پنج سال از تاریخ اجرا خواهد بود بعلاوه هر مدت اضافی که بشرح مندرج در این قرارداد اعتبار قرارداد برای آن مدت ادامه یابد.

**جزء ب** - هر گاه در انقضای مدت بیست و سه سال پس از تاریخ اجرا یا قبل از آن شرکت اکتشاف و تولید بنمایندگی از طرف اعضای کنسرسیوم کتباً به ایران و شرکت ملی نفت ایران اخطار کنند که اعضای کنسرسیوم مایلند این قرارداد پس از دوره بیست و پنج ساله اصلی ادامه یابد اعتبار این قرارداد برای مدت پنجسال اضافی دیگر تمدید خواهد شد مشروط بر اینکه :

**بند (۱)** - هیچیک از اعضای کنسرسیوم در تاریخ تسلیم چنین اخطاری با توجه بمقررات جزء (الف) ماده ۴۵ این قرارداد قصوری نکرده باشد.

**بند (۲)** - شرکت اکتشاف و تولید در ظرف مدت پنج سال قبل از سالیکه در آن اخطار داده میشود برای اکتشاف مخازن نفتی در ایران که در تاریخ اجرا کشف نشده بوده و آماده کردن آنها برای بهره برداری مبلغی بشرح زیر خرج کرده باشد این مبلغ از مجموع حق العمل هائی که شرکت مزبور در آن پنج سال بموجب ماده ۱۳

این قرارداد دریافت کرده پس از وضع مالیات بر درآمد ایران نباید کمتر باشد.

**بند (۳) -** شرکت اکتشاف و تولید ضمن ارسال اخطار مورد بحث نقشه‌ای تسلیم کند که ناحیه عملیات دوره اضافی را نشان دهد این ناحیه باید نسبت به ناحیه دوره قبلی محدودتر باشد باین معنی که بهیچوجه نباید از هشتاد در صد مساحت مقرر در ماده ۲ این قرارداد تجاوز نماید ناحیه‌ای که بمنظور این تقلیل مساحت از ناحیه قبلی خارج میشود (باستثنای مورد جزایر) باید شامل قطعاتی لااقل بمساحت ۲۰۰۰ میل مربع باشد که طول متوسط آن از شش برابر عرض متوسط آن تجاوز نکند.

**جزء ج -** اعضای کنسرسیوم حق خواهند داشت که از مجرای شرکت اکتشاف و تولید تادو اخطار کتبی مشابه دیگر صادر کنند در هر يك از این دو مورد اخطار باید در انقضای سال سوم دوره پنج ساله اضافی جاری یا قبل از آن داده شود و در هر مورد این قرارداد پس از انقضای دوره پنج ساله اضافی جاری بموجب اخطار مزبور برای مدت پنج سال اضافی دیگر تمدید پیدا میکنند و تمدید مزبور در هر مورد مشروط بشرایطی است که در مورد اخطار مذکور در جزء (ب) این ماده ذکر شده فقط با این استثناء که ناحیه تقلیل یافته از هشتاد درصد ناحیه‌ای که در نقشه پیوسته به اخطار مربوط بدوره تمدیدی جاری نشان داده شده نباید تجاوز نماید.

**جزء ۵ -** هر اخطاری که بموجب جزء (ب) یا (ج) این ماده داده شود تعهدات زیر را برقرار میدارد:

**بند (۱) -** تعهد اعضای کنسرسیوم و شرکتهای عامل دائر براینکه انجام تعهدات مربوطه را که بموجب این قرارداد دارند در بقیه دوره این قرارداد ادامه خواهند داد و

**بند (۲) -** تعهد شرکت اکتشاف و تولید دائر براینکه برای عملیات خود در ظرف بقیه دوره این قرارداد کماکان مبلغی خرج کنند که بطور متوسط از مجموع حق العمل‌هایی که در ظرف بقیه دوره این قرارداد بر طبق ماده ۱۳ این قرارداد دریافت



میکنند پس از وضع مالیات بر درآمد ایران کمتر نباشد .

**جزء ۵** - در این قرارداد معنی عبارت « مدت این قرارداد » مدتی است که در جزء (الف) این ماده تعریف شده و معنی عبارت « بقیه دوره این قرارداد » هر مدتی است که در يك موقع معین از دوره بیست و پنج ساله اصلی یا از هر دوره یا دوره های اضافی که بر طبق جزء (ب) یا (ج) این ماده موضوع اخطار قرار گرفته باقی مانده باشد.

**ماده ۵۰** - هر اخطاری که بموجب این قرارداد صدور آن بعنوان هر يك از طرفها لازم یا مجاز باشد در صورتیکه کتباً و بشرح زیر صادر شود ابلاغ شده تلقی خواهد شد .

**بند (۱)** - در مورد اخطار خطاب بایران اخطار باید بوزارت دارائی یا هر وزارت دیگری که از طرف هیئت وزیران طبق مقررات ماده ۳۷ این قرارداد تعیین شود ارسال گردد ( دفتر مرکزی وزارت مربوطه ) .

**بند (۲)** - اخطار خطاب بشرکت ملی نفت ایران باید به اداره مرکزی شرکت ارسال شود .

**بند (۳)** - اخطار خطاب بهر يك از طرفهای دوم باید بنشانی طرف مذکور که در ذیل ذکر شده ارسال شود یا بنشانی دیگری که در مواقع مختلف بایران و شرکت ملی نفت ایران کتباً اطلاع داده شود :

گلف اویل کورپوریشن

گلف بیلدینگ

صندوق پست نمرة ۱۱۶۶

پیتزبورگ ، پنسیلوانیا ، ایالات متحده آمریکا

سو کونی و اکیونوم اویل کمپانی اینک کورپوریتد

۲۶ برادوی

نیویورک ۴

نیویورک ایالات متحده آمریکا

استاندارد اویل کمپانی ( نیوجرسی ) .

۳۰ را کفلر پلازا .

نیویورک ۲۰

نیویورک . ایالات متحده آمریکا

استاندارد اویل کمپانی آف کالیفرنیا

۲۲۵ بوش استریت

سافرانسیسکو ۴ کالیفرنیا . ایالات متحده آمریکا

ذی تکساس کمپانی

۱۳۵ ایست خیابان ۴۲

نیویورک ۱۷ نیویورک ایالات متحده آمریکا

انگلو ایرانین اویل کمپانی لیمیتد

بریتانیک هوس

فینزبوری سر کوس

لندن ی . سی ۲ انگلستان

ن . و . دوباتافش پترولیوم هات شاپی

کارل . ون . بای لند تلان ۳۰

لا هه . هلاند

کمپانی فرانسزده پترول

۱۱ رودو د کتر لانسرو

پاریس . فرانسه

**بند (۴)** - اخطار خطاب بیک شرکت عامل یا شرکت عامل یا یک شرکت بازرگانی باید بادره ثبت شده آن شرکت در ایران ارسال شود .

**بند (۵)** - اخطار خطاب بهر شخصی که بموجب مقررات این قرارداد از طریق جانشینی یا انتقال عضو کنسرسیوم میشود باید بادره مرکزی آن شخص ارسال شود .

**ماده ۵۱ - جزء الف** - این قرارداد بمجرد اینکه تمام اقدامات زیر انجام یافته باشد بموقع اجرا گذاشته خواهد شد یعنی :

**بند (۱)** - قسمت اول این قرارداد را طرفهای اول و دوم این قرارداد امضاء یا مهر کرده باشند و قسمت دوم آنرا طرفهای اول و سوم امضاء یا مهر کرده باشند .

**بند (۲)** - ایران اصلاحاتی را که در قانون مالیات بر درآمد مطابق جدول ضمیمه ۲ معین شده بصورت قانون در آورده و آن اصلاحات اعتبار قانونی پیدا کرده باشد .

**بند (۳)** - قسمت اول و دوم این قرارداد بتصویب مجلسین شورای ملی و سنا رسیده و بصورت قانون در آمده و بتوشیح اعلیحضرت همایون شاهنشاه رسیده باشد . بشرط آنکه اگر در مدت معقوله پس از آنکه طرفهای دوم این قرارداد را امضاء نمایند اقدامات دیگری که در این جزء ذکر شده انجام نیافته باشد این قرارداد کان لم یکن خواهد بود .

**جزء ب** - تاریخ اجرای قانونی که متضمن مقررات قسمت اول و قسمت دوم این قرارداد خواهد بود روزی است که بتوشیح اعلیحضرت همایون شاهنشاه برسد .

**جزء ج** - مندرجات این سند برای هیچیک از طرفهای این قرارداد نسبت بقبل از اجرای قرارداد یا نسبت بهر دوره ای مقدم بر اجرای آن مؤثر یا الزام آور نبوده و تعبیری هم مخالف این معنی از آن نخواهد شد .

**اینک** این قرارداد را طرفهای اول و طرفهای دوم آن در تاریخ و محل مذکور ذیل امضاء یا مهر مینمایند .

### قسمت دوم این قرارداد

**نظر باینکه** - انعقاد ترتیباتی که در قسمت اول این قرارداد مندرج است مستلزم

تنظیم قراردادی در موضوع غرامت بوده و

**نظر باینکه** ایران و شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران مسائل مالی را که بین

آنها معوق بود مورد توجه دقیق قرارداد و بررسی کاملی نسبت به همه مطالبات و دعاوی متقابل خود بعمل آورده اند و

**نظر باینکه** ضمن این بررسی ترتیباتی که در قسمت اول این قرارداد ذکر

شده و شامل مقررات مربوط به استفاده از دارائی های جنوب می باشد در نظر گرفته شده و با توجه بآن ترتیبات شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران موافقت کرده است که از کلیه دعاوی خود نسبت به دارائی مزبور صرف نظر نماید و

**نظر باینکه** ضمن این بررسی بهای دارائی مربوط به پخش داخلی و پالایشگاه

کرمانشاه و میدان نفت شاه و اختلال کسب و کار شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران از یک طرف و اختلال اقتصادیات ایران که از عدم موفقیت طرفین در تصفیه مسائل ناشی از قانون ملی شدن نفت ایران در سال ۱۳۲۹-۱۳۳۰ بوجود آمده از طرف دیگر مورد توجه قرار گرفته است و

**نظر باینکه** نظر ایران دائر باینکه ایران باید در موقع اجرای این قرارداد

از لحاظ انصاف مبالغ اضافی را که بموجب قرارداد الحاقی ۱۳۲۸ در صورتی که آن قرارداد بتصویب رسیده بود بایران تعلق میگرفت ( و از این بی بعد بعنوان « مبالغ اضافی » نامیده میشود ) دریافت دارد مورد دقت قرار گرفته است .

**علیهذا** بین طرفهای اول و سوم بشرح ذیل موافقت میشود :

**ماده ۱ - جزء الف -** شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران مبالغ اضافی را به ایران خواهد پرداخت و موافقت میشود که مبالغ اضافی که جمع کل آن ۵۱ میلیون لیره انگلیسی است بشوبه خود تهاتراً در مقابل وجهی که ایران باید بشرکت سهامی نفت انگلیس و ایران بپردازد و عبارت از تفاوتی است که پس از رسیدگی به دعوی و مطالبات متقابل دیگر ( بشرح مذکور بالا ) موجود مانده احتساب شود و بنابراین بین ایران و شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران موافقت شد که نتیجه مبلغ خالص ۲۵ میلیون لیره انگلیسی بدون بهره دین ایران بشرکت سهامی نفت انگلیس و ایران است که باید پرداخت شود .

**جزء ب -** علیهذا برای تصفیه مبالغی که دین هر طرف بطرف دیگر است و در جزء (الف) این ماده ذکر شده ایران قبول میکند که مبلغ ۲۵ میلیون لیره انگلیسی با قسط و در مواعیدی که در جزء (ج) این ماده تعیین شده است در وجه شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران بپردازد .

**جزء ج -** مبلغ مزبور در ده قسط متساوی سالیانه که هر قسط مبلغ ۲۵۰۰۰۰۰ لیره انگلیسی خواهد بود پرداخت خواهد شد اولین قسط سالیانه باید در لندن در تاریخ اول ژانویه ۱۹۵۷ پرداخت شود و بقیه اقساط نه گانه در اول ژانویه هر سال متوالی در لندن پرداخت خواهد شد .

**جزء د -** بنا به تقاضای ایران موافقت شد که نحوه پرداخت هر قسطی که در جزء (ج) این ماده مذکور است باین طریق باشد که در هنگام سر رسید هر قسطی که باید بشرکت سهامی نفت انگلیس و ایران پرداخت شود آن قسط را شرکت بازرگانی که شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران مطابق مفاد قسمت اول این قرارداد معین خواهد کرد پرداخت نماید و پرداخت چنین مبلغی که مستند بر رسید کتبی شرکت

سهامی نفت انگلیس و ایران خواهد بود ذمه آن شرکت بازرگانی را برای آن مبلغ بابت پرداخت مالیات بر درآمد ایران خواه تا آن تاریخ بدهی آن شرکت بازرگانی باشد یا بعداً بدهی وی بشود بری خواهد نمود و این پرداخت از هر حیث در حکم پرداخت مالیات بر درآمد ایران خواهد بود هر گاه اقساط مزبور با قسمتی از آن بطرزی که ضمن مقررات این جزء تعیین شده بهر جهتی در وجه شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران پرداخت نشود ایران تامیزانی که پرداخت بعمل نیامده باشد ذمه‌دار آن خواهد بود .

**ماده ۴ -** ایران موافقت دارد و شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران قبول می‌کند که پرداخت مبلغ ۲۵ میلیون لیره انگلیسی که بطرز مقرر در ماده ۱ این قسمت از طرف ایران بعمل خواهد آمد بکلیه دعاوی و مطالبات متقابله ایران و شرکت ملی نفت ایران از یکطرف و شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران بابت هر مسئله‌ای مربوط بقبل از تاریخ اجراء از طرف دیگر کاملاً و قطعاً خاتمه خواهد داد علیهذا :

**جزء الف -** شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران بدینوسیله ذمه ایران و شرکت ملی نفت ایران و هر یک از آنها را از کلیه دعاوی و مطالبات نسبت بهر موضوعی مربوط به قبل از تاریخ اجراء بری مینماید .

**جزء ب -** ایران و شرکت ملی نفت ایران و هر یک از آنها بدینوسیله ذمه شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران را از کلیه دعاوی و مطالبات آن دو یا هر یک از آنها نسبت بهر موضوعی مربوط بقبل از تاریخ اجراء بری مینماید .

**جزء ج -** ایران و شرکت ملی نفت ایران و هر یک از آنها بدین وسیله موافقت میکنند که هر گاه شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران بر اثر هر نوع دعوی و مطالبه‌ای که از طرف هر شخص بر علیه شرکت مزبور نسبت بهر موضوعی که در

نتیجه عملیات نفتی آن شرکت در ایران پیدا شود اقامه گردد متحمل خساراتی شود خسارات مزبور را جبران نمایند .

**ماده ۳ -** مواد ذیل از قسمت اول این قرارداد شامل این قسمت از قرارداد نیز میباشد یعنی مواد ۲۸ و ۳۲ و ۳۷ و ۳۸ و ۴۱ جزءهای (الف) و (ب) و ۴۲ جزء (ب) و ۴۴ و ۴۶ و ۴۸ و ۵۰ .

**ماده ۴ - جزء الف -** شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران حق خواهد داشت که در هر وقت حقوقی را که بموجب ماده ۱ این قسمت از قرارداد دارد بشخص دیگری بفروشد یا واگذار کند یا انتقال دهد و آن شخص بمجرد اینکه این فروش یا واگذاری یا انتقال منشاء اثر قرار گرفت برای منظورهای مندرج در ماده ۱ و ۳ این قسمت از قرارداد جانشین حقوق و اختیارات شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران خواهد بود .

**جزء ب -** عبارت « شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران » هر جا در جزء (الف) و (ب) و (ج) ماده ۲ این قسمت از قرارداد ذکر شده شامل وابسته‌های آن شرکت خواهد بود .

**ماده ۵ -** این قسمت از قرارداد در تاریخ اجرای قرارداد بموقع اجرا گذاشته خواهد شد .

**اینک** این قرارداد را طرفهای اول و طرف سوم آن در تاریخ و محل مذکور ذیل امضاء یا مهر مینمایند .

### ضمیمه ۱

#### ناحیه عملیات

کلیه ناحیه محدود بخطی که شروع میشود از نقطه ۱ محلیکه نصف النهار طول

جغرافیائی ۴۶ درجه شرق « گرین ویچ » خط فعلی سرحد بین المللی ایران و عراق راقطع میکنند در عرض جغرافیائی تقریبی ۳۳ درجه و ۳۰ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به

**نقطه ۲** در طول ۴۵ درجه و ۵۵ دقیقه و عرض جغرافیائی ۳۴ درجه و ۸ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به

**نقطه ۳** در طول جغرافیائی ۴۵ درجه و ۴۰ دقیقه و عرض جغرافیائی ۳۴ درجه و ۳۰ دقیقه و از آنجا بسمت شرق به

**نقطه ۴** در طول جغرافیائی ۴۶ درجه و عرض جغرافیائی ۳۴ درجه و ۳۰ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به

**نقطه ۵** - در طول جغرافیائی ۴۸ درجه و عرض جغرافیائی ۳۳ درجه و ۳۰ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به

**نقطه ۶** - در طول جغرافیائی ۴۹ درجه و عرض جغرافیائی ۳۳ درجه و ۲۰ دقیقه و از آنجا بسمت جنوب به

**نقطه ۷** - در طول جغرافیائی ۴۹ درجه و عرض جغرافیائی ۳۲ درجه و ۴۵ دقیقه و از آنجا بسمت شرق به

**نقطه ۸** - در طول جغرافیائی ۴۹ درجه و ۳۰ دقیقه و عرض جغرافیائی ۳۲ درجه و ۴۵ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به

**نقطه ۹** - در طول جغرافیائی ۵۰ درجه و عرض جغرافیائی ۳۲ درجه و ۲۵ دقیقه و از آنجا بسمت جنوب به

**نقطه ۱۰** - در طول جغرافیائی ۵۰ درجه و عرض جغرافیائی ۳۱ درجه و ۳۵ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به



- نقطه ۱۱** - در طول جغرافیائی ۵۱ درجه و عرض جغرافیائی ۳۰ درجه و ۴۵ دقیقه و از آنجا بسمت شرق به
- نقطه ۱۲** - در طول جغرافیائی ۵۱ درجه و ۳۰ دقیقه و عرض جغرافیائی ۳۰ درجه و ۴۵ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به
- نقطه ۱۳** - در طول جغرافیائی ۵۲ درجه و عرض جغرافیائی ۳۰ درجه و ۳۰ دقیقه و از آنجا بسمت جنوب به
- نقطه ۱۴** - در طول جغرافیائی ۵۲ درجه و عرض جغرافیائی ۳۰ درجه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به
- نقطه ۱۵** - در طول جغرافیائی ۵۴ درجه و عرض جغرافیائی ۲۹ درجه و ۱۰ دقیقه و از آنجا بسمت جنوب به
- نقطه ۱۶** - در طول جغرافیائی ۵۴ درجه و عرض جغرافیائی ۲۸ درجه و ۵۰ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به
- نقطه ۱۷** - در طول جغرافیائی ۵۵ درجه و عرض جغرافیائی ۲۸ درجه و ۳۰ دقیقه و از آنجا در امتداد خط مستقیم به
- نقطه ۱۸** - در طول جغرافیائی ۵۷ درجه و ۲۰ دقیقه و عرض جغرافیائی ۲۷ درجه و ۳۰ دقیقه و از آنجا بسمت جنوب به
- نقطه ۱۹** - در طول جغرافیائی ۵۷ درجه و ۲۰ دقیقه و عرض جغرافیائی ۲۶ درجه و ۲۰ دقیقه و از آنجا بسمت غرب تا نقطه سه میل غرب پست ترین خط جزر خاكَ اصلی کشور و از آنجا در امتداد خطی واقع در سه میل فاصله از ساحل در دریا از خط پستترین جزر خاكَ اصلی کشور (که جزیره آبادان و هر محوطه خشکی دیگری که جزاً یا کلاً محدود به رودخانه یا حفر یا نهر طبیعی یا مجرا یا آبهای داخلی دیگر باشد جزو آن خواهد بود) بنقطه‌ای که در آنجا این خط سرحدی

بین‌المللی ایران و عراق را مجاور مصب شط العرب قطع مینماید از آنجا در امتداد خط سرحدی بین‌المللی مزبور به نقطه ۱ که فوقاً تعریف شده .

مضافاً جزائر خارک و خارکو و شعیب و هندورابی کیش و قشم و هنگام و هر مز و ناحیه‌ای که در داخل خطی سه میل فاصله در دریا از پست‌ترین جزر هر یک از این جزائر واقع است نیز جزو ناحیه عملیات خواهد بود .

## ضمیمه ۲

### اصلاح قانون مالیات بردرآمد

قانون مالیات بردرآمد ۱۳۲۸ ( ۱۹۴۹ ) با اضافه شدن ماده‌ای بعد از ماده ۳۴ اصلاح میشود .

**ماده ۳۵ -** در مورد شرکتهائی که درآمد و بره آنها از طریق فروش نفت یا سایر هیدرو کربورها که در ایران تولید و یا از ایران صادر میشود یا از راه فروش حقوق و منافع آن شرکتهای نسبت بنفت یا هیدرو کربورهای مزبور و یا از طریق اداره عملیات تولید یا تصفیة نفت یا هیدرو کربورهای دیگر تحصیل میشود بمنظور وصول مالیات از میزان مالیاتی که طبق ماده ۷ مشخص خواهد گردید معادل مبلغی که تحت عنوان « پرداخت مشخص » یا هر نوع پرداخت مشابه دیگر بدولت ایران یا شرکت ملی نفت ایران یا هر هیئت دیگر بنمایندهای دولت از بابت نفت یا هیدرو کربورهای مزبور پرداخت شده باشد کسر خواهد گردید چنین مبلغی که بعنوان « پرداخت مشخص » یا پرداخت مشابه آن تأدیه شده باشد در محاسبه بیش از یکبار احتساب نخواهد شد و شرکتهای مزبور از نرخهای کمتر از نرخ حداکثر که در ماده ۴ ذکر شده و همچنین از معافیت مقرر در قسمت « الف » ماده ۳ لایحه قانونی تشویق صادرات مصوب ۲۰ آذر ۱۳۳۱ استفاده نخواهند نمود .

درآمد ویژه کمپانیها برای هر مدت عبارت خواهد بود از اختلاف بین درآمد ناویژه حاصله در ایران و هزینه‌های مربوط به تحصیل آن درآمد .  
درآمد ویژه طبق روش معمول حسابداری که بطرز یکنواخت اجرا خواهد شد تعیین خواهد گردید .

هنگام احتساب درآمد ویژه این قبیل شرکتها هزینه‌های زیر در هر کجا که انجام شده باشد بدون رعایت مقررات ماده ۷ قابل کسر خواهد بود :

**الف -** هزینه شرکت در مورد کالاهای فروخته شده یا خدمات انجام شده آن شرکت مربوط بانجام عملیاتش در ایران و

**ب -** مخارجی که توسط شرکت (بغیر از پرداخت مشخص یا پرداخت دیگری از آن قبیل که برای آن بموجب مقررات قبلی مندرج در این ماده جهت قبول هزینه پیش‌بینی شده) برای انجام عملیاتش در ایران انجام میشود و بدون اینکه عمومیت این مخارج محدود گردد شامل هزینه اداری و عمومی و هزینه‌های تأسیسی و اعانات و کرایه‌ها و سایر خرجهائی که برای استفاده از هر دارائی لازم باشد میگردد و کلیه این کسورات بایستی متکی باسناد مثبت باشد و

**ج -** هر سال مبلغ معقولی بعنوان استهلاك فرسودگی و متروک شدن و تمام شدن و تهی شدن بمنظور استهلاك هزینه‌های سرمایه‌ای که توسط شرکت در مورد عملیاتش در ایران انجام شده کسر میگردد و

**د -** زیانهای متحمل شده در مورد انجام عملیات شرکت در ایران مشروط بر آنکه توسط بیمه یا بنحو دیگری جبران نشده باشد این خسارت بدون اینکه عمومیت آنچه را که در بالا ذکر شده بهیچوجه محدود نماید شامل مطالبات غیر قابل وصول و زیانهای ناشیه از دعاوی خسارت بر علیه شرکت و زیان ناشیه از خسارات وارده بذخائر

تجارتی یا هر گونه دارائی که در ایران برای انجام عملیات شرکت استعمال شود یا انهدام یا از دست دادن آنها خواهد بود .

چنین شرکتهائی تابع مقررات ماده ۱۲ نسبت بپرداختهائی که بآنها درمورد عملیات مقرر در جمله اول این ماده مشخص گردیده و همچنین تابع مقررات ماده ۲۰ یا هر گونه نرخ مالیات بر درآمد یا مالیات اضافی علاوه بر آنچه در ماده ۷ و این ماده پیش بینی شده نخواهد بود . مقررات ماده ۲۵ هزینه های قابل قبول مندرج در این ماده را محدود نخواهد ساخت و بهیچ درآمدی بیش از یکبار طبق ماده ۲۷ مالیات تعلق نخواهد گرفت و محتویات حسابهای شرکت مزبور در صورتیکه صحت آنها توسط محاسبین قسم خورده گواهی شده باشد مورد قبول وزارت دارائی بعنوان صحیح از نظر تعیین درآمد خالص مشمول مالیات بر درآمد خواهد بود .

اجازه مبادله قرارداد فروش نفت و گاز و طرز اداره عملیات مشروطه در آن مشتمل بر پنجاه و یک ماده و دو ضمیمه بشرح بالا در جلسه روز پنجشنبه بیست و نهم مهر ماه یک هزار و سیصد و سی و سه از طرف مجلس شورای ملی داده شده و صحیح است .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

## طرح قانونی دایره قابل مصرف بودن اعتبارات ساختمانی سالهای

۱۳۲۹ الی ۱۳۳۲ تا آخر سال ۱۳۳۴

مصوب ۴ آذر ماه ۱۳۳۳

ماده واحده - اعتبارات ساختمانی سالهای ۱۳۲۹ تا آخر سال ۱۳۳۲ که در بودجه کل کشور یا بودجه وزارتخانه ها و ادارات مستقلا و یا ضمنی منظور شده و همچنین بقیه اعتبار توسعه بهداشت و فرهنگ و کشاورزی و ساختمانهای بهداشتی و فرهنگی ( ردیف ۷۳ بودجه سال ۱۳۳۲ کل کشور ) تا آخر سال ۱۳۳۴ قابل تعهد و مصرف میباشد

طرح قانونی بالا که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه روز پنجشنبه چهارم آذرماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

طرح قانونی بالا در جلسه دوشنبه ۲۲ آذرماه ۱۳۳۳  
مورد تأیید مجلس سنا واقع شده است

قانون مربوط به اخذ یکهزارم از معاملات ثبتی جهت کمک

بشیر و خورشید سرخ ایران

مصوب ۱۰ اسفندماه ۱۳۳۳

**ماده واحده** - اجازه داده میشود از تاریخ تصویب این قانون متعادل یکهزارم از مبلغ معاملاتی که در محاضر و دفاتر اسناد رسمی انجام میگردد از معاملین بنسبت نیم در هزار از هر یک جهت امور خیریه دریافت و بصندوق سازمان شیر و خورشید سرخ ایران تحویل شود . تقسیم این وجوه بین شهرستانها متناسباً با احتیاج بوسیله سازمان شیر و خورشید سرخ ایران انجام خواهد یافت .

**تبصره ۱** - در صورتیکه در سند مبلغی قید نشده باشد مأخذ حق الثبت مأخذ خیریه خواهد بود و در صورتیکه سند یک طرف داشته باشد یکهزارم را همان طرف خواهد پرداخت .

**تبصره ۲** - دفتر یار های دفاتر اسناد رسمی موظف با اجرای این قانون بوده و باید در هر پانزده روز وجوه مأخوذه را بحساب جمعیت شیر و خورشید سرخ ببانک ملی بپردازند .

طرح قانونی بالا که مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره است در جلسه سه شنبه دهم اسفندماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

## قانون فروش خالصجات

مصوب ۳۰ آبان ماه ۱۳۳۴

**ماده ۱** - وزارت کشاورزی مکلف است بر طبق مقررات اینقانون نسبت به فروش کلیه خالصجات اعم از قراء و مزارع و اراضی و قنوات دائر و بائر و مستغلات و ابنیه که ملک قطعی دولت باشد اقدام نماید (باستثناء مراتع و جنگلهای طبیعی و همچنین خالصجات و ابنیه و مستغلاتی که مورد احتیاج مؤسسات دولتی میباشد و فهرست آن باطلاع کمیسیونهای مربوطه مجلسین خواهد رسید).

**تبصره ۱** - نسبت با آنچه از املاک و اراضی خالصه خوزستان که تا تاریخ تصویب این قانون آباد شده طبق ماده واحده مصوب ۱۶ فروردین ۱۳۱۴ و ماده ۵ قانون مصوب ۲۰ آبانماه ۱۳۱۶ اقدام و بعداً هر گونه واگذاری و همچنین نسبت به آنچه از املاک و واگذاری سابق در خوزستان که تعهدات و شرایط انجام نشده باشد مطابق مقررات این قانون عمل میشود.

**تبصره ۲** - مزارع سنگر و قوش عظیم و صحرای داودی بقیمت عادلانه ارزیابی و باستان قدس رضوی بفروش خواهد رسید.

**ماده ۲** - خالصجات غیر مزروعی داخل شهر ها و قصبات و اراضی متصل بشهر ها و قصبات و باغات و مستغلات دولتی و قنوات بائر که عمران آنها بوسیله دولت مقرون بصرفه نباشد و قنوات دائر و حقاچه هائیکه دهات خالصه را مشروب نمینمایند و فقط آب آن فروخته میشود و همچنین اراضی بائر خالصه واقع در نزدیکی شهر ها و مراکز بخشها با توجه بمقدار آب و خاک و استعداد و موقعیت هر رقبه و معمول هر محل ارزیابی و از طریق مزایده بفروش خواهد رسید.

**تبصره ۱** - عرصه اعیانی هائیکه تا تاریخ تصویب اینقانون در اراضی خالصه

احداث شده ارزیابی و بدون رعایت مقررات مزایده بصاحبان اعیانی بفروش خواهد رسید چنانچه صاحبان اعیانی حاضر بخريد عرصه نشوند ۰.۸٪ ارزیابی در هر سال بعنوان حق الارض دریافت خواهد گردید .

**تبصره ۳ -** اراضی دولتی واقع در شهر ها و متصل بشهر ها (باستثنای تهران) پس از وضع آن مقدار که برای ادارات و مؤسسات دولتی مورد احتیاج است در نقاطی که دولت لازم بداند بقطعاتی که از پانصد متر بیشتر نباشد تقسیم و بدون رعایت تشریفات مزایده بکارمندان دولت که مقیم در آن شهرستان هستند و خود یا عیال آنها دارای خانه شخصی نیستند و از سایر اراضی دولتی استفاده نکرده اند پس از ارزیابی بوسیله کارشناسان رسمی با قسط پنجساله فروخته خواهد شد .

**تبصره ۳ -** آن قسمت از اراضی خالصه امیر آباد که متعلق بدولت است بدانشگاه تهران واگذار میشود تا پس از وضع مقدار بیکه برای کوی دانشجویان و سایر تأسیسات فنی و علمی و امور ورزشی و غیره دانشگاه مورد احتیاج است مابقی را بر طبق نقشه و شرائطی که شورای دانشگاه مکلف است تنظیم نماید برای تهیه خانه مسکونی معلمان و کارکنان دانشگاه تهران با ترتیب مقتضی تخصیص داده و هر گونه درآمدی که عاید شود صرف آبادی و عمران کوی دانشگاه بنماید .

**تبصره ۴ -** در صورتیکه معلوم شود هر یک از کارمندان دولت و معلمان و کارکنان دانشگاه تهران بعنوانین مختلف بیش از یکبار از زمینهای دولتی استفاده کرده یا خانه ملکی داشته باشند باید علاوه بر استرداد عین زمین ده درصد ارزش زمین را بعنوان جریمه بدولت بپردازد .

**تبصره ۵ -** نسبت باراضی دیگر خالصه اطراف تهران (باستثناء قطعاتیکه تا کنون بیانک ساختمانی واگذار شده) تا شعاع پانزده کیلومتر باستثنای آن مقدار

از اراضی که مورد احتیاج مؤسسات دولتی باشد کلاً در اختیار بانک ساختمانی گذاشته میشود که طبق مقررات آن بانک تقسیم و فروخته شود و بهای دریافتی را عیناً ببنگاه خالصه مسترد دارد.

**تبصره ۶** - از رعایای املاک خالصه که مقدار گوسنندان واحشام آنها از پنجاه رأس تجاوز ننماید تا زمانی که خالصجات بفروش نرفته است حق المرتع اخذ نمیشود.

**تبصره ۷** - ماده واحده مصوب ۲۸ فروردین ماه ۱۳۰۹ راجع بابنیه دولتی قشونی مورد احتیاج ادارات ارتش بقوت خود باقی است.

**ماده ۳** - خالصجات دائر و مزروعی و مفروز با توجه بمقدار آب و خاک و استعداد و موقعیت ملک و رعایت اصول آبیاری و مرغوبیت زمین و آیش بندی نقشه برداری شده بوسیله کمیسیونهایی که اعضاء و ترتیب کار و تشکیل و وظائف آنها در آئین نامه تعیین میشود قطعه بندی شده و پس از تعیین قیمت عادلانه بوسیله ارزیابان رسمی میان کشاورزانیکه در محل شخصاً و مستقیماً بامر فلاحه اشتغال دارند قرعه کشی و بدون رعایت تشریفات مزایده حداکثر در هر آیش برای اراضی آبی ده هکتار و برای اراضی دیمی پانزده هکتار با قسط بیست ساله بآنها فروخته خواهد شد.

**تبصره ۱** - در شهرها و قصبات و دهات از زمینهای خالصه دولتی واقع در داخل آبادیها یا متصل به آبادیهای مذکور در فوق بمیزان احتیاج بتشخیص وزارت فرهنگ و وزارت بهداری و شهرداریها برای تاسیس مدارس و بیمارستان و باغهای عمومی مجاناً بوزارت فرهنگ و وزارت بهداری و شهرداریها واگذار شود و در نقاطی که خالصه آب دارد آب کافی در اختیار وزارت فرهنگ و وزارت بهداری و شهرداریها نیز گذاشته شود.

**تبصره ۲** - دولت مکلف است ذویست هکتار از اراضی خالصه گرج را بلاعوض برای ایجاد مزارع نمونه و انجام عملیات زراعتی دانشجو ییلن بدانشکده کشاورزی



کرج واگذار نماید و از بقیه اراضی خالصه کرج پس از وضع مقداری که در عوض املاکی که در نتیجه ساختمان سد کرج زیر آب خواهد رفت و باید بسازمان سد کرج واگذار شود معادل پنجاه هکتار برای تأسیس بیمارستان بشهرداری تهران واگذار و باقی مانده اراضی مزبور به بنگاه راه آهن دولتی از طریق ارزیابی فروخته شود که برای تأسیسات فنی بنگاه و کوی کارمندان راه آهن اختصاص بدهند .

**تبصره ۳ -** وزارت کشاورزی مجاز است از ابنیه و مستغلاتی که مورد احتیاج دستگاه دولتی نباشد همچنین از ابنیه و اراضی خالصه در شهرها و قصبات و دهات برای تأسیس امور خیریه و ورزشگاهها و تأسیسات بهداشتی سازمان بیمه های اجتماعی کارگران که لزوم آنها مورد تأیید دولت باشد بمساحتی که هیئت دولت تشخیص دهد مجاناً واگذار نماید .

**تبصره ۴ -** در نقاط مرزی و عشایری دولت میتواند از لحاظ رعایت مصالح عمومی و مقتضیات محلی بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی و تصویب کمیسیونهای مربوطه مجلسین بعده معدودی از ساکنین همان محل حد اکثر تا یکصد هکتار زمین از اراضی خالصه طبق مقررات اینقانون فروش نماید .

**تبصره ۵ -** اراضی بایریکه از خالصجات بوسیله احداث و یا شق نهر و غیره توسط دولت قابل زراعت میشود در درجه اول بکشاورزان محلی و در درجه دوم بکشاورزان غیر محلی داوطلب بر طبق مقررات اینقانون باقسط بیست ساله فروش خواهد شد و چنانچه کلیه اراضی بدینوسیله تقسیم نشد نسبت بباقیمانده دولت میتواند باشخاص یاشر کتهای ایرانی بمساحتی که وزارت کشاورزی تشخیص خواهد داد بقیمت عادلانه از طریق ارزیابی و باقسط بفروشد .

**تبصره ۶ -** در کلیه اراضی مزروعی خالصه در صورتیکه مقدار زمین زیادتر

از مشمولین ماده ۳ باشد بکسانیکه در محل ساکنند و یا کسانیکه از خارج حاضر شوند در محل ساکن شده و شخصاً و مستقیماً بامر فلاحات اشتغال ورزند قسمت مازاد بر طبق این ماده بآنان نیز فروخته خواهد شد و در صورتیکه مقدار زمین کمتر از احتیاج ساکنین ده یا مزرعه باشد حق تقدم با کشاورزانی است که شخصاً و مستقیماً بامر فلاحات اشتغال داشته و دارای ملک مزروعی نباشند .

**تبصره ۷ -** در هر نقطه که دانشکده و دانشسرا و دبیرستان و دبستان کشاورزی و بنگاههای دام پروری وجود داشته و یا تأسیس گردد و املاک خالصه وجود داشته باشد دولت مکلف است از اراضی خالصه بائر و آب بمقدار لزوم در اختیار دانشکده و آموزشگاهها و بنگاههای دامپروری بگذارد .

**تبصره ۸ -** در مناطقی که دولت ملک و مرتع ندارد اخذ حق المرتع ممنوع است .

**تبصره ۹ -** اراضی که طبق این ماده بین کشاورزان تقسیم میشود خریداران در ظرف ده سال حق فروش آنرا باشخاص دیگر نخواهند داشت .

**تبصره ۱۰ -** دولت مکلف است دعاوی اهالی و عشایر بلوچستانرا نسبت بقراء محمدآباد - شهر دراز - نوکرآباد - سعیدآباد و قنوات شهر آباد و شتوک و میرجاوه که در تصرف دارد در کمیسیون خاص مقرر در لایحه قانونی دعاوی اشخاص بر دولت مصوب دوم خرداد ۱۳۳۴ مورد رسیدگی قرار داده و احقاق حق نماید .

**ماده ۴ -** وزارت کشاورزی مکلف است در افراز خالصجات مشاع سر بعا اقدام و بترتیب مقرر در ماده ۳ عمل نماید داد گاههای داد گستری موظف هستند دعاوی افراز خالصجات مشاع را بطور فوق العاده و خارج از نوبت رسیدگی نمایند .

**ماده ۵ -** ابنیه دولتی دهاتی که طبق مقررات ماده ۳ بفروش میرسد (باستثناء آنچه که مورد احتیاج مؤسسات دولتی و عام المنفعه است) مانند آب دنک و آسیاب

و حمام و دکان و غیره و همچنین اشجار متعلق بدولت و نیز حق اربابی اشجار اطراف انهار و خیابان‌ها که فعلاً سهم مالکانه از آنها گرفته میشود و یا اساساً متعلق بدولت است و همچنین مراتع خصوصی هر قریه و حقوقی که بعنوان حق المرتع و حق الماء و یا حق الارض و امثال آن متعلق بدولت بوده و اراضی لازم برای پیشکارقنوات و حریم آنها مجموعاً و مشاعاً بکلیه زارعینی که در آن قریه مالک آب و خاک شده‌اند مجاناً واگذار میگردد.

**تبصره -** ابنیه‌ای که میتوان از آن برای فرهنگ و بهداشت استفاده نمود اختصاص به دبستان و درمانگاه خواهد یافت.

**ماده ۶۵ -** عرصه ساختمانهای رعیتی با فضای متناسب بتشخیص کمیسیون فروش و عرصه باغچه‌ها تا میزان یکهزار متر مربع بلاعوض بصاحبان و متصرفین آنها مشروط بر اینکه در همان دهه شخصاً ساکن باشند و اگذار و مازاد آن در صورت تصویب کمیسیون فروش و تقسیم جزو سهم زمین زراعتی همان دهقان محسوب خواهد شد.

اعیانی ساختمانهای رعیتی نیز در دهاتی که متعلق بدولت باشد بلاعوض بساکنین فعلی ساختمانها واگذار خواهد شد.

**تبصره ۱ -** زارعینی که حاضرند طبق مقررات اینقانون اراضی را که بآنها واگذار میشود بهای آنرا نقداً پرداخت نمایند بمیزان صدی سی از بهای ارزیابی شده بآنها تخفیف داده خواهد شد. ولی اراضی مراکز بخشها و شهرها مشمول مقررات این ماده و تخفیف نخواهد بود.

**تبصره ۲ -** کلیه بدهی کشاورزان خالصه بابت مساعده و بهره مالکانه که زارع و ساکن خالصه هستند و همچنین بدهی کشاورزان املاک و اگذاری که بینگاه خالصه بدهکار هستند تا سال ۱۳۳۳ بخشوده میشود.

**تبصره ۳ -** درمیان دو آب مشمولین ماده ۶ در صورت تیکه بابت قیمت ساختمانهای رعیتی قبلاً وجوهی بینگاہ خالصجات از اول سال ۱۳۳۳ باین طرف تأدیہ نموده باشند وجوه مزبور بابت اقساط زمین زراعتی که بآنها فروخته میشود احتساب خواهد شد.

**ماده ۷ -** کشاورزانی که بر طبق مقررات این قانون صاحب آب وزمین میشوند برای نگاهداری و مراقبت ابنیه عمومی و دایر نگهداشتن قنوت و منابع دیگر آب موظفند همه ساله متناسب میزان مالکیت خود مبلغی که در آئین نامه تعیین خواهد شد بصندوق تعاون روستائی آن ده بپردازند و ترتیب تشکیل و طرز کار صندوق تعاون روستائی هم در همان آئین نامه باید تعیین شود.

**ماده ۸ -** وزارت کشاورزی مجاز است با افراد و شرکتهای ایرانی که بخواهند زمینهای باتلاقی و کویری را که مالک خاص نداشته باشد دایر نمایند با توجه بممکنات مالی و فنی مساحتی که حد اکثر از هزار هکتار تجاوز ننماید مجاناً و بر طبق شرایطی که در آئین نامه معین میشود واگذار نماید.

**تبصره ۱ -** باشخاص یا شرکتهائی که از اراضی کویری و باتلاقی برای عمران و آبادی واگذار شده است در صورت تیکه بتعهدات خود از حیث مدت و شرایط طبق آئین نامه این قانون عمل نکرده باشند آن مقدار اراضی مزبور که آباد نشده است از ید آنان منتزع و باشخاص یا شرکتهائی که واجد شرایط باشند واگذار گردد.

**تبصره ۲ -** اراضی باتلاقی و کویری که بهزینہ دولت آباد شده باشد بر طبق مقررات مواد ۲ و ۳ اینمقانون تقسیم و بفروشد خواهد رسید.

**ماده ۹ -** وزارت کشاورزی مجاز است اراضی بایر خالصه‌ای را که خارج از شعاع هیجده کیلومتر اطراف شهرها باشد با رعایت قانون اراضی موات باشخاص یا شرکتهائی که آن اراضی را آباد کرده و یا تعهد آبادانی آنرا بنمایند مساحتی که حداکثر از پانصد

هکتار تجاوز ننماید بر طبق شرائطی که در آئین نامه معین میشود و اگذار نماید ولی حق تقدم خرید با اشخاصی خواهد بود که در شهرستان یا استان محل وقوع ملک ساکن باشند .

**تبصره ۵** - در هر شهرستانی که خالصه تقسیم میشود هر کس دارای ملک مزروعی بیش از سی هکتار باشد حق استفاده از خالصه دولتی را ندارد .

**ماده ۱۰** - کلیه وجوه حاصله از فروش خالصجات در بانك کشاورزی متمرکز و بترتیب زیر بمصرف خواهد رسید :

**الف** - تا میزان بیست و پنج درصد وجوه مذکور بوسیله بنگاه خالصجات بمصرف هزینه‌های اجرائی این قانون خواهد رسید .

**ب** - بقیه وجوه ببانك کشاورزی واگذار میشود که بر طبق اساسنامه بانك مزبور برای تأسیس صندوقهای روستائی دردهات خالصه مورد استفاده قرار داده شود ضمناً غرامتهای ناشی از محکومیت دولت راجع باملاک خالصه و دیون قطعی و قانونی خالصجات و همچنین محکومیت‌های مالی ناشی از اجرای ماده ۵ لایحه قانونی مصوب ۱۳۳۴/۳/۲ کمیسیونهای مشترك مجلسین از این محل تأدیبه میشود .

**تبصره ۱** - واگذاری و تعویض املاک خالصه در قبال محکومیت دولت ممنوع است .

**تبصره ۲** - وزارت کشاورزی از املاک مزروعی خالصه میتواند برای مزارع نمونه انتخاب کند .

**ماده ۱۱** - فروش و انتقالاتی که در اجرای این قانون بکشاورزان انجام میشود از پرداخت پول تمهر و کلیه هزینه‌ها و عوارض مربوطه معاف است و حق التحریر بردفاتر اسناد رسمی بعهده بنگاه خالصجات خواهد بود .

**تبصره ۵** - املاک پهلوئی که بر عایا فروخته میشود مشمول این ماده میباشد و

حق التحریر بعهده اداره املاک پهلوی خواهد بود .

**ماده ۱۲ -** آئین نامه‌های این قانون از طرف وزارت کشاورزی باموافقت وزارت دارائی تنظیم و پس از تصویب کمیسیونهای مربوطه مجلسین که مشترکاً تشکیل میشود بموقع اجرا گذارده میشود .

**ماده ۱۳ -** وزار تخانه‌های کشاورزی و دارائی و داد گستری مأمور اجرای این قانون میباشند .

این قانون که مشتمل بر ۱۳ ماده و ۲۹ تبصره است در جلسه روز سه شنبه سی ام آبان ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۲۹ آذر ماه ۱۳۳۴

بتصویب مجلس سنا رسیده است

قانون مربوط باصلاح قانون هزینه‌های داد گستری و ثبت و حق تعبر

و پروانه و تعیین اشل حقوق قضاات داد گستری

مصوب ۳ بهمن ماه ۱۳۳۴

**ماده ۱ -** از تاریخ تصویب این قانون مأخذ هزینه‌های داد گستری و ثبت بشرح زیر تعیین و وصول خواهد شد :

**الف -** هزینه‌های داد گستری موضوع مواد ۶۸۲ و ۶۸۴ و ۶۸۵ و ۶۸۷ و ۶۸۸ و ۶۸۹ و ۶۹۱ و ۶۹۲ آئین دادرسی مدنی و ماده ۳۷۵ قانون امور حسبی دو برابر میشود .

**ب -** میزان حق الثبت موضوع مواد ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۴ و ۱۲۹ و ۱۳۰ و ۱۳۲ و ۱۳۳ قانون ثبت اسناد مصوب اسفند ۱۳۱۰ و ماده ۱۲۸ اصلاحی مصوب مهر ماه ۱۳۱۷ دو برابر میشود .

ج - برای دادخواست کیفری تقدیمی بداد گاه‌ها علاوه بر حقوق مقررده و همچنین برای شکایت کیفری بدادسراها ده ریال اخذ خواهد شد .

تبصره ۵ - دادستان شهرستان و رئیس داد گاه در صورتیکه عدم تمکن شاکی را تشخیص دهند میتوانند شاکی را ازیرداخت مبلغ نامبرده در بند ج معاف دارند .

ماده ۲ - درآمدهای وصولی موضوع ماده ۱۰ قانون راجع به ثبت شرکتهای مصوب دوم خر داد یکهزار و سیصد وده و شق يك ماده ۵۴ قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی دوبرابر میشود و فقط نصفاز کل وجوه دریافتی جزو درآمد صندوق (ب) اداره تصفیه امور ورشکستگی میباشد .

ماده ۳ - به پروانه کارشناسی همه ساله مبلغ چهارصد ریال و همچنین بهر يك از گواهی نامه‌های عدم سوء پیشینه ده ریال و بهر يك از دادخواست های استخدامی بدوی و تجدید نظر که بدیوان کشور تقدیم می شود یکصد ریال نمبر الصاق و ابطال میگردد .

ماده ۴ - کلیه عوایدی که بر حسب اینقانون اضافه بر ماخذ سابق بحیطه وصول درمیآید بمصرف پرداخت تفاوت حقوق پایه‌های قضائی وزارت داد گستری که در ماده ۵ توضیح شده خواهد رسید و مازاد آن طبق آئین نامه‌ای که از طرف وزارت داد گستری تدوین و بتصویب کمیسیون قوانین داد گستری مجلسین میرسد بمصرف کمک بحقوق کارکنان اداری داد گستری و ثبت و پزشکی قانونی و خدمتگذاران و مأمورین ابلاغ و احضار و اجراء خواهد رسید و در صورتیکه این مبلغ برای تأمین دو منظور فوق کفاف ندهد از مازاد هزینه مقدماتی ثبت و حراج و موجودی آنها استفاده خواهد شد .

تبصره ۵ - حقوق بازنشستگی کارمندان قضائی عبارت خواهد بود از يك سی ام

آخرین حقوق دریافتی ضرب در سنوات خدمت که بهر حال از میزان آخرین حقوق دریافتی تجاوز نخواهد کرد .

**ماده ۵ -** حقوق پایه يك قضائی کماکان سه هزار ریال است حقوق پایه های دیگر تا پایه چهارم عبارت خواهد بود از حقوق پایه قبلی باضافه  $\frac{1}{4}$  آن و حقوق پایه پنجم تا پایه هفتم عبارت خواهد بود از حقوق پایه قبلی باضافه  $\frac{1}{4}$  آن و حقوق پایه هشتم تا پایه نهم عبارت خواهد بود از حقوق پایه قبلی باضافه  $\frac{1}{4}$  آن و حقوق پایه دهم تا یازدهم عبارت خواهد بود از حقوق پایه قبلی باضافه  $\frac{1}{8}$  آن و مبلغی که بعنوان کمک سابقاً پرداخت میشد بکارمندان قضائی داده نخواهد شد. ولی از مزایا و هزینه سفر و فوق العاده‌ها استفاده خواهند کرد .

**تبصره -** حقوق رئیس کل دیوان عالی کشور و دادستان کل و رئیس دادگاه عالی انتظامی معادل باحقوق وزراء خواهد بود .

**ماده ۶ -** پرداخت فوق العاده اشتغال خارج از مرکز قضات داد گستری برطبق آئین نامه خواهد بود که وزارت داد گستری و دارائی تهیه و پس از تصویب کمیسیونهای دارائی و داد گستری مجلسین بموقع اجرا گذاشته خواهد شد .

**ماده ۷ -** وزارت داد گستری و وزارت دارائی مأمور اجرای این قانون میباشند اینقانون که مشتمل بر هفت ماده و سه تبصره است در جلسه سه شنبه سوم بهمن ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه روز ۲۷ دیماه ۱۳۳۴ مورد تأیید  
مجلس سنا واقع شده است



## قانون مربوط بوصول عوارض از بنزین بمنظور کمک بمستمندان

مصوب ۱۰ اسفندماه ۱۳۳۴

**ماده اول** - بمنظور تأمین اعتبار خاصی برای کمک بمستمندان و بکارگماردن آنها از تاریخ ششم آذرماه ۳۱ مبلغ بیست دینار از هر لیتر بنزین مصرف داخلی کشور توسط شرکت ملی نفت ایران وصول و بر طبق آئین نامه‌ای که توسط وزارت کشور تنظیم و بتصویب هیئت وزیران می‌رسد برای منظور فوق مصرف گردد.

**تبصره ۱** - ثلث درآمد مذکور در این ماده به بنگاه حمایت مادران و کودکان پرداخت خواهد گردید.

**تبصره ۲** - دولت مکلف است از تاریخ تصویب این قانون تا شش ماه کلیه اشخاصی را که بانگدی امرار معاش مینمایند جمع آوری نموده و آنها را طبق آئین نامه‌ای که بتصویب هیئت وزیران می‌رسد در هر نقطه که صلاح بداند بکار وادار نماید.

**ماده دوم** - وزارت دارائی و وزارت کشور مأمور اجرای اینقانون میباشند. اینقانون که مشتمل بر دو ماده و دو تبصره است در جلسه پنجمشنبه دهم اسفندماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان‌الله اردلان

قانون بالا در جلسه اول اسفندماه ۱۳۳۴ مورد  
تأیید مجلس سنا واقع شده است

قانون راجع با اجازه استفاده از باقیمانده و صرفه جوئی اعتبار منظور

در ردیف ۷۰ بودجه کل کشور (اعتبار دفع ملخ)

مصوب ۱۰ اسفند ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - وزارت کشاورزی مجاز است استثناء در سال جاری بعد از رفع

احتیاجات دفع ملخ ۱۳۳۴ از باقی مانده و صرفه جوئی اعتبار چهل میلیون ریال منظور در ردیف ۷۰ بودجه سال ۳۴ کل کشور (اعتبار دفع ملخ) برای مبارزه با آفات نباتی و تهیه مواد اولیه و دارو جهت دفع آفات حیوانی و نباتی (در درجه اول) و تکمیل وسائل فنی دامپزشکی و دامپروری و بنسگاههای کشاورزی (در درجه دوم) با رعایت کامل مقررات استفاده نماید.

تبصره ۵ - این اعتبار تا آخر خرداد ماه ۱۳۳۵ که سال مالی محسوب میشود قابل استفاده میباشد.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره است در جلسه پنجشنبه دهم اسفندماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه اول اسفندماه ۱۳۳۴ بتصویب  
مجلس سنای رسیده است

قانون راجع ببرقراری وظیفه درباره وراث مرحوم عبدالصاحب صفائی

مصوب ۲۲ اسفندماه ۱۳۳۴

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود مبلغ پانزده هزار ریال (۱۵۰۰۰) ماهیانه در وجه وراث مرحوم عبدالصاحب صفائی نماینده مجلس شورای ملی از تاریخ فوت برقرار و تا مدتی که مشغول تحصیل بوده و یا شوهر اختیار نکرده اند طبق مقررات قانونی وظائف و مستمریات پرداخت گردد.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه سهشنبه بیست و دوم اسفند

ماه يکهزار و سيصد و سي و چهار بتصويب مجلس شورای ملی رسيد .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون بالا در جلسه ۱۴ اسفندماه ۱۳۳۴

مورد تأیید مجلس سنا واقع شده است

## قانون راجع با اجازه ضرب مسكوك ده ريالی نيكلی

مصوب ۲۲ اسفندماه ۱۳۳۴

**ماده اول** - بدولت اجازه داده میشود مسكوك ده ريالی نيكلی را كه در داخله رواج قانونی خواهد داشت بقطر ۳۱ ميليمتر و بوزن ۱۲ گرم ضرب و بجريان بگذارد.

**ماده دوم** - تریب مسكوك فوق عبارت خواهد بود از ۲۵ در صد نيكل و

۷۵ در صد مس .

**ماده سوم** - مسكوك مزبور مدور و دور آن زنجيردار و در يك طرف آن شير و خورشيد با برگ بلوط و زيتون قيمت قانونی (ده ريال) بحروف و در طرف ديگر سال ضرب با برگ بلوط و زيتون و قيمت قانونی (۱۰ ريال) بعدد خواهد بود.

**ماده چهارم** - حد ترخيص قانونی مسكوك فوق الذكر از حيث عيارسی در

هزار و از حيث وزن بيست در هزار خواهد بود .

**ماده پنجم** - بيانك ملی ايران اجازه داده میشود تا مبلغ دو يست ميليون ريال

از مسكوك فوق را ضرب نموده و بجريان بگذارد .

**ماده ششم** - ضرب مسكوك موضوع اين قانون منحصر بدولت است و بايد

منحصراً در ضرابخانه دولتی ضرب شود .

**ماده هفتم** - معادل صد درصد ارزش اسمی مسكو کی كه بموجب قانون

بجریان گذاشته میشود پس از وضع هزینه ضرب در بيانك ملی ايران در حساب مخصوص

بامانت سپرده خواهد شد .

**ماده هشتم** - وزارت دارائی مأمور اجرای این قانون است .  
این قانون که مشتمل بر هشت ماده است در جلسه سه شنبه بیست و دوم اسفندماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

طرح بالا در جلسه ۲۶ اسفند ماه ۱۳۳۴ بتصویب  
مجلس سنا رسیده است

قانون تمدید مدت اجرای قانون مصوب ۲۵ آذرماه ۱۳۳۴ مربوط  
بتمدید اجرای موقت ۲۴ فقره لوایح تقدیمی تا آخر آبان ماه ۱۳۳۵  
مصوب ۲۲ اسفند ماه ۱۳۳۴

**ماده واحد** - بدولت اجازه داده میشود آن قسمت از لوایحی که بموجب  
قانون مصوب ۲۵ آذر ماه ۱۳۳۴ مقرر بود تا تاریخ ۲۵ اسفند ماه ۱۳۳۴ بتصویب  
مجلسین سنا و شورای ملی برسد و تا کنون بتصویب نرسیده تا آخر آبان ماه ۱۳۳۵  
بموقع اجرا بگذارد و در صورت عدم تصویب تا آن تاریخ اجراء آن موقوف میشوند.  
این قانون که مشتمل بر ماده واحد است در جلسه سه شنبه بیست و دوم اسفند  
ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون بالا در جلسه ۲۱ اسفند ماه ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

قانون مالیات بر درآمد و املاک مزروعی و مستغلات و حق تمهر

مصوب ۱۶ فروردین ماه ۱۳۳۵

**فصل اول - مشمولین مالیات**

**ماده ۱** - از درآمد مشمولین این قانون طبق مقررات زیر مالیات دریافت

میشود مشمولین پرداخت مالیات عبارتند از :

- الف** - کلیه حقوق بگیران و مزد بگیران نسبت بحقوق و دستمزد خود .
- ب** - کسبه جزء و صنعتگران .
- ج** - بازرگانان و کسانی که از هر نوع عملیات بازرگانی تحصیل در آمد مینمایند .
- د** - صاحبان حرف و مشاغل آزاد از قبیل و کلاهی داد گستری - پزشکان - صاحبان دفاتر اسناد رسمی - مهندسين و صاحبان جراند و امثال آنها .
- ه** - هر نوع شرکت یا شخصیت حقوقی که مرکز اصلی آن در ایران است نسبت بدرآمد خود ولو آنکه قسمتی از آن در خارج تحصیل شده باشد و هر نوع شرکت یا شخصیت حقوقی که مرکز اصلی آن در خارجه بوده و در ایران دارای شعبه یا نمایندگی و امثال آن باشد نسبت بدرآمدی که در ایران تحصیل مینماید .
- و** - صاحبان مستغلات و املاک مزروعی و باغات .
- ز** - مقاطعه کاران و اجاره داران و صاحبان وسائط نقلیه .
- ح** - صاحبان درآمد معاملات رهنی و بیع شرطی و استقراضی و نقل و انتقالات اموال غیر منقول و هر نوع درآمد های اتفاقی از قبیل لاپار و بخت آزمائی و شرط بندی و حق عضویت در هیئت های مدیره و بازرسان شرکتهای غیره .
- ط** - هر کس که در ایران اقامت داشته و در آمدی از خارجه تحصیل نماید .
- ی** - صاحبان هر نوع درآمدی که بطور مستمر یا اتفاقی در ایران بدست آید اعم از آنکه ساکن ایران باشند یا خارجه .

### فصل دوم - بخشودگی مالیاتی

ماده ۲ - اشخاص زیر از پرداخت مالیات بخشوده اند :

- الف** - اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و علیا حضرت ملکه .
- ب** - سفراء کبار و وزراء مختار و نمایندگان فوق العاده و سایر نمایندگان

سیاسی خارجی که دولت ایران سمت آنانرا برسمیت شناخته باشد .

ج - سر کنسولها و کنسولها و وکلاء کنسولی و وابسته ها و کارمندان سفارتخانه ها و کنسولگریها نسبت بحقوقی که ازدولت خود میگیرند مشروط بر اینکه دارای تابعیت دولتی که نماینده آن هستند بوده ودولت ایران آنها را برسمیت شناخته باشد و بشرط معامله متقابله .

د - زارعین نسبت بدرآمد حاصله از کشت و برداشت بشرط آنکه شخصاً مباشرت زراعت را عهده دار باشند .

ماده ۳ - درآمدهای زیر از تأدیه مالیات بخشوده است :

الف - حقوق بازنشستگی - حقوق پایان خدمت - وجوهی که بعنوان حق بیمه یا پس انداز کارمندان دولت به مستخدم پرداخت میشود - هزینه سفر و فوق العاده مسافرت و عیدی سالیانه - وجوه حاصله از بیمه و جبران خسارت بدنی وامثال آن - مزایای غیر نقدی کارگران کارگاهها و کارخانه ها .

ب - درآمدهاییکه منحصر ابمنظور امور خیریه یا عام المنفعه یا آموزش و پرورش تشکیل و صرف کارهای عمومی میشود مشروط بر اینکه عام المنفعه بودن مقاصد آنها طبق اساسنامه محرز و رسماً به ثبت رسیده و تراز نامه خود را مرتباً منتشر نمایند .

ج - املاک و عوائد و مؤسسات آستانه قدس رضوی و مسجد گوهر شاد و آستانه حضرت معصومه و آستانه حضرت عبدالعظیم و شاه نعمت الله ولی و شاه چراغ و مدرسه عالی سپهسالار و شیر و خورشید سرخ و سلطان علیشاه گنابادی و مسجد سلطانی تهران و همچنین مستغلات و املاک دولت و شهرداریها .

د - املاک موقوفه که بمصرف امور خیریه و عام المنفعه از قبیل بیمارستان -

تیمارستان - آسایشگاه مسلولین - دبستان و دبیرستان - دانشگاه - کود کستان - پرورشگاه یتیمان و آموزشگاه و مساجد میرسد نسبت به آن قسمت از درآمد که منحصرأً باین قبیل مصارف میرسد بشرط آنکه عام‌المنفعه بودن آنها با رعایت نظر واقف بموجب تصویبنامه هیئت وزیران قبول شده باشد .

**تبصره** - کلیه املاک و مستغلاتی که متعلق به اقلیت‌های مذهبی است و عواید آن بوسیله هیئت‌های ملی مربوطه بمصرف معابد و بنگاه‌های فرهنگی و بهداشتی میرسد از پرداخت مالیات معاف است مشروط بر اینکه رسمیت هیئت‌های مذکور بگواهی مراجع رسمی مذهبی آنها و شهرداری محل رسیده باشد .

**ه** - تا میزان ۱۵۰ دو صد عایدات هر شخص یا شخصیت حقوقی که برای مصارف بنگاههای خیریه یا هیئت‌های جمع‌آوری اعانه که دولت یا شهرداریها برسمیت شناخته باشند پرداخت شده و از آن بنگاهها یا هیئت‌ها رسید در دست داشته باشد .  
**و** - درآمدهای حاصله از صنایع یدی ساکنین دهات و ماشین آلات و کارخانجات روستائی واقع در دهستانها که بمنظور توسعه کشاورزی و صنایع یدی ایجاد شده باشد .

**ز** - درآمد کارخانجات مولد برق که دردهات و قصبات ایجاد شود بطور دائم و در شهرها تا پنج سال از تاریخ بهره برداری .

**ح** - درآمد دانشگاه‌ها و دبیرستانها و دبستانها و کلاسهای تعلیم و تربیت و ورزش که از طرف مردم تأسیس شود بشرط تصدیق وزارت فرهنگ .

**ط** - درآمدهای یک‌بار در نتیجه ایجاد نلمبه یا ساختمان سد و نهر و قنات جدید و با چاه عمیق در املاک مزروعی بدست آید تا مدت ده سال از تاریخ بهره برداری .

**ی** - کارخانجات کمپوت سازی - میوه خشک کنی - جوجه کشی - تهیه -

لبنیات - یخ سازی - پنبه پاک کنی - پیله کشی - پشم شوئی - قالی شوئی - چایسازی و همچنین مؤسسات تولیدی برای امور صنعتی و کشاورزی و معدنی بتشخیص وزارت مربوطه و موافقت وزارت دارائی از تاریخ بهره برداری تا مدت پنجسال .

ک - در آمد اراضی خالصه خوزستان که طبق قانون و آئین نامه های مربوطه باشخاص واگذار شده یا میشود تا مدت پنجسال از تاریخ بهره برداری باستثنای درآمد هائی که معافیت آنها طبق قوانین قبلی بیش از پنج سال بوده و در اینصورت قانون قبلی نسبت بآنها اجراء خواهد شد .

ل - شرکتهای تعاونی تولید و مصرف و صندوقهای روستائی که طبق قوانین مربوط تشکیل شده باشد یا بشود .

م - اشخاص و شرکتهائی که در مقابل انجام کار بـ ماشین های فلاحتی از قبیل ماشین خرمن کوبی - شخم - بذرافشانی و غیره اجاره یا دستمزد دریافت میدارند منحصرأ برای درآمد های مذکور .

ن - کلیه اشخاصی که از بودجه دولت یا مجلسین یا شهرداریها حقوق و یا دستمزد دریافت مینمایند و همچنین کارمندان و کارگران بنگاه راه آهن دولتی ایران و کارمندان دستگاه مرکزی سازمان برنامه و همچنین کارمندان رسمی دولت که از اداره املاک و مستغلات بهلوی حقوق دریافت مینمایند نسبت بآن قسمت از درآمدیکه از بابت حقوق و دستمزد و مزایا از دولت یا مجلسین یا صندوق شهرداریها یا بودجه بنگاه و سازمان و اداره مذکور دریافت مینمایند .

س - سود دریافتی از حسابهای سپرده ثابت و جاری نزد بانکها و همچنین سود متعلق باوراق قرضه و اسناد خزانه دولتی و اوراق قرضه عمومی شرکتهای سهامی .

ع - معافیت های مندرجه در قانون تشویق صادرات کماکان بقوت خود باقی است .



### فصل سوم - مالیات بر حقوق و دستمزد

**ماده ۴ -** حقوق ماهیانه چهار هزار ریال و کمتر از پرداخت مالیات معاف و از مازاد آن بنرخ شش درصد مالیات دریافت میشود .

**تبصره ۱ -** مجموع مزایای نقدی و غیر نقدی (سویای مزایای غیر نقدی کارگران) که بمناسبت خدمت بمستخدمین پرداخت میشود از لحاظ مالیات جزء حقوق و دستمزد محسوب میگردد .

وجوهی که پرداخت کنندگان حقوق یا دستمزد بابت بیمه یا حقوق بازنشستگی و امثال آن که بعداً عاید کارمند یا کارگر میشود پرداخت نمایند بر حقوق یا دستمزد افزوده نخواهد شد بشرط اینکه این وجوه در یکی از بانکهای ایران نگاهداری شود .

**تبصره ۲ -** شرکتهای و بنگاههای دولتی که کارمندان آنها مشمول مالیات بر حقوق میباشند نمیتوانند این مالیات را از درآمد خود بپردازند در بنگاههای خصوصی مالیات پرداختی جزء هزینه مورد قبول درموقع محاسبه مالیات پذیرفته نخواهد شد .

**تبصره ۳ -** مزایای غیر نقدی طبق آئین نامه تقویم خواهد شد .

**تبصره ۴ -** پرداخت کنندگان حقوق مکلفند بمعوض تخصیص یا پرداخت حقوق و اجرت و دستمزد و امثال آنها مالیات مقرر را کسر و در طرف سی روز از تاریخ پرداخت یا تخصیص با صورتیکه متضمن نام مستخدم و کارگر و حقوق و دستمزد آنها و مالیات کسر شده باشد بدارائی محل تسلیم و رسید دریافت دارند در هر حال پرداخت کننده و دریافت کننده وجه متضامناً مسئول پرداخت مالیات میباشند .

**تبصره ۵ -** اشخاصیکه در ایران از شرکتهای و بنگاههای مقیم خارجه که در ایران شعبه یا نماینده یا اداره ندارند حقوق یا حق العمل دریافت مینمایند مکلفند

از تاریخ دریافت در ظرف سی روز مالیات متعلقه را بداره دارائی محل اقامت خود بضمیمه سیاهه ریز و جوه دریافتی تسلیم دارند .

### فصل چهارم - کسبه و صنعتگران دستمزد بگیر

ماده ۵ - کسبه و صنعتگران دستمزد بگیر کسانی هستند که کالا را منحصرأ بمصرف کننده بفروشدند و یا دستمزد دریافت دارند و نام آنان در تبصره يك این ماده ذکر شده است .

مالیات کسبه و صنعتگران دستمزد بگیر در هر سال بمأخذ سه برابر کرایه ماهانه محل کسب و یا ثلث مجموع مالیات آخرین سه سال قطعی شده آنان هر کدام که بیشتر باشد وصول خواهد شد .

املاک اجاره محل کسب آخرین اجاره نامه رسمی است و در صورتیکه اجاره نامه رسمی در دست نباشد و یا ارائه نگردد و یا اجاری نباشد براساس اجاره املاک مشابه تعیین خواهد شد هر گاه اجاره املاک مشابه مورد ایراد مؤدی باشد موضوع بهیئت مقرر در تبصره ۱ ماده ۹ ارجاع و رأی هیئت قطعی خواهد بود .

مالیات کسبه و صنعتگرانی که سه سال سابقه مالیاتی قطعی نداشته باشند نیز معادل سه برابر اجاره ماهانه محل کسب خواهد بود .

تبصره ۱ - کسبه و صنعتگران دستمزد بگیر مشمول این ماده بشرح زیرند:

۱ - آئینه ساز و آئینه فروش .

۲ - آبکار و قلمزن و ورشو ساز .

۳ - آب نباتساز .

۴ - آجیل فروش .

۵ - آرایشگاه .

۶ - آهنگر .

- ۷ - اغذیه فروش .
- ۸ - اوراقچی اتومبیل و خورده فروش .
- ۹ - ابزار فروش .
- ۱۰ - اتوشوئی .
- ۱۱ - الوار فروش .
- ۱۲ - باطری ساز .
- ۱۳ - بزاز ذرعی فروش .
- ۱۴ - بلیارد چی .
- ۱۵ - بستنی فروش .
- ۱۶ - بلور فروش .
- ۱۷ - بنزین و نفت و روغن فروش .
- ۱۸ - پیراهن دوز و پیراهن فروش .
- ۱۹ - تختہ سه لائی فروش .
- ۲۰ - تراشکار فلزات و جوشکار .
- ۲۱ - تعمیر کار اتومبیل و میکانیک .
- ۲۲ - تیر فروش .
- ۲۳ - جوراب بافی کہ خود فروشنده باشد و جوراب فروش .
- ۲۴ - چلو کبابی و چلو خورشی و رستوران .
- ۲۵ - چاپخانه .
- ۲۶ - چرم فروش .
- ۲۷ - خرازی فروش .
- ۲۸ - خوار بار فروش .

- ۲۹ - خیاط و خیاط اتومبیل .
- ۳۰ - دباغ .
- ۳۱ - دوچرخه ساز و دوچرخه کرایه بده .
- ۳۲ - داروخانه (باستثناء عمده فروش) .
- ۳۳ - ریخته گر و چدن ریز .
- ۳۴ - سوهان کار و ترازوساز .
- ۳۵ - رنگرز .
- ۳۶ - رنگ فروش .
- ۳۷ - زر دوز و ملیله دوز .
- ۳۸ - زر گر که جواهر فروش نباشد .
- ۳۹ - ذغال فروش و هیزم فروش .
- ۴۰ - سراج و چمدان ساز و صندوق ساز .
- ۴۱ - سمسار .
- ۴۲ - سیکار و توتون و تنباکو فروش .
- ۴۳ - سیمانکار .
- ۴۴ - سبزی فروش .
- ۴۵ - شیشه بر شیشه فروش شیشه گر .
- ۴۶ - صابون فروش .
- ۴۷ - ظرف کرایه بده .
- ۴۸ - علاقبند .
- ۴۹ - قناد .

- ۵۰ - قند ریز .
- ۵۱ - قهوه فروش .
- ۵۲ - قهوه چى .
- ۵۳ - عطار و سقط فروش و تخم گل فروش .
- ۵۴ - عكاس و ظاهر كننده فيلم .
- ۵۵ - كتاب فروش با استثناء ناشرين كتاب و مجله فروش .
- ۵۶ - كفاش .
- ۵۷ - كلاه دوز و كلاه فروش .
- ۵۸ - كاروانسرا دار و قپاندار و سرايدار .
- ۵۹ - گراور ساز و پلاك ساز مهر ساز .
- ۶۰ - گرما به دار .
- ۶۱ - گل فروش .
- ۶۲ - گيوه فروش .
- ۶۳ - لبنیات فروش و ماست بند .
- ۶۴ - لباس دوخته و نیمه دار فروش .
- ۶۵ - لباس شو و اطو كشى .
- ۶۶ - لحاف فروش .
- ۶۷ - لوازم الكتریک فروش .
- ۶۸ - لاستیک كهنه فروش آپاراتچى .
- ۶۹ - مسافر خانه دار و پانسیون دار .
- ۷۰ - مهمانخانه دار .

- ۷۱ - میوه فروش .
- ۷۲ - مصالح بنائی فروش .
- ۷۳ - نانوا .
- ۷۴ - تاجار مبل‌ساز و مبیل فروش و اطاق ساز ماشین .
- ۷۵ - نوشابه فروش .
- ۷۶ - یخچال‌دار .
- ۷۷ - فخار .
- ۷۸ - پرنده فروش .
- تبصره ۲ -** کسبه و صنعتگرانی که گرایه ماهیانه محل کسب آنان در تهران ازدو هزار ریال و در شهرستانها از یکهزار ریال تجاوز کند و یا آخرین مالیات قطعی شده آنان بیش از ده هزار ریال در تهران و پنجهزار ریال در شهرستانها باشد مشمول مقررات این ماده نخواهند بود .
- تبصره ۳ -** مالیاتی که بعلت عدم و اخواهی قطعی شده باشد نمیتواند ملاک تشخیص مالیات واقع شود مگر اینکه مورد قبول مؤدی واقع شود .
- تبصره ۴ -** مؤدیان مذکور در این ماده مکلفند مالیات هر سال خود را در دو قسط متساوی یک قسط تا آخر خرداد ماه و قسط دیگر تا آخر آذر ماه بپردازند و الا مشمول پرداخت جریمه ای معادل بیست درصد مالیات پرداخت نشده خواهند گشت .
- تبصره ۵ -** بقایای مالیاتی مؤدیان مشمول این ماده که بمرحله قطعی نرسیده و یا بر اثر عدم و اخواهی به پیش آگهی صادره قطعی شده است نیز طبق مقررات این ماده وصول خواهد شد و مؤدیان مزبور مکلفند بقایای مالیاتی خود را از تاریخ تشخیص و مطالبه دارائی ظرف شش ماه با قسط متساوی ماهیانه پرداخت نمایند و الا

مشمول پرداخت جریمه‌های معادل بیست درصد مالیات پرداخت نشده خواهند گشت.

**تبصره ۶۵ -** کسبه دوره گرد بطور کلی و مؤدیان ذیل از پرداخت مالیات اعم از

بقایا و جاری بخشوده‌اند مشروط بر اینکه مشمول تبصره ۲ این ماده نباشند :

۱ - شیر فروش و فرنی پز و حلیم پز و کله پز و کبابی و جگرکی و یخنی پز.

۲ - آهنگر خورده کار .

۳ - الک ساز و غربال بند و ماهوت پاک کن ساز .

۴ - اطو کش بدون دستگاه بخار .

۵ - پرده دوز و چادر دوز .

۶ - بینه دوز .

۷ - پرنده فروش (زننده)

۸ - حلوا پز .

۹ - حصیر فروش .

۱۰ - چینی بندزنی .

۱۱ - چراغ ساز ( تعمیر کار )

۱۲ - دوانگر .

۱۳ - رفوگر .

۱۴ - زهتاب و موتاب .

۱۵ - سازنده آلات موسیقی .

۱۶ - سرکه و آب غوره فروشی و ترشی فروشی .

۱۷ - سنگ تراش دستی .

۱۸ - ساعت ساز ( غیر از ساعت فروش )

- ۱۹ - صحاف .
- ۲۰ - قفل ساز و چاقو ساز .
- ۲۱ - کوزه فروش .
- ۲۲ - کشك ساب .
- ۲۳ - کهنه فروش .
- ۲۴ - لبو فروش .
- ۲۵ - لباف و شعرباف .
- ۲۶ - لیموناد فروش .
- ۲۷ - نعلبند و نعل ساز .
- ۲۸ - نمك كوب .
- ۲۹ - نمد مال و کلاه مال .
- ۳۰ - واكسی .
- ۳۱ - کتابفروشی در شهرستانها .

### فضل پنجم - مالیات بازرگانان

**ماده ۶** - کلیه کسانی که طبق قانون تجارت بازرگان شناخته میشوند و ترتیب خاصی برای تأدیه مالیات آنها پیش بینی نشده مکلفند تا آخر خرداد ماه هر سال اظهار نامه مالیاتی خود را بر اساس مجموع درآمد بازرگانی سال گذشته خود بدارائی محل اقامت تسلیم و مالیات متعلقه را از قرار ۰.۱۲٪ در آمد خالص خود پرداخت نمایند .

مؤدیان فوق باید مالیات متعلقه را در موقع تسلیم اظهارنامه تماماً و با دردو قسط متساوی یکی با اظهارنامه و دیگری بعد از سه ماه از تاریخ انقضاء مهلت



اظهار نامه تأدیه نمایند .

اظهار نامه ای که بازرگانان مکلف بتسلیم آن هستند باید متکی بدفاتر قانونی آنها باشد .

**تبصره ۱ -** درآمد خالص مشمول مالیات مؤدیان مذکور عبارت است از درآمدی که در ظرف سال شمسی عاید مؤدی میشود منهای مخارجی که برای تحصیل و حفظ درآمد مزبور نموده اند . هزینه های قابل قبول در محاسبه مالیاتی بموجب آئین نامه تعیین میگردد .

**تبصره ۲ -** نسبت بمعاملاتی که بازرگان بحساب دیگران و بابشرکت دیگران انجام میدهد مکلف است در موقع پرداخت منافع حاصله باو مالیات متعلقه بمنافع مذکور را بنرخ ۱۲٪ کسر و در ظرف ۳۰ روز باصورتیکه حاوی نام طرف و مشخصات معامله باشد بدارائی محل بپردازد مگر اینکه دریافت کننده منافع شرکت یا بازرگان باشد که در اینصورت دریافت کننده مکلف است منافع دریافتی را در دفاتر خود منظور نماید .

**تبصره ۳ -** درآمد مؤدیانی که در موعد مقرر از تسلیم اظهارنامه خودداری کنند و یا فاقد دفاتر قانونی بوده و یا ازارائه دفاتر خودداری نمایند از طرف دارائی رأساً از روی یکی از قرائن و امارات زیر :

- ۱ - میزان سرمایه .
- ۲ - میزان فروش سالانه .
- ۳ - کرایه سالانه محل پیشه .
- ۴ - میزان حقوق یا دستمزدی که بکارمندان و کارگران پرداخت شده است .
- ۵ - میزان قوه ماشین و مقدار مواد اولیه که بمصرف رسیده .
- ۶ - تعداد فروش و آبونمان روزنامه - تعداد مجله ای که در هفته یا ماه چاپ میشود .

۷ - تعداد سندلیهای تأثر و سینما و کافه ها و رستورانها و قهوه خانه ها و غیره.

۸ - تعداد دستگاهاهای پارچه بافی .

۹ - تعداد قرقره ها در کارخانه های نخ ریزی .

تشخیص و ابلاغ میشود .

**تبصره ۴ -** هرگاه دفاتر ابرازی مؤدی بنظر دارائی ناقص و یا غیر قابل رسیدگی تشخیص شد دارائی موارد اختلاف را بمؤدی اخطار میکنند که ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ توضیحاتیکه دارد بدارائی تسلیم کنند چنانچه در ظرف مدت مقرر توضیحات لازم را ندهد اداره دارائی میتواند طبق تبصره فوق عمل نماید و چنانچه جواب داد و دارائی بتوضیحات مؤدی قانع نشد برای حل اختلاف بکمسیون تشخیص احواله میشود کمسیون مزبور بدفاتر و اظهارات رسیدگی و با توجه بقرائن و امارات و دلائل طرفین رای خود را اعلام خواهد کرد .

طرفین میتوانند از تاریخ ابلاغ رای ظرف سی روز بکمسیون تجدید نظر مذکور در ماده ۲۱ این قانون مراجعه نمایند .

### فصل ششم - مالیات صاحبان حرف و مشاغل آزاد

- ۱ - پزشکان و جراحان و دندان پزشکان و چشم پزشکان و قابله ها و دامپزشکان و متصدیان رادیو گرافی . ۲ - صاحبان دفاتر رسمی .
- ۳ - وکلای دادگستری . ۴ - مهندسین و معماران و صاحبان دفاتر فنی .
- ۵ - صاحبان جراند و مجلات .

**ماده ۷ -** از صاحبان حرف و مشاغل آزاد بطریق ذیل مالیات دریافت

میگردد :

**بند ۱ -** پزشکان و جراحان و دندان پزشکان و چشم پزشکان و قابله ها و

دامپزشکان بتمشخیص کمیسیون مر کب از نمایندگان دارائی و بهداری و یکنفر پزشک بمعرفی انجمن شهر و در غیاب انجمن شهر بانتخاب و معرفی وزارت کشور از حیث درآمد در تهران و مراکز استانها بشش طبقه تقسیم و بشرح زیر مالیات مقطوع خواهند پرداخت :

|                |                    |
|----------------|--------------------|
| ۱ - طبقه اول   | ۸۰۰۰۰ ریال سالیانه |
| ۲ - طبقه دوم   | ۵۰۰۰۰ ریال سالیانه |
| ۳ - طبقه سوم   | ۳۰۰۰۰ ریال سالیانه |
| ۴ - طبقه چهارم | ۱۵۰۰۰ ریال سالیانه |
| ۵ - طبقه پنجم  | ۷۵۰۰ ریال سالیانه  |
| ۶ - طبقه ششم   | ۲۵۰۰ ریال سالیانه  |

در سایر نقاط بهفتر طبقه تقسیم و مالیات طبقه هفتم یکهزار ریال خواهد بود. مالیات فوق مربوط بدرآمدی است که از راه معالجه و معاینه طبی و ویزیت و مشاوره طبی و عمل جراحی و غیره بعنوان حقوق یا هر عنوان دیگری بطور مستمر یا اتفاقی بدست میآورند و طبقه بندی فوق برای مدت پنجسال معتبر است .

**تبصره ۱ -** طرز رسیدگی و تشخیص کمیسیونهای مذکور در این ماده در آئین نامه معین میشود و در هر حال چنانچه مؤدی یا دارائی بتمشخیص این کمیسیون اعتراضی داشته باشند میتوانند در ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ نظر کمیسیون اعتراض خود را باداره دارائی تسلیم دارند باین اعتراض کمیسیون تجدید نظر تشخیص مالیات بر درآمد طبق مقررات مربوطه رسیدگی مینماید .

**تبصره ۲ -** کلیه پزشکان و جراحان و دندان پزشکان و چشم پزشکان و قابلهها و دامپزشکان از تاریخ تحصیل پروانه اشتغال در تهران تا سه سال و در شهر ستانها تا شش

سال و همچنین کلیه مؤدیان مذکور که در بخشها و دهستانها مشغول کار طبابت و قابلیت میباشند مادام که در نقاط مذکور مشغول هستند از پرداخت مالیات مربوطه این شغل معافند.

**تبصره ۳ -** صاحبان بیمارستانها و زایشگاهها و آسایشگاههای خصوصی و آزمایشگاهها اعم از پزشکی و دارویی و متصدیان رادیوگرافی و امثال آنها مکلفند تا آخر فروردین ماه هر سال اظهارنامه مالیاتی براساس مجموع درآمد خالص که در سال گذشته بدست آورده اند بدارائی محل اقامت خود تسلیم و مالیات متعلقه را بمأخذ ۶٪ در آمد خالص پرداخت نمایند.

درآمد خالص مؤدیان فوق تبصره ۱ ماده ۶ این قانون تعیین خواهد شد. مؤسسات فوق بجز در تهران و مراکز استانها از تاریخ تأسیس تا شش سال از پرداخت مالیات معاف میباشند.

**تبصره ۴ -** از طرف وزارت دارائی با موافقت وزارت بهداری دفاتری برای ثبت هزینه و درآمد های این قبیل مؤسسات تهیه و در دسترس آنها گذارده خواهد شد صاحبان مؤسسات مزبور مکلفند کلیه درآمد و هزینه های مربوطه را در دفاتر نامبرده بترتیبی که وزارت دارائی تعیین خواهد نمود ثبت نمایند.

اظهار نامه این دسته از مؤدیان باید متکی بدفاتر مزبور باشد.

**تبصره ۵ -** در صورتیکه صاحبان مؤسسات نامبرده از تسلیم اظهارنامه در موعد مقرر خودداری نمایند و یا اظهارنامه آنها ناقص یا برخلاف حقیقت بوده و دفاتر آنها قابل قبول نباشد و نیز مادام که دفاتر مذکور در تبصره ۴ در دسترس آنها گذارده نشده مالیات از آنها روی قرائن و امارات زیر.

۱ - اجاره محل سالیانه و اگر محل اجاره نباشد میزان اجاره از روی

املاک مشابه تعیین خواهد شد .

۲ - تعداد تختخواب .

۳ - تعداد اطباء و جراحان و چشم پزشکان .

۴ - میزان حقوق و دستمزد سالانه که میپردازد .

۵ - درآمد غیرخالص .

از طرف دارائی رأساً تشخیص و ابلاغ میشود .

**تبصره ۶ -** مالیات مشخصه از طرف دارائی قطعی خواهد بود مگر آنکه در

اعمال ضریب یادر محاسبه اشتباه شده باشد و یا مؤدی در ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ مالیات مشخصه اعتراض خود را بدارائی محل تسلیم نماید .

با اعتراض مذکور در کمیسیونهای تشخیص رسیدگی خواهد شد .

**بند ۲ -** صاحبان دفاتر اسناد رسمی مکلفند تا آخر خردادماه هر سال اظهارنامه

مالیاتی خود را براساس درآمد سال گذشته خود تنظیم و بضمیمه مالیات متعلقه بدارائی محل تسلیم نمایند .

درآمد مشمول مالیات مؤدیان مذکور عبارت است از صدی شصت کلیه وجوهی

که بابت حق التحریر و سهمی که از حق الزحمه های وصول مالیات و عوارض و حق تمبر

عاید آنها شده است . ملاک تشخیص دفاتر است که از طرف اداره کل ثبت در اختیار

آنها گذارده شده و در صورتیکه این مؤدیان از تسلیم اظهار نامه در موعد مقرر خود

داری نمایند و یا اظهار نامه آنها ناقص یا برخلاف حقیقت باشد مالیات آنها از روی

قرائن و امارات زیر :

۱ - اجاره سالیانه محل دفتر و اگر اجاره نباشد از روی اجاره املاک مشابه .

۲ - مقدار تمبر مصرف شده در سال .

۳ - میزان حقوق و دستمزد سالانه که پرداخته‌اند.

از طرف دارائی رأساً تشخیص و بمؤدی ابلاغ خواهد شد و مالیات مشخصه قطعی است مگر آنکه در اعمال ضریب یا در محاسبه اشتباه شده باشد و یا مؤدی در ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ و خواهی خود را بدارائی تسلیم نماید رسیدگی باین اعتراض در کمیسیونهای تشخیص بعمل خواهد آمد.

نرخ مالیات این طبقه از قرار ۱۲٪ درآمد مشمول مالیات میباشد.

بند ۴ - مالیات و کلای دادگستری بوسیله الصاق و ابطال تمبر و کالت نامه

شرح زیر دریافت میشود:

الف - در دعاوی مالی ۵۰٪ وجوهی که بعنوان حق الوکاله طبق آئین نامه قانون و کالت در هر مرحله تعلق میگیرد درآمد ویژه محسوب و بمرخ صدی شش مشمول مالیات میباشد والا دادگاه و کالت وکیل را نمی پذیرد.

ب - در دعاوی غیر مالی برای هر مرحله یکصد ریال و در دعاوی کیفری غیر تسخیری بشرح زیر مالیات میگردد:

۱ - برای و کالت در دادگاه جنحه ۵۰ ریال.

۲ - برای و کالت در دادگاه جنائی و دیوان کیفر کارمندان دولت ۲۵۰ ریال.

۳ - علاوه بر مبالغ مذکور در قسمت های ۱ و ۲ فوق در دادگاه های جنحه و جنائی و دیوان کیفر کارمندان دولت نسبت به اصل مدعا به مالی نصف مبالغ مقرر در قسمت الف این ماده.

ج - برای و کالت در کمیسیونها و مراجع مالیاتی و هیئت های نظیر آن سیصد ریال.

د - در صورتیکه و کیلی پس از تأدیه مالیات تعقیب آنرا بو کیلی دیگری

واگذار کرد و کیل جدید مشمول پرداخت مالیات بابت آن و کالت نخواهد بود .  
 ه - و کلاء نباید وجهی را که بابت مالیات خود باین کیفیت میپردازند از موکل دریافت نمایند .

و - و کلائیکه قرارداد های کلی بامؤسسات و بانکها و شرکتهای و با اشخاص دارند از روی قرارداد آنها ماهیانه مالیات بر درآمد طبق نرخ مالیات بر حقوق دریافت میشود .

ز - بوکالت نامه هائیکه بدادگاههای بخش داده میشود ۵۰ ریال تمیر الصاق میشود .

**بند ۴ -** مهندسین و صاحبان دفاتر فنی و معماران مکلفند در آمد خود را در دفاتریکه ادارات دارائی تنظیم و بآنها میدهند ثبت و مالیات خود را از قرار صدی دوازده در آمد خالص سال گذشته بانضمام اظهارنامه مالیاتی با اداره دارائی محل تسلیم نمایند . در آمد خالص مشمول مالیات این طبقه عبارت خواهد بود از ۶۰٪ کلیه عایدات سالانه .

**تبصره ۵ -** چنانچه مؤدیان مذکور از تسلیم اظهارنامه در موعد مقرر خودداری کنند و یا دفا تر نگاهداری نمایند یا از ارائه دفا تر خودداری کنند و یا اینکه دفا تر آنها غیر قابل رسیدگی تشخیص گردد و نیز مادام که دفا تر در اختیار آنها گذارده نشده مالیات آنها بر طبق قرائن و امارات زیر :

۱ - کرایه محل پیشه .

۲ - میزان عمل کرد سالانه .

۳ - حقوق پرداختی سالانه .

تشخیص و ابلاغ خواهد گردید .

در صورت تسلیم اعتراضی از طرف مؤدی در ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ طبق مقررات این قانون در کمیسیونهای تشخیص رسیدگی خواهد شد .

**بند ۵ -** صاحبان جراند و مجلات مشمول مقررات ماده ۶ این قانون میباشند .

جراندی که تعداد تیراژ هر شماره آنها از دو هزار و پانصد بزرگتر باشد از پرداخت مالیات معاف خواهند بود .

### فصل هفتم - مالیات بر شرکتهای و شخصیتهای حقوقی

**ماده ۸ -** شرکتهای مشمول مالیات موظفند تا آخر تیرماه هر سال و چنانچه سال محاسبائی آنها با سال شمسی تطبیق ننمایند در ظرف چهار ماه از پایان سال محاسبائی خود ترازنامه و حساب سود و زیان سال پیش را که بتصویب مقامات صلاحیتدار شرکت رسیده باشد بدارائی محل که مرکز شرکت در آنجا واقع است تسلیم و مالیات متعلقه را پرداخت نمایند موعده تسلیم ترازنامه و پرداخت مالیات شرکتهای برچیده شده چهارماه پس از خاتمه عملیات شرکت خواهد بود .

نرخ مالیات شرکتهای بشرح زیر خواهد بود :

**الف -** نرخ مالیات شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها پنج میلیون ریال یا کمتر باشد و همچنین شرکتهای غیر سهامی بطور کلی ۱۲٪ در آمد خالص است .

**ب -** شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها بیش از پنج میلیون ریال است اگر در آمد خالص شرکت در دوره مالیاتی نسبت به سرمایه پرداخته شده ۲۰٪ و کمتر باشد ۲۰٪ در آمد خالص .

اگر در آمد خالص شرکت در دوره مالیاتی نسبت به سرمایه پرداخت شده ۲۵٪ و ۵۰٪ باشد تا ۲۵٪ طبق بند فوق و نسبت به مازاد ۳۰٪ .

اگر در آمد خالص شرکت در دوره مالیاتی نسبت به سرمایه پرداخت شده بین



۰.۵۰٪ و ۱.۰۰٪ باشد تا ۰.۵۰٪ طبق بندهای فوق و نسبت بمازاد ۰.۴۰٪  
 اگر در آمد خالص شرکت در دوره مالیاتی نسبت بسرمایه پرداخت شده بیش از  
 صد در صد باشد تا ۱.۰۰٪ طبق بندهای فوق و نسبت بمازاد ۰.۵۰٪  
 تبصره ۱ - شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها بیش از پنج میلیون  
 ریال است (باستثنای بانکها که مشمول ماده ۴۵ قانون بانکداری هستند) دارای  
 معافیتی بشرح زیر میباشد:

**الف -** شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها بیش از پنج میلیون  
 ریال تا ده میلیون ریال باشد صدی پانزده در آمد خالص آنها که طبق ترازنامه  
 تسلیمی اظهار نموده اند از پرداخت مالیات معاف میباشد.

**ب -** شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها بیش از ده میلیون تا  
 بیست میلیون ریال باشد صدی ۱۶ در آمد خالص آنها که طبق ترازنامه تسلیمی اظهار  
 نموده اند از پرداخت مالیات معاف است.

**ج -** شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها بیش از بیست میلیون تا  
 سی میلیون ریال است صدی هفده در آمد خالص آنها که طبق ترازنامه تسلیمی اظهار  
 نموده اند از پرداخت مالیات معاف است.

**د -** شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها بیش از سی تا چهل میلیون  
 ریال است صدی هیجده در آمد خالص آنها که طبق ترازنامه تسلیمی اظهار نموده اند  
 از پرداخت مالیات معاف است.

**ه -** شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها بیش از چهل میلیون تا  
 پنجاه میلیون ریال است صدی نوزده در آمد خالص آنها که طبق ترازنامه تسلیمی  
 اظهار نموده اند از پرداخت مالیات معاف است.

**و -** شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت شده آنها از پنجاه میلیون ریال

بیشتر باشد صدی بیست در آمد خالص آنها که طبق تر از نامه تسلیمی اظهار نموده اند از پرداخت مالیات معاف است .

ز - شرکتهائی که برای استخراج و تصفیه و ذوب مواد معدنی تشکیل شده یا میشود علاوه از استفاده از معافیت های فوق ۰.۲۵٪ در آمد خالص آن بعنوان تحلیل ذخیره و دارائی از مالیات معاف است و باستثناء معادن نفت و رادیواکتیف .

**تبصره ۲ -** در آمد خالص شرکتهای طبق تبصره (۱) ماده ۶ تعیین میگردد .  
**تبصره ۳ -** شرکتهای فوق مشمول تبصره ۲ ماده ۶ این قانون خواهند بود .  
**تبصره ۴ -** سودی که شرکتهای سهامی از فروش دارائی غیر منقول خود تحصیل میکنند با سایر در آمد های شرکت جمع نمیشود و مشمول ماده ۱۲ خواهد بود مشروط بر اینکه کار شرکت خرید و فروش غیر منقول نباشد . چنانچه شرکت سهامی منحصرأ بمنظور معاملات غیر منقول تشکیل شود مالیات پرداختی طبق ماده ۱۲ این قانون از مالیات شرکت کسر خواهد شد .

**تبصره ۵ -** سود سهامی که شرکتهای سهامی از شرکتهای دیگر تحصیل میکنند در صورتیکه شرکتهای اخیر الذکر مالیات مقرر را پرداخت نموده باشند با سایر در آمد آنها از نظر مالیات جمع نخواهد شد .

**تبصره ۶ -** مأخذ مالیات آخرین سال عملیات شرکتهای حقیقی دارائی شرکت است منهای سرمایه پرداخت شده و ذخیره هائیکه مالیات آن قبلاً پرداخت گردیده در صورتیکه دارائی شرکت در اثر انحلال یا علل دیگر تقسیم شود قبل از تقسیم بترتیب بالا مالیات آخرین سال عملیات شرکت محاسبه و وصول خواهد شد .  
**تبصره ۷ -** افزایش بهائی که از فروش تأسیسات و اثاثه و ماشین آلات شرکت در موقع بهره برداری حاصل شود مشمول این ماده تلقی نشده و مقطوعاً مالیات

آن ۱۲٪ وصول میشود.

**تبصره ۸ -** مالیات شرکتهای و مؤسسات کشتیرانی خارجی بوسیله شعب یا نمایندگان آنها در ایران بدو صدی چهار بطور مقطوع از کلیه وجوهی که بابت کرایه مسافر و حمل و نقل کالا و غیره از ایران عاید آنها میشود وصول خواهد شد. از اینکه در ایران یا در مقصد یا بین راه دریافت شود.

نمایندگان یا شعب شرکتهای مزبور مسئول وصول و ایصال مالیات مقرر بوده و موظفند آخر هر ماه صورت وجوه دریافتی خود را با مالیات مقرر باداره دارائی محل تأدیه و رسید دریافت دارند.

هر گاه یکی از شعب شرکتهای مذکور یا نمایندگان آنها صورتهای مقرر را بموقع تهیه و تسلیم دارائی نکنند و یا مالیات متعلقه را پرداخت ننمایند و یا سیاهه های ارسالی برخلاف واقع باشد در اینصورت مالیات شرکت بر اساس میزان محمولات کالا و مسافر رأساً تشخیص و از طرف دارائی ابلاغ میشود چنانچه شرکت باین تشخیص اعتراض داشته باشد میتواند در ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ اعتراض خود را بدارائی محل تسلیم نماید و باین اعتراض کمیسیون تشخیص طبق ماده ۲۱ رسیدگی خواهد نمود.

شرکتهای کشتی رانی ایرانی از تاریخ بهره برداری تا ده سال از پرداخت مالیات بر درآمد معاف خواهند بود.

**تبصره ۹ -** از هر بلیط مسافری که در ایران برای مسافرت با هواپیما بخارج صادر شود باستثنای محصلین با گذرنامه تحصیلی و مسافرین اعتبار مقدسه و بیت الله الحرام معادل یک هزار ریال بطور مقطوع از مسافر دریافت میگردد.

**تبصره ۱۰ -** شرکتهای هوا پیمائی خارجی در ایران بشرط معامله متقابله

از پرداخت مالیات معاف خواهند بود.

**بندالف -** معافیت مذکور در تبصره فوق نسبت ببقایای مالیاتی قبل از تصویب این قانون نیز مراعات میشود.

**بندب -** مالیاتهاییکه قبل از تصویب این قانون از شرکتهای هواپیمائی خارجی گرفته شده است مسترد نمیشود.

**بندج -** نمایندگی های شرکتهای هواپیمائی خارجی در ایران نسبت بدرآمدهائی که بحساب خود بدست میآورند طبق مقررات این قانون مشمول پرداخت مالیات میباشند.

**تبصره ۱۱ -** بسود سهام شرکتهای سهامی مالیاتی بشرخ ۰.۶٪ تعلق میگیرد و این شرکتهای مکلفند پس از تصویب مجمع عمومی راجع بتقسیم سود مالیات متعلقه را از تاریخ تصویب در ظرف یکماه بدارائی محل پرداخت نمایند سود سهام شرکت هائیکه سرمایه آنها پنج میلیون ریال و کمتر است از پرداخت این مالیات معاف است.

**تبصره ۱۲ -** مالیات شرکتهائیکه مرکز اصلی آنها در ایران نیست از سود کلیه عملیاتی که در ایران خواه بحساب شرکت اصلی و خواه بحساب دیگری انجام داده اند وصول میشود شرکتهای مزبور باید برای معاملات فوق حساب جداگانه نگاهداری نمایند و در محاسبه هزینه های عادی و اداری این شرکتهای فقط هزینه مؤسسات واقعه در ایران قابل قبول خواهد بود.

**تبصره ۱۳ -** شرکتهائیکه از تسلیم ترازنامه و حساب سود و زیان در موعد مقرر خودداری نمایند و یا دفتر ارائه نکنند یا دفاتر ابرازی آنها ناقص و غیر قابل رسیدگی تشخیص شود مالیات آنها از روی قرائن و امارات طبق تبصره های ۳ و ۴ ماده ۶ تشخیص و ابلاغ میگردد.

### فصل هشتم - مالیات مستغلات

**ماده ۹ -** کلیه مستغلات از قبیل خانه ها - دکا کین - مغازه ها - کاروانسراها - گاراژها - انبارها - مهمانخانهها - نمایشگاهها - یخچالها - قهوه خانه ها - حمامها و میدانهای شهر و بطور کلی هر ساختمان و بنا یا محوطه ای که محل کسب و کار مالک نبوده و مالک آن بطریق اجاره در آمدی از آن تحصیل کند مشمول مالیات بر درآمد میباشد.

صدی هشتاد از مال الاجاره سالانه در آمدخالص منظور میشود باستثناء حمامها که ۷۰ درصد خواهد بود.

**تبصره ۱ -** در آمد مستغلات مزبور از روی اجاره نامه رسمی و یا حکم تعدیل اجاره بها و چنانچه اجاره نامه رسمی تنظیم نشده و یا مالک به نقضای دارائی ارائه ندهد با نظر هیئتی مرکب از کارشناسان دارائی و شهر داری و ثبت اسناد تعیین خواهد شد ( نظری که هیئت مزبور با کثرت اعلام میدارد قابل اعتراض است )

طرز تشخیص و رسیدگی و موعد اعتراض بموجب آئین نامه تعیین خواهد شد.

**تبصره ۲ -** مالک مستغل مکلف است تخلیه مستغل را بداره دارائی اطلاع دهد و مادام که اطلاع ندهد مستغل در قید اجاره محسوب میشود و نیز موظف است ظرف دو ماه از تاریخ تنظیم اجاره نامه رونوشت آنرا بداره دارائی تسلیم نماید.

**تبصره ۳ -** مالیات مستغلات در ظرف سال بانسلیم اظهار نامه با قسط سه گانه مساوی ( آخر - آخر آبان - آخر بهمن ) بمأخذ صدی ده در آمد خالص وصول میشود.

**تبصره ۴ -** اشخاصیکه در ماه مجموعاً سه هزار ریال یا کمتر مال الاجاره مستغلات دریافت مینمایند از پرداخت مالیات مستغلات معافند.

**تبصره ۵ -** مستغلات جدید البنا و مستغلانی که بواسطه حوادث غیر مترقیه

مانند زلزله و حریق و امثال آن ها محتاج بتجدید بنا گردد ( در مورد آن قسمتی - که محتاج به تجدید بنا است ) و مستغلاتیکه در آن تغییر اساسی داده شود که در حکم تجدید بنا باشد از تاریخ اختتام بنا تا مدت سه سال از اداء مالیات معاف خواهد بود بشرط آنکه قبل از خاتمه بنا مالک مراتب را کتباً بدارائی محل اطلاع دهد و دارائی مکلف است پس از تصدیق گواهی معافیت صادر و بمالک تسلیم نماید .

### فصل نهم - مالیات املاک مزروعی

ماده ۱۰ - از اول سال ۱۳۳۵ ببعده مالیات املاک مزروعی بمآخذ صدی ده در آمد خالص مالکانه دریافت خواهد شد . در آمد خالص مالکانه بشرح زیر تشخیص میشود :

**بند الف -** در نقاطی که از سال ۱۳۰۵ تا ۱۳۱۳ ( ممیزی شده غله و شلتوک آن عین غله و شلتوک و نقد مقطوع آن پنج برابر و آنچه بعنوان عایدات حاصله از تسعیر اجناس و غیره است از روی اوراق ممیزی هشت برابر میشود ) .

**ب -** در نقاطی که از سال ۱۳۲۸ ببعده ممیزی شده یا میشود نتیجه ممیزی پس از وضع صدی سی بابت مخارج در آمد خالص مالکانه شناخته میشود - نتیجه ممیزی از سال قطعیت ملاک عمل قرار خواهد گرفت .

**ج -** چنانچه تمام یا قسمتی از در آمد ملک در خلال سالهای ۱۳۲۸ تا اول دیماه ۱۳۳۴ بموجب سند رسمی باجازه واگذار شده باشد رقم مال الاجاره مندرج در سند تنظیمی عایدات مالکانه تشخیص میشود نسبت باین قبیل املاک وزارت دارائی ممیزی نخواهد کرد در صورتیکه مستأجر علاوه از مال الاجاره مخارجی بابت تأسیسات ثابت از قبیل ایجاد قنات یا باغ در ملک بحساب خود و بنفع مالک نماید هزینه این تأسیسات بمیزان اجاره افزوده خواهد شد در جمع در آمد این قبیل املاک معادل ۲۰٪ بابت هزینه کسر و بقیه در آمد خالص شناخته میشود . اگر ملک در طول سالهای مذکور بمبالغ مختلف باجازه رفته باشد حسد متوسط مال الاجاره سالهای مورد

اجاره معتبر خواهد بود .

**تبصره ۱ -** در مواردیکه در آمد مسکونی بعلت بروز آفت و یا بعلت حوادث غیر مترقبه دیگری کاهش حاصل کند مالک میتواند قبل از برداشت محصول تقاضای رسیدگی و تخفیف مالیاتی نماید .

ادارات دارائی مکلفند بوسیله يك هیئت سه نفری قبل از برداشت محصول باظهارات مالک رسیدگی و صورت مجلس حاوی وضع محصول شتوی و صیفی تنظیم و بامضای مالک برسانند و در صورتیکه مالک یا نماینده او بنظر نمایندگان دارائی تسلیم نباشد رئیس هیئت رسیدگی و نماینده مالک و یک نفر خبره مرضی الطرفین نسبت بمیزان خسارت وارده اظهار نظر و صورت مجلس تنظیم خواهند نمود رأی این هیئت برای طرفین قطعی است پرداخت مخارج رسیدگی بعهده مالکین است چنانچه میزان خسارت وارده بیش از نصف کل محصول باشد بنسبت خسارت وارده تخفیف داده میشود طرز رسیدگی باملاک مسلوب المنفعه نیز تابع این مقررات است .

**تبصره ۲ -** وزارت دارائی میتواند املاکی را که از سال ۱۳۲۸ بعد ممیزی نشده اند بخرج خود ممیزی نماید .

**تبصره ۳ -** نتیجه ممیزی هائی که از سال ۱۳۲۸ تا کنون بعمل آمده و همچنین رقم مال الاجاره مذکور در بند ج این ماده از تاریخ تصویب این قانون و نیز ممیزی هائی که بعداً بعمل می آید از تاریخ قطعیت تا ۵ سال معتبر میباشد .

**تبصره ۴ -** کلیه املاکی که نسبت بممیزی ۱۳۰۵ تا ۱۳۱۳ آنها از طرف مالکین در ظرف ششماه از تاریخ تصویب این قانون اعتراض شود یا در گذشته اعتراض شده باشد اداره دارائی بهزینمه مالک ممیزی خواهد نمود .

**تبصره ۵ -** طرز ممیزی املاک مزروعی بموجب آئین نامه تعیین خواهد شد .

**تبصره ۶ -** نرخ اجناس مشمول مالیات در صورتیکه این اجناس از طرف دولت خریداری شود نرخ خرید دولت در محل و غیر این صورت از طرف کمیسیون مر کب از رئیس کشاورزی یا نماینده او و رئیس دارائی یا نماینده او و شهردار یا بخشدار یا نماینده آنها و دو نفر از معتمدین محل در اول برداشت محصول و قبل از انقضاء شهر یورماه تعیین خواهد شد.

**تبصره ۷ -** ادارات دارائی مکلفند پس از تصویب این قانون برای يك نوبت میزان مالیات مؤدیانی که طبق این قانون با املاک آنان تعلق میگیرد کتباً بمؤدیان ابلاغ نمایند و اگر در محاسبه مالیاتی یا نرخ یا تعیین میزان مالکیت اشتباهی رخ داده باشد مؤدی میتواند با اداره دارائی مراجعه و رفع اختلاف نماید و در صورت عدم حصول موافقت طبق تبصره ۱۱ این ماده رفتار خواهد شد.

**تبصره ۸ -** در صورتیکه تمیزی بعضی از املاک که از سال ۱۳۲۸ به بعد بعمل آمده بواسطه عدم تأدیه و دیعه مقرر در تبصره يك ماده ۸ آئین نامه شماره ۴۶۹۵ مصوب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی قطعیت یافته باشد وزارت دارائی میتواند با دریافت مالیات مورد قبول مؤدی نسبت بتجدید تمیزی آن اقدام نماید.

**تبصره ۹ -** مؤدیان مکلفند مالیات املاک مزروعی خود را در هر سال تا آخر دیماه همان سال بپردازند.

**تبصره ۱۰ -** دولت میتواند غله و شلتوک مالیاتی را عیناً یا ماسعراً بنرخ روز وصول نماید و در صورت وصول عین جنس پرداخت هر یئه حمل آن تا دوازده کیلومتر بعهده مؤدیان و در صورت تجاوز از این مسافت پرداخت مابه التفاوت آن بعهده دولت است. چنانچه طبق اوراق تمیزی بهر ره مالکانه برنج باشد و دولت با مشخصات معینی برنج خریداری کند که با مشخصات معمولی مغایر باشد نرخ برنج مالیاتی



از طرف کمیسیون مقرر در تبصره ۶ معلوم خواهد شد .

**تبصره ۱۱** - هر گاه در موارد ذیل بین مؤدیان و اداره داری اختلاف حاصل شود کمیسیون طبق آئین نامه مر کب از فرماندار یا بخشدار یا نماینده او رئیس کشاورزی و یا نماینده او - رئیس داری و یا نماینده او ( بدون حق رأی ) و دو نفر مالک معتمد محل در اداره داری تشکیل و بموضوع مورد اختلاف رسیدگی خواهد شد رأی این کمیسیون در ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ برای طرفین طبق مقررات ماده ۲۱ قابل اعتراض و رسیدگی در کمیسیون تجدید نظر میباشد .

**الف** - اختلافات مربوط به بقایای مالیاتی و قرار تقسیط که حداکثر از دو سال تجاوز نکند .

**ب** - اختلافات مربوط بمیزان مالکیت از لحاظ مالیاتی .

**ج** - تشخیص درآمد مالکانه از روی اوراق ممیزی ۱۳۱۳ و ۱۳۰۵ .

**د** - اختلافات نسبت به تسعیر نرخ اجناس مالیاتی اعم از گذشته و آتی .

**ه** - در صورت اختلاف راجع ب تشخیص در ممیزی .

کمیسیون تشخیص میتواند از نظر متخصصین و کارشناسان استفاده نماید .

**تبصره ۱۲** - بقایای تا آخر سال ۱۳۳۳ املاکی که بعلت شکایت مؤدیان از سنگینی مالیات جزو جمعی و یا اختلافات دیگر که در پرونده آنان منعکس است و تا تاریخ تصویب این قانون تسویه نشده باشد طبق رأی کمیسیون مقرر در تبصره ۱۱ بر اساس عشر در آمد خالص مالکانه دفعتماً و در صورت عدم توانائی مؤدی با قسط وصول خواهد شد .

**تبصره ۱۳** - باغات جدید الاحداث از قبیل باغات میوه و محصولات خشکبار و مرکبات و چای و خرما که در حال تأسیس است و یا بعداً تأسیس میشود از تاریخ

بهره برداری تا پنج سال از پرداخت مالیات معاف می باشد .

**تبصره ۱۴۵ -** رأی صادره از کمیسیون مذکور در تبصره ۱۱ نسبت باختلافات راجع به تمیزی قطعی و لازم لاجراء است .

### فصل دهم - مقاطعه کاران و اجاره داران

**ماده ۱۱ -** مقاطعه کار بشخصی اطلاق میشود که در ضمن عقد قرارداد یا پیمان یا صورت مجلس مناقصه انجام هر گونه عمل و یا فروش کالائی را با شرایط مندرج در قرارداد یا پیمان یا صورت مجلس مناقصه در قبال مزد یا بها و بمدت معین تعهد نماید . اجاره دار کسی است که معادن - باغات - مزارع - میادین و امثال آنها و همچنین مستغلاتی را یکجا از مالک یا صاحب کار باشرائطی که در اجاره نامه قید گردیده است بمنظور بهره برداری اجاره نماید و مالیات این قبیل مؤدیان بشرح زیر دریافت میشود :

تا ۲۵۰۰۰۰۰۰ ریال بهای کل مقاطعه یا مال الاجاره صدی دو .

از ۲۵۰۰۰۰۰۱ ریال تا ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال صدی سه از مبلغ کل مقاطعه یا مال الاجاره .

از ۵۰۰۰۰۰۰۱ ریال ببالا صدی چهار از مبلغ کل مقاطعه یا مال الاجاره .

در مورد هر عمل مقاطعه دهنده در موقع پرداخت مالیات مقرر کسر نموده و در ظرف مدت سی روز ب اداره دارائی پرداخت و رسید دریافت مینماید .

مستأجرین موظفند در سال مالیاتی تا آخر همان سال مالیات اجاره داری خود را ب اداره دارائی پرداخت و قبض رسید دریافت دارند .

هر شخص یا شخصیت حقوقی و همچنین دوائر دولتی و شهرداریها که ساختمان یا حمل و نقل یا راهسازی یا تهیه و تدارك کالا یا انجام عملی را که ببها یا مزد معینی

بمقاطعه و اگذار مینماید مکلف است بطرز بالا رفتار نماید .  
 موجر و مستأجر موظف هستند که در ظرف سی روز از تاریخ تنظیم سند اجاره  
 رونوشت سند را با اداره دارائی محل تسلیم و رسید دریافت دارند در صورتیکه مقاطعه  
 کاران و مستأجرین بغیر از امور مقاطعه کاری بکارهای تجارتهی دیگر نیز اشتغال داشته  
 باشند بایستی حساب کارهای دیگر خود را جداگانه نگهداری نموده و مالیات مقرر  
 نسبت بآن درآمدها را طبق مقررات این قانون پرداخت نمایند .

**تبصره ۱ -** مالک یا صاحب کار و همچنین پیمان کار و اجاره دار و بطور کلی  
 اشخاصی که قرارداد یا اجاره نامه تنظیم مینمایند موظفند ظرف مدت سی روز از تاریخ  
 تنظیم سند رونوشت مصدق آنرا با اداره دارائی محل خود تسلیم و رسید دریافت دارند  
 و در صورت تخلف طرفین قرارداد مشمول جریمه خواهند بود که بر طبق آئین نامه  
 تعیین خواهد شد .

هر گاه مقاطعه کار و یا اجاره دار قرار داد ارائه ندهد و یا اداره دارائی را از  
 خصوصیات معامله آگاه نسازد میزان مقاطعه یا اجاره بوسیله کارشناس دارائی تعیین  
 و بمؤدی ابلاغ میشود و در صورتیکه مقاطعه کار یا اجاره دار بتشخیص کارشناس دارائی  
 معترض باشد حق دارد اعتراض خود را در ظرف سی روز پس از ابلاغ با اداره دارائی  
 تسلیم نماید باین اعتراض طبق ماده ( ۲۱ ) این قانون رسیدگی خواهد شد .

**تبصره ۲ -** قرار داد های خرید و فروش که مقاطعه کار بازرگان یا شرکت  
 بوده و دارای دفتر پلمپ شده باشد عمل تجاری محسوب شده و مشمول مالیات مقاطعه  
 نخواهد بود .

**فصل یازدهم - صاحبان درآمدهای معاملات رهنی و بیع شرطی و خرید  
 و فروش اراضی و اموال غیر منقول و درآمدهای اتفاقی از قبیل  
 لاپار و شرط بندی**

**ماده ۱۲ -** بهره درآمدهای حاصله از استفاده سرمایه از قبیل معاملات رهنی

و بیع شرطی و استقراض و بالجمله کلیه معاملات نزولی بهر عنوان از نظر مالیات بر درآمد حد اقل ۱۲ درصد محسوب میشود و درآمد حاصله بنرخ ۱۸ درصد مشمول مالیات خواهد بود نسبت باسنادای که در دفاتر اسناد رسمی تنظیم میشود مالیات موقع تنظیم سند بوسیله صاحب دفتر وصول میگردد .

نرخ مالیاتی درآمدهای اتفاقی از قبیل لاطار و شرط بندی نیز بطور مقطوع ۱۸ درصد میباشد .

**تبصره ۱-** بانکها و شرکت هائی که فرع یا حق العمل دریافت میدارند مشمول مقررات بالا نخواهند بود مشروط براینکه کلیه این نوع درآمدهائی را که دارند در دفاتر رسمی خود منظور نموده و مالیات مقرر را در موقع تسلیم ترازنامه سالانه بنرخ های مربوطه پرداخت نمایند .

مفاد این تبصره نسبت بمالیات سال ۱۳۳۴ بانکها و شرکتهای رعایت میشود .

**تبصره ۲-** از کلیه نقل و انتقالات قطعی اموال غیر منقول از قبیل املاک مزروعی و مستغلات و ساختمان بطور مقطوع یک درصد قیمت فروش و همچنین از کلیه نقل و انتقالات قطعی اراضی داخل شهر یا اطراف و حومه دو و نیم درصد قیمت کل فروش افزروشنده مالیات اخذ میشود این مالیات در موقع تنظیم سند وسیله صاحبان دفاتر وصول و قبض مالیاتی صادر میگردد ( اراضی که یک عشر آن ساختمان قابل سکونی باشد مستعمل محسوب میگردد ) .

**تبصره ۳-** صدی شش از مالیاتی که وسیله دفاتر اسناد رسمی وصول میشود یا در سال ۱۳۳۴ وصول گردیده بعنوان حق الزحمه بصاحبان دفاتر پرداخت میگردد .

**تبصره ۴-** بقایای مالیات معاملات غیر منقول تا تاریخ اجرای قانون مالیات بر درآمد مرداد ۱۳۳۴ مصوب کمیسیون مشترک مجلسین که هنوز بمرحله قطعی

نرسیده است بر اساس مبالغ مذکور در اسناد فروش بمیزان سه برابر مقرر در تبصره ۲ فوق محسوب و دریافت میشود .

### فصل دوازدهم . مالیات بر درآمد صاحبان وسائط نقلیه موتوری

ماده ۱۳ - مالیات صاحبان وسائط نقلیه بطور مقطوع بشرح زیر در دو قسط قسط اول آن تا آخر مهر ماه و قسط دوم تا آخر بهمن ماه هر سال دریافت میگردد:

#### الف - اتومبیل های مسافری :

- ۱ - اتوبوس و اتوکار بظرفیت از ۱۳ تا ۲۵ نفر سالیانه ۱۵۰۰ ریال
- ۲ - اتوبوس و اتوکار بظرفیت ۲۶ نفر و بیشتر ۱۶۰۰ ریال
- ۳ - تاکسی و سواری و استیشن تا ۱۳ نفر ۱۱۰۰ ریال

#### ب - اتومبیل های باری :

- ۱ - کامیون ظرفیت دو تن و کمتر از دو تن ۳۰۰ ریال
- ۲ - کامیون ظرفیت دو تن و نیم ۴۵۰ ریال
- ۳ - کامیون ظرفیت سه تن ۷۵۰ ریال
- ۴ - کامیون ظرفیت سه تن و نیم ۱۱۰۰ ریال
- ۵ - کامیون ظرفیت چهار تن ۱۴۰۰ ریال
- ۶ - کامیون ظرفیت چهار تن و نیم ۱۵۰۰ ریال
- ۷ - کامیون ظرفیت پنج تن ۱۶۰۰ ریال
- ۸ - کامیون ظرفیت شش تن ۱۷۵۰ ریال
- ۹ - کامیون ظرفیت هفت تن ۱۹۵۰ ریال
- ۱۰ - کامیون ظرفیت هشت تن ۲۱۰۰ ریال
- ۱۱ - کامیون ظرفیت نه تن ۲۳۰۰ ریال

۱۲ - کامیون ظرفیت ده تن ۲۵۰۰ ریال

۱۳ - کامیون ظرفیت از ده تن ببالا ۳۰۰۰ ریال

مالیات کشتی های بادی و کرجی موتورزی و امثال آن در فروردین هر سال از طرف کمیسیون تشخیص محل بتماسب ظرفیت که حد اکثر آن دو هزار ریال میباشد بطور مقطوع تعیین خواهد شد .

### فصل سیزدهم - مالیات بردرآمد حق عضویت در هیأت های مدیره

ماده ۱۴ - مالیات بردرآمد های حاصله از عضویت در هیأت های مدیره و بازرسی شرکتها حق داورى و پاداش معادل ۰.۱۲ خواهد بود .

پرداخت کنندگان این قبیل درآمدها موظفند بمحض تخصیص یا پرداخت وجه حتی در مواردیکه دریافت کنندگان معترض باشند مالیات متعلقه را کسر و منتها تا یکماه با صورت مشخصات آن بداراره دارائی محل تسلیم و رسید دریافت دارند و در هر حال پرداخت کننده و دریافت کننده متضامناً مسئول پرداخت مالیات مقرر خواهند بود .

### فصل چهاردهم - مالیات مجموع درآمدها

ماده ۱۵ - کلیه اشخاصیکه در آمد ویژه سالانه آنها از يك یا چند منبع که طبق این قانون مشمول مالیات میباشد از هفتصد هزار ریال تجاوز کند مکلفند علاوه بر مالیاتهای مقررده مالیات دیگری بر مجموع در آمد خود طبق تعرفه زیر بپردازند:

مجموع در آمد ویژه سالیانه تا هفتصد هزار ریال معاف .

از هفتصد هزار و يك ریال تا یکمیلیون ریال ۰.۶٪ .

از يك میلیون و يك ریال تا يك میلیون و پانصد هزار ریال ۰.۱۲٪ نسبت بمازاد يك میلیون ریال .

از يك ميليون و پانصد هزار و يك ريال تا دو ميليون ريال  $\frac{1}{100}$  نسبت  
بمازاد يك ميليون و پانصد هزار ريال .

از دو ميليون و يك ريال تا دو ميليون و پانصد هزار ريال  $\frac{2}{100}$  نسبت بمازاد  
بر دو ميليون ريال .

از دو ميليون و پانصد هزار و يك ريال تا سه ميليون ريال  $\frac{3}{100}$  نسبت بمازاد  
بر دو ميليون و پانصد هزار ريال .

از سه ميليون و يك ريال ببالا  $\frac{5}{100}$  نسبت بمازاد سه ميليون ريال .  
در مورد مؤديانيكه مشمول  $\frac{5}{100}$  ميشوند آنچه طبق اين قانون مالیات  
پرداخته‌اند از صدی پنجاه مقرر کسر ميشود .

مشمولين اين ماده بايد منتها تا آخر شهر يور ماه هر سال اظهارنامه حاوی  
فهرست درآمد هائیکه در سال قبل تحصيل کرده‌اند بداراره دارائی محل اقامت خود  
تسليم نموده و مالیات مقرر را پرداخت نمایند .

چنانچه مؤدی از دادن اظهارنامه در ظرف مدت مقرر خودداری نماید اداره  
دارائی طبق تحقیقاتیکه خواهد نمود با در نظر گرفتن مالیات هائیکه اين نوع مؤديان  
از منابع مختلفه پرداخته‌اند و يا بايد بپردازند مالیات متعلقه را رأساً تشخيص و بمؤدی  
ابلاغ مينمايد مؤدی ميتواند در ظرف ۳۰ روز از تاريخ ابلاغ توسط اداره دارائی  
بكميسيون تشخيص مقرر در ماده ۲۱ اعتراض دهد چنانچه در ظرف مدت مقرر  
اعتراض داده نشد مالیات مشخصه قطعی و قابل وصول است مگر آنکه در اعمال ضريب  
يا در محاسبه اشتباه شده باشد .

تبصره ۱۵ - سود سهام شرکتهای سهامی و همچنين منافع شرکتهای سهامی  
مشمول مالیات جمعی نخواهد بود باستثنای شرکتهای سهامی که سرمایه پرداخت

شده آنها پنج میلیون ریال یا کمتر است .

**تبصره ۲ -** آن قسمت از درآمد مؤدیان که بدون توجه بدرآمد مقطوعاً مشمول مالیات قرار گرفته از لحاظ مالیات جمعی ده برابر مالیات متعلقه درآمد مشمول مالیات محسوب میگردد .

درآمدی که بموجب تبصره ۲ ماده ۱۲ وصول میشود مشمول مالیات جمعی نخواهد بود .

**تبصره ۳ -** مالیات املاک مزروعی و مستغلات که طبق مقررات این قانون پرداخت شده از جمع درآمد مؤدی کسر و از باقیمانده طبق مقررات فوق مالیات اخذ خواهد شد .

**تبصره ۴ -** مشمولین ماده ۱۱ و تبصره ۲ ماده ۱۲ مشمول مالیات جمعی نخواهند بود .

### فصل پانزدهم - تسلیم اظهارنامه مالیاتی

**ماده ۱۶ -** در مواردیکه موعد تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات تعیین نشده مؤدیان مکلفند اظهارنامه مالیاتی خود را تا آخر تیر ماه بدارائی محل اقامت خود و نیز مؤدیانیکه در خارج از ایران اقامت دارند بدارائی تهران تسلیم و مالیات مقرر را تأدیه نمایند . اظهارنامه مالیاتی از طرف وزارت دارائی چاپ و در دسترس مؤدیان قرار داده میشود .

وزارت دارائی میتواند موعد تسلیم اظهارنامه یا ترانزنامه را تمدید نماید .

**ماده ۱۷ -** برای تأخیر در پرداخت مالیات زیان دیر کرد بمیزان یک درصد در ماه وصول میگردد ( مدت کمتر از پانزده روز بحساب نمیآید و مدت بیش از پانزده روز یکماه احتساب میشود ) برای عدم تسلیم و یا تأخیر در تسلیم اظهارنامه و یا تسلیم



اظهارنامه غیرواقع و عدم اجرای سایر مقررات این قانون جرائمی که حداکثر از یک برابر مالیات تأدیه نشده تجاوز نمیکند طبق آئین نامه تعیین خواهد شد .

**ماده ۱۸ -** از اصل کلیه مالیاتهای موضوع این قانون باستثناء مالیات املاک مزروعی و مستغلات و مالیات حقوق و مالیات بنگاههای دولتی که سرمایه آنها متعلق بدولت است یک مالیات اضافی بمیزان ده درصد مالیات بوسیله وزارت دارائی وصول و بشهرداری محل پرداخت میشود یک و نیم درصد از اصل مالیاتی که از بازرگانان و شرکتهای وصول میشود علاوه بر مالیات مقرر بمتعلق بازرگانی وصول میگردد ۵۰ درصد مالیات مستغلات موضوع ماده ۹ این قانون متعلق بشهرداری همان محل است. از وصول مالیات مستغلات سهم شهرداریها مبلغ ۰.۸٪ و در سایر مالیاتها از سهم شهرداریها ۰.۳٪ بعنوان هزینه وصول دریافت میگردد. سهم اطاقهای بازرگانی هر محل بعد از وضع ۰.۳٪ هزینه وصول مستقیماً از طرف اداره دارائی محل باطابق بازرگانی پرداخت خواهد شد .

**ماده ۱۹ -** ادارت دارائی مجازند برای رسیدگی بصحت میزان مالیات بکلیه دفاتر و اسناد مؤدیان مراجعه و رسیدگی نمایند و کلیه اطلاعات مورد حاجت خود را بخواهند مؤدی مکلف است در ظرف مدتیکه اداره دارائی تعیین میکند وسایل این رسیدگی را فراهم ساخته و کلیه اطلاعات مورد تناضا را تسلیم نماید. مؤدی بایستی هر نوع اطلاعات و آماری که ادارت دارائی در خصوص عملیات بازرگانی و کسب و کار مؤدی بخواهد در اختیار آنها گذارده وسایل رسیدگی را از حیث مراجعه با اسناد و دفاتر فراهم نماید .

### فصل شانزدهم - رسیدگی باختلافات مالیاتی

**ماده ۲۰ -** هر گاه بین دارائی و مؤدیان مالیاتی اختلافی در تشخیص مالیات

حاصل شود اداره دارائی مکلف است مالیات مؤدی را طبق مقررات مربوط تشخیص و بمؤدی اخطار نماید چنانچه مؤدی نسبت بمیزان مالیات مشخصه معترض باشد میتواند در ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ پیش آگهی اعتراض کتبی خود را باز کر دلیل مستقیماً یا بوسیله پست سفارشی یا تلگرافی با اداره دارائی مربوط تسلیم نماید در صورتیکه مؤدی در ظرف مدت مقرر اعتراض ندهد مالیات مشخصه قطعی خواهد بود مگر آنکه در اعمال ضریب یا محاسبه اشتباه شده باشد.

**ماده ۲۱ -** برای رسیدگی با اعتراض مؤدیان مالیاتی نسبت بمیزان مالیات مشخصه باستثناء مواردیکه مرجع خاص برای رسیدگی با اعتراضات آنها پیش بینی شده و همچنین برای تعیین ضرایب قرائن و امارات مالیاتی و همچنین رسیدگی باختلافات ناشی از اجرای قانون مالیات بر ارث و نقل و انتقالات بلاعوض در هر یک از نقاطیکه اداره دارائی دائر باشد یک یا چند کمیسیون بدوی مرکب از سه نفر تشکیل میشود اعضاء کمیسیون عبارت خواهند بود از :

۱ - فرماندار یا بخشدار یا نماینده او .

۲ - رئیس دارائی یا نماینده او .

۳ - نماینده اطاق بازرگانی برای رسیدگی باختلافات مالیاتی بازرگانان و شرکتهای ( در نقاطی که اطاق بازرگانی دائر نیست یک نفر بازرگان معتمد محل بمعرفی فرماندار یا بخشدار ) و نماینده انجمن شهر یا شورای بخش ( در صورتیکه انجمن - شهر یا شورای بخش نباشد یک نفر معتمد محل با انتخاب فرماندار یا بخشدار ) برای رسیدگی بسایر اختلافات .

کمیسیون بدوی باظهارات و دلایل طرفین رسیدگی ورأی خود را اعلام خواهد کرد رأی کمیسیون قطعی است مگر در مواردیکه ما به الاختلاف بین مالیات

مشخصه از طرف کمیسیون و مبلغی که مورد تصدیق مؤدی یا مطالبه دارائی است بیش از ۰.۲۵٪ باشد (و در مورد مالیات بر ارث و نقل و انتقالات بلا عوض مطابق قانون مالیات بر ارث) در این صورت مؤدی یا دارائی میتواند در ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ رأی بکمیسیون تجدید نظر اعتراض نماید کمیسیون تجدید نظر مرکب خواهد بود از دادستان محل یا نماینده او - فرماندار یا بخشدار یا نماینده او - رئیس دارائی یا نماینده او و یکنفر از رؤسا یا کارمندان ارشد ادارات دولتی در محل - یکنفر از نمایندگان اطاق بازرگانی برای بازرگانان و شرکتهای و اگر اطاق نباشد یکنفر بازرگان معتمد بطریق بالا تعیین میشود و یا یکنفر از نمایندگان انجمن شهر و اگر انجمن شهر نباشد یکنفر معتمد محل بطریق بالا برای سایر مؤدیان تعیین خواهد شد. در مورد مالیات املاک مزروعی مالك معتمد محل بمعرفی اداره کشاورزی.

رأی کمیسیون تجدید نظر قطعی و لازم الاجرا میباشد.

تبصره - کمیسیون بدوی لا اقل با حضور دو نفر که یکنفر آنها نماینده دارائی باشد و همچنین کمیسیونهای تجدید نظر با حضور لا اقل سه نفر که یکنفر آن نماینده دارائی باشد تشکیل میگردد ولی بهر حال اطلاع تمام نمایندگان از تاریخ تشکیل کمیسیون الزامی است. آراء کمیسیونهای بدوی و تجدید نظر با کثرت عدّه حاضرین مناط اعتبار است.

### فصل هفدهم - حق تبر

ماده ۲۲ - بچکهای صادره یا معامله شده در ایران و جوهری که از حساب جاری بوسیله قبض اخذ و یا حوالجاتیکه از بابت اوراق اعتبار صادر میشود (باستثناء - دستور انتقال وجه از حسابی بحساب دیگر) و سایر اوراقی که شبیه چک یا بمنزله

آن است بھر مبلغی که باشد در سال ۱۳۳۵ ده دینار و از اول ۱۳۳۶ سی دینار تمبر الصاق میشود . مؤسسات بانك مكلفند قبل از تسلیم دفترچه چك بمشتریان خود آنها را تمبر کنند والا معادل دو برابر حق تمبر مشمول جریمه خواهند شد .

**ماده ۲۳ -** از کلیه اسناد تجارتي قابل انتقال که در ایران صادر یا معامله و مورد استفاده قرار داده میشود ( باستثنای اوراق تجارتي مذکور در ماده ۲۶ ) و اسناد کشف از حقوق مالکیت نسبت بمال التجاره از قبیل بارنامه دریائی و هوائی و زمینی و قبض تحویل مال التجاره بحواله کرد و همچنین اوراق بیمه مال التجاره ده ریال حق تمبر اخذ میشود .

**ماده ۲۴ -** نرخ حق تمبر سهام شرکتهای سهامی خواه طبع و منتشر شده یا نشده باشند بر اساس ارزش اسمی سهام بقرار يك در هزار خواهد بود و کسور هزار ریال هم هزار ریال محسوب میشود .

**تبصره ۵ -** سهام شرکتهای تعاونی از پرداخت حق تمبر معاف خواهند بود .  
**ماده ۲۵ -** از کلیه قرار داد ها و اسناد مشابه آنها که بین بانکها و مشتریان آنها و بین مؤسسات صرافى و مشتریان آنها مبادله و یا از طرف مشتریان تعهد میشود و مربوط بودایع نقدی و یا سهام یا هر نوع اوراق بها دار و یا اسناد ذمه و یا انتقال طلب یا التزامنامه و ضمانت نامه است در صورتیکه در ثبت اسناد ثبت نشده باشد ده ریال حق تمبر تعلق میگيرد .

**ماده ۲۶ -** از اوراق مشروحه ذیل نسبت بمبلغ آنها معادل يك در هزار حق تمبر اخذ میشود :

برات - فته طلب و سایر اوراق تجارتي مشابه آنها و همچنین از اسناد تجارتي برؤیت و اسناد تجارتي و چك های صادره در خارجه که از طرف حواله دهنده محل

پرداخت آن در ایران معین شده باشد .

حق تمبر مقرر در این ماده بمبلغ کمتر از هزار ریال معادل حق تمبر هزار ریال خواهد بود . اسناد تجارتنی که مشمول حق تمبر بوده و در ایران صادر شده باشد باید صادر کنندگان تمبر مقرر را روی آنها الصاق و باطل نمایند و هر گاه چك و یا اسناد مذکور در خارجه صادر شده باشد اولین شخصیکه در ایران اسناد مزبور را متصرف میشود باید قبل از هر قسم امضاء اعم از ظهر نویسی معامله قبولی یا پرداخت بترتیب فوق عمل نماید .

مؤسسات یا اشخاصیکه در ایران چك خارجی یا سایر اسناد مشابه را معامله و دریافت یا تأدیه مینمایند بطور تضامنی مسئول الصاق تمبرهای مقرر فوق بوده و در صورت تخلف مسئول پرداخت حقوق و جرائم مقرر خواهند بود .

**ماده ۲۷** - وزارت دارائی مجاز است در هر مورد که لازم بداند دفاتر و پرونده های مربوط بمعاملات چك و اسناد را که مشمول مالیات تمبر میباشد رسیدگی نماید .  
**تبصره ۱** - وزارت دارائی مجاز است برای سفته و برات اوراق رسمی چاپی تهیه و در دسترس متقاضیان بگذارد .

**تبصره ۲** - حق تمبر سهام شرکتهای سهامی در ظرف یکماه از تاریخ ثبت قانونی شرکت باید پرداخت و تمبر ابطال شود در صورتیکه ظرف مدت مزبور پرداخت نشود اداره دارائی میتواند برای وصول اقدام و اگر مؤدی در ظرف یکماه از تاریخ مطالبه اداره دارائی اقدام بابطال تمبر و پرداخت حق تمبر ننماید معادل يك برابر حق تمبر مشمول جریمه نیز خواهد گردید .

**تبصره ۳** - بارنامه و سفته و براتی که تمبر مقرر بآنها الصاق نشده باشد مشمول يك برابر جریمه است .

### فصل هیجدهم - مقررات منفرقه

**ماده ۲۸ -** در صورتیکه مؤدی مالیاتی از پرداخت مالیات قطعی استنکاف نماید ادارات دارائی میتوانند طبق آئین نامه ای که بر اساس مقررات اجرایی اسناد ثبت شده تنظیم میشود اقدام باخذ مالیات نمایند .

**ماده ۲۹ -** پس از گذشتن سه سال از سر رسید پرداخت مالیات هر سال نسبت بهریک از مؤدیان موضوع این قانون هیچگونه مالیاتی که بموجب مقررات این قانون بدرآمد اشخاص تعلق میگیرد قابل مطالبه و وصول نخواهد بود مگر اینکه از طرف اداره دارائی در مدت مزبور طبق مقررات قانونی تشخیص و کتباً مطالبه شده باشد . ابلاغ کلیه اوراق مالیاتی باید بر طبق مقررات آئین دادرسی مدنی بعمل آید .

**تبصره -** ادارات دارائی مکلفند پس از تسویه بتمقاضای مؤدی ورقه مفاسا حساب مالیاتی صادر و تسلیم نمایند .

**ماده ۳۰ -** در موقع وصول مالیات و جرائم آن از درآمد و اموال مؤدیان یا ضامن آنها وزارت دارائی نسبت بسایر طلبکاران حق تقدم خواهد داشت .

**تبصره -** در مواقعیکه اداره دارائی شرکتی را معتبر شناسد حق دارد کلیه تدابیری که برای تأمین وصول مالیات دولت لازم است اتخاذ نماید طرز اجرای این تبصره بموجب آئین نامه خواهد بود .

**ماده ۳۱ -** مؤدیان مالیاتی در صورتیکه بقایای مالیاتی تا آخر سال ۱۳۳۴ خود را قبلاً پرداخته و یا مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون کلاً و یا بعضاً بپردازند نسبت بمبالغ پرداخت شده از تأدیه جرائم و زیان دیر کرد معاف خواهند بود .

**ماده ۳۲ -** مأمورین ادارات دارائی موظفند کلیه اطلاعات مربوط بموضوع کسب و تجارت و دارائی مشمولین این مالیاتها را که در نتیجه رسیدگی بدست

میآورند محرمانه تلقی نموده و از افشاء آن خودداری نمایند در صورت تخلف طبق مقررات مورد تعقیب جزائی قرار خواهند گرفت و مسئول جبران خسارت وارده بمؤدی نیز میباشد.

**ماده ۳۳ -** در هر موقعی که انجمن محاسبین و کار شناسان قسم خورده در کشور تشکیل شود وزارت دارائی مکلف است نتیجه رسیدگی محاسبین قسم خورده را در مورد حساب یا تراز نامه هر بازرگان یا شرکت بپذیرد در این صورت برای تشخیص مالیات مؤدی دیگر حاجت رسیدگی بدفاتر و اوراق مؤدی نخواهد بود.

در مورد تشخیص درآمد املاک مزروعی و یا آفت زراعت آنها و همچنین در مورد تشخیص مالیات مستغلات در صورت وجود انجمن کار شناسان قسم خورده وزارت دارائی میتواند در صورت تقاضای مؤدی تشخیص آنها را بپذیرد. آئین نامه طرز کار و انتخاب کارشناسان و محاسبین قسم خورده را وزارت دارائی تهیه و بموقع اجراء خواهد گذاشت.

**تبصره -** در هر نقطه که حسابداران و کارشناسان قسم خورده تعیین و بوسیله آگهی اعلان میشود بتدریج در حدود توانائی آنها رسیدگی و محاسبه مالیات مؤدیان بآنها مراجعه خواهد شد.

**ماده ۳۴ -** وزارت دارائی میتواند نسبت بمؤدیانی که قادر بپرداخت مالیات خود یکجا نیستند قرار تقسیط باقساطی که از دو سال تجاوز ننماید بدهد و در صورت اقتضا از مطالبه جرائم و زیان دیر کرد آن صرف نظر نماید.

**ماده ۳۵ -** کلیه وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهائی که با سرمایه دولت تشکیل شده اند مکلفند اطلاعات لازمه را بنا بدخواست ادارات دارائی در اسرع وقت در اختیار آنها بگذارند.

**ماده ۳۶ -** این قانون ناقض مقررات قانون مصوب آبان ماه ۱۳۳۳ راجع با اجازه مبادله قرارداد فروش نفت و گاز نمیباشد .

**ماده ۳۷ -** مالیات املاک مزروعی در تمام کشور و سایر مالیاتهای موضوع این قانون در مرکز شهرستانها و نقاطی که اداره دارائی دائر است یا دائر خواهد شد قابل مطالبه و وصول است .

**ماده ۳۸ -** برای رسیدگی بیروندههای مالیاتی که تا تاریخ ۱۰ مرداد ۱۳۳۴ بنحوی از انحاء قطعیت یافته ولی تمام یا قسمتی از آن وصول نگردیده (باستثنای مؤدیانی که بدهی خود را تقسیم نموده اند) کمیسیونی بنام کمیسیون حل اختلاف از اشخاص زیر تشکیل میشود :

یکنفر نماینده دادگستری .

یکنفر نماینده دارائی .

یکنفر نماینده اطاق بازرگانی و در نقاطیکه اطاق بازرگانی دایر نشده یکی از بازرگانان معتمد محل که بانتخاب فرمانداری یا بخشداری تعیین خواهد شد .  
مؤدیانی که مایل بمراجعه بکمیسیونهای حل اختلاف هستند مکلفند در ظرف دو ماه از تاریخ اجرای این قانون تقاضای خود را کتباً با اداره دارائی محل تسلیم دارند و الا حق استفاده از مقررات این ماده را نخواهند داشت .

رأی صادره از این کمیسیون قطعی و لازم الاجرا میباشد و رأی اکثریت مناز اعتبار است .

**تبصره -** آراء صادره از کمیسیونهای حل اختلاف موضوع ماده ۴۶ قانون مصوب مرداد ۳۴ کمیسیون مشترك مجلسین در صورتیکه مبلغ رأی نسبت باصل مالیات از يك میلیون ریال تجاوز نکند مشمول این ماده خواهد بود .



**ماده ۳۹ -** وزارت دارائی میتواند از صدی دو مبلغ کمال مالیاتهای وصولی موضوع این قانون رابعنوان پاداش بتشخیص وزارت دارائی بمأمورینی که دروصول مالیاتها مؤثر بوده اند پرداخت نماید.

ونیز وزارت دارائی مکلف است درهرسال لااقل پنجنفر برای مطالعه و تکمیل تحصیلات مالی و حسابداری تخصصی از بین کارمندان رسمی وزارت دارائی بکشورهای اروپا و امریکا اعزام و هزینه آنها را از این محل پرداخت نماید. کارمندان مزبور مکلفند پس از مراجعت لااقل دو برابر مدتیکه بهزینه وزارت دارائی درخارج کشور بوده اند بخدمت ادامه دهند والا مخارج پرداخت شده از آنها مطالبه و وصول خواهد شد.

**ماده ۴۰ -** اداره دارائی نسبت بمالیاتهاییکه قانوناً پرداخت کنندگان مکلف بکسر و ارسال آن میباشد در صورتیکه مؤدیان یا مکلفین بوظیفه خود عمل نمایند و یا برخلاف حقیقت رفتار کرده باشند میتواند مالیات متعلقه را رأساً تشخیص و مطالبه نماید مالیات مشخصه قطعی است مگر آنکه مؤدی بتشخیص دارائی معترض بوده و در ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ اعتراض خود را تسلیم اداره دارائی نماید در اینصورت پرونده امر برای رسیدگی و صدور رأی بکمیسیونهای تشخیص و تجدید نظر احاله خواهد شد بهر حال در مواردیکه پرداخت کنندگان درآمد مسئول کسر و ارسال مالیات میباشد با دریافت کنندگان متضامناً مسئول پرداخت اصل مالیات و جرائم متعلقه خواهند بود و اداره دارائی بهر يك که مقتضی باشد و یا بهر دو طرف حق مراجعه خواهد داشت.

**ماده ۴۱ -** از تاریخ تصویب این قانون رسیدگی بدعاوی ناشی از اقدامات اجرایی برای وصول مالیاتها بمعنی اعم (از قبیل گمرک - مالیات بر درآمد) و همچنین آراء کمیسیونهای تجدید نظر مالیاتی که مابه الاختلاف بین مالیات مشخصه از طرف

کمیسیون تجدید نظر ومبلغی که مورد تصدیق مؤدی یا مطالبه دارائی است زائد بر پانصد هزار ریال باشد در صلاحیت هیئت عالی حل اختلاف مالی میباشد. هیئت مذکور در تهران تشکیل میگردد در مورد آراء کمیسیونهای تجدید نظر مؤدی یا دارائی میتوانند در ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ رأی به هیئت مذکور مراجعه نمایند. در صورتیکه این مراجعه از طرف مؤدی بعمل آید نامبرده مکلف است مابه اختلاف را وجه نقد سپرده و یا تضمین کافی که مورد قبول اداره دارائی یا هیئت عالی باشد بدهد و الا عرضحال ده روز پس از اخطار هیئت مزبور رد خواهد شد.

سازمان و طرز عمل و وظایف هیئت عالی حل اختلاف مالی بموجب آئین نامه خواهد بود.

**تبصره ۱ -** اکثریت اعضاء هیئت عالی مذکور از کارمندانی که دارای پایه قضائی هستند انتخاب خواهد شد.

**تبصره ۲ -** مرجع رسیدگی بدعاوی مالیاتی بمعنی اعم منحصراً مراجع مذکور در قوانین مالیاتی میباشد.

**تبصره ۳ -** تبصره ماده ۳۸ این قانون مشمول ماده فوق نخواهد بود.

**ماده ۴۲ -** بقایای مالیاتی مؤدیان باستثناء مواردیکه در این قانون تکلیف خاصی برای آنها مقرر شده از حیث نرخهای مالیاتی تابع مقررات سالهای مربوطه و از حیث تشخیص و تشریفات رسیدگی تابع این قانون میباشد بقایای مالیات صدی سه اراضی که تا این تاریخ بطور قطعی وصول نشده قابل مطالبه و وصول نخواهد بود. بقایای مالیاتی تا آخر سال ۱۳۳۳ مستغلاتی که مالیات آن در سال ۵۰۰ ریال و کمتر است بخشوده میشود.

**ماده ۴۳ -** آئین نامه های اجرائی این قانون طبق پیشنهاد وزارت دارائی پس

از تصویب کمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی قابل اجرا است .  
**تبصره** - وزارت دارائی مکلف است ظرف ده روز از تاریخ تصویب این قانون  
 آئین نامه های مربوطه را تهیه و بکمیسیون قوانین دارائی مجلس شورای ملی تقدیم  
 نماید و تا تصویب نهائی کمیسیون قوانین دارائی موقتاً قابل اجرا خواهد بود .  
**ماده ۴۴** - این قانون از اول سال ۱۳۳۵ قابل اجرا است و کلیه قوانین و  
 مقررات مخالف آن ملغی میباشد .

قانون فوق که مشتمل بر چهل و چهار ماده و هفتاد و هشت تبصره است در جلسه  
 پنجشنبه شانزدهم فروردین ماه یک هزار و سیصد و سی پنج بتصویب مجلس شورای  
 ملی رسید .  
 رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه دوشنبه ۲۸ اسفند ماه ۱۳۳۴  
 بتصویب مجلس سنا رسیده است

## لایحه قانونی راجع بتشکیل آموزشگاه افسریاری

مصوب ۱۰ اسفند ماه ۱۳۳۳

**ماده واحد** - درجه داران ارتش که دارای گواهینامه سوم متوسط بوده و  
 بتوانند از عهده طی آموزشگاه فرمانده دسته بر آیند بدرجه افسریاری ( بالاتر از  
 استوار یکم و پائین تر از ستوان سوم ) مفتخر میگرددند . افسریاران بترتیب سنوات  
 خدمت و با در نظر گرفتن مقررات ارتش تا حد اکثر از حقوق و مزایای درجه ستوان  
 یکمی استفاده خواهند کرد .

در صورتیکه افسریاران موفق باخذ دیپلم شش ساله متوسطه شدند بدرجه  
 ستوان سومی بدون تقلیل حقوق مفتخر و از مزایای فارغ التحصیلان آموزشگاه  
 افسری جزء استفاده خواهند کرد .

لایحه قانونی بالا که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه سه شنبه دهم اسفندماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۲۵ اسفند ماه ۱۳۳۳  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

لایحه قانونی راجع به تمدید مدت معافیت بقیه مشمولین متولد سنوات

۱۳۰۶ تا پایان سال ۱۳۱۱

مضوب ۳۱ اردیبهشت ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - بطور کلی مشمولین متولد ۱۳۰۶ تا پایان ۱۳۱۱ باستثنای دیپلمه ها و لیسانسیه ها و دکترها که تابع مقررات خاصی هستند که از لایحه معافیت مصوبه ۲۰ تیر و مرداد ۱۳۳۲ استفاده نکرده اند در هر وضعی که هستند با رعایت ماده ۲۶ اصلاحی قانون نظام وظیفه مصوب ۱۳۲۶ با شرایط ذیل میتوانند از خدمت زیر پرچم در زمان صلح معاف شوند :

۱ - جزء فراریان از خدمت زیر پرچم نباشند .

۲ - جزء کسانی که مشغول خدمت زیر پرچم هستند نباشند .

۳ - مبلغ یکهزار ریال پرداخت نمایند .

مشمولین نامبرده میتوانند با پرداخت مبلغ مزبور ( بحساب وزارت جنگ به بانک ملی و یا شعب آن ) برگ معافی خود را از مناطق و حوزه های نظام وظیفه دریافت دارند مدت استفاده از مقررات این قانون یکسال میباشد . وزارت جنگ میتواند کلیه وجوهی که از این راه دریافت میشود برای بهبود تدارکات کادر ارتش مصرف نماید

لایحه قانونی بالا که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه یکشنبه سی و یکم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
از طرف رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون بالا در جلسه چهارشنبه ۱۴ تیر ماه ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون تشکیل سازمان تعاونی مصرف کادر نیروهای انتظامی

مصوب ۲۱ خرداد ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده -** بمنظور رفاه حال و تأمین وسائل زندگی عائله افسران و درجه‌داران و هم‌ردیفان اعم از حاضر خدمت و بازنشستگان و درگذشتگان و تقلیل هزینه معیشت آنها از طریق تدارک اجناس مورد احتیاج سازمانی بنام سازمان تعاونی مصرف کادر نیروهای انتظامی در وزارت جنگ مطابق اساسنامه سازمان تشکیل و مقررات زیر تصویب میشود :

**الف -** اعتباراتی که در بودجه وزارت جنگ بنام سرمایه سازمان تدارکات کادر نیروهای انتظامی منظور و تصویب میشود و یا هر گونه اعتباراتی که از وجوه دولتی بموجب قوانین مصوب در اختیار سازمان مذکور گذارده میشود مطابق اساسنامه سازمان مزبور و بر طبق اصول بازرگانی مورد استفاده قرار خواهد گرفت و مشمول قانون محاسبات عمومی نخواهد بود .

**ب -** کلیه اجناسی که برای سازمان تعاونی مصرف کادر نیروهای انتظامی وابسته بوزارت جنگ و همچنین ژاندارمری و شهربانی و پلیس راه آهن بوسیله سازمان تعاونی مصرف کادر نیروهای انتظامی از خارج بایران وارد میشود در حدود سهمیه‌هایی که در هر سال بنا بر پیشنهاد وزارت جنگ و موافقت وزارت اقتصاد ملی بتصویب هیأت

وزیران خواهد رسید از پرداخت کلیه حقوق و عوارض گمرکی (باستثنای عوارض - باربری) و همچنین از پرداخت سود بازرگانی و عوارض شهرداری و بطور کلی هر نوع عوارضی که بهر اسم و عنوان از واردات دریافت میشود با انجام تشریفات گمرکی معاف میباشد.

ج - دولت مجاز است کلاهائی را که در انحصار دولت بوده همچنین مصنوعات داخلی را که از طرف سازمانهای دولتی تهیه میشود بتقاضای سازمان تعاونی مصرف کادرنیروهای انتظامی بهمان نرخ که برای خود دولت تمام شده است بر طبق سهمیه معینی که بموجب آئین نامه ای که بتصویب هیأت وزیران خواهد رسید مقرر میگردد در اختیار سازمان نامبرده بگذارد.

د - بنگاه راه آهن دولتی موظف است کلیه محمولات سازمان تعاونی مصرف کادرنیروهای انتظامی را بدون دریافت کرایه حمل نماید.

تبصره ۱ - دولت مکلف است میزان معافیت های موضوع بند (ب) این قانون را همه ساله جمعاً و خرجاً در بودجه منظور نماید.

تبصره ۲ - دولت مکلف است تا ششماه شرکت تعاونی مصرف را برای کارمندان دولت تأسیس و تسهیلات لازم را معمول دارد.

تبصره ۳ - آئین نامه اجرای این قانون از طرف وزارت جنگ با نظر وزارت دارائی تنظیم و پس از تصویب هیأت وزیران بموقع اجرا گذارده میشود.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره است در جلسه یکشنبه بیست و یکم خرداد ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۱۳ خرداد ماه ۱۳۳۴

بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان

### کارگاهها و کارخانجات ارتش

مصوب ۱۷ آذرماه ۱۳۳۴

#### فصل اول - کلیات

**ماده ۱-** کارگرانی که در کارخانه‌ها و کارگاههای ارتش و یا در محل‌های وابسته بآنها با دستمزد و یا کارمزد طبق آئین‌نامه مربوطه بکارگمارده‌شوند افزارمندان ارتش شناخته می‌شوند.

**ماده ۲-** افزارمندان ارتش از لحاظ انضباط و یا تعقیب جرائم مشمول مقررات یا قوانینی خواهند بود که درباره مستخدمین ارتش مقرر شده و یا میشود.

**ماده ۳-** افزارمندان ارتش از لحاظ وضع استخدام - پایه‌بندی - حقوق - مرخصی - ساعات کار و سایر امور اداری و استخدامی تابع مقررات و آئین‌نامه‌های مربوطه که بوسیله وزارت جنگ تهیه و بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید میباشند و هیچیک از قوانین استخدامی کشوری و قوانین و مقررات دیگر ارتش شامل حال آنان نخواهد شد.

۱ - در جلسه روز ۱۳۳۴/۹/۱۹ آقای جمال اخوی بسمت وزارت دادگستری معرفی شده است.

۲ - در جلسه روز ۱۳۳۴/۱۰/۱۰ آقای دکتر علیقلی اردلان بسمت وزارت امور خارجه معرفی شده است.

۳ - در جلسه روز ۱۳۳۴/۱۰/۱۹ آقای غلامحسین فروهر بسمت وزارت صنایع و معادن معرفی شده است.

۴ - در جلسه روز ۱۳۳۴/۱۱/۲۴ آقای غلامحسین فروهر بسمت وزارت دارائی معرفی شده است.

۵ - در جلسه روز ۱۳۳۴/۱۱/۲۹ آقای عبدالله انتظام بسمت وزیر مشاور معرفی شده است.

**تبصره ۵** - وزارت جنگ مکلف است در مدت پنج‌ماه از تاریخ تصویب این قانون آئین‌نامه‌های مربوطه را تنظیم و پس از تصویب هیئت وزیران بمورد اجرا گذارد.

### فصل دوم - صندوق

**ماده ۴۶** - برای اجرای مقررات بیمه‌های اجتماعی - بازنشستگی - وظیفه - مستمری و تعاون درباره کلیه افزارمندان ارتش صندوقی بنام (صندوق بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان ارتش) با سرمایه زیر در بانک سپه تشکیل خواهد شد.

**الف** - از حقوق افزارمندان ارتش که تا دو هزار ریال حقوق میگیرند صدی شش و از دو هزار ریال ببالا تا چهار هزار ریال صدی هفت و از چهار هزار ریال ببالا صدی هشت همه ماهه کسر و بصندوق بیمه‌های اجتماعی بازنشستگی و تعاون افزارمندان ارتش پرداخت خواهد شد.

**ب** - علاوه بر جوه مزبور که در بند الف مقررات وزارت جنگ که قائم مقام کارفرما میباشد معادل صدی پنج حقوق افزارمندان مشمولین این قانون را نقداً و لااقل معادل صدی هفت دیگر بصورت هزینه معالجات در بیمارستان و مؤسسات بهداشتی ارتش و سایر تعهداتی که در این قانون بعهد کارفرما واگذار گردیده است از بودجه وزارت جنگ بصندوق بیمه‌های اجتماعی پرداخت و منظور مینماید.

**ج** - حقوق ماه اول افزارمندان جدیدالاستخدام.

**د** - تفاوت اضافه حقوق یکماه اول.

**ه** - حقوق یکماهه افزارمندانی که در تاریخ تصویب مشمول خدمت بوده و مشمول این قانون میباشند با قسط هفت ساله بتر تیبی که در تبصره ۲ همین ماده ذکر شده است.



۹ - وجوه حاصله از جرایم اداری کلیه افزارمندان .

**تبصره ۱ -** در مواردیکه کارخانه‌های ارتش بنا بر ضرورت احتیاج با افزارمندان موقت و با کارآموزان کمتر از نوزده سال پیدا میکنند از حقوق آنان معادل دو در صد کسر و معادل چهار درصد از طرف کارفرما بر آن افزوده و بصندوق مزبور پرداخت خواهد شد . این قبیل افزارمندان فقط از کمکهای مربوطه بحوادث و بیماری ها و از کار افتادگی و فوت ( در صورتیکه بر اثر انجام وظیفه باشد ) و از معالجه بیماریهای غیر ناشی از کار که در مدت اشتغال بکار مبتلا میگردد استفاده خواهند کرد .

**تبصره ۲ -** افزارمندان ارتش که در تاریخ اجرای این قانون دارای پیشینه خدمت بوده و از بودجه های مصوب و یا انتفاعی و اعتبارات قانونی ارتش حقوق دریافت داشته اند چنانچه مایل باشند تمام با قسمتی از سوابق خدمت قبلی آنان اعم از متوالی یا متناوب از لحاظ بازنشستگی منظور شود بایستی علاوه بر کسور بازنشستگی زمان خدمت فعلی کسور بازنشستگی مدت خدمتی را که مایل هستند حساب شود نیز تا تاریخ اجرای این قانون با قسطی که از هفت سال تجاوز ننماید بشرح زیر بصندوق بیمه های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان ارتش پرداخت کنند نسبت بحقوقی که قبل از شهریور ماه ۱۳۲۰ دریافت میداشته اند صدی هفت و نسبت بحقوقی که بعد از شهریور ماه ۱۳۲۰ تا تاریخ اجرای این قانون سالیانه دریافت میداشته اند مطابق مندرجات بند الف همین ماده .

**تبصره ۳ -** کلیه موجودی ها و مطالبات و ذخیره ها و تعهدات صندوق سابق بیمه و تعاون کارخانجات ارتش بصندوق بیمه های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان ارتش منتقل خواهد شد .

**تبصره ۴ -** حداقل سن افزارمندان ( هنرآموزان ) کارخانجات ارتش از تاریخ

تصویب این قانون ۱۴ سال تمام خواهد بود .

**ماده ۵** - صندوق بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان ارتش وابستگی بصندوق بازنشستگی ارتش و سایر سازمانهای مالی ندارد .

**ماده ۶** - وزارت جنگ مکلف است آئین نامه مخصوصی بمنظور تعیین طرز اداره صندوق و اجرای کلیه مقررات این قانون و طرز استفاده و بکار انداختن سرمایه و پرداخت مخارج و غیره از تاریخ تصویب حد اکثر در ظرف پنج ماه تهیه نموده و پس از تصویب هیئت وزیران بموقع اجرا گذارد .

### فصل سوم - بازنشستگی

**ماده ۷** - افزارمندان ارتش که سی سال متوالی و یا ۳۵ سال متناوب خدمت داشته و سن آنها به شصت سال رسیده باشد میتوانند تقاضای بازنشستگی نمایند .

**تبصره ۱** - وزارت جنگ میتواند افزارمندانی را که بیست سال خدمت متوالی یا ۲۵ سال خدمت متناوب داشته باشند و یا افزارمندانی را که سنین خدمت متوالی و یا متناوب آنان بحد نصاب نرسیده ولی شصت سال داشته باشند بازنشسته کند .

**تبصره ۲** - در مورد افزارمندانی که طبق تبصره ۲ ماده ۴ اقدام به پرداخت کسور بازنشستگی سوابق خدمت قبلی خود نموده ولی قبل از پایان ۷ سال مقرر در تبصره مزبور بسن ۶۰ سال رسیده باشند و وزارت جنگ نخواهد بنا به مقتضیات آنان را بازنشسته نماید فقط به نسبت مدتی که کسور بازنشستگی پرداخت نموده و یا قبل از ابلاغ بازنشستگی پرداخت نمایند جزو خدمت رسمی آنان منظور و ملاک احتساب حقوق بازنشستگی خواهد شد .

**ماده ۸** - تاریخ شروع بخدمت از اول سن ۱۹ سالگی محسوب میشود .

**ماده ۹** - ایام محکومیت جزائی افزارمندان و ایامی که کسور بازنشستگی

نپرداخته اند جزء خدمت محسوب نمیشود .

**تبصره -** ایام تعطیل - غیبت - بیماری - مرخصیهای استحقاقی و محکومیت هائی که مطابق مقررات جاری مانع دریافت حقوق نباشد بپرداخت کسور بازنشستگی جزو خدمت آنان محسوب خواهد شد .

**ماده ۱۰ -** مدت خدمت زیر پرچم افزارمندان ارتش از لحاظ بازنشستگی جزو خدمت آنان محسوب خواهد شد مشروط بر اینکه این قبیل اشخاص کسور موضوع این لایحه را به نسبت حقوقی که بعد از خاتمه سربازی دارا میباشند در مدت ۲۴ ماه پرداخت نمایند .

**ماده ۱۱ -** میزان حقوق بازنشستگی افزارمندان ارتش عبارت است از  $\frac{1}{4}$  آخرین حقوق دریافتی ضرب در سنین خدمت آنان - حقوق بازنشستگی بهر تقدیر از میزان آخرین حقوق دریافتی نباید تجاوز نماید .

**تبصره -** از جوهری که بعنوان دیگر در مدت خدمت بافزارمندان ارتش پرداخت میشود (از قبیل پاداش - اضافه کار و امثال آن) کسوری اخذ نمیشود و وجوه مزبور تأثیری در حقوق بازنشستگی و وظیفه مقرری نخواهد داشت .

**ماده ۱۲ -** افزارمندان ارتش که حائز شرایط بازنشستگی نباشند چنانچه در حین انجام وظیفه بواسطه حادثه مجروح و یا معلول شده و طبق تشخیص شورای پزشکی نظامی قادر بانجام خدمت محوله نشوند و از کار کردن باز بمانند بدون رعایت مدت خدمت دوئلت آخرین حقوق خدمت خود را مادام العمر بطور وظیفه دریافت میدارند .

**تبصره -** هرگاه این قبیل اشخاص بسنین بازنشستگی رسیده باشند و حقوق بازنشستگی آنها بیشتر از وظیفه مذکور در این ماده باشد بازنشسته خواهند شد .

**ماده ۱۳ -** درباره افزارمندانی که در حین انجام وظیفه مصدوم میشوند و صدمه

وارده باعث از کار افتادن آنها نشود طبق ماده ۲۰ این قانون با آنان رفتار خواهد شد .  
**ماده ۱۴ -** اشخاص زیر از دریافت حقوق بازنشستگی و وظیفه محروم میشوند:  
**الف -** افزارمندانی که پس از محاکمه بموجب حکم قطعی دادگاه باخراج از خدمت و یا انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم شوند .

**ب -** کسانی که ترك تابعیت ایران را بنمایند .

**ماده ۱۵ -** حقوق بازنشستگی و مستمری در قبال محکومیت حقوقی یا عناوین دیگر قابل توقیف نیست مگر در موارد استیفای دیون دولتی که در صورت معیل بودن  $\frac{1}{4}$  و در غیر این صورت  $\frac{1}{4}$  قابل توقیف و برداشت است .

**ماده ۱۶ -** هر گاه افزارمندان ارتش نظر بعدم احتیاج و مقتضیات اداری اخراج شوند اگر مدت خدمت آنان به بیست سال متوالی و یا ۲۵ سال متناوب نرسیده باشد کلیه کسور مدت خدمت که از حقوقشان کسر شده باضافه معادل دو ماه آخرین حقوق دریافتی دفعتاً بآنها پرداخت خواهد شد و اگر سن این قبیل افزارمندان بشصت رسیده باشد طبق تبصره ماده ۷ بازنشسته خواهند شد .

**ماده ۱۷ -** افزارمندانی که از حقوق بازنشستگی و یا وظیفه استفاده میکنند اگر در سایر ادارات دولتی و یا در بنگاهها و شرکتهای وابسته بدولت بهر نحو از انحاء مشغول کار شوند مادام که در خدمت هستند از اخذ حقوق بازنشستگی و یا وظیفه محروم خواهند بود .

### فصل چهارم - حقوق و مستمری

**ماده ۱۸ -** بوراث قانونی افزارمندانی که فوت میشوند با رعایت ماده ۱۹ بشرح زیر مستمری پرداخت خواهد شد .

**الف -** در مورد افزارمندانی که بعلت انجام وظیفه تلف میشوند بمأخذ آخرین حقوق ایام خدمت .

ب - در مورد افزارمندانی که بعلمتی غیر از انجام وظیفه فوت کنند اگر بازنشسته باشند به مأخذ حقوق بازنشستگی.

ج - در مورد افزارمندانی که بعلمتی غیر از انجام وظیفه فوت کنند و بسن بازنشستگی رسیده ولی بازنشسته نباشند بمأخذ حقوق بازنشستگی که در صورت بازنشسته شدن بآنان تعلق میگرفت.

د - نسبت بافزارمندانی که مشمول ماده ۱۲ باشند بمأخذ دو نلث وظیفه که دریافت مینمودند.

ه - در مورد افزارمندانی که بعلمتی غیر از انجام وظیفه فوت کنند و بسن بازنشستگی نرسیده باشند معادل دو نلث کسور بازنشستگی باضافه معادل یکماه آخرین حقوق دفعتماً بوراث آنان پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۹ - مستمری بین وراث قانونی افزارمندان بترتیب زیر تقسیم میگردد:

۱ - بهمسر متوفی مادام که شوهر اختیار نکرده باشد معادل ۲۵ در صد.

۲ - اولاد متوفی در صورتیکه اولاد منحصر بفرد باشد معادل ۲۰ در صد.

در صورتیکه اولاد منحصر بدو نفر باشد مجموعاً معادل ۳۰ در صد.

در صورتیکه اولاد منحصر بسه نفر باشد مجموعاً ۴۰ درصد.

چنانچه تعداد از چهار نفر بیابا باشد مجموعاً معادل ۵۰ در صد.

۳ - پیدر و مادر متوفی که در تحت تکفل او بوده باشد:

مادر ده در صد.

پدر پنج در صد.

در صورتیکه متوفی بدون اولاد باشد مادر معادل ۲۰ درصد و پدر ۱۰ درصد.

۴ - بپدر و خواهری که علیل و در تحت تکفل متوفی بوده باشند مجموعاً

معادل ۱۰ در صد.

**تبصره -** مستمری هر يك از وراث در صورت فوت و یا رسیدن بسن بلوغ (۱۸ سال تمام برای ذکور) و یا اختیار شوهر قطع میشود .

### فصل پنجم - بیمه و تعاون

**ماده ۴۰ -** نسبت بحوادث و بیماریهای ناشی از کار با افزارمندان بشرح زیر رفتار خواهد شد :

**الف -** در مواردی که حادثه ناشی از کار موجب بستری شدن بیمار در بیمارستان و یا تحت معالجه قرار دادن او باشد در ششماهه اول بیماری تمام حقوق و در ششماهه دوم ۸۰٪ از محل بودجه مربوطه پرداخت خواهد شد و در صورتیکه در پایان سال بهبودی حاصل نکنند بنا بتشخیص شورای پزشکی بر طبق ماده ۱۲ با او رفتار خواهد شد .

**ب -** در مواردی که حادثه ناشی از کار موجب نقص عضوی از اعضاء بوده ولی باعث از کار افتادگی دائمی افزارمندان نباشد بر طبق جدول زیر بآنان غرامت از صندوق پرداخت خواهد شد .

| فقدان یا از کار افتادن      |                | راست           | چپ |
|-----------------------------|----------------|----------------|----|
| ۱ - يك بازو از بالای آرنج   | دستمزد ۶۵۰ روز | دستمزد ۵۰۰ روز |    |
| ۲ - يك بازو از زیر آرنج     | دستمزد ۴۲۰ روز | دستمزد ۳۲۰ روز |    |
| ۳ - يك ساق یا از بالای زانو | دستمزد ۵۵۰ روز |                |    |
| ۴ - يك ساق یا از زیر زانو   | دستمزد ۴۲۰ روز |                |    |
| ۵ - قوه شنوایی دو گوش       | دستمزد ۶۵۰ روز |                |    |
| ۶ - کوری يك چشم             | دستمزد ۳۲۰ روز |                |    |
| ۷ - شصت دست                 | دستمزد ۲۲۰ روز | دستمزد ۱۷۰ روز |    |
| ۸ - انگشت سبابه             | دستمزد ۱۷۵ روز | دستمزد ۱۳۵ روز |    |

| چپ             | راست          | فقدان یا از کار افتادن   |
|----------------|---------------|--------------------------|
| دستمزد ۷۵ روز  | دستمزد ۹۰ روز | ۹- یکی از انگشت‌های دیگر |
| دستمزد ۲۵ روز  | دستمزد ۳۵ روز | ۱۰- بند یکی از انگشت‌ها  |
| دستمزد ۹۰ روز  |               | ۱۱- شصت پا               |
| دستمزد ۲۵ روز  |               | ۱۲- انگشت دیگر پا        |
| دستمزد ۱۷۵ روز |               | ۱۳- قوه شنوائی يك گوش    |

تبصره ۱ - درباره افزارمندان چپ کار دست چپ بجای دست راست و دست

راست بجای دست چپ محسوب میشود .

تبصره ۲ - چنانچه بر اثر حوادث یا بیماری‌های ناشی از کار عضوی غیر از اعضاء مذکور در فوق دچار از کار افتادگی یا نقص بشود درجه نقص و میزان غرامت مربوطه بنحوی که متناسب با درجات نقص مشروح در فوق باشد توسط کمیسیون پزشکی تعیین خواهد شد .

تبصره ۳ - تشخیص موارد مندرجه در بند «ب» این ماده وسیله گواهی رؤساء

کارخانه وشعبه و پزشک نظامی بهداری مربوط انجام خواهد شد .

ماده ۲۱ - علاوه بر کمکهای مذکور در بالا کمکهای زیر درباره افزارمندان

ارتش بعمل خواهد آمد :

اول - از بودجه قسمت مربوطه .

الف - بافزارمندانی که با مواد سمی تماس دارند طبق تجویز پزشک کارخانه

مربوطه روزانه بمقدار معین شیر داده خواهد شد .

ب - برای حفاظت از خطرات احتمالی لباس کار مخصوص از قبیل کفش عینک

ماسک و سایر لوازم مربوطه بکار بافزارمندان داده میشود .

## دوم - از صندوق بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی .

الف - بهر افزارمند برای اولین ازدواج معادل یکماه دستمزد .

ب - در مواقع وضع حمل بزن افزارمند و یا افزارمند زن مبلغ دوهزارریال بابت لباس نوزاد و سایر احتیاجات پرداخت خواهد شد .

ج - افزارمندانیکه دارای فرزند میباشند برای هر يك از فرزندان آنها تا سن هیجده سالگی تمام ماهیانه یکصد ریال پرداخت میشود .

د - هزینه تهیه دندان مصنوعی و دست و پا و چشم مصنوعی و عینک طبی برای یکبار به افزارمندان پرداخت خواهد شد .

ه - بابت هزینه کفن و دفن افزارمندان مبلغ یکهزار و پانصد ریال .

ماده ۲۲ - بافزارمندانیکه مسلول میشوند طبق قانون مربوط بحمايت کارمندان مسلول و پیش گیری بیماری سل مصوبه ۱۸ بهمن ماه ۳۳ و نهم دی ماه ۱۳۳۳ رفتار خواهد شد .

تبصره - تلقیح واکسن ضد سل برای کلیه اطفال و خانواده افزارمندان و افسران و کلیه افراد ارتش اجباری است .

ماده ۲۳ - در مواردی که بیماری افزارمندان ارتش بمناسبت انجام وظیفه نباشد بیمار تحت معالجه قرار داده شده و دستمزد او بشرح زیر پرداخت میشود :

الف - ظرف چهار روز اول بیماری در صورت بستری شدن در بیمارستان پنجاه درصد و در صورت بستری نشدن ۶۰ درصد دستمزد .

ب - از روز پنجم ببعده در صورت بستری بودن در بیمارستان ۸۰ درصد و در صورت بستری نبودن نود درصد دستمزد تا پایان شش ماه از تاریخ شروع بیماری .

ج - از اول ماه هفتم تا پایان یکسال از تاریخ بیماری در صورت بستری شدن



در بیمارستان پنجاه درصد و در صورت بستری نشدن ۶۰ درصد دستمزد.

۵ - اگر افزارمند در مدت یکسال از تاریخ شروع بیماری بهبودی حاصل نکند طبق گواهی کمیسیون پزشکی از کار افتاده تشخیص شده و بشرح زیر عمل خواهد شد.

اگر بسن بازنشستگی رسیده باشد بازنشسته خواهد شد و اگر بسن بازنشستگی نرسیده باشد در صورتیکه مدت خدمت او کمتر از پنجسال تمام باشد کلیه کسور بازنشستگی که در مدت خدمت از حقوق او کسر شده مستمر دو بخدمت او خاتمه داده خواهد شد و اگر مدت خدمت بطور متوالی یا متناوب از پنج سال متجاوز باشد تا ده سال تمام ۲۰ درصد و از ده سال تا پانزده سال تمام ۲۵ درصد و از پانزده تا ۱۹ سال خدمت متوالی یا ۲۴ سال متناوب ۳۰ درصد آخرین دستمزد خود را مادام‌العمر دریافت خواهد داشت.

**ماده ۴۴ -** وزارت جنگ نسبت بافزارمندان معلول کارخانجات ارتش که فعلاً از کارخانجات ارتش حقوق دریافت می‌دارند و سوابق خدمتی آنان از پنج سال بی‌بلا می‌باشد معادل  $\frac{1}{3}$  حقوق آنها ضرب در سنین خدمت از محل بودجه قسمت مربوطه مادام‌الحیوة بنام وظیفه بآنان پرداخت می‌نماید و قسمتهای مربوطه موظف هستند همه ساله مبلغ فوق را در بودجه خود منظور نمایند و بعلاوه معادل سه ماه آخرین حقوق بآنها دفعه‌تاً از صندوق پرداخت خواهد شد.

**تبصره ۱ -** افزارمندان مشمول این ماده نمیتوانند از مقررات تبصره ۲ ماده ۴ استفاده نمایند.

**تبصره ۲ -** وزارت جنگ مکلف است بوسیله کمیسیون پزشکی در مدت ششماه افزارمندان معلول را تعیین نموده و مدلول این ماده را درباره آنها اجرا نماید

**ماده ۲۵ -** هزینه داروی افزارمندان بیمار از محل بودجه وزارت جنگ پرداخت خواهد شد.

**تبصره -** هزینه معالجه عیال و اولاد افزارمندان که بطور سرپائی در بهداریهای کارخانه‌ها معالجه میشوند از بودجه وزارت جنگ تأمین خواهد شد.

**ماده ۲۶ -** وجوه صندوق بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان ارتش و همچنین کلیه وجوهی که طبق مقررات این قانون با افزارمندان یا بوراث آنان تأدیه میشود از پرداخت مالیات معاف میباشد.

**ماده ۲۷ -** هرگاه افزارمندان بازنشسته و یا وظیفه بگیر کارخانجات ارتش بخواهند از مزایای بهداشت از قبیل دارو و معالجه مجانی طبق مقررات این قانون استفاده نمایند باید ماهیانه معادل شش درصد حقوق بازنشستگی و یا وظیفه را که دریافت میدارند بصندوق بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان کارخانجات ارتش پرداخت نمایند و هزینه مذکور از صندوق تعاون و بازنشستگی تأدیه خواهد شد.

**ماده ۲۸ -** احکام تغییر سن برای استفاده از حقوق بازنشستگی و مستمری مؤثر نخواهد بود.

**ماده ۲۹ -** وزارت جنگ و وزارت دارائی مأمور اجراء این قانون میباشند. قانون بالا که مشتمل بر بیست و نه ماده و هیجده تبصره است در جلسه یکشنبه هفدهم آذر ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه روز شنبه ۲۹ اردیبهشت ماه ۱۳۳۵  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون مربوط بورود افسران احتیاط و ذخیره بخدمت ارتش

مصوب ۵ بهمن ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - افسران احتیاط و ذخیره که مایل بادامه خدمت در ارتش باشند در صورت احتیاج ارتش و واجد بودن شرایط ورود از بدو ورود بخدمت از حقوق و مزایای افسری (دیپلمه‌ها از حقوق و مزایای ستوان سومی لیسانسیه‌ها از حقوق و مزایای ستوان دومی) استفاده خواهند نمود.

ضمناً وزارت جنگ مکلف است باتشکیل دوره‌های مخصوص آنان را تحت آموزش تکمیلی قرار داده و آنها را با اسلحه و وسائل جدید آشنا نماید.

ترفیعات و امتیازات افسران مذکور در صورتی که دیپلمه باشند طبق فارغ التحصیلان آموزشگاه افسری جزء و در صورتی که لیسانسیه باشند طبق فارغ التحصیلان دانشکده افسری خواهد بود.

**تبصره ۵** - خدمت زیر پرچم این قبیل داوطلبان از لحاظ بازنشستگی جزء خدمت رسمی محسوب شده و قدمت خدمت آنان از لحاظ نیل بدرجه بالاتر از تاریخی محسوب میشود که خدمت رسمی آنان در فرمان عمومی ارتش درج شود.

قانون بالا که مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره است در جلسه پنجشنبه پنجم بهمن ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان‌الله اردلان

قانون بالا در جلسه چهارشنبه ۲۹ فروردین ماه ۱۳۳۵  
بتصویب مجلس سنای رسیده است

قانون راجع به تمدید خدمت افسری وظیفه از یکسال به یکسال و نیم

مصوب ۱۵ اسفند ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - مدت خدمت مشمولین دیپلمه - لیسانسیه - دکترا یکسال و نیم

تعیین میگردد که نه ماه آنرا در دانشکده افسری احتیاط بتمحصیلات نظامی پرداخته و در صورت موفقیت در امتحانات دیپلمه‌ها بدرجه ستوان سومی لیسانسیه‌ها و دکتریها بدرجه ستوان دومی مفتح گردند. افسران فارغ التحصیل، نامبرده نه ماه بقیه مدت خدمت را در رسته‌های مربوط با درجه افسری وظیفه خدمت خواهند کرد.

دانشجویانی که در امتحانات موفق نگردند با درجه افسری بقیه خدمت زیر پرچم خود را انجام خواهند داد.

**تبصره -** پزشکان - داروسازان - دامپزشکان - دندان پزشکان بجای خدمت در دانشکده افسری احتیاط مدت نه ماه با حقوق و مزایای دانشجویی در قسمتها انجام وظیفه خواهند کرد.

قوانینی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ تصویب این قانون لغو میشود. قانون فوق که مشتمل بر یک ماده و یک تبصره میباشد در جلسه سه شنبه پانزدهم اسفند ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه ۱۳۳۵/۲/۱۹ بتصویب  
مجلس سنا رسیده است

قانون مربوط به پرداخت مستمری بورا افسران و درجه داران و همردیفان

و سایر مستخدمین ارتش که در راه انجام وظیفه تلف یا کشته شده‌اند

مصوب ۱۶ فروردین ماه ۱۳۳۵

**ماده واحده -** وزارت دارائی مکلف است بورا قانونی افسران و درجه داران

و همردیفان آنان و سایر مستخدمین ارتش که از اول فروردین ماه یک هزار و سیصد و بیست و هشت در راه انجام وظیفه تلف و یا مقتول شده و میشوند بمیزان آخرین حقوق و کمک و مزایای ثابت قانونی وظیفه پرداخت نماید.

**تبصره ۵** - تشخیص اینکه مأمورین مذکور در راه انجام وظیفه و مأموریت رسمی مقتول یا تلف شده‌اند بنا به پیشنهاد وزارت جنگ با هیئت وزیران خواهد بود.

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره است در جلسه پنجشنبه شانزدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و سی و پنج بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه روز ۲۵ اردیبهشت ماه ۱۳۳۴  
مورد تأیید مجلس سنا واقع شده است

## قانون

مربوط باصلاح مواد ۱۹ و ۳۹ قانون دادرسی و کیفر ارتش

مصوب ۱۶ فروردین ماه ۱۳۳۵

**ماده ۱۹** - مواد ۱۹ و ۳۹ قانون دادرسی و کیفر ارتش بشرح زیر اصلاح

میشود:

**ماده ۱۹** - در هر ناحیه نظامی يك یا چند داد گاه بدوی نظامی مرکب از سه افسر (یکنفر رئیس و دو نفر کارمند) تشکیل میشود رتبه افسرانی که برای کارمندی داد گاه تعیین میگردند ممکن است مساوی با درجه متهم یا يك درجه پائین تر باشد ولی رتبه رئیس داد گاه باید لا اقل يك درجه بالاتر از متهم باشد مگر در مورد اتهام سرانشگر بیالا که در اینصورت ممکن است ریاست داد گاه بایکنفر افسر همدرجه باشد ضمناً در مرکز هر ناحیه نظامی يك داد گاه بدوی بطور دائم که رتبه رئیس آن اقلاً سرهنگ و کارمندان یکنفر سر گرد و یکنفر سروان خواهند بود تشکیل خواهد شد.

**ماده ۳۹** - داد گاه تجدیدنظر برای رسیدگی باحکام صادره از داد گاه بدوی مرکب از يك رئیس و چهار نفر کارمند است که بر طبق امر بزرگ ارتشتاران فرمانده

تعیین میشوند و در معیت هر داد گاه يك دادستان و بقدر کافی دادیار و کارمند دفتری خواهند بود.

**تبصره ۱ -** تعداد کارمندان داد گاههای بدوی و تجدیدنظر نظامی در زمان جنگ نیز بتعداد کارمندان مصرح در این قانون خواهد بود.

**تبصره ۲ -** وزارت جنگ در صورت امکان رئیس و اعضای داد گاههای بدوی و تجدیدنظر را از افسرانی که دارای تحصیل در رشته حقوق باشند انتخاب مینماید. قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه پنجشنبه شانزدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و سی و پنج بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۳۴/۲/۲۴ بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون

### متمم قانون نظام وظیفه عمومی و روش جدید سر باز گیری

مصوب ۱۶ فروردین ماه ۱۳۳۵

**ماده ۱ -** از تاریخ تصویب این قانون برای رسیدگی بامور نظام وظیفه سازمانهای زیر با تعداد اعضاء کافی تشکیل میگردد:

**الف -** در وزات کشور کمیسیونی بنام کمیسیون دائمی سر باز گیری کشور مرکب از يك نماینده از وزارت کشور و يك افسر از اداره نظام وظیفه عمومی و يك نفر نماینده از اداره کل آمار و ثبت احوال.

**ب -** در مرکز هر فرمانداری کمیسیونی بنام کمیسیون سر باز گیری شهرستان مرکب از فرماندار و رئیس آمار و ثبت احوال شهرستان و يك افسر از نظام وظیفه عمومی.

ج - در مرکز هر بخشداری یا برزن شعبه‌ای بنام شعبه سر باز گیری بخش یا برزن .

۵ - در مرکز هر دهستان و یا برای هر محله نمایندگی سر باز گیری دهستان و یا محله .

**تبصره ۱ -** رسیدگی بوضع مشمولین در دهستانها بوسیله نمایندگی سر باز گیری دهستان و با حضور کدخدا و یک نفر معتمد محل و در شهرستانها بوسیله شعبه سر باز گیری برزنها و با حضور دو نفر نماینده انجمن شهر یا معتمد محلی بعمل خواهد آمد .

**تبصره ۲ -** معاینه مشمولین در شهرها و قراء و قصبات بوسیله پزشکان غیر نظامی انجام و در صورت نبودن پزشکان غیر نظامی از پزشکان نظامی استفاده خواهد شد .

**ماده ۲۴ -** در صورتیکه پس از تعیین سهمیه هر دهستان و برزن تعداد مشمولین بالامانع زائد بر احتیاجات باشد تعداد مورد احتیاج از بین آنان در حضور کمیسیون مقرر در تبصره ۱ ماده (۱) با قید قرعه انتخاب و به محل تجمع اعزام میگردد و برای بقیه افراد همچنین برای کسانی که مانع قانونی جهت انجام خدمت وظیفه دارند برگ معافیت از انجام خدمت زیر پرچم بر حسب مورد داده میشود .

**تبصره -** رسیدگی بوضع دارندگان دیپلم و لیسانس و دکترا تابع مقررات این قانون نمیشود .

**ماده ۳ -** مشمولین غایب که دارای عذرموجه نباشند پس از اتمام خدمت زیر پرچم از سه ماه تا دو سال بحبس محکوم خواهند شد و رسیدگی باتهام آنان در نزدیکترین داد گاه عمومی محل خارج از نوبت بعمل خواهد آمد .

**ماده ۴ -** اشخاصی که بنحوی از انحاء مأمور اجرای این قانون میباشند چنانچه وظایف مربوطه را انجام ندهند بداد گاههای مربوطه تسلیم و بحبس تأدیبی از شش ماه تا سه سال محکوم خواهند شد .

**ماده ۵ -** نحوه اجرای این قانون و وظایف هر يك از اعضاء کمیسیونها و همچنین طرز تنظیم دفاتر نفوس و تشکیل دفاتر واردین و خارج شوندگان از هر نقطه از لحاظ استفاده و منظم بودن عمل سرباز گیری ضمن آئین نامه ای که وسیله وزارتین جنگ و کشور تهیه و تدوین میشود مقرر خواهد شد .

**ماده ۶ -** قوانینی که با این قانون مغایرت دارند از تاریخ تصویب این قانون ملغی میگرددند .

قانون فوق که مشتمل برشش ماده و سه تبصره است در جلسه پنجشنبه شانزدهم فروردین ماه یک هزار و سیصد و سی و پنج بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه روز ۲۱ بهمن ماه ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون راجع بارزش گواهینامه فارغ التحصیلان آموزشگاههای

### رانندگی و میکانیکي ارتش

**ماده واحده -** تعیین و تثبیت ارزش گواهینامه های میکانیکي و رانندگی ارتش که پس از طی دوره آموزش فنی به رانندگان داده میشود در مورد کلیه وسائط نقلیه موتوری زمینی و زرهی از قبیل اتومبیل - تانک - زره پوش - کامیونهای سنگین تراکتور و غیره و همچنین وسائط نقلیه هوایی دریائی (جنگی و غیر جنگی) با وزارت جنگ میباشد و این گواهینامه ها از لحاظ حقوقی یا جزائی سندیت و اعتبار خواهد داشت .

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه پنجشنبه بیست و سوم



فروردین ماه یکهزار و سیصد و سی و پنج بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۳۱ خرداد ۱۳۳۵ بتصویب  
مجلس سنا رسیده است

## قانون راجع بحقوق معلم در تمام کشور

مصوب ۱۰ تیر ماه ۱۳۳۳

**ماده ۱-حده** - از تاریخ اول فروردین ماه سال ۱۳۳۳ حقوق معلم شاغل در مدارس (اعم از حقوق ثابت و کمک) در تمام کشور از دوهزار و پانصد ریال کمتر نخواهد بود . برای تأمین این منظور اشخاصی که بیش از پنجاه هزار ریال حقوق از جوهر عمومی دولت ماهیانه استفاده مینمایند کماکان (طبق تبصره ۲۵ از ماده ۲ قانون بودجه سال ۱۳۲۸ کشور) صد یک مرتباً دریافت خواهد شد و در صورتیکه این محل برای پرداخت فوق کافی نباشد بقیه از محل بودجه عمومی کل کشور پرداخت میشود .

**تبصره ۵** - آموزگاران که هم اکنون در هر نقطه کشور بشغل آموزگاری مشغول و واجد شرایط بوده ولی بعلت عدم بودجه از محل خدمتگذاری حقوق دریافت مینمایند مشمول ماده واحده فوق میباشد .

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره است در جلسه پنجشنبه دهم تیر ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه سه شنبه ۴ خرداد ماه ۱۳۳۳ مورد  
تأیید مجلس سنا واقع شده است

## قانون ترمیم حقوق فرهنگیان

مصوب ۱۱ آذر ماه ۱۳۳۳

**ماده ۱-** از تاریخ اول فروردین ۱۳۳۳ میزان تفاوت حقوق پایه های کمک آموزگاری و آموزگاری و دبیری بشرح زیر تعیین میگردد:

**الف -** کمک آموزگاری و آموزگاری:

حقوق پایه يك طبق ماده دوازده قانون تعلیمات اجباری میباشد و در موقع ارتقاء از پایه های بیایه بالاتر تا پایه پنج  $\frac{1}{3}$  و از پایه شش تا پایه هشت  $\frac{1}{5}$  و از پایه نه بیایا  $\frac{1}{4}$  حقوق پایه مادون علاوه خواهد شد.

**ب -** دبیری:

حقوق پایه يك دبیری طبق ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری میباشد و در موقع ارتقاء از پایه های بیایه بالاتر تا پایه چهار  $\frac{1}{4}$  و از پایه پنج تا پایه هشت  $\frac{1}{5}$  و پایه نه  $\frac{1}{4}$  و پایه ده  $\frac{1}{8}$  حقوق پایه مادون علاوه خواهد شد.

**تبصره ۱ -** دارندگان پایه های کمک آموزگاری و آموزگاری و اداری که طبق آئین نامه مخصوص که بتصویب شورای عالی فرهنگ برسد بسمت دبیری یا نظامت مدارس منصوب شوند و همچنین رؤسای فرهنگ در شهرستانها مشمول تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری بوده و از فوق العاده فنی استفاده خواهند نمود.

**تبصره ۲ -** کلیه لیسانسیه ها و مهندسی و کسانی که ارزش تحصیلات آنها عالی شناخته شده است که پایه آموزگاری یا اداری دارند و همچنین کسانی که قبلا پایه دبیری داشته بیایه اداری تبدیل نموده اند در صورتیکه در تاریخ تصویب این قانون در خدمت وزارت فرهنگ یا دانشکده ها یا هنر سرا عالی باشند و سه سال سابقه تدریس عملی یا نظری داشته و یا دارا شوند میتوانند رتبه خود را بر تبه دبیری با رعایت

آخرین حقوق ثابت خود تبدیل نموده و بتدریس مشغول شوند. حقوق رتبه‌های دبیری مندرج در ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری ملاک این تبدیل خواهد بود و مدت توقف در آخرین پایه آنان جزء توقف در پایه دبیری که بموجب این قانون تشخیص میشود محسوب میگردد. لیسانسیه‌ها و مهندسی‌ها که از تاریخ تصویب این قانون بخدمت وزارت فرهنگ گمارده میشوند در صورتی میتوانند پس از سه سال تدریس رتبه خود را برتبه دبیری تبدیل کنند که لااقل سه سال در شهرستانها انجام وظیفه نمایند و در غیر اینصورت پس از پنجسال تدریس میتوانند رتبه خود را به رتبه دبیری تبدیل کنند.

**تبصره ۳ -** از تاریخ تصویب این قانون دبیرانی میتوانند بخدمت اداری آموزشی وزارت فرهنگ پذیرفته شوند و از مزایای این قانون استفاده کنند که لااقل دهسال در مدارس طبق آئین‌نامه خدمات فنی تدریس و یا بشغل ریاست و نظامت اشتغال داشته باشند. کسانی که فعلا در وزارت فرهنگ متصدی مشاغل فنی هستند و دهسال سابقه تدریس یا ریاست یا نظامت ندارند در صورتی میتوانند از مزایای این قانون استفاده کنند که در خارج از وقت اداری حد اقل هفته‌ای شش ساعت بدون اخذ حقوق یا فوق‌العاده از این بابت تدریس نمایند تا به نصاب دهسال برسند. در صورت عدم انجام این قسمت حق ندارند از مزایای این قانون استفاده نمایند.

**تبصره ۴ -** وزارت فرهنگ موظف است از تاریخ تصویب این قانون لغایت یکماه صورت ادارات و دوائر فنی خود را بانوجه باین قانون و تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری و ماده ۳ آئین‌نامه شماره ۳ اجرای تبصره ۲ ماده ۱۲ مصوب ۱۴ مرداد ۱۳۳۲ کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی تهیه و بتصویب کمیسیون فرهنگ مجلسین برساند چنانچه پس از انقضاء یکماه صورت مزبور بکمیسیون فرهنگ مجلسین تسلیم

نشود کلیه شاغلین مشاغل فنی که در وزارت فرهنگ مشغول خدمت هستند از مزایای تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری نمیتوانند استفاده نمایند .  
در هر صورت شاغلین مشاغل غیر فنی بهیچوجه حق ندارند از مزایای مندرج در تبصره مزبور استفاده کنند .

**تبصره ۵ -** مدیران و ناظم های دبیرستانها و دبیرانی که با رتبه اداری یا آموزگاری مشغول خدمت هستند (باستثناء مشمولین تبصره دو این قانون) در صورتی که هشت سال سابقه تدریس یا ۱۵ سال خدمت آموزشی داشته باشند میتوانند رتبه خود را برتبه دبیری تبدیل نمایند .

**تبصره ۶ -** مدیران و ناظم های دبستانها و آموزگارانی که با رتبه اداری مشغول خدمت هستند در صورتیکه هشت سال سابقه تدریس یا ۱۵ سال خدمت آموزشی داشته میتوانند رتبه خود را برتبه آموزگاری تبدیل نمایند .

**تبصره ۷ -** لیسانسیه های دانشسرای عالی که در خارج از سازمانهای وزارت فرهنگ مشغول خدمت هستند میتوانند در صورت احتیاج وزارت فرهنگ بتقاضای خودشان بفرهنگ منتقل و پایه خود را پایه دبیری تبدیل نمایند مشروط بر اینکه تعهدی بسپارند که به تعیین وزارت فرهنگ لااقل پنجسال در خارج تهران و حومه صرفاً بتدریس اشتغال ورزند و باعدم انجام این تعهد رتبه آنها بوضع پیش از تبدیل باز خواهد گشت و در اختیار مؤسسه ای که قبلاً بوده اند قرار میگیرند .

**تبصره ۸ -** برای کسانی که بموجب قوانین موجود فعلی و این قانون حق تبدیل پایه خود را داشته و یا خواهند داشت در تمام موارد میزان حقوق های قبل از تصویب این قانون ملاک تبدیل خواهد بود و رتبه آنها با رعایت حقوق ثابت رتبه های قبل از تصویب این قانون تعیین میشود و توقف آنها در آخرین پایه از لحاظ ترفیع

جزو توقف در پایه جدید محسوب میگردد .

**تبصره ۹ -** دبیرانی که با رعایت مقررات مربوط به دانشگاه بپایه دانشیاری نائل میشوند از مزاد حقوق و کمک پایه دبیری خود تاموقعی که حقوق و کمک پایه دانشیاری آنها بآن میزان برسد استفاده خواهند نمود و نیز برای دبیرانی که پیش از این تاریخ بپایه دانشیاری نائل شده اند بشرط پیدا شدن اعتبار از تاریخ تصویب این قانون مشمول این تبصره خواهند بود . دبیرانی که دارای ده سال سابقه تدریس در دانشگاه باشند با رعایت مقررات مربوط به دانشگاه و احراز مقام دانشیاری میتوانند رتبه خود را طبق آخرین حقوق ثابت دریافتی بپایه دانشیاری تبدیل نمایند .

**تبصره ۱۰ -** از تاریخ اجرای این قانون میزان تفاوت حقوق پایه‌های دانشیاری بدین ترتیب اصلاح میشود :

پایه یک طبق ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری میباشد و در موقع ارتقاء از پایه‌های بیپایه بالا تر از پایه یک تا پایه پنج  $\frac{1}{5}$  و از پایه شش تا پایه هشت  $\frac{1}{4}$  و از پایه هشت به نه  $\frac{1}{4}$  و از پایه نه بده  $\frac{1}{8}$  حقوق پایه مادون علاوه خواهد شد و این اصلاح با رعایت ماده ۱۲ قانون تعلیمات اجباری مشمول پایه‌های استادی و دانشیاری خواهد بود و منبعت هیچیک از استادان و دانشیاران حق ندارند با استفاده از حقوق استادی یا دانشیاری خارج از دانشگاه مشاغل دیگری در وزارت خانه‌ها و ادارات و مؤسسات دولتی قبول کرده و یا از وزارتخانه‌ها و ادارات و مؤسسات دولتی بهیچ عنوانی از عناوین حقوق دریافت دارند .

**تبصره ۱۱ -** ملاک پرداخت فوق‌العاده‌های خارج از مرکز و بدی آب و هوا و فوق‌العاده فنی و سایر مزایا حقوق ثابت قبل از اجرای این قانون خواهد بود .

**تبصره ۱۲ -** مابه‌التفاوتی که بموجب این قانون حاصل میشود بپایه شدن

اعتبار قابل پرداخت خواهد بود چنانچه دولت نتواند بودجه لازم را برای تأمین اعتبار تغییر اشل معلمین يك جا تهیه نماید بایددا شدن اعتبار مكلف است متدرجاً به ترتیب اضافه اعتبار كمك آموز گاران - آموز گاران - دبیران - دانشیاران و استادان را تأمین و پرداخت نماید. معلمین شهرستانها در موقع تأمین اعتبار مقدم خواهند بود استفاده از عواید نفت برای تأمین اعتبار مابه التفاوت ممنوع است.

**تبصره ۱۳۵ -** وزارت دارائی مكلف است از تاریخ تصویب این قانون بمحصلین ایرانی که در خارج کشور بتحصیلات عالیہ مشغول میباشند (اعم از اینکه دوره متوسطه را در داخله یا خارجه بیابان رسانده باشند) و جریان تحصیلی آنها مورد تأیید وزارت فرهنگ و سرپرست محصلین خارج کشور باشد ارز بنرخ دولتی بدون احتساب گواهی نامه بفروشد.

**تبصره ۱۴۵ -** رئیس و معاون و معلمین دانشکده های شهرستانها اعم از اینکه در محل اقامت داشته و در آنجا استخدام شده یا بشوند و یا در سایر نقاط بوده و از مرکز اعزام شده یا بشوند میتوانند از فوق العاده اختصاصی موضوع تبصره ۳ قانون تأسیس دانشگاه های شهرستانها مصوب خرداد ۱۳۲۸ استفاده نمایند.

**تبصره ۱۵۵ -** دارندگان پایه كمك آموز گاری در صورتیکه دارای هشت سال سابقه تدریس باشند میتوانند تقاضا کنند پایه كمك آموز گاری آنها به آموز گاری تبدیل شود.

**تبصره ۱۶۵ -** معلمین دانشکده ها که بر طبق آئین نامه خاص مصوب شورای دانشگاه تهران برای مطالعات علمی بخارج از کشور میروند حقوق و مزایای خود را بارز دولتی دریافت خواهند داشت.

و نیز وزارت فرهنگ مجاز است هر سال حد اکثر ۲۵ نفر از دبیران خود را

که در دبیرستانها طبق آئین نامه خدمات فنی مشغول تدریس هستند بموجب آئین نامه خاص که بتصویب شورای عالی فرهنگ رسیده باشد برای مدت یکسال جهت مطالعه به خارج از کشور اعزام دارد و حقوق و مزایای آنانرا بارز دولتی بپردازد .

**تبصره ۱۷ -** از تاریخ تصویب این قانون رئیس هر دانشگاه از میان سه نفر از رؤسای دانشکده ها و استادان کرسی داری که پایه استادی آنان کمتر از ۹ نباشد بر حسب پیشنهاد شورای دانشگاه و موافقت وزیر فرهنگ بکنفر بموجب فرمان همایونی برای مدت سه سال تعیین و منصوب خواهد شد . اشخاصی که دودوره متوالی عهده دار ریاست دانشگاه شده اند نمیتوانند برای دوره سوم متوالیاً باین سمت انتخاب شوند و در انتخاب و پیشنهاد سه نفر از طرف شورای دانشگاه نصاب رأی در حداقل نصف بعلاوه يك از عده حاضر اعضاء شورا خواهد بود .

**تبصره ۱۸ -** وزارت فرهنگ و کشاورزی و دارائی موظفند برای اجرای قانون تأسیس دانشگاه های شهرستانها مصوب سوم خرداد ۲۸ ظرف مدت دو ماه بتأسیس دانشکده پزشکی در آبادان و دانشکده کشاورزی در حمیدیه (اهواز) اقدام نمایند .

**تبصره ۱۹ -** آموزگاران که پس از تصویب این لایحه نیز باخذ درجه لیسانس از یکی از دانشکده ها موفق شوند از لحاظ تبدیل رتبه آموزگاری برتبه دبیری مشمول تبصره ۲ این لایحه خواهند شد .

**تبصره ۲۰ -** طلاب علوم دینی که در اعقاب مقدسه تحصیلات عالی می نمایند بتصدیق وزارت فرهنگ از لحاظ گذرنامه و ارفاقات ارزی مشمول مقررات مربوط به محصلین خارج از کشور میباشد .

**تبصره ۲۱ -** وزارت فرهنگ و وزارت دارائی مکلفند برای اجرای قانون تأسیس دانشگاههای شهرستانها مصوب ۳ خرداد ۱۳۲۸ با کمک شرکت ملی نفت ایران در

ظرف سه‌ماه از تاریخ تصویب این قانون دانشکده نفت خوزستان را در آبادان تأسیس نمایند .

تبصره ۲۲ - ماده ۱۷ قانون تأسیس دانشگاه مصوب خرداد ۱۳۱۳ بطریق زیر اصلاح میشود :

ترتیب محاکمه اداری اعضاء دانشگاه و تعیین مجازات آنها بموجب نظامنامه خاصی است که از طرف شورای دانشگاه تنظیم و بتصویب هیأت وزیران رسیده باشد .

تبصره ۲۳ - دانشکده پزشکی تهران مجاز است باتصویب شوراهای دانشکده ودانشگاه برطبق احتیاجات خود کرسیهای جدیدی ایجاد کند .

تبصره ۲۴ - رؤسای درمانگاهها و بخشهای دانشکده پزشکی مشمول مقررات تبصره ده خواهند بود .

ماده ۲۵ - وزارت فرهنگ مکلف است کمیسیون نهائی مرکب از رؤسای صلاحیتدار وزارت فرهنگ و یک یا چند نفر روانشناس متخصص در تعلیم و تربیت تشکیل داده و متدرجاً نسبت بصلاحیت معلمین از نظر اخلاقی و روحی رسیدگی دقیق نموده و پس از تصدیق آن کمیسیون معلمین را بطور قطع بشغل تعلیم برقرار نمایند .

این قانون که مشتمل بر دو ماده و ۲۴ تبصره است در جلسه پنجشنبه یازدهم آذرماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه چهارشنبه ۲۶ آبانماه ۱۳۳۳  
بتصویب مجلس سنا رسیده است



## قانون اعزام فارغ التحصیل‌های رتبه اول دانشکده‌ها

و هنر سرای عالی بخارجه

مصوب ۱۹ دیماه ۱۳۳۳

**ماده واحده -** وزارت فرهنگ مکلف است فارغ التحصیل‌های رتبه اول رشته‌های مختلف سال تحصیلی ۳۲-۱۳۳۱ دانشکده‌ها و هنر سرای عالی را با رعایت سایر مقررات مربوط باعزام محصلین بخارجه جهت ادامه و تکمیل تحصیلات برای مدتی که در آئین نامه مصوبه شورای عالی فرهنگ تعیین خواهد شد بخارجه اعزام دارد و مخارج رفت و برگشت آنها را با سریعترین وسائل و همچنین مخارج تحصیل و توقف آنان را تا پایان تحصیلات بمیزانی که بسایر دانشجویان دولتی داده میشود بپردازد.

**تبصره ۱ -** دولت مکلف است اعتبار لازم در بودجه فرهنگ برای هر سال تأمین نماید تا فارغ التحصیل‌های رتبه اول رشته‌های مختلف دانشکده‌های کشور برای ادامه تحصیل بممالک خارجه اعزام شوند.

**تبصره ۲ -** رعایت جهات اخلاقی دانشجویان شرط استفاده از مزایای اینقانون است و تشخیص صلاحیت دانشجویان شورای دانشکده مربوطه و وزارت فرهنگ میباشد.

**تبصره ۳ -** وزارت فرهنگ از تاریخ تصویب این قانون مکلف است از دانشجویانی که در خارج کشور تحصیلات خود را تمام نموده و رتبه اول را حائز میشوند تشویق مؤثر بعمل آورد.

**تبصره ۴ -** وزارت فرهنگ مکلف است دانشجویان ایرانی دانشکده‌های خارجه را هم که شورای عالی فرهنگ صلاحیت آنانرا تصدیق کرده باشد در صورتیکه حائز رتبه اول کلاس خود شوند برای سال تحصیلی بعد مشمول مزایای این قانون نماید.

**تبصره ۵** - اشخاصی که باین ترتیب بخارج فرستاده میشوند مکلفند پس از اتمام تحصیلات خود بایران برگردند والا کلیه مخارج را که دولت بآنها داده مسترد دارند.

**تبصره ۶** - وزارت فرهنگ از تاریخ تصویب این قانون مکلف است در مدت دو ماه آئین نامه اجرای این قانون را تنظیم و بتصویب شورای عالی فرهنگ برساند. این قانون که مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره است در جلسه یکشنبه نوزدهم دیماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه دوشنبه ۲۹ آذرماه ۱۳۳۳  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون مربوط به ترمیم حقوق کمک آموزگاران

مصوب ۱۶ مردادماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - بوزارت دارائی اجازه داده میشود ترمیم حقوق کمک آموزگاران را با توجه به تبصره ۱۲ قانون ترمیم حقوق فرهنگیان مصوب یازدهم آذرماه ۳۳ تا میزان ماهی دو میلیون ریال از اول امر دادماه ۳۴ از محل درآمد عمومی کشور پرداخت نماید ترمیم حقوق مربوط به سال ۱۳۳۳ و چهارماهه اول ۱۳۳۴ این طبقه و همچنین ترمیم حقوق سایر طبقات معلمین طبق قانون مذکور با پیدا شدن اعتبار پرداخت خواهد شد.

**تبصره** - وزارت فرهنگ میتواند از مازاد اعتبار فوق حقوق دبیران و آموزگاران را که طبق تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۳۳۴ باز نشتسته میشوند بدون رعایت تبصره

۱۲ قانون ترمیم حقوق فرهنگیان طبق اشل جدید ترمیم نموده و آنانرا بازنشسته نماید و در صورتیکه اعتبار فوق کافی نباشد دبیران و آموزگاران مزبور بر مبنای اشل جدید بازنشسته خواهند شد و تفاوت حقوق بازنشستگی آنان در موقع تأمین اعتبار اشل جدید پرداخت خواهد شد.

اینقانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه دوشنبه شانزدهم امرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

### قانون مربوط با اجازه پرداخت تفاوت ترمیم حقوق آموزگاران

مصوب ۱۴ آذر ماه ۱۳۳۴

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود از اول آبان ماه ۱۳۳۴ تفاوت ترمیم حقوق آموزگاران را برطبق اشل جدید مقرر در قانون آذر ۱۳۳۳ از محل مجموع صرفه جوئی های بودجه ۱۳۳۴ وزارت فرهنگ و مازاد اضافه اعتبار موضوع قانون شانزدهم امرداد ۱۳۳۴ پرداخت نماید. تفاوت ترمیم مزبور برای سال ۱۳۳۵ در بودجه وزارت فرهنگ منظور خواهد گردید.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه سه شنبه چهاردهم آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه روز ۱۱ آذر ماه ۱۳۳۴ مورد تأیید مجلس سنا واقع شده است

## قانون اجازه برقراری حکومت نظامی در هشت نقطه

از منطقه خوزستان برای مدت سه ماه

مصوب ۲۶ اردیبهشت ماه ۱۳۳۳

**ماده واحده** - بدولت اجازه داده میشود مقررات فرمانداری نظامی رادر هشت

نقطه از منطقه خوزستان بشرح زیر :

آبادان - گچساران - لآلی - بندر معشور - آغا جاری - خرمشهر - مسجد

سلیمان - هفت گل . از تاریخ ساعت ۵ صبح روز ۳۳/۲/۶ برای مدت سه ماه تا تاریخ

ساعت ۵ صبح روز ۳۳/۵/۶ برقرار نماید .

اینقانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه یکشنبه بیست و ششم

اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه دوشنبه دهم خردادماه ۱۳۳۳

بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون اجازه برقراری حکومت نظامی در سراسر راه آهن ایران

تا شش کیلومتری اطراف آن برای مدت سه ماه

مصوب ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۳۳

**ماده واحده** - بدولت اجازه داده میشود مقررات فرمانداری نظامی را از

تاریخ ۳۳/۲/۹ در سراسر راه آهن ایران بشرح زیر :

۱- در مسیر راه آهن تا شش کیلومتری اطراف خط آهن .

۲- در قراء و قصبات و شهرهایی که در مسیر راه آهن واقع شده است .

بمدت سه ماه تا تاریخ ۳۳/۵/۹ برقرار نماید .

اینقانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه سه شنبه بیست و هشتم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه پنجشنبه ۶ خرداد ماه ۱۳۳۳  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

### قانون اجازه برقراری حکومت نظامی در شهرستان

تهران برای مدت سه ماه

مصوب ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۳۳

ماده واحده - بدولت اجازه داده میشود مقررات فرمانداری نظامی را در شهرستان تهران از تاریخ ساعت ۵ صبح روز ۱۵/۲/۳۳ برای مدت سه ماه تا تاریخ ساعت ۵ صبح روز پانزدهم امرداد ماه ۳۳ برقرار نماید .

اینقانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه سه شنبه بیست و هشتم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه پنجشنبه ۶ خردادماه ۱۳۳۳  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

### قانون اجازه برقراری حکومت نظامی در پالایشگاه کرمانشاه

برای مدت سه ماه

مصوب ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۳۳

ماده واحده - بدولت اجازه داده میشود مقررات فرمانداری نظامی را از تاریخ

ساعت ۵ صبح روز ۳۳/۲/۷ بمدت سه ماه تا تاریخ ساعت ۵ صبح ۳۳/۵/۷ در پالایشگاه  
کرمانشاه برقرار نماید.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه سه شنبه بیست و هشتم  
اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه دوشنبه ۱۰ خرداد ماه ۱۳۳۳  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

### قانون راجع به تثبیت پشتوانه اسکناس

مصوب ۱۷ تیر ماه ۱۳۳۳

**ماده اول -** هیأت نظارت اندوخته اسکناس بانک ملی ایران مکلف است در  
مقابل اسکناسهایی که تا تاریخ تصویب این قانون منتشر شده و یا بعداً انتشار خواهد  
یافت پشتوانه بشرح زیر نگاهدارد:

**الف -** حد اقل چهل درصد طلا و ارزهای قابل تبدیل یا تضمین شده بطلا مشروط  
باینکه هیچگاه مقدار طلا از سی و پنج درصد کل پشتوانه کمتر نباشد.

**ب -** حد اکثر طلا یا ارز قابل تبدیل یا تضمین شده بطلا که علاوه بر پشتوانه  
۴۰ درصد عنداللزوم برای اخذ ریال میتوان به پشتوانه سپرد هیچگاه از هم ارز  
سی میلیون دلار بنرخ رسمی ۳۲/۲۵ ریال نباید تجاوز کند.

**ج -** بقیه تا میزان صد درصد اسناد بدهی دولت خواهد بود و جوهرات موضوع  
قانون ۲۵ آبان ۱۳۱۶ بعنوان وثیقه اسناد بدهی دولت تحت نظر هیأت نظارت اندوخته  
اسکناس باقی خواهد ماند.

**تبصره ۱ -** موجودی طلای پشتوانه در تاریخ تصویب این قانون بهیچوجه از

اختیار هیأت نظارت اندوخته اسکناس خارج نخواهد شد و منحصراً پستوانه اسکناس طبق بند (الف) قرار خواهد گرفت .

**تبصره ۲** - ارزش طلای پستوانه کماکان از هر گرم ۳۶/۲۹۰۱۳۳۳۵ ریال و ارزشهای پستوانه بر مبنای نرخهای صندوق بین المللی پول و بر اساس هر دلار ۳۲/۲۵ ریال خواهد بود .

**تبصره ۳** - سهمیه دولت ایران در صندوق بین المللی پول و بانک بین المللی ترمیم و توسعه ( موضوع قوانین مصوب ششم دیماه ۱۳۲۴ و بیست و ششم فروردین ۱۳۲۷ ) جزو پستوانه مقرر در بند (الف) محسوب خواهد شد .

**تبصره ۴** - معادل مبلغی که از اسناد بدهی دولت جزو پستوانه قرار خواهد گرفت از بدهی های موعده گذشته ای که دولت بقسمت بانکی بانک ملی ایران دارد کسر خواهد شد .

**ماده دوم** - اجرای قسمت (ب) ماده اول این قانون به پیشنهاد بانک ملی ایران و تصویب هیأت مشترک کی از اعضای شورای عالی بانک ملی ایران و هیأت نظارت اندوخته اسکناس خواهد بود .

**تبصره ۵** - جلسات هیأت مشترک وقتی رسمیت خواهد داشت که لااقل پنج نفر از اعضای شورای عالی بانک و پنج نفر از اعضای هیأت نظارت اندوخته اسکناس در جلسات حضور داشته باشند و تصمیمات هیأت مشترک در صورتی که ده نفر حاضر باشند با موافقت لااقل هفت نفر و در صورت تجاوز با موافقت دو ثلث از اعضای حاضر گرفته میشود .

**ماده سوم** - از جریان خارج کردن هر نوع اسکناس و تعویض اسکناسهائی که از جریان خارج میشود با نوع دیگر اسکناس بنا به پیشنهاد بانک ملی ایران

و موافقت هیأت مشترک مذکور در ماده ۲ و بتصویب هیأت وزیران صورت خواهد گرفت .

اسکناس هائی که تعویض آن در ظرف مدت معینی اعلام میشود پس از انقضای آن مدت از درجه اعتبار ساقط خواهد بود .

مهلتی که برای تعویض اسکناس های مذکور تعیین میشود در هر مورد از یکسال کمتر نخواهد بود .

**تبصره** - تفاوت حاصله از میزان اسکناس انتشار یافته و اسکناس جمع آوری شده بِنفع دولت خواهد بود و مادام که دولت بدهی بیانک دارد بابت بدهی دولت بقسمت بانکی بانک ملی ایران محسوب خواهد شد .

**ماده چهارم** - نمایندگی دولت در هیأت نظارت اندوخته اسکناس با وزیر دارائی خواهد بود . دو نفر نماینده مجلس شورای ملی که طبق مفاد تبصره ماده ۲۹ قانون اساسنامه بانک ملی ایران بعضویت هیأت نظارت اندوخته اسکناس انتخاب میشوند تا انتخاب جانشین خود باین سمت باقی خواهند ماند .

**تبصره** - بازرس دولت در بانک ملی ایران در موقع تصدی بهیچ عنوان نمیتواند سمت دیگری در دستگاههای دولتی و بنگاههای وابسته بدولت داشته باشد .

**ماده پنجم** - اسکناسهائی که بانک ملی ایران بخارج سفارش میدهد در موقع ورود بکشور از پرداخت هر گونه حقوق گمرکی و عوارض دیگر معاف خواهد بود .

**ماده ششم** - دولت مکلف است :

**الف** - از سال ۱۳۳۴ در ظرف شش سال کلیه وامهائی را که بشرکت ملی نفت ایران مستقیماً یا بطور غیرمستقیم توسط بانک ملی ایران داده شده است باقسط



متساوی سالیانه از محل درآمد های شرکت مزبور واریز نماید .  
 ب - از سال ۱۳۳۴ حق السهمی را که از سود بانک بدولت تعلق خواهد گرفت مادام که دولت بدهی بقسمت بانکی بانک ملی ایران دارد بمنظور تقلیل بدهی های مزبور ببانک ملی ایران بپردازد .

**ماده هفتم -** وامهائی که قسمت بانکی بانک ملی ایران ممکن است در آتیه طبق قوانین بدولت و سازمان برنامه و شهرداریها و شرکت ها و بنگاههای تشکیل یافته با سرمایه دولت بدهد منحصرأ باید بمصرف عمران و یا افزایش تولید کشور برسد . بانکهاییکه با سرمایه دولت تشکیل شده یا میشوند از این قاعده مستثنی هستند بشرط اینکه وام دریافتی آنها بمصرف اعطای وام بدولت و شهرداریها و وامهای غیر تولیدی بنگاهها و شرکت هائی که با سرمایه دولت تشکیل یافته اند نرسد . وزارت دارائی باید نظارت نماید که وامهای مذکور فقط برای امور عمرانی و تولیدی گرفته شود .

**تبصره ۱ -** چون از سرمایه بانک رهنی ایران که نصف آن بوزارت دارائی و نصف دیگر ببانک ملی ایران تعلق دارد فقط يك ثلث پرداخت شده است بمنظور گشایش در معاملات جاری بانک رهنی ایران بانک ملی ایران مکلف است یکصد و پتجاه میلیون ریال دیگر از سهمیه خود را ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون ببانک رهنی ایران بپردازد .

بانک ملی ایران سهمیه خود را از محل تفاوت حاصله از تغییر مأخذ پشتوانه موضوع این قانون پرداخت خواهد نمود . وجوه حاصله از این قانون که در اختیار بانک رهنی ایران قرار میگیرد هفتاد و پنج درصد آن در استانها و شهرستانها و بیست و پنج درصد بقیه در تهران بمصرف خواهد رسید .

**تبصره ۲ -** از پولی که از محل تفاوت تغییر پشتوانه بدست میآید مبلغ پنجاه میلیون ریال بسمایه بانک کارگشائی اضافه میگردد .

**تبصره ۳ -** بانک ملی ایران مکلف است از تاریخ تصویب این قانون ناشش ماه مبلغ پنجاه میلیون ریال با حق العمل صدی سه در اختیار بانک کشاورزی قرار دهد که توسط آن بانک برای وامهای کشاورزی در شهرستانها بمصرف برسد .

**تبصره ۴ -** تخلف از مفاد این ماده بمنزله دخالت غیر قانونی در اموال عمومی میباشد و متخلف طبق قوانین مربوطه مجازات خواهد شد .

**تبصره ۵ -** حق الحفظه و کارمزد بانک کارگشائی که در مقابل اموال منقول بهر عنوان از وام گیرنده دریافت میدارد تا مبلغ ده هزار ریال از صدی یک و نسبت بمازاد از صدی چهار نباید تجاوز نماید .

**ماده هشتم -** حق العمل کلیه بدهیهای دولت اعم از تنخواه گردان و غیره و کارمزد انتقالات و جوه دولت باموافقت وزارت دارائی و بانک ملی ایران تعیین خواهد شد .  
**ماده نهم -** هر قانون یا موادی از قوانین که با مقررات این قانون متناقض باشد ملغی است .

**ماده دهم -** آئین نامه این قانون به پیشنهاد بانک ملی ایران و تصویب هیأت مشترک مندرج در ماده دوم و بموجب تصویب نامه هیأت وزیران بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

این قانون که مشتمل بر ده ماده و دوازده تبصره است در جلسه روز پنجشنبه هفدهم تیر ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه چهارشنبه ۳۰ تیر ماه ۱۳۳۳

بتصویب مجلس سنا رسیده است .

## قانون مربوط بدعوت کارمندان از کار برکنار شده در دولت سابق بکار

مصوب ۴ آذر ماه ۱۳۳۳

**ماده واحده -** کلیه کارمندان دولت اعم از اداری و قضائی و لشگری که در دوره نخست وزیری آقای دکترمصدق بعنوان تصفیه یا بازنشستگی (ولو بدرخواست خودشان) از کار برکنار شده یا تبدیل رتبه یا یافته‌اند بوضع استخدامی قبلی خود بازگشت داده میشوند. دولت مکلف است ظرف دو ماه از تاریخ تصویب این قانون اشخاص نامبرده را در صورت تقاضا بکار دعوت نماید مدلول این ماده مانع از آن نخواهد بود که چنانچه از مشمولین این قانون تخلفات و سوء رفتاری مشهودباشد طبق مقررات انتظامی مورد تعقیب و مجازات قرار گیرند.

**تبصره ۱ -** وزیر دادگستری بطور کلی حق دارد برای تشخیص صلاحیت قضاوت هر یک از قضات که لازم بداند از دادگاه عالی انتظامی تقاضای رسیدگی به صلاحیت آنان نموده دادگاه انتظامی مکلف است در اسرع اوقات در باب صلاحیت قضاوت و رتبه‌ای که متناسب بداند (اعم از اداری یا قضائی) نظر خودرا اعلام دارند.

**تبصره ۲ -** بازنشستگی که سنین خدمت و عمر آنان بسا مقررات قانون بازنشستگی مطابقت داشته مشمول این قانون نمیشوند.

**تبصره ۳ -** افسرانی که بدون تقاضای شخصی و یا قبل از احراز شرائط بازنشستگی از آغاز سال ۱۳۲۷ بازنشسته شده‌اند نیز مشمول این قانون بوده و وزارت جنگ میتواند در صورت احتیاج ظرف مدت دو ماه مقرر آنها را بخدمت احضار نماید.

**تبصره ۴ -** کسانی که صرفاً بعلمت تخلف ناشی از طرز تعقیب متهمین بداشتن مرام اشتراکی یا مخالفت بامقام سلطنت مشروطه در زمان حکومت سابق محکومیت

انتظامی پیدا کرده‌اند و هیچ‌گونه سابقه محکومیت دیگری نداشته باشند بوضعیت استخدامی قبلی و حیثیت قضائی خود برمیگردند.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره است در جلسه پنجشنبه چهارم آذر ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۱۷ آبان ماه ۱۳۳۳

بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون حمایت کارمندان مسلول و پیش‌گیری بیماری سل

مصوب ۹ دیماه ۱۳۳۳

**ماده واحده -** کلیه حقوق بگیران از خزانه دولت و شهرداریها و بنسگاهها و مؤسسات وابسته بدولت و کارگران کارخانجات و کارمندان بانکها که بوسیله مقامات رسمی وزارت بهداشتی مسلول شناخته شوند تا موقعی که طبق گواهی وزارت بهداشتی خطر سرایت از آنها بر طرف نشده است از کارمعاف خواهند بود و حقوق و مزایای خود را دریافت خواهند داشت و این مدت نیز جزء خدمت رسمی آنان محسوب میشود.

**تبصره -** دولت مکلف است در ظرف سه ماه برنامه عملی مبارزه باسل را از حیث ساختمان آسایشگاهها درمراکز که وزارت بهداشتی صلاح بداند و جداساختن مسلولین و جا دادن بانها و امثال آن تهیه نموده لایحه‌ای در این خصوص تنظیم و بمجلس تسلیم کند.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره است در جلسه روز پنجشنبه نهم دیماه بتصویب مجلس شورای ملی و در جلسه روز دوشنبه هیجدهم بهمن ماه ۱۳۳۳ بتصویب مجلس سنا رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

## قانون مربوط باصلاح قانون آب وفاضل آب شهر تهران

مصوب ۱۲ دیماه ۱۳۳۳

**ماده ۱ -** بیانک ملی ایران اجازه داده میشود علاوه بر یکهزار میلیون ریال وام موضوع تبصره ۲۲ ماده ۲ قانون بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور مصوب تیرماه ۱۳۲۸ تا میزان سیصد میلیون ریال دیگر با همان شرایط وام قبلی اعتبار بدهد که با توجه بقوانین و شرایط مربوطه بمصرف تکمیل عملیات لوله کشی آب تهران و آماده ساختن آن برای بهره برداری و توزیع آب پاک برسد.

**تبصره -** دولت مکلف است ظرف شش ماه بر نامه لوله کشی آب مراکز استانها و شهرها را تهیه و برای تصویب بمجلسین تسلیم نماید.

**ماده ۲ -** مسئولیت اداره کردن سازمان مستقل آب متعلق بشهرداری که دارای شخصیت حقوقی و بر طبق موازین قانون تجارت عمل مینماید بعهده مدیر عامل فعلی سازمان آب تهران محول میگردد که انتصاب او طبق تبصره ۲۲ ماده ۲ قانون بودجه سال ۱۳۲۸ صورت میگردد.

**ماده ۳ -** مسئولیت اجراء طرحهای لوله کشی و فاضل آب تهران بعهده سازمان مستقل آب محول میگردد که از محل درآمد خالص آب پس از کسر استهلاک و وامهای خود و از محل دیگری که دولت با تصویب مقامات قانونگذاری تعیین خواهد کرد بتدریج طرحهای لازم را تنظیم و بموقع اجرا بگذارند.

**تبصره -** تمام شهرستانها در صورتی که براهنمائیهای سازمان آب تهران نیازمند باشند سازمان آب تهران از راهنمائیهای لازم مضایقه و امساک نخواهد کرد.

**ماده ۴ -** وزارت کشور مکلف است ظرف ششماه از تاریخ تصویب این قانون لایحه قانونی خاصی بمنظور جلوگیری از دخالتهای غیر مجاز در تأسیسات آب

شهرها و کیفر بزه‌های بهداشتی تنظیم و با موافقت وزارت دادگستری و وزارت بهداری بمقامات قانونگذاری تقدیم نمایند و پس از تصویب در کمیسیونهای دادگستری و بهداری مجلسین بطور آزمایش قابل اجرا خواهد بود.

**ماده ۵ -** کلیه لوازم و مصالح مورد نیاز لوله کشی و فاضل آب شهرها از هر قبیل طبق تشخیص وزارت کشور از کلیه حقوق گمرکی و کلیه عوارض معاف خواهد بود.

**ماده ۶ -** هرگونه تصمیم یا اقدامی از طرف هر یک از دستگاههای دولتی و ملی که ارتباط با آب و فاضل آب تهران داشته باشد مستلزم جلب نظر قبلی سازمان آب خواهد بود.

**ماده ۷ -** دولت مکلف است ظرف سه ماه لایحه لازم برای رفع نواقص لوله کشی شهرهایی که لوله کشی آن شروع شده است تهیه و بمجلسین تقدیم نماید.

این قانون که مشتمل بر هفت ماده و دو تبصره است در جلسه یکشنبه دوازدهم دیماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی و در جلسه دوشنبه ۲۵ بهمن ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس سنا رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

## قانون اجازه تعویض اسکناسهای پنجاه و یکصد ریالی

مصوب ۲۳ دیماه ۱۳۳۳

**ماده واحده -** بیانک ملی ایران اجازه داده میشود وجه اسکناسهای پنجاه و یکصد ریالی منسوخهای را که طبق موافقت هیئت دولت تا پایان اردیبهشت ماه ۱۳۳۱ بنحو امانی از اشخاص قبول شده و صورت آن در بانک موجود است بصاحبان اسکناس که سپرده آنها حد اکثر پنجهزار ریال است پرداخت نماید و وجه پرداختی

را از محل تفاوت جمع آوری اسکناسهای مذکور که قبلاً بحساب بدهی دولت نزد بانک منظور گردیده محسوب دارد .

اینقانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه پنجشنبه بیست و سوم دیماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۲۰ دیماه ۱۳۳۳

بتصویب مجلس سنا رسیده است

لایحه قانونی مربوط با اجازه تحصیل اعتبار از کشورهای متحده

آمریکای شمالی و انگلستان

مصوب پنجم اسفند ماه ۱۳۳۳

**ماده واحده -** بدولت اجازه داده میشود برای تأمین هزینههای اجراء طرحهای عمرانی و تولیدی و قسمتی از احتیاجات ضروری کشور تا میزان یکصد و پنجاه میلیون دلار از کشورهای متحده آمریکای شمالی و تا میزان ده میلیون لیره از دولت انگلستان تحصیل اعتبار نماید .

مبلغی که دولت میتواند از اعتبار های فوق برای تأمین احتیاجات ضروری مصرف کند ۷۵ میلیون دلار خواهد بود .

نرخ بهره ده میلیون لیره از قرار ۴٪ در سال و نرخ ۷۵ میلیون دلار مربوط با احتیاجات ضروری از قرار ۳٪ در سال و ۷۵ میلیون دلار بقیه با بهره ای بنرخ روز استقراض مشروط بر اینکه میزان آن بالاتر از آنچه که بانک صادرات و واردات واشنگتن در موارد مشابه با دیگران محسوب میکنند نباشد .

مدت پرداخت ده میلیون لیره در ظرف پنجسال که بعد از دو سال شروع

میشود و مدت پرداخت ۷۵ میلیون دلار مربوط باحتیاجات ضروری ۳۵ سال و مدت پرداخت ۷۵ میلیون دلار دیگر بر حسب نوع کار متفاوت خواهد بود.

شرائط فنی از قبیل طرز استهلاك و امثال آن بین دولت ایران و دولتهای آمریکا و انگلستان تعیین خواهد گردید.

**تبصره ۱ -** برای تأمین نظارت مجلس شورای ملی در نحوه مصرف اعتبارات تولیدی و عمرانی موضوع این لایحه دولت مکلف است فهرستی از طرحهای عمرانی و تولیدی با برآورد هزینه هریک بمجلس تقدیم نماید. مجلس مطالعه طرحهای مزبور را از نظر کلی و غیر فنی به کمیسیونهای مربوطه ارجاع و کمیسیونهای مزبور در ظرف حد اکثر یکماه نظر قطعی خودرا اعلام خواهند نمود که از همان قرار اقدام شود و الا طرحهای تسلیمی بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

**تبصره ۲ -** ۷۵ میلیون دلاری که برای هزینههای ضروری اختصاص داده شده بمنظور خرید قند و شکر و دارو و آهن آلات و امثال آن میباشد و ریال حاصله از آن در حساب مخصوصی نگاهداری و استفاده از آن بانصوب مجلس شورای ملی خواهد بود.

دولت مکلف است در صورت تحصیل اعتباری اضافه بر ۳۲ میلیون دلار برای احتیاجات ضروری هم ارز ۲۳ میلیون دلار را بمصرف ازدیاد سرمایههای بانکههای کشاورزی - رهنی و ساختمانی و تأسیس بانک معدنی و صنعتی برساند. دولت موظف است لوایح لازم برای اجرای این امر را ظرف یکماه تهیه و برای تصویب تقدیم مجلس شورای ملی نماید.

**تبصره ۳ -** دولت مکلف است حد اکثر تا آخر سال ۱۳۳۵ از راه تقلیل



مخارج و تثبیت سازمان ادارات دولتی و ازدیاد درآمد بودجه کشور را متعادل نموده و برنامه اقداماتی که برای اجرای این هدف ضروری است در نظر گرفته گزارش آنرا تا قبل از آخر سال ۱۳۳۳ تقدیم مجلس شورای ملی نماید.

**تبصره ۴ -** کلیه وجوه دولتی و درآمدهای اختصاصی وزارتخانه ها و ادارات و بنسگاههایی که بسرمایه دولت تشکیل گردیده و همچنین کلیه وجوه حاصله از قرضه یا اعتبارات خارجی و بالاخره هر گونه درآمدیکه عاید دستگاههای دولتی یا وابسته بدولت میگردد از هر حیث که باشد باستثنای وجوه متعلق بیانکهای دولتی و شرکت بیمه باید در حسابهای متعلق بخزانة داری کل و در بانک ملی ایران متمرکز گردد خزانة داری کل موظف است در آخر هر سال صورت ریز وجوه حاصله از هر نوع درآمد را و میزان مصارف هر يك از حسابها رامنشر نماید تا کلیه دریافتها و پرداختهای مملکتی بمر عنوان که باشد معلوم و مشخص گردد.

قوانینی که برای مصارف يك قسمت از درآمدهای مملکتی از مجلسین گذشته است کماکان بقوت خود باقی بوده و بهیچوجه این تمرکز مالی مانع اجرای آن قوانین و مصرف درآمدهایی که محل خرج آنها مشخص میباشد نخواهد بود لیکن هر گونه مقرراتی که مخالف تمرکز وجوه و عوائد مملکتی در خزانة داری کل باشد ملغی میگردد.

قانون بالا که مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره است در جلسه پنجمین پنجم اسفند ماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۱۹ اسفند ماه ۱۳۳۳  
مورد تأیید مجلس سنا واقع شده است

## قانون تمدید مدت رسیدگی کمیسیونهای مشترک بلوایح

تصویبی آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات

مصوب ۱۰ اسفند ماه ۱۳۳۳

ماده واحده - مدت رسیدگی کمیسیونهای مشترک مجلسین بلوایح تقدیمی

از طرف دولت مربوط به لوایح آقای دکتر مصدق از تاریخ انقضاء برای یکبار بمدت چهار ماه تمدید میشود. ایام تعطیل عید نوروز جزء مدت تمدیدی مزبور محسوب نخواهد شد.

تبصره ۱ - لوایحی که در مدت مقرر از طرف کمیسیونهای مجلسین مورد

تصویب واقع نگردد ملغی خواهند بود.

تبصره ۲ - کمیسیونهای مشترک نباید ضمن اصلاح مواد و مقررات لوایح

تقدیمی قوانینی بتصویب برسانند که مستقیم یا غیر مستقیم مستلزم مخارج جدیدی بشود و همچنین مجاز نیستند که بر مالیاتها یا عوارض فعلی چیزی اضافه نمایند.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره است در جلسه سه شنبه دهم

اسفند ماه یک هزار و سیصد و سی سه بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۲۱ اسفند ماه ۱۳۳۳

بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون راجع با کتشاف و بهره برداری از منابع طبیعی

### (فلات قاره) ایران

مصوب ۲۸ خرداد ماه ۱۳۳۴

ماده اول - کلمه فلات قاره مستعمل در این قانون همان معنی را دارا است که

از کلمات مصطلح Continental-Scelf کنتینانتال شلف (بزبان انگلیسی) یا پلاتو

کنتینانتال Pleateau-Continental (بزبان فرانسه) مستفاد میگردد .

**ماده دوم** - مناطق و همچنین منابع طبیعی کف دریا و زیر کف دریا تا حدود فلات قاره سواحل ایران و سواحل جزائر ایران در خلیج فارس و بحر عمان متعلق بدولت ایران و تحت حاکمیت دولت ایران بوده و میباشد .

**تبصره** - در مورد بحر خزر بنای عمل طبق اصول حقوق بین المللی مربوط به دریا های بسته بوده و میباشد .

**ماده سوم** - در صورتیکه فلات قاره مندرج در ماده قبل تا سواحل کشور دیگری بسط داشته یا با کشور همجوار دیگری مشترك باشد در صورت بروز اختلاف نسبت بحدود فلات قاره ایران اختلاف مزبور بر اساس انصاف حل خواهد شد و دولت برای حل این قبیل اختلافات احتمالی از طریق سیاسی اقدامات لازم را خواهد نمود .

**ماده چهارم** - این قانون در مقررات مندرج در قانون ۲۴ تیرماه ۱۳۱۳ مربوط به تعیین حدود آبهای ساحلی و منطقه نظارت دولت در دریا ها تغییری نداده و قانون مزبور بقوت خود باقی است .

**ماده پنجم** - این قانون در وضع آبهای روی فلات قاره از لحاظ حق کشتیرانی آزاد و کامل زیر دریا تغییری نخواهد داد و دولت میتواند مؤسسات لازم را بمنظور اکتشاف و بهره برداری از منابع طبیعی روی فلات قاره ایجاد نموده و هرگونه اقدامی را که برای تأمین امنیت مؤسسات مزبور لازم باشد بعمل آورد .

این قانون که مشتمل بر پنج ماده و یک تبصره است در جلسه یکشنبه بیست و هشتم خرداد ماه یک هزار و سیصد و سی چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۲ تیرماه ۱۳۳۳

بتصویب مجلس سنارسیده است

## قانون مربوط باحتساب مدت نمایندگی سناتور ها جزو سنین خدمت

مصوب ۸ تیر ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - نمایندگان مجلس سنا که سابقه خدمات دولتی (اعم از قضائی- یا کشوری) دارند از حیث اینکه مدت نمایندگی آنها جزو خدمت محسوب گردد مشمول ماده ۶۳ قانون استخدام کشوری خواهند بود.

**تبصره** - مستخدمین کشوری و قضائی و لشگری که نماینده مجلس شورایی ملی یا پنا شده یا میشوند در صورتیکه کمتر از سی سال سابقه خدمت داشته باشند کسری آن مدت تا سی سال از مدت نمایندگی در مجلس شورای ملی و سنا محسوب و متناسب مدت مذکور بر حقوق تقاعدشان افزوده خواهد شد مشروط باینکه کسور بازنشستگی مربوط باین مدت را بپردازند.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره است در جلسه پنجشنبه هشتم تیر ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه دو شنبه پانزدهم آذر ماه ۱۳۳۳ بتصویب مجلس سنارسیده است

## قانون مربوط به اجازه اجراء ۲۴ فقره از لوایح مصوبه آقای دکتر مصدق

مصوب ۱۶ مرداد ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - دولت مجاز است ۲۴ فقره لوایح مصوب آقای دکتر مصدق که طبق فهرست ضمیمه تقدیم مجلس سنا میشود و در سابق بکمیسوینهای مشترك مجلسین ارجاع و در کمیسوینهای مزبور مورد بحث و یا هنوز مطرح نشده مادام که لوایح مزبور بتصویب مجلسین نرسیده است کماکان اجرا نماید.

تبصره - مدت اجراء موقت این قانون چهار ماه از تاریخ ابلاغ آن بدولت مییاشد و هرگاه ظرف مدت نامبرده لوایح مذکور بتصویب مجلسین نرسد اجراء موقت آنها موقوف و تصویب این لوایح جریان عادی قانونگذاری را طی خواهد کرد .  
 این قانون که مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره و فهرست ضمیمه است در جلسه دوشنبه شانزدهم امرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

### لایحه مربوط بوزارت فرهنگ

- ۱- لایحه راجع به تحریک دانش آموزان و امتحان دهندگان سرپیچی از اجرای مقررات امتحانی .
- ۲- لایحه راجع به مجازات دانش آموزان و دانشجویان و یا اشخاصیکه بجای دیگری در امتحانات شرکت میکنند .

### لایحه مربوط بوزارت دارائی

- ۱- لایحه مربوط به کالاهای وارده از طرف اداره همکاری فنی .
- ۲- لایحه راجع به تأسیس پلیس گمرک .
- ۳- لایحه راجع به نسخ تصویبنامه‌های مربوط بامور استخدامی .
- ۴- لایحه وصول عوارض از بنزین بمنظور کمک بمستمندان .

### لایحه مربوط بوزارت کشاورزی

- ۱- لایحه اجازه تأسیس بنگاه آبیاری .
- ۲- لایحه قطع درخت گردو و دریافت عوارض از چوبهای صادراتی .

## لایحه مربوط بوزارت کشور

- ۱- لایحه مربوط به بنگاه عمرانی کشور .
- ۲- لایحه بازنشستگی افسران و کارمندان و افراد و ردیف افراد شهربانی کل کشور و افسران و همردیفان و استواران و درجه‌داران و افراد پلیس راه آهن با رعایت قانون دعوت کارمندان از کار برکنار شده بکار مصوب ۳۳/۹/۴ .

## لایحه مربوط بوزارت اقتصاد ملی

- ۱- لایحه مربوط به معادن برای مدت سه ماه و با قید اینکه دولت در ظرف این مدت لایحه جامعی برای معادن تقدیم مجلسین نماید .
- ۲- لایحه سازمان صنایع کشور .

## لایحه مربوط بوزارت کار

- ۱- لایحه بیمه اشخاص ثالث در مقابل حوادث .
- فهرست لوایحی که مورد احتیاج وزارت دادگستری است
- ۱- لایحه مجازات اخلاک‌گران در صنایع نفت ایران مصوبه ۳۱/۷/۲۲
- ۲- لایحه اصلاح ماده ۱۳ قانون راجع بورد و اقامت اتباع خارجه در ایران مصوبه ۳۱/۱۱/۱۶
- ۳- لایحه مربوط بدفاتر اوراق اداره ثبت کل مصوبه ۳۱/۱۰/۲۱
- ۴- لایحه مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد و اخلال در نظم و امنیت عمومی مصوبه ۳۱/۷/۱۷
- ۵- لایحه اصلاح ماده ۴۳ قانون مجازات مرتکبین قچاق » ۳۱/۸/۱۴

- ۶- لایحه چک بی محل مصوبه ۳۱/۸/۲۷
- ۷- لایحه تشدید مجازات بزه عبور از مرز مصوبه ۳۱/۷/۲۸
- ۸- لایحه اصلاح مواد ۲۳ و ۲۴ قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب اسفند ۱۳۱۲ مصوبه ۳۲/۲/۱۶
- ۹- لایحه اصلاح قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوبه ۳۲/۳/۲۵
- ۱۰- لایحه مربوط به متهمین قاچاق مصوبه ۳۲/۴/۲۱
- ۱۱- تهیه وسایل مبارزه با قاچاق .
- فهرست فوق‌ضمیمه قانون مربوط با اجازه اجراء ۲۴ فقره از لوایح مصوبه آقای دکتر مصدق بوده و صحیح میباشد .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه چهارشنبه ۱۱ مردادماه ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سناریسیده است

### قانون منع کشت خشخاش و استعمال ترياک

مصوب ۷ آبانماه ۱۳۳۴

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون کشت خشخاش و تهیه و ورود مواد افیونی ( ترياک و شیره و سایر مشتقات آن ) و استفاده از اماکن عمومی برای استعمال مواد مزبوره و ساختن و وارد کردن آلات و ادوات مربوطه به آن در سراسر کشور ایران ممنوع خواهد بود .

ماده ۲ - از تاریخ تصویب این قانون تا ششماه مهلت داده میشود که معتادین بمواد افیونی خود را بمراکزی که وزارت بهداشتی آگاهی خواهد کرد معرفی نمایند تا وسائل معالجه در دسترس آنان گذاشته شود .

**تبصره** - دولت مکلف است بوسیله بانک کشاورزی و سایر بنگاه‌های وابسته بخود کمکهای اعتباری بصورت وامهای طویل‌المدت و همچنین کمکهای فنی لازم بمنظور تسهیل تبدیل زراعت خشخاش بزراعت‌های دیگر در حدود مقدرات و توانائی خود بکشاورزانی که فاقد استطاعت مالی باشند بعمل آورد و نیز دولت ملزم است اعتبار کافی برای اجرای مقررات ماده ۲ در اختیار وزارت بهداری بگذارد.

**ماده ۳** - پس از انقضای مدت شش ماه مذکور در ماده قبل استعمال مواد افیونی و نگاهداری و خرید و فروش آن ممنوع خواهد بود.

**ماده ۴** - دولت مکلف است منتهی تا یکماه از تاریخ تصویب این قانون آئین نامه اجرائی و جریمه لازم و همچنین طرز مجازات متخلفین از مقررات این قانون را تنظیم و پس از تصویب کمیسیونهای مربوطه مجلسین که مشترکاً تشکیل میشود بموقع اجرا گذارد.

**ماده ۵** - وزارتخانه های بهداری و کشور و دارائی و کشاورزی و دادگستری مأمور اجرای اینقانون میباشند.

اینقانون که مشتمل بر پنج ماده و یک تبصره است در جلسه سه‌شنبه یازدهم مهر ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید و پس از اعاده آن از طرف مجلس سنا در تاریخ هفتم آبانماه یکهزار و سیصد و سی و چهار ابلاغ آن بدولت از طرف مجلس شورای ملی تأیید گردید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه دوشنبه اول آبانماه ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است



## قانون راجع بجلب و حمایت سرمایه های خارجی

مصوب ۷ آذرماه ۱۳۳۴

**ماده ۱-** اشخاص و شرکتها و مؤسسات خصوصی خارجی که با اجازه دولت ایران طبق مفاد ماده ۲ این قانون سرمایه خود را بصورت نقد - کارخانه - ماشین آلات و قطعات آنها - ابزار - حق الاختراع و خدمات تخصصی و امثال آنها بمنظور عمران و آبادی و فعالیت تولیدی اعم از صنعتی - معدنی - کشاورزی و حمل و نقل بایران وارد کنند از تسهیلات مندرج در این قانون برخوردار خواهند شد .

**ماده ۲-** برای رسیدگی و اظهار نظر در خصوص پیشنهاد های رسیده راجع بورود سرمایه های خارجی هیأتی به ریاست مدیر کل بانک ملی ایران و مرکب از معاونین وزارت دارائی - وزارت امور خارجه - وزارت اقتصاد ملی - مدیرعامل سازمان برنامه یا یکی از معاونین او - رئیس اطاق بازرگانی تهران یا یکی از نواب او و رئیس کمیسیون ارز در بانک ملی ایران تشکیل می گردد تصمیمات هیئت بوسیله وزیر اقتصاد ملی بهیئت وزیران برای تصویب و صدور اجازه پیشنهاد خواهد شد .

پیشنهادهاییکه برای بکار انداختن سرمایه های خارجی در شهرستانها واصل میشود مقدم بر پیشنهاد های مربوط بمرکز مورد رسیدگی و صدور اجازه قرار خواهد گرفت .

**ماده ۳-** سرمایه هایی که مطابق ماده یک این قانون بایران وارد میشود و منافع حاصل از بکار افتادن سرمایه های مزبور در ایران مشمول حمایت قانونی دولت بوده و کلیه حقوق و معافیت ها و تسهیلاتی که برای سرمایه ها و بنگاههای تولیدی خصوصی داخلی موجود است شامل سرمایه ها و بنگاههای خارجی نیز خواهد بود .

چنانچه با وضع قانون خاصی از صاحب سرمایه ای سلب مالکیت شود دولت جبران عادلانه خسارت وارده را تضمین میکند بشرط آنکه در مدت سه ماه پس از سلب

مالکیت تقاضای جبران خسارت وارده بهیئت مذکور در ماده ۲ تسلیم شود و در صورت بروز اختلاف رسیدگی به ادعای جبران عادلانه خسارت وارده ای که دولت آنرا تضمین میکند در محاکم صلاحیتدار ایران بعمل میآید در اینگونه موارد دولت میتواند اجازه انتقال سرمایه را بخارج بدون رعایت شرایط ماده ۵ بدهد :

**تبصره ۱ -** قانون مربوط بکسب اموال غیر منقول اتباع خارجی مصوب ۱۳۱۰/۳/۱۶ بقوت خود باقی است .

**تبصره ۲ -** اشخاص و شرکتهای و مؤسسات خصوصی مذکور در ماده ۱ حق ندارند سهام و منافع و حقوق خود را بدولت های متبوع خویش و یا دولتهای دیگر منتقل نمایند .

**ماده ۴ -** صاحب سرمایه مجاز است که هر سال سود ویژه حاصل از بکار انداختن سرمایه خود را در ایران تا میزانی که در آئین نامه مقرر میگردد بهمان ارزی که سرمایه را بایران وارد یا محسوب نموده است از ایران خارج کند .

**ماده ۵ -** خروج سرمایه اصلی و منافع آن و با آنچه که از سرمایه و منافع در کشور باقی مانده باشد با دادن پیش آگهی سه ماه بهیئت مذکور در ماده ۲ و با رعایت مقررات موافقت نامه مورخ ژوئیه ۱۹۴۴ صندوق بین المللی پول بعد از انجام کلیه تعهدات مجاز خواهد بود ولی صاحب سرمایه موظف است برای مدت ششماه از تاریخ خروج سرمایه لااقل ۱۰٪ از سرمایه اولیه را برای تأمین تعهدات احتمالی خود در ایران نگاهدارد .

**ماده ۶ -** مقررات این قانون شامل مؤسسات و اتباع دولتهائی خواهد بود که در کشور آنها انجام دادن فعالیت های اقتصادی و تسهیلات متقابل برای اتباع و مؤسسات ایرانی ممکن باشد .

**ماده ۷ -** دولت مکلف است آئین نامه های لازمه این قانون را تهیه نمودم

منتهی تادوماه بوسیله وزارت اقتصاد ملی برای تصویب بکمیسو نهایی مربوطه مجلسین تسلیم نماید .

اینقانون که مشتمل بر هفت ماده و دو تبصره است در جلسه سه شنبه هفتم آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه روز ۲۱ تیر ماه ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون مربوط به بالا بردن میزان حد اکثر حقوق ثابت کارمندان دنیایه و خدمتگذاران جزء و مدد معاش اولاد

مصوب ۲۸ آذرماه ۱۳۳۴

**ماده ۱ -** حد اکثر حقوق ثابت کارمندان دنیایه و خدمتگذاران جزء رسمی موضوع قانون مصوب ۹ اسفند ۱۳۲۶ بترتیب ماهیانه ۲۵۶۰ ریال و ۲۳۲۰ ریال ترقی داده میشود .

**ماده ۲ -** بهر يك از اولاد کارمندان و خدمتگذاران وزارتخانه ها و ادارات دولتی و شهرداریها نار تبه پنج که سن آنها به هیجده سال تمام نرسیده ماهیانه یکصد ریال بعنوان مدد معاش اولاد پرداخت خواهد شد .

**ماده ۳ -** در صورتیکه خدمتگذاران جزء قبل از رسیدن بحد بازنشستگی فوت شوند تمام کسور بازنشستگی پرداختی آنها بصندوق بازنشستگی یکجا بورئه قانونی که در مواد ۴۷ و ۴۸ قانون استخدام معین شده متساویاً پرداخت خواهد شد .

**ماده ۴ -** خدمتگذاران جزء که بعلت حذف پست یا مقتضیات اداری بدون تقصیر از خدمت برکنار شوند منتظر خدمت شناخته شده و مادامی که کاری بآنها

رجوع نشده حقوق انتظار خدمت بآنها پرداخت خواهد شد و مأخذ حقوق انتظار خدمت آنها نسبت بحقوق ثابت دریاقتی دو ثلث و نسبت به كمك هزینه صدی پانزده خواهد بود.

**ماده ۵** - تفاوتهای ناشیه از این قانون در قسمت ماده ۲ نسبت بمستخدمین جزء و کارمندان دون پایه و تلفنچی و رانندگان و همچنین کارمندان پیمانی تا میزان حقوق رتبه پنج و کارمندان رسمی تا رتبه پنج از تاریخ تصویب این قانون قابل پرداخت بوده و درمورد سایر کارمندان و همچنین سایر مواد باسثمنای ماده ۳ مربوط باسترداد کسور بازنشستگی موکول بتأمین اعتبار خواهد بود.

این قانون که مشتمل بر پنج ماده است در جلسه سه شنبه بیست و هشتم آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه روز ۲۵ آذر ماه ۱۳۳۴  
مورد تأیید مجلس سنا واقع شده است

## قانون مربوط بتبديل وضع بانك سپه بصورت شركت سهامی

مصوب ۵ دیماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - سرمایه بانك تعاونی سپه که از سال ۱۳۰۴ با کسور بازنشستگی افسران تشکیل یافته و از اول سال ۱۳۳۳ بصورت شركت سهامی بنام بانك سپه برای مدت نا محدود بمبلغ سیصد و هفتاد میلیون (۳۷۰۰۰۰۰۰۰) ریال تمام پرداخت شده بثبت رسیده است متعلق بکادر ثابت ارتش بنمایندگی وزارت جنگ میباشد بانك مزبور قائم مقام بانك تعاونی سپه سابق در وصول مطالبات و پرداخت دیون بوده و کماکان وصول و نگاهداری وجوه بازنشستگی افسران و درجه داران و افراد ارتش

و ژاندارمری و پرداخت حقوق موظفین قسمتهای بالا را بر عهده خواهد داشت و با رعایت قانون بانکداری (در قسمت ارز) کلیه عملیات بانکی در داخله و خارجه را میتواند انجام دهد.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده است در جلسه سه شنبه پنجم دیماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون بالا در جلسه ۲۷ آبانماه ۱۳۳۴

بتصویب مجلس سنا رسیده است

قانون راجع بتمديد مدت اجازه اجرای ۲۱ فقره لایحه

از ۲۴ فقره لوایح مصوب آقای دکتر مصدق

مصوب ۵ دیماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - بدولت اجازه داده میشود آن قسمت از لوایحی که طبق قانون مورخ یازدهم امردادماه یکهزار و سیصد و سی و چهار تا بیست و یکم آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار دولت مجاز در اجرا بوده و تاکنون بتصویب مجلسین نرسیده تا تاریخ بیست و پنجم اسفند ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار نیز بموقع اجرا بگذارد. اینقانون که مشتمل بر ماده واحده و فهرست ضمیمه است در جلسه سه شنبه پنجم دیماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون بالا در جلسه روز ۲۵ آذر ماه ۱۳۳۴

بتصویب مجلس سنا رسیده است

### لایحه مربوط بوزارت فرهنگ

- ۱ - لایحه راجع به تحریک دانش آموزان و امتحان دهندگان سر پیچی از اجرای مقررات امتحانی .
- ۲ - لایحه راجع به مجازات دانش آموزان و دانشجویان و با اشخاصیکه بجای دیگری در امتحانات شرکت میکنند .

### لایحه مربوط بوزارت دارائی

- ۱ - لایحه مربوط به کالا های وارده از طرف اداره همکاری فنی .
- ۲ - لایحه راجع به تأسیس پلیس گمرک .
- ۳ - لایحه راجع به نسخ تصویب نامه های مربوط بامور استخدامی .
- ۴ - لایحه وصول عوارض از بنزین بمنظور کمک بمستمندان .

### لایحه مربوط بوزارت کشاورزی

- ۱ - لایحه اجازه تأسیس بنگاه آبیاری .
- ۲ - لایحه قطع درخت گردو و دریافت عوارض از چوبهای صادراتی .

### لایحه مربوط بوزارت کشور

- ۱ - لایحه بازنشستگی افسران و کارمندان و افراد و ردیف افراد شهربانی کل کشور و افسران و همردیفان و استواران و درجه داران و افراد پلیس راه آهن ( با رعایت قانون اعاده بازنشسته گان ) .

### لایحه مربوط بوزارت اقتصاد ملی

- ۱ - لایحه مربوط به معادن برای مدت سه ماه و با قید اینکه دولت در ظرف این مدت لایحه جامعی برای معادن تقدیم مجلسین نماید .

## لایحه مربوط بوزارت کار

- ۱ - لایحه بیمه اشخاص ثالث در مقابل حوادث .
  - فهرست لوایحی که مورد احتیاج دادگستری است
  - لایحه مجازات اخلال گران در صنایع نفت ایران .
  - ۲ - لایحه اصلاح ماده ۱۳ قانون راجع ب ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران .
  - ۳ - لایحه مربوط بدفاتر اوراق اداره ثبت کل .
  - ۴ - لایحه مجازات حمل چاقو و انواع دیگر اسلحه سرد و اخلال در نظم و امنیت عمومی .
  - ۵ - لایحه اصلاح ماده ۴۳ قانون مجازات مرتکبین قاجاق .
  - ۶ - لایحه چک بی محل .
  - ۷ - لایحه تشدید مجازات بزه عبور از مرز .
  - ۸ - لایحه اصلاح مواد ۲۳ و ۲۴ قانون مجازات مرتکبین قاجاق مصوب اسفند ۱۳۱۲ .
  - ۹ - لایحه اصلاح قانون مجازات مرتکبین قاجاق .
  - ۱۰ تهیه وسایل مبارزه با قاجاق .
- فهرست فوق ضمیمه قانون مربوط باجازه اجراء ۲۱ فقره لوایح مصوبه آقای دکتر مصدق بوده صحیح میباشد .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون راجع به لغو گذرنامه برای مسافرت عراق و مرز سوریه

مصوب ۱۳ بهمن ماه ۱۳۳۴

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون برای زائرین مشاهد متبر که

عراق و سوریه بجای گذرنامه پروانه زیارت صادر میگردد و این پروانه ذر مرکز از طرف شهربانی کل کشور و سایر نقاط از طرف شهربانی محل باشخاص داده میشود و نمایندگی های شاهنشاهی در خارجه حق صدور آنرا ندارند .

**تبصره ۱ -** این پروانه که فقط بمنظور زیارت صادر میشود جانشین گذرنامه برای مسافرت بکشور عراق و سوریه خواهد بود و مواد ۱ و ۶ و ۷ و ۲۳ و ۲۶ و ۳۷ قانون گذرنامه مصوب ۲۰ دیماه ۱۳۱۱ شمسی در مورد این پروانه ملغی است .

**تبصره ۲ -** در مقابل صدور پروانه زیارت مبلغ یکصد و پنجاه ریال از تقاضا کنندگان اخذ خواهد شد که یکصد ریال آن بابت بهای پروانه و پنجاه ریال دیگر برای برگشت دادن ایرانیان بی بضاعت از کشور عراق و سوریه که بعلمت عدم استطاعت مالی قادر به مراجعت ایران نمیباشند اختصاص داده خواهد شد مدت اعتبار این پروانه از تاریخ صدور تا سه ماه است و فقط برای یکمرتبه مسافرت بکشور عراق و سوریه معتبر میباشد .

**تبصره ۳ -** علاوه بر مبلغ مذکور تحت هیچ عنوان هیچگونه عوارض باین پروانه تعلق نمی گیرد .

**تبصره ۴ -** در صورتیکه این پروانه مفقود و یا دارنده آن بیمار و باین علت مدت سه ماه اعتبار آن در خارجه منقضی گردد مأمورین شاهنشاهی در کشور عراق و سوریه مکلفند ورقه ای بنام شهادت نامه موقت برای مراجعت صادر نمایند .

**تبصره ۵ -** دولت مکلف است برای زائرین حرمین شریفین مطالعات لازمه نموده و لایحه ای به مجلس تقدیم کند و همچنین برای اتباع عراق و سوریه که جهت زیارت یاسیاحت بکشور ایران مسافرت مینمایند بادولتین نامبرده مذاکره و متقابلا تسهیلات نسبت باین قبیل افراد فراهم نماید .



**تبصره ۶** - وزارتین کشور و خارجه مسئول اجرای این قانون می باشند و آئین نامه لازم را در حدود این قانون تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران بموقع اجرا خواهند گذاشت.

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره است در جلسه سه شنبه ۳ بهمن یکهزار و سیصد و سی چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان.

قانون بالا در جلسه روز ۲۱ بهمن ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون راجع بتفكيك وزارت اقتصاد ملي بدو وزارتخانه

بازرگانی - صنایع و معادن

مصوب ۱۰ اسفند ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - وزارت اقتصاد ملی که فعلا موجود است بدو وزارتخانه ذیل تفكيك میشود:

۱ - وزارت بازرگانی.

۲ - وزارت صنایع و معادن.

**تبصره ۱** - سازماق صنایع کشور و بودجه آن ضمیمه وزارت صنایع و معادن میشود.

**تبصره ۲** - وزارت صنایع و معادن مکلف است بتدریج که مهیا برای اداره امور صنایع و معادن گردید ترتیب انتقال آنها را از سازمان برنامه و دستگاههای دیگر دولتی بوزارت صنایع و معادن بدهد.

**تبصره ۳** - وزارتین بازرگانی و صنایع و معادن مکلفند در ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون نقشه و برنامه عمومی کار خود را تهیه و تسلیم

کمیسیون اقتصاد مجلسین نمایندند.

تبصره ۴ - وزارت صنایع و معادن مکلف است موجبات تأسیس اطاق صنایع و معادن را طبق آئین نامه‌ای که بتصویب کمیسیون اقتصاد مجلسین میرسد فراهم نماید.

تبصره ۵ - تفکیک وزارتخانه‌های مزبور و ترتیب دادن تشکیلات آن با رعایت قانون بودجه سال ۳۴ نباید مستلزم استخدام جدید و یا هزینه تازه‌ای اضافه بر اعتبارات مصوب قعلی گردد.

تبصره ۶ - دولت مکلف است ظرف ششماه با مطالعات کافی و بررسی‌های لازمه نقشه و سیاست اقتصادی خود را تهیه و برای تصویب مجلسین تقدیم دارد.

تبصره ۷ - دولت مکلف است قانون تشکیلات هر دو وزارتخانه را ظرف یکسال تهیه و برای تصویب مجلسین تقدیم دارد.

تبصره ۸ - وزارت صنایع و معادن مکلف است ظرف ششماه قانون تنظیم امور حرفه‌ای را تهیه و برای تصویب تقدیم مجلسین نماید.

اینقانون که مشتمل بر ماده واحده و هشت تبصره است در جلسه سه شنبه دهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه دو شنبه ۳۱ اردیبهشت ماه ۱۳۳۵  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون

برنامه هفت ساله دوم عمرانی کشور

مصوب ۸ اسفند ماه ۱۳۳۴

ماده ۱ - بمنظور افزایش تولید و بهبود و تکثیر صادرات و تهیه مایحتاج مردم

در داخله کشور و ترقی کشاورزی و صنایع و اکتشاف و بهره برداری از معادن و ثروت‌های زیر زمینی و اصلاح و تکمیل وسایل ارتباط و اصلاح امور بهداشت عمومی و انجام هر نوع عملیاتی برای عمران کشور و بالا بردن سطح فرهنگ و زندگی افراد و بهبود وضع معیشت عمومی، دولت مکلف است ضمن انجام برنامه هائیکه بموجب قانون برنامه مصوب ۲۶ بهمن ماه ۱۳۲۷ و تصمیم قانونی کمیسیون برنامه محاس شورای ملی مصوب ۲۳ بهمن ماه ۱۳۳۳ در دست اجرا است ( و در اول مهر ماه ۱۳۳۴ مانده اعتبار آنها بالغ بر ۱۷'۲۰۰ میلیون ریال بوده است ) عملیات موضوع ماده ۲ را که جمع اعتبار آن ۵۲'۸۰۰ میلیون ریال تعیین گردیده از تاریخ تصویب این قانون تا آخر شهریور ماه ۱۳۴۱ بانجام رسانیده و یا بمرحله اجرا در آورد .

مجموع عملیات در دست اجرا و عملیات پیش بینی شده در این قانون برنامه هفت ساله دوم عمرانی کشور را تشکیل میدهد .

**تبصره ۱ -** در اجرای برنامه‌ها حتی المقدور کارهای تولیدی از قبیل راه‌سازی تکمیل راه آهن - بنادر - آبیاری و کشاورزی و دفع آفات نباتی - ساختمان سدها ایجاد کارخانجات - تهیه وسایل بهره برداری از معادن باید بر کارهای غیر تولیدی مقدم بوده و یا بموازات یکدیگر انجام گیرد .

**تبصره ۲ -** دولت مکلف است در مدت سه ماه حساب عملیات برنامه هفت ساله اول را از تاریخ شروع تا اول مهر ۱۳۳۴ تنظیم و بکمیسیون مشترک برنامه مجلسین تقدیم نماید .

**ماده ۲ -** برای اجرای برنامه هفت ساله دوم عمرانی کشور علاوه بر مبالغ مشروحه زیر که برای برنامه‌های در دست اجرا تصویب و تقسیم شده است :

کشاورزی و آبیاری ۶'۲۶۰ میلیون ریال

|             |       |                    |
|-------------|-------|--------------------|
| میلیون ریال | ۵،۳۶۷ | ارتباطات و مخابرات |
| «           | ۲،۷۵۹ | صنایع و معادن      |
| «           | ۲،۸۱۴ | امور اجتماعی       |

جمع ۱۷،۲۰۰ میلیون ریال

وجوهی درهریک از رشته‌های مختلف اقتصادی واجتماعی بقرار ذیل اختصاص داده میشود :

### فصل اول - کشاورزی و آبیاری

قسمت الف - برنامه‌هاییکه عوامل آن مشخص است :

|             |       |                                      |
|-------------|-------|--------------------------------------|
| میلیون ریال | ۲۲۸   | بند ۱ مطالعات آبیاری و سد سازی       |
| «           | ۲۶۶   | بند ۲ تعلیمات کشاورزی و آبیاری       |
| «           | ۵۵۳   | بند ۳ زراعت و اصلاح نباتات           |
| «           | ۹۷۶   | بند ۴ امور دام                       |
| «           | ۹۱۵   | بند ۵ دفع آفات نباتی                 |
| «           | ۱،۰۹۸ | بند ۶ جنگلها                         |
| «           | ۵۶۵   | بند ۷ عمران دهات و اراضی بائر        |
| «           | ۳۶۲   | بند ۸ ترویج کشاورزی                  |
| «           | ۴۵۹   | بند ۹ ماشینهای کشاورزی               |
| «           | ۹۴    | بند ۱۰ هوا شناسی                     |
| «           | ۱۲۴   | بند ۱۱ اقتصاد روستائی و مهندسی زراعی |
| «           | ۲۶۵   | بند ۱۲ سیلو                          |
| «           | ۱۴۵   | بند ۱۳ صنایع کشاورزی                 |

|                                                                                                                |       |             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------------|
| بند ۱۴ آبیاری و سد سازی                                                                                        | ۲،۴۰۸ | میلیون ریال |
| بند ۱۵ وام برای امور قناتی و چاههای عمیق                                                                       | ۱،۰۰۰ | «           |
| جمع                                                                                                            | ۹،۴۵۸ | میلیون ریال |
| قسمت ب - پیش بینی اعتبار برای برنامه‌هایی که عوامل آن بعداً مشخص خواهد شد . بالاخص تأسیس کارخانجات کود شیمیائی |       |             |
|                                                                                                                | ۲،۵۰۰ | میلیون ریال |

جمع فصل اول ۱۱،۹۵۸ میلیون ریال

### فصل دوم - ارتباطات و مخابرات

قسمت الف - برنامه‌هایی که عوامل آن مشخص است :

|                             |       |             |
|-----------------------------|-------|-------------|
| بند ۱ راههای شوسه و آسفالته | ۷،۹۶۰ | میلیون ریال |
| بند ۲ راه آهن               | ۴،۱۲۵ | «           |
| بند ۳ فرودگاهها             | ۱،۰۸۵ | «           |
| بند ۴ بنادر                 | ۲،۳۹۲ | «           |
| بند ۵ مخابرات               | ۱،۴۵۱ | «           |
| بند ۶ نقشه برداری           | ۴۴۱   | «           |

جمع فصل دوم ۱۷،۴۵۴ میلیون ریال

### فصل سوم - صنایع و معادن

قسمت الف - برنامه‌هایی که عوامل آن مشخص است :

|                  |       |             |
|------------------|-------|-------------|
| بند ۱ صنعت نساجی | ۵۵۸   | میلیون ریال |
| بند ۲ صنعت قند   | ۱،۷۱۵ | »           |
| بند ۳ صنعت سیمان | ۱،۰۳۰ | »           |

|                      |      |             |
|----------------------|------|-------------|
| بند ۴ معادن          | ۲۴۰  | میلیون ریال |
| بند ۵ صنعت ذوب مس    | ۸۰   | «           |
| بند ۶ ذوب آهن        | ۲۰۰۰ | «           |
| بند ۷ صنعت مواد نسوز | ۴۰   | »           |
| بند ۸ شیلات          | ۳۶   | «           |
| بند ۹ آزمایشگاهها    | ۴۵   | «           |
| بند ۱۰ مراکز حرفه ای | ۴۵   | «           |
| بند ۱۱ شهرهای صنعتی  | ۷۵   | «           |
| بند ۱۲ اعتبار صنعتی  | ۹۳۷  | «           |

جمع ۶'۸۰۱ میلیون ریال

قسمت ب - پیش بینی اعتبار برای برنامه هائیکه عوامل

آن بعداً مشخص خواهد شد ۱'۰۰۰ میلیون ریال

جمع فصل سوم ۷۸۰۱ میلیون ریال

### فصل چهارم - امور اجتماعی

قسمت الف - برنامه هائیکه عوامل آن مشخص است :

|                                             |       |             |
|---------------------------------------------|-------|-------------|
| بند ۱ بهداشت عمومی                          | ۵'۸۲۴ | میلیون ریال |
| بند ۲ فرهنگ                                 | ۲'۰۷۰ | «           |
| بند ۳ برق شهرستانها                         | ۱'۵۰۰ | «           |
| بند ۴ مراکز برق آبی و بخاری و گازی          | ۹۷۸   | «           |
| بند ۵ عملیات اجتماعی در شهرستانها و ساختمان |       |             |
| زندان در شهرهای مهم                         | ۴'۳۹۰ | «           |

|                                                       |     |             |
|-------------------------------------------------------|-----|-------------|
| بند ۶ آمار و سرشماری نفوس                             | ۲۰۰ | میلیون ریال |
| بند ۷ کمک شرکت های تعاونی و تولیدی و صندوقهای روستائی | ۴۰۰ | «           |
| بند ۸ کمک بسازمانهای کارگری                           | ۲۲۵ | «           |

جمع فصل چهارم ۱۵۰۵۸۷ میلیون ریال

### جمع فصول چهارگانه ۵۲۸۰۰ میلیون ریال

تبصره - در مورد برق شهرها و عملیات اجتماعی و شهرسازی از قبیل تأمین آب مشروب - احداث کشتارگاه - غسالخانه - توسعه معابر - آسفالت - خیابانها - رختشوی خانه - حمام و مستراح عمومی - سیل بند - خشک کردن باطلاقها اگر عمل توسط شهرداری یا مشارکت شهرداری با مردم انجام شود سازمان برنامه نصف مخارج لازم را بلاعوض در اختیار شهرداری قرار خواهد داد و در صورتیکه عملیات مزبور توسط مردم بدون مشارکت شهرداری انجام شود سازمان برنامه نصف مخارج را با بهره حداکثر شش درصد در سال برای مدتی که از هشت سال تجاوز نکند وام خواهد داد.

مخارجی که قبل از اجرای این قانون از طرف شهرداریها بعمل آمده و جزء کارهای عمرانی و عملیات شهرسازی فوق و نا تمام است در صورتیکه صحیحاً انجام شده باشد سازمان برنامه بر آورد نموده و جزء سهم پنجاه درصد شهرداری آن محل محسوب میگردد.

شهرداریها میتوانند سهم خود را بترتیبی که برای خرید مصالح و لوازم یا پرداخت بمقاطع کاران ضروری است با قسط بحساب سازمان برنامه بپردازند مشروط

براینکه سازمان برنامه نسبت به پرداخت اقساط اطمینان حاصل کند .

اگر شهرداری از پرداخت هر قسط از تعهدات خود استنکاف نماید سازمان برنامه حق خواهد داشت از انجام تعهداتی که در مقابل شهرداری بعهده گرفته خودداری کرده و کلیه وجوهی را که پرداخته است از شهرداری وصول کند .

شهرداریها بیکه بخواهند از کمک سازمان برنامه بموجب این قانون استفاده کنند مکلفند برای تأمین سهمیه خود از هزینه عملیات شهری مذکور فوق قسمتی از عوائد خود را به تشخیص وزارت کشور و سازمان برنامه که بهر حال کمتر از بیست درصد کل عوائد سالانه آنها نخواهد بود بحساب سازمان برنامه بپردازند .

سازمان برنامه بهر شهری که درآمد شهرداری آن در سال کمتر از یک میلیون ریال است تا حد اکثر پنج میلیون ریال برای مدت هفت سال بدون بهره وام خواهد داد مشروط براینکه وام صرفاً بمصرف تهیه برق و آب مشروب بایستی از آنها برسد .

در تمام موارد فوق عمل طبق نقشه و نظارت سازمان برنامه انجام خواهد شد و در مورد عملیات انتفاعی مانند آب و برق و غیره بهای فروش بمنظور جلوگیری از اجحاف بمصرف کنندگان با موافقت سازمان برنامه تعیین خواهد گردید .

مقصود از شهر حوزه‌ای است که طبق گواهی وزارت کشور دارای شهرداری قانونی میباشد .

ماده ۳ - وجوه مذکور در قسمتهای الف ماده ۲ بطریق ذیل بین سنوات

هفتگانه تقسیم خواهد شد :



|                                     |             | نیمه آخر    |        |                                   |
|-------------------------------------|-------------|-------------|--------|-----------------------------------|
| سال ۱۳۳۶                            | سال ۱۳۳۵    | سال ۱۳۳۴    |        |                                   |
| میلیون ریال                         | میلیون ریال | میلیون ریال |        |                                   |
| <b>فصل اول - کشاورزی و آبیاری</b>   |             |             |        |                                   |
| ۳۳                                  | ۲۸          | —           | ۱ بند  | مطالعات آبیاری و سد سازی          |
| ۶۴                                  | ۴۳          | —           | ۲ بند  | تعلیمات کشاورزی و آبیاری          |
| ۱۲۴                                 | ۱۱۵         | —           | ۳ بند  | زراعت و اصلاح نباتات              |
| ۱۵۷                                 | ۶۶          | —           | ۴ بند  | امور دام                          |
| ۱۸۶                                 | ۵           | —           | ۵ بند  | دفع آفات تباتی                    |
| ۱۶۰                                 | ۱۱۰         | —           | ۶ بند  | جنگلها                            |
| ۱۲۷                                 | ۳۰          | —           | ۷ بند  | عمران دهات و اراضی بائر           |
| ۵۰                                  | —           | —           | ۸ بند  | ترویج کشاورزی                     |
| ۱۸۵                                 | —           | —           | ۹ بند  | ماشینهای کشاورزی                  |
| ۱۱                                  | ۸           | —           | ۱۰ بند | هوا شناسی                         |
| ۲۴                                  | —           | —           | ۱۱ بند | اقتصاد روستائی و مهندسی زراعی     |
| ۱۰۵                                 | ۸۰          | —           | ۱۲ بند | سیلو                              |
| ۶۷                                  | ۴۱          | —           | ۱۳ بند | صنایع کشاورزی                     |
| ۶۰۰                                 | ۴۳۴         | —           | ۱۴ بند | آبیاری و سد سازی                  |
| ۲۵۰                                 | ۱۰۰         | —           | ۱۵ بند | وام برای امور قنائی و چاههای عمیق |
| ۲۱۴۳                                | ۱۰۶۰        | —           | جمع    |                                   |
| <b>فصل دوم - ارتباطات و مخابرات</b> |             |             |        |                                   |
| ۲۰۰۰                                | ۳۰۰         | ۲۰۰         | ۱ بند  | راههای شوسه و اسفالته             |
| ۱۲۰۰                                | ۹۰۰         | ۵۰۰         | ۲ بند  | راه آهن                           |
| ۳۲۰                                 | ۲۰۰         | —           | ۳ بند  | فرودگاهها                         |
| ۶۰۰                                 | ۳۶۰         | ۲۰۰         | ۴ بند  | بنادر                             |
| ۳۰۰                                 | ۲۰۰         | —           | ۵ بند  | مخابرات                           |
| ۶۰                                  | ۱۴          | —           | ۶ بند  | نقشه برداری                       |
| ۴۴۸۰                                | ۱۹۷۴        | ۹۰۰         | جمع    |                                   |

| جمع<br>میلیون ریال | نیمة اول                |                         |                         |                         |                         |
|--------------------|-------------------------|-------------------------|-------------------------|-------------------------|-------------------------|
|                    | سال ۱۳۴۱<br>میلیون ریال | سال ۱۳۴۰<br>میلیون ریال | سال ۱۳۳۹<br>میلیون ریال | سال ۱۳۳۸<br>میلیون ریال | سال ۱۳۳۷<br>میلیون ریال |
| ۲۲۸                | —                       | ۳۵                      | ۵۷                      | ۳۴                      | ۴۱                      |
| ۲۶۶                | ۳                       | ۱۷                      | ۳۴                      | ۵۱                      | ۵۴                      |
| ۵۵۳                | ۲۷                      | ۶۰                      | ۶۰                      | ۷۷                      | ۹۰                      |
| ۹۷۶                | ۶۸                      | ۱۶۴                     | ۱۷۳                     | ۱۷۳                     | ۱۷۵                     |
| ۹۱۵                | ۷۶                      | ۱۶۰                     | ۱۶۰                     | ۱۶۲                     | ۱۶۶                     |
| ۱۰۹۸               | ۸۸                      | ۱۶۰                     | ۱۶۰                     | ۲۰۰                     | ۲۲۰                     |
| ۵۶۵                | ۲۰                      | ۵۹                      | ۸۲                      | ۱۱۲                     | ۱۳۵                     |
| ۳۶۲                | ۳۲                      | ۷۰                      | ۷۰                      | ۷۰                      | ۷۰                      |
| ۴۵۹                | —                       | ۳                       | ۴                       | ۸۴                      | ۱۸۳                     |
| ۹۴                 | —                       | —                       | ۲۸                      | ۲۵                      | ۲۲                      |
| ۱۲۴                | —                       | ۲۵                      | ۲۵                      | ۲۵                      | ۲۵                      |
| ۲۶۵                | —                       | —                       | —                       | —                       | ۸۰                      |
| ۱۴۵                | —                       | —                       | —                       | —                       | ۳۷                      |
| ۲۴۰۸               | —                       | ۱۳۵                     | ۳۰۵                     | ۳۹۳                     | ۵۴۱                     |
| ۱۰۰۰               | —                       | ۱۰۰                     | ۱۰۰                     | ۲۰۰                     | ۲۵۰                     |
| ۹۴۵۸               | ۳۱۴                     | ۹۸۸                     | ۱۲۵۸                    | ۱۶۰۶                    | ۲۰۸۹                    |
| ۷۹۶۰               | ۴۶۰                     | ۱۰۰۰                    | ۱۰۰۰                    | ۱۵۰۰                    | ۱۵۰۰                    |
| ۴۱۲۵               | —                       | —                       | —                       | ۵۲۵                     | ۱۰۰۰                    |
| ۱۰۸۵               | —                       | —                       | —                       | ۲۴۵                     | ۳۲۰                     |
| ۲۳۹۲               | —                       | —                       | ۳۱۲                     | ۳۴۰                     | ۵۸۰                     |
| ۱۴۵۱               | ۱۰۰                     | ۱۰۱                     | ۱۵۰                     | ۳۰۰                     | ۳۰۰                     |
| ۴۴۱                | ۶۷                      | ۱۰۰                     | ۷۰                      | ۷۰                      | ۶۰                      |
| ۱۷۴۵۴              | ۶۷۲                     | ۱۲۰۱                    | ۱۵۳۲                    | ۲۹۸۰                    | ۳۷۶۰                    |

| نیمه آخر    |             |             |
|-------------|-------------|-------------|
| سال ۱۳۳۶    | سال ۱۳۳۵    | سال ۱۳۳۴    |
| میلیون ریال | میلیون ریال | میلیون ریال |

## فصل سوم - صنایع و معادن

|      |      |   |                       |
|------|------|---|-----------------------|
| ۲۳۸  | ۲۴۰  | — | بند ۱ صنعت نساجی      |
| ۳۷۰  | ۱۸۰  | — | بند ۲ صنعت قند        |
| ۵۰۰  | ۴۰۰  | — | بند ۳ صنعت سیمان      |
| ۱۲۴  | ۸۴   | — | بند ۴ معادن           |
| ۴۰   | ۳۰   | — | بند ۵ صنعت ذوب مس     |
| ۶۴۰  | ۲۴۰  | — | بند ۶ ذوب آهن         |
| ۱۵   | ۱۵   | — | بند ۷ صنعت مواد نسوز  |
| ۱۶   | ۱۰   | — | بند ۸ شیلات           |
| ۱۸   | ۱۴   | — | بند ۹ آزمایشگاهها     |
| ۱۵   | ۱۵   | — | بند ۱۰ مراکز حرفه ای  |
| ۲۵   | ۲۵   | — | بند ۱۱ شهرهای صنعتی   |
| ۴۰۰  | ۳۰۰  | — | بند ۱۲ اعتبارات صنعتی |
| ۲۴۰۱ | ۱۵۵۳ | — | جمع                   |

## فصل چهارم - امور اجتماعی

|      |      |   |                                                       |
|------|------|---|-------------------------------------------------------|
| ۱۰۱۴ | ۷۵۰  | — | بند ۱ بهداشت عمومی                                    |
| ۵۰۰  | ۳۷۰  | — | بند ۲ فرهنگ                                           |
| ۲۷۰  | ۱۶۰  | — | بند ۳ برق شهرستانها                                   |
| ۱۷۴  | ۱۳   | — | بند ۴ مراکز برق آبی و بخاری و گازی                    |
| ۱۰۱۰ | ۴۷۰  | — | بند ۵ عمیبات اجتماعی در شهرستانها                     |
| ۱۰۰  | —    | — | بند ۶ آمار و سرشماری نفوس                             |
| ۱۰۰  | ۸۰   | — | بند ۷ کمک بشرکتهای تعاونی و تولیدی و صندوقهای روستائی |
| ۹۰   | ۷۰   | — | بند ۸ کمک بسازمانهای کارگری                           |
| ۳۲۵۶ | ۱۹۱۳ | — | جمع                                                   |

| جمع<br>میلیون ریال | تیمه اول                |                         |                         |                         |                         |
|--------------------|-------------------------|-------------------------|-------------------------|-------------------------|-------------------------|
|                    | سال ۱۳۴۱<br>میلیون ریال | سال ۱۳۴۰<br>میلیون ریال | سال ۱۳۳۹<br>میلیون ریال | سال ۱۳۳۸<br>میلیون ریال | سال ۱۳۳۷<br>میلیون ریال |
| ۵۵۸                | —                       | —                       | —                       | —                       | ۸۰                      |
| ۱۷۱۵               | —                       | —                       | ۱۸۵                     | ۴۴۰                     | ۵۴۰                     |
| ۱۰۳۰               | —                       | —                       | —                       | —                       | ۱۳۰                     |
| ۲۴۰                | —                       | —                       | —                       | —                       | ۳۲                      |
| ۸۰                 | —                       | —                       | —                       | —                       | ۱۰                      |
| ۲۰۰۰               | —                       | —                       | —                       | ۳۲۰                     | ۸۰۰                     |
| ۴۰                 | —                       | —                       | —                       | ۵                       | ۵                       |
| ۳۶                 | —                       | —                       | —                       | —                       | ۱۰                      |
| ۴۵                 | —                       | —                       | —                       | —                       | ۱۳                      |
| ۴۵                 | —                       | —                       | —                       | —                       | ۱۵                      |
| ۷۵                 | —                       | —                       | —                       | —                       | ۲۵                      |
| ۹۳۷                | —                       | —                       | —                       | —                       | ۲۳۷                     |
| ۶۸۰۱               | —                       | —                       | ۱۸۵                     | ۷۶۵                     | ۱۸۹۷                    |
| ۵۸۲۴               | ۳۶۵                     | ۸۲۲                     | ۸۷۳                     | ۹۴۸                     | ۱۰۰۵۳                   |
| ۲۰۷۰               | ۵۰                      | ۱۵۰                     | ۲۵۰                     | ۳۵۰                     | ۴۰۰                     |
| ۱۵۰۰               | ۷۰                      | ۱۵۰                     | ۲۰۰                     | ۲۵۰                     | ۴۰۰                     |
| ۹۷۸                | ۳۲                      | ۸۰                      | ۱۲۰                     | ۱۶۰                     | ۴۰۰                     |
| ۴۳۹۰               | ۱۵۰                     | ۴۰۰                     | ۶۶۰                     | ۸۰۰                     | ۹۰۰                     |
| ۲۰۰                | —                       | —                       | —                       | —                       | ۱۰۰                     |
| ۴۰۰                | —                       | ۳۰                      | ۵۰                      | ۶۰                      | ۸۰                      |
| ۲۲۵                | —                       | —                       | —                       | ۱۵                      | ۵۰                      |
| ۱۰۵۸۷              | ۶۶۷                     | ۱۶۳۲                    | ۲۱۵۳                    | ۲۵۸۳                    | ۳۳۸۳                    |

**ماده ۴ -** سازمان برنامه مکلف است :

اول - برای اجرای عملیات موضوع بند های مختلف قسمتهای الف ماده ۲ برنامه های تفصیلی مربوط را با پیش بینی هزینه و کیفیت اجرا منتهی تا یکسال پس از تاریخ تصویب این قانون تهیه و برای تصویب بکمیسیون مشترک برنامه مجلسین پیشنهاد نماید .

دوم - برای اجرای برنامه های قسمت ب ماده ۲ نوع عملیات را در هر يك از رشته های مختلف با توجه باحتیاجات روز موافقت دولت تعیین و بر نامه تفصیلی مربوطه را که متضمن بر آورد هزینه تقسیم بندی سنواتی و کیفیت اجرای آن خواهد بود برای تصویب بکمیسیون مشترک برنامه مجلسین پیشنهاد نماید .

**ماده ۵ -** سازمان برنامه اجازه داده میشود :

اول - هر گاه ضمن عمل تغییراتی را در تقسیم بندی سنواتی اعتبار يك بند ضروری بداند این تقسیم بندی را تا حدود بیست در صد اعتبار آن بند تغییر دهد . تغییرات اضافه بر بیست درصد اعتبار مصوبه هر بند محتاج بتصویب کمیسیون مشترک برنامه مجلسین است .

دوم - هر گاه اعتبار هر بند از يك فصل کافی نبوده و یا زائد بر احتیاجات باشد اعتبار آن بند را تا میزان ده در صد افزایش یا کاهش بدهد مشروط بر اینکه این عمل در جمع اعتبار فصل مربوطه تغییری ندهد .

سوم - هر گاه اعتبار هر فصل کافی نبوده و یا زائد بر احتیاجات باشد اعتبار آن فصل را با تصویب کمیسیون مشترک برنامه مجلسین تا میزان ده درصد افزایش یا کاهش بدهد مشروط بر اینکه این عمل در جمع کل اعتبار فصول تغییری ندهد .

چهارم - در صورت وجود شرائط لازم و امکان اجرای اعتبار هر يك از فصول را با تصویب کمیسیون مشترک برنامه مجلسین تا میزان بیست در صد افزایش بدهد . در این صورت اعتبار اضافه شده بر جمع کل اعتبارات برنامه افزوده میشود .

**ماده ۶** - صرفه جوئی هائی که ممکن است پس از اجرای بعضی طرح های برنامه در اعتبارات پیش بینی شده حاصل شود پیشنهاد سازمان برنامه و تصویب کمیسیون مشترك برنامه مجلسین در فصل مربوطه یا در فصول دیگر قابل مصرف خواهد بود. در مورد عملیاتی که محتاج مطالعه است هر گاه پس از انجام مطالعات معلوم شود که عوامل اجرای قسمتی از آن مساعد نیست سازمان برنامه باید مراتب را با ذکر جهات و علل بکمیسیون مشترك برنامه مجلسین گزارش دهد و با تصویب کمیسیون مزبور اعتبارات مربوط بآن عملیات را بعملیات دیگر همان فصل اختصاص دهد.

چنانچه بعللی خارج از اختیار سازمان برنامه مصرف وجوه برنامه طبق تقسیم بندی سنواتی که در برنامه های تفصیلی مصوب کمیسیون مشترك برنامه مجلسین تعیین شده مقدور نشود سازمان برنامه باید مراتب را در آخر سال بآن کمیسیون گزارش دهد و در این صورت اعتبارات مصرف نشده آن سال پیشنهاد سازمان برنامه و تصویب کمیسیون مشترك برنامه مجلسین برای اجرای همان عملیات بسال یا سالهای بعد منتقل خواهد شد.

**ماده ۷** - سازمان برنامه باید سعی کند تا آنجائی که میسر است عملیات عمرانی بین استانها و شهرستانهای مختلف کشور با توجه باوضاع و احوال محلی و استعداد و امکانات طبیعی تقسیم شود.

**ماده ۸** - اعتبار هزینه عملیات مندرج در این قانون از محل عوائد نفت خواهد بود.

جمع وجوهی که بعنوان مالیات بر درآمد بموجب قرار داد نفت مصوب ۷ آبانماه ۱۳۳۳ توسط وزارت دارائی وصول میشود و عوائدیکه شرکت ملی نفت بعنوان پرداخت مشخص (دوازده و نیم درصد از قیمت اعلان شده) از شرکت های

بازرگانی دریافت میدارد بترتیب زیر بین وزارت دارائی و شرکت ملی نفت و سازمان برنامه تقسیم خواهد شد :

در سالهای ۱۳۳۴ و ۱۳۳۵ و ۱۳۳۶ :

**الف** - شرکت ملی نفت پس از تأمین هزینه های مجاز منظور در اساسنامه آن شرکت از محل عوائد پرداخت مشخص مازاد را در اختیار وزارت دارائی خواهد گذارد .

**ب** - وزارت دارائی مازاد فوق را باضافه ده درصد کل درآمد نفت (اعم از - مالیات بر درآمد و پرداخت مشخص) برای تأمین هزینه حفظ و اداره تأسیسات غیر انتفاعی موجود دولت از قبیل راهها و تأسیسات بهداشتی و فرهنگی وامثال آن و همچنین تأسیساتی از این قبیل که در اثر اجرای برنامه ها ایجاد و تحویل دولت میشود بمصرف خواهد رساند .

**ج** - تمهه درآمد کل نفت (اعم از مالیات بر درآمد و پرداخت مشخص) برای انجام عملیات برنامه بسازمان برنامه پرداخت خواهد شد .  
در سالهای بعد تا خاتمه دوره برنامه :

**الف** - هشتاد درصد کل درآمد نفت (اعم از مالیات بر درآمد و پرداخت - مشخص) بسازمان برنامه پرداخت خواهد شد .

**ب** - از بیست درصد دیگر پس از تأمین هزینه های مجاز منظور در اساسنامه شرکت ملی نفت مازاد برای پرداخت هزینه حفظ و اداره تأسیسات غیر انتفاعی در اختیار وزارت دارائی قرار خواهد گرفت .

**تبصره** - تخصیص قسمتی از کل عوائد نفت به هزینه حفظ و اداره تأسیسات غیرانتفاعی دولت مشروط براین است که کمیسیونی مرکب از وزیر دارائی و یکی از

وزراء به تعیین هیأت دولت و مدیر عامل سازمان برنامه تأیید نماید که استفاده از قسمتی از عوائد نفت برای منظور فوق ضروری است .

کمیسیون فوق مکلف است پس از بررسی اقلام بودجه عمومی کشور و با توجه با اقداماتی که وزارت دارائی برای جبران کسرو جوه لازم جهت حفظ و اداره تأسیسات غیرانتفاعی میکند و با در نظر گرفتن صرفه جوئیهای ممکنه و ازدیاد درآمد دولت در اثر اجرای عملیات برنامه نظر خود را نسبت بقسمتی از عوائد نفت که باید بتأمین هزینه حفظ و اداره تأسیسات غیر انتفاعی تخصیص یابد بدهد .

چنانچه کمیسیون فوق تشخیص دهد که استفاده از درآمد نفت برای تأمین هزینه حفظ و اداره تأسیسات غیرانتفاعی تا حد اکثر تعیین شده در فوق ضروری نیست تفاوت بین آنچه کمیسیون تعیین میکند و حد اکثر فوق بسهم سازمان برنامه افزوده خواهد شد .

چنانچه از اول سال ۱۳۳۷ ببعده کمیسیون فوق تأیید نماید که مانده کل درآمد نفت پس از وضع سهمیه شرکت ملی نفت و هشتاد درصد سهمیه سازمان برنامه برای تأمین هزینه حفظ و اداره تأسیسات غیر انتفاعی کافی نیست میتواند تا حد اکثر پنج درصد از کل عوائد نفت را از هشتاد درصد سهمیه سازمان برنامه کسر نمود و بمنظور فوق تخصیص دهد .

**تبصره ۴ -** در صورتیکه کل درآمد نفت در سال ۱۳۳۵ از ۱۴۴ میلیون دلار در هر يك از سالهای ۳۶-۱۳۳۷ از ۱۸۸ میلیون دلار تجاوز نماید مازاد آن علاوه بر سهمی که در این قانون برای وزارت دارائی پیش بینی شده است جهت تأمین احتیاجات ضروری دولت در اختیار وزارت دارائی قرار خواهد گرفت .

دولت مکلف است اقداماتی به عمل آورد که کسر بودجه عمومی کشور از سال



۱۳۳۸ ببعده از مبالغی که از درآمد نفت برای تأمین هزینه حفظ و اداره تأسیسات غیر انتفاعی تخصیص داده میشود تجاوز نکند بطوریکه بایر داختم این مبالغ بودجه عمومی کشور توازن داشته و کسری در آن مشاهده نشود .

**تبصره ۴ -** برای اینکه درائر تخصیص قسمتی از عوائد نفت بتأمین هزینه حفظ و اداره تأسیسات غیر انتفاعی عملیات سازمان برنامه تقلیل نیابد دولت مجاز است کسری احتیاجات سازمان برنامه را در سال های ۱۳۳۴ و ۱۳۳۵ و ۱۳۳۶ تا میزان ۲۴۰ میلیون دلار از راه تحصیل اعتبارات از مؤسسات داخلی یا خارجی تأمین نماید و بتدریجی که احتیاج پیدا میکند با تصویب کمیسیون مشترك برنامه مجلسین از این اعتبارات استفاده و اعتبارات مورد استفاده را از محل عوائد مصرحه در ماده هشت یا درآمد های دیگر سازمان برنامه مستهلك نماید .

**ماده ۹۵ -** سازمان برنامه دارای شخصیت حقوقی واستقلال مالی است ووظائف آن عبارتست از :

اول - تهیه برنامه تفصیلی و تقدیم آن از طریق دولت جهت تصویب بکمیسیون مشترك برنامه مجلسین .

دوم - تهیه نقشه و طرح ها و برآوردها با توجه بماده ۱۰ .

سوم - محول کردن امور بدستگاههای اجرایی طبق ماده ۱۰ .

سازمان برنامه باید توجه مخصوص به تهیه وسائل بکار افتادن سرمایه های خصوصی در کارهای تولیدی معمول دارد و همچنین در راه حفظ و تقویت صنایع کوچک ودستی شهری وروستائی مساعی کافی مبذول دارد .

چهارم - تمرکز و جوهی که باجرای برنامه ها تخصیص داده شده و پرداخت

هزینه اجرای برنامه ها .

پنجم - نظارت در اجرای برنامه از لحاظ فنی و مالی مراقبت در هماهنگی و همکاری بین دستگاههای اجرا کننده .

ششم - تنظیم گزارش عملیات هر سه ماه و تقدیم آن بدولت و بکمیسیون مشترك برنامه مجلسین و انتشار آن برای اطلاع عموم .

هفتم - تنظیم گزارش کامل عملیات سالانه با توضیح افزایشی که در اثر اجرای برنامه ها در امر تولید و درآمد ملی ( تا حدی که تعیین این ارقام ممکن و میسر باشد ) حاصل شده و اشکالاتی که در راه اجرای برنامه وجود داشته و همچنین حساب درآمد و هزینه و تقدیم آن بدولت و بکمیسیون مشترك برنامه مجلسین حد اکثر تا آخر خرداد - سال بعد و انتشار آن برای اطلاع عموم پس از تصویب حساب درآمد و هزینه از طرف دولت . هیأت نظارت حساب درآمد و هزینه را مورد رسیدگی قرار داده و در صورتیکه ایرادی بر آن وارد ندید برای تصویب تسلیم هیأت دولت خواهد نمود .

**تبصره ۵ -** حساب درآمد و هزینه سازمان از طرف دولت رسیدگی و تصویب گزارش دولت از طرف کمیسیون برنامه مجلسین بمنزله مفاصای دوره عمل خواهد بود کمیسیون مشترك برنامه مجلسین حد اکثر در ظرف ۱۵ روز رسیدگی و نظر خواهد داد .

**ماده ۱۰ -** عملیات برنامه از نظر طرز اجرا بر چهار نوع است .

اول - عملیاتی که جزء امور عادی و جاری وزارتخانهها و دستگاههای دولتی است از قبیل بهداشت عمومی - آموزش فنی و حرفه ای - دفع آفات نباتی - دامپروری و امثال آن . نسبت باین قبیل عملیات باید بطریق زیر اقدام شود :

۱ - برنامه عملیات با همکاری سازمان برنامه و دستگاه دولتی ذیربط تهیه

میشود.

۲ - طرح و نقشه اجرائی را دستگاههای دولتی با همکاری و موافقت سازمان برنامه تهیه مینمایند.

۳ - اجرای عمل توسط دستگاههای دولتی با نظارت سازمان برنامه بعمل می آید.

دوم - عملیاتی که برای اجرای آن دستگاههایی در سازمانهای دولتی با مؤسسات عمومی وجود دارد ولی طرح و نقشه اجرائی آن بتشخیص سازمان برنامه باید توسط مهندسین مشاور تهیه شود از قبیل ساختمان راه و راه آهن - بنادر و امثال آن نسبت باین قبیل عملیات باید بطریق زیر اقدام شود:

۱ - برنامه عملیات با همکاری سازمان برنامه و دستگاههای دولتی یا مؤسسات عمومی تهیه میشود.

۲ - طرح و نقشه اجرائی را مهندس مشاور که سازمان برنامه انتخاب میکند با تماس با دستگاههای دولتی یا مؤسسات عمومی ذیربط و جلب نظر آنها تهیه و بتصویب سازمان برنامه میرساند.

۳ - پیشنهاد انتخاب سازندگان و مقاطعه کاران توسط مهندس مشاور بعمل آمده و پس از تصویب سازمان برنامه قرارداد انجام کار با موافقت سازمان برنامه تهیه و بامضای دستگاه دولتی یا مؤسسه عمومی ذیربط منعقد میشود.

۴ - نظارت در اجرای عملیات توسط مهندس مشاور بنمایندگی سازمان برنامه بعمل می آید.

در صورتیکه دستگاههای دولتی برای تهیه طرح و نقشه عملیات مربوط بنخود مجهز باشند میتوانند تهیه طرح و نقشه آن قسمت از عملیات فوق را که برای آن

مجهز هستند با موافقت سازمان برنامه عهده‌دار شده و آنها را بانظارت سازمان برنامه بموقع اجرا بگذارند.

در موارد فوق هر گاه بین سازمان برنامه و دستگاههای دولتی ذیربط اختلاف نظری بوجود آید رفع اختلاف به تشخیص هیأت دولت بعمل خواهد آمد.

سوم - عملیاتی که برای اجرای آن در سازمانهای دولتی دستگاههای وجود ندارد و طرح و نقشه اجرائی آن به تشخیص سازمان برنامه باید توسط مهندسین مشاور تهیه شود از قبیل ساختمان کارخانه ذوب آهن - کارخانه سیمان - کارخانه کود شیمیائی - سدهای بزرگ - و امثال آن - نسبت باین قبیل عملیات باید بطریق زیر اقدام شود:

۱ - برنامه عملیات توسط سازمان برنامه تهیه میشود.

۲ - طرح و نقشه اجرائی را مهندس مشاور منتخب سازمان برنامه تهیه و بتصویب سازمان برنامه میرساند.

۳ - پیشنهاد انتخاب سازندگان و مقاطعه کاران توسط مهندس مشاور بعمل آمده و قرارداد انجام کار را سازمان برنامه منعقد می نماید و نظارت در اجرای عملیات توسط مهندس مشاور بنماینده گی سازمان برنامه بعمل می آید.

برای اداره این قبیل تأسیسات طبق ماده ۱۹ دستگاه یا دستگاه های مناسبی بوجود خواهد آمد و چنانچه این دستگاهها قبل از ایجاد تأسیسات بوجود آمدند در تهیه طرح و نقشه اجرائی و انعقاد قرارداد اجرای عملیات طبق بند دوم این ماده دخالت خواهند نمود.

چهارم - عملیاتی که به تشخیص سازمان برنامه بوسیله افراد و مؤسسات خصوصی اجرا میشود.

در این قبیل امور سازمان برنامه از طریق تهیه طرحها - راهنماییها - کمکهای فنی - مشارکت - اعطای اعتبار یا تحصیل آن از منابع داخلی و خارجی (با تضمین یا بدون تضمین سازمان) موجبات تشویق و بکارآفتادن سرمایه‌های خصوصی را فراهم خواهد ساخت.

برای انجام وظایف فوق سازمان برنامه میتواند بتشکیل بانک یادستگاهی نظیر آن که سرمایه آن تماماً متعلق بخود سازمان خواهد بود مبادرت نماید اساسنامه بانک یا دستگاه مزبور را سازمان برنامه بتصویب هیأت وزیران خواهد رسانید.

**تبصره ۱ -** در صورت بروز اختلاف بین دستگاههای اجرا کننده بامقاطعه کاران و فروشندگان هر اقدامی که برای حل اختلاف یا ارجاع بمحاکم صالحه انجام گیرد باید با موافقت و نظر سازمان برنامه باشد.

**تبصره ۲ -** پرداخت هزینه عملیات برنامه طبق آئین نامه ای که بنا بپیشنهاد مدیر عامل سازمان برنامه بتصویب شورای عالی و هیأت نظارت میرسد انجام خواهد گرفت.

**ماده ۱۱ -** سازمان برنامه دارای ارکان زیر است:

الف - مدیر عامل.

ب - شورای عالی.

ج - هیأت نظارت.

الف - مدیر عامل:

مدیر عامل بر حسب پیشنهاد دولت بموجب فرمان همایونی برای سه سال منصوب میشود و پس از پایان دوره مزبور ممکن است مجدداً بهمان سمت منصوب گردد در صورت فوت یا استعفاء یا احراز عدم صلاحیت مدیر عامل جانشین او بترتیب مذکور تعیین خواهد شد.

مدیر عامل موظفاً انجام خدمت نموده و جز انجام این وظیفه حق ندارد هیچ نوع شغل آزاد و یا شغل موظف دولتی و اجتماعی داشته باشد و همچنین حق ندارد در هیچ شرکت یا مؤسسه یا تجارتخانه یا با هر شخص که طرف معامله با سازمان باشد مستقیم یا غیر مستقیم سهام و شریک باشد.

مدیر عامل بر ادارات تابعه سازمان برنامه ریاست داشته و وظایف او بقرار

زیر است :

۱ - تهیه بودجه اداری و تعیین تشکیلات سازمان و تغییر آن با تصویب شورایی عالی و استخدام و عزل و نصب و ترفیع و تنزل پایه کارمندان طبق آئین نامه استخدامی و همچنین تعقیب کارکنان متخلف .

۲ - امضای اسناد و اوراق بهادار و نامه ها و انعقاد قراردادها .

۳ - انجام تکالیفی که در تهیه برنامه ها و طرح ها و نقشه های اجرایی و تمرکز و جوه برنامه و پرداخت هزینه های عملیات اجرایی و کمک به مؤسسات خصوصی بر عهده سازمان برنامه است .

۴ - تهیه آئین نامه ها و مقررات اجرایی و نظارت های فنی و مالی در اجرای

برنامه ها .

۵ - تنظیم گزارش عملیات هر سه ماه و گزارش کامل عملیات و حساب درآمد

و هزینه سالانه طبق ماده ۹ .

۶ - نمایندگی سازمان برنامه در مقابل هیأت دولت و وزارتخانه ها و کمیسیون

مشترک برنامه مجلسین و محاکم ( با حق توکیل ) و اشخاص و مؤسسات خصوصی .

مدیر عامل بطور کلی مسئول حسن اجرای وظایفی است که بعهد سازمان

برنامه قرار داده شده و از این نظر در مقابل هیأت دولت مسئول است .

مدیر عامل میتواند آن قسمت از اختیارات اداری و فنی و مالی خود را که لازم بداند بهر يك از معاونین یا مشاورین ایرانی یا رؤسای ادارات تفویض نماید .

### ب - شورایعالی :

شورایعالی مرکب از هفت نفر عضو خواهد بود که از اشخاص صالح و مجرب و ذیفن که برای تمام مدت برنامه بر حسب پیشنهاد دولت بموجب فرمان همایونی منصوب میشوند . در صورت فوت یا استعفاء یا احراز عدم صلاحیت هر يك از اعضای شورایعالی جانشین او بهمان ترتیب منصوب خواهد شد .

اعضای شورایعالی موظفاً انجام خدمت نموده و حق ندارند در هیچ شرکت یا مؤسسه یا تجارتخانه یا باهر شخص که طرف معامله با سازمان برنامه باشد مستقیم یا غیر مستقیم سهم و شریک باشند و همچنین حق ندارند هیچ نوع شغل آزاد و یا شغل موظف دولتی و اجتماعی داشته باشند و حق عضویت در هیأت مدیره هیچیک از شرکت های دولتی را ندارند مگر بمأموریت سازمان برنامه آن هم غیرموظف . جلسات شورایعالی با حضور لا اقل پنج نفر از اعضا رسمیت خواهد یافت و نسبت بموضوعات مطروحه رأی چهار نفر معتبر خواهد بود .

شورایعالی عهده دار تصویب نقشه ها و طرح ها و برآوردها و مقررات اجرائی برنامه در حدود برنامه های تفصیلی که بتصویب کمیسیون مشترك برنامه مجلسین رسیده باشد و نیز عهده دار تصویب آئین نامه ها و قرار داد ها و بطور کلی مأمور مراقبت در حسن انجام کلیه وظائفی است که بعهدۀ سازمان برنامه قرارداد شده است .

### ج - هیئت نظارت

هیئت نظارت مرکب از شش نفر عضو خواهد بود که سه نفر از آنانرا مجلس سنا از میان فهرست نه نفری و سه نفر دیگر را مجلس شورای ملی از میان فهرست

نه نفری دیگر که از طرف دولت پیشنهاد میگردد بطریقی که قانون برای انتخاب مستشاران دیوان محاسبات مقرر داشته برای مدت دو سال انتخاب مینماید در صورت فوت یا استعفا یا احراز عدم صلاحیت هر يك از اعضای هیأت نظارت جانشین او بهمان ترتیب و برای هر نفر از میان فهرست سه نفری که دولت به مجلسین پیشنهاد میکند انتخاب خواهد شد.

اعضای هیأت نظارت موظفاً انجام خدمت نموده و حق ندارند در هیچ شرکت یا مؤسسه یا تجارتخانه یا باهر شخصی که طرف معامله با سازمان برنامه باشد مستقیم یا غیر مستقیم سهام و شریک باشند و همچنین حق ندارند هیچ نوع شغل آزاد و یا شغل موظف دولتی و اجتماعی داشته باشند و حق عضویت در هیأت مدیره هیچیک از شرکتهای دولتی را ندارند مگر بمأموریت سازمان برنامه آنهم غیرموظف.

جلسات هیأت نظارت با حضور لا اقل چهار نفر از اعضاء رسمیت خواهد یافت و نسبت بموضوعات مطروحه رای اکثریت عده حاضر معتبر خواهد بود.

وظائف هیأت نظارت بقرار زیر است:

۱ - نظارت در مخارج برنامه از جهت تشخیص مطابقت آنها با قانون و طرحها و برآورد ها و مصوبات کمیسیون مشترك برنامه مجلسین و شورای عالی و آئین نامه های سازمان برنامه.

۲ - اظهار نظر در آئین نامه ها و مقرراتی که باید بتصویب برسد از جهت مطابقت با قوانین و مقررات. مدیرعامل موضوعی را که باید در آن اظهار نظر شود با اطلاع هیأت نظارت خواهد رساند تا در عرض يك هفته و در موارد لزوم با تمدید مهلت برای يك هفته دیگر نظر خود را بدهد و اگر در رأس مهلت هیأت نظر خود را نداد دلیل بر موافقت خواهد بود و در این مورد مدیر عامل سازمان برنامه



مكلف است مراتب را بكميسيون مشترك بر نامه مجلسين گزارش دهد .

۳ - هيئت نظارت حق مراجعه مستقيم بهيات دولت و كميسيون مشترك بر نامه مجلسين دارد و مكلف است در اموري كه از طرف هيات دولت و كميسيون مشترك بر نامه مجلسين مراجعه ميشود رسيدگي نموده و نتيجه تحقيقات خود را مستقيماً گزارش دهد .

۴ - هر گاه هيات نظارت تصميم يا اقدامي را مخالف مقررات ومصوبات تشخيص دهد موظف است نظر خود را بمدير عامل اطلاع دهد و در صورتيكه مدير عامل ترتيب اثر ندهد مراتب را بدولت و كميسيون مشترك بر نامه مجلسين گزارش خواهد داد . همچنين در صورت وقوع تخلف يا جرم مراتب را بنا ذكر دليل بمدير عامل اعلام خواهد نمود تا ترتيب رسيدگي و تعقيب از طرف مدير عامل داده شود .

ماده ۱۲ - مسئول سازمان بر نامه در مقابل مجلسين دولت ميباشد .

ماده ۱۳ - بمنظور حداكثر سرعت در كار و صرفه جوئي در خرج و تحصيل بهترين نتيجه از اجرائي بر نامه ها سازمان بر نامه از لحاظ امور مالي و ارزي و محاسباتي و معاملات و طرز عقد قرارداد ها تابع آئين نامه ها و مقررات خاصي خواهد بود كه پس از كسب نظر هيئت نظارت و تحصيل موافقت شوراي عالي و تصويب هيئت وزيران و كميسيون مشترك بر نامه مجلسين بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

ماده ۱۴ - دستگاههاي اجرائي و ادارات و بنسگاهها و شر كتهاي دولتي مكلفند وظيفي را كه در اجرائي بر نامه بعهده آنها قرار داده ميشود طبق شرايط و دستور سازمان بر نامه اجرا نمايند . در صورت تخلف از شرايط يا تاخير و مسامحه در كار سازمان بر نامه مراتب را بهيئت دولت گزارش خواهد داد و هيئت دولت مكلف است در مدت پانزده روز از تاريخ دريافت گزارش سازمان بر نامه اقدامات مقتضي بعمل آورد

بنحوی که موضوع ایراد و شکایت مرتفع گردد .

وزارتخانه ها و دستگاههای دولتی مکلفند کلیه اوراق و اسناد خرج و دفاتر مربوط با اجرای برنامه ها را در اختیار سازمان برنامه بگذارند و وسائل نظارت و رسیدگی دقیق سازمان را از هر حیث فراهم کنند .

**ماده ۱۵ -** کارخانه ها - ماشین ها - قطعات یدکی و منفصله که برای اجرای برنامه ها از خارج وارد میشود از پرداخت حقوق گمرکی و عوارض راه و شهرداری معاف است .

سازمان برنامه مجاز است بدون رعایت سهمیه و طبقه بندی اجناس احتیاجات برنامه ها را از خارج وارد کند .

**ماده ۱۶ -** هرگاه برای اجرای عملیات عمرانی و نیازمندیهای عمومی احتیاج بخرید اراضی ( اعم از دائر و بائر ) و ابنیه و تأسیسات پیدا شود بطریق زیر عمل خواهد شد :

**الف -** تشخیص اینکه عملیات مورد نظر عمرانی و جزو نیازمندیهای عمومی است ( مگر در مواردی که قانون مشخص نموده یا خواهد نمود ) و حدود اراضی مورد خرید و قیمت بوسیله هیأتی مرکب از دادستان کل - وزیر کشور - مدیر کل ثبت و یا نمایندگان آنها بر مبنای نظر کارشناسان فنی بعمل خواهد آمد و رأی هیأت قطعی است .

کارشناسان فنی سه نفر خواهند بود که یک نفر از طرف هیأت فوق و نفر دوم از طرف مالک اراضی و ابنیه و تأسیسات و نفر سوم به رأی دو نفر کارشناس مزبور انتخاب خواهد شد چنانچه بین دو نفر کارشناس اول در انتخاب کارشناس سوم تراضی حاصل نشود به رأی دادستان کل انتخاب خواهد شد .

ب - بهای اراضی و ابنیه و تأسیسات مورد خرید اعم از اینکه متعلق بدولت یا اشخاص باشد بطریق زیر تعیین خواهد شد :

۱ - ملاک تعیین قیمت بهای عادلانه اراضی و ابنیه و تأسیسات مشابه واقع در حوزه عملیات در سال قبل از اعلام شروع عملیات و بدون در نظر گرفتن منظور از خرید و تأثیر اجرای عملیات عمرانی در قیمت‌ها خواهد بود .

۲ - در مورد خرید اراضی و ابنیه و تأسیسات غیردولتی پنج درصد علاوه بر قیمت عادلانه به مالک پرداخت خواهد شد هر گاه مالک در محل ساکن باشد علاوه بر پنج درصد فوق ده درصد دیگر بقیمت عادلانه افزوده خواهد شد و هر گاه مراعاشه او منحصر بدرآمد آن ملک باشد پانزده درصد قیمت عادلانه نیز از این بابت باو پرداخت خواهد گردید .

**تبصره -** در مورد املاک مزروعی علاوه بر قیمت ملک که به مالک پرداخت میشود پانزده درصد آن بین زارعین و خوش نشینان محل که از آنجا کوچ مینمایند بوسیله شورای محلی تقسیم خواهد شد .

۳ - در صورتیکه تاریخ تصرف با تاریخ اعلام خرید ملک بیش از یکسال فاصله داشته باشد نسبت بهر سال فاصله پنج درصد بقیمت عادلانه افزوده خواهد شد مشروط بر اینکه جمعاً از قیمت عادلانه روز تجاوز ننماید . فاصله کمتر از شش ماه تمام بحساب نخواهد آمد و فاصله‌ای که ششماه تمام یا بیش از آن باشد در حکم یکسال خواهد بود . تاریخ تصرف با تاریخ اعلام خرید در هر حال نباید بیش از سه سال فاصله داشته باشد .

ج - تصرف اراضی و ابنیه و تأسیسات قبل از پرداخت تمام قیمت مجاز نیست مگر با رضایت فروشنده و نسبت با مالک موقوفه‌ای که فروش آنها مجاز نیست بطریق

اجاره طویل‌المدت استفاده خواهد شد .

د - در صورتیکه مالک با انتقال ملک و تحویل آن رضایت ندهد دادستان محل از طرف او سند انتقال ملک مورد نظر را پس از تودیع تمام قیمت در صندوق ثبت امضاء و در مدت سه ماه بتخلیه قطعی ملک مذکور اقدام مینماید .

ه - تهیه آئین‌نامه طرز اجرای این ماده به پیشنهاد دولت و بتصویب کمیسیون مشترک برنامه مجلسین خواهد بود .

**ماده ۱۷ -** اضافه ارزشی که در نتیجه اجرای عملیات عمرانی توسط دولت رأساً یا بوسیله سازمان برنامه و یا شهرداریها در املاک خصوصی واقع در حوزه آن عملیات و بدون سعی و عمل مالک حاصل میگردد مشمول مقررات زیر خواهد بود:

**الف -** اضافه ارزش عبارتست از تفاوت بین قیمت ملک در سال قبل از شروع عملیات و قیمت آن در تاریخ شروع بهره برداری از تأسیسات ایجاد شده .

**ب -** هر گاه تفاوت حاصله بیست در صد یا کمتر از آن باشد مالک ملک از پرداخت حق اضافه ارزش معاف بوده و نسبت بمسازاد نصف آن متعلق بدولت یا شهرداری محل بتشخیص دولت خواهد بود .

**ج -** اضافه ارزش باراضی اعم از دائر و بائر و مراتع و جنگلها تعلق خواهد گرفت و اعیانی و اراضی زراعتی که تا تاریخ تصویب این قانون سابقه زراعت داشته تا وقتیکه زراعت میشود و باغات تا وقتی که مالک استفاده محصول از آن مینماید از پرداخت اضافه ارزش معاف است و در صورتیکه اراضی زراعتی و باغات از آبی که بواسطه عملیات سازمان برنامه بمقدار بیشتری استفاده نماید حقا به مناسبتی خواهد پرداخت .

د - برای تعیین شعاع حوزه ای که مشمول پرداخت اضافه ارزش میشود و

تشخیص اضافه ارزش حاصله و میزان آن کمیسیون مر کب از دادستان محل و رئیس ثبت و رئیس کشاورزی و يك نفر نماینده مالك یا مالکین که ملك آنها مشمول اضافه ارزش میباشد و در صورت استنکاف مالك یا مالکین يك نفر معتمد محل و نماینده دستگاهی که عملیات عمرانی را انجام داده است تشکیل خواهد شد و نظر این کمیسیون قاطع خواهد بود .

ه - مالك میتواند حق اضافه ارزش تعیین شده را در مدت پنج سال باقساط مساوی سالانه پرداخت کند و یا مقداری از اراضی خود که قیمت آن معادل حق اضافه ارزش است تحویل دهد . هرگاه مالك از پرداخت تمام یا بعضی اقساط و یا تحویل اراضی امتناع نمود دادستان شهرستان محل بتشخیص کمیسیون فوق از طرف او سند انتقال آن مقدار از اراضی را که قیمت آن معادل حق دولت یا شهرداری محل از اضافه ارزش حاصله باشد برای واگذاری بدولت یا شهرداری امضاء خواهد نمود .

و - انجام عملیات عام المنفعه از قبیل لوله کشی - آب آشامیدنی - برق و روشنائی - امور فرهنگی - امور بهداشتی و امثال آن موجب مطالبه اضافه ارزش از املاك واقع در حوزه آن عملیات نخواهد بود . ایجاد تأسیسات برق صنعتی موجب پرداخت حق اضافه ارزش خواهد بود .

ز - موقوفات عامه از پرداخت حق اضافه ارزش معاف است ولی موقوفات اولادی مشمول پرداخت این حق خواهد بود باقساطی که کمتر از ۵ سال و زائد بر ۷ سال نباشد .

ح - تهیه آئین نامه طرز اجرای این ماده به پیشنهاد دولت و تصویب کمیسیون مشترك برنامه مجلسین خواهد بود .

ماده ۱۸ - مستحذاتی که در اثر اجرای برنامه ها ایجاد میشود آنچه محتاج

به طی دوره بهره برداری آزمایشی است پس از پایان این دوره والا بمجرد احداث باید تحویل دستگاههای دولتی که بهره برداری یا اداره آنها را بر عهده خواهند داشت بشود دستگاه های مزبور مکلفند بمحض اعلام سازمان برنامه نسبت بتحویل گرفتن آنها اقدام نمایند .

**تبصره ۵** - بطور کلی مستحقاتی که از محل اعتبارات برنامه ها ایجاد میشود باید بوضعی تحویل دسته-گماهیهای دولتی بشود که از هر جهت برای اداره و بهره برداری آماده باشد بطوریکه دستگاه اداره کننده برای تهیه لوازم و اثاثه در بدو عمل احتیاج بخرج نداشته باشد .

**ماده ۱۹** - برای اداره تأسیسات انتفاعی و تولیدی که متعلق بدولت است یا بعداً در اثر اجرای عملیات عمرانی بوجود میآید بنا به پیشنهاد سازمان برنامه و تصویب هیأت دولت دستگاههای مناسبی که روی اصول بازرگانی اداره شود ایجاد خواهد شد . دولت میتواند تأسیسات انتفاعی و تولیدی موجود را همچنین تأسیساتی از این قبیل که در آینده در اثر اجرای عملیات برنامه ایجاد خواهد شد اعم از تمام شده یا در هر مرحله احداث کلاً یا قسمتی از سهام آنها را به پیشنهاد سازمان برنامه بافرااد و شرکت های ایرانی تحت شرایطی که جلوگیری از اجحاف بمصرف کنندگان نماید بفروشد . وجوهی که از محل فروش تأسیسات مزبور حاصل میشود برای انجام عملیات عمرانی بسازمان برنامه پرداخت خواهد گردید .

**تبصره ۶** - سازمان برنامه موظف است صورت هزینه سالانه تأسیسات انتفاعی و تولیدی و شرکتهای تبعه خود را پس از رسیدگی در هیأت نظارت برای اطلاع بکمیسیون مشترک برنامه مجلسین ارسال دارد .

**ماده ۲۰** - بودجه اداری سازمان برنامه حاوی تعداد کارکنان سازمان - حداکثر

حقوق پست‌ها - مبلغ کل بودجه با موافقت هیأت دولت تنظیم و بتصویب کمیسیون مشترک بر نامه مجلسین خواهد رسید .

امور استخدامی سازمان بر نامه تابع آئین نامه خاصی خواهد بود که با موافقت هیأت دولت تنظیم و بتصویب کمیسیون مشترک بر نامه مجلسین خواهد رسید .

سازمان بر نامه میتواند کارشناسان خارجی را برای مدتی که بیش از يك سال از انقضای دوره اجرای بر نامه تجاوز نکند استخدام نماید . استخدام این کارشناسان با تصویب هیأت دولت و تصویب کمیسیون مشترک بر نامه مجلسین و در حدود تعداد و فهرست مشاغلی خواهد بود که قبلاً بتصویب کمیسیون مشترک بر نامه مجلسین رسیده است .

**ماده ۲۱ -** سازمان بر نامه حساب دیون و مطالبات دوره عمل سابق را رسیدگی و کلیه آنها را واريز خواهد نمود در صورتیکه مانده بستانکار باشد آنرا بمصرف اجرای بر نامه رسانیده و چنانچه مانده بدهکار باشد آنرا از محل صرفه جوئی های اجرای بر نامه ها و در آمد نفت پرداخت خواهد نمود .

قانون فوق که مشتمل بر بیست و يك ماده و ده تبصره است در جلسه سه شنبه هشتم اسفند ماه ۱۳۳۴ بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه اول اسفندماه ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

قانون مربوط باصلاح ماده ۴۹ قانون ثبت احوال

مصوب ۱۳ اسفند ماه ۱۳۳۴

ماده اول - بند های يك الی چهار ماده ۴۹ قانون ثبت احوال مصوب بیست

و دوم اردیبهشت ماه ۱۳۱۹ خورشیدی بشرح زیر اصلاح میشود :

۱ - تعویض شناسنامه نمونه سابق ب نمونه جدید دو ریال .

۲ - المثنای شناسنامه ده ریال :

۳ - رونوشت و هر گونه گواهینامه که از روی مندرجات اسناد ثبت احوال

بر طبق درخواست باشخاص داده میشود پنج ریال .

۴ - اعلامیه ازدواج ۲۰ ریال .

۵ - اعلامیه طلاق یکصد ریال .

۶ - اصل برگهای شناسنامه مجانی خواهد بود .

**تبصره ۵ -** ببرگهای مذکور در ماده فوق معادل مبلغ دریافتی تمبر مخصوص

ثبت احوال بر طبق نمونه‌ای که بوسیله اداره کل آمار و ثبت احوال تهیه و از طرف

خزانه داری کل چاپ میشود الصاق و باطل میگردد .

**ماده دوم -** بوزارت دارائی اجازه داده میشود که در آمد حاصله از فروش تمبر

مخصوص ثبت احوال را در حساب مخصوص نگاهداری کند و برای کمک باقلام بودجه

اداره کل آمار و ثبت احوال بمنظور تهیه وسایل تعمیم ثبت وقایع ولادت و مرگ در کلیه

دهات کشور از قبیل پرداخت دستمزد ثبت کنندگان وقایع مزبور هزینه چاپ تمبر و

شناسنامه وسایر هزینه‌های مربوطه را جمعاً و خرجاً در بودجه کل کشور منظور دارد

موجودی در آمد مزبور قابل انتقال بسال بعد بوده وبصرف مذکور در بالا میرسد .

**ماده سوم -** وزارت کشور و وزارت دارائی مأمور اجرای این قانون میباشدند.

این قانون که مشتمل بر سه ماده و یک تبصره است در جلسه یکشنبه سیزدهم

اسفند ماه یکهزار و سیصد و سی چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه ۱۳۳۴/۳/۱۷ بتصویب

مجلس سنا رسیده است



## قانون مربوط به آمار و سرشماری

مصوب ۱۰ اسفند ماه ۱۳۳۴

**ماده ۱ -** بمنظور جمع آوری و تمرکز آمارهای متنوع اجتماعی و اقتصادی و کشاورزی و فرهنگی و بهداشتی کشور و اجرای آمارگیری نفوس و کشاورزی اداره‌ای بنام اداره آمار عمومی تشکیل میگردد.

**تبصره ۵ -** سازمان و وظایف اداره آمار عمومی بوسیله اداره کل آمار و ثبت احوال تهیه و پس از تصویب وزیر کشور بمرحله اجرا گذارده میشود.

**ماده ۲ -** اعتبارات مورد نیاز اداره آمار عمومی را دولت همه ساله جزء بودجه کل کشور تأمین و منظور خواهد نمود. در صورت احتیاج و لزوم ممکن است اعتبارات مذکور بوسیله اعتباراتی که سازمان برنامه برای کمک و اجرای آمارگیری عمومی تخصیص میدهد یا اعتباراتی که خارج از بودجه بابت کمکهای فنی با تصویب وزارت کشور در اختیار اداره آمار عمومی قرار میگیرد تقویت شود.

**ماده ۳ -** بمنظور همکاری و هم آهنگی کامل ادارات آمار وزارت خانه ها و مؤسسات و ادارات دولتی و بانکها با اداره آمار عمومی رؤساء آمار آنها از طرف اداره آمار عمومی تعیین و منصوب میشوند تا در جمع آوری آمارهای مربوطه بر طبق اصول علمی اقدام نمایند.

سازمان و وظایف ادارات آمار وزارت خانه ها و ادارات و مؤسسات مذکور را با توجه بمیزان کار هر يك اداره آمار عمومی با موافقت وزارتخانه یا اداره یا مؤسسه مربوط تنظیم مینماید.

**تبصره ۱ -** مقررات این ماده با رعایت الیهم فالاهم و بتدریج و سائلی که اداره آمار عمومی فراهم خواهد کرد اجرا خواهد شد.

**تبصره ۲ -** رؤساء فعلی ادارات آمار که صلاحیت و استعداد آنها مورد توافق

اداره آمار عمومی و وزارت خانه یا اداره یا بنگاه مربوطه قرار گیرد در شغل خود ابقاء و عضویت اداره آمار عمومی را احراز خواهند کرد.

**ماده ۴ -** کلیه وزارتخانه ها و ادارات و مؤسسات دولتی و بانکها و همچنین کارخانه ها و مؤسسات ملی موظف خواهند بود جدولها و پرسشنامه هائی را که برای آمار گیری و جمع آوری اطلاعات کلی و ماهانه تهیه مینمایند قبلا برای جلب موافقت اداره آمار عمومی ارسال دارند اطلاعات جمع آوری شده باید در اداره آمار عمومی تمرکز یافته و پس از بررسی و امعان نظر مورد استفاده قرار گیرد.

**ماده ۵ -** وزارت کشور در صورت احتیاج برای تعلیم و تربیت آمار شناسان و آمارگران بتعداد کافی میتواند کلاسهای مخصوص تشکیل دهد و دانشجویان آنرا از بین کارمندان دولت که سن آنها از سی سال بیشتر و پایه تحصیلاتشان از دوره کامل متوسطه کمتر نباشد انتخاب نماید.

**تبصره -** آئین نامه مربوط بتشکیل کلاسهای مخصوص و برنامه تدریس بوسیله اداره آمار عمومی تهیه و پس از موافقت شورای عالی فرهنگ و شورای دانشگاه و تصویب وزارت کشور بموقع اجرا گذاشته میشود.

**ماده ۶ -** وزارت کشور میتواند حداکثر پنج نفر متخصص در امر آمار از اتباع کشور هائی که صلاح بداند با تصویب هیأت وزیران برای مدت حداکثر پنج سال بخدمت دعوت نماید و قرارداد استخدامی آنانرا تهیه و برای تصویب مجلسین تقدیم دارد پرداخت حقوق و مزایا و کرایه خانه و هزینه اتومبیل و مسافرت متخصصین مذکور تا تصویب قرارداد استخدامی آنان از طرف مجلسین بلامانع خواهد بود.

**ماده ۷ -** سرشماربها و آمارگیربهای نفوس و کشاورزی و اقتصادی واجتماعی در هر موقع پیشنهادهای وزیر کشور و تصویب هیأت وزیران و بوسیله اداره آمار

عمومی انجام خواهد گرفت و برای اجرای سرشماریهای نفوس لدی الاقتضاء از طرف دولت تعطیل عمومی اعلام میشود در این صورت باستثنای کسانیکه مأمور سرشماری میشوند عموم افراد باید در مدت اعلام تعطیل عمومی از مساکن خود خارج نشوند مگر در موارد ضروری که آئین نامه معین خواهد کرد.

**تبصره ۱** - سرشماریهای عمومی نفوس پس از تصویب هیأت وزیران بفرمان همایونی شروع خواهد شد.

**تبصره ۲** - سرشماری اتباع دولت شاهنشاهی ایران مقیم خارجه را مأمورین وزارت امور خارجه بر طبق آئین نامه انجام خواهند داد.

**ماده ۸** - وزارت کشور مکلف است در اجرای این قانون مقدمات کار و اعتبارات لازم تدریجاً فراهم و طوری عمل نماید که در سال ۱۳۳۵ بتواند برنامه مربوط به سرشماری عمومی نفوس کشور را بموقع اجراء گذارد.

**ماده ۹** - برای اجرای هر نوع سرشماری و آمار گیریهای مختلفه در کشور عموم کارمندان کشوری و بانکها و شهرداری ها و استادان و دانشیاران و دبیران و آموزگاران و دانشجویان و کارکنان بنگاههای ملی و افرادی که وجود آنها برای شرکت در برنامه سر شماری مورد استفاده قرار میگیرد مکلف هستند دستور هائیرا که از طرف اداره آمار عمومی بآنها داده میشود انجام دهند.

**تبصره ۵** - به افراد آزاد داوطلبی که انحصاراً برای امور مربوط بآمار گیریها و سرشماریها در محل بطور موقت بخدمت گمارده میشوند مزد روزانه متناسبی برای پیام تعلیم یافتن و خدمت موقت تأدیه خواهد شد و این تعلیم یافتن و خدمت موقت پس از خاتمه منشاء هیچگونه تعهدی برای دولت نخواهد بود.

**ماده ۱۰** - وسائل نقلیه و وسائط ارتباطی تلفنی و تلگرافی کلیه وزارتخانهها

و ادارات و بانکها و بنگاههای دولتی و شهرداریها بازعایت احتیاجات در موقع اجرای برنامه سرشماری ها و آمارگیریها باید مجاناً در اختیار و استفاده اداره آمار عمومی قرار گیردهز بنه استفاده از وسائل و وسائط مذکور و فوق العاده بومیه متصدیان آن از اعتبار مخصوص سرشماریها تأمین خواهد گردید .

**ماده ۱۱ -** عموم ساکنین کشور مکلف هستند پاسخ پرسشنامه و اطلاعات مربوط به سرشماری و آمارگیری را که مأمورین درخواست میکنند مطابق با واقع اظهار نمایند .

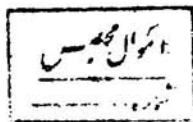
**ماده ۱۲ -** اطلاعات تحصیل شده در اداره آمار عمومی متمرکز و محفوظ مانده فقط مطالب کلی و عمومی که از آن استخراج میشود منتشر خواهد شد .

**ماده ۱۳ -** تعقیب و تعیین کیفر متخلفین از مقررات مواد ۹ و ۱۰ و ۱۱ این قانون و آئین نامه های مربوط بامر سرشماری و آمارگیری اعم از مأمورین و افراد کشور طبق آئین نامه ای که از تاریخ تصویب این قانون ظرف مدت دو ماه از طرف وزارت کشور تهیه و بتصویب کمیسیونهای کشور و داد گستری مجلسین خواهد رسید بعمل میآید .

**ماده ۱۴ -** کلیه قوانین و مقرراتی که در مورد امر آمارگیری و سرشماری مغایر این قانون باشد از این تاریخ ملغی است .

**ماده ۱۵ -** مدیر مسئولی که برای اداره کردن اداره آمار عمومی پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران و صدور فرمان همایونی معین میشود برای مدت پنجسال تغییر نخواهد یافت مگر اینکه فوت کند یا مستعفی شود و بابر وفق مقررات قانون استخدام کشوری و قوانین دیگر راجع به قصورها و تقصیرها و جرائم مأمورین دولت از این سمت منعزل گردد .

**ماده ۱۶** وزارت کشور مأمور اجرای این قانون میباشد و آئین نامه های مربوط به اجرای آنرا تهیه و بتصویب هیأت وزیران میرساند .  
این قانون که مشتمل بر شانزده ماده و هفت تبصره است در جلسه سه شنبه پانزدهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان



قانون بالا در جلسه چهارشنبه ۲۱ تیر ماه ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

قانون راجع بتأسیس دبستانهای چهار کلاسه ملی و دبیرستانهای غیر دولتی  
مصوب ۱۶ فروردین ماه ۱۳۳۵

**ماده ۱۵** - بمنظور جلب همکاری مردم بایجاد دبستانهای ملی تبصره زیر بماده ۱۰ قانون اساسی فرهنگ مصوب آبان ۱۲۹۰ شمسی اضافه میشود .  
**تبصره ۵** - مادام که داوطلبان حائز تحصیلات متوسطه بقدر کافی برای مدیریت دبستان ملی نباشد وزارت فرهنگ میتواند بکسانیکه دارای تقوی بوده و صلاحیت علمی و اخلاقی آنها مورد گواهی شورایعالی فرهنگ در تهران یا شعب آن در شهرستانها باشد اجازه تأسیس دبستانهای چهار کلاسه ابتدائی را بدهد و مدیریت دبستانرا بآنان واگذار نماید .

**ماده ۴** - وزارت فرهنگ مجاز است هر يك از دبیرستانها را که مقتضی بداند بصورتی اداره نماید که در اینگونه دبیرستانها ازدانش آموزان شهریه مناسبی بتصویب شورایعالی فرهنگ در تهران و شعب آن در شهرستانها دریافت شود و وجوه حاصله ازاین بابت منحصرأ بمصرف توسعه و تکمیل همان دبیرستان از حیث تهیه آزمایشگاه و کتابخانه و لوازم ورزشی و تربیتی در مرحله اول و چنانچه زائد آید درمرحله ثانی .

بمصرف تکميل و توسعه ساختمان مدارس دولتی برسد .

دانش آموزان با استعداديکه بضاعت کافی ندارند مجانی یا با تخفيف مناسب پذيرفته میشوند و آنان ممکن است کتاب و لوازم التحرير مجانی نیز از همین محل داده شود دبیرستانهاییکه بدین صورت اداره خواهد شد موظفند متناسب تعداد دانش آموز خود لا اقل سی در صد دانش آموزانیکه بضاعت کافی ندارند قبول کنند آئين نامه مربوط باجرای این ماده بتصویب شورای عالی فرهنگ خواهد رسید .

قانون فوق که مشتمل بر دو ماده و يك تبصره است در جلسه پنجشنبه شانزدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و سی و پنج بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه چهار شنبه ۹ خرداد ماه ۱۳۳۵  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قانون راجع باحداث جاده سوم بين تهران و شميران

مصوب ۱۶ فروردین ماه ۱۳۳۵

**ماده واحده** - شهرداری تهران اجازه دارد اراضی وابنيه مورد حاجت برای احداث جاده تازه بين تهران و شميران را بعرض دوست متر به بهای بهمن ماه ۱۳۳۴ طبق قانون توسعه معابر از صاحبان آنها خریداری کرده و یکصد و بیست متر آنرا برای جاده مزبور بوقیه را برای نیازمندیهای شهرداری مورد استفاده قرارداد و بالدی الاقتضا برای تأمین مخارج ایجاد آن جاده بفروش برساند .

**تبصره ۱** - زمینهایی که در دو طرف پهنای دوست متری جاده موضوع اینقانون واقع شده است تا عمق یکصد متر از هر طرف و ابتدا از حاشیه دوست متری مشمول مقررات ماده هشتم قانون توسعه معابر خواهند بود و نیز شهرداری با موافقت

و جلب نظر وزارت كشاورزی مكلف است اقدام كند كه جنگل ساعی تبدیل بباغ ملی شهر شده و بوسائل مقتضی آب تهیه نماید .

**تبصره ۲ -** افرادی كه فقط يك قطعه زمین یا ساختمان كمتر از پانصد متر در مسیر خیابان مزبور مالك باشند از پرداخت حق تشرف معاف خواهند بود .

**تبصره ۳ -** تاریخ تصرف اراضی نباید با تاریخ تصویب قانون بیش از یکسال فاصله پیدا كند و ترتیب پرداخت تاوان اراضی و املاك همان است كه در قانون اصلاح قانون توسعه معابر مقرر است .

**تبصره ۴ -** اراضی دولتی مشمول مقررات فوق نبوده و دوست متر جاده مجاناً بتصرف شهر داری داده خواهد شد .

**تبصره ۵ -** دولت مكلف است در مقابل زمینهایی كه از طرف دولت بافسران و كارمندان دولت واگذار نموده و فعلا هم در تصرف آنها میباشد چنانچه در مسیر خیابان جدید التاسیس واقع شود از زمینهای مجاور یا محل دیگری كه مالك میباشد جبران نماید و در اینصورت شهر داری بابت تاوان اراضی فقط مابه التفاوت قیمت واقعی زمین سابق و زمین جدید هر كارمند دولت یا افسر را در بهمن ماه ۱۳۳۴ باو خواهد پرداخت .

**تبصره ۶ -** اشخاص و یا شخصیت های حقوقی كه در يكطرف و یا دو طرف جاده پس از وضع دوست متر تا عمق يكصد متر در تاریخ تصویب اینقانون در هر طرف جاده دارای زمین باشند مكلف هستند به نسبت ذیل به بهای بهمن ماه سال ۱۳۳۴ بشهر داری بفروشند .

۱ - تا سه هزار متر معاف .

۲ - از سه هزار متر تا پنج هزار متر صدی پنچ نسبت بمازاد سه هزار متر .

۳ - از پنج هزار متر تا ده هزار متر صدی ده نسبت بمازاد پنج هزار متر .

۴ - از ده هزار متر تا بيست هزارمتر صدی پانزده نسبت بمازاد ده هزارمتر .  
 ۵ - از بيست هزار متر ببالا صدی بيست نسبت بمازاد بيست هزار متر .  
 اراضی که طبق اين ماده تحصيل ميشود صرفاً برای عوض دادن باشخصی که اراضی آنها کمتر از يکهزار متر بوده و کلاً از میان رفته و يا مقدار يکيه باقی مانده برای ساختمان قابل سکونت کافی نباشد تخصيص داده ميشود و بهر حال بايد عوض و معوض از نظر ارزش برابر باشد پس از جبران خسارات وارده باشخص بترخ بالا شهرداری مجاز است اراضی باقیمانده را بفروش برساند .

**تبصره ۷ -** شهرداری همچنين مکلف است برای اتصال جاده موضوع اينقانون بجاده های ديگر شميران نیز بارعايت مقررات قانون توسعه معابر مصوب تيرماه ۱۳۲۰ و بترخ بهمن ۱۳۳۴ باحداث جاده های فرعی جديد يا توسعه معابر موجود اقدام نمايد .  
**تبصره ۸ -** شهرداری تهران مکلف است نسبت به تکميل بولوار نهر کرج با عرض شصت متر (سی متر از محور نهر) اقدام و بهای زمينهايی را که ما بين مالکين آنها و شهرداری تا کنون موافقت حاصل نشده است بمأخذ بهای سال ۱۳۲۷ بر اساس مقررات قانون توسعه معابر تعيين و پرداخت نمايد .

**تبصره ۹ -** مرجع رسيدگی بهر گونه اختلافی که در اجرای اين ماده واحده بين اشخاص يا شخصيت های حقوقی و شهرداری تهران حاصل شود منحصر آ هيئت حل اختلاف مذکور در ماده ۱۴ قانون توسعه معابر مصوب تيرماه ۱۳۲۰ خواهد بود .  
 قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده و ۹ تبصره است در جلسه پنجمشنبه شانزدهم فروردين ماه يکهزار و سيصد و سی و پنج بتصويب مجلس شورای ملی رسيد .

رئيس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه ۲۴ اسفند ماه ۱۳۳۴

بتصويب مجلس سنا رسیده است



# فهرست

قسمت دوم -- کنتراتها و استخدام

اتباع بیگانه

از صفحه ۲۵۹ تا صفحه ۲۶۶

| صفحه |     | عنوان قانون                                                      | شماره |
|------|-----|------------------------------------------------------------------|-------|
| تا   | از  |                                                                  | ترتیب |
| ۲۶۰  | ۲۵۹ | قانون استخدام ۲۲ نفر مهندس و متخصص آلمانی جهت تسلیحات ارتش       | ۱     |
| ۲۶۳  | ۲۶۱ | قانون مربوط با استخدام معلمین خارجی دانشکده های شهرستانها        | ۲     |
|      |     | قانون راجع بتمدید مدت استخدام آقای آندره گدار تبعه دولت فرانسه . | ۳     |
| ۲۶۵  | ۲۶۴ | قانون راجع با استخدام چهار نفر متخصص و استاد فنی موسیقی          | ۴     |
| ۲۶۶  | ۲۶۵ | از کشور اطریش .                                                  |       |

قسمت دوم  
کنتراستها و استخدام اتباع بیگانه  
قانون

راجع با اجازه استخدام ۲۲ نفر مهندس و متخصص آلمانی

جهت اداره تسلیحات ارتش

مصوب ۲ خرداد ماه ۱۳۳۴

ماده ۱۱ - بوزارت جنگ اجازه داده میشود ۲۲ نفر مهندس و متخصص از اتباع آلمانی غربی را که ۱۵ نفر برای مدت ۲ سال و ۷ نفر برای مدت یکسال منظور شده‌اند جهت خدمت در کارخانجات اداره تسلیحات ارتش استخدام و حقوق و مزایای ارزی و ریالی آنان از محل بودجه سال ۳۴ وزارت جنگ قابل پرداخت خواهد بود.

تبصره ۱ - مبنای حقوق و مزایای مهندسین و متخصصین مزبور بشرح جدول ضمیمه میباشد و منحصراً ۰.۶۰٪ حقوق آنان قابل پرداخت بدلار بوده و بقیه مزایا بریال پرداخت خواهد شد.

محاسبه هزینه های متخصصین با احتساب مواردیکه پرداخت آنها بر ریال مقدور خواهد بود  
(ارزش هر دلار ۷۸ ریال در نظر گرفته شده است)

| مبلغ    | ۷ نفر متخصص |               | ۷ نفر متخصص |        | ۴ نفر متخصص |        | ۴ نفر مهندس |         |                                                      |
|---------|-------------|---------------|-------------|--------|-------------|--------|-------------|---------|------------------------------------------------------|
|         | ریال        | دلار          | ریال        | دلار   | ریال        | دلار   | ریال        | دلار    |                                                      |
| ۱۷۳۱۶۰۰ | —           | ۶۵۵۲۰۰        | —           | ۳۲۷۶۰۰ | —           | ۳۷۴۴۰۰ | —           | ۳۷۴۴۰۰  | هزینه مسافرت (هر پرواز ۳۰۰ دلار) قابل پرداخت بر ریال |
| —       | ۷۸۰۰        | ۲۷۵۰۰         | —           | ۱۷۰۰   | —           | ۱۷۰۰   | —           | ۱۷۰۰    | هزینه بیمه - یکماه سرخصی و اضافه بار بدلات           |
| —       | ۸۲۳۲۴       | ۳۰۲۴۰         | —           | ۱۵۱۲۰  | —           | ۱۷۲۸۰  | —           | ۱۹۰۵۸۴  | هزینه های ۶۰ درصد حقوق ماهیانه بدلات                 |
| ۴۲۷۵۶۴۸ | —           | ۱۰۵۷۳۴۸۰      | —           | ۷۸۶۲۴۰ | —           | ۸۹۸۵۶۰ | —           | ۱۰۱۸۳۶۸ | هزینه های ۴۰ درصد حقوق ماهیانه بر ریال               |
| ۱۳۸۵۲۸۰ | —           | ۲۵۴۱۶۰        | —           | ۲۶۲۰۸۵ | —           | ۲۹۹۵۲۰ | —           | ۲۹۹۵۲۰  | هزینه مسکن (هر اطاق ۴۰ دلار) قابل پرداخت بر ریال     |
| ۷۳۹۲۵۲۸ | ۹۰۰۲۴       | <b>جمع کل</b> |             | ۲۶۲۰۸۵ | ۲۹۹۵۲۰      | ۲۹۹۵۲۰ | —           | —       |                                                      |

**توضیح ۳ -** از اعتبارات ارزی پیش بینی شده در جدول بالا منحصراً اموال ۴۸۱۷۲ دلار آن در بودجه سال ۱۳۳۴ پیش بینی و قابل پرداخت میباشد .  
لازمه قانونی بالا که مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره و جدول ضمیمه است در جلسه سه شنبه دوم خرداد ماه یکم هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

قانون بالا در جلسه چهارشنبه ۳۱ خرداد ۱۳۳۴ مورد تأیید

مجلس سنا واقع شده است

## قانون مربوط با اجازه استخدام معلمان خارجی دانشکده‌های شهرستانها

مصوب ۲۲ تیر ماه ۱۳۳۴

**ماده ۱ و حده -** قوانین اجازه استخدام معلمان خارجی دانشکده‌های شهرستانها مصوب ۲۷ اردی بهشت ماه ۱۳۲۸ و پنجم تیر ماه ۱۳۳۰ تا اول امر دادمه ۱۳۳۸ تمدید میگردد و بوزارت فرهنگ اجازه داده میشود برای تدریس در دانشکده‌های شهرستانها که فعلا دایر است و یا بعداً تأسیس خواهد شد بیست نفر استاد متخصص که صلاحیت آنان از هر جهت محرز باشد از کشورهای اطریش - آلمان - فرانسه - سویس - بلژیک - آمریکا و انگلیس استخدام نماید .

**تبصره ۱ -** حقوق معلمان خارجی کلیه دانشکده‌های شهرستانها نباید از ماهی سی هزار ریال که نصف آن بارز قابل پرداخت است تجاوز نماید و بعلاوه ممکن است بهر یک از معلمان مبلغی که در ماه از ده هزار ریال تجاوز نخواهد نمود بعنوان کرایه خانه تأدیه شود . هزینه سفر هر یک از معلمان و زن و فرزندان او از طرف وزارت فرهنگ پرداخت میشود .

**تبصره ۲ -** وزارت فرهنگ مجاز است معلمان خارجی دانشکده‌های شهرستانها را در مقابل حوادث و امراض ناشیه از اشتغال تدریس بیمه نماید و حق بیمه را از اعتبارات دانشکده‌های شهرستانها پرداخت کند .

**تبصره ۳ -** وزارت فرهنگ میتواند قرار مخصوصی با دانشگاهها و یا انجمنها و بنسگاههای علمی و فرهنگی و بهداشتی کشورهای فوق یا مؤسسات بین‌المللی برای تأمین دروس مورد احتیاج دانشکده‌های شهرستانها منعقد نماید . در این صورت وزارت فرهنگ مجاز است باستادانی که از طرف دانشگاهها یا مؤسسات فوق مأمور تدریس میشوند علاوه بر هزینه رفت و آمد در مدت تدریس حق الزحمه که حداکثر

بمیزان مقرر در تبصره ۱ خواهد بود پرداخت نماید در صورتیکه قرار مزبور با دانشگاه تهران منعقد گردد با ستادانی که از طرف دانشگاه تهران مأموریت حاصل مینمایند علاوه بر هزینه مسافرت فوق‌العاده‌ای در مدت اشتغال بتدریس بآنان داده میشود. فوق‌العاده مزبور تا میزانی خواهد بود که با حقوق و مزایای دریافتی از دانشگاه تهران جمعاً از سی هزار ریال تجاوز ننماید.

**تبصره ۴ -** دانشیاران آموزشگاههای بهداشتی شهرستانها میتوانند با همان رتبه دانشیاری که دارند بدانشکده‌های پزشکی شهرستانها منتقل شده و همان دروسی را که بعهدہ دارند تدریس نمایند همچنین وزارت فرهنگ میتواند تا مدت یکسال از تصویب این قانون از میان اطباء متخصص ایرانی مقیم داخله یا خارجه که لااقل مدت پنجسال در رشته‌های تخصصی مورد احتیاج در بیمارستانها و مؤسسات علمی مهم خارجی کار کرده باشند عده‌ای را برای تدریس در دانشکده‌های پزشکی شهرستانها استخدام نماید. وزارت فرهنگ برای این اشخاص با توجه بمقام علمی و تخصصی آنان باتصویب شورای دانشکده پزشکی تهران و شورای دانشگاه تهران رتبه دانشیاری که حد اکثر آن از پایه شش تجاوز نخواهد نمود تعیین مینماید دانشیاران و استادان دانشکده‌های شهرستانها علاوه بر حقوق ثابت و مزایای قانونی معادل حقوق و کمک رتبه‌های خود را بعنوان فوق‌العاده مخصوص دریافت خواهند نمود.

**تبصره ۵ -** تا زمانی که دانشکده‌های شهرستانها بعده کافی استاد ندارد وزارت فرهنگ میتواند از کارمندان دولت یا بازنشستگان یا اشخاص دیگری از اتباع داخله و یا اتباع کشورهای مذکور در ماده فوق که واجد صلاحیت لازم باشند برای تدریس بعضی دروس بطور موقت مجاناً در مقابل پرداخت حق التدریس طبق آئین نامه‌ای که بتصویب هیئت وزیران میرسد استفاده نماید. نسبت بمعلمین موقت فعلی و یا معلمینی

که در گذشته بطور موقت در دانشکده‌های شهرستانها تدریس نموده‌اند طبق همین تبصره اقدام بشود .

**تبصره ۶** - دانشگاه تهران مجاز است اضافه از تعداد فوق که برای شهرستانها استخدام میشود از استادان عالی مقام و مشهور کشورهای اروپا و آمریکا برای تدریس در دانشگاه تهرای نیز استخدام نماید حد اکثر حقوقی که بآنان داده میشود در ماه پنجاه هزار ریال میباشد که نصف آن بارز پرداخت میشود .

**تبصره ۷** - از اول سال تحصیلی ۱۳۳۵-۱۳۳۶ دانشکده‌های دندان پزشکی و داروسازی تهران از دانشکده پزشکی منتزع و هر يك بصورت واحد مستقلی با رعایت مقررات دانشکده پزشکی انجام وظیفه خواهند نمود .

**تبصره ۸** - از آغاز سال تحصیلی ۳۴-۳۵ دانشسرای عالی باید از دانشکده‌های علوم و ادبیات مجزا و بصورت واحد مستقل در آید دانشگاه مجاز است با ستاران دانشکده ها که علاوه بر دروس اصلی ساعاتی را در دانشسرای عالی تدریس مینمایند مطابق آئین‌نامه‌ای که بتصویب شورای دانشگاه خواهد رسید حق التدریس بپردازد .

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و هشت تبصره است در جلسه پنجشنبه بیست و دوم تیرماه یکهزار و سیصد و سی چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه شنبه ۳ تیرماه ۱۳۳۴ بتصویب  
مجلس سنا رسیده است

## قانون راجع بتمديد مدت استخدام آقای آندره گدار تبعه دولت

### فرانسه برای مدیریت کل اداره باستان شناسی

مصوب ۱۰ بهمن ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - وزارت فرهنگ مجاز است آقای آندره گدار تبعه دولت فرانسه مدیر سابق باستانشناسی و موزه و کتابخانه را از تاریخ تصویب این قانون برای مدت دو سال بسمت مدیری باستانشناسی موزه و کتابخانه موزه با شرایط زیر استخدام نماید :

**الف** - حقوق آقای آندره گدار در ماه چهارصد و بیست لیره انگلیسی خواهد بود که نصف آن را بریال و بنرخ دولتی و نصف دیگر را به لیره دریافت خواهد داشت علاوه بر حقوق کرایه خانه نیز از بودجه وزارت فرهنگ پرداخت و یا محل سکونت او در اختیار او قرار داده میشود و نیز در مدتی که انجام وظیفه مینماید يك اتومبیل در اختیار او گذاشته خواهد شد .

**ب** - در پایان مدت قرارداد چنانچه قرارداد تجدید نشود هزینه مراجعت خود و خانمش بفرانسه از طرف وزارت فرهنگ پرداخت خواهد شد .

**ج** - آقای آندره گدار میتواند قرارداد خود را در پایان سال اول فسخ و هزینه معاودت خود و خانمش را دریافت دارد و هر گاه در بین هر سال شخصاً بخواهد قرارداد را فسخ نماید حق دریافت هزینه سفر معاودت را نخواهد داشت .

**د** - آقای آندره گدار سالی یکماه مرخصی با استفاده از حقوق خواهد داشت که ترتیب اعطاء آن با وزارت فرهنگ خواهد بود .

**ه** - وزارت فرهنگ مجاز است سایر شرایط استخدامی آقای آندره گدار را



طبق قانون ۲۳ عقرب هزار و سیصد و یک تعیین و قرارداد را امضاء نماید .  
تبصره - آقای آندره گدار موظف است در مدت این قرارداد علاوه از وظایف معینی که دارد در ماه دو جلسه علمی و درسی مرکب از کارمندان اداره باستانشناسی برای مطالعات و تبادل نظر و مشاوره راجع بکار و اقدام تخصصی خود تشکیل دهد و نتیجه عملیات حفاری و مطالعات خود را با نظر مشاورین برای انتشار تدوین نماید .  
این قانون که مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره است در جلسه سه شنبه دهم بهمن ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه ۱۶ اسفند ماه ۱۳۳۴

بتصویب مجلس سنارسیده است

قانون راجع بااستخدام چهار نفر متخصص و استاد فنی موسیقی از

کشور اطریش جهة هنرستان موسیقی کشور

مصوب ۲۳ فروردین ماه ۱۳۳۵

ماده واحده - بوزارت فرهنگ و وزارت جنگ اجازه داده میشود برای تدریس در هنرستان عالی موسیقی کشور چهار نفر متخصص و استاد فنی که صلاحیت آنان از هر جهت محرز باشد از کشور اطریش برای مدت چهار سال استخدام نمایند .  
تبصره ۱ - حقوق هر يك از استادان مزبور بقرار ماهی بیست و سه هزار و هشتصد ریال است که در مقابل حقوق مزبور هر ماه دو بیست دلار بنرخ بانک ملی بآنها فروخته شده و بقیه بریال پرداخت خواهد شد .

تبصره ۲ - وزارت فرهنگ و وزارت جنگ مجاز هستند سایر شرایط استخدام

معلمین مزبور را برطبق قانون استخدام اتباع خارجه مصوب ۲۳ عقرب ۱۳۰۱ و سایر قوانین مربوط تعیین و قرارداد آنان را امضاء نمایند .

تبصره ۳ - حقوق معلمین مزبور و هزینه سفر خود و خانواده آنان ( زن و اطفال صغیر ) از محل اعتبارات بودجه وزارت جنگ قابل پرداخت خواهد بود .  
قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره است در جلسه پنجشنبه بیست و سوم فروردین ماه یکهزار و سیصد و سی و پنج بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه چهارشنبه نهم خرداد ۱۳۳۵  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

# فهرست

قسمت سوم -- قراز دادها و مقاوله نامه‌های

بین المللی

---

از صفحه ۲۶۷ تا صفحه ۸۳۶

| صفحه |     | عنوان قانون                                                                                           | شماره ردیف |
|------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| تا   | از  |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون اجازه مبادله موافقتنامه حل مسائل مرزی و مالی بین دولتین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی . | ۱          |
| ۲۷۹  | ۲۶۷ |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون اجازه مبادله موافقتنامه سرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی منعقدہ بین ایران و دانمارک .          | ۲          |
| ۲۸۸  | ۲۷۹ |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون اجازه مبادله موافقتنامه سرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی منعقدہ بین ایران و ترکیه .            | ۳          |
| ۳۰۰  | ۲۸۸ |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون اجازه مبادله عهدنامه مودت بین کشور شاهنشاهی ایران و کشور هاشمی اردن .                           | ۴          |
| ۳۰۳  | ۳۰۰ |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون اجازه الحاق دولت ایران به پیمان همکاری متقابل منعقدہ بین دولتین عراق و ترکیه .                  | ۵          |
| ۳۰۷  | ۳۰۳ |                                                                                                       |            |
|      |     | اجازه الحاق دولت ایران بقرار دادهای معروف بقرار- داد ژنو .                                            | ۶          |
| ۵۵۳  | ۳۰۷ |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون مربوط بعهد نامه مودت بین ایران و ایسلند.                                                        | ۷          |
| ۵۵۶  | ۵۵۳ |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون مربوط بعهد نامه مودت بین ایران و لبنان                                                          | ۸          |
| ۵۵۹  | ۵۵۶ |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون مربوط بعهد نامه صلح بادولت ژاپن .                                                               | ۹          |
| ۵۸۸  | ۵۵۹ |                                                                                                       |            |
|      |     | قانون اجازه الحاق دولت ایران بقرارداد بین المللی جلوگیری از کشتار جمعی ( ژنوسید) .                    | ۱۰         |
| ۵۹۴  | ۵۸۹ |                                                                                                       |            |

| صفحه |     | عنوان قانون                                                                                                           | شماره<br>ترتیب |
|------|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| تا   | از  |                                                                                                                       |                |
|      |     | قانون اجازه مبادله قرار داد بازرگانی ایران و<br>آلمان .                                                               | ۱۱             |
| ۶۱۱  | ۵۹۴ |                                                                                                                       |                |
| ۶۱۴  | ۶۱۱ | قانون عهدنامه مودت بین ایران و ایتالیا .                                                                              | ۱۲             |
|      |     | قانون مربوط بموافقت نامه همکاری اقتصادی بین<br>ایران و آلمان .                                                        | ۱۳             |
| ۶۲۰  | ۶۱۴ |                                                                                                                       |                |
| ۷۷۳  | ۶۲۰ | قانون تصویب قرار داد بین‌المللی ارتباطات دور .                                                                        | ۱۴             |
|      |     | قانون مربوط بعهدنامه بازرگانی و دریانوردی بین دولت<br>شاهنشاهی ایران و دولت هند                                       | ۱۵             |
| ۷۸۴  | ۷۷۳ |                                                                                                                       |                |
|      |     | قانون مربوط بموافقت نامه راجع به سرویسهای حمل<br>و نقل هوایی بازرگانی منعقدہ بین دولت شاهنشاهی ایران<br>و دولت هلند . | ۱۶             |
| ۷۹۳  | ۷۸۴ |                                                                                                                       |                |
|      |     | قانون مربوط بموافقت نامه راجع بسرویسهای حمل<br>و نقل هوایی بازرگانی منعقدہ بین دولتین ایران و<br>نروژ .               | ۱۷             |
| ۸۰۲  | ۷۹۴ |                                                                                                                       |                |
|      |     | قانون مربوط بموافقت نامه راجع بسرویس های حمل<br>و نقل هوایی بازرگانی منعقدہ بین دولت ایران<br>و سوئد .                | ۱۸             |
| ۸۱۱  | ۸۰۲ |                                                                                                                       |                |

| صفحه |     | عنوان قانون                                                                                                | شماره<br>ترتیب |
|------|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| تا   | از  |                                                                                                            |                |
|      |     | قانون اجازه الحاق دولت ایران بقرار داد مبادله<br>بین المللی مدارك و نوشتجات رسمی و نشریات علمی<br>و ادبی . | ۱۹             |
| ۸۱۶  | ۸۱۱ |                                                                                                            |                |
|      |     | قانون مربوط بعهد نامه مودت بین دولت ایران و دولت<br>سوریه .                                                | ۲۰             |
| ۸۱۸  | ۸۱۶ |                                                                                                            |                |
|      |     | قانون مربوط بموافقت نامه بمنظور تسهیل و بسط<br>ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالا بین ایران و<br>ترکیه .     | ۲۱             |
| ۸۳۶  | ۸۱۸ |                                                                                                            |                |

## قسمت سوم

# قراردادها و مقاوله نامه های بین المللی

## قانون

اجازه مبادله موافقتنامه حل مسائل مرزی و مالی

بین دولتین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

مصوب پنجم اسفند ماه ۱۳۳۳

ماده واحده - مجلس شورای ملی موافقتنامه حل مسائل مرزی و مالی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را که مشتمل بر پنج ماده و یک پروتکل ضمیمه میباشد و در تاریخ پنجشنبه یازدهم آذر ماه ۱۳۳۳ در تهران بامضاء رسیده است تصویب و بدولت اجازه میدهد اسناد مصوب آنرا مبادله نماید .

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و متن موافقتنامه و یک پروتکل ضمیمه است در جلسه پنجشنبه پنجم اسفندماه یکهزار و سیصد و سی و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه پنجشنبه ۱۹ اسفند ماه

۱۳۳۳ بتصویب مجلس سنا رسیده است

### موافقتنامه

راجع بحل مسائل مرزی و مالی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی

اعلیحضرت شاهنشاه ایران و هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی با تمایل بیسطو و تحکیم مناسبات حسنه همجواری موجوده بین دو کشور و نظر باینکه مایلند مسائل مرزی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و همچنین دعاوی متقابل مالی مربوط بدوره دومین جنگ جهانی را حل و فصل نمایند به این منظور تصمیم بانعقاد این موافقتنامه گرفتند و نمایندگان مختار خود را بقرار زیر تعیین کردند:

اعلیحضرت شاهنشاه ایران جناب آقای حمید سیاح سفیر کبیر .

هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی آناتولی بوسفوویچ لاورنتیف سفیر کبیر و نماینده مختار اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران . نامبردگان پس از مبادله اعتبارنامه‌های خود که آنها را موافق قاعده و کاملاً صحیح یافتند نسبت بمراتب زیر موافقت حاصل نمودند:

**ماده ۱ -** طرفین معظمین متعهدین که با اشتیاق مایلند اختلافات راجع بموضوع عبور خط مرز دولتی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در بعضی نواحی و بدین ترتیب مسئله مرزی را بطور کلی بر اساس رعایت منافع طرفین حل کنند موافقت نمودند که در نواحی مغان - دیمان - یدی اولر - سرخس و همچنین در ناحیه اترک از تپه سنگر تپه ( صغیر تپه ) در امتداد خط مرز تا دریای خزر خط جدید مرز دولتی برقرار میگردد عبور خط مرز جدید در نواحی مذکوره در فوق در ماده ۲ این موافقتنامه تشریح شده است .



طرفین معظمین متعهدین تأییدمینمایند که خط مرز بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در تمام بقیه طول آن بدون تغییر باقی میماند ضمناً ناحیه مرزی واقع در ساحل راست رود ارس مقابل دژ سابق عباس آباد و همچنین قریه حصار با قطعه زمین آن در حدود خاک ایران میماند و قریه فیروزه و زمینهای اطراف آن در حدود خاک اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی باقی میماند.

بنا بمراتب مذکوره در فوق طرفین معظمین متعهدین اعلام میدارند که از این بعد کلیه مسائل مربوط بعبور خط مرز دولتی در تمام طول آن بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حل و فصل شده است و طرفین نسبت بیکدیگر ادعای ارضی ندارند.

**ماده ۲۵ -** بنا بماده ۱ این موافقتنامه خط مرز دولتی بین ایران و اتحاد جماهیر

شوروی سوسیالیستی باین ترتیب عبور مینماید:

**الف - ناحیه مرز ماوراء قفقاز (باختری):**

خط مرز دولتی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از محل تلاقی مرزهای دولتی ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و جمهوری ترکمنستان در نقطه التقای رود ارس با رود قره سوی سفلی تا نقطه ای که در وسط مجرای رود ارس در طرف شمال باختری آبادی تازه کند ایران میباشد و تقریباً در  $۵/۲$  کیلومتری جنوب خاور خاوری مرکز آبادی شوروی آساقا - قره گووندلی و در  $۳/۶$  کیلومتری شمال خاوری مرکز آبادی قمیشلی ایران واقع است بنحوی از مجرای رود ارس میگذرد که در سند تشریح مرز بین ایران و روسیه که بوسیله کمیسره های دولتی در ۱۸ ژانویه ۱۸۲۹ در بهراملو امضاء شده توصیف شده با این استثناء که قطعه زمین مرزی در ساحل راست رود ارس برابر دژ سابق عباس آباد در حدود خاک ایران باقی مانده و

خط مرز برابر دژ نامبرده در امتداد مجرای رود ارس میگذرد.

خط مرز از نقطه نامبرده در رود ارس متمایل بخاورگردیده و در امتداد خط مرز کنونی گذشته تا نقطه ای که تقریباً در  $4/5$  کیلومتری شمال خاوری مرکز آبادی قمیشلی ایران و در  $4/0$  کیلومتری جنوب خاوری حومه جنوبی آبادی حاجی بابالی شوروی است امتداد دارد. از اینجا خط مرزی کنونی را ترك نموده و تقریباً  $4/0$  کیلومتر بخط مستقیم بطرف جنوب خاور خاوری امتداد یافته و بنقطه ای که تقریباً در  $7/0$  کیلومتری شمال خاور خاوری مرکز آبادی ایرانی قمیشلی و در  $3/6$  کیلومتری جنوب خاوری مرکز بی نام شوروی و در  $2/0$  کیلومتری شمال خاوری نقطه مثلثاتی دارای علامت  $27/2$  واقع شده میرسد.

خط مرز از این پس بخط مستقیم بطرف جنوب خاوری گذشته و به نقطه ای که تقریباً در  $5/2$  کیلومتری جنوب خاوری تپه شهریار و در  $1/1$  کیلومتری جنوبی نقطه مثلثاتی دارای علامت  $68/8$  و در  $4/4$  کیلومتری شمال شمال باختری گورستان آبادی ایرانی بیله سوار ایران (طالش - میکائیلو) واقع شده میرسد.

سپس خط مرز بخط مستقیم بسمت جنوب خاوری امتداد یافته و به نقطه ای که در خط مرز کنونی در حومه شمال خاوری آبادی ایرانی بیله سوار ایران (طالش - میکائیلو) تقریباً در  $1/1$  کیلومتری شمال خاور خاوری گورستان آبادی ایرانی بیله سوار ایران (طالش - میکائیلو) و در  $5/5$  کیلومتری خاوری نقطه مثلثاتی بعلامت  $68/8$  واقع میباشد میرسد.

از اینجا خط مرز بطرف جنوب متمایل گشته و از روی خط مرز کنونی به نقطه ای که در وسط رودخانه بلهارچای (بلهارود) بنحوی میرسد که آبادی بیله سوار (شوروی) را در حدود خاک اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و بیله سوار ایران

(طالش - میکائیلو) را در حدود خاک ایران باقی میگذارد .

(خط جدید مرزی در ناحیه مغان از رود ارس تا رود بلهار چای در نقشه پیوست بمقیاس ۱:۱۰۰۰۰۰ ترسیم شده است - پیوست شماره ۱) .

از نقطه واقع در وسط رود بلهار چای تا صخره سیقناق که تقریباً در حدود ۱/۰ کیلو متری جنوب باختری قله کوه جگئیر (جکویرا) و در ۵/۵ کیلو متری شمال باختری مرکز آبادی شوروی دیمان واقع است خط مرز بنحوی که در سند تشریح مرز بین ایران و روسیه که بوسیله کمیسر های دولتین در ۱۸ ژانویه ۱۸۲۹ در بهرام لو بامضاء رسیده توصیف شده است میگذرد .

از صخره سیقناق خط جدید مرز شروع میشود که تقریباً بخط مستقیم تا قله ارتفاع دارای علامت ۱۶۱۹/۲ و تقریباً در ۶۰۰ متری جنوب خاوری کوه قراول داش (قراوش تاش) و در ۱/۱ کیلومتری شمال مرکز آبادی ایرانی قانی بلاغ واقع میباشد امتداد میدابد .

(خط جدید مرز در ناحیه دیمان از صخره سیقناق تا قله ارتفاع بعلاصت ۱۶۱۹/۲ در نقشه پیوست بمقیاس ۱:۱۰۰۰۰۰ ترسیم شده است - پیوست شماره ۲) .

از قله ارتفاع بعلاصت ۱۶۱۹/۲ تا دریای خزر خط مرز بنحویکه در سند تشریح مرز بین ایران و روسیه که بوسیله کمیسر های دولتین در ۱۸ ژانویه ۱۸۲۹ در بهرام لو بامضاء رسیده توصیف شده است میباشد با این استثناء که قطعه زمین شوروی موسوم به یدی اولر به تصرف ایران واگذار و خط مرز در این ناحیه از جرای آبی کنونی رود آستارا چای میگذرد .

### ب - ناحیه مرز ماوراء خزر (خاوری) :

خط مرز بین ایران واتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی از محل تلاقی مرزهای دولتی ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و افغانستان تا نقطه واقع در وسط

انشعاب باختری رود تجن (هریرود) تقریباً در  $۲/۷$  کیلو متری شمال خاوری مسجد اولی بابا و  $۵/۸$  کیلو متری شمال شمال باختری مرکز آبادی سرخس شوروی در وسط عمیق ترین مجرای رود تجن بنحویکه این مرز در پروتکل شماره ۳ مورخ ۱۹ ژوئن ۱۸۹۴ راجع به تعیین مرز بین ایران و روسیه در ناحیه از ذوالفقار تاخلی تپه تعیین گردیده و بطوریکه این مرز در نقشه پیوست پروتکل مزبور ترسیم شده است میگردد .

از نقطه مذکوره در فوق بر روی رود تجن خط مرز جدید شروع میشود که از وسط عمیق ترین مجرای رود تجن تا نقطه ای که در وسط رود تجن تقریباً در  $۲/۴$  کیلومتری خاور خلی تپه (تپه خلی) و در  $۴/۱$  کیلو متری شمال شمال خاوری تپه قسی واقع گردیده امتداد مییابد .

از اینجا خط مرز بطرف باختر متمایل گشته و پس از طی بخط مستقیم تقریباً  $۳/۴$  کیلو متر به قله خلی تپه (تپه خلی) میرسد خط مرز جدید در اینجا خاتمه مییابد . (خط مرز جدید در ناحیه سرخس در نقشه پیوست بمقیاس  $\frac{1}{۱۰۰۰۰۰}$  ترسیم شده است - پیوست شماره ۴) .

از خلی تپه (تپه خلی) تا استوانه مرزی شماره ۱ که مکان آن بوسیله پروتکل راجع بخط مرز بین ایران و روسیه در سمت خاور از دریای خزر در فاصله از خرابه قلعه بابا دورمز تا خلیج حسنقلی که در تاریخ ۳۰ ژانویه ۱۸۸۶ در عشق آباد بامضاء رسیده مشخص گردیده و در روی کوه زیراکو (زیره کوه) تقریباً در  $۲/۳$  کیلومتری جنوب باختری چشمه بابا دورمز قرار دارد خط مرزی بنحوی میگردد که در پروتکل شماره ۵ راجع بتعیین مرز بین ایران و روسیه در ناحیه خلی تپه (تپه خلی) تا بابا دورمز در ۸ نوامبر ۱۸۹۴ در عشق آباد بامضاء رسیده تشریح

گردیده و بطوریکه این مرز در نقشه پیوست پروتکل مزبور ترسیم شده آبادی حصار (حصار قلعه) با قطعه زمین آنرا در حدود خاک ایران باقی میگذارد.

بعداً از استوانه مرزی شماره ۱ مذکور در فوق تا استوانه مرزی شماره ۳۱ واقع در نزدیک گدوک بیر که در پروتکل مورخ ۳۰ ژانویه ۱۸۸۶ تعیین گردیده و خط مرز در این ناحیه بنحوی میگذرد که نسبت بآن در پروتکل مورخ ۳۰ ژانویه ۱۸۸۶ راجع بخط مرز بین ایران و روسیه در سمت خاور بحر خزر در فاصله از خرابه قلعه بابا دور مرز تا خلیج حسنقلی تشریح شده و این مرز در این ناحیه بطوری است که در نقشه پیوست بآن پروتکل ترسیم گردیده است.

از استوانه مرزی شماره ۳۱ واقع در نزدیکی گدوک بیر تا استوانه مرزی شماره ۴۱ واقع در قلعه کوه کناره (کنارا) که بموجب پروتکل مورخ ۳۰ ژانویه ۱۸۸۶ تعیین گردیده خط مرز قریه فیروزه و اراضی اطراف آنرا در حدود خاک اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی باقی گذارده بنحوی که در پروتکل شماره ۶ راجع بتعیین مرز بین ایران و روسیه در ناحیه از گدوک بیر تا کوه کناره بتاريخ ۹ نوامبر ۱۸۹۴ تشریح شده و بطوریکه مرز مزبور در نقشه پیوست بآن پروتکل ترسیم گردیده است میگذرد. از استوانه مرزی شماره ۴۱ که در قلعه کوه کناره نصب گردیده تا گذار گودری واقع بر روی رود اترک خط مرز در این ناحیه بنحوی که درباره آن در پروتکل راجع به خط مرز بین ایران و روسیه مورخ ۳۰ ژانویه ۱۸۸۶ تشریح شده و بطوریکه این خط مرز در این ناحیه در نقشه پیوست بپروتکل نامبرده ترسیم گردیده است میگذرد از گذار گودری تا نقطه واقع در روی خط مرز کنونی تقریباً در ۳۰۰ متری باختری نقطه مثلثاتی بعلامت ۶/۲ روی تپه سنگر تپه (صغیر تپه) خط مرز بنحوی که در پروتکل راجع به خط مرز بین ایران و ایالت ماوراء خزر از گذار گودری

تا دریای خزر بتاریخ ۶ مارس ۱۸۸۶ تشریح و بطوریکه مرز مزبور از گذار گودری تا تپه سنگر تپه (صغیر تپه) در نقشه پیوست به پروتسکل مزبور ترسیم گردیده است میگذرد.

سپس از نقطه واقع در خط مرز فعلی تقریباً در ۳۰۰ متری باختر نقطه مثلثاتی دارای علامت ۶/۲ که روی تپه سنگر تپه (صغیر تپه) واقع شده خط مرز جدید شروع میشود که بخط مستقیم تا نقطه ای که تقریباً در ۲/۲ کیلو متری جنوب پاسگاه صید شماره ۱ شوروی در ۲۲/۶ کیلو متری شمال باختری مانند آب نفت لیجه ایران و در ۲۲/۰ کیلو متری جنوب باختر مرکز آبادی حاجیاب شوروی است یعنی تا نقطه ای که خط مرز فعلی بساحل دریای خزر میرسد امتداد مییابد.

(خط جدید مرز در قسمت باختری ناحیه اترک از تپه سنگر تپه (صغیر تپه) تا دریای خزر بر روی نقشه پیوست بمقیاس  $\frac{1}{100000}$  ترسیم شده است - پیوست شماره ۵).

**ماده ۳۵ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت نمودند که بین ایران و اتحاد جماهیر

شوروی سوسیالیستی تعیین حدود و تجدید تعیین حدود مرز بعمل خواهد آمد باین منظور در موعدیکه سه ماه دیرتر از آغاز اعتبار قانونی این موافقتنامه نباشد کمیسیون مختلط ایران و شوروی برای تعیین حدود و تجدید تعیین حدود در سراسر خط مرز تشکیل و شروع بکار نماید ضمن تعیین حدود مرزی که در نواحی مغان و دیمان و یدی اولر و اترک و سرخس که جدیداً تعیین گردیده در ضمن تجدید تعیین حدود تمام بقیه قسمت بین مرز ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی کمیسیون مختلط ایران و شوروی این موافقتنامه را ملاک عمل قرار خواهد داد.

کمیسیون مختلط ایران و شوروی از موقع تشکیل باید تعیین حدود و تجدید تعیین حدود مرز ایران و شوروی را در تمام طول آن در مدت یکسال و نیم خاتمه بدهد.

**ماده ۴۵ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت نمودند که تمام دعاوی متقابل مالی مربوط بزمان جنگ دوم جهانی را بانضمام دعاوی ناشیه از موافقتنامه بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مورخ ۱۸ مارس ۱۹۴۳ راجع بپیرداختها بطور قطعی بترتیب زیر حل و فصل نمایند :

**الف -** بانك دولتی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در مدت دو هفته در دو قسمت از روزیکه این موافقتنامه دارای اعتبار رسمی میگردد در ایستگاه راه آهن مرزی جلفای ایران معادل ۱۱۱۹۶۰۷۰/۳ ( یازده میلیون و یکصد و نود و شش هزار و هفتاد و سه دهم ) گرام طلا برای استهلاك دعاوی طرف ایران ناشیه از موافقتنامه مورخ ۱۸ مارس ۱۹۴۳ مذکور در این ماده بیانك ملی ایران تحویل میدهد .

**ب -** طرف شوروی از آغاز اعتبار قانونی این موافقتنامه در مدت یکسال معادل ۸۶۴۸۶۱۹/۰۷ ( هشت میلیون و ششصد و چهل و هشت هزار و ششصد و نوزده و هفت صدم ) دلار آمریکائی بطوریکه از موافقتنامه مورخ ۱۸ مارس ۱۹۴۳ فوق الاشعار ناشی است بوسیله تحویل کالا با ایران ببهای حد وسط جهانی و در مواعید و طبق صورت اجناسی که نسبت بآن بین وزارت بازرگانی خارجی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بوسیله نمایندگی بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در ایران و وزارت اقتصاد ملی ایران باید موافقت بعمل آید استهلاك میکنند .

**ج -** کلیه دعاوی متقابل مالی بین طرفین که ضمن مذاکرات سالهای ۱۹۵۰- ۱۹۵۱ از دو طرف ابراز گردیده بود مستهلك محسوب میشود .

طرفین اعلام میدارند که با انعقاد این موافقتنامه هیچگونه ادعای مالی مربوط بزمان جنگ دوم جهانی نسبت بیکدیگر ندارند .

**ماده ۵۵ -** این موافقتنامه باید بتصویب برسد و از روز مبادله نسخ مصوبه که

حتمی المقدور در کمترین موعد انجام خواهد شد بموقع اجراء گذارده میشود مبادله نسخ مصوبه در مسکو بعمل خواهد آمد.

نمایندگان مختار بمنظور تصدیق مراتب فوق این موافقتنامه را امضاء و بمهر خود مهور نمودند: در تهران بتاريخ ۱۱ آذر ماه ۱۳۳۳ (۲ دسامبر ۱۹۵۴) در دو نسخه هر يك بزبانهای فارسی و روسی که هر دو متن دارای اعتبار یکسان میباشد تنظیم گردید.

|                                                                |                                                   |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| بنمایندگی عالی<br>اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی<br>آ. لاورنتیف | بنمایندگی عالی حضرت شاهنشاه<br>ایران<br>حمید سیاح |
|----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|

### پروتوکل

بنا بتوافقی که ضمن امضای موافقتنامه مورخ یازدهم آذر ماه ۱۳۳۳ (دوم دسامبر ۱۹۵۴) راجع بمسائل مرزی و مالی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بعمل آمده است طرفین نسبت بمراتب زیر موافقت حاصل کردند:

۱ - خط مرزی در ناحیه نمین بطوریکه در سند تشریح مرز بین ایران و روسیه مورخ ۱۸ ژانویه ۱۸۲۹ تعیین شده میگردد. ضمناً جاده خاکسای فعلی شوروی در پنج نقطه ای که ذیلاً درج شده و در شمای پیوست باین پروتوکل مشخص گردیده در حدود خاک اتحاد شوروی باقی میماند.

نقاط مزبور عبارتند از:

نقطه شماره ۱ بطول ۱۱۰۰ متر در جنوب کوه قزبوردی واقع گردیده است جوانب این نقطه در خط مرزی کنونی بطور تقریب یکی در ۲۵۰ متری جنوبی قله کوه قزبوردی و دیگری در ۱۳۰۰ متری جنوبی باختری قله کوه نامبرده



واقع میباشد .

نقطه شماره ۲ بطول ۱۱۰۰ متر در باختر ارتفاع دارای علامت ۲۱۶۱/۷ واقع است جوانب نقطه مزبور در خط مرزی کنونی بطور تقریب یکی در ۵۲۰ متری شمال قله ارتفاع دارای علامت ۲۱۶۱/۷ و دیگری در ۵۰۰ متری جنوب جنوب خاوری قله ارتفاع نامبرده واقع میباشد .

نقطه شماره ۳ بطول ۱۰۰۰ متر در جنوب باختری کوه بالمادین واقع است جوانب نقطه مزبور در خط مرزی کنونی بطور تقریب یکی در ۴۵۰ متری شمال باختری قله کوه بالمادین و دیگری در ۴۵۰ متری جنوب خاوری قله کوه نامبرده واقع میباشد .

نقطه شماره ۴ بطول ۱۲۶۰ متر در جنوب کوه قزل اتر ( خزیلاس ) واقع است جوانب این نقطه در خط مرزی کنونی بطور تقریب یکی در ۷۲۰ متری جنوب باختری قله کوه قزل اتر ( خزیلاس ) و دیگری در ۵۵۰ متری جنوب خاوری قله کوه نامبرده واقع شده است .

نقطه شماره ۵ بطول ۶۴۰۰ متر بین کوه مرداسیقی و کوه منارک واقع است جوانب این نقطه در خط مرزی کنونی بطور تقریب یکی در ۸۰۰ متری شمال باختری قله کوه مرداسیقی و دیگری در ۱۰۰ متر شمال کوه منارک واقع است .

در موقع تجدید تعیین حدود مرز جاده خاکي شوروی در نقاط ۲ و ۳ و ۴ و ۵ ناحیه نمین با در نظر گرفتن شرایط طبیعی حتی المقدور بطرف خط الرأس بالا برده خواهد شد باین ترتیب تجدید تعیین حدود مرزی دولتی بعمل خواهد آمد .

اندازه گیری طول پنج نقطه مذکور در فوق در ناحیه نمین از روی جاده خاکي فعلی شوروی انجام یافته است .

۲- واگذاری ناحیه یدی اولر متعلق به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی که در نتیجه منحرف شدن مجرای رود آستاراچای جدا شده است از طرف اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به ایران بمنزله استثنائی از عرف و اصول مقرر در حقوق بین الملل تلقی میگردد که طبق آن تغییر مجرای رودخانه مرزی موجب تغییر مرز دولتی نمیکردد (اگر بین طرفین در اینخصوص موافقت مخصوص وجود نداشته باشد).

۳- مفهوم عنوان پروتکل های مذکور در ماده ۲ موافقتنامه (قسمت «ب» ناحیه مرزی ماوراء خزر (خاوری) یعنی پروتکل مورخ ۳۰ ژانویه ۱۸۸۶ درخصوص خط مرزی بین ایران و روسیه بطرف خاور از دریای خزر در فاصله از خرابه های قلعه بابادورمز تا خلیج حسنقلی و پروتکل مورخ ۶ مارس ۱۸۸۶ درخصوص خط مرز بین ایران و ایالت ماوراء خزر از گدارگودری تا دریای خزر - پروتکل های کمیسیون های تعیین مرز که بموجب فصل ۲ مقاله نامه مورخ ۹ دسامبر ۱۸۸۱ منعقد بین ایران و روسیه تشکیل شده میباشد.

مفهوم عنوان پروتکل شماره ۳ مورخ ۱۹ ژوئن ۱۸۹۴ راجع بتعیین مرز بین ایران و روسیه در ناحیه از ذوالفقار تا خلی تپه و پروتکل شماره ۵ مورخ ۸ نوامبر ۱۸۹۴ راجع بتعیین مرز بین ایران و روسیه در ناحیه از خلی تپه تا بابا دورمز و پروتکل شماره ۶ راجع بتعیین مرز بین ایران و روسیه در ناحیه از گدوک بیرتا کوه کناره که بتاريخ ۹ نوامبر ۱۸۹۴ تنظیم شده است - پروتکل های کمیسیون های تعیین مرز که بر طبق فصل ۴ و ۵ مقاله نامه مورخ ۲۷ مه ۱۸۹۳ منعقد بین ایران و روسیه تشکیل گردیده میباشد.

۴ - حل اختلافات مرزی در ناحیه اترك را طرفین با در نظر گرفتن مرزی که پروتکل راجع بخط مرز بین ایران و ایالت ماوراء خزر از گدارگودری تا بحر خزر

بتاریخ ۶ مارس ۱۸۸۶ تشریح نموده و همچنین با توجه به مرز واقعی فعلی در ناحیه مزبور بآن ترتیب انجام داده اند که در طول مسافت از تپه سنگر تپه (صغیر تپه) تا دریای خزر خط جدید مرز تعیین میگردد که امتداد دقیق آن در ماده ۲ موافقتنامه مذکور شده و در نقشه پیوست بموافقتنامه مذکور ترسیم گردیده است. حل این قضیه با در نظر گرفتن پیشنهادات اتحاد شوروی برای حل و فصل کامل مسئله مرزی بعمل آمده است. این پروتکل جزو لاینفک موافقتنامه مورخ یازدهم آذرماه ۱۳۳۳ (دوم دسامبر - ۱۹۵۴) میباشد.

بتاریخ یازدهم آذرماه ۱۳۳۳ (دوم دسامبر ۱۹۵۴) در شهر تهران در دو نسخه هر یک بزبانهای فارسی و روسی تنظیم که هر دو متن آن دارای اعتبار یکسان میباشد. بنمایندگی اعلیحضرت شاهنشاه بنمایندگی هیئت رئیسه شورای عالی ایران اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی حمید سیاح آ. لاورتیف

اجازه مبادله موافقت نامه حل مسائل مرزی و مالی بین دولتين ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی بشرح فوق در جلسه پنجم اسفند ماه یکهزار و سیصد و سی و سه داده شده است. رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اجازه مبادله موافقتنامه بالا در جلسه ۱۹ اسفند ۱۳۳۳

مجلس سنا داده شده است

قانون اجازه مبادله موافقت نامه سرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی

منعقدہ بین ایران و دانمارك

مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۳۴

ماده واحده - مجلس شورای ملی موافقت نامه راجع بسرویسهای حمل و نقل

هوائی بازرگانی منعقدہ بین ایران و دانمارك را کہ مشتمل بر يك مقدمه و شانزده مادہ و يك ضمیمہ میباشد و در تاریخ ۲۷ خرداد ماہ ۱۳۳۰ در تهران با مضامین رسیده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنها را بدولت میدهد .

موافقت نامه مزبور کہ مشتمل بر مادہ واحده و يك مقدمه و شانزده مادہ و يك ضمیمہ است در جلسہ چهاردهم اردیبهشت ماہ یکہزار و سیصد و سی چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسہ ۲۲ خرداد ۱۳۳۳  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

موافقتنامه بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی  
دانمارك راجع بسرویس های حمل و نقل هوائی بازرگانی ما بین  
قلمرو دو دولت و ماوراء آنها

نظر باینکہ اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ایران

و

اعلیحضرت پادشاه دانمارك

مایل هستند بمنظور برقراری و بکار انداختن سرویس های هوائی بازرگانی  
ما بین کشور های خود و ماوراء آنها موافقت نامه منعقد نمایند لذا نمایندگان  
تمام الاختیار خود را بدین منظور بشرح زیر تعیین نموده اند :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

جناب آقای باقر کاظمی وزیر امور خارجه

اعلیحضرت پادشاه دانمارك

جناب آقای آکسل ث. ف. سپورون فیدلر نماینده فوق العاده و وزیر مختار دانمارک در ایران .

نمایندگان مزبور پس از مبادله اختیار نامه های کامل خود که صحیح و معتبر بود نسبت بمواد ذیل موافقت حاصل نمودند .

### مقدمه

در این موافقتنامه مقصود از بعضی عبارات مستعمله بشرحی است که در زیر ذکر شده مگر آنکه از مفهوم عبارت خلاف آن مستفاد شود :

**الف -** مقصود از مقامات هواپیمائی « در مورد ایران » اداره کل هواپیمائی کشوری و هر شخص با هیأتی است که متصدی وظایف فعلی آن اداره کل یا وظائف مشابه گردد و در مورد دانمارک « وزارت فوائد عامه » و هر شخص یا هیأتی است که متصدی وظایف فعلی آن وزارت یا وظایف مشابه گردد .

**ب -** مقصود از « قرار داد بین المللی هوائی کشوری » قرار دادیست که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ برای امضاء در شیکاگو حاضر شده بود .

**ج -** مقصود « از قلمرو » « سرویس حمل و نقل هوائی » « سرویس حمل و نقل هوائی بین المللی » « مؤسسه هواپیمائی » و « فرود آمدن بمنظور غیر از حمل و نقل » همانست که در مواد ۲ و ۹۶ قرار داد بین المللی هواپیمائی کشوری تصریح گردیده .

**ماده ۱۵ -** با رعایت مقررات این موافقتنامه هر يك از طرفین متعاهدین بمؤسسه یاموسسات هواپیمائی که از طرف متعاهد دیگر تعیین شده برای بکار انداختن سرویسهای مورد موافقت حق پرواز ترانزیتی از قلمرو خود و همچنین حق فرود آمدن در آن قلمرو و در نقاط مذکوره در برنامه پرواز پیوست را بمنظور غیر از حمل و نقل و نیز بمنظور پیاده یا سوار کردن محمولات بین المللی مسافر - بار و پست اعطاء مینماید

**ماده ۳ - الف -** هر يك از طرفین متعاهدین بمنظور بهره برداری طبق این موافقتنامه در خطوط مذکور در برنامه پرواز پیوست يك یا چند مؤسسه هواپیمائی خود را کتباً بطرف متعاهد دیگر معرفی مینماید طرف متعاهد دیگر بمجرد دریافت آن معرفی نامه با رعایت مقررات ماده ۳ این موافقتنامه بلا تأخیر بمؤسسه یا مؤسسات معرفی شده اجازه مقتضی بهره برداری را اعطا خواهد نمود مشروط بر اینکه در صورت لزوم مؤسسات مذکور مقامات صلاحیتدار هواپیمائی طرفی که حقوق نامبرده را اعطا مینماید قانع کننده که قابلیت انجام شرایطی را که طبق قوانین و مقررات آن طرف برای عملیات مؤسسات هواپیمائی بازرگانی مقرر است دارا میباشند. هر مؤسسه هواپیمائی که بدین ترتیب تعیین واجازه بهره برداری تحصیل نمود هر موقعی که بخواهد میتواند از سرویس های مورد موافقت شروع به بهره برداری نماید.

**ب -** و نیز مقرر است که بهره برداری از سرویس های مزبور در مناطق جنگش یا مناطقی که تحت اشغال نظامی بوده یا تحت تأثیر آن واقع شده باشد باید با موافقت مقامات صلاحیتدار نظامی باشند.

**ماده ۳ - الف -** هر يك از طرفین متعاهدین حق خواهد داشت از اعطاء حقوق مصرحه در ماده ۱ این موافقتنامه بیک مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی خودداری یا آن حقوق را معلق یا نقض نموده و یا استفاده از آن را مقید بشرایطی که لازم دانند بنماید در هر مورد که آن طرف قانع نشده باشد که مالکیت و تسلط مؤثر بر آن مؤسسه یا مؤسسات در دست طرف متعاهد دیگر یا اتباع آن طرف میباشد.

**ب -** هر يك از طرفین متعاهدین نیز حق خواهد داشت پس از مشورت با طرف متعاهد دیگر يك مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را از استفاده از حقوق مذکور در ماده ۱ این موافقتنامه بازدارد و یا برای استفاده از آن حقوق شرایطی را که مقتضی بداند تعیین کند در هر مورد که آن مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی مندرجات مواد ۱۱

و ۱۳ قرارداد بین المللی هواپیمائی کشوری را بصورت فعلی یا شرایط مندرجہ در این موافقتنامه را مراعات ننماید .

**مادہ ۴ -** هیچیک از مقررات این موافقتنامه نباید چنین تعبیر شود کہ حقوق انحصاری و استثنائی بطرف متعاہد دیگر یا مؤسسات هواپیمائی آن طرف اعطاء نمودہ یا نسبت بمؤسسات هواپیمائی ہر کشور دیگری استثناء یا تبعیض بعمل آمده است .  
**مادہ ۵ -** مفاد این موافقتنامه بمؤسسہ هواپیمائی یکی از طرفین متعاہدین حق نمیدہد کہ در قلمرو طرف متعاہد دیگر از یک نقطہ بنقطہ دیگر آن مسافر بار یا محمولات پستی با دریافت کرایہ یا حق الزحمہ برای حمل قبول نماید و مفاد مزبور نباید این منظور تعبیر گردد .

**مادہ ۶ -** مؤسسات هواپیمائی کہ بوسیلہ طرفین متعاہدین معین شدہ اند فرصت مناسب و متساوی خواهند داشت سرویس های مورد موافقت را در خطوط هوائی مشخصہ بین قلمرو طرفین و ماوراء آنها بکار اندازند و مؤسسات هواپیمائی معینہ بوسیلہ ہر یک از طرفین متعاہدین باید در موقع بکار انداختن سرویس های مورد موافقت منافع مؤسسہ یا مؤسسات هواپیمائی طرف متعاہد دیگر را ملحوظ دارند تا اثر نامطلوبی در جریان امور سرویس هائی کہ طرف اخیر الذکر در تمام یا قسمتی از همان خطوط دائر نمودہ حاصل نشود .

**مادہ ۷ -** سرویس های مورد موافقت کہ از طرف مؤسسات هواپیمائی معینہ طرفین متعاہدین برقرار میشود باید کاملاً با احتیاجات عمومی برای حمل و نقل در خطوط معینہ منطبق باشد و هدف اصلی آنها فراہم نمودن ظرفیتی باشد مناسب با احتیاجات کنونی و احتیاجاتی کہ منطقاً از لحاظ حمل و نقل مسافر - بار و محمولات پستی بین قلمرو طرف متعاہدی کہ مؤسسہ یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نمودہ و قلمروی کہ مقصد نهائی حمل و نقل است پیش بینی میشود . فراہم نمودن وسائل حمل مسافر بار و

مخولات پستی از لحاظ پیاده و سوار کردن آنها در نقاطی واقع در خطوط مشخصه در قلمرو دولتی غیر از دولتی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده است طبق اصول کلی ذیل باید انجام گیرد. ظرفیت باید متناسب باشد با:

**الف -** احتیاجات حمل و نقل بین کشور مبدأ و کشور مقصد.

**ب -** احتیاجات خط هوایی سرتاسری.

**ج -** احتیاجات حمل و نقل نواحی که هواپیماهای مؤسسات هواپیمائی از آن عبور مینمایند با رعایت منافع سرویسهای حمل و نقل هوایی دیگری که بوسیله مؤسسات هواپیمائی کشورهای آن نواحی تأسیس شده است.

**مادہ ۸ -** تعرفه‌هایی که برای هر یک از سرویس‌های مورد موافقت وضع میشود باید عادلانه بوده و میزان آن با رعایت کلیه عوامل مربوطه از جمله صرفه‌جویی در عمل و نفع عادلانه و اختلاف خصوصیات سرویس‌ها (از قبیل میزان سرعت و سائل راحتی مسافری) و تعرفه‌هایی که از طرف مؤسسات هواپیمائی دیگر در قسمت از مسیر وضع شده تعیین شوند. نسبت بهر مسیر تعرفه‌ها باید در صورت امکان بین مؤسسات هواپیمائی طرفین متعاهدین پس از مشورت با مؤسسات هواپیمائی دیگر که در همان مسیر یاد ر قسمتی از آن عمل مینمایند تعیین گردد اینگونه موافقت‌ها در تعیین تعرفه در صورت امکان بوسیله دستگاه تعیین نرخ انجمن بین‌المللی حمل و نقل هوائی انجام میگردد اجرای تعرفه‌هایی که بدین ترتیب مورد موافقت قرار میگردد موکول بتصویب طرفین متعاهدین خواهد بود.

**مادہ ۹ -** مواد ۱۵ - ۲۴ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۵ قرارداد بین‌المللی هواپیمائی کشوری بصورت فعلی آنها بمنزله جزء لاینجزای این موافقتنامه در مورد هر یک از طرفین متعاهدین طی مدت اعتبار این موافقتنامه لازم‌الاجرا خواهد بود مگر اینکه طرفین متعاهدین که قرارداد نامبرده را امضاء نموده‌اند نسبت بمواد مذکور اصلاحاتی



را که طبق ماده ۹۴ آن قرارداد بموقع اجرا گذارده خواهد شد تصویب نمایند و در اینصورت موادی که باین ترتیب اصلاح شده نسبت بطرفین متعاهدین در مدت اعتبار این موافقتنامه لازم الاجرا خواهد بود .

**مادۀ ۱۰ -** مقامات صلاحیتدار هواپیمائی هر یک از طرفین متعاهدین در صورت تقاضای مقامات صلاحیتدار هواپیمائی طرف متعاهد دیگر اطلاعات و آماری را که معقولا مورد لزوم و مربوط باشد بتعداد و ظرفیت سرویس های مورد موافقت و حمل و نقل هائی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه خود در سرویس های هوایی بمقصد نقاطی در قلمرو طرف دیگر موافقتنامه یا از نقاطی در قلمرو طرف مزبور یا از راه آن قلمرو انجام شده و همچنین اطلاعات مربوط بمبدأ و مقصد حمل و نقل های مزبور را تهیه و تسلیم خواهند نمود .

**مادۀ ۱۱ - الف -** هر گاه یکی از طرفین متعاهدین مقتضی بداند که شرایط این موافقتنامه را تغییر دهند میتواند تقاضای مشورت بین مقامات رسمی هواپیمائی طرفین متعاهدین را بنماید و این مشورت در ظرف ۶۰ روز از تاریخ تقاضا شروع خواهد شد و هر موقع که مقامات رسمی نامبرده با تغییر این موافقتنامه توافق نظر حاصل نمودند تغییر مزبور پس از آنکه بوسیله مبادله یادداشت هائی از مجرای سیاسی تأیید گردید بموقع اجرا گذارده خواهد شد این تغییر بایستی بلافاصله با اطلاع شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری برسد .

**ب -** تغییراتی که یکطرف متعاهد در خطوط هوائی معینه میدهد و یا حذف نقاطی از آن خطوط در یک یا کلیه پروازها باستثنای تغییر نقاط در قلمرو طرف متعاهد دیگر که هواپیماهای مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه در آن فرود میآیند تغییر این موافقتنامه محسوب نخواهد شد لذا مقامات هواپیمائی هر یک از طرفین متعاهدین

میتوانند بمنہائی تغییرات نامبرده را بدهند و یا نقاطی را حذف نمایند مشروط بر اینکہ حذف نقاط و یا تغییرات نامبرده را بدون تأخیر باطالع مقامات هواپیمائی طرف متعاہد دیگر برسانند .

**مادہ ۱۲ -** چنانچہ نسبت بتفسیر یا اجرای این موافقت نامہ اختلافی بین طرفین متعاہدین روی دہد طرفین در وحلہ اول کوشش خواهند نمود کہ آنرا بوسیلہ مذاکرہ مستقیم بین خود حل و فصل نمایند ہر گاہ باینوسیله رفع اختلاف مزبور میسر نگردد موضوع مورد اختلاف بحکمیت ہیأت یا شخصی یا سازمانی کہ با توافق نظر طرفین تعیین شدہ باشد ارجاع خواهد گردید اگر با ارجاع امر بحکمیت موافقت نظر حاصل نشود یا پس از موافقت با ارجاع امر بحکمیت نسبت بت ترکیب ہیأت آن طرفین مزبور اتفاق نظر حاصل ننمایند ہر یک از طرفین متعاہدین میتواند موضوع مورد اختلاف را برای صدور رأی بمحکمہ ای کہ صلاحیت اخذ تصمیم دارد و ممکن است درسازمان بین المللی هواپیمائی کشوری تأسیس گردد ارجاع و در صورتیکہ چنین محکمہ وجود نداشته باشد بشورای سازمان مزبور و در غیر اینصورت بدیوان داوری بین المللی رجوع نماید ، طرفین متعاہدین تعہد مینمایند طبق رائی کہ بترتیب مقرر در این مادہ صادر خواهد گردید عمل کنند ہر گاہ و مادامی کہ ہر یک از طرفین متعاہدین یا مؤسسہ یا مؤسسات هواپیمائی معینہ آن طبق رائی کہ بموجب این مادہ صادر شود عمل ننمایند طرف متعاہد دیگر میتواند ہر گونه حقی را کہ طبق این موافقت نامہ بطرف متعاہد مستنکف یا بمؤسسات هواپیمائی مستنکف متعلق بآن اعطا نمودہ محدود یا معلق یا نقض نماید .

**مادہ ۱۳ -** در صورتیکہ یک قرارداد یا موافقت نامہ عمومی چند جانبہ راجع بحقوق مربوط بحمل و نقل سرویس های هوائی منظم بین المللی نسبت بہردو طرف متعاہد بموقع اجرا در آید موافقت نامہ فعلی بطوری اصلاح خواهد شد کہ بامقررات

قرارداد یا موافقتنامه مزبور منطبق گردد .

**مادۀ ۱۴ -** این موافقتنامه یکسال پس از تاریخ وصول اخطار خاتمه موافقتنامه بوسیله یکی از طرفین متعاهدین خاتمه خواهد یافت مگر اینکه اخطار نامبرده قبل از انقضای مدت یکسال مذکور با موافقت طرفین پس گرفته شود این اخطار باید در آن واحد بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری نیز ارسال شود .  
طرف متعاهدی که اخطار خاتمه موافقتنامه را دریافت کرده است بآن پاسخ وصول خواهد داد و در صورت عدم اعلام وصول اخطار مذکور چهارده روز پس از تاریخ وصول بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری بطرف متعاهد دیگر وصول یافته تلقی خواهد شد .

**مادۀ ۱۵ -** موافقتنامه فعلی و کلیه قراردادهای مربوط بآن در نزد سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری ثبت خواهد رسید .

**مادۀ ۱۶ -** دولت شاهنشاهی ایران تصویب این موافقتنامه را از طرف مجلسین ایران بدولت دانمارک اعلام خواهد داشت و هر دو طرف متعاهد در تاریخ ابلاغ اعلامیه مذکور از طرف دولت شاهنشاهی این موافقتنامه را قطعی و قابل اجرا تلقی خواهند نمود .

برای تأیید مراتب بالا نمایندگان تام الاختیار امضاءکننده زیر که از طرف دولت متبوع خود دارای اختیارنامه میباشند این موافقتنامه را امضاء و بمهر خود مهور نمودند .

این موافقتنامه در تاریخ ۲۷ خرداد ماه ۱۳۳۰ خورشیدی مطابق ۱۸ ژوئن ۱۹۵۱ در تهران به سه زبان فارسی و دانمارکی و انگلیسی که هر سه متن متساویاً معتبر میباشند با امضاء رسید .

از طرف دولت شاهنشاهی ایران                      از طرف دولت پادشاهی دانمارک

## ضمیمہ موافقت نامہ هواپیمائی منعقدہ بین دولت

### شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی دانمارک

#### برنامه پرواز

۱ - خطوطی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینہ از طرف دولت ایران مورد استفاده قرار خواهند گرفت :

تهران و یا آبادان از راه نقاط واقعہ در خاور میانه و خاور نزدیک و اروپا بہ کپنهاک و نقاط ماوراء آن و بالعکس .

۲ - خطوطی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینہ از طرف دولت دانمارک مورد استفاده قرار خواهند گرفت :

کپنهاک از راه نقاط واقعہ در اروپا و خاور نزدیک و خاور میانه بہ تهران و یا آبادان و نقاط ماوراء آن و بالعکس .

اجازه مبادله موافقتنامه سرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی بین کشور شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی دانمارک مشتمل بر یک مقدمه و شانزده ماده و یک ضمیمه بشرح فوق در جلسه پنجشنبه چهاردهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار داده شده است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

#### قانون اجازه مبادله موافقت نامه

سرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی منعقدہ بین ایران و ترکیہ

مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۳۴

ماده ۱ و ۱ حده - مجلس شورای ملی موافقت نامه راجع بسرویسهای حمل و نقل

هوائی بازرگانی منعقدہ بین ایران و ترکیہ را کہ مشتمل بر یک مقدمه و بیست ماده

و یک ضمیمه میباشد و در تاریخ ۲۹ اسفند ماه ۱۳۲۹ در تهران با مضامین رسیده تصویب

و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنها را بدولت میدهد .

موافقت نامه مزبور که مشتمل بر يك مقدمه و بیست ماده و يك ضمیمه است در جلسه چهاردهم اردی بهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه شنبه ۲۲ خرداد ۱۳۳۴  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

موافقتنامه بین ایران و ترکیه راجع بسرویسهای حمل و نقل هوائی

بازرگانی ما بین قلمرو دو دولت و ماوراء آنها

نظر باینکه اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

و

حضرت رئیس جمهور جمهوری ترکیه

که از این پس در این موافقتنامه « طرفین معظمین متعاهدین » نامیده خواهند شد امضاء کنندگان قرارداد بین المللی هواپیمائی کشوری که در ۷ دسامبر ۱۹۴۴ برای امضای کشورها در شیکاگو حاضر شده بود ( از این پس قرارداد نامیده میشود ) میباشد و نظر باینکه برقراری سرویس های هوائی بین المللی مطمئن و منظم و حتی الامکان اقدام بتوسعه همکاری بین المللی در این رشته مطلوب میباشد و نظر باینکه تشویق مسافرت هوائی بین المللی با نازلترین قیمت ممکنه که با اصول اقتصادی صحیح وفق دهد بمنظور ایجاد حسن تفاهم و روابط صمیمانه بین ملتها و تأمین منافع غیر مستقیم این نوع حمل و نقل که بمنفع مشترك هر دو کشور است مطلوب میباشد و نظر باینکه طرفین معظمین متعاهدین مایلند برای تأسیس سرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی منظم ما بین قلمرو خود و ماوراء آنها موافقت نامه منعقد نمایند لذا نمایندگان

نامالاختیار خود را بدین منظور بشرح زیر تعیین نمودند:

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران .

جناب آقای حسین علاء نخست وزیر و وزیر امور خارجه ایران .

حضرت رئیس جمهور جمهوری ترکیه .

جناب آقای یعقوب قدری کارا عثمان اوغلو سفیر کبیر و نماینده فوق العاده و

نامالاختیار ترکیه در تهران .

نمایندگان مزبور پس از مبادله اختیارنامه های کامل خود که صحیح و معتبر

بود بشرح زیر موافقت نمودند:

#### مقدمه

در این موافقتنامه مقصود از بعضی عبارات مستعمله بشرحی است که در زیر ذکر شده:

**الف** - مقصود از « مقامات هواپیمائی » در مورد ترکیه وزارت ارتباطات و هر

شخص یا هیأتی است که متصدی وظائف فعلی آن وزارت یا وظائف مشابه گردد و در

مورد ایران « اداره کل هواپیمائی کشوری » و هر شخص یا هیأتی است که متصدی

وظائف فعلی آن اداره کل یا وظائف مشابه گردد .

**ب** - مقصود از « قرارداد » قرارداد بین المللی هواپیمائی کشوری است که در

تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ برای امضاء در شیکاگو حاضر شده .

**ج** - مقصود از « قلمرو » « سرویس حمل و نقل هوائی » « سرویس حمل

و نقل هوائی بین المللی » « مؤسسه هواپیمائی » و « فرود آمدن بمنظور غیر از حمل

و نقل » همانست که در موارد ۲ و ۹۶ قرارداد تصریح گردید .

**ماده ۱** - با رعایت مقررات این موافقتنامه هر یک از طرفین معظمین متعاهدین

مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی که از طرف معظم متعاهد دیگر تعیین شده برای

بکار انداختن سرویس‌های مورد موافقت حق پرواز ترانزیتی از فراز قلمرو خود و همچنین حق فرود آمدن در آن قلمرو و در نقاط مذکوره در برنامه پرواز پیوست را بمنظور غیر از حمل و نقل و نیز بمنظور پیاده یا سوار کردن محمولات بین‌المللی مسافر و بار و پست اعطاء مینماید.

**ماده ۲ الف -** هر يك از طرفین معظمین متعاهدین بمنظور بهره برداری طبق این موافقت نامه در خطوط مصرحه در برنامه پرواز يك یا چند مؤسسه هواپیمائی خود را کتباً بطرف معظم متعاهد دیگر معرفی مینماید طرف معظم متعاهد دیگر بمجرد دریافت آن معرفی نامه با رعایت مقررات ماده ۳ این موافقت نامه بلا تأخیر بمؤسسه یا مؤسسات معرفی شده اجازه مقتضی بهره برداری را اعطاء خواهد نمود مشروط بر اینکه در صورت لزوم مؤسسات مذکوره مقامات صلاحیت دار هواپیمائی طرفی که حقوق نامبرده را اعطاء مینماید قانع کنند که قابلیت انجام شرائطی را که طبق قوانین و مقررات آنطرف برای عملیات مؤسسات هواپیمائی بازرگانی مقرر است دارا میباشند هر مؤسسه هواپیمائی که بدون ترتیب تعیین و اجازه بهره برداری تحصیل نمود هر موقع که بخواهد میتواند بهره برداری از سرویس‌های مورد موافقت را شروع کند.

**ب -** و نیز مقرر است که بهره برداری از سرویس‌های مزبور در مناطق جنگ یا مناطقی که بطور دائم یا موقت تحت اشغال نظامی بوده و یا در تحت تأثیر آن واقع شده باشند باید با موافقت مقامات صلاحیتدار نظامی باشند.

**ماده ۳ الف -** هر يك از طرفین معظمین متعاهدین حق خواهد داشت از اعطاء حقوق مصرحه در ماده ۱ این موافقت نامه بیک مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی خودداری یا آن حقوق را معلق یا نقض نموده و یا استفاده از آنرا مفید بشرایطی که لازم میدانند بنمایند در هر مورد که آن طرف قانع نشده باشد که مالکیت و تسلط مؤثر بر آن مؤسسه

یا مؤسسات در دست طرف معظم متعاهد دیگر یا اتباع آن طرف میباشد.

ب - هر يك از طرفین معظمین متعاهدین نیز حق خواهد داشت پس از مشورت با طرف معظم متعاهد دیگر يك مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را از استفاده از حقوق اعطائی مذکور در ماده ۱ این موافقتنامه باز دارد و یا برای استفاده از آن حقوق شرایطی را که مقتضی بداند تعیین کند و در هر مورد که آن مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی مندرجات مواد ۱۱ و ۱۳ قرارداد را بصورت فعلی و یا شرایط مندرجه در این موافقتنامه را مراعات نمایند.

**ماده ۴ -** هیچیک از مقررات این موافقتنامه نباید چنین تعبیر شود که حقوق انحصاری و استثنائی بطرف معظم متعاهد دیگر یا مؤسسات هواپیمائی آن طرف اعطاء نموده یا نسبت بمؤسسات هواپیمائی هر کشور دیگری استثناء یا تبعیض بعمل آمده است.

**ماده ۵ -** مفاد این موافقتنامه بمؤسسه هواپیمائی یکی از طرفین معظمین متعاهدین حق نمیدهد که در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر از یک نقطه بنقطه دیگر آن مسافر بار یا محمولات پستی با دریافت کرایه یا حق الزحمه برای حمل قبول نماید و مفاد مزبور نباید باین منظور تعبیر گردد.

**ماده ۶ -** مؤسسات هواپیمائی که بوسیله طرفین معظمین متعاهدین معین شده اند فرصت مناسب و متساوی خواهند داشت که سرویسهای مورد موافقت را در خطوط هوایی مشخصه بین قلمرو طرفین و ماوراء آنها بکارانند از نام مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه بوسیله هر يك از طرفین معظمین متعاهدین باید در موقع بکارانداختن سرویسهای مورد موافقت منافع مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی طرف معظم متعاهد دیگر را ملحوظ دارند تا اثر نامطلوبی در جریان امور سرویس هائیکه طرف اخیر الذکر در تمام یا قسمتی از همان خطوط دائر نموده حاصل نشود.



**ماده ۷ -** سرویس های مورد موافقت که از طرف مؤسسات هواپیمائی معینه طرفین معظمین متعاهدین برقرار میشود باید کاملاً با احتیاجات عمومی برای حمل و نقل در خطوط معینه منطبق باشد و هدف اصلی آنها فراهم نمودن ظرفیتی باشد متناسب با احتیاجات کنونی و احتیاجاتی که منطقیاً از لحاظ حمل و نقل مسافرو بار و محمولات پستی بین قلمرو طرف معظم متعاهدی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده و قلمروی که مقصد نهائی حمل و نقل است پیش بینی میشود فراهم نمودن وسائل حمل مسافر بار و محمولات پستی از لحاظ پیاپه و سوار کردن آنها در نقاطی واقع در خطوط معینه در قلمرو دولی غیر از دولتی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده است طبق اصول کلی زیر باید انجام گیرد ظرفیت باید متناسب باشد با :

**الف -** احتیاجات حمل و نقل بین کشور مبدأ و کشور مقصد .

**ب -** احتیاجات بهره برداری از خط هوائی سرتاسری .

**ج -** احتیاجات حمل و نقل نواحی که هواپیماهای مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی از آن عبور مینمایند با رعایت منافع سرویس های حمل و نقل هوائی دیگری که بوسیله مؤسسات هواپیمائی کشورهای آن نواحی تأسیس شده است .

**ماده ۸ - ۱ -** نرخهای حمل و نقل بایستی عادلانه بوده و میزان آن با رعایت کلیه عوامل مربوطه از جمله صرفه جوئی در عمل - نفع عادلانه و اختلاف خصوصیات سرویسها ( میزان سرعت و وسائل راحتی مسافری ) و نرخهای که از طرف سرویسهای حمل و نقل هوائی منظم که در تمام یا قسمتی از مسیر مربوطه دریافت میگردد تعیین شود .

**۲ -** نرخهای حمل و نقل که هر یک از مؤسسات هواپیمائی معینه طبق این موافقتنامه برای حمل و نقل در هر یک از خطوط هوائی مشخصه بین قلمروهای طرفین معظمین متعاهدین و ما بین قلمرو کشور ثالث و قلمرو یکی از طرفین معظمین متعاهدین دریافت مینماید بایستی بترتیب زیر تعیین گردد :

**الف -** طبق تصمیمات متخذه از طرف سازمان مؤسسات هواپیمائی که مؤسسات هواپیمائی معینه طبق این موافقت نامه عضویت آنرا دارا میباشدند .

**ب -** با موافقت بین مؤسسات هواپیمائی معینه بوسیله هر دو طرف معظم متعاهد برای بهره برداری سرویس های مورد موافقت در موردیکه آن مؤسسات عضویت سازمان هواپیمائی واحدی را دارا نمیباشند و یا در موردیکه هیچگونه تصمیم نامبرده در قسمت ۲ الف فوق اتخاذ نشده باشد مشروط بر اینکه اگر هر يك از طرفین معظمین متعاهدین برای یکی از خطوط هوائی مشخصه مؤسسه هواپیمائی تعیین نموده و نرخهای کرایه برای آن خط طبق بند ۲ الف فوق تعیین نشده باشند مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف معظم متعاهد دیگر بتواند در خط مذکور بهره برداری و نرخهای کرایه آن را تعیین کند .

**۳ -** نرخهایی که بدین ترتیب تعیین میشود بایستی برای تصویب مقامات هوائی طرفین معظمین متعاهدین تقدیم گردند و این نرخها سی روز پس از تاریخ دریافت آنها بوسیله مقامات هواپیمائی نامبرده قابل اجرا خواهد بود مگر آنکه هر يك از آن مقامات عدم موافقت خود را اعلام کرده باشند .

**۴ -** در صورتیکه نرخها طبق بند ۲ فوق تعیین نشود و یا اینکه مقامات هواپیمائی هر يك از طرفین معظمین متعاهدین نرخهای معینه بترتیب فوق را تصویب نکنند طرفین معظمین متعاهدین سعی خواهند نمود که بین خود موافقت حاصل نمایند و کلیه اقدامات لازمه را معمول خواهند داشت که چنین توافقی بموقع اجرا در آید در صورتیکه طرفین معظمین متعاهدین نتوانند موافقت حاصل نمایند برای حل مورد اختلاف طبق ماده ۱۲ رفتار خواهد شد مادامی که مورد اختلاف بوسیله موافقت حل نشده و یا تاوقعی که تصمیم طبق ماده ۱۲ اتخاذ نگرددیده است نرخهایی که

قبلاً برقرار شده و در صورتیکه هیچگونه نرخی برقرار نشده باشد نرخهای عادلانه بوسیله مؤسسات هواپیمائی معینه معمول خواهد شد .

**ماده ۹ -** مواد ۱۵ - ۲۴ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ و ۳۵ قرارداد بصورت فعلی آنها بمنزله جزء لاینفک این موافقت نامه در مورد هر يك از طرفین معظمین متعاهدین طی مدت اعتبار این موافقت نامه لازم الاجرا خواهد بود مگر آنکه طرفین معظمین متعاهدین که قرارداد نامبرده را امضاء نموده اند نسبت بمواد مذکور اصلاحاتی را که طبق ماده ۹۴ آن قرار داد بموقع اجرا گذارده خواهد شد تصویب نمایند و در اینصورت موادی که باین ترتیب اصلاح شده نسبت بطرفین معظمین متعاهدین در مدت اعتبار این موافقت نامه لازم الاجرا خواهد بود .

**ماده ۱۰ -** هر يك از طرفین معظمین متعاهدین نقاط ورود بقلمر و خود خروج از آن و همچنین خطوط هوائی را که هواپیماهای سرویس های حمل و نقل هوائی معینه از طرف معظم متعاهد دیگر از آن عبور مینماید تعیین خواهد نمود .

**ماده ۱۱ - الف -** هر گاه یکی از طرفین معظمین متعاهدین مقتضی بداند شرایط این موافقت نامه را تغییر دهد میتواند تقاضای مشورت بین مقامات رسمی هواپیمائی طرفین معظمین متعاهدین را بنماید و این مشورت در ظرف ۶۰ روز از تاریخ تقاضا شروع خواهد شد و هر موقع که مقامات رسمی نامبرده با تغییر این موافقت نامه توافق نظر حاصل نمودند تغییر مزبور پس از آنکه بوسیله مبادله یادداشت هائی از مجرای سیاسی تأیید گردید بموقع اجرا گذارده خواهد شد این تغییر بایستی بلافاصله با اطلاع شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری برسد .

**ب -** تغییراتی که یکی از طرفین معظمین متعاهدین در خطوط هوائی میدهد و یا حذف نقاطی از آن خطوط در يك یا کلیه پروازها باستثنای تغییر نقاط در قلمرو

طرف معظم متعهد دیگر که هواپیماهای مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه در آن فرود میآید تغییر این موافقتنامه محسوب نخواهد شد لذا مقامات هواپیمائی یکطرف معظم متعهد میتوانند بتمنهائی تغییرات نامبرده را بدهند و با نقاطی را حذف نمایند مشروط بر آنکه تغییر یا حذف نقاط را بلا تأخیر باطلاع مقامات هواپیمائی طرف دیگر برسانند.

**ماده ۱۲** - بدون آنکه بمقررات ماده ۱۴ این موافقتنامه خللی وارد آید.

۱ - هر گاه نسبت بتفسیر یا اجرای موافقتنامه فعلی اختلافی بین طرفین معظمین متعاهدین روی دهد طرفین مذکور در حله اول کوشش خواهند نمود که آنرا بوسیله مذاکره بین خود حل و فصل نمایند.

۲ - هر گاه طرفین معظمین متعاهدین موفق نشوند که در ظرف مدت نود روز از تاریخ بروز اختلاف آنرا بوسیله مذاکره مرتفع نمایند.

**الف** - ممکن است موافقت بنمایند که مورد اختلاف برای تصمیم بهیات یا شخص و یا دادگاه حکمیتی که با توافق نظر طرفین تعیین شده باشد ارجاع گردد یا.

**ب** - اگر بدین ترتیب موافقت نشود و یا اگر پس از موافقت ارجاع مورد اختلاف بدادگاه حکمیت طرفین نتوانند در ظرف سی روز از تاریخ ارجاع مورد اختلاف بدادگاه نسبت بترکیب آن موافقت حاصل کنند هر یک از طرفین معظمین متعاهدین میتواند مورد اختلاف را برای تصمیم بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری احاله نماید.

۳ - طرفین معظمین متعاهدین تعهد مینمایند هر تصمیمی را که طبق بند ۲ این ماده صادر شد مراعات نمایند.

۴ - هر گاه و مادامی که هر یک از طرفین معظمین متعاهدین و یا مؤسسه

هواییمائی معینه هر يك از طرفین معظمین متعاهدین تصمیم صادره طبق بند ۲ این ماده را مراعات ننماید طرف معظم متعاهد دیگر میتواند هر گونه حقوقی را که طبق این موافقتنامه بطرف معظم متعاهد مستنکف یا بمؤسسه هواییمائی معینه آنطرف و یا بمؤسسه هواییمائی مستنکف اعطاء نموده محدود معلق و یا نقص نماید.

**ماده ۱۳ -** در صورتیکه يك قرارداد یا موافقت نامه عمومی چند جانبه راجع بحقوق مربوط بحمل و نقل سرویس های هوایی منظم بین المللی نسبت بهردو طرف معظم متعاهد بموقع اجرا درآید موافقت نامه فعلی بطوری اصلاح خواهد شد که با مقررات قرارداد یا موافقت نامه مزبور منطبق گردد.

**ماده ۱۴ -** این موافقت نامه یکسال پس از تاریخ حصول اخطار خاتمه موافقت نامه بوسیله یکی از طرفین معظمین متعاهدین خاتمه خواهد یافت مگر اینکه اخطار نامبرده قبل از انقضای مدت یکسال مذکور با موافقت طرفین پس گرفته شود این اخطار باید در آن واحد بشورای سازمان بین المللی هواییمائی کشوری نیز ارسال شود طرف معظم متعاهدی که اخطار خاتمه موافقت نامه را دریافت کرده است بآن پاسخ وصول خواهد داد و در صورت عدم اعلام وصول اخطار مذکور چهارده روز پس از تاریخ وصول بشورای سازمان بین المللی هواییمائی کشوری بطرف معظم متعاهد دیگر وصول یافته تلقی خواهد شد.

**ماده ۱۵-الف -** قوانین و مقررات یکطرف معظم متعاهد بخصوص آتیهائی که مربوط به ورود هواییماهای سرویس های هوایی بین المللی بقلمرو آنطرف و خروج از آن قلمرو یا مربوط به بهره برداری و پرواز چنین هواییماهای در آن قلمرو میباشد در مورد هواییماهای مؤسسه یا مؤسسات هواییمائی معینه از طرف معظم متعاهدین دیگر قابل اجرا خواهند بود.

ب - قوانین و مقررات یکطرفه معظم متعاهد بخصوص آنهاییکه مربوط به ورود مسافرین و کارکنان یا بار هواپیما بقلمرو آنطرف و یا خروج از آن قلمرو میباشد مانند مقررات راجع به ورود و ترخیص و مهاجرت و گذرنامه و گمرک و قرنطینه و مقررات ارزی درمورد مسافرین و کارکنان و کالای محموله توسط هواپیماهای مؤسسه هواپیمائی معینه طرف معظم متعاهد دیگر اجرا خواهند شد .

**ماده ۱۶ -** سوخت روغن های موتور که برای مصرف هواپیما های مؤسسه هواپیمائی معینه یکطرفه معظم متعاهد در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر بار میشود در صورتیکه از سایر جهات مقررات گمرکی طرف معظم متعاهد اخیر مراعات شود از حقوق گمرکی و عوارض بازرسی و عوارض مشابه که در قلمرو طرف دیگر وضع شده معاف میباشد .

این امتیاز علاوه بر امتیازی است که طبق ماده ۲۴ قرارداد اعطاء شده است .  
**ماده ۱۷ -** هر يك از طرفین معظمین متعاهدین مؤسسات هواپیمائی معینه خود را و ادار مینماید هر چه زودتر رونوشت برنامه پرواز - صورت نرخهای حمل و نقل و سایر اطلاعات مشابه دیگر مربوط ب بهره برداری سرویس های هوائی معینه و همچنین رونوشت کلیه تغییراتی را که در این برنامه ها و صورت ها و اطلاعات داده میشود بمقامات هواپیمائی طرف معظم دیگر تسلیم کنند .

**ماده ۱۸ -** موافقت نامه فعلی و کلیه قرارداد های مربوط بآن نزد سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری بثبت خواهد رسید .

**ماده ۱۹ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند که موافقت نامه فعلی جانشین قرارداد هواپیمائی که بین نمایندگان دو دولت در ۲۰ آوریل ۱۹۳۷ در تهران با مضاء رسیده میباشد و مقررات قرارداد هواپیمائی مزبور از تاریخ اجرای موافقت نامه فعلی

کلن لم یکن خواهد بود .

**ماده ۲۰** - این موافقت نامه بتصویب مقامات مقننه هر يك از طرفین معظمین متعاهدین خواهد رسید و پس از تاریخ مبادله اسناد مصوبه بموقع اجرا گذارده خواهد شد . برای تأیید مراتب بالا نمایندگان تام الاختیار و امضاء کنندة زیر که دارای اختیارنامه میباشند این موافقتنامه را امضاء و بمهر خود مهور نموده اند این موافقتنامه در تاریخ سه شنبه بیست و نهم اسفند ماه ۱۳۲۹ مطابق با بیستم مارس ۱۹۵۱ در تهران بدو زبان فارسی و ترکی که هر دو متن متساویاً معتبر میباشند با امضاء رسید .

از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

از طرف رئیس جمهور جمهوری ترکیه

### برنامه پرواز

**الف - ۱** - مؤسسه یا مؤسسات هوایی معینه دولت ایران حق دارند که سرویسهای هوایی در هر يك از خطوط معینه زیر را در هر دو جهت بکار انداخته و منظورهای حمل و نقل در نقاط مصرحه در این بند در ترکیه فرود آیند .

**الف - نقاطی در ایران** - بغداد - حلب و یا دمشق - آنکارا - استانبول .

**ب - نقاطی در ایران** آنکارا استانبول .

**۲ - مؤسسه یا مؤسسات هوایی معینه دولت ترکیه** حق دارند که سرویسهای هوایی در هر يك از خطوط معینه زیر را در هر دو جهت بکار انداخته و منظورهای حمل و نقل در نقاط مصرحه در این بند در ایران فرود آیند .

**الف - نقاطی در ترکیه** - حلب - دمشق - بغداد - تهران .

**ب - نقاطی در ترکیه** - تبریز - تهران .

در صورتیکه مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه هر يك از طرفین معظمین

متعاهدین در قلمرو ظرف معظم متعاهد دیگر عملیات حمل و نقل را بوسیله تشکیلات و کارمندان خود انجام ندهند طرف اخیر الذکر میتواند از آنها بخواهد که این عملیات را بسازمائی که مورد تصویب مقامات هواپیمائی خود بوده و تابعیت آن را دارد و گذار نمایند .

اجازه مبادله موافقت نامه سرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی بین کشور شاهنشاهی ایران و کشور جمهوری ترکیه مشتمل بر یک مقدمه و بیست ماده و یک ضمیمه بشرح فوق در جلسه پنجشنبه چهاردهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار داده شده است .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

## قانون اجازه مبادله عهدنامه مودت بین کشور شاهنشاهی ایران

### و کشور هاشمی اردن

مصوب ۱۴ اردیبهشت ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - مجلس شورای ملی عهد نامه مودت بین کشور شاهنشاهی ایران و کشور هاشمی اردن را که مشتمل بر یک مقدمه و هفت ماده میباشد و در تاریخ ۲۵ آبانماه ۱۳۲۸ در تهران بامضاء رسیده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنها را بدولت میدهد .

اینقانون که مشتمل بر ماده واحده و متن عهدنامه ضمیمه است در جلسه چهاردهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه شنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۳۳۴

بتصویب مجلس سنا رسیده است



## متن عهد نامه مودت بین کشور شاهنشاهی ایران و کشور هاشمی اردن

اعلیحضرت همایون محمد رضا پهلوی شاهنشاه ایران

و

اعلیحضرت ملك عبدالله بن الحسين پادشاه کشور هاشمی اردن

نظر بعلاقه ایکه بتقویت روابط مودت موجوده بین ایران و کشور هاشمی اردن دارند و برای تشریک مساعی بین دو کشور بمنظور ایجاد و توسعه روابط بین المللی بر اساس صلح و عدالت و با توجه باصول منشور ملل متحد تصمیم به انعقاد عهد نامه مودت گرفتند و برای این مقصود نمایندگان مختار خود را بشرح زیر معین نمودند:

از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی محمد رضا شاه پهلوی شاهنشاه ایران جناب آقای علی اصغر حکمت وزیر امور خارجه .

و از طرف ملك عبدالله بن الحسين پادشاه کشور هاشمی اردن جناب آقای محمد الشریقی پاشا وزیر الدوله وزیر مختار و نماینده فوق العاده .  
مشارالیهما پس از مبادله اختیار نامه های خود که صحیح بود راجع بمواد زیر موافقت حاصل نمودند:

**ماده ۱ -** صلح و دوستی دائمی بین کشور شاهنشاهی ایران و کشور هاشمی اردن و همچنین بین اتباع دو کشور برقرار خواهد بود .

**ماده ۲ -** طرفین معظمین متعهدین موافقت دارند که روابط سیاسی و کنسولی را بین خود طبق اصول و معمول حقوق عمومی بین الملل برقرار نمایند و هر یک از طرفین نمایندگان سیاسی و کنسولی طرف دیگر را مطابق اصول حقوق عمومی بین المللی و بر اساس معامله متقابله از معامله ایکه نسبت بنمایندگان سیاسی و کنسولی دول کامله الوداد معمول است برخوردار گرداند .

**ماده ۳ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند که در آینده روابط کنسولی بازرگانی - گمرکی - فرهنگی - تعاون قضائی - استرداد مجرمین و همچنین شرایط اقامت و مسافرت اتباع خود را در خاک یکدیگر مطابق اصول حقوق بین المللی و بر اساس تساوی کامل و معامله متقابل به موجب قرارداد های مخصوصی تنظیم نمایند .

**ماده ۴ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند که کلیه اختلافات را که ممکن است بین آنها واقع شود و در مدت مناسبی از مجرای سیاسی معمولی دوستانه حل نگردد بوسائل مسالمت آمیز تصفیه نمایند و هر يك از طرفین این حق را برای خود محفوظ میدارد که قرار خاصی راجع بطرز عملی که بنظر آن مرجع است صادر کند و نیز موافقت دارند که با رعایت مقررات مذکور چنانچه حق قضاوت را برای دیوان بین المللی داد گستری قائل باشند عنداللزوم در موارد کلیه اختلافات مذکور در ماده ۱۳۶ اساسنامه دیوان نامبرده بآن دیوان مراجعه نمایند .

**ماده ۵ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند که در این عهدنامه بهیچوجه موضوعی وجود ندارد که بحقوق و تعهداتی که یکی از دو طرف بموجب اصول منشور ملل متحد با اصول پیمان اتحادیه اعراب در حال حاضر عهده دار است یا در آینده عهده دار خواهد بود لطمه وارد آورد .

**ماده ۶ -** این عهد نامه ( که بدو زبان فارسی و عربی نوشته شده ) در اسرع اوقات ممکنه بتصویب خواهد رسید و پس از مبادله اسناد مصوبه فوراً بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

**ماده ۷ -** این عهد نامه بتاریخ ۲۴ مجرم الحرام ۱۳۶۹ قمری هجری مطابق با ۱۶ نوامبر ۱۹۴۹ میلادی و ۲۵ آبان ماه ۱۳۲۸ شمسی هجری در دو نسخه فارسی و عربی که هر دو دارای درجه اعتبار مساوی است نوشته شد .

اجازه مبادله عهد نامه مودت بین کشور شاهنشاهی ایران و کشورهای اردن  
مشمول بر هفت ماده بشرح فوق در جلسه پنجمین چهاردهم اردیبهشت ماه یکهزار و  
سیصد و سی و چهار داده شده است .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

## قانون اجازه الحاق دولت ایران به پیمان همکاری متقابل منعقد

### بین دولتین عراق و ترکیه

مصوب ۳۰ مهر ماه ۱۳۳۴

**ماده ۱ -** الحاق دولت ایران به پیمان همکاری متقابل مورخ بیست و  
چهارم فوریه ۱۹۵۵ منعقد بین دولت پادشاهی عراق و دولت جمهوری ترکیه مشتمل  
بر هشت ماده که دولت انگلستان در تاریخ چهارم آوریل ۱۹۵۵ و دولت پاکستان  
در تاریخ بیست و سوم سپتامبر ۱۹۵۵ بآن ملحق شده اند تصویب میشود .

قانون اجازه الحاق دولت ایران به پیمان همکاری متقابل منعقد بین دولتین  
عراق و ترکیه مشتمل بر ماده ۱ و یک مقدمه و هشت ماده در جلسه یکشنبه  
سیام مهر ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون بالا در جلسه چهارشنبه ۲۶ مهر ماه ۱۳۳۴ بتصویب مجلس سنا رسیده است

### متن پیمان همکاری متقابل بین ترکیه و عراق

نظر باینکه روابط دوستانه و برادرانه موجود بین عراق و ترکیه پیوسته در  
حال توسعه است و بمنظور تکمیل عهدنامه دوستی و حسن جوار منعقد بین اعلیحضرت

پادشاه عراق و حضرت رئیس جمهور ترکیه که در تاریخ ۲۹ مارس ۱۹۴۶ در آنکارا باهماء رسیده است و بموجب آن طرفین تصدیق نموده‌اند که صلح و امنیت بین دو کشور تفکیک ناپذیر از صلح و امنیت جهانی و بخصوص ملل خاور میانه بوده و این امر اساس سیاست خارجی آنها را تشکیل میدهد.

نظر باینکه ماده ۱۱ عهد نامه دفاع مشترك و همکاری اقتصادی بین دولتهای جامعه عرب حاکی است که هیچ ماده از آن معاهده بهیچ نحو طوری طرح ریزی یا انتخاب نشده که تأثیری در حقوق و تعهدات طرفین بمناسبت امضای منشور ملل متحد داشته باشد.

و با اعتراف بمسئولیت‌های بزرگی که از لحاظ عضویت در سازمان ملل متحد بمنظور استقرار صلح و امنیت در ناحیه خاور میانه برای آنها ایجاد شده و انجام اقدامات مقرر در ماده ۵۱ منظور ملل متحد را برعهده آنها گذاشته است لزوم انعقاد يك پیمانی که هدف‌های بالا را تأمین کند تشخیص داده و برای این منظور نمایندگان مختار خود را به ترتیب ذیل معین کرده اند:

اعلیحضرت فیصل دوم پادشاه عراق.

جناب آقای الفریق نوری السعید نخست وزیر.

جناب آقای برهان‌الدین باش اعیان کفیل وزارت امور خارجه.

حضرت جلال بایار ریاست جمهوری ترکیه.

جناب آقای عدنان مندرس نخست وزیر.

جناب آقای پرفسور فؤاد کوپرلو وزیر امور خارجه.

نمایندگان مزبور پس از مبادله اعتبار نامه‌های خود که آنها را صحیح و

معتبر یافتند در مراتب ذیل موافقت حاصل کردند:

**ماده ۱ -** طرفین معظمین متعهدتین برای امنیت و دفاع خود مطابق ماده ۵۱ منشور ملل متحد تشریک مساعی خواهند نمود . اقداماتی که برای عملی ساختن این تشریک مساعی درباره آنها موافقت میکنند ممکن است موضوع موافقت نامه های خاصی قرار گیرد .

**ماده ۲ -** برای تحقیق و اجرای تشریک مساعی پیش بینی شده در ماده ۱ مقامات صلاحیت دار طرفین متعهدتین معظمتین اقداماتی را که مینمایست بمحض اینکه پیمان فعلی بمرحله اجرا درآید تعیین خواهند نمود . همچنین این اقدامات بتصویب دولتهای طرفین متعهدتین معظمتین رسید قابل اجراء خواهد بود .

**ماده ۳ -** طرفین متعهدتین معظمتین متعهد میشوند که از هر گونه دخالت در امور داخلی یکدیگر خود داری کنند و هر گونه اختلاف فیما بین را با روش مسالمت آمیز بر طبق منشور ملل متحد حل نمایند .

**ماده ۴ -** طرفین متعهدتین معظمتین اعلام میدارند که مقررات این پیمان با هیچیک از تعهدات بین المللی ناشی از قرارداد هر یک از طرفین با دولت یا دولت ثالثی مغایرت نداشته و نمیتواند از تعهدات بین المللی مذکور بکاهد و یا ناقض آنها محسوب شود . طرفین متعهدتین معظمتین متعهد میشوند که هیچگونه تعهد بین المللی که منافی با پیمان فعلی باشد قبول نکنند .

**ماده ۵ -** این پیمان برای الحاق هر یک از دول اتحادیه عرب یا هر یک از کشورهای دیگری که به امنیت و صلح این ناحیه علاقمند هستند و طرفین متعهدتین معظمتین آن کشور را برسمیت کامل شناخته باشند باز خواهد بود .

الحاق از تاریخی رسمیت دارد که سند الحاق بوزارت امور خارجه عراق تسلیم

شده باشد .

هر دولت عضو که پیمان فعلی ملحق شود میتواند بر طبق ماده ۱ بایک یا چند دولت عضو پیمان قرارداد های خاص منعقد سازد . مقامات صلاحیت دار دول مزبور بر طبق ماده ۲ اقدامات لازمه را تعیین خواهند کرد و بمحض آنکه اقدامات مزبور بتصویب دول مربوطه رسید قابل اجرا خواهد شد .

**ماده ۶ -** همینکه حد اقل چهار دولت بعضویت این پیمان در آمدند شورائی مرکب از وزرای دول مزبور تشکیل خواهد شد که در حدود مقاصد این پیمان کار کند . شوری آئین کار خود را تنظیم خواهد کرد .

**ماده ۷ -** این پیمان برای مدت پنج سال قابل اجراست و برای پنج سال دیگر قابل تجدید است هر يك از اعضاء پیمان شش ماه قبل از انقضای ادوار مذکور در بالا ممکن است کتباً تمایل خود را بخارج شدن از پیمان باعضای دیگر اطلاع دهد در چنین صورت پیمان برای اعضاء دیگر معتبر میماند .

**ماده ۸ -** این پیمان بوسیله طرفین متعاهدین بتصویب خواهد رسید اسناد تصویب هر چه زود تر در آنکارا مبادله خواهد شد و از تاریخ مبادله اسناد تصویب بمرحله اجرا در میآید .

برای گواهی مراتب بالا نمایندگان مختار مذکور این پیمان را بعرابی - ترکیه وانگلیسی امضاء نموده اند هر سه متن متساویاً معتبر هستند و در صورت پیدایش اختلاف متن انگلیسی مرجع خواهد بود . تهیه شده در دو نسخه در بغداد دو مین روز رجب ۱۳۷۴ هجری مطابق بیست و چهارم روز فوریه ۱۹۵۵ .

(امضاء شده) نوری السعید .

(امضاء شده) عدنان مندرس .

از طرف اعلیحضرت پادشاه عراق .

از طرف ریاست جمهوری ترکیه .

(امضاء شده) برهان الدین باش اعیان .  
 از طرف اعلیحضرت پادشاه عراق .  
 (امضاء شده) فؤاد کوپرلو .  
 از طرف ریاست جمهوری ترکیه .  
 بغداد ۲۴ فوریه ۱۹۵۵ .

اجازه الحاق دولت ایران به پیمان همکاری متقابل منعقد بین دولتین عراق و ترکیه مشتمل بر یک مقدمه و هشت ماده بشرح فوق در جلسه یکشنبه سی ام مهر ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار داده شده است .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

## قانون

اجازه الحاق دولت ایران بقراردادهای معروف بقرارداد ژنو

مصوب ۳۰ آذر ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - مجلس شورای ملی الحاق دولت ایران را بقراردادهای معروف

بقرارداد ژنو بشرح زیر :

۱ - قرار داد راجع ببهبود سرنوشت مجروحین و بیماران در نیروهای مسلح هنگام اردو کشی .

۲ - قرارداد راجع ببهبود سرنوشت مجروحین و بیماران و غریقان نیرو های مسلح در دریا .

۳ - قرارداد راجع بمعامله با اسیران جنگی .

۴ - قرار داد راجع بحمايت افراد كشوري در زمان جنگ .

که در تاریخ هفدهم آذر ماه یکهزار و سیصد و بیست و هشت مطابق هشتم دسامبر یکهزار و نهصد و چهل و نه در ژنو امضاء شده است تصویب می نماید .

این قانون که مشتمل بر ماده و واحده و متن قراردادهای ضمیمه است در جلسه پنجشنبه سی‌ام آذر ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان‌الله اردلان

قانون بالا در جلسه روز شنبه ۸ آذر ماه ۱۳۳۳ بتصویب مجلس سنا رسیده است

## قرارداد ژنو

راجع به بهبود سر نوشت زخم‌داران و بیماران

در نیروهای مسلح هنگام اردو کشی

مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹

امضاءکنندگان زیر نمایندگان مختار دولتهای شرکت‌کننده در کنفرانس سیاسی که از ۲۱ آوریل تا ۱۲ اوت ۱۹۴۹ در شهر ژنو بمنظور تجدید نظر در قرارداد ژنو راجع به بهبود سر نوشت زخم‌داران و بیماران در نیروهای مسلح هنگام اردو کشی مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۴۹ تشکیل یافته نسبت به مراتب مشروحه زیر توافق حاصل نمودند

## فصل اول

### مقررات عمومی

ماده ۱ - دولتهای معظمه متعاهد تقبل مینمایند که این قرارداد را در هر مورد رعایت نموده بموقع اجرا گذارند .

ماده ۲ - علاوه بر مقرراتی که باید در زمان صلح بموقع اجرا گذاشته شود این قرارداد در صورت جنگ رسمی یا هر گونه مخاصمه مسلحانه که بین دو یا چند



دولت از دول معظمه متعاهد روی دهد بموقع اجرا گذارده خواهد شد ولو آنکه یکی از آن دول وجود حالت جنگ را تصدیق نکرده باشد.

این قرارداد در هر مورد که تمام یا قسمتی از خاک یکی از دول معظمه متعاهد اشغال شود نیز بموقع اجرا گذاشته خواهد شد ولو آنکه اشغال مزبور با هیچگونه مقاومت نظامی مواجه نشده باشد.

هر گاه یکی از دول متخاصم عضو این قرارداد نباشد دولتهای متخاصم دیگر که در این قرارداد شرکت کرده‌اند در روابط متقابل خود تابع این قرارداد خواهند بود و چنانچه آن دولت مقررات این قرارداد را قبول و اجرا کند در مقابل او نیز ملزم با اجرای این قرارداد خواهند بود.

**ماده ۳ -** چنانچه نزاع مسلحانه جنبه بین‌المللی نداشته باشد و در خاک یکی از دول معظمه متعاهد روی دهد هر يك از متخاصمین مکلفند که لا اقل مراتب ذیل را رعایت نمایند:

۱ - با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند بانضمام افراد نیروهای مسلحی که اسلحه بزمین گذاشته باشند یا کسانی که بعلت بیماری یا زخم یا اسارت یا هر علت دیگری قادر به جنگ نباشند باید در همه احوال بدون هیچگونه تبعیضی که ناشی از نژاد، رنگ، عقیده، جنس، اصل و نسب یا ثروت یا هر علت مشابه آن باشد با اصول انسانیت رفتار شود.

اعمال ذیل در مورد اشخاص مذکور بالا در هر زمان و در هر مکان ممنوع است و خواهد بود:

**الف -** لطمه بحیات یا تمامیت بدنی منجمله قتل به تمام اشکال آن، زخم زدن، رفتار بیرحمانه، شکنجه و آزار.

ب - اخذ گروگان .

ج - لطمه بحیثیت اشخاص منجمله تحقیر و تخفیف .

د - محکومیت و اعدام بدون حکم دادگاهی که صحیحاً تشکیل شده و جامع

تضمینات قضائی که ملل متمدن ضروری میدانند باشد .

۲ - زخم‌داران و بیماران باید جمع آوری و پرستاری شوند .

یک دستگاه نوعپروری بیطرف مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ میتواند

خدمات خود را به متخصصین عرضه دارد .

گذشته از مراتب فوق متخصصین سعی خواهند کرد تمام یا قسمتی از سایر

مقررات این قرارداد را نیز از طریق موافقت‌نامه‌های مخصوص بموقع اجرا گذارند .

اجرای مقررات فوق اثری در وضع حقوقی متخصصین نخواهد داشت .

**ماده ۴ -** دولت‌های بیطرف نیز مقررات این قرارداد را درباره زخم‌داران و بیماران

و افراد کارکنان بهداری و مذهبی متعلق به نیروهای مسلح متخصصین که در خاک

کشورشان پذیرفته یا بازداشت میشوند و همچنین درباره مردگان بموقع اجرا

خواهند گذاشت .

**ماده ۵ -** در مورد اشخاص تحت حمایت این قرار داد که بدست دشمن بیفتند

این قرارداد تا زمان اعاده قطعی آنان به میهنشان اجرا خواهد شد .

**ماده ۶ -** علاوه بر موافقت‌نامه‌هایی که صریحاً در مواد ۱۰-۱۵-۲۳-۲۸-۳۱

۳۶ و ۳۷ پیش‌بینی شده دولت‌های معظمه متعاهد میتوانند موافقت‌نامه‌های اختصاصی

دیگری نیز در باب هر مسئله که حل آنرا اختصاصاً مقتضی بدانند منعقد سازند. هیچ

موافقت‌نامه اختصاصی نمیتواند بوضع زخم‌داران و بیماران و همچنین بوضع افراد کارکنان

بهداری و مذهبی بنحوی که بموجب این قرارداد معلوم گردیده لطمه وارد آورد یا

حقوقی را که این قرارداد بآنان اعطا کرده تقلیل دهد .

زخم‌داران و بیماران و همچنین افراد کارکنان بهداری و مذهبی در تمام مدتی که این قرارداد شامل آنان می‌باشد از مزایای آن موافقت‌نامه‌ها برخوردار خواهند بود مگر آنکه در موافقت‌نامه‌های مزبور یا در موافقت‌نامه‌های بعدی صریحاً مقرراتی مغایر آن منظور شده باشد و یا اقدامات مساعدتری دربارهٔ آنان به‌وسیلهٔ یکی از دول متخاصم اتخاذ گردیده باشد.

**مادهٔ ۷** - زخم‌داران و بیماران و همچنین افراد کارکنان بهداری و مذهبی نمیتوانند در هیچ حالی از تمام یا قسمتی از حقوقی که این قرارداد یا احیاناً موافقت‌نامه‌های اختصاصی موضوع مادهٔ قبل دربارهٔ آنان تأمین نموده صرف‌نظر کنند.

**مادهٔ ۸** - این قرارداد با معاضدت و تحت نظارت دول حامی که مأمور حفظ منافع دول متخاصمند اجرا خواهد شد. برای این منظور دول حامی میتوانند علاوه بر مأمورین سیاسی یا کنسولی خود نمایندگان از میان اتباع خود یا اتباع دول بیطرف دیگر تعیین نمایند.

تعیین نمایندگان مزبور باید مورد پذیرش دولتی قرار گیرد که نمایندگان نزد آن دولت انجام وظیفه خواهند کرد.

دولتهای متخاصم به‌وسیلهٔ مأمورین و جهی در انجام وظایف مأمورین یا نمایندگان دول حامی مساعدت خواهند کرد.

مأمورین یا نمایندگان دول حامی نباید در هیچ حال از حدود مأموریت خود بنحوی که ازین قرارداد مستفاد میشود تجاوز نمایند. مخصوصاً باید ضروریات عالیۀ امنیت دولتی را که نزد آن انجام وظیفه میکنند رعایت نمایند. تنها مقتضیات عالیۀ نظامی ممکن است بطور استثناء و موقت مجوز محدود ساختن فعالیت آنان شود.

**مادهٔ ۹** - مقررات این قرارداد با فعالیت‌های نوع‌پروانه که کمیتهٔ بین‌المللی

صلیب سرخ با هر دستگاه بشردوست بیطرف دیگری برای حمایت زخم‌داران و بیماران و همچنین افراد کارکنان بهداری و مذهبی و برای کمک بآنان با موافقت دول متخاصم زیربط بعمل آورد مانع‌الجمع نخواهد بود.

**ماده ۱۰ -** دول متعاهد می‌توانند در هر موقع بین خود تریبی دهند که وظائفی را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی محول است بدستگاهی که واجد تضمینات بیطرفی و کارآمدی باشد محول سازند.

هر گاه بعضی از زخم‌داران و بیماران یا افراد کارکنان بهداری و مذهبی بعلتی از علل از فعالیت يك دولت حامی یا دستگاهی که بموجب بند اول تعیین شده باشد برخوردار نباشند یا برخوردار بوده ولی دیگر برخوردار نشوند دولت نگاهدارنده آنان باید از يك دولت بیطرف یا یکی از آن دستگاهها درخواست نماید که وظایفی را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی که از طرف دول متخاصم تعیین میشوند محول است بر عهده گیرد.

چنانچه بدین طریق نتوان حمایت لازم را تأمین نمود دولت نگاهدارنده باید از يك دستگاه نوعپروزی مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تقاضا نماید وظایف نوعپروزی را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی محول است بر عهده گیرد و با باید خدمات نوعپروزی را که از طرف چنین دستگاهی عرضه میشود با قید و شرط مقررات این ماده قبول کند.

هر دولت بیطرف با هر دستگاهی که توسط دولت زیربط برای منظور فوق دعوت شود یا خدمات خود را عرضه دارد باید در فعالیت خود متوجه مسئولیت خویش در قبال دولت متخاصم که افراد مورد حمایت این قرارداد وابسته آنند بوده و تضمینات کافی بدهد که قادر است وظایف مزبور را عهده‌دار گردد و بیطرفانه انجام دهد.

تخلف از مقررات فوق بانگای هیچ موافقتنامه اختصاصی بین دولتها که یکی از آنها ولو بطور موقت در قبال دولت دیگر یا در قبال متحدین خود بعلت وقایع نظامی منجمله در صورت اشغال تمام یا قسمت مهمی از خاک آن از حیث آزادی مذاکرات محدود شده باشند مجاز نیست .

در هر جا که در این قرارداد عنوان دولت حامی ذکر میشود عنوان مزبور ناظر بر دستگاههایی که بر طبق منطوق این ماده جانشین دولت حامی است نیز میباشد .  
**ماده ۱۱** - در هر موردی که دول حامی از لحاظ منافع اشخاص تحت الحمايه مفید بدانند منجمله در صورت بروز اختلاف بین دول متخاصم درباره اجرا با تفسیر مفاد این قرارداد ، دول حامی برای حل اختلاف وساطت خواهند کرد .

برای این منظور هر يك از دول حامی میتوانند بنا بر دعوت یکی از دول عضو قرارداد یا رأساً بدول متخاصم پیشنهاد نمایند که جلسه از نمایندگان خود و بالاخص از دولتهایی که عهده دار سرنوشت زخم‌داران و بیماران و افراد مأمورین بهداری و مذهبی میباشد عندالاقضاء در خاک بیطرفی که بمناسبت انتخاب شده باشد تشکیل دهند و دول متخاصم مکلفند به پیشنهادهایی که در این زمینه میرسد ترتیب اثر دهند. دول حامی میتوانند در صورت اقتضا یکی از شخصیت‌های يك کشور بیطرف یا يك مأمور عالی مقام را که از طرف کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مأموریت یافته باشد برای تصویب بدول متخاصم پیشنهاد نمایند که در جلسه مزبور شرکت کند .

## فصل دوم

### در باب زخم‌داران و بیماران

**ماده ۱۲** - اعضاء نیروهای مسلح و سایر اشخاص مذکور در ماده ذیل که مجروح یا بیمار شوند در همه احوال مورد احترام و حمایت قرار گیرند .

دولت متخاصمی که آنانرا در اختیار خود دارد باید بدون هیچگونه تمایز ناشیه از جنس و نژاد و ملیت و مذهب و عقاید سیاسی یا هیچ جهت دیگری آنها را مورد معالجه و پرستاری قرار دهد. هرگونه دست درازی بحیات شخص آنان منجمله قتل محتضران قتل عام و شکنجه و اجرای آزمایشهای بیولوژی در باره آنان و رها کردن آنان بدون کمک پزشکی یا پرستاری باسابق تصمیم و یا قراردادن آنان در معرض مخاطرات سرایت یا ابتلای امراض که آن مخاطرات عمداً برای همین منظور ایجاد شده باشد اکیداً ممنوع است.

تقدیم نوبت معالجه فقط بعلمل طبی مجاز است.

با زنان با کلیه احترامات خاصی که لازمه جنس آنان است رفتار خواهد شد. دولت متخاصمی که مجبور شود زخم‌داران یا بیماران را برای طرف متخاصم خود رها کند باید تا حدی که مقتضیات نظامی اجازه دهد قسمتی از مأمورین بهداشتی و لوازم طبی خود را برای معالجه آنان باقی گذارد.

ماده ۱۳ - این قرارداد درباره زخم‌داران و بیماران وابسته بطبقات ذیل مجری

خواهد شد:

۱ - اعضاء نیروهای مسلح دولت داخل در جنگ و همچنین اعضاء قوای چریک و دسته های داوطلب که جزو نیروهای مسلح مزبور باشند.

۲ - اعضاء سایر چریک ها و اعضاء سایر دسته های داوطلب بانضمام نهضت های مقاومت متشکل متعلق به يك متخاصم که در خارج یا در داخل خاک خود مشغول عمل باشند ولو آنکه خاک مزبور اشغال شده باشد مشروط باینکه چریکها یادسته های داوطلب بانضمام نهضت های مقاومت متشکل مزبور جامع شرایط زیر باشند:

الف - در رأس آنها شخصی باشد که مسئول اتباع خود باشد.

ب - دارای علامت مشخصه ثابتی باشند که از دور قابل تشخیص باشد .

ج - علناً حمل اسلحه نمایند .

د - در عملیات خود بر طبق قواعد و رسوم جنگ رفتار کنند .

۳ - اعضاء نیروهای مسلح منظم که خود را وابسته بدولت یا مقامی اعلام کرده باشند که توسط دولت دستگیر کننده شناخته نشده باشد .

۴ - اشخاصی که همراه نیروهای مسلح میباشند بی آنکه مستقیماً جزو آن نیروها باشند از قبیل اعضاء کشورهای طیارات نظامی - خبرنگاران جنگی - تهیه کنندگان اجناس - اعضاء واحدهای کار یا خدمت که عهده دار رفاه نظامیانند مشروط بر اینکه از نیروهای مسلحی که همراهی میکنند کسب اجازه کرده باشند .

۵ - اعضاء بانضمام فرماندهان و ناخدایان و شاگردان بحریه بازرگانی و اعضاء هواییمائی کشوری که بموجب مقررات حقوق بین المللی از معامله مساعد تری بهره مند نیستند .

۶ - نفوس اراضی اشغال نشده که هنگام نزدیک شدن دشمن بی آنکه فرصت متشکل شدن بصورت نیروهای مسلح منظم داشته باشند ارتجالاً اسلحه بدست میگیرند مشروط بر اینکه علناً حمل اسلحه نمایند و قوانین و رسوم جنگ را رعایت کنند .

**ماده ۱۴ -** بانوجه بمقررات ماده فوق زخم‌داران و بیماران يك دولت متخاصم که بدست طرف میافتند اسیر جنگی بوده و قواعد حقوق بشر مربوط با سیران جنگی در باره آنان معتبر خواهد بود .

**ماده ۱۵ -** دولتهای متخاصم در هر حال و مخصوصاً پس از شروع جنگ باید بدون فوت وقت تدابیر ممکنه را برای جستجو و جمع آوری زخم‌داران و بیماران اتخاذ نمایند و آنانرا از چپاول و بد رفتاری حفظ کنند و پرستاری های لازم را برای آنان

تأمین نمایند و همچنین مرده‌ها را پیدا کنند و نگذارند کسی اشیاء آنها را ببرد .  
هر موقع که اوضاع اجازه دهد طرفین بین خود قرار متارکه یا وقفه آتش یا قرار محلی دیگری خواهند داد که زخم‌داران میدان جنگ جمع آوری و مبادله و حمل شوند  
همچنین بین دول متخاصم ممکن است قرار محلی داده شود که زخم‌داران و بیماران يك ناحیه محاصره شده تخلیه یا مبادله شوند و مأمورین بهداری یا مذهبی و لوازم بهداری بمقصد آن ناحیه عبور داده شوند .

ماده ۱۶ - دول متخاصم باید در اسرع اوقات ممکنه کلیه عوامل تشخیص هویت زخم‌داران و بیماران و مردگان طرف متخاصم را که بدستشان افتاده اند ثبت نمایند.  
اطلاعات مزبور باید حاوی مطالب زیر باشد :

الف - تعیین دولت متبوع آنان .

ب - صنف نظامی یا شماره .

ج - نام خانوادگی .

د - نام یا نامهای کوچک .

ه - تاریخ تولد .

و - هر گونه اطلاعات دیگری که در کارت یا پلاک هویت مندرج باشد .

ز - تاریخ و محل دستگیری یا وفات .

ح - اطلاعات مربوط بجرافات و بیماری یا علت فوت .

اطلاعات فوق باید در اسرع وقت بدفتر اطلاعات موضوع ماده ۱۲۲ قرارداد

ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بمعامله با اسیران جنگی ابلاغ شود و دفتر نامبرده

اطلاعات مزبور را بتوسط دولت حامی یا بتوسط آژانس مرکزی اسیران جنگی برای

دولت متبوعه اشخاص مذکور ارسال خواهد داشت .



دولت‌های متخاصم اسناد فوت یا صورت‌های متوفیات را که رسماً گواهی شده باشد تنظیم و از جرای مذکور در بند بالا برای یکدیگر ارسال خواهند داشت همچنین نصف پلاک دو بر گه هویت و وصیت‌نامه یا هر سند دیگری که برای خانواده متوفی اهمیت داشته باشد و وجوه نقدی و بطور کلی تمام اشیائی را که بخودی خود یا باعتبار علائق محبت قیمتی باشد و روی اجساد مردگان یافت شود جمع آوری و از طریق همان دفتر برای یکدیگر ارسال خواهند داشت. این اشیاء و همچنین اشیاء مجهول‌المالك در بسته‌های مهور باضمم اظهارنامه که حاوی کلیه توضیحات لازم جهت تشخیص هویت مالك متوفای آنها باشد ارسال خواهد گردید.

صورت کامل محتویات هر بسته باید بآن بسته ضمیمه شود.

**ماده ۱۷ -** دولت‌های متخاصم مراقبت خواهند کرد که تدفین یا سوزاندن اموات تا اکثر حدی که اوضاع اجازه میدهد انفراداً صورت یابد و قبلاً جنازه‌ها مورد معاینه دقیق و در صورت امکان معاینه طبی قرار گیرند که از وقوع فوت اطمینان حاصل و هویت آنها معلوم شود و بتوان گزارش آنها داد. نصف پلاک دو بر گه هویت و باعین پلاک ( در صورتیکه پلاک ساده باشد) روی جنازه باقی خواهد ماند.

اجساد را نمیتوان سوزاند مگر بعلت ضرورت بهداشت و با بعللی که ناشی از قوانین مذهبی متوفی باشد. در صورتیکه جسدی سوزانده شود مراتب باید با ذکر جزئیات و تعیین علت آن روی سند فوت یا صورت مصدق متوفیات ذکر گردد.

بعلاوه دولت‌های متخاصم مراقبت خواهند کرد که مردگان با احترام و در صورت امکان بر طبق اصول مذهبی خود دفن گردند و قبر آنها محترم شمرده شود و حتی الامکان افراد هر ملیت پهلوی هم دفن و قبرستان بطرز شایسته نگاهداری شود و قبرها علامت متمایزی داشته باشند تا بتوان هر قبری را پیدا کرد.

دولت‌های متخاصم برای این منظور در بدو شروع مخاصمات رسماً يك ادارهٔ قبور تشکیل خواهند داد که عندالاقضاء قبرها را بشکافند و هویت اجساد را اعم از هر جائی که دفن شده باشند معلوم کنند و احياناً آنها را به کشور اصلی خودشان انتقال دهد. این مقررات دربارهٔ خاکستر اجساد نیز معتبر است و ادارهٔ قبور باید خاکسترها را نگاهداری کند تا زمانی که کشور اصلی اطلاع دهد چه اقدامی مایل است در بارهٔ آنها بعمل آید.

همینکه اوضاع اجازه دهد و منتهی تا هنگام ختم مخاصمات ادارات قبور بوسیلهٔ دفتر اطلاعات مذکور در بند دوم از مادهٔ ۱۶ صورت‌های متضمن محل تحقیقی و مشخصات قبور را با ذکر اطلاعات مربوط به مردگانی که در آنجا دفن شده‌اند با یکدیگر مبادله خواهند کرد.

**مادهٔ ۱۸** - فرمانده نظامی میتواند از همت‌خیر خواهان اهالی محل استمداد نماید که زخم‌داران و بیماران را جمع‌آوری و تحت نظارت وی داوطلبانه پرستاری کنند و باید به کسانی که باین استمداد پاسخ دهند حمایت و تسهیلات لازم اعطاء نماید طرف متخاصم نیز در صورتیکه آن ناحیه را تصرف کند یا باز پس گیرد همان حمایت و تسهیلات را دربارهٔ اشخاص مذکور مرعی خواهد داشت.

فرمانده نظامی باید با اهالی و جمعیت‌های امداد ولو در نواحی اشغال شده اجازه دهد زخم‌داران و بیماران را از هر ملیتی که باشند ارتجالاً جمع‌آوری و پرستاری نمایند اهالی کشوری باید زخم‌داران و بیماران مزبور را محترم شمارند و مخصوصاً هیچگونه عمل خشونت‌آمیز بر علیه آنها مرتکب نشوند.

هر گز هیچکس نباید بعلت پرستاری از زخم‌داران و بیماران مورد مزاحمت قرار گیرد یا محکوم شود.

مقررات این ماده دولت اشغال کننده را از تکالیفی که در زمینه بهداری و اخلاقی درباره زخم‌داران و بیماران را برعهده دارد معاف نمیسازد.

## فصل سوم

### در تشکیلات و مؤسسات بهداری

**ماده ۱۹ -** مؤسسات ثابت و تشکیلات سیار اداره بهداری نباید تحت هیچ عنوان مورد حمله قرار گیرند بلکه باید در همه احوال توسط دولتهای متخاصم محترم شمرده و حمایت شوند. مؤسسات و تشکیلات مزبور چنانچه بدست طرف متخاصم اقدامادام که دولت دستگیر کننده و سائل پرستاری زخم‌داران و بیماران موجوده در مؤسسات و تشکیلات مزبور را تأمین نکرده باشد میتوانند بکار خود ادامه دهند.

مقامات صلاحیت‌دار مراقبت خواهند کرد که مؤسسات و تشکیلات بهداری مذکور در بالا حتی الامکان در جایی قرار داده شوند که حملاتی که احياناً بهدفعهای نظامی میشود برای آنها ایجاد خطر ننماید.

**ماده ۲۰ -** کشتی‌های بیمارستان که استحقاق حمایت قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سونوشت زخم‌داران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح روی دریا را دارند نباید از زمین مورد حمله قرار گیرد.

**ماده ۲۱ -** حمایت مؤسسات ثابت و تشکیلات سیار اداره بهداری نباید قطع شود مگر در صورتیکه مؤسسات و تشکیلات مزبور غیر از وظائف نوعی و روانه خود از حمایت مزبور جهت ارتکاب اعمالی که برای دشمن مضر باشد استفاده کرده باشند معیناً حمایت مزبور نباید سلب شود مگر پس از اخطاری که متضمن ضرب الاجل مناسبی باشد و بآن اخطار ترتیب اثر داده نشده باشد.

**ماده ۲۲ -** مسائل ذیل موجب محرومیت يك مؤسسه یا دستگاه بهداری از

حمایت مذکور در ماده ۱۹ شمرده نمیشود :

- ۱ - اینکه کارکنان مؤسسه یا دستگاه مسلح باشند و برای دفاع خود یا دفاع زخم‌داران و بیماران خود استعمال اسلحه نمایند.
  - ۲ - اینکه مؤسسه یا دستگاه سیار بعلت نداشتن پرستاران مسلح بتوسط يك دسته سرباز یا یکعهده قراول یا اسکورت حفاظت شود.
  - ۳ - اینکه در مؤسسه یا دستگاه سیار اسلحه قابل حمل و مهماتی یافت شود که از زخم‌داران و بیماران گرفته شده و هنوز با دارة مربوطه تحویل نشده باشد.
  - ۴ - اینکه در مؤسسه یا دستگاه سیار بعضی مأمورین دامپزشکی یا لوازم دامپزشکی موجود باشد بی آنکه جزء لاینفک آن باشد.
  - ۵ - اینکه فعالیت نوعی و روانه مؤسسات تشکیلات بهداری و کارکنان آنها درباره زخم‌داران و بیماران غیر نظامی نیز توسعه داده شده باشد.
- ماده ۳۳ - دولت های متعاقد در زمان صلح و دولت های متخاصم پس از شروع مخاصمات میتوانند در خاک خود و در صورت لزوم در اراضی اشغال شده مناطق یا محل های بهداری متشکل ایجاد نمایند بطوری که زخم‌داران و بیماران و کارکنانی که مأمور سازمان و اداره مناطق یا محل های مزبور هستند یا مأمور پرستاری اشخاص متمرکز در آنجا میباشند از اثرات جنگ بر کنار بمانند.
- بمحض شروع جنگ و در ضمن جریان جنگ دولتهای ذیربط میتوانند بین خود موافقت نامه هائی برای شناسائی رسمی مناطق و محل های بهداری که دایر ساخته اند منعقد سازند. برای این منظور میتوانند مقررات پیش بینی شده در طرح موافقت نامه پیوست این قرارداد را با تغییراتی که احیانا لازم بدانند بموقع اجرا گذارند.

دولت های حامی و کمیته بین المللی صلیب سرخ دعوت میشوند که برای تسهیل در دایر شدن و شناسائی مناطق و محل های بهداری مزبور وساطت نمایند .

## فصل چهارم در باب کارکنان

ماده ۲۴ - کارکنان بهداری که اختصاصاً مأمور جستجو و برداشتن و حمل یا معالجه زخمداران و بیماران و یا مأمور جلو گیری از امراض میباشند و کارکنانی که اختصاصاً مأمور اداره تشکیلات و سازمان بهداری هستند و همچنین کشیشان وابسته به نیرو های مسلح در هر موقع مورد احترام و حمایت قرار خواهند گرفت .

ماده ۲۵ - نظامیانی که تعلیمات مخصوصی یافته اند که عنداللزوم بعنوان کمک پرستار یا کمک متصدی تخت روان برای جستجو و برداشتن و حمل یا معالجه زخمداران و بیماران مورد استفاده قرار گیرند در صورتی که هنگام تماس با دشمن یا هنگام دستگیر شدن بتوسط دشمن وظایف مزبور را انجام میدهند نیز مورد احترام و حمایت قرار خواهند گرفت .

ماده ۲۶ - کارکنان جمعیت های ملی صلیب سرخ و جمعیت های داوطلب که توسط دولت خودشان رسماً شناخته شده و مجاز باشند و برای اجرای همان وظایف کارکنان مذکور در ماده ۲۴ بالا مورد استفاده قرار گیرند در حکم کارکنان مذکور در ماده مزبور شمرده خواهند شد با قید اینکه کارکنان جمعیت های مزبور مشمول قوانین و مقررات جنگ میباشند .

ماده ۲۷ - جمعیت رسمی يك کشور بیطرف نمیتواند کارکنان و تشکیلات بهداری خود را بکمک دولت متخاصم بفرستد مگر با رضایت دولت متبوع خود و با موافقت آن دولت متخاصم . در این صورت باید کارکنان و تشکیلات مزبور تحت

فطر دولت متخاصم قرار گیرند .

کشور بیطرف موافقت مزبور را بدولت طرف دولتی که این کمک را قبول نموده اعلام خواهد داشت دولت متخاصمی که کمک مزبور را قبول کرده قبل از استفاده از آن موضوع را بدولت طرف خود اطلاع خواهد داد .

این کمک در هیچ اوضاع و احوالی نباید بمنزله دخالت در جنگ تلقی شود . افراد کارکنان مذکور در بند اول باید قبل از ترك کشور بیطرف متبوع خود دارای اوراق هویت مندرجه در ماده ۴۰ باشند .

ماده ۳۸ - اگر کارکنان مذکور در مواد ۲۶ و ۲۴ بدست طرف متخاصم افتند نباید نگاهداشته شوند مگر تامیزانی که وضع بهداری یا احتیاجات روحانی و تعداد اسیران جنگی ایجاب کند .

افراد کارکنانی که بدین طریق نگاهداشته میشوند در حکم اسیر جنگی شمرده نخواهند شد . مع هذا لا اقل از کلیه مقررات قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بمعامله با اسیران جنگی بهره مند خواهند شد . این اشخاص در حدود قوانین و مقررات نظامی دولت دستگیر کننده تحت امرادارات مربوطه آن دولت و بر طبق وجدان حرفه ای خود بانجام وظائف بهداری یارو حانی خویش بنفع اسیران جنگی که مرجعاً متعلق به نیروهای مسلح متبوع خودشان باشد اقدام خواهند نمود .

از این گذشته برای انجام مأموریت بهداری یارو حانی خود از تسهیلات ذیل بهره مند خواهند بود :

**الف -** اجازه خواهند داشت در فواصل معین اسیران جنگی موجوده در دسته های کار یا در بیمارستان های واقعه در خارج بازداشتگاه را معاینه نمایند . دولت دستگیر کننده برای اجرای این منظور وسائط نقلیه لازم را در اختیار آنان خواهد گذاشت

ب - در هر بازداشتگاه . پزشکی نظامی که دارای درجهٔ ارشد باشد بارعایت مدت قدمت در درجهٔ مزبور در قبال مقامات نظامی بازداشتگاه مسئول اعمال کارکنان بهداری دستگیر شده خواهد بود . برای این منظور دولتهای متخاصم در بدو شروع مخاصمات قرار لازم را برای انطباق درجات کارکنان بهداری بانضمام کارکنان جمعیت‌های موضوع مادهٔ ۲۶ بین خود خواهند داد . پزشکی مذکور و روحانیون در مورد کلیهٔ مسائل مربوطه بوظیفهٔ خود حق مراجعهٔ مستقیم بر رؤسای مسئول بازداشتگاه خواهند داشت رؤسای مسئول همهٔ گونهٔ تسهیلات لازم را جهت مکاتبات مربوط به مسائل مذکور برای آنان فراهم ساخت .

ج - کارکنان دستگیر شده اگرچه تابع نظامات بازداشتگاه خود میباشند ولی نمیتوان آنها را بهیچ کار دیگری که خارج از مأموریت بهداری یا روحانی آنان باشد مجبور ساخت .

دولتهای متخاصم در ضمن جریان مخاصمات قرار لازم را بین خود خواهند داد که کارکنان بهداری در صورت اقتضا برای استراحت عوض شوند و ترتیبات اجرای این کار را معین خواهند کرد . هیچیک از مقررات فوق نمیتواند دولت بازداشت کننده را از تکالیفی که نسبت باسیران جنگی در امور بهداری و روحانی برعهده دارد معاف سازد .

مادهٔ ۲۹ - کارکنان مذکور در مادهٔ ۲۶ که بدست دشمن بیفتند در حکم اسیر جنگی تلقی خواهند گردید ولی برای انجام وظایف بهداری تا میزانی که احتیاج باشد بکار گماشته خواهند شد .

مادهٔ ۳۰ - افراد کارکنانی که نگاهداری آنان بموجب مقررات مادهٔ ۲۸ ضروری نباشد بمحض اینکه راه بازگشتشان باز شود و مقتضیات نظامی اجازه دهد

بدولت متخاصم متبوع خود مسترد خواهند شد .

مادام که بازگشت داده نشده اند در حکم اسیر جنگی تلقی نخواهند گردید ولی لا اقل از کلیه مقررات قرارداد ژنو ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بمعامله با اسیران جنگی برخوردار خواهند بود و وظائف خود را کماکان تحت نظارت طرف متخاصم ادامه خواهند داد و مرجحاً برای پرستاری زخم‌داران و بیماران دولت متخاصم متبوع خود اختصاص خواهند یافت .

هنگام رفتن ، اسباب و اشیاء شخصی و نقود و اوراق بها دار و ادوات طبی را که متعلق بخودشان باشد با خود خواهند برد .

ماده ۳۱ - انتخاب کارکنانی که اعاده آنها بدولت متخاصم در ماده ۳۰ پیش بینی شده بدون هیچگونه ملاحظه نژادی و مذهبی و عقاید سیاسی و مرجحاً بترتیب تاریخ دستگیری و وضع مزاجی آنان صورت خواهد گرفت .

دولتهای متخاصم میتوانند بمحض شروع محاصرات بین خود بموجب موافقت نامه‌های مخصوص تناسب صدی چند از قبیل کارکنان را که بنسبت عدده اسیران جنگی میتوان نگاهداشت و همچنین طرز تقسیم آنان را در بازداشتگاه‌ها تعیین کنند .

ماده ۳۲ - اشخاص مذکور در ماده ۲۷ که بدست طرف متخاصم افتند قابل بازداشت نیستند . این اشخاص اجازه خواهند داشت بمحض اینکه راه بازگشتشان باز شود و مقتضیات نظامی اجازه دهد بکشور خود یا بخاک دولت متخاصمی که در خدمت آن بودند باز گردند مگر آنکه قرار دیگری در این باره داده شده باشد .

مادام که بازگشت نکرده اند کماکان بانجام وظایف خود تحت نظر طرف متخاصم ادامه خواهند داد و مرجحاً برای پرستاری زخم‌داران و بیماران دولت متخاصمی که در خدمت آن بوده اند مأمور خواهند شد .



هنگام رفتن اسباب و اشیاء شخصی و نقود و اوراق بهادار و اسبابهای طبی و اسلحه و در صورت امکان وسائل نقلیه متعلق بخود را با خود خواهند برد .  
در مدتی که این اشخاص در اختیار دولت متخاصمند دولت مزبور باید همان اختیارات و همان نگاهداری و همان مسکن و همان دستمزد و مزایائی را که بکارکنان نظیر آنها در ارتش خود میدهد برای آنان تأمین نماید . غذای آنها در هر حال باید از حیث کم و کیف و تنوع کافی باشد بطوریکه تعادل عادی مزاج آنها را تأمین کند .

### فصل پنجم در ابنیه و لوازم

ماده ۳۳ - لوازم تشکیلات بهداری سیار که بدست طرف مقابل بیفتد بزخم‌داران و بیماران تخصیص داده خواهد شد .

ابنیه و لوازم و انبارهای مؤسسات ثابت بهداری مشمول حقوق جنگک خواهند بود ولی مادام که برای زخم‌داران و بیماران لازم باشند نباید بمصرف دیگری برسند معهداً فرماندهان نیروهای میدان جنگک میتوانند در صورت ضرورت جنگی فوری آنها را مورد استفاده قرار دهند مشروط بر اینکه قبلاً تدابیر لازم را برای آسایش بیماران و زخم‌دارانی که در آنجا پرستاری میشدند اتخاذ نمایند .

لوازم و انبارهای موضوع این ماده را نباید عمداً از بین برد .

ماده ۳۴ - اموال منقول و غیر منقول جمعیت‌های امدادی مشمول قرارداد در حکم اموال شخصی شمرده میشوند .

حق مصادره اموال که بموجب قوانین و رسوم جنگک برای متخاصمین شناخته شده جز در صورت ضرورت فوری اعمال نخواهد شد آنهم پس از آنکه سرنوشت زخم‌داران و بیماران تأمین شده باشد .

## فصل ششم

### در محمولات بهداری

**ماده ۳۵ -** وسائل حمل و نقل بیماران و زخم‌داران و لوازم بهداری بمشابه تشکیلات بهداری سیار مورد احترام و حمایت قرار خواهند گرفت .

هر گاه این قبیل وسائل و آلات ناقله بدست طرف متخاصم افتد مشمول قوانین جنگ خواهند بود ، مشروط بر اینکه دولت متخاصمی که آنها را دستگیر کرده مسئولیت بیماران و زخم‌داران موجوده در آنها را در همه احوال بر عهده خود گیرد .

کارکنان غیر نظامی و کلیه وسائل نقلیه که بمصادره در آیند مشمول قواعد کلی حقوق بشر خواهند بود .

**ماده ۳۶ -** ناوهای هوایی بهداری یعنی هواپیمائی که منحصرأ برای تخلیه بیماران و زخم‌داران و همچنین برای حمل و نقل کارکنان و لوازم بهداری استعمال میشوند مورد حمله قرار نخواهند گرفت بلکه در حین پروازهاییکه در ارتفاعات و ساعات و مسیرهای مصرح و معین بین کلیه متخاصمین ذیربط می‌نمایند توسط متخاصمین محترم شمرده خواهند شد .

علامت مشخصه مذکور در ماده ۳۸ روی سطوح فوقانی و تحتانی و طرفین آنها در کنار رنگهای پرچم ملی بطور وضوح نقش خواهد شد . بعلاوه باید هر گونه علائم یا وسائل تشخیص دیگری را که بموجب موافقتنامه بین متخاصمین خواه در بدو جنگ و خواه در حین مخاصمات معین گردد داشته باشند .

پرواز بر فراز خاک دشمن یا خاکی که دشمن اشغال کرده ممنوع است مگر آنکه قرار دیگری در این باب داده شده باشد .

ناوهای هوایی بهداری باید بهر خطاری که برای فرود آمدن بآنها داده میشود

اطاعت نمايند ناوهای هوائی که بدین طریق بر زمین نشينند ميتوانند پس از بازرسی که احياناً در آنها بعمل آيد با سر نشينان خود مجدداً پرواز کنند .

در صورتیکه هوايما بيخبر روی خاک دشمن يا در اراضی اشغالی دشمن فرود آيد زخمداران و بيماران و کارکنان هوايما اسير جنگی خواهند شد . با کارکنان . بهداری آن بر طبق ماده ۲۴ و مواد ما بعد آن رفتار خواهد گرديد .

ماده ۲۷ - ناوهای هوائی بهداری متعلق بدولتهای متخاصم ميتوانند با قيد شروط بند دوم از فراز خاک کشورهای بیطرف پرواز کنند و در صورت لزوم برای توقف آبی در خاک یا آبهای آنها فرود آيند .

برای اين منظور بايد قبلاً عبور خود را از خاک آن کشورها بکشورهای مزبور اطلاع دهند و بهر گونه اخطار مبنی بر فرود آمدن روی خاک یا آب اطاعت کنند در طول پرواز خود فقط در صورتی از حمله مصون خواهند بود که در ارتفاعات و ساعات و طبق مسیری که قبلاً بين دولت متخاصم با دولتهای بیطرف ذيربط قرار شده باشد پرواز نمايند .

معهدنا دولتهای بیطرف ميتوانند شرايط یا تضيقاتی برای پرواز یا فرود آمدن ناوهای هوائی بهداری در خاک خود معين نمايند . شرايط یا تضيقات احتمالی مزبور نسبت بکلیه دولتهای متخاصم علی السويه اجرا خواهد شد .

زخمداران و بيماران که با موافقت زمامداران محلی بوسیله هوايماي بهداری در خاک بیطرف پياده شوند بايد توسط آن کشور بیطرف در مواردی که حقوق بين المللی مقرر ميدارد نگاهداشته شوند تا نتوانند مجدداً در عملیات جنگی شرکت نمايند مگر آنکه در اين خصوص قرار دیگری بين دولت بیطرف با دولتهای متخاصم داده شده باشد . هزینه بيمارستان و نگاهداری اين اشخاص بمعده دولت متبوع آنان .

خواهد بود .

## فصل هفتم در علامت مشخصه

**ماده ۳۸ -** با احترام کشور سوئیس علامت صلیب سرخ روی زمینه سفید که معکوس رنگهای پرچم کشور متحده سوئیس است بعنوان علامت مشخصه بهداری ارتش‌ها حفظ میشود .

لیکن در مورد کشورهایی که از پیش هلال سرخ و شیر و خورشید سرخ را روی زمینه سفید بجای صلیب سرخ بکار می‌برند علائم مزبور نیز در زمینه مفهوم این قرارداد بعنوان علامت مشخصه مقبول است .

**ماده ۳۹ -** علامت مذکور تحت نظارت مقامات نظامی صلاحیتدار روی پرچمها و بازوبندها و همچنین روی کلیه لوازم مربوط به اداره بهداری نصب خواهد شد .

**ماده ۴۰ -** کارکنان مذکور در مواد ۲۴ و ۲۶ و ۲۷ باید بیازوی چپ خود بازوبندی داشته باشند که رطوبت در آن اثر نکند و دارای علامت مشخصه باشد . این بازوبند باید توسط مقام نظامی تسلیم و مهر شده باشد .

کارکنان مذکور علاوه بر پلاک هویت مندرج در ماده ۱۶ باید دارای کارت هویت مخصوصی باشند که حاوی علامت مشخصه باشد . این کارت باید طوری باشد که رطوبت در آن اثر نکند و قطع آن باندازه‌ای باشد که بتوان در جیب گذاشت کارت مزبور باید بزبان کشور صادرکننده نوشته شود و باید لافل حاوی نام و نام خانوادگی و تاریخ تولد و درجه و شماره صاحب کارت باشد . در کارت ذکر خواهد شد که باچه سمتی حق استفاده از حمایت این قرارداد دارد . عکس صاحب کارت باید بآن الصاق شود و صاحب کارت باید آنرا امضاء کند یا اثر انگشت خود را روی آن بگذارد و

یا هم امضاء و هم اثر انگشت بنهد. کارت باید با مهر منگنه مقام نظامی مهور شود در هراتش کارت هویت باید متحدالشکل بوده و در ارتش‌های دولتهای متعاقد حتی الامکان از حیث نوع یکسان باشد. دولت‌های منخاصم میتوانند کارت پیوست این قرارداد را نمونه قرار دهند. و باید در بدو شروع منخاصمات نمونه‌هایی را که مورد استعمال قرار میدهند بیکدیگر ابلاغ کنند: هر کارت باید لااقل در دو نسخه صادر شود که يك نسخه آن نزد دولت صادر کننده بماند.

کارکنان مذکور فوق نباید در هیچ موردی از علائم و کارت هویت و حق حمل بازوبند خود محروم شوند و در صورت فقدان حق خواهند داشت المثنای کارت و علائم جدیدی دریافت دارند.

**ماده ۴۱** - کارکنان مذکور در ماده ۲۵ فقط در حینی که وظائف بهداری خود را انجام میدهند بازوبند سفیدی به ابعاد کوچکتر که در وسط علامت مشخصه داشته و توسط مقام نظامی مهور و تسلیم شده باشد بیازو خواهند بست.

در اسناد هویت نظامی کارکنان مذکور باید تعلیمات بهداستی که صاحب آن فرا گرفته و جنبه موقتی مأموریت او و حقی که بحمل بازوبند دارد قید شود.

**ماده ۴۲** - پرچم مشخص قرارداد را فقط بر فراز تشکیلات و مؤسسات بهداری که بموجب این قرارداد باید محترم شمرده شوند میتوان برافراشت و فقط باموافقت مقام نظامی باید بدان اقدام کرد.

در دستگاههای سیار و مؤسسات ثابت میتوان پرچم ملی دولت منخاصم متبوع دستگاه و مؤسسه را نیز پهلوی پرچم قرارداد نصب نمود ولی دستگاههای بهداری که بدست دشمن بیفتد باید فقط پرچم قرارداد را برافرازند.

دولتهای منخاصم تا حدودی که مقتضیات نظامی اجازه دهد تدابیر لازم را بعمل

خواهند آورد که علائم مشخصه دستگاہها و مؤسسات بهداری بطور وضح برای نیروهای زمینی و هوائی و دریائی دشمن مرئی باشد تا احتمال هرگونه عمل تهاجمی رفع گردد.

**ماده ۴۳ -** تشکیلات بهداری کشورهای بیطرف که با شرایط مندرجه در ماده ۲۷ اجازه یابند بیک دولت متخاصم کمک کنند باید در صورتیکه دولت متخاصم مزبور از حق خود طبق ماده ۴۲ استفاده کند پرچم ملی دولت متخاصم را علاوه بر پرچم قرارداد برافرازند. تشکیلات مزبور میتوانند در صورتیکه از طرف مقام نظامی مربوطه دستور مخالفی صادر نشده باشد در همه احوال پرچم ملی خود را برافرازند حتی در موقعی که بدست طرف متخاصم گرفتار شوند.

**ماده ۴۴ -** علامت صلیب سرخ روی زمینه سفید و لفظ « صلیب سرخ » یا « صلیب ژنو » را نمیتوان خواه در زمان صلح و خواه در زمان جنگ (باستثناء - موارد مذکور در بندهای ذیل این ماده) مورد استعمال قرارداد مگر برای تشخیص یا حمایت تشکیلات و مؤسسات بهداری و کارکنان و لوازمی که بموجب این قرارداد و سایر قراردادهای بین‌المللی مربوط بنظائر این امور حمایت میشوند. همچنین است علامات مذکور در بند دوم از ماده ۳۸ برای کشورهایائی که علائم مزبور را استعمال میکنند. جمعیه‌های صلیب سرخ و سایر جمعیت‌های موضوع ماده ۳۶ جز در حدود مقررات این بند حق استعمال علامت مشخصه را که مورد حمایت این قرارداد است ندارند بعلاوه جمعیه‌های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ - شیر و خورشید سرخ) میتوانند در زمان صلح طبق قوانین ملی خود از نام و علامت صلیب سرخ در مورد سایر فعالیت‌های خویش بر طبق اصولی که بموجب کنفرانس‌های بین‌المللی صلیب سرخ مقرر شده استفاده نمایند.

هنگامی که فعالیت‌های مزبور در زمان جنگ ادامه یابد وضع استعمال علامت باید طوری نباشد که بعنوان جلب حمایت قرارداد تلقی گردد. علامت مزبور باید نسبتاً بابعاد کوچک باشد و نمیتوان آنرا روی بازوبند یا روی بام نقش نمود.

مؤسسات بین‌المللی صلیب سرخ و کارکنان رسمی آنها مجازند که در همه احوال علامت صلیب سرخ را روی زمینه سفید استعمال نمایند.

بطور استثناء میتوان بر طبق قوانین ملی و با اجازه صریح یکی از جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ - شیروخورشید سرخ) علامت قرارداد را در زمان صلح برای تمیز وسائط نقلیه که بعنوان آمبولانس بکار میرود و برای تعیین محل پست‌های امدادی که مخصوص پرستاری مجانی زخم‌داران و بیماران باشد مورد استفاده قرارداد.

### فصل هشتم

#### در اجرای قرارداد

**ماده ۴۵ -** هر دولت داخل در جنگ باید بوسیله سرفرماندهان خود لوازم اجرای مواد بالا و همچنین موارد پیش‌بینی نشده را بر طبق اصول کلی این قرارداد فراهم آورد.

**ماده ۴۶ -** اقدامات قصاصی بر علیه زخم‌داران و بیماران و کارکنان وابسته و لوازمی که تحت حمایت این قراردادند ممنوع است.

**ماده ۴۷ -** دولت‌های معظمه متعهد می‌نمایند که در زمان صلح و جنگ متن این قرارداد را هر چه بیشتر در کشور خود اشاعه دهند و مخصوصاً تدریس آنرا در برنامه‌های تعلیمات نظامی و در صورت امکان در برنامه تعلیمات کشوری بگنجانند بطوری که عامه مردم خصوصاً نیروهای مسلح داخل در جنگ و کارکنان بهداشتی و کشیشان عسکر بر اصول آن واقف باشند.

**ماده ۴۸ -** دولتهای معظمه متعهد ترجه رسمی این قرارداد و قواعد و مقرراتی را که برای تأمین اجرای آن وضع کرده باشند بوسیله شورای متحده سوئیس و در زمان جنگ بوسیله دولت حامی بیکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

### فصل نهم

#### در منع سوء استفاده و تخلفات

**ماده ۴۹ -** دول معظمه متعهد تمهد مینمایند که کلیه اقدامات قضائی لازم را برای تعیین مجازات مرتکبین یا آمرین ارتکاب هر يك از تخلفات عمده از این قرارداد را که در ماده بعد ذکر شده است بعمل آورند.

هر دولت متعهد مکلف است کسانی را که متهم با ارتکاب یا آمر با ارتکاب هر يك از تخلفات عمده باشند جستجو و آنها را از هر ملیتی که باشند تسلیم محاکم خود نماید همچنین میتواند در صورتیکه مایل باشد آنها را بر طبق شرایط مقرر در قوانین خود برای دادرسی بیک کشور متعهد دیگر که علاقمند بتعقیب آنها باشد تسلیم نماید مشروط باینکه آن کشور متعهد دلائل و امارات کافی بر علیه آن اشخاص جمع آوری کرده باشد.

هر دولت متعهد اقدامات لازم را بعمل خواهد آورد که از هر گونه اعمال خلاف مقررات این قرارداد قطع نظر از تخلفات عمده که شرح آن در ماده بعد خواهد آمد جلوگیری شود.

متهمین در همه احوال از تضمینات دادرسی و دفاع آزاد بمیزانی که کمتر از تضمینات مندرجه در ماده ۱۰۵ و مواد مابعد پیمان ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۱ راجع بمعامله با اسیران جنگی نباشد بهره مند خواهند شد.

**ماده ۵۰ -** تخلفات عمده که در ماده بالا مورد نظر است عبارتند از هر يك از



اعمال ذیل که بر علیه افراد یا اموالی که تحت حمایت قرارداد میباشند ارتکاب شده باشد :

آدم کشی عمدی - شکنجه یا رفتار خلاف انسانیت با انضمام آزمایشهای بیولوژی ایراد درد شدید بطور عمدی یا لطمه شدید بتمامیت جسمی یا سلامتی - انهدام و تصرف اموال که متکی بضروریات جنگی نباشد و بمقدار کالی بطور غیر مشروع و بدلخواه شخص صورت گیرد .

**ماده ۵۱ -** هیچیک از دول متعاقد نمیتواند خود یا يك دولت متعاقد دیگر را از مسؤلیتهائی که بعلت تخلفات مذکور در ماده فوق متوجه خود او یا آن دولت دیگر میشود معاف سازد .

**ماده ۵۲ -** هر گونه ادعای نقض قرارداد بر حسب تقاضای یکی از دول متخاصم بر طبق ترتیبی که بین طرفین ذیعلاقه معین خواهد شد مورد تحقیق و رسیدگی قرار خواهند گرفت .

چنانچه راجع بطرز تحقیق توافق حاصل نشود طرفین یکنفر داور تعیین خواهند کرد که طرز اقدام را معلوم نماید .

پس از آنکه نقض قرارداد محرز گردید دولتهای متخاصم در اسرع وقت بدان خاتمه خواهند داد و از آن جلو گیری خواهند کرد .

**ماده ۵۳ -** استعمال علامت یا نام « صلیب سرخ » « یا صلیب ژنو » و همچنین استعمال هر گونه علامت یا نام تقلیدی برای افراد و شرکتهای و تجارخانههای دولتی یا شخصی باستثناء آنها که بموجب این قرارداد ذیحق میباشند در هر زمان اعم از هر منظوری که از استعمال آن در نظر باشد ممنوع خواهد بود ولو آنکه تاریخ استعمال آن مقدم بر این قرارداد باشد .

نظر با احترامی که با تبدیل رنگهای پرچم کشور سوئیس باین کشور گذاشته شده و نظر باینکه علامت کشور سوئیس ممکن است با علامت مشخصه این قرارداد مشتبه شود استعمال علامت دولت متحده سوئیس یا هر گونه علامت تقلیدی آن توسط اشخاص و شرکتهای تجارتخانه‌ها خواه بعنوان علامت کارخانه یا علامت تجارتي یا زمینه علامت مزبور خواه برای هر منظور مخالف امانت تجارتي و خواه بوضعی که احساسات ملی سوئیس را جریحه‌دار سازد ممنوع است .

منع مقرر در بند اول این ماده در عین اینکه نسبت بحقوق مکتبسه استعمال کنندگان سابق بلا اثر است شامل علامات و اسامی مذکور در بند دوم ماده ۳۸ نیز خواهد بود .

**ماده ۵۴** - دولتهای معظم متعهد که قوانین کنونی آنها نارسا باشد اقدامات لازم بعمل خواهند آورد که از سوء استفاده‌های مذکور در ماده ۵۳ در همه احوال جلوگیری شود .

### مقررات نهائی

**ماده ۵۵** - این قرارداد بفرانسه و انگلیسی تحریر شده و هر دو متن متساویاً معتبرند .

شورای متحده سوئیس ترجمه رسمی قرارداد را به روسی و اسپانیولی تهیه خواهد کرد .

**ماده ۵۶** - این قرارداد که بتاريخ امروز مورخ است ممکن است تا تاریخ ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ بنام دولتهائی که در کنفرانس مورخ ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ منعقد در ژنو شرکت داشته‌اند و همچنین بنام دولتهائی که در این کنفرانس شرکت نکرده ولی در قرارداد های ژنو سال ۱۸۶۴ و سال ۱۹۰۶ و سال ۱۹۲۹ راجع به بهبود سرنوشت زخم‌داران و بیماران نیروها هنگام اردو کشی عضویت دارند امضاء شود .

**ماده ۵۷** - این قرارداد هرچه زودتر تصویب و اسناد تصویب آن به برت تسلیم خواهد شد .

هنگام تسلیم هر سند تصویب . صورت مجلس تنظیم خواهد گردید و يك نسخه مصدق صورت مجلس مزبور توسط شورای متحده سوئیس برای کلیه دولتهائی که قرارداد بنام آنها امضا شده یا الحاق خود را به قرارداد اعلام داشته باشند فرستاده خواهد شد .

**ماده ۵۸** - این قرارداد ششماه پس از آنکه لااقل دو سند تصویب تسلیم گردد اعتبار خواهد یافت و بعداً برای هر يك از دولتهای معظمه متعاهد پس از ششماه از تاریخی که سند تصویب خود را تسلیم نماید معتبر خواهد بود .

**ماده ۵۹** - این قرارداد در روابط بین دول معظمه متعاهد جانشین قراردادهای مورخ ۲۲ اوت ۱۸۶۴ و ۶ ژوئیه ۱۹۰۶ و ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ خواهد بود .

**ماده ۶۰** - این قرارداد بمحض اینک اعتبار یافت برای الحاق هر دولتی که آنرا امضاء نکرده باشد مفتوح خواهد بود .

**ماده ۶۱** - الحاق باید کتباً بشورای متحده سوئیس ابلاغ شود و ششماه پس از تاریخ وصول ابلاغ اعتبار خواهد یافت .

شورای متحده سوئیس هر الحاق جدیدی را بکلیه دولتهای امضاء کننده یا دول ملحق شده اطلاع خواهد داد .

**ماده ۶۲** - بمحض اینک موقعیتهای مذکور در مواد ۲ و ۳ پیش آید یا فاصله تصویبها و الحاقهائی که از طرف دولتهای متخاصم قبل یا بعد از شروع مختصمات یا اشغال تسلیم یا اعلام شده باشد رسمیت خواهند یافت . ابلاغ تصویبها یا الحاقهای واصله از دولت های متخاصم بتوسط شورای متحده سوئیس باسرع طریق صورت خواهد گرفت ،

**ماده ۶۳** - هر يك از دول معظمه متعاهد حق فسخ این قرارداد را دارد.

فسخ آن باید کتباً بشورای متحده سوئیس اطلاع داده شود و شورای نامبرده مراتب را بکلیه دول معظمه متعاهد ابلاغ خواهد کرد.

فسخ پس از یکسال از تاریخ ابلاغ آن بشورای متحده سوئیس رسمیت خواهد یافت ولی چنانچه دولت فسخ کننده در جنگی وارد باشد مادام که عهدنامه صلح منعقد نشده و در هر حال مادام که عملیات استخلاص و معاودت اشخاص مورد حمایت این قرار داد پایان نیافته فسخ او رسمیت نخواهد یافت.

فسخ فقط درباره دولت فسخ کننده معتبر است و نسبت بتعهداتی که دولت‌های متخاصم مکلفند بموجب اصول حقوق بشر ناشیه از رسوم مقررره بین ملل متمدن و قوانین انسانیت و مقتضیات وجدان عمومی اجرا نمایند بلا اثر خواهد بود.

**ماده ۶۴** - شورای متحده سوئیس این پیمان را در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسانید. همچنین هر تصویب یا الحاق یافسخی که در مورد این قرارداد دریافت نماید مراتب را بدبیرخانه سازمان نامبرده اطلاع خواهد داد.

در تصدیق مراتب بالا امضاء کنندگان زیر که اعتبار نامه‌های خود را تسلیم نموده اند این قرارداد را امضاء کردند



در شهر ژنو بتاريخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بزبانهای فرانسه و انگلیسی تحریر شد. نسخه اصل در بایگانی کشور متحده سوئیس ضبط میشود. شورای متحده سوئیس يك رونوشت مصدق قرار داد را بهر يك از دولتهای امضاء کننده و همچنین بدولی که باین قرار داد ملحق شوند ارسال خواهد داشت.

## پیوست شماره ۱

### طرح موافقتنامه مربوط به مناطق و محلهای بهداری

**ماده ۱-** مناطق بهداری منحصرأً باشخاص مذکور در ماده ۲۳ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشته زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی و همچنین بکارکنان مأمور تشکیلات و اداره نواحی و نقاط مزبور و مأمور پرستاری اشخاصی که در آنجاها تمرکز داشته باشند اختصاص خواهد داشت. کسانی که اقامتگاه دائمی آنان در داخل مناطق مزبور است حق دارند در آنجا اقامت نمایند.

**ماده ۲-** اشخاصی که بهر عنوان در یک منطقه بهداری اقامت دارند نباید نه در داخل و نه در خارج آن منطقه بهیچ کاری که با عملیات جنگی یا تهیه لوازم جنگی ارتباط مستقیم داشته باشد اشتغال ورزند.

**ماده ۳-** دولتی که یک منطقه بهداری دایر میکند کلیه اقدامات مقتضی را بعمل خواهد آورد که تمام کسانی که حق ورود یا وجود در آن مناطق را ندارند از ورود بآن ممنوع گردند.

**ماده ۴-** مناطق بهداری باید جامع شرایط زیر باشند:

**الف-** مناطق مزبور باید قسمت مختصری از خاک تحت نظارت دولت ایجادکننده منطقه باشد.

**ب-** ساکنین آن بنسبت امکان سکونت آن قلیل باشد.

**ج-** از هرگونه هدف نظامی و مؤسسات صنعتی یا اداری مهم دور باشد و در خود آن منطقه هم این قبیل هدفها و مؤسسات وجود نداشته باشند.

**د-** در نواحی ای که با احتمال قوی ممکن است برای جریان جنگ اهمیت

داشته باشند واقع نباشد .

**ماده ۵** - مناطق نظامی باید تابع مقررات ذیل باشند :

**الف** - خطوط ارتباط و وسائط نقلیه موجوده در آنها برای حمل و نقل کارکنان و لوازم جنگی ولو عبوراً مورد استفاده واقع نشود .

**ب** - در هیچ موردی دفاع نظامی از آنها بعمل نیاید .

**ماده ۶** - مناطق بهداری بوسیله صلیب سرخ (هلال سرخ - شیر و خورشید سرخ) روی زمینه سفید که در محیط منطقه و روی ابنیه نصب شود معلوم خواهد بود .

شبهها نیز ممکن است بوسیله روشنائی متناسب معلوم باشد .

**ماده ۷** - هر دولتی در زمان صلح یا هنگام شروع جنگ صورت مناطق بهداری را که در اراضی تحت نظارت خود دایر نموده بکلیه دول متعاهد اطلاع خواهد داد هر منطقه بهداری جدیدی را هم که در دوره جنگ دایر نماید بدول نامبرده اعلام خواهد داشت .

بمحض اینکه اطلاع مذکور فوق بطرف مقابل برسد منطقه مزبور رسمیت خواهد یافت ولی در صورتیکه طرف مقابل معتقد باشد که هر يك از شرایط مقرر در این موافقتنامه علناً اجرا نشده حق دارد که از شناسائی آن منطقه خودداری و بلافاصله امتناع خود را بطرفی که منطقه مزبور تابع اوست ابلاغ نماید و یا شناسائی آن منطقه را مشروط ببرقراری رسیدگی مذکور در ماده ۸ نماید .

**ماده ۸** - هر دولتی که يك یا چند منطقه بهداری طرف را برسمیت شناسد حق دارد تقاضا نماید که يك یا چند کمیسیون مخصوص رسیدگی نمایند که آیا مناطق مزبور مطابق شرایط و تکالیف مندرجه در این موافقتنامه میباشد یا نه .

اعضاء کمیسیونهای مخصوص مزبور در هر موقع حق ورود آزاد بمناطق مختلفه

داشته و حتی می‌توانند بطور دائم در آن مناطق اقامت نمایند و همه گونه تسهیلات برای اجرای وظیفه رسیدگی باید برای آنان فراهم گردد .

**ماده ۹ -** در صورتیکه کمیسیونهای مخصوص اوضاعی مشاهده نمایند که بشظرشان مخالف با مقررات این موافقتنامه باشد باید بلافاصله دولت متبوع منطقه را مطلع و منتها پنج روز ضرب الاجل برای اصلاح آن اوضاع معین نمایند . همچنین مراتب را بدولتی که منطقه را برسمیت شناخته اطلاع خواهند داد .

چنانچه در پایان ضرب الاجل مذکور دولت متبوع منطقه باخاطر دریافتی ترتیب اثر نداده باشد طرف او میتواند اعلام نماید که دیگر نسبت بمنطقه مزبور از حیث موافقتنامه حاضر تعهدی ندارد .

**ماده ۱۰ -** دولتی که يك یا چند منطقه یا محل بهداری دایره نموده و همچنین دولی که وجود مناطق و محل های مزبور بآنها اعلام گردیده مستقلا و یا بوسیله دولتهای بیطرف اشخاصی را که میتوانند در کمیسیونهای مخصوص مذکور در مواد ۸ و ۹ شرکت کنند تعیین خواهند نمود .

**ماده ۱۱ -** مناطق بهداری در هیچ حالی نباید مورد حمله قرار گیرند بلکه باید توسط دولتهای متخاصم حمایت و محترم شمرده شوند .

**ماده ۱۲ -** در صورت اشغال اراضی که شامل مناطق بهداری باشد مناطق مزبور باید کماکان محترم شمرده شوند و بهمان عنوان بکار روند .

**ماده ۱۳ -** این موافقتنامه در مورد محلهائی که دولتها بهمان منظور و مقصود مناطق بهداری اختصاص دهند نیز معتبر خواهد بود .

پیوست شماره ۲

روی کارت

پشت کارت

( این قسمت مخصوص ذکر

نام کشور و مقام صادر کننده کارت است

کارت هویت

اعضاء بهداری و مذهبی وابسته بارتش

نام .....

نام خانوادگی .....

تاریخ تولد .....

درجه .....

شماره .....

دارنده این کارت با سمت ذیل تحت حمایت

پیمان ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به

بهبود سر نوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای

مسلح در حال اردو کشی میباشد

عکس

صاحب کارت

مهر مقام

نظامی صادر کننده

مو چشم قد

.....

سایر مشخصات

.....

.....

.....

تاریخ صدور کارت

شماره کارت

.....



## قرارداد ژنو

### راجع ببهود سرنوشت زخمداران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح در دریا

مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹

امضاء کنندگان ذیل نمایندگان مختار کشورهای عضو کنفرانس سیاسی که از تاریخ ۲۱ آوریل تا ۱۲ اوت ۱۹۴۹ در شهر ژنو بمنظور تجدید نظر در دهمین قرارداد لاهه مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ راجع به انطباق اصول قرار داد ۱۹۰۶ ژنو بجننگ دریائی تشکیل گردیده نسبت بمراتب مشروحه زیر توافق نمودند :

### فصل اول

#### مقررات عهومی

**ماده ۱-** دول معظمه متعاهد تقبل مینمایند که این قرارداد را در هر مورد رعایت نمایند و اتباع خود را بر رعایت آن وادارند .

**ماده ۲-** علاوه بر مقرراتی که باید در زمان صلح بموقع اجرا گذارده شود این قرارداد در صورت جننگ رسمی یا هر گونه مخصوصه مسلحانه که بین دو یا چند دولت از دول معظمه متعاهد روی دهد بموقع اجرا گذاشته خواهد شد ولو آنکه یکی از آن دول وجود حالت جننگ را تصدیق نکرده باشد .

این قرارداد در هر مورد که تمام یا قسمتی از خاک یکی از دول معظمه متعاهد اشغال شود نیز اجراء خواهد گردید ولو آنکه اشغال مزبور باهیچ مقاومت نظامی مواجه نشده باشد .

هر گاه یکی از دول متخاصم عضو این قرارداد نباشد دول متخاصم دیگر که در این قرار داد شرکت دارند در روابط متقابل خود تابع این قرارداد خواهند بود و چنانچه آن دولت مقررات این قرارداد را قبول و اجراء کند در مقابل او نیز ملزم با اجرای این قرارداد خواهند بود .

**ماده ۳ -** در صورت بروز نزاع مسلحانه که جنبه بین المللی نداشته باشد و در خاک یکی از دول معظمه روی دهد هر يك از متخاصمین مکلفند که لا اقل مراتب زیر را رعایت نمایند :

۱ - با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند با انضمام افراد نیروهای مسلحی که اسلحه بزمین گذاشته باشند یا کسانی که بعلت بیماری یا زخم یا اسارت یا هر علت دیگری قادر بجهنگ نباشند در همه احوال بدون هیچگونه تبعیض نامطلوب ناشیه از نژاد . رنگ . مذهب . عقیده . جنس . اصل و نسب یا ثروت یا هر علت مشابه آن با اصول انسانیت رفتار خواهد شد .

اعمال ذیل در مورد اشخاص مذکور بالا در هر زمان و در هر مکان ممنوع است و خواهد بود :

**الف -** لطمه بحیات یا تمامیت بدنی منجمله قتل بتمام اشکال آن . زخم زدن رفتار بیرحمانه . شکنجه و آزار .

**ب -** اخذ گروگان .

**ج -** لطمه بحیثیت اشخاص منجمله تحقیر و تحقیر .

**د -** محکومیت و اعدام بدون حکم داد گاهی که صحیحاً تشکیل شده و جامع تضمینات قضائی که ملل متمدن ضروری میدانند باشد .

**۲ -** زخم‌داران و بیماران جمع آوری و پرستاری خواهند شد .

یکدستگاه نوع پروری بیطرف مانند کمیته بین المللی صلیب سرخ میتواند خدمات خود را بمتخصصین عرضه دارد .

گذشته از مراتب فوق دول متخصص سعی خواهند کرد تمام یا قسمتی از سایر مقررات این قرارداد را نیز از طریق موافقت نامه‌های اختصاصی بموقع اجراء گذارند اجرای مقررات فوق اثری در وضع حقوقی دول متخصص نخواهد داشت .

**ماده ۴-** در صورت وقوع عملیات جنگی بین نیروهای زمینی و دریائی دول متخصص مقررات این قرارداد فقط درباره نیروهای کشتی نشین اجرا خواهد شد .

نیروهائی که از کشتی پیاده شوند بلافاصله مشمول مقررات قرارداد ژنومورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سر نوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی خواهند بود .

**ماده ۵-** دولتهای بیطرف نیز مقررات این قرارداد را درباره زخم‌داران و بیماران و غریقان و افراد کارکنان بهداری و مذهبی متعلق به نیروهای مسلح دول متخصص که در خاک کشورشان پذیرفته یا بازداشت میشوند و همچنین درباره مردگان بموقع اجرا خواهند گذاشت .

**ماده ۶-** علاوه بر موافقت نامه‌هایی که صریحاً در مواد ۱۰ و ۱۸ و ۳۱ و ۳۸ و ۴۳ پیش بینی شده دول معظمه متعاقد میشوند موافقت نامه‌های اختصاصی دیگری نیز در باب هر مسئله که حل آنها اختصاصاً مقتضی بدانند منعقد سازند . هیچ موافقت نامه اختصاصی نمیتواند بوضع زخم‌داران و بیماران و غریقان و افراد کارکنان بهداری و مذهبی بنحوی که بموجب این قرارداد معلوم گردیده لطمه وارد آورد و یا حقوقی را که این قرارداد بآنان اعطا کرده نقصان دهد .

زخم‌داران و بیماران و غریقان و همچنین افراد کارکنان بهداری و مذهبی در تمام

مدتی که این قرارداد شامل آنان می‌باشد از مزایای آن موافقت نامه‌ها بر خوردار خواهند بود مگر آنکه در موافقت نامه‌های مزبور یا موافقت نامه‌های بعدی صریحاً مقرراتی مغایر آن منظور شده باشد و یا اقدامات مساعدتری درباره آنان توسط یکی از دول متخاصم اتخاذ شده باشد.

**ماده ۷ -** زخم‌داران و بیماران و همچنین افراد کارکنان بهداری و مذهبی نمیتوانند در هیچ حالی از تمام یا قسمتی از حقوقی که این قرارداد یا احیاناً موافقت نامه‌های اختصاصی موضوع ماده قبل در حق آنان تأمین نموده صرف‌نظر کنند.

**ماده ۸ -** این قرارداد با معاضدت و تحت نظارت دول حامی که مأمور حفظ منافع دول متخاصمند اجرا خواهد شد. دول حامی میتوانند علاوه بر مأمورین سیاسی یا کنسولی خود نمایندگان از میان اتباع خود یا اتباع دول بیطرف دیگر تعیین نمایند تعیین نمایند گان مزبور باید مورد پذیرش دولتی قرار گیرد که نمایندگان نزد آن دولت انجام وظیفه خواهند کرد.

دول متخاصم بوسیله‌ترین وجهی در انجام وظائف مأمورین با نمایندگان دولت حامی مساعدت خواهند کرد.

مأمورین یا نمایندگان دول حامی نباید در هیچ حال از حدود مأموریت خود بنحوی که از این قرارداد مستفاد میشود تجاوز نمایند مخصوصاً باید ضروریات عالی امنیت دولتی را که نزد آن انجام وظیفه میکنند رعایت کنند. تنها مقتضیات عالی نظامی ممکن است بطور استثناء و موقت مجوز محدودیت فعالیت آنان شود.

**ماده ۹ -** مقررات این قرارداد با فعالیت های نوع پرورانه که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه بشر دوست بیطرف دیگری برای حمایت زخم‌داران و بیماران وغریقان و همچنین افراد کارکنان بهداری و مذهبی و برای کمک با آنان با موافقت دولت

متخاصم ذیربط بعمل آورند مانعة‌الجمع نخواهد بود .

ماده ۱۰ - دول متعاهد میتوانند در هر موقع بین خود ترتیبی دهند که وظائفی را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی محول است بدستگاهی که واجد تمام تضمینات بیطرفی و کارآمدی باشد محول سازند .

هرگاه بعضی از زخم‌داران و بیماران و غریقان یا افراد کارکنان بهداری و مذهبی بعلمتی از علل از فعالیت يك دولت حامی یا دستگاهی که بموجب بنداول تعیین شده باشد برخوردار نباشند یا برخوردار بوده ولی دیگر برخوردار نشوند دولت بازداشت‌کننده باید از يك دولت بیطرف یا از یکی از آن دستگاهها درخواست نماید که وظائفی را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی که از طرف دول متخاصم تعیین میشودند محول است بر عهده گیرند .

چنانچه نتوان بدین طریق حمایت لازم را تأمین نمود دولت بازداشت‌کننده باید از یک دستگاه نوع پروری مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تقاضا نماید وظائف نوع پرورانه‌ای را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی محول است بر عهده گیرد و یا باید خدمات نوع پرورانه‌ای را که از طرف چنین دستگاهی عرضه میشود باقید و شرط مقررات این ماده قبول کند .

هر دولت بیطرف یا هر دستگاهی که توسط دولت ذیربط برای منظور فوق دعوت شود یا خدمات خود را عرضه دارد باید در فعالیت خود متوجه مسؤلیت خویش در قبال دولت متخاصمی که افراد مورد حمایت این قرارداد وابسته آنند بوده و باید تضمینات کافی بدهد که قادر است وظائف مزبور را عهده‌دار گردد و بیطرفانه انجام دهد تخلف از مقررات فوق باتکالی هیچ موافقتنامه اختصاصی منعقد بین دولت‌ها که یکی از آنها ولو بطور موقت در قبال دولت دیگر یا در قبال متحدین خود بعلمت و قیام

نظامی منجمله در صورت اشغال تمام یا قسمت مهمی از خاک آن از حیث آزادی مذاکرات محدود شده باشد مجاز نیست .

در هر جا که در این قرارداد عنوان دولت حامی ذکر میشود عنوان مزبور ناظر بر دستگاههایی که طبق منطوق این ماده جانشین دولت حامی است نیز میباشد .

ماده ۱۱ - در هر موردی که دول حامی از لحاظ منافع اشخاص تحت الحمايه مفید بدانند منجمله در صورت بروز اختلاف بین دول متخاصم در موضوع اجرا یا تفسیر مفاد این قرارداد برای حل اختلاف وساطت خواهند کرد .

برای این منظور هر يك از دول حامی میتواند بنا بدعوت یکی از دول عضو قرارداد یا رأساً بدول متخاصم پیشنهاد نماید جلسه‌ای از نمایندگان خود و بالاخص از دولت‌هایی که عهده‌دار سر نوشت زخمداران و بیماران و غریقان و افراد کارکنان بهداشتی و مذهبی میباشد عندالاقضاء در خاک بیطرفی که بمناسبت انتخاب شده باشد تشکیل دهند . دول متخاصم مکلفند به پیشنهادهایی که در این زمینه میرسد ترتیب اثر دهند دول حامی میتوانند در صورت اقتضا یکی از شخصیت‌های يك کشور بیطرف یا یکی از شخصیت‌هایی را که از طرف کمیته بین‌المللی صلیب سرخ مأموریت یافته باشد برای تصویب بدول متخاصم پیشنهاد نمایند که در جلسه مزبور شرکت کند .

## فصل دوم

### در باب زخمداران و بیماران و غریقان

ماده ۱۲ - اعضاء نیروهای مسلح و سایر اشخاص مذکور در ماده ذیل که مجروح یا بیمار یا غرقه شوند باید در همه احوال مورد احترام و حمایت قرار گیرند و این نکته محرز است که عنوان غرق در مورد هر گونه غرقی اعم از هر نوع کیفیات وقوع آن منجمله فرود آمدن اجباری هواپیما در دریا یا سقوط در دریا معتبر خواهد بود .

دولت متخاصمی که اشخاص مذکور را در اختیار دارد بدون هیچگونه تبعیض ناشیه از جنس و نژاد و ملیت و مذهب و عقاید سیاسی یا هیچ جهت دیگری با آنها بانسانیت رفتار و از آنها پرستاری خواهد کرد .

هر گونه دست درازی بحیات و شخص آنان منجمله قتل محضران قتل عام و شکنجه و اجرای آزمایشهای بیولوژی در باره آنان و رها کردن آنان بدون کمک پزشکی یا پرستاری باسابق تصمیم و یا قرار دادن آنان در معرض مخاطرات سرایت یا ابتلای امراض که آن مخاطرات عمداً برای این منظور ایجاد شده باشد اکیداً ممنوع است .  
تقدیم نوبت معالجه فقط بعلل فوریت طبی مجاز است .

بازنان با کلیه احترامات خاصی که لازمه جنس آنانست رفتار خواهد شد .  
**ماده ۱۳** - این قرارداد در باره غریقان و زخم‌داران و بیماران در دریا که متعلق بطبقات ذیل باشند مجری خواهد شد .

۱- اعضای نیروهای مسلح دولت داخل در جنگ و همچنین اعضاء قوای چریک و دسته‌های داوطلب که جزو نیروی مسلح مزبور باشند .

۲- اعضاء سایر چریکها و اعضاء سایر دسته‌های داوطلب بانضمام نهضت‌های مقاومت متشکل متعلق بیک دولت متخاصم که در خارج یا در داخل خاک خود مشغول عمل باشند ولو آنکه خاک مزبور اشغال شده باشد مشروط باینکه چریکها یا دسته‌های داوطلب بانضمام نهضت‌های مقاومت متشکل مزبور جامع شرایط زیر باشند .

**الف** - در رأس آنها شخصی باشد که مسئول اتباع خود باشد .

**ب** - دارای علامت مشخصه ثابتی باشند که از دور قابل تشخیص باشند .

**ج** - علناً حمل اسلحه نمایند .

**د** - در عملیات خود بر طبق قوانین و رسوم جنگ رفتار کنند .

۳ - اعضای نیروهای مسلح که خود را وابسته بدولت یا مقامی اعلام کرده باشند که توسط دولت دستگیر کننده شناخته شده باشد .

۴ - اشخاصیکه همراه نیروهای مسلح میباشند بی آنکه مستقیماً جزو آن نیروها باشند از قبیل اعضاء کشوری هواپیماهای نظامی - خبرنگاران جنگی - تهیه کنندگان اجناس - اعضاء واحدهای کار یا خدمت که عهده‌دار رفاه نظامیانند مشروط باینکه از نیروهای مسلحی که همراهی میکنند کسب اجازه کرده باشند .

۵ - اعضاء بانضمام فرماندهان و ناخدایان و شاگردان بحریه بازرگانی و اعضاء هواپیمائی کشوری که بموجب مقررات حقوق بین‌المللی از معامله مساعدتری بهره‌مند نیستند .

۶ - نفوس اراضی اشغال نشده که هنگام نزدیک شدن دشمن بی آنکه فرصت متشکل شدن بصورت نیروهای مسلح منظم داشته باشند از تجالا اسلحه بدست میگیرند مشروط باینکه علناً حمل اسلحه نمایند و قواعد و رسوم جنگ را رعایت کنند .

**ماده ۱۴ -** هر کشتی جنگی يك دولت متخاصم میتواند تسلیم زخم‌داران و بیماران و غریقانی را که در ناوهای بیماربرو کشتی‌های بیمار بر جمعیت‌های امدادی یا شخصی باشند و همچنین در کشتیهای بازرگانی و زورق و جهازات دیگر از هر ملتی باشند خواستار شود مشروط باینکه حال مزاجی زخم‌داران و بیماران اجازه تسلیم آنان را بدهد و کشتی جنگی مزبور دارای تأسیساتی باشد که معالجه کافی برای آنان تأمین کند .

**ماده ۱۵ -** چنانچه زخم‌داران و بیماران و غریقان در يك کشتی جنگی بی‌طرف یا توسط يك ناو هوائی نظامی بی‌طرف پذیرفته شوند باید ترتیبی داده شود که در مواردی که حقوق بین‌المللی مقرر میدارد اشخاص مذکور نتوانند مجدداً در عملیات



جنگی شرکت نمایند.

**ماده ۱۶ -** با توجه بمقررات ماده ۱۲ زخم‌داران و بیماران و غریقان يك دولت متخاصم که بدست طرف می‌افتند اسیر جنگی بوده و قواعد حقوق بشر مربوط با سیران جنگی درباره آنان معتبر خواهد بود. دستگیر کننده مختار است بر حسب مورد تصمیم بگیرد که آنان را نگاهدارد یا بیک بندر کشور خود یا بیک بندر بیطرف و یا حتی بیک بندر خصم بفرستد. در صورت اخیر اسیران جنگی که بدین طریق بکشور خود مسترد میشوند نخواهند توانست در تمام مدت جنگ خدمت کنند.

**ماده ۱۷ -** زخم‌داران و بیماران و غریقانی که در بندر بیطرف با موافقت مقامات محلی پیاده شوند باید در مواردی که حقوق بین‌المللی مقرر میدارد توسط دولت بیطرف نگاهداشته شوند بطوریکه نتوانند مجدداً در عملیات جنگی شرکت کنند مگر آنکه بین دولت بیطرف و دول متخاصم قرار دیگری داده شده باشد.

هزینه بیمارستان و بازداشت زخم‌داران و بیماران و غریقان بعهده دولت متبوع آنان خواهد بود.

**ماده ۱۸ -** پس از هر مصافی دول متخاصم کلیه اقدامات ممکنه را برای جمع آوری و جستجوی غریقان و بیماران و زخم‌داران و حفظ آنان از غارت و بد رفتاری و تأمین پرستاری لازم برای آنان و همچنین برای جستجوی متوفیات و جلوگیری از سرقت اشیاء آنان بعمل خواهند آورد.

هر موقع که اوضاع اجازه دهد دول متخاصم بین خود قرارهای محلی برای تخلیه بیماران و زخم‌داران يك منطقه محصور از راه دریا یا برای عبور کارکنان بهداری و مذهبی و لوازم بهداری بمقصد منطقه خواهند داد.

**ماده ۱۹ -** دول متخاصم باید در اسرع اوقات ممکنه کلیه عوامل تشخیص هویت

غریقان و زخمداران و بیماران و مردگان طرف متخاصم را که بدستشان افتاده اند ثبت نمایند. اطلاعات مزبور باید در صورت امکان شامل مطالب زیر باشد:

الف - تعیین دولت متبوع آنان .

ب - نوع خدمت یا شماره .

ج - نام خانوادگی .

د - نام یا نامهای کوچک .

ه - تاریخ تولد .

و - هر گونه اطلاعات دیگری که در کارت یا پلاک هویت مندرج است .

ز - تاریخ و محل دستگیری .

ح - اطلاعات مربوط به جراحات و بیماری یا علت فوت .

اطلاعات فوق باید در اسرع وقت بدفتر اطلاعات موضوع ماده ۱۲۲ قرارداد تزواج مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بمعامله با اسیران جنگی ابلاغ شود و دفتر نامبرده اطلاعات مزبور را بتوسط دولت حامی یا بتوسط آژانس مرکزی اسیران جنگی برای دولت متبوعه اشخاص مذکور ارسال خواهد داشت .

دول متخاصم اسناد فوت با صورت های متوفیات را که رسماً گواهی شده باشد تنظیم و از مجرای مذکور در بند بالا برای یکدیگر ارسال خواهند داشت همچنین نصف پلاک دولای هویت و با در صورتی که پلاک هویت ساده باشد عین پلاک را با وصیته نامه یا هر سند دیگری که برای خانواده های متوفیات دارای اهمیت باشد و وجوه نقدی و بطور کلی تمام اشیائی را که بخودی خود یا باعتبار علائق محبت قیمتی باشد و روی اجساد مردگان یافت شود جمع آوری و از طریق همان دفتر برای یکدیگر ارسال خواهند داشت . این اشیاء و همچنین اشیاء مجهول المالك در بسته های ممهور بانضمام اظهار نامه ای

حاوی کلیه توضیحات لازم جهت تشخیص هویت مالک متوفای آنها ارسال خواهد گردید صورت کامل محتویات هر بسته باید بآن بسته ضمیمه شود.

**ماده ۲۰ -** دول متخاصم مراقبت خواهند کرد که اموات تا حد اکثری که به اوضاع اجازه می‌دهد انفراداً بدریا افکنده شوند و قبلاً جنازه‌ها مورد معاینه دقیق و در صورت امکان مورد معاینه طبی قرار گیرند تا از فوت اطمینان حاصل و هویت آنها معلوم شود و بتوان گزارش آنرا داد. در صورتیکه متوفی دارای پلاک هویت دو لا باشد نصف آن روی جنازه باقی خواهد ماند.

در صورتیکه متوفیات بخشکی پیاده شوند مقررات قرارداد ژنومورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بهبود سرنوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی درباره آنان مجری خواهد شد.

**ماده ۲۱ -** دول متخاصم میتوانند از همت نوعی و ارائه فرماندهان کشتی‌های بازرگانی یا زورق‌های تفریحی یا جهازات بیطرف استمداد نمایند که بیماران و زخم‌داران و غریقان را در کشتی خود بپذیرند و تحت معالجه قرار دهند و همچنین اجساد متوفیات را بگیرند.

جهازاتی که از هر قبیل باین استمداد پاسخ دهند و آنها که مرتجلاً زخم‌داران و بیماران و غریقان را جمع آوری کرده باشند از حمایت مخصوص و تسهیلات جهت اجرای وظیفه تعاون خود بهره‌مند خواهند شد.

در هیچ موردی نمیتوان آنها را بعلت حمل این قبیل اشخاص دستگیر کرد ولی نسبت به نقض بیطرفی که احتمالاً مرتکب شوند در معرض دستگیری باقی خواهند ماند مگر آنکه وعده‌های عکس آن بآنان داده شده باشد.

## فصل سوم

### در باب ناوهای بیماربر

**ماده ۲۲ -** ناوهای بیماربر یعنی کشتی‌هائی که توسط دول اختصاصاً برای کمک به زخم‌داران و بیماران و غریقان و معالجه و حمل آنان ساخته شده نباید در هیچ حال مورد حمله قرار گیرند و دستگیر شوند بلکه در هر زمان باید محترم شمرده و حمایت شوند مشروط باینکه نام و مشخصات آنها در روز قبل از استفاده بدول متخاصم اطلاع داده شود.

مشخصاتی که باید در ابلاغ استفاده ذکر شود شامل ظرفیت غیر خالص ثبت شده و طول کشتی از دماغه تا انتها و تعداد دکلها و دودکشها خواهد بود.

**ماده ۲۳ -** مؤسسات واقعه در ساحل که بحمايت قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشتی ذبح میباشند نباید از دریا نه مورد حمله نه هدف بمباران قرار گیرند.

**ماده ۲۴ -** ناوهای بیماربر که توسط جمعیت‌های ملی صلیب سرخ یا جمعیت‌های خیریه که رسماً شناخته شده باشند یا توسط اشخاص مورد استفاده قرار میگیرند از همان حمایتی که برای ناوهای بیماربر نظامی مقرر است بهره‌مند خواهند شد و از دستگیری معاف خواهند بود مشروط بر اینکه دول متخاصم متبوع آنها اموریت رسمی بآنها داده باشند و مقررات ماده ۲۲ راجع باعلام استفاده رعایت شده باشد.

کشتی‌های مزبور باید حامل سندی از مقام ذیصلاحیت باشند که تصدیق کرده باشد که هنگام جهازگیری و حرکت تحت نظارت آن مقام بوده‌اند.

**ماده ۲۵ -** ناوهای بیماربر که توسط جمعیت‌های ملی صلیب سرخ یا جمعیت‌های خیریه که رسماً شناخته شده باشند یا توسط اشخاص مورد استفاده قرار میگیرند از

همان حمایتی که برای ناوهای بیمار بر نظامی مقرر است بهر دمند خواهند شد و از دستگیری معاف خواهند بود مشروط باینکه خود را با موافقت قبلی دولت خود و با اجازه یکی از دول متخاصم در اختیار آن دولت متخاصم گذاشته باشند و مشروط به اینکه مقررات ماده ۲۲ راجع با اعلام استفاده رعایت شده باشد.

**ماده ۲۶ -** حمایت مذکور در مواد ۲۲ و ۲۴ و ۲۵ شامل ناوهای بیمار بر بهر ظرفیت و قایقهای نجات آنها در هر کجا که عمل کنند خواهد بود. معهدامحض تأمین حداکثر راحتی و امنیت دول متخاصم سعی خواهند کرد برای حمل زخم‌داران و بیماران و غریقان در مسافت طولانی و در وسط دریا فقط ناوهای بیمار بری را که بیش از ۲۰۰۰ تن غیر خالص ظرفیت داشته باشند مورد استعمال قرار دهند.

**ماده ۲۷ -** جهازانی که توسط دولت یا جمعیت‌های امدادی رسمی برای عملیات نجات ساحلی مورد استفاده قرار میگیرند بهمان شرایط مذکور در مواد ۲۲ و ۲۴ نیز در حدودی که ضروریات عملیات اجازه دهد محترم شمرده و حمایت خواهند شد. نسبت بتأسیسات ساحلی ثابت که منحصراً توسط جهازات مزبور بمنظور وظایف نوعپروانه مورد استفاده قرار میگیرند نیز در حدود امکان بهمین قرار رفتار خواهد شد.

**ماده ۲۸ -** در صورت وقوع مصاف بین کشتی‌های جنگی در مانگاهها حتی الامکان محترم شمرده خواهند شد و از تعرض مصون خواهند بود. در مانگاههای مزبور و لوازم آنها تابع قوانین جنگ خواهند بود ولی نمیتوان آنها را مادام که برای زخم‌داران و بیماران مورد حاجتند از مصرف اصلی منحرف ساخت. معهداً فرماندهی که آنها را در اختیار خود دارد اختیار خواهد داشت که در مورد ضروریات نظامی فوری از آنها استفاده کند مشروط باینکه سرنوشت زخم‌داران و بیماران را که در

آنها تحت معالجه اند قبلاً تأمین کرده باشد.

ماده ۳۹ - هر ناو بیمار بر کس هنگام تصرف بندری توسط دشمن در آن بندر باشد اجازه خواهد داشت که از آنجا خارج شود.

ماده ۴۰ - ناو ها و جهازات مذکور در مواد ۲۲ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۷ بزخم‌داران و بیماران و غریقان بدون تفاوت ملیت آنها کمک و مساعدت خواهند کرد.

دول معظمه متعهد می‌کنند که ناو ها و جهازات مزبور را برای هیچ منظور نظامی مورد استفاده قرار ندهند.

ناو ها و جهازات مزبور نباید بهیچوجه مزاحم حرکات متخاصمین باشند.  
در حین مصاف و پس از مصاف بمسئولیت و خطر خود عمل خواهند کرد.

ماده ۴۱ - دول متخاصم حق بازرسی و معاینه ناو ها و جهازات مذکور در مواد ۲۲ و ۲۴ و ۲۵ را خواهند داشت و میتوانند مساعدت ناو ها و جهازات مزبور را رد کنند - بآنها اخطار نمایند که دور شوند خط سیر معینی را بآنها تحمیل کنند - قاعده‌ای برای استعمال بی سیم و هر گونه وسائل مخابراتی دیگر آنها معین کنند و حتی در صورتیکه وخامت اوضاع ایجاب نماید آنها را بمدت حد اکثر هفت روز بازداشت کنند. شروع مدت مزبور از لحظه توقیف محسوب میشود.

دول متخاصم میتوانند یک نفر کمیسر در ناو ها و جهازات مزبور بگمارند که وظیفه اش منحصرأ مراقبت در اجرای اوامر صادره طبق بند قبل خواهد بود.

دول متخاصم اوامری را که به ناو های بیمار بر میدهند در دفتر روزانه ناو های مزبور حتی الامکان بزبانی که برای فرمانده ناو مفهوم باشد ثبت خواهند کرد.

دول متخاصم میتوانند خواه بطور یکطرفی و خواه بموجب موافقت تامه اختصاصی ناظرین بیطرفی در ناو های بیمار بر خود بگذرانند تا ناظرین مزبور شاهد

رعایت کامل مقررات این قرارداد باشند .

**ماده ۳۲** - ناو ها و جهازات مذکور در مواد ۲۲ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۷ از حیث اقامت در بندر بیطرف نظیر ناو های جنگی شمرده نخواهند شد .

**ماده ۳۳** - کشتیهای بازرگانی که تبدیل به ناو های بیمار بر شوند در تمام طول مدت مخاصمات نباید از صورت ناو بیمار بر خارج شوند .

**ماده ۳۴** - حمایت ناوهای بیمار بر و درمانگاههای کشتی ها قطع نتواند شد مگر در صورتیکه از حمایت مزبور خارج از وظائف نوعی و روانه آنها برای ارتکاب اعمالی که بحال دشمن مضر باشد استفاده شده باشد . مع هذا حمایت مزبور سلب نمیشود مگر پس از اخطاری که در کلیه موارد مقتضیه همراه با ضرب الاجل مناسبی باشد و باخطار مزبور ترتیب اثر داده نشود .

ناوهای بیمار بر بخصوص نمیتوانند برای انتشارات بیسیم خود یا برای هر وسیله مخبراتی دیگر رمز محرمانه داشته باشند و استعمال کنند .

**ماده ۳۵** - مسائل ذیل باعث سلب حمایت از ناوهای بیمار بر یا درمانگاههای کشتی ها شمرده نخواهد شد :

۱ - اینکه کارکنان ناو یا درمانگاههای مزبور مسلح باشند و برای حفظ نظم یا دفاع خود یا دفاع زخمداران و بیماران خود استعمال اسلحه نمایند .

۲ - اینکه در کشتی آلاتی موجود باشد که منحصراً در بانوردی یا مخبراتی را تأمین کند .

۳ - اینکه در ناوهای بیمار بر یا درمانگاههای کشتی اسلحه دستی و مهماتی یافت شود که از زخمداران و بیماران و غریقان گرفته شده و هنوز با داره مر بوطه تحویل نشده باشد .

- ۴ - اینکه فعالیت نوع پرورانه ناوهای بیماربر و درمانگاههای کشتی یا کارکنان آنها درباره زخم‌داران و بیماران و غیر یقان غیر نظامی نیز بسط داده شده باشد.
- ۵ - اینکه ناوهای بیماربر حامل لوازم و کارکنان مخصوص امور بهداری به مقداری بیش از آنچه که معمولاً لازم است باشند.

### فصل چهارم در باب کارکنان

**ماده ۳۶ -** کارکنان مذهبی و بهداری و بیمارستانی ناوهای بیمار و کارکنان خود ناوهای مزبور محترم شمرده و حمایت خواهند شد. در مدتی که در خدمت ناوهای مزبور هستند اعم از اینکه در ناوها بیمار زخم‌دار باشد یا نباشد نمیتوان آنها را دستگیر کرد.

**ماده ۳۷ -** کارکنان مذهبی و بهداری و بیمارستانی که بخدمت بهداری یا روحانی اشخاص مذکور در ماده ۱۲ و ۱۳ اختصاص دادند اگر بدست دشمن افتد محترم شمرده خواهند شد و مورد حمایت قرار خواهند گرفت. مادام که خدمات آنها برای پرستاری و کمک زخم‌داران و بیماران لازم است خواهند توانست وظائف خود را انجام دهند سپس همینکه فرمانده کلی که آنها را در اختیار خود دارد امکان پذیر بداند آنها را بازپس خواهد فرستاد. کارکنان مزبور هنگام ترك کشتی میتوانند اشیائی را که ملك شخصی خودشان است با خود ببرند.

معهدا چنانچه بواسطه احتیاجات بهداری و روحانی اسیران جنگی نگاهداشتن قسمتی از کارکنان مزبور لازم تشخیص شود همه گونه اقدامات بعمل خواهد آمد که هرچه زودتر در خشکی پیاده شوند.

کارکنانی که نگاهداشته شده اند هنگام پیاده شدن مشمول مقررات قرارداد



ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بهبود سر نوشت زخمداران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح هنگام اردو کشی خواهند بود.

### فصل پنجم

#### در باب محمولات بهداری

**ماده ۳۸ -** کشتی‌هائی که برای این منظور اجازه میشوند مجاز خواهند بود لوازمی را که منحصرأ برای معالجه زخمداران و بیماران نیروهای مسلح یا برای پیش‌گیری بیماریها اختصاص دارد حمل نمایند مشروط باینکه کیفیات سفر خود را بدولت خصم اطلاع دهند و مورد موافقت دولت نامبرده قرار گیرد. دولت خصم حق تفتیش آنها را حفظ خواهد کرد ولی نمیتواند آنها را دستگیر یا لوازم محموله را ضبط کند.

ممکن است ناظرین بیطرفی باموافقت دول متخاصم در کشتیهای مزبور بمنظور نظارت لوازم محموله گماشته شوند و برای این منظور باید دسترسی بسوازم مزبور آسان باشد.

**ماده ۳۹ -** ناوهای هوائی بهداری یعنی ناوهای هوائی که منحصرأ برای تخلیه زخمداران و بیماران و غریقان و همچنین برای حمل کارکنان و لوازم بهداری استعمال میشود مورد حمله واقع نخواهند شد بلکه هنگام پرواز در ارتفاعات و ساعات و مسیر هائی که بین کلیه دول متخاصم ذربط معین شده باشد توسط دول مزبور محترم شمرده خواهند شد.

علامت مشخص مذکور در ماده ۴۱ روی سطوح فوقانی و تحتانی و جبین آنها در کنار رنگهای پرچم ملی بطور مشهود نقش خواهد شد. بعلاوه هر گونه علامت یا وسیله تشخیص دیگری را که بموجب موافقت نامه بین دول متخاصم خواه در بدو

جنگک و خواه در جریان جنگک معین شده باشد خواهند داشت .

پرواز بر فراز خاک دشمن یا اراضی اشغالی دشمن ممنوع خواهد بود مگر آنکه قرار دیگری در این باب داده شده باشد .

ناوهای هوایی بهداری باید بهر گونه اخطار مبنی بر فرود آمدن در خشکی یا دریا اطاعت کنند در موردی که ناو هوایی بهداری بدین طریق مجبور بشستن در خشکی یا در دریا شود خود آن و سر نشینان آن میتوانند پس از بازرسی که احیاناً صورت گیرد دوباره پرواز نمایند .

در صورتیکه بی خبر در خاک دشمن یا در اراضی اشغالی دشمن فرود آید بیماران و زخمداران و غریقان و کارکنان ناو هوایی اسیر جنگی خواهند شد . با کارکنان بهداری بر طبق ماده (۳۶) و مواد مابعد آن رفتار خواهد گردید .

**ماده ۴۰ -** ناوهای هوایی دولت‌های متخاصم میتوانند با قید شروط بند دوم از فراز خاک کشورهای بیطرف عبور کنند و در صورت لزوم یا برای توقف آنی در خاک یا آبهای آنها فرود آیند . برای این منظور باید قبلاً عبور خود را از خاک آن کشورها بکشورهای مزبور اطلاع دهند و بهر گونه اخطار مبنی بر فرود آمدن روی خاک یا آب اطاعت کنند . در طول پرواز خود فقط در صورتی از حمله مصون خواهند بود که در ارتفاعات و ساعات و طبق مسیری که قبلاً بین دول متخاصم با دول بیطرف ذی ربط قرار شده باشد پرواز نمایند .

معمداً دول بیطرف میتوانند شرایط یا تاضیقانی برای پرواز یا فرود آمدن هواپیماهای بهداری در خاک خود معین نمایند . شرایط یا تاضیقات احتمالی مزبور نسبت بکلیه دول متخاصم علی السویه اجرا خواهند شد .

زخمداران و بیماران و غریقانی که با موافقت زمامداران محلی بوسیله ناوهای

در خاک بیطرف پیاده شوند باید توسط آن کشور بیطرف در مواردی که حقوق بین المللی مقرر میدارد نگاهداشته شوند تا بتوانند مجدداً در عملیات جنگی شرکت کنند مگر آنکه در این خصوص قرار دیگری بین دولت بیطرف مزبور با دول متخاصم داده شده باشد. هزینه بیمارستان و نگاهداری این اشخاص بعهده دولت متبوع آنان خواهد بود.

### فصل ششم

#### در علامت مشخصه

ماده ۴۱ - علامت صلیب سرخ روی زمینه سفید تحت نظارت مقام ذیصلاحیت نظامی روی پرچمها و بازوبندها و همه گونه لوازم مربوط به اداره بهداری نقش خواهد شد.

لیکن در مورد کشورهایی که از پیش هلال سرخ یا شیر و خورشید سرخ را روی زمینه سفید بجای علامت صلیب سرخ بکار میبرند علائم مزبور نیز بمفهوم این قرارداد بعنوان علامت مشخصه مقبول است.

ماده ۴۲ - کارکنان مذکور در مواد ۳۶ و ۳۷ باید بیازوی چپ خود بازوبندی داشته باشند که رطوبت در آن اثر نکند و دارای علامت مشخصه باشد. این بازوبند باید توسط مقام نظامی تسلیم و مهر شده باشد.

کارکنان مزبور علاوه بر پلاک هویت مندرج در ماده ۱۹ باید دارای کارت هویت مخصوصی باشند که حاوی علامت مشخصه باشد. این کارت باید طوری باشد که رطوبت در آن اثر نکند و قطع آن باندازه ای باشد که بتوان در جیب گذاشت کارت مزبور باید بزبان کشور صادر کننده نوشته شود و لاقول حاوی نام و نام خانوادگی و تاریخ تولد و درجه و شماره صاحب کارت باشد. در کارت ذکر خواهد شد که با چه سمتی حق استفاده از این قرارداد دارد. عکس صاحب کارت باید بان الصاق شود

و صاحب کارت باید آنرا امضاء کند یا اثر انگشت خود را روی آن بگذارد و یا هم امضاء و هم اثر انگشت نهد. کارت باید با مهر منگنه مقام نظامی مهور شود. در هر ارتش کارت هویت باید متحدالشکل بوده و در ارتشهای دولت‌های متعاقد حتی الامکان از حیث نوع یکسان باشد. دول متخاصم میتوانند کارت پیوست این قرارداد را نمونه قرار دهند و در بدو شروع محاصمات نمونه‌هایی را که بکار خواهند برد بیکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

هر کارت هویت در صورت امکان لااقل در دو نسخه صادر خواهد شد که يك نسخه آن نزد دولت صادر کننده بماند.

کارکنان مذکور فوق نباید در هیچ موردی از علائم و کارت هویت و حق حمل بازوبند خود محروم شوند و در صورت فقدان حق خواهند داشت که المثنای کارت و علائم جدیدی دریافت دارند.

**ماده ۴۳ -** ناوها و جهازات مذکور در مواد ۲۲ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۷ بطریق ذیل متمایز خواهند شد:

**الف -** کلیه سطوح خارجی آنها سفید خواهد بود.

ب - يك یا چند صلیب سرخ پر رنگ هر چه بزرگتر در هر طرف بدنه و روی سطوح افقی نقش خواهد شد بطوریکه از هوا و دریا بهترین دید را تأمین نماید. کلیه ناوهای بیماربر با افراشتن پرچم ملی خود و یا در صورتیکه تابع کشور بیطرفی باشند با افراشتن پرچم دولت متخاصمی که تحت امر آن قراردادند خود را معرفی خواهند کرد. يك پرچم سفید با نقش صلیب سرخ باید هر چه بالاتر روی دکل بزرگ در اهتزاز باشد.

قایقهای نجات ناوهای بیماربر و قایقهای نجات ساحلی و کلیه جهازات کوچکی

که توسط اداره بهداری مورد استفاده‌اند برنگ سفید با نقش صلیب سرخ پررنگ که بصورت وضوح مرئی باشد رنگ خواهند شد و بطور کلی طریق تعیین هویتی که در بالا دربارهٔ ناوهای بیمار بر ذکر شده دربارهٔ آنها نیز مجری خواهد بود.

ناوها و تجهیزات مذکور فوق که بخواهند حمایت حقه خود را هنگام شب یا در مواقع کمی دید تأمین کنند باید با موافقت دولت متخاصمی که آنها را در اختیار خود دارد اقدامات لازم بعمل آورند که رنگ و علائم مشخصه خود را بقدر کافی مشهود مرئی سازند.

ناوهای بیماربر که بموجب مادهٔ ۳۱ موقتاً توسط دشمن نگاهداشته شوند باید پرچم دولت متخاصمی را که در خدمتش کار میکنند یا فرمانش را قبول کرده‌اند فرود آورند.

قایقهای نجات ساحلی در صورتیکه با موافقت دولت اشغال‌کننده عملیات خود را در یک پایگاه اشغال شده ادامه دهند ممکن است مجاز شوند که در مواقعی که از پایگاه خود دور میگردند پرچم ملی خود را بانضمام پرچم صلیب سرخ برافرازند مشروط باینکه مراتب قبلاً بکلیهٔ دول متخاصم زیربط اطلاع داده شده باشد.

کلیهٔ مقررات این ماده راجع بعلامت صلیب سرخ نسبت بسایر علائم مذکور در ماده ۴۱ نیز معتبر خواهند بود.

دول متخاصم باید در هر حال سعی در حصول موافقت نامه‌هایی نمایند که بموجب آن جدیدترین اصول موجوده در اختیار خود را برای تسهیل تشخیص ناوها و تجهیزات مذکور در این ماده بکار برند.

مادهٔ ۴۴ - علائم مشخصه مذکور در مادهٔ ۴۳ را در زمان صلح و در زمان جنگ جز برای تشخیص یا حمایت ناوهای مذکور در مادهٔ مزبور نمیتوان مورد استفاده قرار

داد باستثنای مواردی که در قرارداد بین المللی دیگری یا در موافقت نامه بین کلیه دول متخاصم ذیربط پیش بینی شده باشد .

**ماده ۴۵** دول معظمه متعاهدی که قوانین کنونی آنها نارسا باشد اقدامات لازم برای منع و جلوگیری از هر گونه سوء استفاده از علائم مذکور در ماده ۴۳ را در هر زمان بعمل خواهند آورد .

### فصل هفتم

#### در اجرای قرارداد

**ماده ۴۶** - هر دولت داخل در جنگ باید بوسیله سرفرماندهان خود لوازم اجرای مواد بالا و همچنین موارد پیش بینی نشده را بر طبق اصول کلی این قرارداد فراهم آورد .

**ماده ۴۷** - اقدامات قصاصی علیه زخم داران و بیماران و غریقان و کارکنان و ناوها یا لوازمی که تحت حمایت این قرار دادند ممنوع است .

**ماده ۴۸** - دول معظمه متعاهد تعهد می نمایند که در زمان صلح و جنگ متن این قرارداد را هر چه بیشتر در کشور خود اشاعه دهند و مخصوصاً تدریس آنرا در برنامه های تعلیمات نظامی و در صورت امکان در برنامه تعلیمات کشوری بگنجانند بطوریکه عامه مردم خصوصاً نیروهای مسلح داخل در جنگ و کارکنان بهداری و کشیشان عسکر بر اصول آن واقف باشند .

**ماده ۴۹** - دول معظمه متعاهد ترجمه رسمی این قرارداد و قواعد و مقرراتی را که برای تأمین اجرای آن وضع کرده باشند بوسیله شورای متحده سوئیس و در زمان جنگ بوسیله دول حامی بیسکدیگر ابلاغ خواهند کرد .

## فصل هشتم

### در منع سوء استفاده و تخلفات

ماده ۵۰ - دول معظمه متعاهد تعهد مینمایند که کلیه اقدامات قضائی لازم برای تعیین مجازات مرتکبین یا آمرین ارتکاب هر یک از تخلفات عمده ازین قرارداد را که در ماده بعد ذکر شده است بعمل آورند .

هر دولت متعاهد مکلف است کسانی را که متهم ارتکاب یا آمر ارتکاب هر یک از تخلفات عمده باشند جستجو و آنها را از هر ملیتی که باشند تسلیم دادگاههای خود نماید . همچنین میتوانند در صورتیکه مایل باشد آنها را بر طبق شرایط مقرر در قوانین خود برای دادرسی یک کشور متعاهد دیگر که علاقمند به تعقیب آنان باشد تسلیم نماید مشروط باینکه آن کشور متعاهد دلائل کافی بر علیه آن اشخاص جمع آوری کرده باشد .

هر دولت متعاهد اقدامات لازم را بعمل خواهد آورد که از هر گونه اعمال خلاف مقررات این قرارداد قطع نظر از تخلفات عمده که شرح آن در ماده بعد خواهد آمد جلوگیری شود .

متهمین در همه احوال از تضمینات دادرسی و دفاع آزاد بمیزانی که کمتر از تضمینات مندرجه در ماده ۱۰۵ و مواد مابعد قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به معامله با اسیران جنگی نباشد بهره مند خواهند شد .

ماده ۵۱ - تخلفات عمده که در ماده بالا مورد نظر است عبارتند از هر یک از اعمال ذیل که بر علیه افراد یا اموالی که تحت حمایت این قرارداد میباشد ارتکاب شده باشد :

آدم کشی عمدی - شکنجه یا رفتار خلاف انسانیت بانضمام آزمایشهای بیولوژی

ایراد درد شدید بطور عمدی یا لطمه شدید به تمامیت جسمی یا به سلامتی - انهدام و تصرف اموال که متکی بر ضروریات جنگی نباشد و بمقدار کلی بطور غیر مشروع و بدخواه شخصی صورت گیرد.

**ماده ۵۲ -** هیچیک از دول متعاقد نمیتواند خود یا يك دولت متعاقد دیگر را از مسئولتهائی که بعلت تخلفات مذکور در ماده فوق متوجه خود او یا آن دولت دیگر میشود معاف سازد.

**ماده ۵۳ -** هرگونه ادعای نقض قرارداد بر حسب تقاضای یکی از دول متخاصم طبق ترتیبی که بین طرفین ذبعلاقه معین خواهد شد مورد تحقیق و رسیدگی قرار خواهد گرفت.

چنانچه راجع بطرز تحقیق توافق حاصل نشود طرفین یککنفرانس تعیین خواهند کرد که طرز اقدام را معلوم نماید.  
پس از آنکه نقض قرارداد محرز گردید دول متخاصم در اسرع وقت بدان خانمه خواهند داد و از آن جلو گیری خواهند کرد.

### مقررات نهائی

**ماده ۵۴ -** این قرارداد بفرانسه و انگلیسی تحریر شده و هر دو متن متساویاً معتبرند. شورای متحده سوئیس ترجمه رسمی این قرارداد را بروسی و اسپانیولی تهیه خواهد کرد.

**ماده ۵۵ -** این قرارداد که بتاریخ امروز مورخ است ممکن است تا تاریخ ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ بنام دولت هائی که در کنفرانس مورخ ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ منعقد در ژنو شرکت داشته اند و همچنین توسط دولی که در کنفرانس مزبور شرکت نکرده ولی در دهمین قرارداد لاهه مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ راجع به انطباق اصول قرارداد ژنوسال



۱۹۰۶ به جنگ دریائی و در قرارداد های ژنو سال ۱۸۶۴ یا ۱۹۰۶ یا ۱۹۲۹ راجع به بهبود سرنوشته زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح شرکت داشته‌اند امضاء شود .  
ماده ۵۶ - این قرارداد هر چه زودتر تصویب و اسناد تصویب آن به یرن تسلیم خواهد شد .

هنگام تسلیم هر سند صورت مجلسی تنظیم خواهد گردید و يك نسخه رونوشته مصدق صورت مجلس مزبور بتوسط شورای متحده سوئیس برای کلیه دولتی که قرارداد بنام آنها امضاء شده یا إلحاق خود را به قرارداد اعلام داشته‌اند فرستاده خواهد شد .  
ماده ۵۷ - این قرارداد شش ماه پس از آنکه لااقل دو سند تصویب تسلیم گردد اعتبار خواهد یافت و بعداً برای هر يك از دول معظمه متعاهد پس از شش ماه از تاریخ که سند تصویب خود را تسلیم نماید معتبر خواهد بود .

ماده ۵۸ - این قرارداد در روابط بین دول معظمه متعاهد جانشین دهمین قرارداد لاهه مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ راجع به انطباق اصول قرارداد ژنو سال ۱۹۰۶ به جنگ دریائی میباشد .

ماده ۵۹ - این قرارداد بمحض اینکه اعتبار یافت برای إلحاق هر دولتی که آنرا امضاء نکرده باشد مفتوح خواهد بود .

ماده ۶۰ - إلحاق باید کتباً بشورای متحده سوئیس ابلاغ شود و شش ماه پس از تاریخ وصول ابلاغ اعتبار خواهد یافت .

شورای متحده سوئیس هر إلحاق جدیدی را بکلیه دول امضاء کننده یا دول ملحق شده اطلاع خواهد داد .

ماده ۶۱ - بمحض اینکه موقعیت های مذکور در مواد ۲ و ۳ پیش آید بلافاصله تصویبها و إلحاقهایی که از طرف دولت های متخاصم قبل یا بعد از شروع مختاصمات یا

اشغال تسلیم یا اعلام شده باشد رسمیت خواهد یافت ابلاغ تصویب‌ها یا الحاق‌های واصله از دول متخاصم بتوسط شورای متحده سوئیس باسرع طرق صورت خواهد گرفت .  
**ماده ۶۲** - هر يك از دول معظمه متعاهد حق فسخ این قرارداد را دارند .

فسخ آن باید کتباً بشورای متحده سوئیس اطلاع داده شود و شورای نامبرده مراتب را بکلیه دول معظمه متعاهد ابلاغ خواهد کرد .

فسخ پس از یکسال از تاریخ ابلاغ آن بشورای متحده سوئیس رسمیت خواهد یافت ولی چنانچه دولت فسخ‌کننده در جنگی وارد باشد مادام که عهدنامه صلح منعقد نشده و در هر حال مادام که عملیات آزادی و معاودت اشخاص مورد حمایت این قرارداد پایان نیافته فسخ او رسمیت نخواهد یافت .

فسخ فقط درباره دولت فسخ‌کننده معتبر است و نسبت بتعهداتی که دولتهای متخاصم مکلفند بموجب اصول حقوق بشر ناشیه از رسوم مقرره بین دول متمدن و قوانین انسانیت و مقتضیات وجدان عمومی اجرا نمایند بلااثر خواهد بود .

**ماده ۶۳** - شورای متحده سوئیس این قرارداد را در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسانید همچنین هر تصویب یا الحاق یا فسخی که در مورد این قرارداد دریافت نماید مراتب را بدبیرخانه سازمان نامبرده اطلاع خواهد داد .

در تصدیق مراتب بالا امضاء کنندگان زیر که اعتبارنامه‌های خود را تسلیم نموده‌اند این قرارداد را امضاء کردند .

در شهر ژنو بتاريخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بزبانهای فرانسه و انگلیسی تحریر شد نسخه اصل در بایگانی کشور متحده سوئیس ضبط میشود . شورای متحده سوئیس يك رونوشت مصدق قرارداد را بهريك از دول امضاء کننده و همچنین بدولی که باین قرارداد ملحق شوند ارسال خواهد شد .

پیوست :

محل مخصوص ذکر نام کشور و مقام نظامی

صادر کننده کارت

کارت هویت

مخصوص اعضاء بهداری و مذهبی وابسته به

نیروهای مسلح در دریا

نام خانوادگی

نام شخصی

تاریخ تولد

درجه

شماره

دارنده این کارت بسمت

تحت حمایت قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سر نوشت  
زخم داران و بیماران و غیر یقان نیروهای مسلح در دریا میباشد.

تاریخ صدور کارت شماره کارت

عکس صاحب کارت

محل امضاء یا اثر انگشت یا هر دو

مهر منگنه

مقام نظامی صادر کننده کارت

قد

چشم

مو

سایر مشخصات

## قرارداد ژنو

راجع بمعامله با اسیران جنگی

مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹

امضاء کنندگان ذیل نمایندگان مختار دولت های شرکت کننده در کنفرانس سیاسی که در شهر ژنو از تاریخ ۲۱ آوریل تا تاریخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بمنظور تجدید نظر در قرارداد ژنو مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ راجع بمعامله با اسیران جنگی تشکیل گردیده نسبت بمراتب ذیل موافقت حاصل نمودند:

### باب اول

#### مقررات عمومی

- ماده ۱ -** دولت های معظمه متعهد تعهد مینمایند که این قرارداد را در همه احوال محترم شمارند و اتباع خود را با احترام آن وا دارند.
- ماده ۲ -** علاوه بر مقرراتی که باید در زمان صلح بموقع اجراء گذاشته شود این قرارداد در صورت وقوع جنگی که رسماً اعلان شده باشد یا هر گونه نزاع مسلحانه که بین دو یا چند دولت معظم متعهد بروز کند اجرا خواهد شد ولو آنکه یکی از دول مزبور وجود وضع جنگی را تصدیق نکند.
- این قرارداد درباره هر گونه موارد اشغال تمام یا قسمتی از خاک یکی از دول معظمه متعهد نیز معتبر است ولو آنکه اشغال مزبور با هیچگونه مقاومت نظامی مواجه نشده باشد.

چنانچه یکی از دول داخل در جنگ عضو این قرارداد نباشد دولت‌های عضو معذک در روابط متقابل خود تابع این قرارداد خواهند بود و چنانچه آن دولت این قرارداد را قبول و مقررات آنرا اجرا کند در مقابل او نیز ملزم با اجرای این قرار داد خواهند بود .

**ماده ۳ -** چنانچه نزاع مسلحانه جنبه بین‌المللی نداشته و در خاک یکی از دول معظمه متعاهد روی دهد هر يك از دول داخل در جنگ مکلفند لااقل مقررات زیر را اجرا نمایند .

۱ - با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند بانضمام افراد نیروهای مسلحی که اسلحه بزمین گذاشته باشند یا کسانی که بعلت بیماری یا زخم یا بازداشت و یا هر علت دیگری قادر بجنگ نباشند باید در همه احوال بدون هیچگونه تبعیض ناشیه از نژاد . رنگ . مذهب . عقیده . جنس . اصل و نسب یا ثروت یا هر علت مشابه آن با اصول انسانیت رفتار شود .

اعمال ذیل در مورد اشخاص مذکور بالا در هر زمان و در هر مکان ممنوع است و خواهد بود :

**الف -** لطمه بحیات و تمامیت بدنی منجمله قتل بتمام اشکال آن . زخم زدن . رفتار بیرحمانه . شکنجه و آزار .

**ب -** اخذ گروگان .

**ج -** لطمه بحیثیت اشخاص منجمله تحقیر و تخفیف .

**د -** محکومیت و اعدام بدون حکم قبلی دادگاهی که صحیحاً تشکیل شده و جامع تضمینات قضائی که ملل متمدن ضروری میدانند باشد .

**۲ -** بیماران و زخم‌مداران جمع آوری و تحت معالجه قرار خواهند گرفت .

يك دستگاه نو و عمده بیطرف مانند گمیتة بین المللی صلیب سرخ میتواند خدمات خود را به متخاصمین عرضه دارد .

گذشته از مراتب فوق دول متخاصم سعی خواهند کرد تمام یا قسمتی از سایر مقررات این قرارداد را از طریق موافقت نامه های اختصاصی بموقع اجراء گذارند .  
اجرای مقررات فوق اثری در وضع حقوقی متخاصمین نخواهد داشت .

**ماده ۴۰ - الف** - اشخاص ذیل متعلق بیکدیگر از طبقات مشروطه پائین که بدست دشمن افتند اسیر جنگی بدانگونه که مفهوم این قرارداد است شمرده میشوند :  
۱ - اعضاء نیروهای مسلح یکی از متخاصمین و همچنین اعضاء چریک و دسته های داوطلب که جزء نیروهای مسلح مزبور باشند .

۲ - اعضاء سایر چریکها و اعضاء سایر دسته های داوطلب بانضمام اعضاء نهضت های مقاومت متشکل متعلق به يك دولت متخاصم که در داخل یا خارج خاک خود مشغول عملیات باشند و لو آنکه خاک مزبور اشغال شده باشد مشروط باینکه چریکها یا دسته های داوطلب و نهضت های مقاومت متشکل مذکور جامع شرایط زیر باشند :  
**الف** - یکنفر رئیس در رأس آنها باشد که مسئول اتباع خود باشد .

**ب** - دارای علامت مشخصه ثابتی باشند که از دور قابل تشخیص باشد .

**ج** - علناً حمل اسلحه نمایند .

**د** - در عملیات خود مطابق قوانین و رسوم جنگ رفتار نمایند .

۳ - اعضاء نیروهای مسلح منظم که خود را وابسته بدولت یا مقامی معرفی نمایند که از طرف دولت دستگیر کننده برسمیت شناخته نشده باشد .

۴ - کسانی که همراه نیروهای مسلح هستند بی آنکه مستقیماً جزو آن نیروها باشند از قبیل اعضاء غیر نظامی کارکنان هواپیماهای جنگی - خبرنگاران جنگی -

تهیه کنندگان اجناس - اعضاء واحدهای کار یا خدمت که عهده دار آسایش نیروهای مسلحند مشروط باینکه از طرف نیروهای مسلحی که همراهی میکنند مجاز باشند برای این منظور نیروهای مسلح مزبور مکلفند کارت هویتی مطابق نمونه پیوست باین قبیل اشخاص تسلیم نمایند .

۵ - کارکنان نیروهای بحریه بازرگانی من جمله فرماندهان و ناخداها شاگردان و کارکنان هواپیمائی کشوری دولت های متخاصم که بموجب این مقررات حقوق بین الملل از معامله مساعدتری برخوردار نیستند .

۶ - اهالی اراضی اشغال نشده که موقع نزدیک شدن دشمن بی آنکه فرصت تشکیل نیروهای منظم داشته باشند ارتجلاً برای مبارزه بادشمن اسلحه بدست میگیرند مشروط باینکه علناً حمل اسلحه نمایند و قوانین و رسوم جنگ را محترم شمارند .  
ب - اشخاص ذیل از معامله ای که بموجب این قرارداد برای اسیران جنگی تعیین گردیده برخوردار خواهند شد :

۱ - اشخاصی که به نیروهای مسلح کشور اشغال شده متعلق اند یا متعلق بوده اند در صورتیکه دولت اشغال کننده بعلت همین تعلق اقدام ببازداشت آنها را لازم بداند ولو آنکه آنها را قبلاً در زمانیکه جنگ در خارج خاک اشغالی ادامه داشته آزاد کرده بوده خصوصاً در مواردیکه اشخاص مزبور در صدد الحاق بنیروهای مسلح اصلی خود که در جنگ داخل باشند برآمده و توفیق نیافته باشند یا در موردیکه اشخاص مذکور باخطاری که بمنظور بازداشت آنان بشود اطاعت نمایند .

۲ - اشخاص متعلق بیکی از طبقات مشروحه در این ماده که دولتهای بیطرف یا غیر متخاصم آنها در خاک خود پذیرفته و طبق حقوق بین الملل مکلف ببازداشت آنان میباشد باقید و شرط هر گونه معامله مساعدتری که دولتهای مذکور بخواهند در

باره آنان قائل شوند باستثناء مقررات مواد ۸-۱۰-۱۵ بند ۵ از ماده ۳۰- مواد ۵۸ لغایت ۶۷ و مواد ۹۲ و ۹۳ و ۱۲۶ و باستثنای مقررات مربوطه بدولت‌های حامی در موقعیکه بین دول متخاصم با دولت‌های بیطرف یا غیر متخاصم روابط سیاسی موجود باشد. در موقعیکه روابط سیاسی مزبور موجود باشد دول متخاصم متبوع اشخاص مذکور مجاز خواهند بود وظائفی را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی محول است نسبت بآن اشخاص اجراء نمایند بدون آنکه این عمل از وظائفی که دول مزبور معمولاً بموجب رسوم و عهود سیاسی و کنسولی اجراء مینمایند چیزی بکاهند.

ج - این ماده اساسنامه کارکنان بهداری و مذهبی را بنحوی که در ماده ۳۳ این قرارداد پیش بینی شده محفوظ میدارد.

ماده ۵ - این قرارداد درباره اشخاص مذکور در ماده ۴ از لحظه‌ای که بدست دشمن افتند تا آزادی و اعاده قطعی آنها بکشورشان اجراء خواهد شد.

اگر شك باشد که اشخاصیکه عمل مخاصمت آمیز مرتکب شده و بدست دشمن افتاده‌اند متعلق بکدام يك از طبقات مذکور در ماده ۴ میباشند اشخاص مزبور تاوضعشان بتوسط دادگاه صالح معلوم نگردیده از حمایت این قرارداد برخوردار خواهند بود.

ماده ۶ - علاوه بر موافقت نامه‌هایی که در مواد ۱۰- ۲۳- ۲۸- ۳۳- ۶۰- ۶۵- ۶۶- ۶۷- ۷۲- ۷۳- ۷۵- ۱۰۹- ۱۱۰- ۱۱۸- ۱۱۹ و ۱۲۲ این قرارداد بالصرحه پیش بینی شده دولت‌های معظمه متعاهد می‌توانند موافقتنامه‌های اختصاصی دیگری راجع بهر مسئله

که حل آنرا اختصاصاً مقتضی بدانند منعقد سازند. هیچ موافقتنامه اختصاصی نمیتواند بوضع اسیران جنگی بنحویکه بموجب این قرارداد معین شده لطمه بزندی یا حقوقی را که بر طبق این قرارداد برای آنها مقرر است تقلیل دهد.

اسیران جنگی در تمام مدتی که مشمول قراردادند از مزایای موافقتنامه‌های



مزبور بر خوردار خواهند شد مگر آنکه در آن موافقتنامه‌ها یا موافقتنامه‌های بعدی صریحاً خلاف آن مقرر شده باشد و یا یکی از دول متخاصم اقدامات مساعدتری درباره آن اتخاذ کرده باشد.

**ماده ۷ -** اسیران جنگی نمیتوانند در هیچ حالی از تمام یا قسمتی از حقوقی که بموجب این قرارداد یا احیاناً بموجب موافقتنامه‌های اختصاصی مذکور در ماده قبل در باره آنان تأمین شده صرفنظر نمایند.

**ماده ۸ -** این قرارداد با معاضدت و تحت نظر دولت‌های حامی که عهده‌دار حفظ منافع دول متخاصمند بموجب اجراء گذارده خواهد شد، برای این منظور دولت‌های حامی میتوانند علاوه بر مأمورین سیاسی و کنسولی خود نمایندگانی از میان اتباع خود یا از میان اتباع دولت‌های بیطرف دیگر تعیین نمایند.

نمایندگان مزبور باید مورد پذیرش دولتی که نزد آن انجام وظیفه خواهند کرد قرار گیرند.

دولت‌های متخاصم بوسیعترین وجهی در انجام وظیفه مأمورین یا نمایندگان دولت‌های بیطرف تسهیل خواهند کرد.

مأمورین یا نمایندگان دول حامی نباید در هیچ مورد از حدود وظیفه خود بنحوی که از این قرارداد مستفاد میشود تجاوز کنند و مخصوصاً باید ضروریات عالیة امنیت دولتی را که نزد آن انجام وظیفه مینمایند رعایت نمایند.

**ماده ۹ -** مقررات این قرارداد با فعالیت‌های نوع پرورانه که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه بشر دوست بیطرف دیگر برای حمایت اسیران جنگی و کمک بآنان با موافقت دولت‌های متخاصم مربوطه بعمل آورد مانعاً الجمع نخواهد بود.

**ماده ۱۰ -** دولت‌های متعاقد میتوانند در هر موقع بین خود توافق نمایند که

وظائفی را که بموجب این قرارداد بدول حامی محول است بيك دستگاہ بين المللی که جامع کلیه تضمینات بیطرفی و کارآمدی باشد محول سازند .

چنانچه بعضی از اسیران جنگی بعلمتی از فعالیت يك دولت حامی یا بيك دستگاہ که در بند اول این ماده تعریف شده بهره‌مند نباشد یا بهره‌مند بوده و دیگر استفاده نکنند دولت بازداشت‌کننده باید خواه از يك دولت بیطرف و خواه از یکی از دستگاہ های بیطرف تقاضا کند وظائفی را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی که از طرف دولت‌های متخاصم تعیین میشوند محول است برعهده گیرند .

چنانچه تأمین حمایت بدین طریق مقدور نباشد دولت بازداشت‌کننده باید از بيك دستگاہ نوعی و روی مانند کمیته بین المللی صلیب سرخ تقاضا کند وظائف نوعی و غیرورانه را که بموجب این قرارداد بدول حامی محول است عهده‌دار گردد و باید با قید مقررات این ماده خدماتی را که از طرف چنین دستگاہی عرضه میشود بپذیرد .

هر دولت بیطرف یا هر دستگاہی که برای مقاصد بالا توسط دولت ذیربط دعوت میشود یا خود را عرضه میکند باید در فعالیت خود متوجه مسئولیت خویش در قبال دولت متخاصم متبوع افراد مورد حمایت این قرار داد بوده و تضمینات کافی بدهد که قادر است وظایف مزبور را تأمین نماید و بیطرفانه انجام دهد .

تخلف از مقررات فوق باتکاء هیچ موافقت‌نامه اختصاصی بین دولت‌ها که یکی از آنها ولو بطور موقت بعلمت وقایع نظامی منجمله در صورت اشغال تمام یا قسمت مهمی از خاک خود در قبال دولت دیگر یا در قبال متحدین خود از حیث آزادی مذاکرات محدود باشد مجاز نیست .

در هر جا که در این قرارداد عنوان دولت حامی ذکر شده عنوان مزبور شامل دستگاہ‌هایی که بمنطوق این ماده جانشین دولت حامی هستند نیز میباشد .

**ماده ۱۱** - دولت‌های حامی در کلیه مواردی که از لحاظ منافع اشخاص مورد حمایت مفید بدانند منجمله در صورت بروز اختلاف بین دول متخاصم در باب اجرا یا تفسیر مقررات این قرارداد در حل اختلاف وساطت خواهند کرد .

برای این منظور هر يك از دول حامی میتواند بنا بر دعوت يك طرف متخاصم یا رأساً بدولت‌های متخاصم پیشنهاد کند که جلسه ای از نمایندگان خود و مخصوصاً از مقامات مسئول سر نوشت اسیران جنگی احیاناً در خاک بیطرفی که بمناسبت انتخاب شده باشد تشکیل دهند . دولت‌های متخاصم مکلفند به پیشنهاد هائی که در این زمینه دریافت میدارند ترتیب اثر دهند .

دول حامی میتوانند عندالاقضا یکی از شخصیت‌های يك دولت بیطرف یا شخصیتی را که از طرف کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نمایندگی معین شده باشد برای شرکت در جلسه مزبور جهت تصویب دولت‌های متخاصم پیشنهاد نمایند .

## باب دوم

### حمایت کلی اسیران جنگی

**ماده ۱۲** - اسیران جنگی در اختیار دولت دشمن میباشند نه در اختیار اشخاص یا نیرو هائی که آنها را اسیر کرده‌اند . قطع نظر از مسئولیت‌های شخصی که ممکن است موجود باشد دولت بازداشت‌کننده مسئول معامله ایست که با اسیران مزبور میشود . دولت بازداشت‌کننده نمیتواند اسیران جنگی را بدولت دیگری انتقال دهد مگر آنکه آن دولت عضو قرارداد باشد آنهم پس از آنکه مطمئن شود که دولت مزبور مایل و قادر با اجرای قرارداد است .

وقتی که اسیران بدین طریق انتقال یابند مسئولیت اجرای قرارداد در تمام مدتی که اسیران سپرده بدولت مزبورند بعهده آن دولت خواهد بود .

معهدنا در صورتیکه دولت مزبور از تعهد خود در اجرای مقررات قرارداد در هر قسمت مهم آن تخلف کند دولتی که اسیران جنگی را انتقال داده باید بوصول اخطار دولت حامی اقدامات مؤثری برای اصلاح وضع بعمل آورد و یا اعاده اسیران جنگی را تقاضا کند. چنین تقاضائی حتمی الاجراست.

**ماده ۱۳ -** با اسیران جنگی باید در هر زمان با انسانیت رفتار شود. هر عمل یا غفلت غیرموجه از طرف دولت بازداشت کننده که موجب فوت يك اسیر جنگی شود یا سلامت او را شدیداً در خطر اندازد ممنوع است و در حکم تخلف مهم از این قرارداد شمرده خواهد شد. مخصوصاً هیچ اسیر جنگی را نمیتوان مورد جرح جسمانی یا آزمایش طبیی یا علمی از هر قبیل که مجوز آن معالجه طبیی اسیر مزبور نبوده و بنبفع وی نباشد قرار داد.

همچنین اسیران جنگی باید در هر زمان بالاخص در مقابل هر گونه عمل خشونت آمیز یا تهدید و در مقابل ناسزا و کنجکاوای مردم حمایت شوند. اقدامات قصاصی بر علیه آنان ممنوع است.

**ماده ۱۴ -** اسیران جنگی در همه احوال ذیحق بحرمت شخص و شرافت خویش میباشند.

با زنان باید با کلیه احتراماتی که لازمه جنس آنانست رفتار شود و در هر حال باید از همان معامله مساعدی که در حق مردان اعطاء میشود برخوردار گردند. اسیران جنگی استعداد کشوری خود را بنحوی که هنگام اسارت موجود بوده حفظ میکنند و دولت بازداشت کننده نباید اعمال استعداد مزبور را در خاک خود یا در خارج محدود سازد مگر در حدودی که اسارت اقتضا کند.

**ماده ۱۵ -** دولت بازداشت کننده اسیران جنگی مکلف است نگاهداری آنان

را برای سگان فراهم آورد و معالجات طبی را که وضع مزاجی آنها اقتضا دارد مجاناً تأمین کند.

**ماده ۱۶** - با رعایت مقررات این قرارداد راجع بدرجه و جنس اسیران و با قید هرگونه معامله ممتازه که در حق اسیران جنگی بعلت وضع مزاجی و سن و استعداد حرفه ای آنها اعطاء میشود دولت بازداشت کننده باید با اسیران جنگی عموماً بیک نحو و بدون هیچگونه تفاوت ناشیه از نژاد ملیت . مذهب . عقیده سیاسی یا هر تفاوت دیگری که مبنی بر نظائر علل مزبور باشد رفتار کند .

## باب سوم

### اسارت

#### بخش اول

#### شروع اسارت

**ماده ۱۷** - اسیر جنگی در موقع تحقیق مکلف نیست جز نام و نام خانوادگی و تاریخ تولد و شماره خود ( و در صورتیکه شماره نداشته باشد مطلبی نظیر آن ) موضوع دیگری اظهار دارد .

در صورتیکه قاضاً ازین قاعده تخلف کند ممکن است از حیث امتیازاتی که به اسیران هم درجه یا هم وضع او داده میشود مورد تضییقاتی واقع گردد .

هر يك از دولت های متخاصم مکلف است بهر شخصی که در قلمرو وی واقع و ممکن است به اسارت جنگی در آید يك کارت هویت حاوی نام - نام خانوادگی درجه - شماره یا مشخصات نظیر آن و تاریخ تولد بدهد . بعلاوه کارت مزبور ممکن است حاوی امضاء یا اثر انگشت یا هر دو و هرگونه مشخصات دیگری که دولت های متخاصم مایل باشند در باره اشخاص متعلق به نیرو های نظامی خود بآن اضافه کنند باشد .

ابعاد کارت باید حتی الامکان  $10 \times 6 / 5$  سانتی متر بوده و در دو نسخه تنظیم شود .  
اسیر جنگی باید این کارت را هر موقع مطالبه شود ارائه دهد ولی در هیچ مورد نباید کارت را از او گرفت .

هیچگونه شکنجه بدنی یا روحی و هیچگونه فشاری نباید با اسیران جنگی وارد آید تا از آنان اطلاعاتی از هر قبیل کسب گردد . اسیرانی که از دادن اطلاع خودداری کنند نباید مورد تهدید یا دشنام قرار گیرند یا در معرض ناراحتی و سلب مزایا از هر قبیل واقع گردند .

اسیران جنگی که بعمل جسمانی یا فکری قادر بابر از هویت خود نباشند بادره بهداری تسلیم خواهند شد . هویت این قبیل اسیران بهر وسیله که ممکن باشد بازعایت قیود و شرایط بند بالا معلوم خواهد گردید .

بازجوئی از اسیران جنگی باید بزبانی که بفهمند بعمل آید .

**ماده ۱۸ -** کلیه اشیاء و لوازم مصرف شخصی ( باستثنای اسلحه - اسب - تجهیزات نظامی و اسناد نظامی ) در تصرف اسیران جنگی باقی خواهد ماند همچنین کلاهخودهای فلزی و ماسک های ضد گاز و کلیه اشیاء دیگری که بمنظور حفاظت شخصی بانان داده شده نزد خود آنها خواهد ماند . و نیز اشیاء و لوازم مربوط به ملبوس یا تغذیه آنان در اختیار خودشان خواهد ماند ولو آنکه اشیاء و لوازم مزبور جزو تجهیزات نظامی رسمی آنان باشد .

اسیران جنگی در هیچ موقعی نباید بی سند هویت بمانند . بکسانی که فاقد سند هویت باشند دولت بازداشت کننده سند هویت تسلیم خواهد نمود .

علامت درجه و ملیت و نشان ها و اشیائی را که بالاخص ارزش شخصی یا احساساتی دارند نباید از اسیران جنگی گرفت .

و جوه نقدی اسیران جنگی را نمیتوان از آنان گرفت مگر بر حسب دستور یک نفر افسر آنها پس از آنکه مبلغ آن با مشخصات صاحب آن در دفتر مخصوصی ثبت و رسید کاملی که بطور خوانا حاوی نام و درجه و واحد شخص صادر کننده رسیده باشد بصاحب نقدینه تسلیم گردد. و جوهی که بیول کشور بازداشت کننده باشد با جوه دیگری که بنا به تقاضای اسیر بیول آن کشور تبدیل شده طبق ماده ۶۴ به بستانکار حساب اسیر منظور خواهد شد.

دولت بازداشت کننده نمیتواند اشیاء قیمتی اسیران جنگی را جز بعلل امنیت ضبط کند. در این صورت طریق عمل همانست که درباره جوه نقدی ذکر گردید. اشیاء مزبور و جوه نقدی که بیولی غیر از بیول دولت بازداشت کننده بوده و صاحب آن تقاضای تبدیل آنرا بیول آندولت نکرده باشد باید توسط دولت بازداشت کننده نگاهداری و در پایان اسارت بهمان شکل اصلی باسیر مسترد گردد.

**ماده ۱۹ -** اسیران جنگی در اسرع وقت پس از آنکه دستگیر شوند باید به بازداشتگاه هائی که نسبتاً از منطقه جنگ دور باشند اعزام شوند تا از خطر برکنار باشند.

فقط اسیرانی را میتوان موقتاً در يك منطقه خطرناك نگاهداشت كه بعلت جراحات یا بیماری اعزام آنها بجای دیگر خطرناكتر از اقامت در محل باشد. اسیران جنگی را نباید در زمانی که منتظر تخلیه از منطقه جنگند بی جهت در معرض خطر قرار داد.

**ماده ۲۰ -** تخلیه اسیران جنگی باید همیشه با انسانیت و در شرایطی نظیر شرایط نقل و انتقال قوای دولت بازداشت کننده صورت گیرد.

دولت بازداشت کننده برای اسیران جنگی که تخلیه میشوند آب مشروب و غذا

بمقدار کافی و همچنین ملبوس و پرستاری طبی لازم را تأمین خواهد کرد. بعلاوه کلیه احتیاطات مفیده را بعمل خواهد آورد که در حین تخلیه امنیت داشته باشند و هر چه زودتر صورت اسیران تخلیه شده را تنظیم خواهد نمود.

اگر لازم باشد که اسیران جنگی در مدت تخلیه از بازداشتگاههای موقت عبور کنند مدت اقامت آنها در این قبیل بازداشتگاهها حتی الامکان کوتاه خواهد بود.

## بخش دوم

### بازداشت اسیران جنگی

#### فصل اول

#### کلیات

**ماده ۲۱ -** دولت بازداشت کننده میتواند اسیران جنگی را بازداشت کند و میتواند با آنها قذغن کند که از حدود معینی از بازداشتگاه خود دورتر نروند و یادر صورتیکه بازداشتگاه محصور باشد از حصار آن عبور نکنند. سوای مقررات این قرارداد راجع بمجازاتهای جزائی و انتظامی نمیتوان اسیران مزبور را زندانی کرد یا تحت نظر قرارداد مگر آنکه این اقدام برای حفظ سلامت آنها ضرورت داشته باشد. و در هر حال این وضع نباید بیش از طول مدت وجود موجباتی که آن وضع را ایجاب کرده طول بکشد.

اسیران جنگی را میتوان بعضاً یا تماماً بقید قول یا تعهد در صورتیکه قوانین کشور متبوعه آنان اجازه دهد آزاد ساخت. این اقدام خصوصاً در مواردیکه در بهبود وضع مزاجی آنان دخیل باشد بعمل خواهد آمد ولی هیچ اسیری را نمیتوان مجبور کرد بقید قول یا تعهد قبول آزادی نماید.



هر دولت متخاصم بمحض شروع مخاصمات قوانین و مقرراتی را که بموجب آن اتباع وی میتوانند بقید قول یا تعهد قبول آزادی نمایند به دولت طرف خود ابلاغ خواهد کرد. اسیرانی که بموجب این قوانین و مقررات بقید قول یا تعهد آزاد میشوند مکلفند بقید شرافت شخصی خویش تعهداتی را که چه در قبال دولت متبوع خود و چه در قبال دولت بازداشت کننده تقبل کرده‌اند کاملاً ایفا نمایند. در این قبیل موارد دولت متبوع آنها نباید از آنان هیچ خدمتی را که برخلاف قول یا تعهد آنان باشد بخواهد یا قبول کند.

**ماده ۲۲ -** اسیران جنگی را نمیتوان جز روی زمین محکم که جامع کلیه تضمینات بهداشتی و سلامتی باشد بازداشت نمود. جز در موارد مخصوص که نفع خود اسیران در آن باشد نباید آنها را در توقیفگاههای نظامی بازداشت کرد.

اسیران جنگی که در نواحی غیر سالم یا در نواحی که آب و هوای آن برای آنان مضر باشد بازداشت شده باشند باید هر چه زودتر بمحل دیگری که آب و هوای مناسب‌تر باشد انتقال یابند.

دولت بازداشت کننده اسیران جنگی را با رعایت ملیت و زبان و عادات آنان در بازداشتگاهها یا تقسیمات بازداشتگاهها مجتمع خواهد ساخت. اسیران مزبور را نباید از اسیران جنگی متعلق بنیروهای مسلحی که هنگام دستگیری در آن نیروها خدمت میکردند مجزا ساخت مگر آنکه خودشان باینکار رضا دهند.

**ماده ۲۳ -** هیچ اسیر جنگی را در هیچ موقع نمیتوان بناحیه‌ای فرستاد یا در ناحیه‌ای بازداشت کرد که در معرض آتش منطقه جنگ باشد و همچنین نمیتوان بوسیله وجود او بعضی نقاط یا بعضی نواحی را از عملیات نظامی مصون ساخت.

اسیران جنگی بهمان میزان اهالی کشوری محل پناهگاههای ضد بمباران هوایی

و هر نوع خطر جنگی دیگر در اختیار خود خواهد داشت. باستثنای کسانی که از میان آنها در حفظ محوطه خود از خطرات مزبور شرکت دارند سایرین باید بتوانند در اسرع وقت به محض آذیر خود را به پناهگاه برسانند. هر گونه اقدام حفاظتی دیگر که در باره اهالی بعمل میآید در باره آنان نیز بعمل آید.

دولتهای بازداشت کننده متقابلاً کلیه اطلاعات مفید را درباره موقع جغرافیائی بازداشتگاههای اسیران جنگی بتوسط دولتهای حامی بیگدیگر ابلاغ خواهند کرد هر موقع که مقتضیات نظامی اجازه دهد بازداشتگاههای اسیران جنگی بوسیله حروف P.D با P.W که بطور مشخص و مشهود از آسمان معلوم باشد در روز نشان داده خواهد شد. مع هذا دولت های زیربط میتوانند وسیله دیگری برای نشان دادن بین خودشان قرار بگذارند. فقط بازداشتگاههای اسیران جنگی را بدینوسیله میتوان نشان داد.

**ماده ۲۴ -** بازداشتگاههای عبوری یا بازداشتگاههای طبقه بندی اسیران جنگی که جنبه دائمی دارند باید با شرایطی نظیر آنچه که در این بخش پیش بینی شده احداث گردند و اسیران جنگی موجوده در آنها از همان ترتیباتیکه در سایر بازداشتگاهها مقرر است برخوردار خواهند بود.

### فصل دوم

#### مسکن و غذا و ملبوس اسیران جنگی

**ماده ۲۵ -** وضع مسکن اسیران جنگی باید بخوبی وضع مسکن نیروهای کشور بازداشت کننده که در همان ناحیه اقامت دارند باشد. در وضع مسکن اسیران جنگی باید اخلاق و عادات آنانرا مورد رعایت قرار داده و در هیچ حالی نباید وضع مسکن مضر سلامت آنان باشد.

مقررات فوق مخصوصاً دربارهٔ خوابگاه اسیران جنگی چه حیث مساحت کلی و حد اقل حجم هوا و چه از حیث اثاث و لوازم خواب منجمله روپوش بموقع اجراء گذارده خواهد شد .

محل هائی که برای مصرف شخصی یا جمعی از اسیران جنگی تخصیص داده میشود باید کاملاً غیر مرطوب بوده و بحد کافی گرم شود و نور داشته باشد خصوصاً در فاصله بین غروب و ساعتی که چراغها خاموش میشود همه گونه احتیاط در مقابل خطر آتش سوزی باید بعمل آید .

در کلیهٔ بازداشتگاههایی که اسیران جنگی مرد و زن باهم نگاهداری میشوند باید خوابگاههای مجزا برای زنان تخصیص داده شود .

**مادهٔ ۲۶ -** جیرهٔ اساسی یومیه باید از حیث کم و کیف و تنوع کافی باشد بطوریکه اسیران جنگی را در حال سلامت کامل نگاهدارد و از تقلیل وزن آنها با عوارض کم غذائی جلوگیری کند . در تخلیه اسیران جنگی باید رژیم غذائی عادی آنها رعایت شود .

دولت بازداشت کننده برای اسیران جنگی که کار میکنند غذای اضافی لازم تهیه خواهد کرد که بتواند کار محوله را انجام دهند .

آب مشروب کافی برای اسیران جنگی تهیه خواهد شد . استعمال دخانیات مجاز خواهد بود .

باید در حدود امکان اسیران جنگی را در تهیه غذای معمولی شرکت داد و برای این منظور ممکن است در آشپزخانه از آنان استفاده کرد . بعلاوه باید وسائل لازم بآنها داده شود تا اضافه غذائی را که در اختیار دارند خودشان درست کنند . محل های متناسبی برای غذا خوری افراد و افسران پیش بینی خواهد شد .

هرگونه مجازات انتظامی دسته جمعی که از حیث غذا صورت گیرد ممنوع است.

**ماده ۲۷** - ملبوس - لباس زیر و کفش توسط دولت بازداشت کننده با توجه بآب و هوای محل اسیران جنگی بمقدار کافی برای آنان تهیه خواهد شد.

اونیفورم نیروهای دشمن که بدست دولت بازداشت کننده افتد در صورتیکه با آب و هوای محل مناسب باشد برای ملبوس اسیران جنگی مصرف خواهد شد.

تعویض و اصلاح این اشیاء بطور منظم توسط دولت بازداشت کننده صورت خواهد گرفت. ازین گذشته اسیران جنگی که کار میکنند در هر جا که نوع کار لباس مخصوص را ایجاب کند لباس مخصوص آن کار را دریافت خواهند کرد.

**ماده ۲۸** - در کلیه بازداشتگاهها فروشگاهی دایر خواهد شد که اسیران جنگی خواربار و اشیاء عادی و صابون و دخانیات از آنجا برای خود تهیه کنند و بهای فروش آن نباید در هیچ موردی از بهای کسب محلی تجاوز کند.

سود فروشگاه ها بنفع اسیران جنگی بمصرف خواهد رسید. برای این منظور حساب مخصوصی دایر خواهد شد. معتمد بازداشتگاه حق خواهد داشت در اداره امور فروشگاه و اداره سرمایه آن شرکت نماید.

درموقع انحلال بازداشتگاه موجودی بستانکار حساب مخصوص مزبور بیک دستگاه نو عپروری بین المللی تسلیم خواهد شد که بنفع اسیران جنگی همان ملیتی که در تشکیل حساب مزبور شرکت داشته اند مصرف شود. در صورت اعاده عمومی اسیران بمیهن خودشان سودمزبور توسط دولت بازداشت کننده نگاهداشته خواهد شد مگر آنکه قرار دیگری بین دول ذیربط درباره آن داده شده باشد.

### بهداشت و پرستاری طبی

**ماده ۲۹** - دولت بازداشت کننده مکلف است کلیه اقدامات بهداشتی لازم را

بمنظور تأمین نظافت و سلامت بازداشتگاهها و جلوگیری از بیماریهای واگیردار بعمل آورد .

اسیران جنگی روز و شب تأسیساتی مطابق قواعد بهداشت که در حال نظافت دائمی نگاهداشته شود در اختیار خود خواهند داشت .

ازین گذشته غیر از حمامها و دوشهاییکه در بازداشتگاه موجود خواهد بود برای اسیران جنگی آب و صابون بمقدار کافی بمنظور نظافت بدنی روزانه و شست و شوی لباس زیر جهت آنان تهیه خواهد شد . برای این منظور تأسیسات و تسهیلات و وقت لازم بآنها اعطاء خواهد شد .

ماده ۳۰ - هر بازداشتگاه يك درمانگاه متناسب خواهد داشت که اسیران جنگی در آنجا پرستاری شوند همچنین دارای يك رژیم غذایی متناسب خواهد بود . در صورت لزوم باید اماکن مجزا برای بیماران مبتلا به بیماریهای واگیردار و احتمالات دماغی تخصیص داده شود .

اسیران جنگی که مبتلا به بیماری شدید باشند و یا کسانی که وضع مزاجی آنها معالجات مخصوص یا عمل جراحی یا بستری شدن در بیمارستان را ایجاب کند باید در هر دستگاه نظامی یا کشوری که برای معالجه آنها صلاحیت دارد پذیرفته شوند ولو آنکه بنا باشد در آتیۀ نزدیکی بمیهن خود اعاده گردند .

برای پرستاری معلولین دائمی و مخصوصاً برای نابینایان و تجدیدتعلیم آنان تازمانی که بمیهن خودشان اعاده نشده اند تسهیلات خاصی فراهم خواهد گردید .

اسیران جنگی مرجحاً توسط کارکنان بهداری دولت متبوع خود و در صورت امکان توسط کارکنان بهداری هم میهن خود تحت معالجه قرار خواهند گرفت .

اسیران جنگی را نمیتوان از مراجعه بمقامات بهداری بمنظور معاینه ممنوع

ساخت مقامات بازداشت کننده باید بهر اسیر جنگی که مورد معالجه قرار گرفته در صورت تقاضای او گواهینامه رسمی حاوی نوع جراحات یا بیماری و مدت معالجه و معالجاتی که شده تسلیم نمایند .

المثنای گواهی نامه مزبور به آژانس مرکزی اسیران جنگی ارسال خواهد شد  
 هزینه معالجه بانضمام هزینه کلیه اشیاء لازمه جهت حفظ سلامت اسیران جنگی منجمله اعضاء مصنوعی ( دندان و غیره ) و عینک بعهده دولت بازداشت کننده خواهد بود .

**ماده ۳۱ -** لا اقل ماهی یکبار بازرسی طبی از اسیران جنگی بعمل خواهد آمد . این کار شامل بررسی وثبت وزن هر اسیر خواهد بود و منظور از آن بالاخص رسیدگی بوضع عمومی سلامت و تغذیه و نظافت و کشف بیماریهای واگیر دار منجمله سل و مالاریا و ابتلائات زهروری خواهد بود . برای این منظور باید از مؤثر ترین اصول ممکنه مانند رادیوگرافی منظم بطور سری روی میکروفیلم جهت کشف سل در ابتدای ابتلا استفاده نمود .

**ماده ۳۲ -** اسیران جنگی که جزو اداره بهداری نیروهای مسلح خود نبوده ولی طبیب یا دندانساز یا پرستار باشند ممکن است دولت بازداشت کننده از آنها بخواهند که فنون طبی خود را بنفع اسیران جنگی تابع دولت خودشان بکار برند ولی در اینصورت باید با این اشخاص همان معامله بشود که با اعضاء بهداری مشابه که در بازداشت دولت بازداشت کننده هستند میشود .

این اشخاص از هر کاری که بموجب ماده ۴۹ ممکن است بآنها تحمیل شود معاف خواهند بود .

## فصل چهارم

### کارکنان بهداری و مذهبی که برای کمک به اسیران جنگی

#### نگاهداشته میشوند

**ماده ۳۳** - اعضاء کارکنان بهداری و مذهبی که به منظور کمک به اسیران جنگی در اختیار دولت بازداشت کننده نگاهداشته میشوند اسیر جنگی شمرده نخواهند شد ولی باید لاقلاً از کلیه مزایا و حمایت این قرارداد بر خوردار شوند و همچنین کلیه تسهیلات لازم برای آنان فراهم گردد که بتوانند با اسیران جنگی کمک طبی یا معاونت مذهبی نمایند .

این اشخاص در حدود قوانین و مقررات نظامی دولت بازداشت کننده و تحت امر ادارات مربوطه باجرای وظائف طبی یا روحانی خود بِنفع اسیران جنگی که مرجحاً متعلق به نیروهای مسلح متبوع خودشان باشد بر طبق وجدان حرفه‌ای خود ادامه خواهند داد . بعلاوه در اجرای مأموریت طبی یا روحانی خود از تسهیلات زیر برخوردار خواهند بود .

**الف** - مجاز خواهند بود که اسیران جنگی موجود در دسته‌های کار یا در بیمارستانهای واقعه در خارج بازداشتگاه را در فواصل معین معاینه نمایند . دولت بازداشت کننده وسائل نقلیه لازم را برای این منظور در اختیار آنان خواهد گذاشت

**ب** - در هر بازداشتگاهی ارشد پزشکان نظامی با رعایت قدمت توقف در درجه نظامی در قبال مقامات نظامی بازداشتگاهها مسئول کلیه عملیات کارکنان بهداری بازداشت شده خواهند بود . برای این منظور دولت‌های متخاصم در بدو شروع محاصرات قرار لازم را جهت انطباق درجات کارکنان بهداری خود با انضمام کارکنان جمعیت‌های مذکور در ماده ۲۶ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سر نوشت زخم‌داران و بیماران

نیروهای مسلح هنگام اردو کشی بین خود خواهند داد. پزشک مزبور و کشیشان عسکر در مورد کلیه مسائل مربوط بوظیفه خود حق مراجعه مستقیم بفرماندهان مسئول بازداشتگاه خواهند داشت و مقامات مزبور باید همه گونه تسهیلات لازم را برای مکاتبات مربوط باین مسائل جهت آنان فراهم آورند.

ج - کار کنانی که نگاهداشته شده اند اگر چه تابع انتظامات بازداشتگاه خود میباشند ولی نباید بانجام هیچ کاری که خارج از وظیفه طبیی یا مذهبی آنان باشد مجبور شوند.

دولت های متخاصم در مدت مخاصمات قراری بین خود برای تعویض این قبیل کارکنان خواهند داد و طرز آن را معین خواهند نمود.

هیچیک از مقررات بالادولت بازداشت کننده را از تعهداتی که در زمینه بهداری و روحانی در باره اسیران جنگی بعهده دارد معاف نمیسازد.

### فصل پنجم

#### مذهب و فعالیت های فکری و بدنی

ماده ۴۴ - با اسیران جنگی برای اجرای مذهب خود و حضور در مراسم مذهبی خود آزادی کامل داده خواهد شد مشروط باینکه از مقررات انتظامی جاری که توسط مقام نظامی وضع شده اطاعت نمایند.

اما کن مناسب برای مراسم مذهبی آنان اختصاص داده خواهد شد.

ماده ۴۵ - کشیشان عسگر که بدست نیروی دشمن بیفتند و برای کمک به اسیران جنگی بمانند یا نگاهداشته شوند مجاز خواهند بود با اسیران جنگی کمک کنند و موافق وجدان مذهبی خود آزادانه در میان هم کیشان خویش مراسم مذهبی را اجرا نمایند. کشیشان مزبور بین بازداشتگاهها و دسته های کار اسیران جنگی



متعلق بیک نیروی مسلح و متکلم بیک زبان یا متدین بیک دینانت تقسیم خواهند شد . از تسهیلات لازم خصوصاً از وسائل نقلیه مذکور در ماده ۳۳ برای دیدار اسیران جنگی خارج بازداشتگاه بهره‌مند خواهند بود . از آزادی مکاتبات جهت امور مذهبی خود با رؤسای دینانتی کشور محل بازداشت و سازمانهای مذهبی بین‌المللی با قید و شرط سانسور برخوردار خواهند بود . نامه‌ها و کارتهائیکه برای این منظور میفرستند به سهمیه مذکور در ماده ۷۱ علاوه خواهد شد .

**ماده ۳۶ -** اسیران جنگی که کشیش مذهبی هستند ولی در ارتش خود کشیش عسکر نبوده‌اند مجاز خواهند شد که در مذهبی که هستند مراسم مذهبی خود را تماماً بین هم کیشان خود اجرا نمایند و برای این منظور با آنها مانند کشیشان عسکر که توسط دولت بازداشت‌کننده نگاهداشته شده باشند معامله خواهد شد . این اشخاص را نباید بهیچ کار دیگری مجبور ساخت .

**ماده ۳۷ -** در موردیکه اسیران جنگی به کشیش عسکر یا به کشیش اسیری از کیش خود دسترسی نداشته باشند یکنفر کشیش که متعلق بمذهب اصلی آنها یا متعلق بمذهبی نظیر آن باشد و یا در صورت فقدان هر دو یکنفر غیر کشیش صلاحیت‌دار در صورتیکه از لحاظ مذهبی امکان‌پذیر باشد بر حسب تقاضای اسیران بمنظور اجرای مراسم مذهبی تعیین خواهد شد .

این انتصاب که منوط بتصویب دولت بازداشت‌کننده است با موافقت عامه اسیران ذینفع بعمل خواهد آمد و در مواردی که لازم باشد با تصویب مقام مذهبی محلی متعلق بهمان دینانت صورت خواهد گرفت . کسیکه بدین طریق تعیین میشود باید بر طبق کلیه آئین‌نامه‌هایی که دولت بازداشت‌کننده بمنظور انتظام و امنیت نظامی وضع کرده است رفتار نماید .

**ماده ۳۸ -** دولت بازداشت کننده در عین اینکه تمایلات شخصی هر اسیر را محترم می‌شمارد فعالیت‌های فکری و تربیتی و تفریحی و ورزشی اسیران جنگی را تشویق خواهد کرد و با واگذاری اماکن متناسب و ادوات لازمه در اختیار اسیران جنگی اقدامات لازم برای تأمین اجرای فعالیت‌های مزبور بعمل خواهد آورد.

اسیران جنگی باید بتوانند ورزشهای بدنی من جمله بازی و اسپرت اشتغال ورزند و از هوای آزاد استفاده کنند. برای این منظور در کلیه بازداشتگاهها فضاهای آزاد کافی تخصیص داده خواهد شد.

### فصل ششم

#### انتظامات

**ماده ۳۹ -** هر بازداشتگاه اسیران جنگی تحت امر مستقیم یک افسر مسئول متعلق به نیروهای مسلح منظم دولت بازداشت کننده قرار خواهد گرفت. افسر مزبور متن این قرارداد را خواهد داشت و مراقبت خواهد کرد که مقررات آن معروف مأمورینی که زیر دست وی کار میکنند باشد. افسر مزبور تحت نظارت دولت خود مسئول اجرای این قرارداد خواهد بود.

اسیران جنگی باستثنای افسران مکلفند به کلیه افسران دولت دستگیر کننده اعم از هر درجه که داشته باشند سلام بدهند و مراسم احترامات ظاهری را که در ارتش خودشان مرسوم است درباره آنان بجای آورند.

افسران اسیر جنگی فقط مکلفند با افسران دولت بازداشت کننده که از حیث درجه ارشد بر خودشان باشند سلام بدهند ولی در هر حال باید بفرمانده بازداشتگاه اعم از هر درجه که داشته باشد سلام بدهند.

**ماده ۴۰ -** نصب علائم درجه و ملیت و همچنین نصب نشانها مجاز خواهد بود.

**ماده ۴۱ -** در هر بازداشتگاه متن این قرارداد و مضمون کلیه موافقت نامه‌های اختصاصی که در ماده ۶ پیش بینی شده بزبان اسیران جنگی در محل‌هایی که اسیران بتوانند با آنها مراجعه کنند نصب و اعلان خواهد شد. در صورتیکه بعضی از اسیران جنگی قادر نباشند به متن اعلان مراجعه کنند بمحض تقاضای آنان باید متن آنها بایشان ابلاغ شود.

آئین نامه‌ها و اوامر و اخطارها و آگهی‌ها از هر قبیل مربوط باداره امور اسیران جنگی باید بزبانی که بفهمند بآنان ابلاغ گردد و بوضع مذکور در بند بالا اعلان و الصاق شود و یکعده از نسخ آن به معتمد اسیران جنگی تسلیم گردد. کلیه احکام و اوامری که انفراداً به اسیران داده میشود نیز باید بزبانی که بفهمند صادر گردد.

**ماده ۴۲ -** استعمال اسلحه بر علیه اسیران جنگی خصوصاً بر علیه کسانی که فرار میکنند یا اقدام بفرار مینمایند فقط باید بعنوان آخرین وسیله بکار رود آنهم پس از اخطارهای قبلی که متناسب با اوضاع و احوال باشد.

### فصل هفتم

#### درجات اسیران جنگی

**ماده ۴۳ -** دول متخاصم به محض شروع مخاصمات متقابلاً عناوین و درجات کلیه اشخاص مذکور در ماده ۴ این قرار داد را بیکدیگر اطلاع خواهند داد تا تساوی معامله بین اسیران صاحب درجه متساوی تأمین گردد. چنانچه عناوین یا درجاتی بعداً برقرار شود بهمین ترتیب در اعلام آنها اقدام خواهد گردید. دولت بازداشت کننده ترفیعاتی را که با اسیران جنگی داده شود و رسماً توسط دولت متبوع آنان بوی اعلام گردد برسمیت خواهد شناخت.

- ماده ۴۴ -** با افسران و هم‌ردیفان که اسیر جنگی شوند با احتراماتی که مربوط به درجه و سن آنهاست رفتار خواهد شد .
- برای خدمت بازداشتگاه‌های افسران عده کافی سرباز اسیر جنگی از همان نیرو - های مسلح و حتی الامکان سربازانی که هم‌زبان افسران مزبور باشند با رعایت درجه افسران و هم‌ردیفان گماشته خواهند شد .
- این قبیل سربازان بهیچ کار دیگری موظف نخواهند گردید .
- برای اداره امور غذایی عادی افسران بدست خودشان همه گونه مساعدت خواهد شد
- ماده ۴۵ -** گذشته از افسران و هم‌ردیفان با سایر اسیران جنگی با احترامات مربوط به درجه و سن آنها رفتار خواهد شد .
- برای اداره امور غذای عادی اسیران بدست خودشان همه گونه مساعدت بعمل خواهد آمد .

## فصل هشتم

### انتقال اسیران جنگی پس از ورود به بازداشتگاه

- ماده ۴۶ -** دولت بازداشت کننده هنگامیکه تصمیم بانتقال اسیران جنگی میگیرد باید منافع خود اسیران را مورد توجه قرار دهد خصوصاً از این نظر که مشکلات اعاده آنها با وطنشان مزید نشود .
- انتقال اسیران جنگی همواره با انسانیت و با وضعی صورت خواهد گرفت که بدتر از وضع انتقال سربازان دولت بازداشت کننده نباشد . همواره وضع آب و هوای معتاد اسیران جنگی در نظر گرفته خواهد شد و در هیچ موردی شرایط انتقال نباید برای سلامت اسیران جنگی مضر باشد .
- دولت بازداشت کننده برای اسیران جنگی در حین انتقال آب مشروب و غذای

کافی جهت حفظ سلامت آنان و همچنین ملبوس و منزل و پرستاری های طبی لازم را تهیه خواهد کرد. کلیه احتیاطات مفید را خصوصاً در صورت مسافرت با کشتی یا با هواپیما بمنظور امنیت آنان در حین انتقال بعمل خواهد آورد و صورت کامل اسیران انتقالی را قبل از حرکت آنها تنظیم خواهد نمود.

**ماده ۴۷** - اسیران جنگی بیمار یا مجروح مادام که معالجه آنها بواسطه مسافرت لطمه می بیند نباید انتقال یابند مگر آنکه انتقال آنها از لحاظ رعایت امنیت آنها ضرورت حتمی داشته باشد.

چنانچه جبهه جنگ ببازداشتگاهی نزدیک شود اسیران جنگی آن بازداشتگاه را فقط در صورتی میتوان بمحل دیگر انتقال داد که انتقال آنها با امنیت کامل انجام گیرد و یا در صورتیکه خطر توقف آنها در بازداشتگاه بیش از خطرات انتقال باشد.

**ماده ۴۸** - اسیران جنگی در صورت انتقال باید رسماً از حرکت خود و همچنین از نشانی جدید پستی خود مطلع شوند. این اطلاع باید قبلاً با فرصت کافی بآنها داده شود که بتوانند اثاث خود را جمع کنند و خانواده خود را مطلع سازند.

اسیران جنگی اجازه خواهند داشت که اشیاء شخصی و مکانات و بسته هائیرا که به نشانی ایشان وارد شده با خود ببرند. وزن این اشیاء را ممکن است در صورتیکه اوضاع و احوال انتقال ایجاب کند بمقداری عادلانه که بکنفر اسیر میتواند با خود حمل کند محدود ساخت ولی در هیچ حال وزن مجاز بیش از بیست و پنج کیلو نخواهد بود.

مکانات و بسته هائی که به نشانی بازداشتگاه سابق برای اسیران جنگی فرستاده شود بدون تأخیر بمحل جدید آنان فرستاده خواهد شد. فرمانده بازداشتگاه با موافقت معتمد میتواند ترتیب لازم را برای خلع اموال مشترك اسیران جنگی انائی که اسیران

مزبور نتوانند بعلت محدودیت مذکور در بند دوم این ماده با خود ببرند بدهد .  
 هزینه این انتقالها بعهدہ دولت بازداشت کننده خواهد بود .

### بخش سوم

### کار اسیران جنگی

**ماده ۴۹** - دولت بازداشت کننده میتواند اسیران جنگی سالم را با رعایت سن و جنس و درجه و استعداد جسمانی آنها بعنوان کارگر بکار گمارد مخصوصاً از لحاظ اینکه آنها را در حال سلامت جسمانی و روحانی نگاهدارد .

افسران جزء را که اسیر جنگی باشند نمیتوان جز بکارهای نظارتی بکارهای دیگر مجبور ساخت . کسانی که بکارهای نظارتی گماشته نشوند میتوانند کار دیگری که مناسب حالشان باشد بخواهند و آنکار تا حدود امکان برای آنان تهیه خواهد شد . چنانچه افسران و همدیفان کاری مناسب حال خود بخواهند آن کار تا حدود امکان برای آنان تهیه خواهد شد ولی در هیچ حالی نمیتوان آنها را بکار وادار کرد .  
**ماده ۵۰** - اسیران جنگی گذشته از کارهای مربوط با اداره و تنظیم و نگاهداری بازداشتگاه خودشان نباید بکار دیگری جزء کارهای مربوط بانواع مشروح زیر وادار شوند .

### الف - کشاورزی

**ب** - صنایع استحصالی یا استخراجی یا کارخانه ای باستثنای صنایع فلزی و میکانیکی و شیمیائی و کارهای فواید عامه و ساختمان ابنیه که جنبه نظامی داشته باشد یا برای مقاصد نظامی ساخته شود .

**ج** - حمل و نقل و بارگیری و باراندازی که جنبه یا مقصد نظامی نداشته باشد .

**د** - فعالیت های بازرگانی یا هنری .

۵ - خدمات خانگی .

۹ - خدمات عمومی که جنبه یا مقصد نظامی نداشته باشد .

در صورت تخلف از مقررات بالا اسیران جنگی مجاز خواهند بود از حق شکایتی که طبق ماده ۷۸ دارند استفاده نمایند .

ماده ۵۱ - اسیران جنگی باید از شرایط کار مناسب خصوصاً از حیث غذا و منزل و پوشاک و لوازم کار بهره مند شوند . شرایط مزبور نباید کمتر از شرایطی باشد که دربارهٔ اتباع دولت بازداشت کننده‌ای که بهمان کارها اشتغال دارند معمول است . بعلاوه وضع آب و هوا نیز باید رعایت شود .

دولت بازداشت کننده که کار اسیران جنگی را مورد استفاده قرار میدهد مراقبت خواهد کرد که در نواحی که اسیران مزبور کار میکنند قوانین ملی مربوط بحمايت کار و مخصوصاً آئین نامه های مربوطه بتأمین کارگران اجرا گردد .

باسیران جنگی باید تعلیمات و وسایل حفاظی مربوط بکاری که باید انجام دهند داده شود و نظیر همان تعلیمات و وسایل حفاظی باشد که با اتباع دولت بازداشت کننده داده میشود .

باقید شروط مقررات مذکور در ماده ۵۲ اسیران جنگی را ممکن است مشمول خطرات عادی کارگران کشوری قرار داد .

در هیچ موردی نباید شرایط کار را بوسیله اقدامات انتظامی سخت تراز معمول ساخت .

ماده ۵۳ - هیچ اسیر جنگی را نمیتوان در کارهایی که جنبه ناسالم یا خطرناک دارند بخدمت گماشت مگر آنکه اسیری داوطلبانه حاضر شود .

هیچ اسیر جنگی را نمیتوان بکاری که برای يك فرد نیروهای مسلح دولت

بازداشت کننده تحقیر آمیز باشد گماشت .

جمع آوری مین یا آلات دیگر نظیر آن جزو کارهای خطرناک محسوب است.  
**ماده ۵۳ -** مدت کار روزانه اسیران جنگی باضافه مدت ایاب و ذهاب بمحل کار نباید زیاد باشد و در هر حال نباید از مدت کار گران غیر نظامی اتباع دولت بازداشت کننده که در همان محل و بهمان کار اشتغال دارند زیادتر باشد .

در وسط کار روزانه باید اجباراً لااقل یکساعت استراحت بکار گران داده شود.  
 چنانچه مدت استراحت کار گران تبعه دولت بازداشت کننده بیشتر باشد اسیران جنگی نیز همان مدت استراحت خواهند داشت . بعلاوه در هر هفته بیست و چهار ساعت متوالی تعطیل خواهند داشت و تعطیل هفتگی مرخصی روز یکشنبه یا هر روز تعطیل دیگری که در کشور اسیران جنگی معمول است خواهد بود همچنین هر کارگری که یکسال کار کرده باشد هشت روز متوالی مرخصی خواهد داشت و فوق العاده او در این مدت پرداخت خواهد شد .

اگر طرز کار معموله از نوع کار قطعات معینه ماشین آلات باشد طرز مزبور نباید موجب افزایش مدت کار گردد .

**ماده ۵۴ -** فوق العاده کار که با اسیران جنگی تعلق میگیرد برطبق مقررات ماده ۶۲ این قرارداد معین خواهد شد .

اسیران جنگی که دچار سوانح کار شوند و یا در حین کار یا بعلت کار بیمار گردند تحت معالجات لازم قرار خواهند گرفت . بعلاوه دولت بازداشت کننده يك گواهی نامه پزشکی بآنان خواهد داد تا برای استیفای حقوق خود بدولت متبوع خویش ارائه نمایند . دولت بازداشت کننده يك نسخه از گواهینامه مزبور را بآژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۲ ارسال خواهد داشت .



**ماده ۵۵ -** در فواصل معین و یا لا اقل ماهی یکبار استعداد کار اسیران جنگی بوسیله معاینه‌های طبی بررسی خواهد شد. در معاینه‌های مزبور باید بلاخص نوع کاری که اسیران جنگی باید انجام دهند در نظر گرفته شود.

چنانچه يك اسیر جنگی خود را قادر بکار نداند مجاز خواهد بود برای معاینه بمقامات پزشکی بازداشتگاه خود مراجعه کند و پزشکان میتوانند توصیه نمایند که اسیرانی که بعقیده ایشان قادر بکار نیستند از کار معاف شوند.

**ماده ۵۶ -** طرز تشکیلات دسته‌های کار نظیر تشکیلات بازداشتگاههای اسیران جنگی خواهد بود.

هر دسته تحت نظریک بازداشتگاه اسیران جنگی بوده و از نظر اداری تابع آن خواهد بود. مقامات نظامی و فرمانده بازداشتگاه مزبور تحت نظارت دولت خود مسئول رعایت مقررات این قرارداد در دسته کار خواهند بود.

فرمانده بازداشتگاه صورت دسته‌های کار بازداشتگاه خود را منظمأ تهیه و به نمایندگان دولت حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا به سایر دستگاههای کمک باسیران جنگی که بازداشتگاه را معاینه نمایند تسلیم خواهد کرد.

**ماده ۵۷ -** معامله با اسیران جنگی که بحساب اشخاص عادی کار کنند ولو آنکه این اشخاص حفاظت و حمایت آنانرا بمسئولیت خود تأمین نموده باشند باید لا اقل مساوی با معامله‌ای باشد که بموجب این قرارداد پیش‌بینی شده است. دولت بازداشت‌کننده و مقامات نظامی و فرمانده بازداشتگاه این قبیل اسیران جنگی عهده دار مسئولیت کامل نگاه‌داری و پرستاری و پرداخت فوق‌العاده کار و معامله با اسیران جنگی مزبور خواهند بود.

اسیران جنگی مذکور حق خواهند داشت تماس خود را با معتمدین بازداشتگاه

خود حفظ کنند .

### بخش چهارم

#### منابع مالی اسیران جنگی

**ماده ۵۸** - دولت بازداشت کننده بمحض شروع مخاصمات و تا زمانیکه قرار لازم در این باب با دولت حامی بدهد میتواند حداکثر وجهی را که اسیران جنگی میتوانند نقداً یا شبیه به نقد با خود داشته باشند معین کند . هر مقدار مازادی که مشروعاً در تملک آنان باشد و مأخوذ یا ضبط شده و همچنین هر پولی که خودشان بسپارند بحساب آنان سپرده خواهد شد و نباید بدون موافقت خود آنها بیول دیگری تبدیل شود .

موقعی که اسیران جنگی اجازه یابند از خارج بازداشتگاه خرید کنند یا مزد خدمتی بدهند پرداختهای مربوطه بتوسط خود اسیران جنگی یا بوسیله اداره بازداشتگاهها صورت خواهد گرفت و اداره نامبرده وجوه پرداختی را به بدهکار حساب اسیران ذینفع منظور خواهد داشت . دولت بازداشت کننده مقررات مربوط باین موضوع را وضع خواهد کرد .

**ماده ۵۹** - وجوهی که بیول دولت بازداشت کننده طبق ماده ۱۸ از اسیران جنگی در موقع دستگیری آنان مأخوذ شود طبق مفاد ماده ۶۴ این قرارداد به بستانکار حساب هر کدام منظور خواهد شد .

همچنین وجوه حاصله از تسعیر سایر نقودی که در همان موقع از اسیران جنگی اخذ شود نیز به بستانکار حساب منظور خواهد شد .

**ماده ۶۰** - دولت بازداشت کننده به کلیه اسیران جنگی پیش پرداختی بابت حقوق ماهانه خواهد کرد که میزان آن عبارت از مبالغ مشروح ذیل تسعیراً بیول

کشور باز اشته کنند خواه بود .

طبقه ۱ - اسیرانی که درجه آنها کمتر از سر جوخه باشد : هشت فرانک سویس .

طبقه ۲ - سر جوخه و افسران جزء دیگر یا اسیران همدرجه آنان : د اзде

فرانک سویس .

طبقه ۳ - افسران درجه سروان یا اسیران همدرجه آنان : پنجاه فرانک سویس .

طبقه ۴ - سرگرد و سرتیگ و ۱ یا ۲ اسیران همدرجه آنان : شصت فرانک سویس .

طبقه ۵ - افسران ارشد یا اسیران همدرجه آنان : هفتاد و پنج فرانک سویس .

معهدنا دولت های متخاصم ذیمنفع میتوانند رقم پیش پرداختهای حقوق اسیران

جنگی طبقات مختلف را که در بالا شرح داده شده بموجب موافقتنامه های اختصاصی

تغییر دهند .

بعلاوه در صورتیکه مبالغ مذکور در بند بالا نسبت به حقوق پرداختی باعضای

نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده زیاد باشد یا در صورتیکه بهر علت دیگری

موجب زحمت مهمی برای دولت مزبور گردد دولت بازداشت کننده میتواند تا زمان عقد

موافقتنامه مخصوص با دولت متبوع اسیران جنگی درباره تغییر مبالغ فوق اقدامات ذیل

را بعمل آورد :

**الف** - حساب اسیران جنگی را کماکان با مبالغ بالا بستانکار نماید .

ب - مبالغ برداشتی از پیش پرداخت حقوق را که برای مصرف اسیران جنگی

باختیار آنان گذاشته میشود موقتاً با رقام معتدلی محدود سازد ولی در مورد اسیران

طبقه اول مبالغ مزبور نباید هیچوقت از مبالغی که دولت بازداشت کننده به اعضاء

نیروهای مسلح خود میپردازد کمتر باشد .

علل این محدودیت باید بلافاصله بدولت حامی اطلاع داده شود .

**ماده ۶۱ -** دولت بازداشت کننده وجوهی را که دولت متبوع اسیران جنگی بعنوان متمم حقوق برای آنان بفرستد قبول خواهد کرد مشروط باینکه مبالغ مزبور برای کلیه اسیران جنگی يك طبقه متساوی باشد و بکلیه اسیران متبوع آن دولت از آن طبقه داده شود و بمحض امکان به بستانکار حساب شخصی اسیران جنگی طبق مفاد ماده ۶۴ منظور گردد. ارسال وجوه متمم مزبور هیچیک از تعهداتی را که بموجب این قرارداد برعهده دولت بازداشت کننده است اسقاط نخواهد کرد.

**ماده ۶۲ -** اسیران جنگی مستقیماً از مقامات بازداشت کننده فوق العاده عادلانه‌ای بابت کار دریافت خواهند داشت و میزان آن توسط دولت مزبور تعیین خواهد شد ولی در هر حال از ربع فرانک سوئیس بابت هر روز کامل کار کمتر نخواهد بود. دولت بازداشت کننده میزان فوق العاده کار روزانه را که تعیین میکند به اسیران جنگی و همچنین بتوسط دولت حامی بدولت متبوع آنان اطلاع خواهد داد.

فوق العاده کار توسط مقامات بازداشت کننده به اسیران جنگی که بطور دائم بمشاغل یا کارهای دستی مربوط باداره و تنظیمات داخلی و نگاهداری بازداشتگاه و همچنین با اسیران جنگی که برای اجرای وظایف روحانی یا بهداری بنفع همقطاران خود گماشته میشوند نیز تأدیه خواهد گردید.

فوق العاده کار معتمد و معاونین و احياناً مشاورین او از صندوق سود فروشگاه برداشت خواهد شد. میزان آن توسط معتمد مزبور معلوم و بتصویب فرمانده بازداشتگاه خواهد رسید چنانچه چنین صندوقی موجود نباشد مقامات بازداشت کننده فوق العاده کار عادلانه‌ای با اسیران مزبور تأدیه خواهد کرد.

**ماده ۶۳ -** اسیران جنگی مجازند وجوهی را که افراداً یا اجتماعاً بر ایشان

میرسد دریافت دارند .

هر اسیر جنگی حق دارد از موجودی بستانکار حساب خود به ترتیب مذکور در ماده ذیل در حدودی که دولت بازداشت کننده معین نموده استفاده کند و دولت مزبور باید درخواست های پرداختی را که بدین طریق میشود اجراء نماید . اسیران جنگی اجازه خواهند داشت با رعایت محدودیت های مالی یا پولی که ضرورت اساسی آنها را دولت بازداشت کننده لازم بداند حواله هائی بخارجه بدهند . در اینصورت دولت بازداشت کننده بالاخص با حوالجاتی که اسیران جنگی برای اشخاص تحت تکفل خود میفرستند موافقت خواهد کرد .

در حال اسیران جنگی میتوانند با موافقت دولت متبوع خود پرداختهائی در کشور خود به ترتیب ذیل بنمایند :

دولت بازداشت کننده بتوسط دولت حامی اعلامیه ای حاوی کلیه اطلاعات مفیده درباره صادر کننده حواله و گیرنده آن با ذکر مبلغ بیول دولت بازداشت کننده برای دولت متبوع اسیر جنگی ارسال خواهد داشت . اعلامیه مزبور باید بامضای اسیر ذیربط و امضای فرمانده بازداشتگاه باشد . دولت بازداشت کننده آن مبلغ را بمدیون حساب اسیر جنگی خواهد برد . مبالغی که بدین طریق حواله میشود توسط دولت بازداشت کننده به بستانکار حساب دولت متبوع اسیران جنگی منظور خواهد شد .

دولت بازداشت کننده میتواند برای اجرای مقررات بالا بآئین نامه نمونه که در پیوست شماره ۵ این قرارداد نوشته شده مراجعه نماید .

ماده ۶۴ - دولت بازداشت کننده برای هر اسیر جنگی حسابی که لااقل دارای مندرجات ذیل باشد نگاه خواهد داشت :

۱ - مطالبات اسیر جنگی و مبالغی که بابت پیش پرداخت حقوق و فوق العاده کار یا هر عنوان دیگری دریافت نموده. مبالغی که از اسیر جنگی بپول دولت بازداشت کننده مأخوذ شده مبالغی که از اسیر جنگی مأخوذ و بر حسب تقاضای خود او بپول دولت بازداشت کننده تسعیر شده است .

۲ - مبالغی که نقداً یا نظیر نقدی با اسیر جنگی پرداخت شده - پرداختهائی که بر حسب تقاضای او بحساب او بعمل آمده - مبالغی که طبق بند سوم ماده قبل بخارج حواله شده .

**ماده ۶۵ -** هر رقمی که بحساب يك اسیر جنگی درج میشود باید توسط خود او یا توسط معتمدی که بنام او عمل و اقدام مینماید امضاء یا پاراف شود .  
اسیران جنگی در هر زمان تسهیلات کافی خواهند داشت که بحساب خود مراجعه کنند و رونوشتی از آن دریافت نمایند . حساب ممکن است توسط نمایندگان دولت حامی در مواقعی که ببازداشت گاه سرکشی میکنند رسیدگی شود .

موقعی که اسیران جنگی از بازداشتگاهی ببازداشتگاه دیگر انتقال می یابند حساب آنان نیز باید ببازداشتگاه جدید منتقل شود . موقعی که اسیران جنگی از يك دولت بازداشت کننده بدولت دیگری انتقال می یابند آن قسمت از وجوه آنان که بپول دولت بازداشت کننده نباشد نیز منتقل خواهد شد و نسبت بسایر مبالغی که در بستانکار حسابشان مانده باشد گواهی نامه ای بآنان تسلیم خواهد گردید .  
دولت های متخاصم ذیربط میتوانند بین خود ترتیبی بدهند که در فواصل معین صورت حسابهای اسیران جنگی را بوسیله دولت حامی برای یگدیگر ارسال دارند .

**ماده ۶۶ -** وقتی که اسارت اسیر جنگی از طریق آزادی یا اعاده به میهن خاتمه

یابد دولت بازداشت کننده گواهی نامه‌ای بامضای یکنفر افسر مسئول مبنی بر تصدیق موجودی بستانکار او در پایان اسارت باو تسلیم خواهد کرد. بعلاوه دولت بازداشت کننده صورتهائی حاوی کلیه اطلاعات مربوط باسیرانی که اسارت آنان بواسطه اعاده بمیهن - آزادی - فرار - فوت یا بهرنحو دیگر خاتمه یافته یا گواهی موجودیهای بستانکار حساب آنان بوسیله دولت حامی برای دولت متبوع آنان خواهد فرستاد. هر برگ از صورتهای مزبور باید توسط یکنفر نماینده مجاز دولت بازداشت کننده گواهی شده باشد.

دولتهای ذیربط میتوانند تمام یا قسمتی از مقررات بالا را بموجب موافقتنامه مخصوصی تغییر دهند.

دولت متبوع اسیر جنگی مسئول اقدام در تصفیه موجودی بستانکاری خواهد بود که دولت بازداشت کننده در پایان اسارت بوی بدهکار است.

**ماده ۶۷ -** پیش پرداختهائی که طبق ماده ۶۰ از محل حقوق به اسیران جنگی پرداخت میشود در حکم آن تلقی خواهد شد که توسط دولت متبوعه اسیران مزبور تأدیبه شده است. نسبت به پیش پرداختهائی مزبور بانضمام کلیه پرداختهائی که توسط آن دولت بموجب بند سوم از ماده ۶۳ و ماده ۶۸ بعمل میآید در پایان جنگ بین دولتهای مربوطه قرارهای لازم داده خواهد شد.

**ماده ۶۸ -** هر گونه درخواست فوق العاده غرامت که توسط یکی از اسیران جنگی بعلت سانه یا معلولیت دیگری ناشی از کار بعمل آید بتوسط دولت حامی بدولت متبوع او ابلاغ خواهد شد.

در هر حال دولت بازداشت کننده بر طبق ماده ۵۴ گواهی نامه‌ای مبنی بر گواهی نوع زخم یا معلولیت و اوضاع و احوال وقوع آن و اطلاعات مربوط به پرستاریهای

طبی یا بستری شدن در بیمارستان که درباره آن اسیر بعمل آمده است بوی خواهد داد .  
این گواهی نامه باید با امضای افسر مسئول دولت بازداشت کننده برسد و توضیحات طبی باید توسط طبیب بهداری ارتش گواهی شود .

دولت بازداشت کننده هر گونه درخواست غرامتی را که از یک نفر اسیر جنگی بابت لوازم شخصی و نقدینه یا اشیاء قیمتی که بموجب ماده ۱۸ از وی اخذ شده و هنگام اعاده او بمیهن خویش بوی مسترد نگردیده باشد و همچنین هر گونه درخواست غرامت مربوط به فقدان چیزی که اسیر تقصیر آنرا منسوب به دولت بازداشت کننده یا یکی از عمال آن بداند بدولت متبوع او ابلاغ خواهد کرد . بالعکس دولت بازداشت کننده باید لوازم شخصی را که اسیر جنگی در مدت اسارت لازم دارد بهزینه خود تعویض نماید در هر حال دولت بازداشت کننده گواهی نامه ای با امضای افسر مسئول حاوی کلیه اطلاعات مفیده با اسیر جنگی خواهد داد که معلوم نماید بچه جهت لوازم و نقدینه یا اشیاء قیمتی مزبور با و مسترد نشده است نسخه ثانی این گواهی نامه به توسط آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۳ برای دولت متبوع اسیر ارسال خواهد شد .

### بخش پنجم

### روابط اسیران جنگی با خارج

ماده ۶۹ - دولت بازداشت کننده بمحض اینکه اسیران جنگی بدستش افتند باید اقداماتی را که برای اجرای این قرارداد پیش بینی کرده با اسیران جنگی اطلاع دهد و بوسیله دولت حامی با اطلاع دولت متبوع آنان نیز برساند . همچنین هر تغییر را که در اقدامات مزبور داده شود اطلاع خواهد داد .

ماده ۷۰ - هر اسیر جنگی بمحض اینکه با اسارت درآمد یا منتهی يك هفته



بعد از ورود به بازداشتگاه و لو بازداشتگاه عبوری و همچنین در صورت بیماری یا انتقال به بیمارستان یا بازداشتگاه دیگری باید بتواند کارتی که در صورت امکان مطابق نمونه پیوست این قرارداد باشد مستقیماً به خانواده خود و همچنین به آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۳ ارسال و آنها را از اسارت و نشانی و وضع سلامت خود مستحضر سازد.

این کارتها با کمال سرعت ممکنه ارسال خواهد شد و نباید دچار هیچگونه تأخیری شوند.

ماده ۷۱ - اسیران جنگی مجازند که کارت و نامه دریافت و ارسال کنند. چنانچه دولت بازداشت کننده معتقد باشد که لازمست مکاتبات مزبور محدود شود لاقلاً باید هر ماه اجازه ارسال دو نامه و چهار کارت که حتی المقدور طبق نمونه های پیوست این قرارداد باشد بدهد (کارتهای مذکور در ماده ۷۰ جزو این تعداد نیست). محدودیت های دیگری نمیتوان بر قرار ساخت مگر آنکه دولت حامی بملاحظه مشکلاتی که برای دولت دستگیر کننده در استخدام عده کافی مترجم خوب جهت اجرای سانسور موجود باشد محدودیت های مزبور را بخیر و صلاح خود اسیران تشخیص دهد.

در صورتیکه بنا باشد نامه های وارده بعنوان اسیران جنگی محدود شود تصمیم آنرا فقط دولت متبوع آنان احیاناً بنا بر تقاضای دولت بازداشت کننده باید اتخاذ نماید کارتها و نامه ها باید توسط سریعترین وسائلی که دولت بازداشت کننده دارد حمل شود و نباید آنها را برای مقاصد انضباطی نگاهداشت یا بتأخیر انداخت.

اسیران جنگی که مدتی از خانواده خود بی خبر مانده باشند یا وصول و ارسال خبر برای آنها از طریق عادی غیر مقدور باشد و آنگاه که با خانواده خود بعد

مسافت فوق العاده دارند اجازه خواهند یافت تلگرافاتی بکسان خود بفرستند. وجه این قبیل تلگرافات به بدهکار حساب آنان نزد دولت بازداشت کننده منظور یا از محل پولی که موجود دارند پرداخت خواهد شد همچنین اسیران در مقام فوریت میتوانند ازین قاعده استفاده کنند.

بطور کلی مکاتبات اسیران جنگی بزبان مادری خودشان تحریر خواهد یافت و دولتهای متخاصم میتوانند السنه دیگری را هم مجاز نمایند.

کیسه های حاوی پست اسیران جنگی بدقت مهر و موم خواهد شد و برچسبی خواهد خورد که محتویات آنها را بطور وضوح معلوم کند آنوقت بدفاتر پست مقصد ارسال خواهد گردید.

ماده ۷۲ - اسیران جنگی اجازه خواهند داشت که بوسیله پست یا هر وسیله دیگری امانات انفرادی یا دسته جمعی دریافت دارند که منجمله حاوی مواد غذایی لباس دارو و اشیاء مخصوص رفع احتیاجات مذهبی و مطالعاتی و اوقات بیکاری آنان از قبیل کتاب و لوازم مذهبی ادوات علمی و فرمول امتحانات و آلات موسیقی و لوازم ورزش و اشیائی باشد که اسیران بوسیله آن بتوانند مطالعات خود را ادامه دهند یا فعالیت هنری نمایند.

این قبیل مرسولات بهیچوجه دولت بازداشت کننده را از تعهداتی که بموجب این قرارداد بر عهده دارد معاف نخواهد ساخت.

تنها محدودیتی که ممکن است در مورد این قبیل مرسولات قائل شد محدودیتهائی است که دولت حامی برای خیر و صلاح خود اسیران جنگی پیشنهاد کند و یا کمیته بین المللی صلیب سرخ و هر دستگاه دیگری که با اسیران جنگی کمک میکند بعلت ترا کم وسائل نقلیه و ارتباطات فقط از لحاظ حمل امانات محدودیت هائی پیشنهاد نماید.

طرز ارسال امانات شخصی یا دسته جمعی در صورت لزوم بموجب موافقتنامه های مخصوص بین دول ذیربط معلوم خواهد شد و این موافقت نامه ها نباید در هیچ حال موجب تأخیر توزیع امانات امدادی اسیران جنگی گردد. امانات خوار و بار و ملبوس نباید محتوی کتاب باشد. اعانات بهداری باید عموماً در بسته های دسته - جمعی ارسال شود.

**ماده ۷۳ -** چنانچه موافقتنامه های مخصوصی بین دول ذیربط راجع بطرز دریافت و توزیع امانات حاوی اعانات دسته جمعی موجود نباشد آئین - نامه مربوط به اعانات دسته جمعی پیوست این قرارداد بموقع اجراء گذاشته خواهد شد.

موافقت نامه های مخصوص مذکور در فوق بهیچوجه نباید حق معتمد را از حیث تحویل گرفتن اعانات دسته جمعی اسیران جنگی و تقسیم و صرف آنها بخیر و صلاح اسیران محدود سازد.

همچنین موافقتنامه های مزبور نباید حقی را که نمایندگان دول حامی و کمیته بین المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه دیگر کمک با اسیران جنگی از حیث عهده داری ایصال امانات دسته جمعی و بررسی در تقسیم آن بین گیرندگان دارند محدود سازد.

**ماده ۷۴ -** کلیه امانات حاوی اعانات جهت اسیران جنگی از هر گونه حقوق ورودی و گمرک و غیره معاف خواهند بود.

مکاتبات و امانات حاوی اعانات و امانات نقدی مجاز که بعنوان اسیران جنگی فرستاده شود یا توسط آنها بوسیله پست خواه مستقیماً و خواه بتوسط دفاتر اطلاعات مذکور در ماده ۱۲۳ ارسال گردد از هر گونه عوارض پستی چه در کشور های مبدأ و مقصد و چه در کشور های عرض راه معاف خواهد بود.

کرایه حمل امانات حاوی اعانت بمقصد اسیران جنگی که حمل آن بعلت وزن یا هر علت دیگری بوسیله پست مقدور نباشد در تمام اراضی که تحت نظارت دولت بازداشت کننده است بعهد آن دولت خواهد بود. دولت‌های عضو این قرارداد هزینه های مزبور را در قلمرو خود تحمل خواهند کرد.

در صورت فقدان موافقت نامه های مخصوص بین دولت‌های ذیربط هزینه های ناشیه از حمل این قبیل امانات که مشمول معافیت های مذکور در فوق نباشد بعهد فرستنده خواهد بود.

دولت‌های معظمه متعاهد سعی خواهند کرد مخارج تلگرافاتی که اسیران جنگی محابره میکنند یا دریافت مینمایند حتی الامکان تخفیف یابد.

**ماده ۷۵ -** در صورتیکه عملیات جنگی مانع از آن باشد که دول ذیربط تعهداتی را که از حیث تأمین حمل و نقل امانات مذکور در مواد ۷۰ و ۷۱ و ۷۲ و ۷۷ بر عهده دارند ایفا نمایند دول حامی مربوطه و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه دیگری که مورد قبول متخصصین باشد میتواند حمل امانات را با وسائل مناسب (واگن - کامیون - کشتی - هواپیما و غیره) عهده‌دار گردند.

**ماده ۷۶ -** سانسورنامه‌های واصله جهت اسیران جنگی یا نامه‌های صادره آنان باید در کوتاهترین مدت ممکنه بعمل آید و فقط باید توسط دولت فرستنده و دولت گیرنده صورت گیرد هر یک از این دو دولت نمیتوانند يك نامه را بیش از یکبار سانسور کنند.

بازرسی امانات اسیران جنگی نباید طوری صورت گیرد که حفظ و نگاهداری مواد غذایی محتوی آنها را مشکل سازد. این بازرسی در غیرمورد کتاب یا نوشته در حضور گیرنده امانت یا یکی از رفقای او که رسماً نمایندگی او را داشته باشد صورت

خواهد گرفت. تسلیم امانات انفرادی یا دسته جمعی باسیران نباید بهانه مشکلات سیانسور بتأخیر افتد.

هر گونه قدغن ارسال مراسلات که توسط دولت های متخاصم بععلل نظامی یا سیاسی مقرر شود فقط جنبه موقتی خواهد داشت و مدت آن حتی الاطلاق کوتاه خواهد بود.

**ماده ۷۷** - دولتهای بازداشت کننده همه گونه تسهیلات فراهم خواهند آورد که اوراق و اسناد وارده بعنوان اسیران جنگی یا صادره توسط آنان خصوصاً و کالتنامه و وصیت نامه بتوسط دولت حامی یا آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۳ بمقصد برسد.

در همه احوال دول بازداشت کننده در تنظیم این قبیل اسناد برای اسیران جنگی تسهیلات لازم فراهم خواهند کرد و بالاخص به آنان اجازه خواهند داد که با یک نفر حقوقدان مشورت نمایند و اقدامات لازم بعمل خواهند آورد که صحت امضای اسیران بگواهی برسد.

### بخش ششم

## روابط اسیران جنگی با مقامات رسمی

### فصل اول

## شکایت اسیران جنگی بعات کیفیات اسارت

**ماده ۷۸** - اسیران جنگی حق دارند نسبت بکیفیات اسارت که در حق آنان معمول است بمقامات نظامی که آنها را اسیر کرده اند عرض حال بدهند.

همچنین بدون هیچگونه محدودیتی حق دارند خواه بوسیله معتمد خود و خواه چنانچه لازم بدانند مستقیماً بنمایندگان دول حامی مراجعه و موارد شکایت

خود را نسبت به کیفیات اسارت خویش ابراز نمایند .

عرضحال ها و شکایات مزبور را نباید محدود کرد و یا جزو سهمیه مکاتبات موضوع ماده ۷۱ شمرد .

عرضحال ها و شکایات باید فوراً بمقصد برسد و نباید موجب هیچگونه تنبیه شاکبی شود و لو آنکه بی اساسی آن معلوم گردد .

معمدین میتوانند در فواصل معین گزارشهایی راجع به وضع بازداشتگاه ها و احتیاجات اسیران جنگی به نمایندگان دول حامی ارسال دارند .

### فصل دوم

#### نمایندگان اسیران جنگی

ماده ۷۹ - در کلیه اماکنی که اسیران جنگی اقامت دارند بااستثنای اماکن افسران هر ششماه یک مرتبه اسیران جنگی آزادانه و با رأی مخفی معمدینی انتخاب خواهند کرد که نمایندگان آنان را نزد مقامات نظامی و دولت های حامی و کمیته بین المللی صلیب سرخ و هر دستگاه تعاونی دیگری داشته باشد . معمدین پس از ششماه قابل تجدید انتخابند .

در بازداشتگاه های افسران و همردیفان یا در بازداشتگاه های مختلط ارشد افسران اسیر با رعایت قدمت توقف در درجه معمدم بازداشتگاه خواهد بود . در بازداشتگاه های افسران یک یا چند نفر مشاور که از بین افسران انتخاب میشوند اورا معاونت خواهند کرد در بازداشتگاه های مختلط معاونین توسط اسیران جنگی غیر افسر و از بین خودشان انتخاب خواهد شد .

در اردو گاههای کار اسیران جنگی افسران اسیر جنگی که از همان ملیت اسیران مزبور باشند برای انجام آن قسمت از وظایف اداری اردو گاه که بمعهد اسیران جنگی است منصوب خواهند شد .

این افسران ممکن است علاوه بر آن بسمت معتمد اسیران جنگی نیز طبق مفاد بند اول این ماده تعیین شوند. در این صورت معاونین معتمد از بین اسیران جنگی غیر افسر انتخاب خواهند شد.

هر معتمدی که انتخاب میشود باید قبل از شروع بکار مورد تصویب دولت بازداشت کننده قرار گیرد. چنانچه دولت بازداشت کننده از قبول یک نفر اسیر جنگی که بتوسط رفیقان اسارت خویش بسمت معتمد انتخاب شده امتناع ورزد باید علل امتناع خود را بدولت حامی اطلاع دهد.

در همه احوال معتمد باید با اسیران جنگی که نمایندگی آنان را بعهده دارد دارای يك ملیت و يك زبان و رسوم و عادات واحد باشند. بنابراین اسیران جنگی که در قسمت های مختلفه يك بازداشتگاه بر حسب ملیت و زبان و عادات خود تقسیم شده اند به نسبت هر قسمت معتمد جداگانه طبق مفاد بند سابق خواهند داشت.

**ماده ۸۰ -** معتمدین باید با سایش جسمانی و روحانی و فکری اسیران جنگی کمک کنند.

مخصوصاً در صورتیکه اسیران جنگی بخواهند بین خود تعاون متقابل تشکیل دهند تشکیلات مزبور قطع نظر از وظایف خاصی که بموجب سایر مقررات بمعتمدین سپرده شده در صلاحیت معتمدین خواهد بود.

معتمدین را نمیتوان صرفاً بعلت وظیفه سرپرستی که بعهده دارند مسئول تخلفات اسیران جنگی قرار داد.

**ماده ۸۱ -** در صورتیکه عهده داری کار دیگری مزاحم انجام وظیفه معتمدین باشد نباید آنها را بهیچ کاری دیگر مجبور ساخت.

معتمدین نمیتوانند معارضینتی را که لازم دارند از بین اسیران انتخاب کنند. همه گونه تسهیلات مادی خصوصاً تا حدی آزادی آمد و شد که برای انجام وظیفه

آنان ضروری است (معاینه دسته‌های کار - دریافت امانات حاوی اعانات و غیره) برای آنان فراهم خواهد گردید .

معمدین مجاز خواهند بود اما کنی را که محل بازداشت اسیران جنگی است معاینه کنند و اسیران جنگی حق خواهند داشت آزادانه با معتمد خود مشورت نمایند برای مکاتبات تلگرافی و پستی با مقامات بازداشت کننده و دول حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و نمایندگان آنها و همچنین با کمیسیونهای مختلط پزشکی و دستگاههای تعاونی دیگری که بکمک اسیران جنگی آمده باشند همه گونه تسهیلات برای معتمدین فراهم خواهد گردید .

معمدین دسته های کار نیز در مورد مکاتبه با معتمد اصلی بازداشتگاهها از همین تسهیلات برخوردار خواهند بود . مکاتبات مزبور محدود نبوده و جزو سهمیه مذکور در ماده ۷۱ شمرده نخواهد شد .

هیچ معتمدی را نباید بجای دیگر منتقل ساخت مگر آنکه فرصت کافی باو داده شود که جانشین خود را با مور جاری واقف سازد .

در صورت عزل یک نفر معتمد باید علل این تصمیم بدولت حامی اطلاع داده شود

## فصل سوم

### تنبیهات جزائی و انتظامی

#### ۱ - مقررات عمومی

ماده ۸۲ - اسیران جنگی مشمول قوانین و آئین نامه ها و احکام عمومی خواهند بود که در نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده مجری است . دولت بازداشت کننده مجاز خواهد بود نسبت به اسیر جنگی که از قوانین و آئین نامه ها و احکام عمومی مزبور تخلف نموده باشد تصمیمات قضائی یا انتظامی اتخاذ نماید ولی هیچگونه



تعقیب یا تنبیهی که مخالف مفاد این ماده باشد مجاز نخواهد بود .  
 چنانچه قوانین و آئین نامه ها و احکام عمومی دولت بازداشت کنندگان ارتکاب  
 اعمالی را توسط اسیر جنگی قابل مجازات بدانند که آن اعمال در صورت ارتکاب اعضای  
 نیروهای مسلح همان دولت قابل مجازات نباشد این قبیل اعمال فقط ممکن است موجب  
 تنبیهات انتظامی گردد .

**ماده ۸۳ -** در صورتیکه تردید حاصل شود که عمل ارتكابی اسیر جنگی  
 مشمول مجازات انتظامی یا مجازات قضائی است دولت بازداشت کننده مراقبت خواهد  
 کرد که مقامات مربوطه کمال اغماض را در قضاوت امر مرعی دارند و تا جایی که  
 ممکن است است تصمیمات انتظامی را بر تعقیب قضائی ترجیح دارند .

**ماده ۸۴ -** تنها دادگاههای نظامی میتوانند اسیر جنگی را دادرسی کنند  
 مگر آنکه قوانین دولت بازداشت کننده مصرحاً بدادگاههای کشوری اجازه داده  
 باشد افراد نیروهای مسلح خود آن دولت را که مرتکب همان عمل خلاف اسیر  
 جنگی شده باشند دادرسی کند .

در هیچ موردی اسیر جنگی نباید در دادگاهی که متضمن تضمینات معموله  
 استقلال و بیطرفی نباشد و بالاخص در دادگاهی که جریان دادرسی آن حقوق و  
 وسائل دفاع را طبق ماده ۱۰۵ تأمین نکند دادرسی شود .

**ماده ۸۵ -** اسیران جنگی که بموجب قوانین دولت بازداشت کننده بعلت  
 اعمالی که قبل از دستگیری خود مرتکب شده اند تحت تعقیب قرار بگیرند مشمول  
 مزایای این قرارداد خواهند بود ولو آنکه محکوم شوند .

**ماده ۸۶ -** هیچ اسیر جنگی را نمیتوان بعلت يك عمل یا يك اتهام بیش از  
 یکبار مجازات کرد .

**ماده ۸۷ -** اسیران جنگی را نمیتوان توسط مقامات نظامی یا دادگاههای دولت

بازداشت کننده جز بمجازاتهاییکه برای همان اعمال مورد اتهام درباره اعضای نیروهای مسلح همان دولت پیش‌بینی شده بمجازات های دیگری محکوم ساخت .  
 دادگاهها ومقامات دولت بازداشت کننده درموقع تعیین مجازات باید این نکته را بوسیعترین وجهی در نظر بگیرند که چون متهم تبعه دولت بازداشت کننده نیست هیچگونه وظیفه وفاداری در قبال آن دولت ندارد و اینکه دراختیار آن دولت است فقط برائت اوضاع و احوالی است که خارج از اختیار شخص او بوده است  
 دادگاهها ومقامات نامبرده مختار خواهند بود که آزادانه مجازاتی را که جهت تخلف اسیر معین است تخفیف دهند و مکلف نخواهند بود حد اقل مجازات معینه جهت تخلف مزبور را اجرا نمایند .

هر گونه مجازات دسته‌جمعی برای اعمال انفرادی و هر گونه تنبیه بدنی و هر گونه حبس دراما کنی که از روشنائی روز محروم باشد و بطور کلی هر گونه شکنجه و قساوت ممنوع است . از این گذشته دولت بازداشت کننده نمیتواند هیچ اسیر جنگی را از درجه خود محروم سازد و یا از حل علامات آن ممانعت نماید .

**ماده ۸۸** - افسران و افسران جزء و سربازان جنگی که مجازات انتظامی یا قضائی میشوند نباید معامله‌ای که با آنها میشود سخت تر از معامله‌ای باشد که با افراد نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده که دارای همان درجه و محکوم بهمان مجازات شده باشند میشود .

اسیران جنگی از جنس اناث نباید درموقع تعیین مجازات به محکومیتی شدیدتر از محکومیت زنان وابسته به نیروهای دولت بازداشت کننده که مرتکب همان جرم شده باشند محکوم شوند یا دردوره اجرای مجازات رفتاری که با آنها میشود شدیدتر از رفتاری باشد که با زنان وابسته به نیروهای آن دولت میشود .

در هیچ حالی اسیران جنگی از جنس اناث نباید درموقع تعیین مجازات به

محکومیتی شدیدتر از محکومیت مردان عضو نیروهای جنگی دولت بازداشت‌کننده که مرتکب همان جرم شده باشند محکوم گردند یا در موقع اجرای مجازات معامله شدیدتری با آنها بشود.

پس از انجام مجازات‌های انتظامی یا قضائی درباره اسیر جنگی که محکومیت یافته باشد نباید رفتاری که با او میشود با رفتاری که با سایرین میشود متفاوت باشد،

## ۲ - مجازات‌های انتظامی

ماده ۸۹ - مجازات‌های انتظامی که در باره اسیران جنگی ممکن است اجراء شود بقرار ذیل است:

- ۱ - جریمه تا میزان پنجاه در صد از مساعده حقوق و فوق‌العاده کار مذکور در مواد ۶۰ و ۶۲ در مدتی که زیاده بررسی روز نباشد.
  - ۲ - حذف مزایائی که علاوه بر مقررات این قرارداد داده میشود.
  - ۳ - بیگاری‌هایی که از دو ساعت در روز تجاوز نکند.
  - ۴ - توقیف.
- مجازات بند ۳ را نمیتوان در باره افسران معمول داشت.
- در هیچ موردی مجازات‌های انتظامی نباید خلاف انسانیت و توأم با خشونت یا متضمن خطر برای سلامت اسیران جنگی باشد.

ماده ۹۰ - مدت يك تنبيه واحد هیچگاه از ۳۰ روز متجاوز نخواهد بود. در موارد جرم انتظامی مدت توقیف احتیاطی که متهم قبل از دادرسی و اعلام مجازات تحمل نموده از مدت محکومیت کسر خواهد شد.

حد اکثری روز فوق نباید تجاوز شود ولو آنکه یک نفر اسیر جنگی بایستی نسبت به چند قضیه اعم از اینکه با هم ارتباط داشته یا بی ارتباط باشند از جنبه انتظامی

جواب بدهد .

بین رأی انتظامی و اجرای آن نباید بیش از یکماه فاصله شود .

چنانچه یکنفر اسیر جنگی محکوم مجدداً بمجازات انتظامی جدیدی محکوم شود در صورتیکه مدت یکی از دو محکومیت مزبور ده روز یا بیشتر باشد باید بین اجرای دو مجازات لا اقل سه روز فاصله قائل گردید .

**ماده ۹۱ -** فرار يك اسیر جنگی در موارد ذیل مقرون بموفقیت شناخته خواهد شد .

۱ - در صورتیکه بنیروهای مسلح دولت متبوع خود یا بنیروهای مسلح يك دولت متحد آن ملحق شود .

۲ - در صورتیکه از اراضی تحت اختیار دولت بازداشت کننده یا دولت متفق آن خارج شود .

۳ - در صورتیکه بیک کشتی تحت پرچم دولت متبوع خود یا يك دولت متحد آن که در آبهای ساحلی دولت بازداشت کننده باشد ملحق شود مشروط باینکه کشتی مزبور تحت امر دولت بازداشت کننده واقع نباشد .

اسیران جنگی که بمصداق این ماده موفق بفرار شوند اگر مجدداً اسیر گردند مشمول هیچگونه مجازاتی برای فرار سابق خود نخواهند بود .

**ماده ۹۲ -** اسیر جنگی که اقدام بفرار کند و قبل از توفیق یافتن بمصداق ماده ۹۱ دستگیر شود نسبت بعمل مزبور و لو در صورت تکرار فقط مشمول يك مجازات انتظامی خواهد بود .

فراری دستگیر شده هر چه زودتر بمقامات نظامی مربوطه تسلیم خواهد گردید .

اسیران جنگی که بر اثر فرار مقرون با عدم موفقیت مجازات شده باشند ممکن

است علی‌رغم بند چهارم از ماده ۸۸ تحت مراقبت مخصوص قراردادده شوند ولی مشروط باینکه مراقبت مزبور بسلامت مزاج آنها صدمه نزند و در بازداشتگاه اسیران جنگی صورت گیرد و متضمن حذف هیچیک از تضمیناتی که بموجب این قرارداد بآنان اعطاء شده نباشد.

**ماده ۹۳** - فرار یا اقدام بفرار و لو در صورت تکرار در مورد اسیر جنگی که بعلت تخلف ارتكابی در حین فرار یا اقدام بفرار بدادگاه احاله شده باشد در حکم علل مشدده شمرده نخواهد شد.

مطابق مدلول ماده ۸۳ تخلفاتی که اسیران جنگی منحصرأ بمنظور تسهیل فرار خود مرتکب شوند و متضمن هیچگونه اعمال خشونت بر علیه اشخاص نباشد خواه تخلف از مقررات مالکیت عمومی یا سرقت بدون قصد نمود و خواه تهیه یا استعمال اوراق جعلی یا پوشیدن لباس کشوری باشد فقط مشمول مجازات های انتظامی خواهند بود.

اسیران جنگی که در فرار یا اقدام بفرار معاونت کرده باشند ازین بابت فقط مشمول يك مجازات انتظامی خواهند بود.

**ماده ۹۴** - چنانچه يك اسیر جنگی فراری دستگیر شود مراتب بر طبق ترتیب مذکور در ماده ۱۲۲ فقط بمنظور اطلاع بدولت متبوع او اعلام خواهد گشت.

**ماده ۹۵** - اسیران جنگی که بخلاف های انتظامی متهمند بانتظار رأی نباید در توقیف احتیاطی نگاهداشته شوند مگر آنکه همین عمل درباره اعضای نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده در مورد خلاف های نظیر آن مجری باشد و یا آنکه منافع عالیة حفظ نظم و انتظام بازداشتگاه چنین توقیفی را ایجاب کند.

در مورد کلیة اسیران جنگی توقیف احتیاطی که در صورت خلاف های انتظامی بعمل میآید به حد اقل تقلیل خواهد یافت و از چهارده روز تجاوز نخواهد کرد.

مقررات مواد ۹۷ و ۹۸ این فصل در باره اسیرانی که بعلت خلاف انتظامی در توقیف احتیاطی هستند اجرا خواهد گردید .

**ماده ۹۶** - اعمال خلاف انتظام مورد بازجوئی فوری قرار خواهد گرفت .

مجازاتهای انتظامی درعین حفظ صلاحیت دادگاه ها و مقامات عالیة نظامی فقط توسط افسری که بسمت فرمانده بازداشتگاه دارای اختیارات انتظامی باشد یا توسط يك افسر مسئول که جانشین او باشد و یا افسری که فرمانده مزبور اختیارات انتظامی خود را بوی تفویض کرده باشد معلوم خواهد شد .

این اختیارات در هیچ حالی نباید به يك اسیر جنگی تفویض یا توسط يك اسیر جنگی اعمال شود .

قبل از صدور حکم مجازات انتظامی باید موارد اتهام بطور دقیق به اسیر جنگی متهم اطلاع و باو اجازه داده شود که عمل خود را توضیح دهد و از خود دفاع نماید. بوی اجازه داده خواهد شد که شهادت شهود خود را باصفا برساند و در صورت لزوم بيك نفر مترجم ذیصلاحیت متوسل گردد - حکم صادره باسیر جنگی و معتمد اعلام خواهد شد .

فرمانده بازداشتگاه باید دفتری برای ثبت مجازات های انتظامی صادره نگاه دارد . دفتر مزبور در اختیار نمایندگان دولت حامی نگاهداشته خواهد شد .

**ماده ۹۷** - اسیران جنگی را در هیچ موردی نباید برای اجرای مجازاتهای انتظامی بمؤسسات تأدیبی (زندان - توقیف گاه نظامی - زندان محکومیت اعمال شاقه و غیره) انتقال داد .

کلیه اماکن مجازاتهای انتظامی باید مطابق شرایط بهداشتی مذکور در ماده ۲۵ باشد. اسیران جنگی که در دوره مجازات بسر میبرند باید قادر باشند که خود را در حال

نظافت طبق مفاد ماده ۲۹ نگاهدارند توقیف گاه افسران و همدیفان از توقیفگاه افسران جزء و افراد جدا خواهد بود .

اسیران جنگی از جنس اناث که در دوره مجازات انتظامی بسر می برند باید در اماکنی متمایز از اماکن مردان توقیف شوند و مستقیماً تحت مراقبت زنان باشند.

**ماده ۹۸ -** اسیران جنگی که بر اثر مجازات انتظامی در توقیفند کماکان از مقررات این قرارداد بهره مند خواهند بود مگر در حدودیکه نفس توقیف مقررات مزبور را غیر قابل اجراء سازد . معهدنا مزایای مواد ۷۸ و ۱۲۶ نباید در هیچ حالی از آنان سلب گردد .

اسیران جنگی را که مجازات انتظامی می یابند نباید از مزایای وابسته بدرجه آنان محروم ساخت . اسیران جنگی که مجازات انتظامی می یابند حق خواهند داشت که ورزش بدنی کنند و لا اقل دو ساعت در هوای آزاد بسر برند .

در صورتیکه تقاضا کنند حق خواهند داشت در معاینه طبی روزانه حاضر شوند پرستار بهائی را که وضع مزاج آنان ایجاب میکند دریافت خواهند داشت و در صورت لزوم به درمانگاه بازداشتگاه یا به بیمارستان منتقل خواهند شد .

همچنین حق خواهند داشت بنویسند و بخوانند و نامه دریافت و ارسال دارند رلی امانات و پولی که برای آنان میرسد پس از پایان مجازات بآنها تسلیم خواهد شد . این قبیل امانات و مرسولات تا پایان مجازات آنان بمعتمد بازداشتگاه سپرده خواهد شد و معتمد مزبور مواد غذایی فاسد شدنی موجود در امانات را به درمانگاه تسلیم خواهد کرد .

### ۳ - تعقیب قضائی

**ماده ۹۹ -** هیچ اسیر جنگی را نمیتوان بواسطه عملی تعقیب یا محکوم

کرد که آن عمل بموجب قوانین دولت بازداشت کننده یا بموجب حقوق بین‌المللی که در تاریخ ارتکاب آن عمل معتبر است مصرحاً ممنوع نباشد.

هیچ فشار روحی یا بدنی نباید بمنظور اعتراف بعمل مورد اتهام باسیر جنگی وارد آید.

هیچ اسیر جنگی را نمیتوان محکوم نمود مگر آنکه وسیله دفاع داشته باشد و یکنفر مدافع ذیصلاحیت باو معاونت کند.

**ماده ۱۰۰ -** درمورد تخلفاتی که طبق قوانین دولت بازداشت کننده مشمول حکم اعدام است باید مراتب هر چه زودتر باسیران جنگی و دولت‌های حامی اطلاع داده شود.

بعدهم هیچگونه تخلفی را نمیتوان بدون موافقت دولت متبوع اسیران با حکم اعدام مجازات کرد.

درباره اسیر جنگی نمیتوان حکم اعدام صادر کرد مگر پس از آنکه توجه دادگاه طبق بند دوم از ماده ۸۷ مخصوصاً باین نکته جلب شده باشد که چون متهم تبعه دولت بازداشت کننده نیست هیچگونه وظیفه وفاداری در قبال آن دولت ندارد و فقط بواسطه عللی خارج از اختیار خود اوست که بدست دولت بازداشت کننده افتاده است.

**ماده ۱۰۱ -** چنانچه درباره يك اسیر جنگی حکم اعدام صادر گردد حکم مزبور از تاریخی که شرح جزئیات آن طبق ماده ۱۰۷ بدولت حامی بنشانی معین برسد تا انقضای لاقبل ششماه نباید بموقع اجراء گذاشته شود.

**ماده ۱۰۲ -** حکم صادره بر علیه اسیر جنگی در صورتی معتبر است که توسط همان محاکم و مطابق همان اصول دادرسی که درباره اشخاص متعلق به نیروهای دولت بازداشت کننده معمول است صادر شده باشد. از آن گذشته اعتبار آن در صورتی است



که مفاد این فصل رعایت گردیده باشد .

**ماده ۱۰۳ -** هر بازپرسی قضائی بر علیه اسیر جنگی باید در کمال سرعتی که اوضاع و احوال اجازه میدهد جریان یابد بطوریکه دادرسی هر چه زودتر بعمل آید . هیچ اسیر جنگی را نمیتوان در توقیف احتیاطی نگاهداشت مگر بمیزانی که درباره اعضای نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده برای نظیر همان تخلفات مجری است و با در صورتیکه امنیت کشور توقیف اسیر را ایجاب کند ولی در هیچ حالی توقیف احتیاطی مزبور نباید از سه ماه تجاوز کند .

مدت توقیف احتیاطی اسیر جنگی از مدت مجازات محرومیت از آزادی اسیر محکوم کسر خواهد گردید از این گذشته در موقع تعیین مجازات هم مدت مزبور در نظر گرفته خواهد شد .

اسیران جنگی در مدت توقیف احتیاطی از مقررات مواد ۹۷ و ۹۸ این فصل بهره مند خواهند بود .

**ماده ۱۰۴ -** در هر موردیکه دولت بازداشت کننده تصمیم به تعقیب قضائی يك اسیر جنگی بگیرد مراتب را هر چه زودتر و لااقل سه هفته قبل از شروع دادرسی بدولت حامی اطلاع خواهد داد . مهلت سه هفته مزبور از تاریخی شروع میشود که اطلاع نامه بدولت حامی به نشانی که دولت مزبور قبلاً بدولت بازداشت کننده اطلاع داده برسد .

اطلاع نامه مزبور حاوی مطالب زیر خواهد بود :

- ۱ - نام و نام خانوادگی اسیر جنگی با ذکر درجه و شماره و تاریخ تولد او و در صورتیکه شغلی داشته باشد با تعیین شغل و حرفه او .
- ۲ - محل توقیف یا بازداشت .

۳ - شرح اتهام یا اتهامات با ذکر مقررات قانونی که درباره آن اتهامات قابل اجرا است .

۴ - تعیین دادگاهی که قضیه را دادرسی خواهد کرد با ذکر تاریخ و محلی که برای شروع دادرسی در نظر گرفته شده .

عین این اطلاع نامه توسط دولت بازداشت کننده به معتمد اسپر جنگی تسلیم خواهد شد .

چنانچه در موقع شروع دادرسی با ارائه سند مدلل نشود که دولت حامی و اسپر جنگی و معتمد زیربط اطلاع نامه فوق را لاقبل سه هفته قبل از شروع دادرسی دریافت داشته اند دادرسی بعمل نخواهد آمد و هو کول ببعده خواهد گردید .

ماده ۱۰۵ - اسپر جنگی حق خواهد داشت توسط یکی از رفقای خود معاونت شود و بوسیله یک نفر وکیل که خود انتخاب میکند دفاع گردد شاهد بداد گاه بیاورد و در صورت لزوم یک نفر مترجم ذیصلاحیت بنخواهد . دولت بازداشت کننده بموقع قبل از دادرسی باو اطلاع خواهد داد که این حقوق را دارد :

چنانچه اسپر جنگی مدافع تعیین نکرده باشد دولت حامی یک نفر مدافع برای او تهیه خواهد کرد . دولت حامی برای اینکار لاقبل يك هفته فرصت خواهد داشت و دولت بازداشت کننده بر حسب تقاضای آن دولت صورتی از کسانی که برای تأمین دفاع صلاحیت دارند جهت او ارسال خواهد داشت . در صورتیکه مدافع توسط اسپر جنگی یا دولت حامی هیچکدام انتخاب نشده باشند دولت بازداشت کننده رأساً یک نفر وکیل ذیصلاحیت برای دفاع متهم تعیین خواهد کرد .

وکیل مدافع برای تهیه مقدمات دفاع متهم لاقبل دو هفته قبل از شروع دادرسی وقت خواهد داشت و نیز از تسهیلات لازم برخوردار خواهد بود من جمله میتواند

آزادانه با متهم ملاقات و بدون حضور کسی با او صحبت کند. همچنین میتواند با کلیه شهود متهم من جمله اسیران جنگی گفتگو کند. و کیل نامبرده تا پایان مواعید استینافی ازین تسهیلات بهره مند خواهد بود.

ادعای نامه و مدار کی که بطور کلی طبق قوانین جاریه ارتش دولت بازداشت کننده به متهمین ابلاغ میشود با فرصت کافی قبل از شروع دادرسی بزبانی که متهم بفهمد به اسیر متهم تسلیم خواهد شد. ادعای نامه و مدارک مزبور بهمین کیفیت بمدافع متهم نیز تسلیم خواهد گردید.

نمایندگان دولت حامی حق خواهند داشت در جلسات دادرسی حضور یابند مگر آنکه دادرسی از لحاظ مصالح تأمین کشور در جلسه غیرعلنی بعمل آید. در این صورت دولت بازداشت کننده این موضوع را بدولت حامی اطلاع خواهد داد. ماده ۱۰۶ - هر اسیر جنگی حق خواهد داشت طبق کیفیات معموله در مورد اعضای نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده در مورد هر حکمی که در باره اش صادر شده تقاضای پژوهش یا فرجام یا تجدید نظر نماید. حقوق وخواهی او همچنین مهلت های اعمال حقوق مزبور بتفصیل باو اطلاع داده خواهد شد.

ماده ۱۰۷ - حکمی که درباره یکنفر اسیر جنگی صادر شود بلافاصله بصورت اطلاع نامه اجمالی با ذکر اینکه آیا اسیر حق پژوهش یا فرجام یا تجدید نظر دارد باستحضار دولت حامی خواهد رسید.

اطلاع نامه مزبور بمعتمد ذیربط نیز تسلیم خواهد شد. همچنین در صورتیکه رأی محکمه در حضور متهم صادر نشده باشد بزبانی که بفهمد باو ابلاغ خواهد گردید بعلاوه دولت بازداشت کننده بلافاصله تصمیم اسیر جنگی را درباره استفاده از حقوق وخواهی که دارد به دولت حامی اطلاع خواهد داد.

ازین گذشته در صورتیکه محکومیت قطعی شود و یا در صورتیکه در دادگاه بدوی حکم اعدام صادر شده باشد دولت بازداشت کننده اطلاع نامۀ مبسوطی که حاوی مطالب ذیل باشد هر چه زودتر برای دولت حامی ارسال خواهد داشت :

۱ - متن صحیح حکم .

۲ - گزارش اجمالی بازپرسی و دادرسی با ذکر رئوس مسائل اتهام و دفاع .

۳ - عندالاقضاء ذکر محلی که محکومیت در آنجا انجام خواهد شد .

ابلاغ اطلاعات مذکور در بندهای بالا بدولت حامی به نشانی که دولت مزبور قبلاً بدولت بازداشت کننده اطلاع داده صورت خواهد گرفت .

**ماده ۱۰۸** - مجازات‌هایی که طبق احکام صادره بر علیه اسیران جنگی قطعیت مییابد در همان مؤسسات و بهمان کیفیاتی که برای اعضاء نیروهای دولت بازداشت کننده معمول است اجراء خواهد گردید. کیفیت مزبور باید در همه احوال مطابق مقتضیات بهداشت و انسانیت باشد .

اسیر جنگی از جنس اناث که بدین طریق محکومیت یابد در اماکن مجزا و تحت نظارت زنان قرار خواهد گرفت .

در هر حال اسیران جنگی که محکوم به مجازات محرومیت از آزادی شوند از مفاد مواد ۱۲۶ و ۱۲۸ این قرارداد برخوردار خواهند بود. از این گذشته اجازه خواهند داشت که نامه دریافت و ارسال دارند و لااقل ماهی یک بسته امانت دریافت و منظمأ در هوای آزاد ورزش کنند .

پرستاریهای بهداری که مستلزم وضع سلامت آنانست و همچنین در صورتیکه مایل باشند کمک روحانی نیز دریافت خواهند داشت. مجازات‌هایی که درباره آنها اجراء میشود منطبق با مفاد بند سوم از ماده ۸۷ خواهد بود .

## باب چهارم پایان اسارت بخش اول

### بازگشت مستقیم بمیهن و بستری شدن در کشور بیطرف

**ماده ۱۰۹** - دولت‌های متخاصم با قید و شرط بندسوم این ماده مکلفند اسیران جنگی را که شدیداً بیمار یا شدیداً مجروحند بدون ملاحظه تعداد یا درجه آنان طبق بند اول از ماده بعد پس از آنکه قادر به حمل و نقل شدند به میهن خودشان عودت دهند در تمام مدت مخاصمات دولتهای متخاصم سعی خواهند کرد که با معاضدت دولتهای بیطرف ترتیبات لازم بدهند که اسیران بیمار یا زخم‌دار مذکور در بند دوم از ماده بعد در کشوری بیطرف در بیمارستان بستری شوند. بعلاوه ممکن است موافقتنامه‌هایی بین خود بمنظور اعاده مستقیم اسیرانی که مدت طولانی در اسارت بسر برده‌اند بمیهن خودشان یا بازداشت آنها در یک کشور بیطرف منعقد سازند.

هیچ اسیر جنگی که بموجب بند اول این ماده برای بازگشت به کشور خود در نظر گرفته شده نباید در دوره مخاصمات بر خلاف میل خود او بازگشت داده شود.

**ماده ۱۱۰** - اشخاص ذیل مستقیماً به میهن خود بازگشت داده خواهند شد:

- ۱ - بیماران و زخم‌داران غیر قابل علاج که استعداد فکری یا جسمانی آنان تقلیل کلی یافته باشد.

- ۲ - بیماران و زخم‌دارانی که بموجب پیش‌بینی‌های طبی در ظرف مدت یکسال قابل علاج نبوده و وضع مزاجی آنها مستلزم معالجه باشد و استعداد فکری یا جسمانی آنان تقلیل کلی یافته باشد.

- ۳ - زخم‌داران و بیماران که معالجه شده‌اند ولی استعداد فکری یا جسمانی

آنان تقلیل کلی ودائمی یافته باشد .

اشخاص ذیل را ممکن است در کشور بیطرف در بیمارستان بستری کرد :

۱ - زخم‌داران و بیمارانی که علاج آنان در ظرف یکسال از تاریخ وقوع جراحت یا شروع بیماری تصور میشود مشروط باینکه با معالجه در کشور بیطرف علاج سریعتر و مطمئن‌تری پیش‌بینی شود .

۲ - اسیران جنگی که سلامت فکری یا جسمانی آنان طبق پیش‌بینی‌های طبی با ادامه‌اسارت در معرض مخاطره جدی است ولی بستری شدن در بیمارستان کشور بیطرف ممکن باشد آنها را از این خطر برکنار سازد .

دول ذیربط بموجب موافقتنامه‌های مخصوص بین خود تعیین خواهند کرد که برای بستری شدن در بیمارستان در دولت بیطرف چه شرایطی باید در اسیر جنگی جمع باشد و همچنین طرز اقدام را بین خود معلوم خواهند کرد. بطور کلی اسیران جنگی که در کشور بیطرف بستری شده‌اند در صورتیکه جزویکی از تقسیمات ذیل باشند بکشور خودشان اعاده خواهند شد :

۱ - کسانی که وضع مزاجشان شدت یافته بطوری که جامع شرایط بازگشت مستقیم بهمیهن شده‌اند .

۲ - کسانی که استعداد جسمانی یا فکری آنان بعد از معالجه کماکان در حال نقصان فوق‌العاده باقی مانده باشد .

چنانچه بین دول متخاصم موافقتنامه‌های خاصی در باب تعیین موارد معلولیت یا بیماری که مستلزم بازگشت مستقیم یا بستری شدن در کشور بیطرف است منعقد نشده باشد موارد مذکور بر طبق اصول مندرج در موافقت‌نامه نمونه مربوط به بازگشت مستقیم اسیران جنگی زخم‌دار و بیمار و بستری شدن آنها در کشور بیطرف و اصول

مندرج در آئین نامه کمیسیون های پزشکی مختلط که هر دو پیوست این قرارداد است معین خواهد گردید .

**ماده ۱۱۱ -** دولت بازداشت کننده و دولت متبوع اسیران جنگی و يك دولت بیطرف که مورد قبول طرفین باشد سعی خواهند کرد موافقت نامه هائی منعقد نمایند که بموجب آن بتوان اسیران جنگی را ناپایان مخاصمات در خاک آن کشور بیطرف در بازداشت نگاه داشت .

**ماده ۱۱۲ -** بمحض شروع مخاصمات کمیسیون های مختلط پزشکی تعیین خواهند شد که بیماران و زخم داران را معاینه کنند و در باره آنان همه گونه تصمیمات مفید بگیرند . طرز تعیین و وظائف و ترتیب عمل کمیسیون های مزبور بر طبق مفاد آئین نامه پیوست این قرارداد خواهد بود .

معهد اسیرانی که طبق نظر مقامات پزشکی دولت بازداشت کننده بطور واضح زخم دار شدید یا بیمار شدید باشند میتوانند بمیهن خود اعاده شوند بی آنکه محتاج معاینه کمیسیون پزشکی مختلط باشند .

**ماده ۱۱۳ -** علاوه بر کسانی که توسط مقامات پزشکی دولت بازداشت کننده معلوم میشود اسیران زخم دار و بیماری که جزو طبقات ذیل باشند حق خواهند داشت برای معاینه به کمیسیون های پزشکی که در ماده بعد پیش بینی شده مراجعه نمایند :

۱ - زخم داران و بیماران که توسط يك پزشک هم میهن یا تابع دولت متحد دولت متبوع آنان که در بازداشتگاه بحرفه طبابت اشتغال دارد پیشنهاد شوند .

۲ - زخم داران و بیماران که توسط معتمد خودشان پیشنهاد شوند .

۳ - زخم داران و بیماران که توسط دولت متبوع خود یا توسط يك دستگاه مورد قبول دولت مزبور که به کمک اسیران آمده پیشنهاد شوند .

معهدنا اسیرانی که بهیچیک از طبقات فوق تعلق ندارند نیز میتوانند برای معاینه به کمیسیون پزشکی مختلط مراجعه نمایند ولی بعد از طبقات فوق معاینه خواهند شد.

پزشک هم میهن اسیران جنگی که برای معاینه به کمیسیون پزشکی مختلط مراجعه میکنند و همچنین معتمد آنان مجاز خواهند بود که در موقع معاینه حضور داشته باشند.

**ماده ۱۱۴** - اسیران جنگی که دچار سوانح شده باشند باستثنای کسانی که عمداً خود را مجروح میسازند از حیث اعاده به میهن یا بستری شدن در بیمارستان کشور بیطرف از مزایای این قرارداد برخوردار خواهند بود.

**ماده ۱۱۵** - هیچ اسیر جنگی که محکوم به مجازات انتظامی شده باشد و جامع شرایطی باشد که برای اعاده به میهن یا بستری شدن در کشور بیطرف پیش بینی شده نباید بعلت اینکه به مجازات مزبور نرسیده نگاه داشته شود.

اسیران جنگی که تحت تعقیب قضائی بوده یا محکومیت قضائی یافته باشند در صورتیکه برای اعاده به میهن یا بستری شدن در کشور بیطرف معین شده باشند نیز میتوانند در صورت موافقت دولت بازداشت کننده قبل از پایان دادرسی یا قبل از پایان مجازات ازین ماده استفاده کنند.

دولت متخاصم اسامی کسانی را که تا پایان دادرسی یا تا پایان اجرای مجازات نگاه داشته خواهند شد بیکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

**ماده ۱۱۶** - هزینه بازگشت اسیران جنگی به میهن یا هزینه حمل آنان به کشور بیطرف از مرز کشور بازداشت کننده ببعدهمده دولت متبوع آنان خواهد بود.

**ماده ۱۱۷** - هیچ اسیری را که به میهن اعاده شده نمیتوان بخدمت نظامی



فعال گماشت .

## بخش دوم

### آزادی و بازگشت اسیران جنگی در پایان مخاصمات

**ماده ۱۱۸ -** اسیران جنگی بلافاصله پس از ختم مخاصمات عملی آزاد و به کشور خود اعاده خواهند شد .

در صورتیکه در قرارداد ختم جنگ بین طرفین قرار مخصوصی در این باب داده نشده باشد و یا اصلاً چنین قراردادی بین طرفین منعقد نشده باشد هر يك از دول بازداشت کننده طرحی برای اعاده اسیران طبق اصول مذکور در بند فوق تنظیم و بلافاصله بموقع اجرا خواهد گذاشت .

در هر يك از موارد بالا اقداماتی که در نظر گرفته شده باطلاع اسیران جنگی خواهد رسید .

هزینه بازگشت اسیران جنگی در هر حال بطور عادلانه بین دولت بازداشت کننده و دولت متبوع اسیران تقسیم خواهد شد . در تقسیم هزینه‌های مزبور اصول ذیل مورد رعایت قرار خواهد گرفت :

**الف -** در صورتیکه دو دولت هم‌مرز باشند دولت متبوع اسیران جنگی هزینه بازگشت آنان را از مرز دولت بازداشت کننده ببعده عهده‌دار خواهد شد .

**ب -** در صورتیکه دو دولت هم‌مرز نباشند دولت بازداشت کننده هزینه حمل اسیران را تا مرز یا بندری که بدولت متبوع اسیران نزدیکتر باشد بر عهده خواهد گرفت نسبت ببقیه هزینه بازگشت اسیران دولت‌های مربوطه قرارى باهم برای تقسیم عادلانه آن بین خود خواهند داد . انعقاد این قرار در هیچ حالی نباید موجب جزئی ترین تأخیری در اعاده اسیران جنگی بشود .

ماده ۱۱۹ - بازگشت‌ها با کیفیاتی نظیر آنچه که در مواد ۴۶ لغایت ۴۸ این قرارداد برای انتقال اسیران جنگی پیش بینی شده با توجه بمفاد ماده ۱۱۸ و مواد مابعد صورت خواهد گرفت .

هنگام بازگشت باید اشیاء قیمتی که از اسیران جنگی طبق مفاد ماده ۱۸ مأخوذ شده و وجوه نقدی بیول خارجی که بیول دولت بازداشت کننده تسعیر نگردیده بآنها مسترد شود .

اشیاء قیمتی یا وجوه نقدی بیول خارجی که در موقع بازگشت اسیران جنگی بعلمتی بآنان مسترد نشده باشد بدقترا اطلاعات مذکور در ماده ۱۲۲ تسلیم خواهد شد . اسیران جنگی اجازه خواهند یافت اشیاء شخصی و نامه‌ها و امانات وارده بعنوان خود را باخود ببرند. وزن آنها ممکن است در صورتیکه اوضاع بازگشت ایجاب کند بمیزانی که اسیر جنگی میتواند باخود حمل کند محدود گردد ولی در هر حال هر اسیری مجاز خواهد بود لااقل ۲۵ کیلو باخود ببرد .

سایر لوازم شخصی اسیر جنگی توسط دولت بازداشت کننده نگاه داشته خواهد شد و بمحض آنکه بین آندولت بادولت متبوع اسیر جنگی موافقتنامه‌ای درباره طرز حمل و پرداخت هزینه‌های مربوطه منعقد گردد برای صاحب آن ارسال خواهد گردید اسیران جنگی که بعلت جنایت یا جنحه مربوط بحقوق جزا تحت تعقیب قضائی باشند ممکن است تا پایان دادرسی و در صورت اقتضا تا پایان مجازات نگاه داشته شوند. همچنین کسانی که بعلت جنایت یا جنحه مربوطه بحقوق جزا محکوم شده باشند . دولت های متخاصم اسامی اسیران جنگی را که تا ختم دادرسی یا ختم مجازات نگاه خواهند داشت بیکدیگر اطلاع خواهند داد .

دولت های متخاصم بین خود ترتیبی خواهند داد که کمیسیون‌هایی برای

جستجوی اسیران متواری و تأمین بازگشت آنان در اسرع وقت تشکیل شوند .

### بخش سوم

### فوت اسیران جنگی

ماده ۱۳۰ - وصیت نامه‌های اسیران جنگی طوری تنظیم خواهد شد که جامع شرایطی باشند که بموجب قوانین کشور اصلی آنان برای اعتبار وصیت نامه لازم است کشور مزبور اقدامات لازم بعمل خواهد آورد که شرایط مذکور با اطلاع دولت بازداشت کننده برسد . در صورت تقاضای اسیر جنگی و در هر حال پس از فوت او وصیت نامه بدون فوت وقت بدولت حامی و يك نسخه رونوشت گواهی شده آن به آژانس مرکزی اطلاعات تسلیم خواهد شد .

گواهی نامه‌های فوت طبق نمونه پیوست این قرارداد با صورت‌های کلیه اسیران جنگی که در اسارت فوت کرده اند با صدیق بکنفر افسر مسئول در اسرع وقت بدفتر اطلاعات اسیران جنگی که بموجب ماده ۱۱۲ تشکیل میشود ارسال خواهد گردید . اطلاعات مربوطه به هويت متوفیات که فهرست آن در بند سوم ماده ۱۷ ذکر شده همچنین محل و تاریخ فوت و علت فوت و محل و تاریخ دفن با انضمام کلیه اطلاعات لازم جهت تشخیص قبور باید در گواهی نامه‌ها یا صورت‌های مزبور قید گردد .

قبل از دفن یا سوزاندن باید جنازه مورد معاینه پزشکی قرار گیرد تا وقوع فوت مسلم و تنظیم گزارش فوت میسر و در صورت اقتضا هويت متوفی معین گردد . مقامات بازداشت کننده مراقبت خواهند کرد که اسیران جنگی که در اسارت فوت میکنند با احترام و در صورت امکان بر طبق اصول مذهبی خود بخاک سپرده شوند و قبور آنان محترم شمرده شود و بطرز آبرومند نگاهداری گردد و علائمی داشته باشد که پیدا کردن آن همیشه مقدور باشد . در صورت امکان اسیران جنگی

متوفی که متعلق بیک دولتند در يك محل دفن خواهند شد .

اسیران جنگی متوفی انفراداً دفن خواهند شد مگر در صورت وجود قوه قاهره که دفن آنها را در يك قبر مشترك اضطراراً ضروری سازد . اجساد را نباید سوزاند مگر در صورتیکه ضرورت بهداشت ایجاب کند یا مذهب متوفی دستور سوزاندن داده باشد یا خود متوفی خواسته باشد . در صورت سوزاندن مراتب با ذکر علل آن در سند فوت ذکر خواهد شد .

برای آنکه بتوان قبور را همیشه باز یافت کلیه اطلاعات مربوطه به دفن و قبور باید توسط يك اداره قبور که دولت بازداشت کننده تأسیس مینماید ثبت گردد صورت قبور و اطلاعات مربوط با اسیران جنگی مدفون در قبرستانها یا در جاهای دیگر برای دولت متبوع اسیران جنگی مزبور ارسال خواهد شد . دولتی که زمین قبرستان را متصرف است در صورتیکه عضو این قرارداد باشد مکلف است قبرها را توجه کند و هر جسدی که بعداً در جای دیگر انتقال می یابد ثبت نماید . این مقررات در مورد خاکسترهایی که اداره قبور تا وصول تصمیم قطعی دولت اصلی صاحبان آن نگاه میدارد نیز معتبر خواهد بود .

**ماده ۱۴۱ -** هر فوت یا جراحت شدید يك اسیر جنگی که توسط يك نفر قراول یا يك اسیر دیگر و یا هر شخص دیگری وقوع یابد یا مظنون بوقوع بدست این اشخاص باشد و همچنین هر فوتی که بعلمت غیر معلوم واقع شود فوراً توسط دولت بازداشت کننده مورد تحقیق رسمی قرار خواهد گرفت .

بلافاصله ابلاغیه ای در این موضوع بدولت حامی ارسال خواهد شد . شهادت شهود خصوصاً شهادت اسیران جنگی جمع آوری خواهد شد و گزارشی حاوی این اطلاعات برای دولت مزبور ارسال خواهد گردید .

چنانچه نتیجه تحقیق بمجرمیت يك يا چند نفر منجر شود دولت بازداشت کننده همه گونه اقدامات را برای تعقیب قضائی مسئول یا مسئولین بعمل خواهد آورد :

### باب پنجم

### دفتر اطلاعات و جمعیت‌های تعاونی مربوط با اسیران جنگی

ماده ۱۲۲ - بمحض شروع جنگ و در کلیه موارد اشغال هر يك از دولتهای متخاصم يك دفتر رسمی اطلاعات در باب اسیران جنگی که در اختیار خود دارد تأسیس خواهد کرد. دولتهای بیطرف یا غیر متخاصم که در خاک خود اشخاصی متعلق بیکى از طبقات مذکور در ماده ۴ را پذیرفته باشند نیز در مورد اشخاص مزبور بهمین قرار رفتار خواهند کرد. دولت ذیربط مراقبت خواهد کرد که دفتر اطلاعات اماکن و لوازم و کارمند کافی در اختیار داشته باشد تا بتواند بطرز مؤثری کار بکند.

دولت مزبور مختار خواهد بود که در دفتر مزبور اسیران جنگی را مورد استفاده قرار دهد مشروط بر اینکه شرایط مقرر در بخش مربوط بکار اسیران جنگی مندرج در این قرارداد را محترم شمارد.

هر يك از دول متخاصم در کوتاهترین مدت ممکنه اطلاعات مندرج در بندهای چهارم و پنجم و ششم این قرارداد را در باب هر فرد دشمن که متعلق بیکى از طبقات مذکور در ماده ۴ باشد و بدست او افتد برای دفتر نامبرده ارسال خواهد داشت دول بیطرف یا غیر متخاصم نیز در مورد اشخاص متعلق به طبقات مذکور که در خاک خود پذیرفته باشند بهمین قرار رفتار خواهند کرد.

دفتر اطلاعات با سریعترین وسائل اطلاعات مزبور را از يك طرف بوسیله دول حامی و از طرف دیگر بوسیله آژانس مرکزی موضوع ماده ۱۲۳ برای دولتهای ذی‌علاقه خواهد فرستاد.

اطلاعات مزبور باید طوری باشد که بتوان خانواده‌های ذینفع راسر یعامستحضر ساخت. اطلاعات مزبور تا آنجا که مربوط به دفتر اطلاعات است باید در مورد هر اسیر جنگی با قید مقررات ماده ۱۷ مشتمل بر نام و نام خانوادگی و درجه و شماره و محل و تاریخ کامل تولد و تعیین دولت متبوع و نام پدر و مادر و نام و نشان شخصی که باید اسارت اسیر باو اطلاع داده شود و نشانی نامه نویسی بعنوان اسیر باشد.

دفتر اطلاعات از دواير مختلفه مربوطه اطلاعات مربوط بنقل و انتقال و آزادی و بازگشت بمیهن و فرار و بستری شدن در بیمارستان و فوت را دریافت و بطریق هد کور در بند سوم بالا بدولت ذینفع اطلاع خواهد داد.

همچنین اطلاعات مربوط بحال مزاجی اسیران جنگی که شدیداً بیمار و زخمی دارند منظمأ و در صورت امکان هفته‌ای یکبار فرستاده خواهد شد.

و نیز دفتر اطلاعات عهده‌دار پاسخ هر گونه سئوالاتی خواهد بود که درباره اسیران جنگی بانضمام کسانی که در اسارت و فات یافته باشند از او بشود. چنانچه اطلاعات مطلوبه را نداشته باشد مبادرت بتحقیقات لازم خواهد نمود تا جواب سئوالات را بدهد.

کلیه اطلاعات کتبی که دفتر اطلاعات میدهد باید با امضاء یا مهر رسمیت یابد. بعلاوه دفتر اطلاعات مأمور خواهد شد که کلیه اشیاء شخصی قیمتی که هنگام بازگشت بمیهن یا آزادی یا فوت اسیر جنگی از او باقی مانده باشد بانضمام وجوه نقدی بیول غیر از پول دولت بازداشت کننده و اسنادی را که برای نزدیکان دارای اهمیت باشد جمع آوری و بدولت‌های ذینفع ارسال دارد. اشیاء مزبور در بسته‌هایی که توسط دفتر اطلاعات مهور شده باشد ارسال خواهد شد، به بسته‌های مزبور ورقه‌ای حاوی اطلاعات دقیق راجع به هویت مالک اشیاء و همچنین صورت کامل محتویات بسته منضم

خواهد شد. سایر اشیاء شخصی اسیران مذکور بر طبق قرارهائی که بین دول متخاصم ذینفع داده شود ارسال خواهد گردید.

**ماده ۱۲۳ -** يك آژانس مرکزی اطلاعات راجع به اسیران جنگی در کشور بیطرف تأسیس خواهد یافت. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در صورتیکه لازم بداند تشکیل چنین آژانس را بدولت‌های ذینفع پیشنهاد خواهد کرد.

آژانس مزبور مأمور تمرکز دادن اطلاعات مربوط با اسیران جنگی خواهد بود که خواه از طریق رسمی و خواه بطور خصوصی تحصیل نماید. آژانس مزبور این اطلاعات را در اسرع وقت بدولت اصلی اسیران جنگی یا بدولت متبوع آنان ارسال خواهد داشت دولتهای متخاصم همه گونه تسهیلات را بمنظور ارسال این اطلاعات برای آژانس مرکزی فراهم خواهند آورد.

دولتهای معظمه متعاقد بالاخص دولتهائی که اتباعشان از خدمات آژانس مرکزی بهره‌مند میگردند دعوت میشوند که کمک مالی را که آژانس مزبور لازم دارد با آن بنمایند.

مقررات فوق نباید چنین تلقی شود که فعالیت نوعپروانه کمیته بین‌المللی سرخ و جمعیت‌های تعاونی مذکور در ماده ۱۲۵ را محدود میسازد.

**ماده ۱۲۴ -** دفاتر ملی اطلاعات و آژانس مرکزی اطلاعات از معافیت پستی و کلیه معافیت‌های مذکور در ماده ۷۴ و در حدود امکان از فعالیت مخابرات تلگرافی یا لاقفل از تخفیف‌های عمده نسبت بهزینه تلگرافی بهره‌مند خواهند بود.

**ماده ۱۲۵ -** دولتهای باز داشت‌کننده با حفظ حق اقداماتی که برای تضمین امنیت یا مواجهه با هر گونه ضرورت عادلانه دیگر لازم میدانند سازمانهای مذهبی و جمعیت‌های تعاونی یا هر سازمان دیگری را که بکمک اسیران جنگی بیاید باحسن قبول تلقی خواهد کرد و کلیه تسهیلات را برای آنها و نمایندگان رسمی آنها بمنظور

ملاقات اسیران و تقسیم اعانات و لوازم از هر مبدأ که برای مقاصد مذهبی و تعلیمی و تفریحی و کمک در ایجاد تشکیلاتی برای اوقات بیکاری در داخل بازداشتگاه اختصاصی داشته باشد فراهم خواهند آورد.

جمعیتها و سازمانهای فوق ممکن است خواه در خاک دولت بازداشت کننده یا در کشور دیگری تشکیل شوند و خواه جنبه بین المللی داشته باشند.

دولت بازداشت کننده میتواند عده جمعیتها و سازمانهایی را که نمایندگان آنها اجازه فعالیت در خاک او تحت نظر او دارند محدود سازد مشروط بر اینکه این محدودیت طوری نباشد که مانع شود از اینکه بکلیه اسیران جنگی کمک مؤثر و کافی برسد. در هر زمان موقعیت مخصوص کمیته بین المللی صلحت سرخ در این مرحله برسمیت شناخته و محترم شمرده خواهد شد.

هنگامی که اعانات یا لوازمی برای مقاصد مذکور فوق به اسیران جنگی تسلیم میشود و یا الاقل در اسرع وقت رسیدهائی بامضای معتمد اسیران مزبور مربوط به هر مسوله بعنوان جمعیت تعاونی یا سازمانی که امانت را فرستاده تنظیم خواهد شد. در همان حال رسیدهائی برای امانات مزبور توسط مقامات اداری که عهده دار حراست اسیران جنگی اند تسلیم خواهد گردید.

باب ششم

اجرای قرارداد

بخش اول

مقررات عمومی

ماده ۱۲۶ - نمایندگان یا مأمورین دول حامی مجاز خواهند بود بکلیه اماکن اقامت اسیران جنگی خصوصاً بمجملهای توقیف و بازداشت و کاربروند و بکلیه اماکنی



که مورد استفاده اسیران جنگی است حق ورود خواهند داشت. همچنین اجازه خواهند داشت بمحل‌های حرکت و عبور و ورود اسیران انتقالی بروند. میتوانند بدون حضور شاهد با اسیران و خصوصاً با معتمد آنها و در صورت لزوم بوسیله مترجم صحبت کنند. نمایندگان و مأمورین دول حامی آزادی کامل داده خواهد شد که بهر محلی که بخواهند سرکشی کنند. مدت سرکشی‌های مزبور و تعداد آنها محدود نخواهد شد. فقط در صورتی میتوان این سرکشی‌ها را ممنوع ساخت که مقتضیات عالی نظامی ضرورت آنرا ایجاب نماید آنها فقط بطور استثناء و موقت خواهد بود.

دولت بازداشت کننده و دولت متبوع اسیران جنگی که باید مورد سرکشی قرار گیرند میتوانند در صورت اقتضا بین خود ترتیبی دهند که بعضی از هم میهنان اسیران مذکور در سرکشی‌ها شرکت کنند.

نمایندگان کمیته بین‌المللی سرخ نیز از همین امتیازات بهره‌مند خواهند بود. تعیین نمایندگان مزبور باید مورد پذیرش دولتی قرار گیرد که اسیران جنگی موضوع سرکشی در اختیار او هستند.

**ماده ۱۲۷ -** دول معظمه متعاهد تعهد مینمایند که در زمان صلح و در زمان جنگ متن این قرارداد را در کشور خود بوسیله معتبرین میزان ممکنه اشاعه دهند و مخصوصاً تدریس آنرا در بر نامه‌های تعلیمات نظامی و در صورت امکان تعلیمات کشوری بگنجانند بطوری که اصول آن معروف جامعه نیروهای مسلح و نفوس آنان باشد. مقامات نظامی یا غیر نظامی که در زمان جنگ مسئولیتهائی نسبت با اسیران جنگی بر عهده دارند باید متن این قرارداد را موجود داشته و مقررات آن مخصوصاً با آنان تعلیم شده باشد.

**ماده ۱۲۸ -** دول معظمه متعاهد ترجمه این قرارداد را با قوانین و آئین‌نامه‌هایی

که ممکن است برای تأمین اجرای آن وضع نمایند بوسیله شورای متحده سوئیس و درحین جنگ بوسیله دول حامی بیکدیگر ابلاغ خواهند کرد .

**ماده ۱۲۹ -** دول معظمه متعهد می‌نمایند که کلیه اقدامات تقنینیه لازم را برای تعیین مجازات‌های مناسب درباره کسانی که مرتکب یا آمر هر یک از تخلفات عمده مقررات این قرارداد بشرح ماده آتی باشند بعمل آورند .

هر دولت متعهد مکلف است اشخاصی را که متهم بارتکاب یا آمر بارتکاب یکی از تخلفات عمده هستند جستجو کند و آنها را اعم از هر سمتی که دارند تسلیم دادگاههای خود نماید .

دولت مزبور اگر بخواهد میتواند طبق شرایط مقرر در قوانین خود اشخاص مزبور را برای دادرسی بیک دولت متعهد دیگر که بتعقیب آنها ذی‌علاقه باشد تسلیم نماید ولی مشروط باینکه آن دولت دلائل اتهامی کافی بر علیه آن اشخاص داشته باشد . هر دولت متعهد اقدامات لازم بعمل خواهد آورد که قطع نظر از تخلفات عمده که در ماده آتی بیان شده سایر اعمال مخالف مقررات این قرارداد قطع شود .

در هر حال متهمین از تضمینات دادرسی و دفاع آزاد که از تضمینات مذکور در ماده ۱۰۵ این قرارداد و مواد مابعد آن کمتر نباشد برخوردار خواهند بود .

**ماده ۱۳۰ -** تخلفات عمده که منظور ماده بالاست عبارت از تخلفاتی است که متضمن ارتکاب یکی از اعمال ذیل بر علیه اشخاص یا اموال مورد حمایت این قرارداد باشد .

قتل عمدی - شکنجه و رفتار خلاف انسانیت بانضمام آزمایشهای بیولتری ایراد تألمات شدید بعمد یا لطمه بتمامیت جسمانی یا سلامت - وادار ساختن اسیر جنگی بخدمت در نیروهای مسلح دولت خصم یا محروم ساختن او از حق دادرسی

منظم و بیطرفانه طبق مفاد این قرارداد .

ماده ۱۳۱ - هیچ دولت متعاهدی نمیتواند خود یا دولت متعاهد دیگری را از مسئولیت‌هایی که بعلت تخلفات مذکور در ماده بالا بخود او یا بدولت متعاهد دیگر متوجه است معاف سازد .

ماده ۱۳۲ - در مورد هر گونه ادعای نقض قرارداد بر حسب تقاضای يك دولت متخاصم تحقیقاتی بر طبق ترتیبی که بین دولتهای ذینفع داده خواهد شد بعمل خواهد آمد . چنانچه بین دولت های مزبور نسبت بطرز تحقیق توافق حاصل نشود دول مزبور یکنفر داور انتخاب خواهند کرد که طرز اقدام را معین نماید . پس از آنکه نقض قرارداد محرز شود دولتهای متخاصم هر چه زودتر بآن پایان خواهند داد و از آن جلو گیری خواهند کرد .

### بخش دوم

#### مقررات نهائی

ماده ۱۳۳ - این قرارداد بفرانسه و انگلیسی تحریر شده و هر دو متن متساویاً معتبرند .

شورای متحده سوئیس ترجمه رسمی آنرا بزبان روسی و اسپانیولی تهیه خواهد کرد .

ماده ۱۳۴ - این قرارداد در روابط بین دولتهای معظمه متعاهد جانشین قرارداد مورخ بیست و هفتم ژویه ۱۹۲۹ خواهد بود .

ماده ۱۳۵ - در روابط بین دولتهائی که بموجب قرارداد لاهه راجع به قوانین و رسوم جنگ زمینی متعهد و ملتزم میباشند خواه تعهد مزبور طبق قرارداد ۲۹ ژویه ۱۸۹۹ و خواه طبق قرارداد مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ باشد در صورتیکه دولتهای

مزبور در این قرارداد شرکت کنند این قرارداد مکمل فصل دوم آئین نامه پیوست قراردادهای مذکور لاهه خواهد بود .

**ماده ۱۳۶ -** این قرارداد که بتاريخ امروز است ممکن است تا ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ بنام دولتهای عضو کنفرانس که در تاریخ ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ در شهر ژنو شروع شده و همچنین توسط دولی که در کنفرانس مزبور شرکت نکرده اند ولی در قرارداد مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ شرکت دارند امضا شود .

**ماده ۱۳۷ -** این قرارداد هر چه زودتر بتصویب خواهد رسید و اسناد تصویب آن به برن تسلیم خواهد شد .

در موقع تسلیم هر سند تصویب صورت مجلس تنظیم خواهد شد که يك نسخه مصدق آن توسط شورای متحده سوئیس به کلیه دولی که قرارداد امضاء کرده یا الحاق خود را بآن اعلام نموده اند ارسال خواهد شد .

**ماده ۱۳۸ -** این قرارداد ششماه پس از آنکه لااقل دوسند تصویب تسلیم شود اعتبار خواهد یافت .

بعداً برای هر دولت معظم متعاهد پس از ششماه از تاریخی که سند تصویب خود را تسلیم کنند معتبر خواهد بود .

**ماده ۱۳۹ -** این قرارداد بمحض اینک اعتبار یافت برای الحاق هر دولتی که آنرا امضاء نکرده باشد مفتوح خواهد بود .

**ماده ۱۴۰ -** هر الحاق باید کتباً بشورای متحده سوئیس ابلاغ شود و ششماه پس از تاریخ وصول ابلاغ اعتبار خواهد یافت .

شورای متحده سوئیس الحاقها را بدولی که قرارداد را امضاء یا الحاق خود اعلام کرده اند اطلاع خواهد داد .

**ماده ۱۴۱ -** بمحض اینکه موقعیتهای مذکور در مواد ۳ و ۲ پیش آید بلافاصله تصویبها و الحاقهایی که از طرف دول متخاصم قبل یا بعد از شروع محاصرات یا اشغال تسلیم یا ابلاغ شده باشد رسمیت خواهد یافت. ابلاغ تصویبها یا الحاقهای واصله از دولتهای متخاصم بتوسط شورای متحده سوئیس باسرع طرق صورت خواهد گرفت.

**ماده ۱۴۲ -** هر يك از دول معظمه متعاهد حق فسخ این قرارداد را دارد. فسخ آن باید کتبا بشورای متحده سوئیس اطلاع داده شود و شورای نامبرده مراتب را بکلیه دول معظمه متعاهد ابلاغ خواهد کرد.

فسخ پس از یکسال از تاریخ ابلاغ آن بشورای متحده سوئیس رسمیت خواهد یافت ولی چنانچه دولت فسخ کننده در جنگی وارد باشد مادام که عهدنامه صلح منعقد نشده و در هر حال مادام که عملیات استخلاص و بازگشت اشخاص مورد حمایت این قرارداد پایان نیافته رسمیت نخواهد یافت.

فسخ فقط درباره فسخ کننده معتبر است و نسبت بتعهداتی که دولتهای متخاصم مکلفند بموجب اصول حقوق بشر ناشیه از رسوم مقرره بین ملل متمدن و قوانین انسانیت و مقتضیات وجدان عمومی اجرا نمایند بلااثر خواهد بود.

**ماده ۱۴۳ -** شورای متحده سوئیس این قرارداد را در دبیرخانه سازمان ملل متحد ثبت خواهد رسانید. همچنین هر تصویب یا الحاق یا فسخی که در مورد این قرارداد دریافت نماید بدبیرخانه سازمان نامبرده اطلاع خواهد داد.

در تصدیق مراتب بالا امضاء کنندگان زیر که اعتبار نامه های خود را تسلیم نموده اند این قرارداد را امضاء کردند.

در شهر ژنو بتاريخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بزبانهای فرانسه و انگلیسی تحریر شد. نسخه اصلی در بایگانی کشور متحده سوئیس ضبط میشود و شورای متحده سوئیس يك

رونوشت مصدق قرارداد را بهر يك از دولتهای امضاء كننده و همچنين بدولی كه باين قرارداد ملحق شوند ارسال خواهند داشت.

### پیوست شماره ۱

موافقتنامه نمونه راجع ببازگشت مستقیم اسیران جنگی وبستری

شدن آنان در بیمارستانهای کشور بیطرف

(رجوع شود باده ۱۱۰)

۱ - اصول مربوط به بازگشت مستقیم وبستری شدن در کشور بیطرف .

#### الف - بازگشت مستقیم بمیهن

اشخاص ذیل مستقیماً بمیهن خود اعاده خواهند شد :

۱ - کلیه اسیران جنگی كه بر اثر جراحت دچار معلولیتهای ذیل شوند :

فقدان يك عضو - فلج - ناتوانی مفاصل یا غیر مشروط باینكه ناتوانی مزبور لااقل عبارت از فقدان يك دست یا یکپا ویا معادل یا فقدان يك دست یا یکپا باشد. موارد ذیل معادل با فقدان يك دست یا یکپا تلقی میشود ولی ذکر این موارد

نباید سبب شود كه بر تعبیر وتفسیر وسیعتری درباره بند بالا لطمه وارد آید .

الف - فقدان دست - فقدان کلیه انگشتان - فقدان شست و سبابه یکدست -

فقدان پا یا فقدان کلیه انگشتان و استخوانهای متارزین Métarsiens يك یا .

ب - اعوجاج استخوان - فقدان نسخ استخوانی - جمع شدن پوست بر اثر جراحت

كه موجب سلب عمل یکی از مفاصل عمده یا کلیه مفاصل يك دست شود .

ج - پسودارترز Pseudarthrose استخوانهای بلند .

د - تغییر شکل ناشیه از شكستگی استخوان یا سانحه دیگر كه در نتیجه آن

فعالیت یا استعداد حمل اشیاء سنگین فوق العاده تقلیل یافته باشد .

- ۲ - کلیه اسیران جنگی مجروح که وضع جراحی آنها طوری مزمن شده باشد که پیش‌بینی شود که مجروح مزبور با وجود معالجه در ظرف یکسال پس از تاریخ جراحی بهبودی نیابد. مثلاً مانند موارد ذیل:
- الف - وجود قطعات گلوله در قلب ولو آنکه کمیسیون پزشکی مختلط در موقع معاینه اختلال مهمی مشاهده نکرده باشد.
- ب - قطعات فلز در مغز یا ریه ولو آنکه کمیسیون پزشکی مختلط در موقع معاینه نتواند عکس‌العمل محلی یا عمومی مشاهده کند.
- ج - استومینیلیت Osteomyelite که علاج آن در ظرف یکسال از تاریخ جراحی پیش‌بینی نشود و ظاهراً چنین معلوم باشد که به انکیلوز Ankylose یک مفصل باید اختلالات دیگری که معادل فقدان یکدست یا یک پا باشد منتهی خواهد شد.
- د - جراحی نافذ و چرکین مفاصل بزرگ.
- ه - جراحی ججمه با فقدان یا تغییر مکان نسخ استخوانی.
- و - جراحی یا سوختگی صورت با فقدان نسج و جراحات مربوطه به وظائف الاعضاء.
- ز - جراحی نخاع شوکی.
- ح - جراحی اعصاب محیطی که عواقب آن معادل فقدان یکدست یا یک پا باشد و علاج آن بیش از یکسال از تاریخ وقوع جراحی طول بکشد مانند جراحی Plexusdrachiel یا Lombo Sacré اعصاب وسطی یا سفاتیکی و جراحی مشترك اعصاب ساعه و بازو و اعصاب مشترك ساق یا فخذ و غیره - جراحی مجرای اعصاب ساعد - بازو ساق یا فخذ موجب بازگشت به میهن نخواهد بود مگر در صورت انقباضات یا اختلالات نوروتروفیک Neurotrophique مهم.

ط - جراحت جهات میز راه که عمل آنرا شدیداً لطمه زده باشد .

۳ - کلیه اسیران جنگی بیمار که بیماری آنها طوری مزمن شده باشد که علاج آنها باوجود معالجه در ظرف یکسال از تاریخ شروع بیماری پیش بینی نشود مثلاً در موارد ذیل :

الف - سل متحول هر عضوی از بدن که طبق پیش بینی طبی نتوان بوسیله درمان در کشور بیطرف معالجه کرد یا لااقل بهبودی مهمی بآن بخشید .  
ب - ذات‌الجنب چرکی .

ج - بیماریهای شدیدآلات تنفسی که ناشی ازسل نبوده و غیر قابل‌علاج‌تصور شود مانند اتساع شدید مجاری ریه (با یا بدون برونشیت) تنگ‌نفس مزمن\* برونشیت مزمن\*\* که بیش از مدت یکسال اسارت طول بکشد - برونکتازی و غیره .  
(\*\* رأی کمیسیون پزشکی مختلط بیشتر متکی بملاحظات پزشکی بازداشتگاه و پزشکان هم میهن اسیران جنگی و متکی بمعاینه پزشکان متخصص متعلق‌بدولت بازداشت‌کننده خواهد بود) .

د - بیماریهای مزمن و شدید دستگاه جریان خون از قبیل عوارض در بچه‌ها و میوکارد\*\* که در دوره اسارت علائم عدم جبران بروز داده‌باشد ولو آنکه کمیسیون مختلط در موقع معاینه علائم مزبور را نبینند - عوارض پریکارد و عروق (بیماری - بورگر Buerger آنوریسم Anévisme عروق بزرگ) و غیره .

ه - عوارض مزمن شدید جهازهاضمه از قبیل زخم معده یا قرحه اثنی عشره عواقب عمل جراحی معده که در دوره اسارت صورت گرفته باشد - گاستریب Gastrite آنتریت Entérite یا کولیت Colite مزمن که بیش از یکسال طول بکشد و وضع عمومی مزاج را قویاً مختل سازد - استسقای کبد - کله سیستویاتی مزمن Cholécystopathie و غیره



و - عوارض مزمن شدید آلات تناسلی و میز راه از قبیل بیماریهای مزمن کلیه یا اختلالات ناشیه از آن - نفر کتومی Néphrectomie بعلت سل یکی از کلیه ها - بیلیت Pyélite مزمن یا ضیق مجرای مزمن - هیدرو یا پیونفروز Hydro ou Pyonéphrose عوارض تناسلی شدید مزمن - بارداری و عوارض زایمان هنگامیکه بستری شدن در کشور بیطرف غیر مقدور باشد و غیره .

ز - بیماریهای مزمن و شدید دستگاه اعصاب مرکزی و محیطی از قبیل پسیکوزها یا پسیکونوروزهای مشهود Psychoses ou Psychonévroses ma nifestes مانند صرع شدید و پسیکونوروز اسارت شدید و غیره که رسماً توسط یک نفر متخصص مشاهده شده باشد - هر گونه ایی لپسی Epilepste که رسماً توسط پزشک بازداشتگاه مشاهده شده باشد X - تصلب شرائین مغز - نوریت Névrite مزمن که بیش از یکسال طول بکشد و غیره .

ح - بیماریهای مزمن شدید دستگاه نوروژ تانف Neurovégétatif همراه با تقلیل عمده استعداد فکری یا جسمانی : تقلیل عمده وزن و تقلیل فعالیت عمومی .  
ط - نابینائی دو چشم یا نابینائی یک چشم در حالی که دید چشم دیگر با وجود استعمال عینک اصلاحی کمتر از یک باشد - تقلیل دید که اصلاح آن لا اقل در مورد یک چشم بقرار  $\frac{1}{4}$  میسر نباشد\* - سایر عوارض مهم چشم از قبیل گلو کوم ، ایریتیس Glaucome Iritis و کلوروئیدیت Chloroïdite و تراخم و غیره .

ی - عراض شنوائی از قبیل کری کامل یک گوش در حالی که یک گوش دیگر حرف عادی را از یک متر فاصله نشنود\* و غیره .

ک - بیماریهای شدید متابولیسم از قبیل دیابت قندی که مستلزم معالجه با انسولین باشد و غیره .

ل - عوارض شدید غدترشحی داخلی از قبیل تیرئوئید و توکسیکوز Thyrototoxicose هیپوتیرئوز Hypothiréose - بیماری آدین Addison کارشکسی سیموندز Cachexie de Simmonds - تتانی Tétanie و غیره .

م - بیماریهای شدید و مزمن جهاز هماتوپویه تیک Hématopoiétique .

س - مسمومیت‌های شدید مزمن از قبیل ساتورنیسم Saturnisme و هیدرار ژیریسم Hydrargyrisme و مسمومیت مرفین و کوکائین و الکلیسم و مسمومیت با گاز یا تشعشع و غیره .

ع - عوارض مزمن اعضاء محر که با اختلالات عملی مشهود از قبیل آرتروز های Arthroses تغییر شکل دهنده - پولیاتریت متحول مزمن درجه اول و دوم Polyerthrite رماتیسم با مظاهر کلینیکی شدید و غیره .

ف - عوارض جلدی مزمن و شدید که در مقابل معالجه مقاومت کند .

ص - هر گونه نئوپلاسم خبیثه Néoplasmemelin .

ق - بیماریهای عفونی مزمن شدید که پس از شروع نامدت یکسال باقی میماند از قبیل مالاریا با اختلالات عضوی بارز - اسهال خونی آمیبی یا باسیلی یا اختلالات عمده سیفلیس درجه ۳ اعضاء حفرهای که در مقابل معالجه مقاومت کند - جذام و غیره ر - کمی ویتامین شدید یا کم بنیه گی شدید .

### ب - بستری شدن در بیمارستان در کشور بیطرف

اشخاص ذیل برای بستری شدن در بیمارستان در کشور بیطرف معرفی خواهند شد:

۱ - کلیه اسیران جنگی مجروح که در اسارت قابل علاج نباشند و - سی در

صورت بستری شدن در کشور بیطرف بتوان آنها را معالجه نمود یا بهبودی مهمی

بجالتان بخشید .

۲ - اسیران جنگی که مبتلا بهر نوع سل در هر عضو بدن باشند و معالجه آنها در کشور بیطرف احتمالاً موجب علاج آنان خواهد شد باستثنای سل درجه اول که قبل از اسارت معالجه شده باشد.

۳ - اسیران جنگی که مبتلا بهر گونه بیماری باشند که مستلزم معالجه یکی از اعضای جهاز تنفسی - دوران دم - هاضمه - اعصاب - احساس - تناسلی و میزراه - جلدی - محرکه و غیره باشد و معالجه آن ظاهرأ در کشور بیطرف مؤثرتر از حالت اسارت باشد.

۴ - اسیران جنگی که در اسارت بعلت درد کلیه غیر سلی کلیه آنها برداشته شده و یا مبتلا به اوستومیلیت *Ostéomyélite* در حال علاج یا در حال کمون و یا مبتلا به دیابت قندی باشند که مستلزم معالجه با انسولین نباشد و غیره.

۵ - اسیران جنگی مبتلا به نورووز *Névrose* که بر اثر جنگ یا بر اثر اسارت پیدا شده باشد.

نوروزهای اسارتی که پس از سه ماه بستری شدن در بیمارستان کشور بیطرف معالجه نشود یا بعد از سه ماه بطور وضوح رو بهبودی قطعی نرود مبتلایان آن بمیهن خود اعاده خواهند شد.

۶ - کلیه اسیران جنگی که مبتلا بمسمومیت مزمن شده باشند (گازها - فلزات - مواد غلیظی و غیره) و احتمال معالجه آنها در کشور بیشتر باشد.

۷ - کلیه اسیران جنگی از طائفه نسوان که حامله یا تازه زا باشند بانفاق کودکان شیرخوار و اطفال کوچک آنها.

اشخاص ذیل از بستری شدن در کشور بیطرف مستثنی خواهند بود:

۱ - کلیه موارد پسیکوز *Psychose* که رسماً تشخیص شده باشد.

۲ - کلیه بیمار بهای عصبی عضوی یا حرکتی که عرفاً لاعلاج اند.

۳- کلیه بیماریهای واگیردار در دوره واگیری باستانی سل .

## ۲- ملاحظات عمومی

۱- شرایط معینه فوق باید بطور کلی در کمال سعه نظر تفسیر و اجرا شود .

حالات نوروباتی و پسیکوپاتی *Etats névropathiques et psychopathiques*

که بر اثر جنگ یا اسارت ظاهر شود باید مخصوصاً از این سعه نظر برخوردار شوند اسیران جنگی که چندین زخم برداشته‌اند و هیچیک از آنها جداگانه مجوز اعاده به میهن نیست با توجه بحالت روحی آنها که ناشی از تعدد زخمهاست با همان سعه نظر مورد معاینه قرار خواهند گرفت .

۲- کلیه موارد غیر قابل تردیدی که حق اعاده مستقیم بمیهن میدهد (قطع-

یکی از اعضا - نابینائی یا کری کامل - سل ریوی مفقوح - بیماری دماغی - تئوپلاسم خبیث و غیره) هر چه زودتر توسط پزشگان بازداشتگاه و کمیسیونهای اطبای نظامی که توسط دولت بازداشت کننده تعیین میشوند معاینه و بکشور خود بازگشت داده خواهند شد .

۳- بیماریها یا زخمهای مربوط بقبل از جنگ که شدت نیافته باشند و همچنین

زخمهای جنگ که مانع عودت بخدمت نظام نشده باشد سبب حق بازگشت بمیهن نخواهد گردید .

۴- مقررات حاضر در کلیه دول متخاصم بیک نحو تفسیر و اجرا خواهد شد

دولتها و مقامات ذیربط کلیه تسهیلات لازم را برای کمیسیونهای پزشکی مختلط در اجرای وظیفه خود فراهم خواهند ساخت .

۵- مثالهای مذکور در قسمت (۱) فوق فقط بعنوان مورد نمونه ذکر گردیده

است. کسانی که وضعیتشان کاملاً با این مقررات تطبیق نکند با روح مفاد ماده ۱۱۰ این قرارداد و با اصول مندرج در این موافقتنامه مورد قضاوت قرار خواهند گرفت.

### پیوست شماره ۲

## آئین‌نامه کمیسیونهای پزشکی مختلط

(رجوع شود بماده ۱۱۲)

**ماده ۱ -** کمیسیونهای پزشکی مختلط مذکور در ماده ۱۱۲ قرارداد مرکب از سه عضو خواهند بود که دو نفر از آنها متعلق بیک کشور بیطرف بوره و نفر سوم توسط دولت بازداشت‌کننده معین خواهد شد. ریاست کمیسیون با یکی از اعضای بیطرف خواهد بود.

**ماده ۲ -** دو عضو بیطرف بر حسب تقاضای دولت بازداشت‌کننده توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با موافقت دولت حامی تعیین خواهند شد. محل اقامت آنها خواه در کشور خودشان خواه در کشور بیطرف دیگر و خواه در کشور بازداشت‌کننده باشد علی‌السویه است.

**ماده ۳ -** اعضای بیطرف باید توسط دولتهای متخاصم مورد پذیرش واقع شوند و دولتهای نامبرده موافقت خود را بکمیته بین‌المللی صلیب سرخ و دولت حامی اعلام خواهند داشت. بمحض اعلام این موافقت انتصاب اعضای مزبور رسمیت خواهد یافت.

**ماده ۴ -** یک‌کده اعضای علی‌البدل نیز بتعداد کافی معلوم خواهند شد که در صورت لزوم جانشین اعضای اصلی شوند. تعیین آنها با اعضاء اصلی یکجا و بالامحاله در اسرع وقت صورت خواهد گرفت.

**ماده ۵ -** چنانچه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بعلمتی قادر بتعیین اعضاء

بیطرف نباشد اعضاء مزبور توسط دولت حامی تعیین خواهند شد .

**ماده ۶ -** حتی الامکان یکی از دو عضو بیطرف پزشکی و دیگری جراح خواهد بود .

**ماده ۷ -** اعضاء بیطرف در قبایل دولت متخاصم از استقلال کامل برخوردار خواهند بود و دول مزبور باید همه گونه تسهیلات را برای اجرای وظیفه آنان فراهم آورند .

**ماده ۸ -** کمیته بین المللی صلیب سرخ با موافقت دولت بازداشت کننده در موقع انتصابات مذکور در مواد ۲ و ۴ این آئین نامه شرایط خدمت اشخاص ذینفع را تعیین خواهد نمود .

**ماده ۹ -** همینکه پذیرش اعضاء بیطرف برسد کمیسیونهای پزشکی مختلط هر چه زودتر و در هر حال در ظرف سه ماه از تاریخ پذیرش شروع بکار خواهند کرد .

**ماده ۱۰ -** کمیسیونهای پزشکی مختلط کلیه اسیران موضوع ماده ۱۱۳ قرارداد را معاینه و بازگشت آنها را بمیهن یا استثناء از بازگشت و یا تعلیق بازگشت آنها را بمعاینه ثانوی پیشنهاد خواهند کرد . رأی کمیسیونها با کثرت آراء خواهد بود .

**ماده ۱۱ -** رأی کمیسیون در هر مورد بخصوص در ظرف یکماه از تاریخ معاینه بدولت بازداشت کننده و دولت حامی و کمیته بین المللی صلیب سرخ ابلاغ خواهد شد بعلاوه کمیسیون پزشکی مختلط رأی متخذه درباره هر اسیری را که معاینه نموده بخود او ابلاغ خواهد نمود و به کسانی که برای بازگشت به میهن پیشنهاد کرده گواهینامه طبق نمونه پیوست تسلیم خواهد کرد .

**ماده ۱۲ -** دولت بازداشت کننده مکلف است آراء کمیسیون پزشکی مختلط را در ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ بموقع اجراء گذارد .

**ماده ۱۳ -** در کشوری که فعالیت يك كميسيون پزشکی مختلط مورد ضرورت است اگر پزشک بیطرف وجود نداشته باشد و اگر بعلمتی تعیین پزشکان بیطرف مقیم کشور دیگر میسر نباشد دولت بازداشت کننده با موافقت دولت حامی يك كميسيون پزشکی تشکیل خواهد داد که همان وظایف كميسيون پزشکی مختلط را باستثنای مفاد مواد ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۶ و ۸ این آئین نامه انجام خواهد داد.

**ماده ۱۴ -** كميسيونهای پزشکی مختلط بطور دائم انجام وظیفه خواهند کرد و هر بازداشتگاه را در فواصلی که کمتر از ششماه نباشد سرکشی خواهند کرد.

### پیوست شماره ۳

## آئین نامه اعانات دسته جمعی به اسیران جنگی

(رجوع شود بماده ۷۳)

**ماده ۱ -** معتمدین اجازه خواهند داشت اعانات محتوی اعانات دسته جمعی را که ابوابجمع آنها میشود به کلیه اسیرانی که از نظر اداری جزو بازداشتگاه آنها باشند بانضمام کسانی که در بیمارستان ها یا در زندان ها یا در سایر دارالتأدیب ها اقامت دارند تقسیم نمایند.

**ماده ۲ -** تقسیم اعانات محتوی اعانات دسته جمعی طبق دستور اهدا کنندگان و موافق نقشه ای که معتمدین ترتیب خواهند داد صورت خواهد گرفت. لیکن تقسیم کمک های طبی مرجحاً با موافقت سرپزشکان انجام خواهد شد و سرپزشکان میتوانند در بیمارستانها و نقاهتخانه ها از دستور اهدا کنندگان تا حدی که حوائج بیماران ایجاب مینمایند تجاوز کنند. در حدودی که بدینتریق تعیین میشود تقسیم هدایا همواره بطریقی عادلانه صورت خواهد گرفت.

**ماده ۳ -** برای رسیدگی کم و کیف کالا های رسیده و تهیه گزارش مبسوطی

درباره آن جهت اهدا کنندگان معتمدین و معاونین آنها اجازه خواهند یافت بمحلهای ورود امانات که نزدیک ببازداشتگاه باشد بروند .

**ماده ۴ -** بمعتمدین تسهیلات لازم داده خواهد شد که رسیدگی و معلوم نمایند آیا تقسیم اعانات دسته جمعی در کلیه تقسیمات و ملحقات بازداشتگاه طبق دستورشان انجام گرفته یا خیر .

**ماده ۵ -** معتمدین اجازه خواهند داشت نمونه ها یا پرسشنامه هائی مربوط به اعانات دسته جمعی (تقسیم - احتیاجات - مقادیر و غیره) برای ارسال به اهدا کنندگان پر کنند یا بتوسط معتمدین دسته های کاریا توسط سرپزشکان بیمارستانها و نقاهتخانه ها پر کنند . این نمونه ها یا پرسش نامه ها بدون فوت وقت برای اهدا کنندگان ارسال خواهد شد .

**ماده ۶ -** محض تأمین تقسیم منظم اعانات دسته جمعی بین اسیران جنگی بازداشتگاه و احياناً بمنظور تأمین احتیاجاتی که با ورود دسته های جدید اسیران جنگی پیش خواهد آمد معتمدین میتوانند از اعانات دسته جمعی مقدار ذخیره ترتیب دهند و نگاهدارند - برای این منظور انبار های متناسب در اختیار آنان گذاشته خواهد شد . هر انباری دو قفل خواهد داشت که کلید یکی نزد معتمد و کلید دیگری نزد فرمانده بازداشتگاه خواهد بود .

**ماده ۷ -** در صورت وصول ملبوس ، هر اسیر جنگی لا اقل مالکیت یکدست لباس کامل را حفظ خواهد کرد . چنانچه بکنفر اسیر بیش از يك دست لباس داشته باشد معتمد بازداشتگاه مجاز خواهد بود از کسانی که سهم بیشتری دارند ملبوس زیادی یا بعضی قطعات را که تعداد آن اضافه بر واحد باشد بگیرد و این در صورتی است که چنین اقدامی برای رفع احتیاجات اسیران جنگی محروم تر ضروری باشد .



معهدنا زیر پوش و جوراب و کفش اضافی را که مازاد آن منحصر بیک دست یا یک جفت اضافی باشد نمیتوان گرفت مگر در صورتیکه هیچ وسیله دیگری برای تهیه این اشیاء جهت اسیر محروم دیگری موجود نباشد .

**ماده ۸۵ -** دول معظمه متعاهد و بالاخص دول بازداشت کننده هر نوع خریداری را به حداکثر امکان و یا بامیزان مقررات مربوط بخواربار عمومی در خاک خود بمنظور تقسیم اعانات مشترک با اسیران جنگی اجازه خواهند داد . همچنین انتقال و جوه و اقدامات مالی و فنی و اداری را که برای خرید های مزبور میشود تسهیل خواهند کرد .

**ماده ۹۵ -** مقررات فوق با حق اسیران جنگی نسبت بدریافت اعانات دسته جمعی قبل از ورود بیازداشتگاه یا در حین انتقال و همچنین با حق نمایندگان دول حامی و نمایندگان کمیته بین المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه تعاونی دیگر که ایصال این اعانات و تقسیم آنها را بین ذوی الحقوق بهر طریق مقتضی عهده دار گردند مانع الجمع نیست .



## بیوست شماره ۴

ب - کارت اسارت

( رجوع شود بماده ۷۰ )

|                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ..... باحروف درشت وخوانا نوشته شود ۱ - دولت متبوع اسیر .....                           |                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ..... ۲ - نام خانوادگی                                                                 | ..... ۳ - نام کوچک (بتمام حروف)                                                                                                                                                                                                                   |
| ..... ۴ - نام کوچک پدر                                                                 | ..... ۵ - تاریخ تولد                                                                                                                                                                                                                              |
| ..... ۶ - محل تولد                                                                     | ..... ۷ - درجه                                                                                                                                                                                                                                    |
| ..... ۸ - شماره                                                                        | ..... ۹ - آدرس خانواده                                                                                                                                                                                                                            |
| ..... ۱۰ - تاریخ اسارت (یا) از (بازداشتگاه شماره - بیمارستان وغیره) محلی که آمده ..... |                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ..... ۱۱ - الف - سلامت کامل . ب - مجروح نیست . ج - معالجه شده . د - درحال نقاهت        | ..... ۵ - بیمار . و - جراحت مختصر . ز - جراحت شدید .                                                                                                                                                                                              |
| ..... ۱۲ - آدرس فعلی اینجانب : شماره اسیری .....                                       |                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ..... نام بازداشتگاه .....                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ..... ۱۳ - تاریخ                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ..... ۱۴ - امضاء .....                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                   |
| قسمت های زائد حذف شود. باین مطالب نباید چیزی اضافه کرد. رجوع شود بتوضیحات ظهر ورقه     |                                                                                                                                                                                                                                                   |
| پست اسیران جنگی                                                                        | کارت دستگیری اسیران جنگی                                                                                                                                                                                                                          |
| پست مجانی                                                                              | پست مجانی                                                                                                                                                                                                                                         |
| ..... ۲ - ظهر                                                                          | ..... ۲ - ظهر                                                                                                                                                                                                                                     |
| ..... ژنو                                                                              | ..... ژنو                                                                                                                                                                                                                                         |
| ..... سویس                                                                             | ..... سویس                                                                                                                                                                                                                                        |
| آژانس مرکزی<br>اسیران جنگی<br>کمیته بین المللی<br>صلیب سرخ                             | توضیح مهم<br>این کارت باید بلافاصله پس از دستگیری هر اسیر جنگی یا هر وقت که آدرسش عوض میشود و به بیمارستان یا بازداشتگاه دیگری انتقال مییابد توسط اسیر جنگی پر شود این کارت غیر از کارت مخصوصی است که اسیر جنگی حق دارد برای خانواده خود بفرستد . |

تبصره ۵ - این نمونه باید بدو یاسه زبان منجمله بزبان اسیر جنگی وزبان دولت بازداشت کننده تهیه

شود قطع حقیقی آن ۱۰/۵×۱۰ سانتیمتر است .

## پیوست شماره ۴

ج - کارت و نامه مخصوص مکاتبات

(رجوع شود بماده ۷۱)

۱ - کارت

| کارت پستال                            | مکاتبات اسیران جنگی | بست مجانی |
|---------------------------------------|---------------------|-----------|
| فرستنده                               | گیرنده              |           |
| نام و نام خانوادگی                    | مقصد                |           |
| تاریخ و محل تولد                      | خیابان              |           |
| شماره اسیر                            | کشور                |           |
| نام بازداشتگاه                        | استان               |           |
| کشور مبدأ                             |                     |           |
| تاریخ :                               |                     |           |
| ۲ - ظهر                               |                     |           |
| فقط روی سطور و خیلی خوانا نوشته شود . |                     |           |

تصویر - این نمونه باید بدو یا سه زبان منجمله بزبان مادری اسیر جنگی و زبان کشور بازداشت کننده تهیه شود. قطع واقعی آن ۱۰ × ۱۰ سانتی متر است .



## پیوست شماره ۴

## ۵- آگهی فوت

(رجوع شود بماده ۱۲)

## آگهی فوت

(نام مقام ذیصلاحیت)

نام و نام خانوادگی

نام کوچک پدر

محل و تاریخ تولد

محل و تاریخ فوت

درجه و شماره (شماره پلاک هویت)

آدرس خانواده

کجا و کی اسیر شده

علت و کیفیات فوت

محل دفن

آیا قبر علامت دارد و خانواده متوفی میتوانند بعداً آنرا

پیدا کنند؟ اشیاء متوفی توسط دولت بازداشت کننده

نگاهداری شده یا بانضمام این آگهی ارسال شده. اگر

ارسال شده بچه وسیله بوده؟

آیا شخصی که هنگام بیماری متوفی یا دم آخر حاضر بوده

(پزشک - کشیش - رفیق اسارت) میتواند در این ورقه

یا پیوست توضیحاتی درباب دم آخر و دفن متوفی بدهد.

تاریخ و مهر و امضاء مقام ذیصلاحیت

امضاء و نشانی دو نفر شاهد

تبصره - این نمونه آگهی باید به دویا سه زبان من جمله بزبان مادری اسیر جنگی و زبان دولت

بازداشت کننده تهیه میشود. قطع واقعی آن ۳۰×۲۱ سانتی متر است.

## پیوست شماره ۴

۵ - گواهی بازگشت بمیهن

( رجوع شود به پیوست ۲ ماده ۱۱ )

گواهینامه بازگشت بمیهن

تاریخ :

بازداشتگاه .

بیمارستان .

نام :

نام خانوادگی :

تاریخ تولد :

درجه :

شماره نظامی :

شماره اسیر :

جراحی - بیماری :

رأی کمیسیون :

رئیس کمیسیون پزشکی مختلط :

الف - بازگشت مستقیم بمیهن .

ب - بستری شدن در کشور بیطرف .

ک - ب - معاینه مجدد در کمیسیون بعدی .

## پیوست شماره ۵

آئین‌نامه نمونه راجع بحواله های ارسالی توسط اسیران جنگی

بکشور خودشان

(رجوع شود بماده ۶۳)

۱ - آگهی مذکور در بند سوم از ماده ۶۳ حاوی اطلاعات ذیل خواهد بود :

الف - شماره نظامی مذکور در ماده ۱۷ - درجه - نام و نام خانوادگی اسیر جنگی فرستنده .

حواله .

ب - نام و نشانی گیرنده حواله در کشور مقصد .

ج - ذکر مبلغی که باید پرداخت شود بیول کشور بازداشت کننده .

۲ - این آگهی بامضای اسیر جنگی خواهد رسید . چنانچه بی سواد باشد علامتی در این ورقه خواهد گذاشت و علامت مزبور توسط یکنفر شاهد گواهی خواهد شد . معتمد نیز این آگهی را امضاء خواهد کرد .

۳ - فرمانده بازداشتگاه گواهینامه‌ای باین آگهی پیوست و گواهی خواهد کرد که موجودی بستانکار حساب اسیر جنگی ذیربط کمتر از مبلغ حواله نیست .

۴ - این آگهی‌ها ممکن است بصورت فهرست هم تنظیم شود و هر برگ فهرست های مزبور توسط معتمد گواهی و امضاء و صحت آن توسط فرمانده بازداشتگاه تصدیق خواهد شد .



# قرارداد ژنو

راجع بحمايت افراد كشوري

در زمان جنگ

مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹

## قرارداد ژنو

### راجع بحمايت افراد كشوري در زمان جنگ

مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹

امضاء کنندگان زیر نمایندگان مختار دولت های شرکت کننده در کنفرانس سیاسی که در شهر ژنو از تاریخ ۲۱ آوریل تا ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بمنظور تهیه قرارداد برای حمایت افراد کشوری در زمان جنگ تشکیل گردیده نسبت بمسائل ذیل موافقت حاصل نمودند :

## باب اول

### مقررات عمومی

**ماده ۱ -** دولت های معظمه متعاهد تعهد مینمایند که این قرارداد را در همه احوال محترم شمرده و اتباع خود را با احترام آن وادارند .

**ماده ۲ -** علاوه بر مقرراتی که باید در زمان صلح بموقع اجرا گذاشته شود این قرارداد در صورت وقوع جنگی که رسماً اعلان شده باشد یا هرگونه نزاع مسلحانه که بین دو یا چند دولت معظم متعاهد بروز کند اجرا خواهد شد ولو آنکه یکی از دول مزبور وجود وضع جنگی را تصدیق نکند .

این قرارداد درباره هرگونه موارد اشغال تمام یا قسمتی از خاک یکی از دول معظمه متعاهد نیز معتبر است ولو آنکه اشغال مزبور با هیچگونه مقاومت نظامی مواجه نشده باشد .

چنانچه یکی از دول داخل در جنگ اعضا این قرارداد نباشد دولت های عضو معذک در روابط متقابل خود تابع این قرارداد خواهند بود و اگر آن دولت این

قرارداد را قبول و مقررات آنرا اجرا کند در مقابل او نیز ملزم با اجرای این قرارداد خواهند بود.

**ماده ۳-** چنانچه نزاع مسلحانه جنبه بین‌المللی نداشته باشد و در خاک یکی از دول معظمه متعاهد روی دهد هر يك از دول داخل در جنگ مکلفند لااقل مقررات زیر را اجرا نمایند:

۱ - با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند با انضمام افراد نیروهای مسلحی که اسلحه بزمین گذاشته باشند یا کسانی که بعلت بیماری یا زخم یا بازداشت و یا بهر علت دیگری قادر بجهنگ نباشند باید در همه احوال بدون هیچگونه تبعیض نامساعد ناشیه از نژاد - رنگ - مذهب - عقیده - جنس - اصل و نسب و یا ثروت و یا هر علت مشابه آن با اصول انسانیت رفتار شود.

اعمال ذیل در مورد اشخاص بالا در هر زمان و در هر مکان ممنوع است و خواهد بود:

**الف** - لطمه بحیات و تمامیت بدنی منجمله قتل بتمام اشکال آن - زخم زدن رفتار بیرحمانه - شکنجه و آزار.

**ب** - اخذ گروگان.

**ج** - لطمه بحیثیت اشخاص منجمله تحقیر و تخفیف.

**د** - محکومیت و اعدام بدون حکم قبلی دادگاهی که صحیحاً تشکیل شده و جامع تضمینات قضائی که ملل متمدن ضروری میدانند باشد.

**۲** - زخم‌مداران و بیماران جمع آوری و تحت معالجه قرار خواهند گرفت.

یکدستگاه نوع پروری بیطرف مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ میتواند خدمات خود را بدولت‌های داخل در جنگ عرضه دارد.

دولت های داخل در جنگ نیز در سهم خود سعی خواهند کرد تمام یا قسمتی از سایر مقررات این قرارداد را بموجب موافقتنامه های اختصاصی بموقع اجرا گذارند اجرای مقررات فوق اثری در وضع حقوقی متخاصمین نخواهد داشت .

**ماده ۴ -** اشخاصی که در هر موقع و بهر شکل در موقع جنگ یا اشغال بدست دولت داخل در جنگ یا دولت اشغال کننده غیر از دولت متبوع خود میافتند تحت حمایت این قرار دادند .

اتباع دولتی که وابسته باین قرارداد نباشد تحت حمایت این قرارداد نیستند اتباع يك دولت بیطرف که در خاک يك دولت داخل در جنگ باشند و اتباع يك دولت هم صف در جنگ مادام که دولت متبوع آنان نمایندگی سیاسی عادی نزد دولت بازداشت کننده آنان دارد مشمول حمایت این قرارداد شمرده نخواهند شد .

معهداً مقررات باب اول میدان اجرای وسیعتری دارند که در ماده ۱۳ تشریح شده است .

اشخاص مورد حمایت قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ در باب بهبود وضع زخمیداران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح دریائی یا اشخاص مورد حمایت قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ در باب معامله با اسیران جنگی بفهوم این قرارداد مورد حمایت شمرده نمیشوند .

**ماده ۵ -** چنانچه یک دولت داخل در جنگ دلایل جدی داشته باشد، که شخصی که تحت حمایت این قرارداد است در خاک آن دولت انفراداً مورد سوء ظن قانونی است که بفعالیتهای مضر<sup>۱</sup> با امنیت دولت دست میزند و یادر صورتیکه مسلم شود که واقعاً باین نوع فعالیت مشغول است شخص مزبور نمیتواند بحقوق و امتیازات حاصله از این قرارداد که در صورت اجرا دربارۀ او ممکن است به امنیت دولت لطمه وارد آورد

متشبهت گردد .

چنانچه در يك خاك اشغال شده شخصي كه مورد حمايت اين قرارداد است بعنوان جاسوس يا خرابكار يا بعلت اينكه انفراداً مورد سوء ظن قانوني از حيث اعمال فعاليت مضر بامنيت دولت اشغال كننده است دستگير شود شخص مزبور را ممكن است در صورتيكه امنيت نظامي قطعاً ايجاب كند از حقوق ارتباط كه بموجب اين قرار داد پيش بيني شده است محروم ساخت .

معهدنا در هر يك از اين موارد با اشخاص موضوع بندهاي سابق با انسانيت رفتار خواهد شد و از حق دادرسي عادلانه و منظم بنحوي كه در اين قرارداد پيش بيني شده محروم نخواهند گرديد .

بعلاوه در نزديكترين تاريخ ممكنه كه امنيت مملكت يا امنيت دولت اشغال كننده بر حسب مورد اجازه دهد استفاده از كليه حقوق و مزايای اشخاص مورد حمايت را به مفهوم اين قرارداد باز خواهند يافت .

**ماده ۶ -** اين قرارداد از بدو هر جنگ يا اشغال مذکور در ماده ۲ بموقع اجراء گذاشته خواهد شد .

اجرای این قرارداد در خاك دول متخاصم هنگام ختم عمومي عمليات نظامي قطع خواهد شد .

در اراضي اشغالي اجرای این قرارداد يكسال پس از ختم عمومي عمليات نظامي قطع خواهد گرديد معهدنا دولت اشغال كننده در تمام مدت اشغال تا ميزاني كه دولت مزبور وظايف حكومت را در اراضي مزبور انجام ميدهد وابسته بمواد مشروحه ذيل از اين قرارداد خواهد بود :

مواد ۱۲ تا ۲۷-۲۹ تا ۳۴-۴۷-۴۹-۵۱-۵۲-۵۳-۵۹-۶۱ تا ۷۷ و ۱۴۳ .

اشخاص مورد حمايت كه استخلاص يا بازگشت آنها بميهن يا استقرار آنها بعد از مواعد مذكور صورت گيرد در مدت فاصله فيما بين مشمول مزايای اين قرارداد خواهند بود.

**ماده ۷۵ -** علاوه بر موافقتنامه هائي كه بالصر احوه در مواد ۱۱ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۷ و ۳۶ و ۱۰۸ و ۱۰۹ و ۱۳۲ و ۱۳۳ پيش بيني شده دولت هاي معظمه متعا هـ ميتوانند موافقتنامه هاي اختصاصي راجع بكليۀ مسائلي كه حل آنرا اختصاصاً مقتضي بدانند منعقد سازند. هيچيك از موافقتنامه هاي اختصاصي مزبور نميتواند بوضع اشخاص مورد حمايت بنحوي كه بموجب اين قرارداد معين شده لطمه بزند يا حقوقي را كه اين قرارداد بآنان اعطاء نموده تقليل دهد. اشخاص مورد حمايت در تمام مدتي كه مشمول اين قرار دادند از مزايای موافقتنامه هاي مزبور برخوردار خواهند شد مگر آنكه در آن موافقتنامه ها يا موافقتنامه هاي بعدي صريحاً خلاف آن مقرر شده باشد و يا در صورتيكه يكي از دول متخاصم اقدامات مساعدتري درباره آنان اتخاذ کرده باشد.

**ماده ۸ -** اشخاص مورد حمايت نميتوانند در هيچ موردی از يك قسمت يا از تمام حقوقي كه اين قرارداد يا احياناً موافقتنامه هاي مخصوص مذكور در ماده قبل بآنان اعطا کرده صرف نظر نمايند.

**ماده ۹ -** اين قرارداد با معاضدت و تحت نظارت دول حامی كه عهده دار حفظ منافع دول متخاصمند بموقع اجرا گذاشته خواهد شد. برای اين منظور دول حامی ميتوانند علاوه بر مأمورين سياسي يا كنسولي خود نمايندگانی از بين اتباع خود يا از بين اتباع دول بيطرف ديگر تعيين نمايند. نمايندگان مذكور بايد مورد پذيرش دولتي كه نزد آن انجام وظيفه خواهند كرد واقع شوند.

دول متخاصم بوسيعترين وجهی در انجام وظيفه مأمورين يا نمايندگان دول

حامی تسهیل خواهند کرد .

مأمورین یا نمایندگان دول حامی نباید در هیچ موردی از حدود وظایف خود بنحوی که از این قرارداد مستفاد میشود تجاوز کنند و مخصوصاً باید ضروریات عالیۀ امنیت دولتی را که نزد آن انجام وظیفه میکنند رعایت نمایند .

ماده ۱۰ - مقررات این قرارداد با فعالیت‌های نوعی و روانه‌ای که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه بشردوستانه دیگر برای حمایت اسیران جنگی و کمک بآنان با موافقت دولت‌های متخاصم مربوطه بعمل آورد مانع‌الجمع نخواهد بود .

ماده ۱۱ - دولت‌های متعاقد می‌توانند در هر موقع بین خود توافق نمایند که وظایفی را که بموجب این قرارداد بدول حامی محول است بیک دستگاه بین‌المللی که جامع کلیۀ تضمینات بیطرفی و کارآمدی باشد محول سازند .

چنانچه بعضی از اشخاص مورد حمایت بعلمتی از فعالیت يك دولت حامی یا يك دستگاه که در بند اول این ماده تعریف شده بهره‌مند نباشند یا بهره‌مند بوده و دیگر استفاده نکنند دولت بازداشت کننده باید خواه از يك دولت بیطرف و خواه از یکی از دستگاه‌های مذکور تقاضا کند وظایفی را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی که از طرف دولت‌های متخاصم تعیین میشوند محول است برعهده گیرند .

چنانچه تأمین حمایت بدین طریق مقدور نباشد دولت بازداشت کننده باید از یک دستگاه نوعی و روانه‌ای مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تقاضا کند وظایف نوعی و روانه را که بموجب این قرارداد بعهدۀ دول حامی محول است عهده‌دار گردد و باید با قید مقررات این ماده خدماتی را که از طرف چنین دستگاهی عرضه میشود بپذیرد . هر دولت بیطرف یا هر دستگاهی که برای مقاصد بالا توسط دول ذیربط دعوت میشود یا خدمات خود را عرضه میدارد باید در فعالیت خود متوجه مسئولیت خویش

در قبال دولت متخاصم متبوع اشخاص مورد حمايت اين قرارداد بوده و تضمينات كافي بدهد كه قادر است وظايف مزبور را تا مبن نمايد و بيطر فانه انجام دهد .

تخلف از مقررات فوق باتكاه هيچ موافقتنامه اختصاصي بين دولت ها كه يكي از آنها ولو بطور موقت بعلت وقايع نظامي منجمله در صورت اشغال تمام يا قسمت مهمي از خاك خود در قبال دولت ديگر ياد در قبال متحدين خود از حيث آزادي مذاكرات محدود شده باشد مجاز نيست .

در هر جا كه در اين قرارداد عنوان دولت حامي ذكر شده عنوان مزبور شامل دستگاهائي كه بمنطوق اين ماده جانشين دولت حامي هستند نيز مي باشد .  
مقررات اين ماده در باره اتباع دولت بيطرفي كه در خاك اشغالي باشند ياد ر خاك دولت متخاصمي باشند كه دولت متبوع آنان نمايندگي سياسي عادي نزد آن دولت نداشته باشد نيز بسط خواهد يافت و شامل آنان نيز خواهد بود .

**ماده ۱۲ -** دولت هاي حامي در كليۀ مواردی كه از لحاظ منافع اشخاص مورد حمايت مفيد بدانند منجمله در صورت بروز اختلاف بين دول متخاصم در باب اجرا يا تفسير مقررات اين قرارداد در حل اختلاف وساطت خواهند كرد .

براي اين منظور هر يك از دول حامي ميتواند بنا بر دعوت يك طرف متخاصم يار اسأ بدولت هاي متخاصم پيشنهادهد كه مجلسي از نمايندگان خود و مخصوصاً از مقامات مسؤل سر نوشت اشخاص مورد حمايت احياناً در خاك بيطرفي كه بمناسبت انتخاب شده باشد تشكيل دهند . دولت هاي متخاصم مكلفند به پيشنهادهائي كه در اين زمينه در يافت ميدارند ترتيب اثر دهند . دول حامي ميتوانند عندالاقضاء يكي از شخصيت هاي يك دولت بيطرف يا شخصيتي را كه از طرف كميته بين المللي صليب سرخ بنمايندگي معين شده باشد براي شركت در مجلس مزبور جهت تصويب دول



متخاصم پیشنهاد نمایند .

## باب دوم

### حمايت کلی اهالی در مقابل بعضی اثرات جنگ

**ماده ۱۳ -** مقررات این ماده ناظر بر مجموع اهالی کشورهای داخل در جنگ است بدون هیچ تبعیض نامساعد منجمله از حیث نژاد و ملیت و مذهب و عقیده سیاسی و منظور از آن تخفیف مصائبی است که از جنگ تولید میشود .

**ماده ۱۴ -** دول متعاقد در زمان صلح و دول متخاصم پس از شروع جنگ میتوانند در خاک خود و در صورت لزوم در اراضی اشغالی نواحی و نقاط بهداشتی و امنیت ایجاد و تشکیلات آنرا طوری بدهند که زخمداران و بیماران و معلولین و پیران و اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار و مادران اطفال کمتر از هفت سال را از اثرات جنگ پناه دهند .

دول ذیربط میتوانند بمحض شروع جنگ و در حین جنگ بین خود موافقت- نامه‌هائی برای شناسائی نقاط و مناطقی که دایر ساخته اند منعقد نمایند برای این منظور ممکن است طرح موافقتنامه پیوست این قرارداد را باتغییراتی که لازم بدانند بموقع اجراء گذارند .

از دول حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دعوت میشود که برای تسهیل ایجاد و شناسائی نقاط و نواحی مزبور وساطت و کمک نمایند .

**ماده ۱۵ -** هر دولت داخل در جنگ میتواند خواه مستقیماً خواه بتوسط يك دولت بیطرف یا يك دستگاہ نوعی بطرف مقابل خود پیشنهاد نماید در نواحی که جنگ در جریان است نواحی بیطرفی دایر گردد که اشخاص ذیل را بدون هیچگونه تفاوتی از مخاطرات جنگ پناه دهد .

**الف -** زخم‌داران و بيماران جنگجو يا غير جنگجو .

**ب -** اشخاص كشوري كه در جنگ شركت ندارند و در مدت اقامت خود در نواحی مزبور بهیچ کاری كه جنبه نظامی داشته باشد اشتغال نمیورزند .  
بمحض اینکه دول متخاصم نسبت بموقعیت جغرافیائی و طرز اداره و تهیه خواربار و نظارت منطقه بیطرف بمنظور فوق توافق نمودند موافقتنامه‌ای کتباً تنظیم وبامضای نمایندگان متخاصمین خواهد رسید .  
در موافقتنامه مزبور تاریخ شروع بیطرفی منطقه و مدت بیطرفی معین خواهد شد .

**ماده ۱۶ -** زخم‌داران و بيماران و همچنین معلولین و زنان باردار مورد حمايت واحترام خاص قرار خواهند گرفت .  
تامیناتی كه مقتضات نظامی اجازه دهد هر دولت داخل در جنگ در اقدامات مربوط بجلستجوی مقتولین و زخم‌داران و كمك بغریقان و سایر اشخاصی كه در معرض خطر مهمی هستند و همچنین در اقدامات مربوط بحفظ آنان از غارت و بد رفتاری تسهیل خواهند كرد .

**ماده ۱۷ -** دول متخاصم سعی خواهند كرد كه برای تخلیه بيماران و زخم‌داران و معلولین و پیران و زنان تازه زارا از نواحی محاصره شده و همچنین برای عبور روحانیون همه مذاهب و كاركنان و لوازم بهداری بمقصد آن نواحی قرارنامه های محلی بین خود منعقد سازند .

**ماده ۱۸ -** بیمارستانهای كشوري كه برای پرستاری زخم‌داران و بيماران و معلولین و زنان تازه را تشكيل میشوند در هیچ موردی نباید طرف حمله قرار گیرند بلکه در هر زمان باید توسط دول متخاصم محترم شمرده و حمايت شوند .

دولتهای داخل در جنگ باید بکلیه بیمارستانهای کشوری سندی بدهند که جنبه آنها از حیث بیمارستان کشوری گواهی کند و معلوم نماید که ابنیه محل بیمارستانهای مزبور برای مقاصدی که بمفهوم ماده ۱۹ ممکن است آنها را از حمایت محروم سازد مورد استفاده نیست .

بیمارستانهای کشوری در صورتیکه اجازه استعمال علامت از دولت داشته باشند بوسیله علامت مذکور در ماده ۳۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بهبود سرنوشته زخممداران و بیماران هنگام اردو کشی نشان داده خواهند شد .

دولت متخاصم تاحدی که مقتضیات نظامی اجازه دهد اقدامات لازم بعمل خواهند آورد که علائم مشخصه بیمارستانهای کشوری برای نیروهای زمینی و هوائی و دریائی دشمن بطور وضوح مرئی باشند تا امکان هر گونه حمله ای رفع شود .

نظر بخطرانی که ممکن است مجاورت باهدفهای نظامی متوجه بیمارستانها نماید اقتضا خواهد داشت مراقبت شود که بیمارستانها حتی الامکان از هدفهای نظامی دور باشند .

**ماده ۱۹ -** حمایت بیمارستانها نباید قطع شود مگر در صورتیکه از حمایت مزبور گذشته از مقاصد نوعی و روانه برای ارتکاب اعمالی که جهت دشمن مضر باشد استفاده شود . معیناً این حمایت قطع نخواهد شد مگر پس از آنکه اختطاری باضرب الاجل در کلیه موارد مقتضی شده باشد و آن ترتیب اثر نداده باشند .

اینکه در بیمارستانهای مزبور زخممداران و بیماران نظامی معالجه شوند و یا اسلحه دستی و مهماتی که از آنان گرفته شده و هنوز با اداره مربوطه تحویل نشده در آنجا یافت شود در حکم اعمال مضره شمرده نخواهد شد .

**ماده ۲۰ -** کارکنانیکه منظمأ و منحصرأ مأمور امور و اداره بیمارستانهای

كشوري ميشوند با انضمام كسانى كه مأمور جستجو و بر داشتن و حمل و معالجه زخمداران و بيماران كشوري و معلولين و زنان تازه زاي ميباشند محترم شمرده و حمايت خواهند شد. كاركنان مزبور در اراضى اشغالي و مناطق عمليات نظامى بوسيله كارت هويتى كه سمت صاحب كارت را تصديق كند و داراى عكس صاحب كارت و مهر منگنه مقام مسئول باشد معرفى خواهند گرديد و در موقع خدمت بوسيله بازبندى كه مهر شده و رطوبت در آن اثر نكند و به بازوى چپ نصب گردد شناخته خواهند شد. بازوبند مزبور توسط دولت داده خواهد شد و داراى علامت مذكور در ماده ۳۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بيهبود سرنوشت زخمداران و نيرو هاى مسلح هنگام اردو كشى خواهد بود.

هر نوع كارمند ديگر كه مأمور اداره و امور بيمارستانهاى كشوري باشند محترم شمرده خواهند شد و در حين انجام وظيفه حق حمل بازوبند مذكور در بالا را تحت شرايط اين ماده خواهند داشت وظيفه محوله با اين اشخاص در كارت هويت آنان قيد خواهد شد.

رياست هر بيمارستان كشوري در هر زمان صورت صحيح كاركنان خود را با اختيار مقامات صلاحيتدار دولت متبوع خود ياد دولت اشغال كننده نگاه خواهد داشت.

ماده ۲۱ - حمل و نقل زخمداران و بيماران كشوري و معلولين و زنان تازه زاي كه در روى زمين بوسيله كاروانهاى و سائط نقليه يا قطار هاى بيماربر و ياد در روى دريا بوسيله كشتيهائى مخصوص حمل و نقل مزبور صورت ميگيرد مانند بيمارستانها بشرح ماده ۱۸ محترم شمرده و حمايت خواهند شد و با اجازه دولت بوسيله علامت مشخصه مذكور در ماده ۳۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بيهبود سرنوشت زخمداران و بيماران نيرو هاى مسلح هنگام اردو كشى خود را نشان خواهند داد.

**ماده ۲۲ -** ناوهای هوایی که منحصر مخصوص حمل زخم‌داران و بیماری کشوری و معلولین و زنان تازه زا یا مخصوص حمل کارکنان و لوازم بهداری است مورد حمله قرار نخواهند گرفت بالعکس در صورت پرواز در ارتفاعات و ساعات و مسیرهایی که مخصوصاً باموافقت مشترك بين کلیه دولتهای متخاصم ذینفع معین شده محترم شمرده خواهند شد .

ناوهای هوایی مزبور ممکن است باعلامت مشخصه مذکور در ماده ۳۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بیهبود سرنوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی نمایانده شوند .

پرواز از فراز اراضی دشمن یا اراضی تحت اشغال دشمن ممنوع است مگر آنکه خلاف آن قرار شده باشد .

ناوهای هوایی مزبور بفرمان فرود آمدن اطاعت خواهند کرد . در مواردی که ناوهای بدین طریق اجباراً فرود آید ناو مزبور و سرنشینان آن میتوانند پس از معاینه که احياناً صورت گیرد پرواز خود را ادامه دهند .

**ماده ۲۳ -** هر دولت متعاهد بکلیه محمولات دارو و لوازم بهداری و اشیاء لازمه جهت مراسم مذهبی که منحصرأ برای نفوس کشوری دولت متعاهد دیگر و لودشمن فرستاده شود آزادی عبور اعطا خواهد کرد . همچنین بهر گونه محمولات خواربار ضروری و ملبوس و مواد مقوی مخصوص اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار یا تازه‌زا آزادی عبور خواهد داد .

الزام دولت متعاهد در اعطای آزادی عبور محمولات مذکور در بند بالا منوط به این شرط است که دولت مزبور مطمئن باشد که هیچ علت جدی موجود نیست که بیم آن رود که :

الف - محمولات مزبور از مقصد خود منحرف شوند یا .

ب - بازرسی آن شاید مؤثر نباشد یا .

ج - دشمن بتواند از محمولات مزبور استفاده مشهودی جهت مساعی نظامی یا جهت اقتصاد خود کند بدین طریق که محمولات مزبور جای کالاهائی را که دولت در غیر اینصورت میبایست خود تهیه یا استحصال کند بگیرد یا مواد و محصولات یا کارکنانی که در غیر اینصورت میبایست برای تهیه کالاهای مزبور اختصاص دهد آزاد شود .

دولتی که عبور محمولات مذکور در بند اول این ماده را اجازه میدهد میتواند اجازه خود را مقید باین شرط کند که تقسیم آن بین گیرندگان در محل تحت نظارت دول حامی صورت گیرد .

محمولات مذکور باید با سرعت امکان حمل گردد و دولتی که عبور آزاد آنها را اجازه میدهد حق خواهد داشت شرایط فنی را که اجازه تحت آن شرایط داده میشود معین کند .

ماده ۲۴ - دول متخاصم اقدامات لازم بعمل خواهند آورد که اطفال کمتر

از ۱۵ سال که بعزت جنگ یتیم یا از خانواده خود جدا شده اند بحال خود رها نگردند و در هر صورت در نگاهداری و اجرای مذهب و آموزش آنان تسهیل شود آموزش آنان در صورت امکان باشخصی سپرده خواهد شد که دارای آئین آموزش واحد باشند .

دول متخاصم باید برائی این اطفال در کشور بیطرف در دوره جنگ با موافقت دولت حامی (در صورتیکه دولت حامی موجود باشد) و در صورتی که دول مزبور ضمن داشته باشند که اصول مذکور در بند اول رعایت خواهد شد موافقت خواهند کرد .

بعلاوه سعی خواهند کرد اقدامات لازم بعمل آورند که تشخیص هویت کلیه اطفال کمتر از ۱۲ سال بوسیلهٔ حمل يك پلاك هویت یا بهر وسیله دیگری مقدر باشد.

مادهٔ ۲۵ - هر شخصی که در خاک يك دولت متخاصم یا در اراضی اشغالی آن دولت باشد خواهد توانست اخباری را که صرفاً جنبهٔ خانوادگی داشته باشد باعضای خانواده خود در هر کجا که باشند بدهد یا از آنها دریافت نماید. این قبیل مکاتبات بسرعت وبدون هیچگونه تأخیر غیر موجه حمل خواهد شد.

چنانچه تبادل مکاتبات خانوادگی بوسیلهٔ پست ع-ادی بعملی مشکل یا غیر مقدر شده باشد دول متخاصم ذریبط بيك واسطهٔ بیطرف از قبیل آژانس مرکزی مذکور در مادهٔ ۱۴۰ مراجعه و باتفاق آن وسائل تأمین تعهدات خود را به احسن وجه منجمله با کمک جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ - شیروخورشید سرخ) معین خواهند نمود.

در صورتیکه دول متخاصم لازم بدانند که مکاتبات خانوادگی محدود شود منتها کاریکه میتوانند کرد اینست که استعمال نمونه هائی را که حاوی ۲۵ کلمه باشد و کلمات مزبور آزادانه انتخاب شود فرمائند و ارسال آنرا به ماهی يك برک محدود سازند.

مادهٔ ۲۶ - هر دولت متخاصم تجسسائی را که اعضای خانواده‌های متلاشی شده از جنگ برای برقراری تماس باهمدیگر و در صورت امکان برای مجتمع شدن بعمل می‌آورند تسهیل خواهد کرد. منجمله با عمل سازمانهائی که خود را وقف اینکار میکنند موافقت خواهد نمود مشروط باینکه سازمانهای مزبور مورد قبول آن دولت بوده و برطبق مقررات تأمینیه که آن دولت وضع نموده رفتار کنند.

## باب سوم

## وضع اشخاص مورد حمايت و معامله با آنان

## بخش اول

## مقررات مشترك بين اراضى دول متخاصم و اراضى اشغالى

ماده ۲۷ - اشخاص مورد حمايت در هر مورد ذبحق به احترام شخص خود و شرافت خود و حقوق خانوادگى خود و اعتقادات و اعمال مذهبى خود و عادات و رسوم خود مىباشند . در هر زمان با آنان بانسانيت رفتار خواهد شد و منجمله در مقابل همه گونه عمل خشونت آميز يا تخويف و در مقابل دشنام و کنجكاوى عامه حمايت خواهند گرديد .

زنان مخصوصاً در مقابل هر گونه تخطى بشرافت منجمله مقاربت بعنف و اجبار به فحشا و هر گونه تجاوز به عفت حمايت خواهند شد .

دولت متخاصمى كه اشخاص مورد حمايت را در اختيار خود دارد با رعايت مقررات مربوط بوضع مزاج و سن و جنس آنان با همگى با توجهات متساوى بدون هيچگونه تبعيض نامساعد منجمله از لحاظ نژاد يا مذهب يا عقايد سياسى رفتار خواهد كرد .

معهذا دول متخاصم ميتوانند در باره اشخاص مورد حمايت اقدامات نظارت يا امنيتى را كه بواسطه جنگ لازم باشد بعمل آورند .

ماده ۲۸ - هيچ شخص مورد حمايتى را نبايد بمنظور اينكه براى خاطر وجودش بعضى نقاط يا بعضى نواحى از عمليات جنگى معاف شوند مورد استفاده قرار داد .

ماده ۲۹ - دولت متخاصمى كه اشخاص مورد حمايت را در اختيار خود دارد



مسئول رفتاری است که عمال وی با آنان میکنند بی آنکه این موضوع از مسئولیت انفرادی که ممکن است متوجه آن عمال شود بکاهد.

**ماده ۳۰ -** به اشخاص مورد حمایت همه گونه تسهیلات داده خواهد شد که به دول حامی و کمیته بین المللی صلیب سرخ و جمعیت های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ - شیرو خورشید سرخ) کشوری که در آنجا هستند و بهر سازمان دیگری که ممکن است با آنها کمک کند مراجعه نمایند.

برای سازمان های مختلف مزبور جهت این منظور همه گونه تسهیلات در حدودی که ضروریات نظامی یا امنیت معلوم میدارد از طرف زمامداران فراهم خواهد گردید.

علاوه بر بازدیدهای نمایندگان دول حامی و کمیته بین المللی صلیب سرخ که در ماده ۱۴۳ پیش بینی شده دول بازداشت کننده یا اشغال کننده حتی المقدور در مورد بازدیدهایی که نمایندگان سایر مؤسسات بمنظور کمک معنوی یا مادی بخواهند از اشخاص مورد حمایت بکنند تسهیل خواهد کرد.

**ماده ۳۱ -** هیچگونه فشار جسمانی یا معنوی در باره اشخاص مورد حمایت منجمله بمنظور تحصیل اطلاعات از آنان یا از اشخاص ثالث نمیتوان وارد آورد.

**ماده ۳۲ -** دول معظمه متعهد هر گونه اقدامی را که خواه موجب آلام جسمانی اشخاص مورد حمایت موجوده در اختیار ایشان و خواه موجب قتل آنان گردد صریحاً بر خود ممنوع میسازند.

این ممنوعیت نه تنها ناظر بر قتل و شکنجه و صدمات جسمانی و بریدن اعضای اشخاص مورد حمایت و آزمایشهای پزشکی یا علمی است که برای معالجه طبی آنان ضرورت نداشته باشد بلکه شامل هرگونه خشونت های دیگر که عامل آن اعم از

مأمورین کشوری یا نظامی باشد نیز میباشد.

**ماده ۳۳ -** هیچ شخص مورد حمایت را نمیتوان برای خلافي که شخصاً مرتکب نشده باشد تنبيه کرد. تنبيهات دسته جمعی و همچنین هر گونه عمل تخویف یا تروریسم ممنوع است.

غارت ممنوع است.

اقدامات قصاصی در باره اشخاص مورد حمایت و اموال آن ممنوع است.

**ماده ۳۴ -** اخذ گروگان ممنوع است.

### بخش دوم

#### در باب خارجیان در خاک يك دولت متخاصم

**ماده ۳۵ -** هر شخص مورد حمایت که بخواهد در بدو جنگ یا در دوره جنگ از خاک کشور خارج شود حق خروج خواهد داشت مگر آنکه رفتن او مخالف منافع ملی دولت باشد. درخواست خروج او طبق ترتیب منظمی مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت و تصمیم مقتضی در اسرع وقت گرفته خواهد شد. پس از کسب اجازه خروج میتواند وجه لازم جهت مسافرت را بردارد و مقدار عادلانه اسباب و لوازم مصرف شخصی با خود ببرد.

اشخاصی که اجازه خروج بایشان داده نشود حق خواهند داشت از يك دادگاه یا يك هیئت اداری ذیصلاحیت که مخصوصاً جهت این کار توسط دولت بازداشت کننده تأسیس شده باشد تقاضا نمایند در اسرع وقت در تصمیم منع خروج تجدید نظر کند. نمایندگان دولت حامی میتوانند در صورت تقاضا علل عدم صدور اجازه خروج این قبیل اشخاص را بدانند و هر چه زودتر صورت اسامی کلیه کسانی را که در همان وضع اند دریافت نمایند. مگر آنکه دادن این اطلاعات بعقل امنیت غیر مقدور باشد

يا خود اشخاص ذينفع با اعلام اينگونه اطلاعات مخالف باشند .

**ماده ۳۶ -** مسافرت‌هاي خروجي كه بر طبق مفاد ماده قبل اجازه داده ميشود با كيفيات رضايت بخش از حيث امنيت و بهداشت و سلامتي و تغذيه صورت خواهد گرفت. كلييه هزينه كه از بدو خروج از خاك دولت بازداشت كننده متوجه شود بعهده كشور مقصد است و يادر صورت اقامت در كشور بيطرف بعهده دولت متبوع اشخاص ذينفع خواهد بود . طرق عملي نقل و انتقالات مزبور عندالحاجه ب موجب موافقت نامه‌هاي اختصاصي بين دول ذينفع معلوم خواهد شد .

موافقت نامه‌هاي اختصاصي كه ممكن است بين دول متخاصم درباره مبادله يا بازگشت اتباع دستگير شده آنها بدست دشمن منعقد شده باشد محفوظند .

**ماده ۳۷ -** با اشخاص مورد حمايت كه در بازداشت موقت يا در دوره اجرائي مجازاتي شامل محروميت از آزادي باشند در مدت بازداشت با انسانيت رفتار خواهد شد . اشخاص مذكور ميتوانند بمحض استخلاص بر طبق مواد قبل تقاضاي خروج از كشور نمايند .

**ماده ۳۸ -** باستثناي اقدامات خاصي كه ممكن است ب موجب اين قرارداد منجمله طبق مواد ۲۷ و ۴۱ اتخاذ شود وضع اشخاص مورد حمايت اصولا ب موجب مقررات مربوط بر رفتار با خارجيان در زمان صلح اداره خواهند شد . علي ايحال حقوق ذيل بآنان اعطاء خواهد گرديد :

۱ - ميتوانند كمكهاي انفرادي يا دسته جمعي را كه بعنوان آنان فرستاده ميشود دريافت نمايند .

۲ - چنانچه وضع مزاجي آنها تقاضا كند از معالجه طبي و پرستاري در بيمارستان بيميزاني كه اتباع دولت مربوطه استفاده ميكنند بهره مند خواهند شد .

۳ - ميتوانند اعمال مذهبي خود را اجرا و كمك روحاني از روحانيون كيش خود دريافت نمايند .

۴ - چنانچه محل اقامت آنها در منطقه‌اي باشد كه خصوصاً در معرض مخاطرات جنگ باشد اجازه خواهند يافت بميزاني كه در باره اتباع دولت مربوطه معمول است تغيير مكان دهند .

۵ - اطفال كمتر از ۱۵ سال و زنان باردار و مادران اطفال كمتر از ۷ سال از هر گونه معامله ممتازه بميزاني كه در باره اتباع دولت مربوطه ميشود بر خوردار خواهند شد .

ماده ۳۹ - باشخاص مورد حمايت كه بعلت جنگ از فعاليت انتفاعي خود محروم شده باشند آزادي عمل داده خواهد شد كه كار در آمدداری پيدا كنند و براي اين منظور باقيد ملاحظات امنيت ومقررات ماده ۴۰ از همان مزايائي كه در باره اتباع دولت محل اقامت آنان معمول است بهره‌مند خواهند شد .

چنانچه يك دولت متخاصم شخص مورد حمايك را تحت مقررات نظارتي قرار داده باشد كه بالنتيجه قادر بتأمين معاش خود نباشد منجمله در صورتيكه نتواند بعلل امنيت كار در آمدداری با شرايط عادلانه بدست آورد دولت مزبور احتياجات او و اشخاص تحت تكفل او را رفع خواهد كرد .

اشخاص مورد حمايت ميتوانند در همه احوال از كشور خود يا از دولت حامی ويا از جمعيت‌هاي خيريه مذكور در ماده ۳۰ كمك دريافت كنند .

ماده ۴۰ - اشخاص مورد حمايت را نميتوان وادار بكار كرد مگر تاميزاني كه در باره اتباع دولت متخاصم محل اقامت آنان معمول است .

در صورتيكه اشخاص مورد حمايت تبعه دشمن باشند نميتوان آنها را بكار واداشت

مگر بكارهائي كه معمولاً براي تأمين تغذيه و مسكن و پوشاك و حمل و نقل و سلامت افراد بشر لازم بوده و با اداره عمليات جنگي مستقيماً ارتباط نداشته باشد .

در مورد مذكور در بند هاي بالا اشخاص مورد حمايت كه بكار واداشته ميشوند از همان شرايط و همان اقدامات حفاظتي كارگران محل خصوصاً از حيث مزد و مدت كار و وسائل كار و تعليمات مقدماتي و جبران سوايح كار و بيماريهاي حرفه اي بهره مند خواهند شد .

در صورت نقض مقررات بالا اشخاص مورد حمايت مجاز خواهند بود كه حق شكايه خود را بر طبق ماده ۳۰ اعمال نمايند .

**ماده ۴۱** - دولتي كه اشخاص مورد حمايت را در اختيار خود دارد اگر ساير اقدامات نظارتي مذكور در اين قرارداد را كافي نداند اقدامات نظارتي شديدتري كه ممكن است بدان متوسل شود عبارت از اقامت اجباري بازداشت بر طبق مقررات مواد ۴۲ و ۴۳ خواهد بود .

دولت بازداشت كننده در موقع اجراي مفاد بند دوم از ماده ۳۹ درباره كساني كه بموجب حكم اقامت اجباري در محل ديگر غير از اقامتگاه عادي خود مجبور بترك اقامتگاه خود ميشوند رفتار خود را با نهايت دقت ممكنه با قواعد مربوط به معامله با بازداشت شدگان ( بخش چهارم از فصل سوم اين قرارداد ) منطبق خواهد ساخت .

**ماده ۴۲** - بازداشت يا اقامت اجباري اشخاص مورد حمايت فقط در صورتي ممكن است كه امنيت دولتي كه اشخاص مزبور را باختيار خود دارد اين عمل را قطعاً ضروري ساخته باشد .

چنانچه شخصي بوسيله نمايندگان دولت حامي داوطلبانه تقاضاي بازداشت خود را نمايد در صورتيكه وضع شخصي او اين عمل را ايجاب كند دولتي كه آن

شخص را در اختيار خود دارد در بازداشت او اقدام خواهد كرد .

**ماده ۴۳ -** هر شخص مورد حمايت كه بازداشت يا مجبور باقامت اجباري شود حق خواهد داشت از يك دادگاه يا يك هيئت اداري كه توسط دولت بازداشت كننده تاسيس شده باشد تقاضا نمايد كه در اسرع وقت نسبت به تصميمي كه در باره اش گرفته شده تجديد نظر كند . در صورتيكه بازداشت يا اقامت اجباري ابرام شود دادگاه يا هيئت اداري متناوباً و لااقل سالي دو بار وضع او را رسيدگي خواهد كرد تا چنانچه اجازه دهد تصميم بدوي را برفع او اصلاح نمايد .

دولت بازداشت كننده هر چه زودتر اسامي اشخاص مورد حمايت را كه بازداشت يا مجبور بتوقف اجباري شده اند و همچنين اسامي اشخاصي را كه از بازداشت يا توقف اجباري مستخلص شده اند باطلاع دولت حامی خواهد رساند مگر آنكه خود آن اشخاص مایل نباشند . و نيز باقيد همين شرط تصميماً دادگاه يا هيئتهای اداري مذکور در بند اول اين ماده هر چه زودتر بدولت حامی اعلام خواهد شد .

**ماده ۴۴ -** دولت بازداشت كننده در موقع اخذ تصميماً نظارتي پناهندگاني را كه عملاً از حمايت هيچ دولتي بهره مند نيستند صرفاً باعتبار اينكه از نظر حقوقی بدولت دشمن تعلق دارند مشمول معامله با خارجيان دشمن قرار نخواهد داد .

**ماده ۴۵ -** اشخاص مورد حمايت را نمیتوان بدولتي كه عضوين قرارداد نباشد منتقل ساخت .

اين وضع مانع اعاده اشخاص مورد حمايت بميهن خود يا مانع بازگشت آنها بكشور اقامتگاه خود پس از ختم جنگ نخواهد بود .

دولت بازداشت كننده نمیتواند اشخاص مورد حمايت را بيك دولت عضو قرارداد انتقال دهد مگر پس از آنكه اطمینان حاصل كند كه دولت مزبور قادر و مایل

با اجرای این قرارداد میباشد. وقتیکه اشخاص مورد حمایت بدین طریق انتقال یافتند مسئولیت اجرای این قرارداد در تمام مدتیکه اشخاص مذکور بآن دولت سپرده‌اند برعهده آن دولت خواهد بود. معیناً در صورتیکه دولت مزبور مقررات این قرارداد را در هر مورد مهم اجرا ننماید دولتی که اشخاص مورد حمایت را منتقل ساخته باید پس از وصول اخطار دولت حامی اقدامات مؤثری برای اصلاح وضع بعمل آورد یا اعاده اشخاص مورد حمایت را تقاضا کند. این تقاضا باید ایجاب شود.

شخص مورد حمایت را در هیچ موردی نباید بکشوری انتقال داد که در آنجا بیم از آن داشته باشد که بعالت افکارسیاسی یا عقیده مذهبی خود مورد آزار قرارگیرد. مقررات این ماده مانع از آن نخواهد بود که اشخاص مورد حمایتی که متهم به جنایات مربوط بحقوق عمومی شده باشند بموجب عهدنامه های نفی بلد که قبل از شروع مخاصمات منعقد شده باشد نفی بلد شوند.

**ماده ۴۶** - اقدامات تضییقی که درباره اشخاص مورد حمایت اتخاذ شده باشد هر چه زودتر پس از پایان مخاصمات خاتمه خواهند یافت مگر آنکه قبلاً ملغی شده باشد.

اقدامات تضییقی که درباره اموال آنان اتخاذ شده هر چه زودتر پس از پایان مخاصمات برطبق قوانین دولت بازداشت کننده خاتمه خواهد یافت.

### بخش سوم

#### اراضی اشغال شده

**ماده ۴۷** - اشخاص مورد حمایت که در اراضی اشغال شده باشند در هیچ مورد یا بهیچ نحو از مزایای این قرارداد خواه بموجب هر تغییری که بعالت اشغال در سازمان یا در حکومت اراضی مزبور داده شده باشد خواه بموجب موافقت نامه‌ای

که بين مقامات اراضی اشغال شده و دولت اشغال شده منعقد شده باشد و خواه بعلت اینکه دولت اشغال کننده تمام یا قسمتی از اراضی اشغال شده را بخاك خود الحاق کرده باشد محروم نخواهند گردید .

**ماده ۴۸ -** اشخاص مورد حمايت که تبعه دولتی که خاکش اشغال شده باشد میتوانند بشرایط مذکور در ماده ۳۵ بحق ترك اراضی اشغال شده توسل جویند و تصمیمات مربوط باین موضوع بر طبق تریبی که دولت اشغال کننده باید بموجب ماده مزبور وضع کند اتخاذ خواهد شد .

**ماده ۴۹ -** انتقال اجباری دسته جمعی یا انفرادی و نقل مکان اشخاص مورد حمايت از اراضی اشغال شده بخاك دولت اشغال کننده یا بخاك هر دولت دیگری اعم از اینکه اشغال شده یا نشده باشد بهر علتی ممنوع است .

معهدا دولت اشغال کننده میتواند در صورتیکه امنیت اهالی یا موجبات عالیة نظامی ایجاب کند بتخلیه تمام یا قسمتی از يك ناحیه اشغال شده معین مبادرت کند . تخلیه نواحی نباید موجب نقل مکان اشخاص مورد حمايت جز بداخل خاك اشغال شده گردد مگر در صورت عدم امکان مادی . نفوسی که بدین طریق تخلیه میشوند بمحض اینکه مختصمات آن ناحیه پایان یافت به کانون خود عودت داده خواهند شد .

دولت اشغال کننده هنگام انتقالات یا تخلیه های مذکور باید بتریبی اقدام کند که اشخاص مورد حمايت حتی الامکان در مؤسسات مناسب پذیرفته شوند و نقل مکان آنها با شرایطی که از حیث سلامت و بهداشت و امنیت و تغذیه رضایت بخش باشد صورت گیرد و اعضای يك خانواده از همدیگر جدا نباشند .

انتقال ها و تخلیه های مزبور بمحض وقوع بدولت حامی اطلاع داده خواهد



شد دولت اشغال كننده نميتواند اشخاص مورد حمايت را در منطقه‌اي كه مخصوصاً در معرض مخاطرات جنگ است نگاهدارد مگر آنكه امنيت اهالي يا موجبات عاليه نظامي اين عمل را ايجاب كند .

دولت اشغال كننده نميتواند بشقل مكان يا انتقال قسمتي از نفوس كشوري خود به اراضي كه اشغال كرده است مبادرت نمايد .

ماده ۵۰ - دولت اشغال كننده با معاضدت مقامات ملي و محلي حسن اداره مؤسسات مخصوص پرستاري و تربيت اطفال را تسهيل خواهد كرد .

همه گونه اقدامات لازم براي تعيين هويت اطفال و ثبت نسب آنها بعمل خواهد آورد .

در هيچ حالي نميتواند به تغيير وضع شخصي آنها مبادرت كند يا آنها را در تشكيلات و سازمانهاي تابعه خود وارد نمايد .

چنانچه مؤسسات محلي قادر نباشند اطفالي را كه بعلت جنگ يتيم شده يا از خانواده خود جدا مانده‌اند نگاهداري و تربيت كند دولت اشغال كننده بايد در صورت فقد خوشاوند نزديك يا دولتي كه بتواند اين كار را تأمين نمايد اقدامات لازم جهت تأمين نگاهداري و تربيت اطفال مذكور بوسيله اشخاصي كه در صورت امكان هم مليت و هم زبان و هم مذهب آنان باشند بعمل آورد .

يك قسمت مخصوص از دفتري كه بموجب مقررات ماده ۱۳۶ تاسيس شده مأموريت خواهد يافت كه اقدامات لازم را براي تشخيص هويت اطفالي كه هويتشان مسلم نيست بعمل آورد . اطلاعاتي كه در باب پدر و مادر ياساير خوشاوند نزديك آنها در دست باشد در هر حال ثبت خواهد گرديد .

دولت اشغال كننده نمايد از اجراي اقدامات ممتازه‌اي كه ممكن بود قبل از اشغال

بمنفع اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار و مادران اطفال کمتر از هفت سال از حيث غذا و پرستاريهاي طبي و حفاظت از اثرات جنگ اتخاذ شود ممانعت نمايد .

**ماده ۵۱ -** دولت اشغال کننده نمیتواند اشخاص مورد حمايت را مجبور بخدمت در نيروهاي مسلح يا نيروهاي كمكي خود كند . هر فشار يا تبليغي بمنظور استخدام داوطلب ممنوع است .

دولت اشغال کننده نمیتواند اشخاص مورد حمايت را مجبور بكار كند مگر آنكه سن آنها متجاوز از ۱۸ سال باشد آنهم فقط در كارهايي كه خواه براي احتياجيات نيروي اشغال کننده يا براي خدمات مربوط به منافع عامه و تغذيه و مسكن و پوشاك و حمل و نقل يا سلامت نفوس كشور اشغال شده لازم باشد . اشخاص مورد حمايت را نمیتوان بهيچ كاري كه مستلزم شركت در عمليات جنگي باشد وادار ساخت .

دولت اشغال کننده نمیتواند اشخاص مورد حمايت را مجبور نمايد كه امنيت تأسيساتي را كه در آنجا كار تحميلي انجام ميدهند بوسيله نيروي قهر به تأمين نمايند . كار فقط در داخل اراضي اشغال شده اي كه محل اشخاص است اجرا خواهد شد . هر شخصي كه بكار وارد ميشود بايد حتي الامكان در محل عادي كارش نگاهداشته شود . مزد كار عادلانه پرداخته خواهد شد و نوع كار متناسب با استعداد فكري و بدني كارگران خواهد بود . قوانيني كه در كشور اشغال شده راجع بشرايط كار و اقدامات حفاظتي منجمله از حيث مزد و مدت كار و وسائل و تعليم مقدماتي و جبران حوادث كار و بيماريهاي حرفه اي مجري است در باره اشخاص مورد حمايت كه بكارهاي مذكور در اين ماده گماشته ميشوند نيز اجرا خواهد گرديد .

علي اي نحو كان مصادره كارگر نبايد هرگز منجر به بسيع كارگران تحت اصول نظامي يا نيمه نظامي گردد .

**ماده ۵۲** - هیچ قرارداد یا موافقتنامه یا آئین نامه نمیتواند بحقی که هر کارگر داوطلب یا غیر داوطلب در هر کجا نسبت بمراجعه بشمایندگان دولت حامی برای درخواست مداخله آنان دارد لطمه بزند .

هر عملی بمنظور ایجاد بیکاری یا تحدید امکای کارگران کشور اشغال شده و بالنتیجه ناگزیر ساختن آنان بکار کردن برای دولت اشغال کننده ممنوع است .

**ماده ۵۳** - انهدام اموال منقول یا غیر منقولی که انفراداً یا اشتراکاً متعلق باشخاص یا دولت یا شرکت‌های عمومی یا سازمانهای اجتماعی یا تعاونی باشد توسط دولت اشغال کننده ممنوع است مگر در مواردی که انهدام آنها بواسطه عملیات جنگی ضرورت حتمی یابد .

**ماده ۵۴** - تغییر وضع کارمندان یا قضات اراضی اشغال شده یا اعمال مجازات درباره آنان یا هر نوع اقدام بمنظور مجبور ساختن یا بازجوئی کردن از آنان بعلت اینکه بملاحظات وجدانی از اجرای وظیفه خودداری کرده باشند برای دولت اشغال کننده ممنوع است .

ممنوعیت اخیر مانع اجرای بنددوم از ماده ۵۱ نخواهد بود و حق دولت اشغال کننده در برکنار ساختن صاحبان مشاغل دولتی از شغل خود محفوظ است .

**ماده ۵۵** - دولت اشغال کننده در حدود وسائل خود مکلف است احتیاجات اهالی را از حیث خواروبار و مواد طبیی تأمین کند منجمله باید خواربار و مایحتاج طبیی و هر گونه لوازم دیگر را در موقعیکه منابع اراضی اشغال شده کافی نباشد از خارج وارد نماید .

دولت اشغال کننده نمیتواند خواربار و اشیاء و لوازم طبیی موجوده در اراضی اشغالی را مصادره کند مگر برای نیروها و دستگاه اداری اشغال کننده . دولت مزبور

بايد احتياجات نفوس كشوري را مورد توجه قرار دهد .

دولت اشغال كننده با قيد و شرط مقررات ساير قراردادهاي بين المللي بايد ترتيبات لازم بدهد كه غرامت هر گونه مصادره اي ببهاي واقعي آن پرداخته شود .  
 دول حامی میتواند در هر موقع بدون هيچ مانعي وضع ذخيره خواربار دارو را در اراضي اشغال شده با توجه به تضيقات موقعي كه بعلت حوايج عاليه نظامي ايجاب شده باشد مورد رسيدگي قرار دهند .

**ماده ۵۶ -** دولت اشغال كننده در حدود كلييه وسائل خود موظف است با معاضدت مقامات ملي و محلي تاسيسات و خدمات طبي و بيمارستاني و سلامت و بهداشت عمومي را در اراضي اشغال شده منجمله با اتخاذ و اجرائ تدابير دفاعي و پيش گيري لازم جهت مبارزه با توسعه بيماريهاي واگيردار و امراض ساريه تا مبن و نگاهداري نمايد . كاركنان بهداري از هر طبقه مجاز خواهند بود كه وظايف خود را اجرا كنند .

چنانچه بيمارستانهاي جديدي در اراضي اشغال شده داي رگر دو چنانچه مؤسسات ذبصلاحيت دولت اشغال شده ديگر در اراضي مزبور مشغول كار باشند مقامات اشغال كننده در صورت لزوم به شناسائي مذكور در ماده ۱۸ مبادرت خواهند كرد . در نظير اين كيفيات مقامات اشغال كننده بايد بشناسائي كاركنان بيمارستانها و وسائط نقليه طبق مواد ۲۰ و ۲۱ نيز مبادرت نمايند .

دولت اشغال كننده در موقع اتخاذ تدابير سلامتي و بهداشتي و در موقع اجرائ آنها مقتضيات معنوي و اخلاقي اهالي اراضي اشغال شده را مورد رعايت قرار خواهد داد .  
**ماده ۵۷ -** دولت اشغال كننده نميتواند بيمارستانهاي كشوري را براي معالجه زخمداران و بيماران نظامي مورد استفاده قرار دهد مگر بطور موقت و در موارد ضرورت فوري آنها مشروط با ينكه اقدامات مقتضي بموقع بعمل آيد كه پرستاري و معالجه

اشخاص بستری در بیمارستانها تأمین و جواب احتیاجات نفوس کشوری داده شود .  
لوازم و انبارهای بیمارستانهای کشوری را مادام که برای احتیاجات نفوس  
کشوری مورد لزوم است نمیتوان مصادره کرد .

**ماده ۵۸** - دولت اشغال کننده بر روحانیون مذاهب اجازه خواهد داد که کمک  
روحانی هم کیشان خود را تأمین نمایند .  
همچنین مرسولات کتاب و اشیاء لازمه جهت احتیاجات مذهبی را قبول و در  
توزیع آن در اراضی اشغال شده تسهیل خواهد کرد .

**ماده ۵۹** - هر گاه ذخیره اهالی اراضی اشغال شده یا قسمتی از اراضی مزبور  
غیر کافی باشد دولت اشغال کننده اقدامات کمکی را که در حق اهالی مزبور بعمل  
میآید قبول و در حدود کلیه وسایل خود تسهیل خواهد کرد .

اقدامات مزبور که ممکن است خواه از طرف دولتها و خواه از طرف يك دستگاہ  
نوعپروری بیطرف مانند کمیته بین المللی صلیب سرخ بعمل آید بیشتر عبارت از  
ارسال خواروبار و مواد طبی و ملبوس خواهد بود .

کلیه دول متعاقد باید عبور آزاد این محمولات را اجازه دهند و حمایت کنند .  
معهدا دولتی که به محمولات ارسالی از طرف دولت خصم به مقصد اراضی اشغالی  
اجازه عبور آزاد میدهد حق خواهد داشت محمولات مزبور را بازرسی و مقرر راتی  
برای عبور آنها طبق ساعات و مسیرهای معین وضع نماید و از دولت حامی تضمین  
کافی بخواهد که محمولات مزبور مخصوص کمک به نفوس محتاج است و بنفع دولت  
اشغال کننده مصرف نخواهد شد .

**ماده ۶۰** - ارسال کمک دولت اشغال کننده را از مسئولیتهای ناشیه از مواد  
۵۵ و ۵۶ و ۵۹ که بر عهده اوست معاف نخواهد ساخت . دولت نامبرده حق ندارد

مرسولات كمكي را بهيچوجه از مصرف معينه منحرف سازد مگر در صورت ضرورت فوري كه بمنفع نفوس اراضي اشغال شده و با موافقت دولت حامی صورت گیرد .

**ماده ۶۱ -** تقسيم مرسولات كمكي مذکور در موارد بالا با معاضدت و تحت نظارت دولت حامی انجام خواهد شد اين وظيفه ممکن است بر اثر موافقتنامه بين دولت اشغال کننده و دولت حامی بيك کشور بيطرف يابه كميته بين المللی صليب سرخ يابهر سازمان نوعپروری بيطرف محول گردد .

از مرسولات كمكي مزبور هيچگونه حقوق و ماليات و عوارض در اراضي اشغال شده دريافت نخواهد شد مگر آنکه اخذ آن بمنفع اقتصاد اراضي مزبور ضرورت داشته باشد . دولت اشغال کننده بايد در تقسيم سريع مرسولات مزبور تسهيل نمايد . کليه دول متعاهد سعی خواهند کرد که اجازه دهند ترانزيت و حمل مرسولات كمكي بمقصد اراضي اشغال برايگان صورت گیرد .

**ماده ۶۲ -** در صورتیکه ملاحظات عاليه امنيت اجازه دهد اشخاص مورد حمايت مقيم اراضي اشغال شده ميتوانند مرسولات كمكي انفرادی را که بعنوان ايشان فرستاده ميشود دريافت نمايند .

**ماده ۶۳ -** باستثنای مقررات موقتي که بطور استثناء بعلت ملاحظات عاليه امنيت توسط دولت اشغال کننده وضع شود :

**الف -** جمعيتهاي ملّی صليب سرخ ( هلال سرخ - شير و خورشيد سرخ ) که برسميت شناخته شده باشند ميتوانند فعاليت های خود را بر طبق اصول صليب سرخ بنحوی که در کنفرانسهای بين المللی صليب سرخ توصيف شده ادامه دهند . ساير جمعيتهاي تعاونی نیز بايد بتوانند فعاليت های نوعپرورانه خود را در همين شرايط تعقيب کنند .

ب - دولت اشغال کننده نمیتواند هیچگونه تغییری را که بفعالیت‌های فوق لطمه زند در اعضا یا در سازمان جمعیت‌های مزبور خواستار شود .

عین این اصول در مورد فعالیت و کارکنان سازمان‌های مخصوصی که جنبه غیر نظامی داشته و بمنظور تأمین شرایط حیات نفوس کشوری از طریق نگاهداری مؤسسات اساسی منافع عامه و تقسیم کمک و سازمان نجات از سابق موجود بوده یا بعداً ایجاد شود نیز مجری خواهد گردید .

**ماده ۶۴ -** قوانین جزائی اراضی اشغال شده بقوت خود باقی خواهند ماند مگر در حدودی که قوانین مزبور بعلت اینک‌ها ایجاد خطر برای امنیت دولت اشغال کننده مینماید و با مانع اجرای این قرارداد است توسط دولت مذکور لغو و یا موقوف الاجرا گردد . با قید ملاحظه اخیر و با قید ضرورت تأمین اجرای مؤثر عدالت . دادگاه‌های اراضی اشغال شده در مورد کلیه تخلفاتی که در قوانین مذکور پیش‌بینی شده کماکان بوظائف خود ادامه خواهند داد .

معهداً دولت اشغال کننده میتواند اهالی اراضی اشغال شده را تابع مقرراتی نماید که برای انجام تعهدات دولت مزبور ناشیه از این قرارداد و برای تأمین اداره منظم اراضی مزبور و برای امنیت دولت اشغال کننده خواه امنیت اعضا و خواه امنیت اموال نیروها و اداره اشغال کننده و همچنین برای امنیت مؤسسات و خطوط ارتباطی دولت مزبور ضرورت دارد .

**ماده ۶۵ -** مقررات جزائی که توسط دولت اشغال کننده وضع میشود معتبر نخواهد بود مگر پس از آنکه بزبان اهل محل آگاهی و با اطلاع آنان برسد. مقررات مزبور عطف بمسابق نخواهد شد .

**ماده ۶۶ -** دولت اشغال کننده میتواند در صورت نقض مقررات جزائی که بموجب

بند دوم از ماده ۶۴ وضع نمود متهمين را بهداد گاههای نظامی غير سياسی خود که بطور منظم تشکیل شده باشد احاله دهد مشروط باینکه محل داد گاههای مزبور در کشور اشغال شده باشد. محل داد گاههای استینافی مر حجاباً در کشور اشغال شده خواهد بود.

**ماده ۶۷** - داد گاهها فقط ميتوانند مقررات قانونی را که قبل از وقوع تخلف مجری بوده طبق اصول کلی حقوقی خصوصاً از حيث تناسب مجازات بموقع اجرا گذارند و این نکته را باید در نظر بگیرند که متهم تبعه دولت اشغال کننده نیست.

**ماده ۶۸** - چنانچه يك شخص مورد حمايت مرتب تخلفی منحصرأ به منظور اصرار بدولت اشغال کننده شود و تخلف مزبور بجان یا تمامیت جسمانی اعضای نیرو یا اداره اشغال کننده لطمه وارد نیاورد و خطر دسته جمعی مهمی نباشد و باموال نیرو یا اداره اشغال کننده و تأسیسات مورد استفاده آنها صدمه مهمی نزند شخص مزبور مشمول توقیف یا زندان است و مدت توقیف یا زندان او متناسب با تخلف ارتكابی خواهد بود. از این گذشته توقیف یا زندان برای این قبیل تخلفات یگانه اقدام محرومیت از آزادی خواهد بود که ممکن است در باره اشخاص مورد حمايت انتخاب گردد. داد گاههای مذکور در ماده ۶۶ این قرارداد ميتوانند مجازات زندان را آزادانه به توفیقی که بهمان مدت باشد تبدیل نمایند.

مقررات جزائی که توسط دولت اشغال کننده بموجب مواد ۶۴ و ۶۵ وضع میشود نمیتوانند مشتمل بر مجازات اعدام در باره اشخاص مورد حمايت باشد مگر در صورتیکه جرم اشخاص مذکور جاسوسی و عملیات مهم خرابکاری در تأسیسات نظامی دولت اشغال کننده یا تخلفات عمدی باشد که موجب مرگ يك یا چند نفر شده باشد آنهم مشروط باینکه قوانینی که در اراضی اشغال شده قبل از شروع اشغال



جاري بوده براي اين قبيل موارد مجازات اعدام پيش بيني کرده باشد .  
 حکم مجازات اعدام در باره يك شخص مورد حمايت قابل صدور نيست مگر  
 در صورتيكه توجه داد گاه مخصوصاً باين نکته جلب شده باشد كه چون متهم تبعه  
 دولت اشغال كننده نيست هيچگونه وظيفه وفاداري نسبت بدولت مزبور ندارد .  
 در هيچ حالي در باره شخص مورد حمايتي كه سنش دو موقع ارتكاب جرم  
 كمتر از هيچده سال باشد حكم اعدام نميتوان صادر كرد .

**ماده ۹۶ -** در كليۀ موارد دوره بازداشت موقت از هر گونه مجازات زنداني كه  
 شخص مورد حمايت محكوم شود كسر خواهد گرديد .

**ماده ۷۰ -** دولت اشغال كننده نميتواند اشخاص مورد حمايت را بعلت اعمالی  
 كه قبل از اشغال يا در موقع وقفۀ موقتي اشغال مرتكب شده اند و يا بعلت عقابدي  
 كه در مواقع مذكور اظهار داشته اند دستگير و تعقيب يا محاكمه كند مگر در صورت  
 تخلف از قوانين و رسوم جنگ .

اتباع دولت اشغال كننده را كه قبل از شروع جنگ بخاك اشغال شده پناه برده  
 باشد نميتوان دستگير و تعقيب و محاكمه و يا بخارج از خاك اشغال شده نفی كرد  
 مگر بعلت تخلفاتي كه پس از شروع مخاصمات مرتكب شده و يا بعلت جرمهاي  
 مربوط بحقوق عمومي كه قبل از شروع جنگ مرتكب شده باشند و جرمهاي  
 مزبور بموجب قوانين دولتي كه خاكش اشغال شده در زمان صلح مستلزم مجازات  
 نفی بلد ميبود .

**ماده ۷۱ -** داد گاههاي صالحه دولت اشغال كننده نميتوانند هيچگونه حكم  
 محكوميتي صادر كند مگر آنكه دادرسي منظمي قبلاً انجام شده باشد .  
 هر متهمي كه توسط دولت اشغال كننده تعقيب ميشود جزئيات موارد اتهام

بدون تأخير كتباً بزباني كه بفهمد باو اطلاع داده خواهد شد و بازجوئی او هرچه زودتر بعمل خواهد آمد . هر گاه تعقيب شخص مورد حمايت بعلت اتهامی باشد كه احتمالاً منجر به محكوميت اعدام يا زندان ازدوسال ببالا گردد دولت اشغال كننده مراتب را در مورد هر تعقيب بدولت حامی اطلاع خواهد داد و دولت حامی ميتواند در هر موقع جريان دادرسی را جویا شود . بعلاوه دولت حامی حق خواهد داشت در صورت تقاضا هر گونه اطلاعاتی در باره اين قبيل دادرسی ها و هر تعقيب دیگری كه توسط دولت اشغال كننده بر عليه اشخاص مورد حمايت بعمل آید كسب كند .

اطلاع مذکور در بند دوم اين ماده كه بايد بدولت حامی داده شود هرچه زودتر صورت خواهد گرفت و در هر حال بايد سه هفته قبل از تاريخ اولين جلسه دادرسی بدولت حامی واصل گردد .

چنانچه در موقع افتتاح جلسه دادرسی اثبات نشود كه مقررات اين ماده كاملاً رعایت گردیده دادرسی نبايد صورت گیرد . اطلاع مزبور خصوصاً شامل عوامل زیر خواهد بود :

**الف** - هويت متهم .

**ب** - محل اقامت يا بازداشت .

**ج** - شرح مورد يا موارد اتهام (با تعيين مقررات جزائی كه مبناي اتهام است)

**د** - ذكر داد گاهی كه مأمور قضاوت قضيه است .

**ه** - محل و تاريخ نخستين جلسه دادرسی .

**ماده ۷۲** - هر متهمی حق دارد وسائل استدلال لازم جهت دفاع خود را ابراز دارد منجمله ميتواند گواه آورد و نیز حق دارد از يك نفر مدافع ذيصلاحيت كه خود انتخاب كند استعانت جويد . مدافع مزبور ميتواند آزادانه با متهم ملاقات نمايد و

تسهيلات لازم را براي تهيه مدافعات خود دريافت خواهد داشت .

چنانچه متهم مدافعي انتخاب نکنند دولت حامی یکنفر مدافع برای او تهیه خواهد کرد . در صورتیکه متهم باید جواب اتهام مهمی را بدهد و در صورتیکه دولت حامی وجود نداشته باشد دولت اشغال کننده باید با رضایت متهم يك نفر مدافع برایش تهیه کند .

هر متهمی چه در موقع بازجوئی و چه در موقع دادرسی در دادگاه یکنفر مترجم خواهد داشت مگر آنکه خود متهم از مترجم صرفنظر کند . متهم در هر موقع میتواند مترجم را عزل کند یا تعویض او را خواستار شود .

**ماده ۷۳ -** هر محکومی حق دارد از طرق استینافی که در قوانین جاریه دادگاه پیش بینی شده استفاده کند ، حقوق استینافی او همچنین مواعد مقرر جهت اعمال حقوق مزبور کاملاً بوی اطلاع داده خواهد شد .

اصول دادرسی مذکور در این بخش در مراحل استینافی نیز مجری خواهد شد چنانچه قانونی که توسط دادگاه اجرا میشود امکان استیناف را پیش بینی نکرده باشد محکوم حق خواهد داشت بر علیه حکم و محکومیت بمقام ذیصلاحیت دولت اشغال کننده مراجعه نماید .

**ماده ۷۴ -** نمایندگان دولت حامی حق خواهند داشت در جلسات دادرسی هر دادگاهی که یکنفر شخص مورد حمایت را دادرسی میکنند حضور یابند مگر در صورتیکه دادرسی از لحاظ مصالح امنیت دولت اشغال کننده بایستی بطور استثناء در جلسه غیرعلنی صورت گیرد . در این صورت دولت اشغال کننده مراتب را قبل از بدولت حامی اطلاع خواهد داد . اطلاعاتی حاوی محل و تاریخ شروع دادرسی باید بدولت حامی فرستاده شود .

كلييه احكام صادره كه مشتمل بر مجازات اعدام يا زندان از دو سال ببالا باشد با ذكر دلائل هر چه زودتر بدولت حامی ابلاغ خواهد شد. در احكام مزبور اطلاعی كه طبق ماده ۷۱ داده شده ذكر و در صورتيكه حكم مبنی بر مجازات محرومیت از آزادی باشد محل اجرای مجازات مزبور نیز قید خواهد گردید. سایر احكام در صورت مجلس های دادگاه ثبت خواهد شد و ممكن است توسط نمایندگان دولت حامی ملاحظه شود. در صورت محكومیت اعدام یا محرومیت از آزادی بمدت دو سال یا بیشتر مواعد استینافی از تاریخی شروع خواهد شد كه ابلاغ حكم بدولت حامی واصل شده باشد. ماده ۷۵ - در هیچ حالی محكومین با اعدام از حق تقاضای عفو محروم نخواهند شد هیچ حكم اعدامی اجرا نخواهد شد مگر پس از انقضای لا اقل ششماه از تاریخی كه ابلاغ حكم قطعی مبنی بر ابرام حكم اعدام یا تصمیم رد تقاضای عفو بدولت حامی واصل شده باشد.

مهلت ششماه مزبور را در بعضی موارد معین در موقعی كه بر اثر اوضاع سخت و وخیم امنیت دولت اشغال كننده با نیروهای مسلح آن در معرض خطر متشكلی باشد میتوان کوتاه كرد.

در هر حال دولت حامی اطلاع نامه ای در باره تقلیل مهلت مزبور دریافت خواهد نمود و آن دولت همواره میتواند ملاحظات و نظریات خود را در باب احكام اعدام مزبور بموقع برای مقامات صلاحیتدار اشغال كننده ارسال دارد.

ماده ۷۶ - اشخاص مورد حمایت كه تحت انهام در آیند در كشور اشغال شده بازداشت و در صورت محكومیت مجازات خود را در همان كشور خواهند دید در صورت امکان از سایر بازداشتی ها مجزا خواهند بود و تابع رژیم غذایی و بهداشتی كافی خواهند بود بطوری كه آنها را در حال سلامت كامل نگاه دارد و لا اقل مطابق با رژیم مؤسسات

تأدیبی کشور اشغال شده باشد.

پرستاری های طبی که مورد حاجت وضع مزاجی آنان باشد دریافت خواهند داشت.

همچنین اجازه خواهند داشت کمک روحانی را که بخواهند دریافت نمایند. زنان در جا های مجزا و تحت مراقبت مستقیم زنان قرار داده خواهند شد. رژیم مخصوصی که برای صغار پیش بینی شده رعایت خواهد گردید. اشخاص مورد حمایت که بازداشت شده باشند حق خواهند داشت توسط نمایندگان دولت حامی و کمیته بین المللی صلیب سرخ بر طبق مفاد ماده ۱۴۳ بازدید شوند. بعلاوه حق خواهند داشت ماهی لا اقل يك بسته امانت دریافت دارند.

**ماده ۷۷** - اشخاص مورد حمایت که توسط داد گاههای موجوده در اراضی اشغال شده متهم یا محکوم شده باشند در موقع پایان اشغال با پرونده خود بمقامات اراضی آزاد شده تسلیم خواهند گردید.

**ماده ۷۸** - دولت اشغال کننده در صورتیکه بعلت موجبات عالیة امنیت اتخاذ بعضی اقدامات تأمینی را درباره اشخاص مورد حمایت لازم بداند میتواند منتهی اقامت اجباری برای آنان تعیین یا مبادرت ببازداشت آنها نماید.

تصمیمات مربوط به افاقت اجباری یا بازداشت طبق مقررات منظمی که باید توسط دولت اشغال کننده موافق مفاد این قرارداد تعیین شود صورت خواهد گرفت در مقررات مزبور باید حق تجدیدنظر برای اشخاص ذی علاقه پیش بینی شود بتقاضای تجدیدنظر در اسرع وقت رسیدگی خواهد شد. چنانچه تصمیمات متخذ ابرام شود در فواصل معین و در صورت امکان هر شش ماه بشش ماه توسط دستگاه ذیصلاحیتی که از طرف دولت مزبور تأسیس میشود در تصمیمات مزبور تجدیدنظر خواهد گردید.

اشخاص مورد حمايتي كه مشمول اقامت اجباري و بالنتيجه مجبور به ترك اقامتگاه خود ميشوند از مقررات ماده ۳۹ اين قرارداد بدون هيچگونه محدوديتي بهره‌مند خواهند شد .

## بخش چهارم

### قواعد مربوط برفتار با بازداشتيان

#### فصل اول

#### مقررات عمومي

**ماده ۷۹** - دولتهای متخاصم نمیتوانند اشخاص مورد حمايت را بازداشت کنند مگر بر طبق مفاد مواد ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ و ۶۸ و ۷۸ .

**ماده ۸۰** - بازداشتيان استعداد كشوري خود را كاملاً حفظ خواهند كرد و حقوق ناشيه از آنها تا ميزاني كه با وضع بازداشت بودن آنان مانعةالجمع نباشد اعمال خواهند كرد .

**ماده ۸۱** - دول متخاصم كه اشخاص مورد حمايت را بازداشت كنند مكلفند وسائل نگاهداري آنها را مجاناً فراهم و پرستاريهاي طبي را كه وضع مزاجي آنها لازم دارد بآنها اعطا نمايند .

از بابت استرداد اين قبيل مصارف بهيچوجه چيزي از فوق‌العاده يا مزد يا مطالبات بازداشتيان كسر نخواهد شد .

دولت بازداشت‌كننده بايد حوائج اشخاص تحت تكفل بازداشتيان را در صورتيكه فاقد وسائل كافي معاش باشند يا شخصاً قادر بتأمين زندگاني خود نباشند رفع نمايد .

**ماده ۸۲** - دولت بازداشت‌كننده در حدود امكان بازداشتيان را بر حسب مليت

و زبان و رسوم آنان دسته‌بندی خواهد کرد. بازداشتیان تبعه يك دولت صرفاً بعلت اختلاف زبان از همدیگر جدا نخواهند شد.

اعضاء يك خانواده در مدت بازداشت خصوصاً پدر و مادر و اطفالشان در يك محل بازداشت با هم مجتمع خواهند شد باستثنای مواردی که بعلت مقتضیات کار یا سلامت مزاح یا اجرای مقررات مذکور در فصل نهم بخش حاضر جدائی موقتی ضرورت یابد. بازداشتیان میتوانند تقاضا کنند اطفالشان که بدون سرپرستی اقوام‌ها شده‌اند با خود آنها بازداشت شوند.

تا حد امکان اعضاء بازداشتی يك خانواده در يك محل مجتمع و مجزا از سایر بازداشتیان سکونت داده خواهند شد. بعلاوه باید تسهیلات لازم بآنها داده شود که بتوانند زندگی خانوادگی کنند.

## فصل دوم

### اماکن بازداشت

ماده ۸۳ - دولت بازداشت کننده نمیتواند اماکن بازداشت را در نواحی قرار دهد که خصوصاً در معرض خطرات جنگ باشد.

دولت بازداشت کننده بوسیله دول حامی کلیه اطلاعات مفیده را در باب وضع جغرافیائی اماکن بازداشت بدولتهای خصم اطلاع خواهد داد.

هر وقت که ملاحظات نظامی اجازه دهد بازداشتگاهها بوسیله حروف IC نشان داده خواهد شد و حروف مزبور باید طوری قرار داده شود که هنگام روز از فراز آسمان بطور وضوح مشهود باشد. مع هذا دولتهای ذیربط میتوانند وسیله دیگری برای علامت گذاری بین خود معلوم و توافق نمایند. هیچ محل دیگری غیر از بازداشتگاه نباید باین طریق علامتگذاری شود.

**ماده ۸۴ -** بازداشتیان باید از حیث مسکن و اداره امور از اسیران جنگی و اشخاصی که بهر علتی از آزادی محروم شده‌اند مجزا باشند.

**ماده ۸۵ -** دولت بازداشت‌کننده مکلف است همه نوع اقدامات لازم و ممکن را بعمل آورد که اشخاص مورد حمایت از بدو بازداشت در اینیه یا اماکنی سکونت داده شوند که متضمن همه گونه تضمینات بهداشتی و سلامتی بوده و حفاظت در مقابل سرما و اثرات جنگی را بطور مؤثر تأمین نمایند. در هیچ حالی محل بازداشت دائمی نباید در نواحی غیر سالم یا در نقاطی که آب و هوای آن برای بازداشتیان مضر باشد واقع شود. اشخاص مورد حمایت در کلیه مواردی که موقتاً در ناحیه غیر سالم یا در نقطه‌ای که آب و هوای آن برای سلامت مزاج مضر باشد بازداشت شوند باید در نزدیکترین وقتی که اوضاع اجازه دهد به بازداشتگاهی که بیم خطرات مزبور نرود انتقال یابند.

اماکن مزبور باید بکلی از رطوبت محفوظ و باندازه کافی گرم و روشن شود خصوصاً در فاصله بین غروب و ساعت خاموشی محللهای خواب باید وسعت کافی داشته باشد و خوب تهویه شود. به بازداشتیان با توجه به آب و هوا و سن و جنس و وضع سلامت آنان لوازم خواب متناسب و روپوش به تعداد کافی داده خواهد شد.

بازداشتیان شب و روز تأسیسات بهداری طبق مقتضیات بهداشت که دائماً در حال نظافت نگاهداشته شود در اختیار خود خواهند داشت. مقدار کافی آب و صابون برای احتیاجات نظافت روزانه بدن و برای شستشوی لباس به آنان داده خواهد شد. برای اینکار تأسیسات و تسهیلات لازم بآنان اعطا خواهد گردید. بعلاوه حمام و دوش در اختیار خود خواهند داشت. وقت کافی بآنان داده خواهد شد که به بهداشت شخصی و امور نظیفی بپردازند.



هر وقت كه بطور استثناء وموقت لازم شود زنان بازداشتي كه متعلق ببيك دسته خانوادگي نيستند با مردان در بيك بازداشتگاه اقامت داده شوند بايد حتماً محل خواب وتاسيسات بهداري جداگانه براي آنان تهيه شود .

**ماده ۸۶ -** دولت بازداشت كننده اما كن لازم را براي اجراي اعمال مذهبي در اختيار بازداشتيان اعم از هر مذهبي كه داشته باشند خواهد گذاشت .

**ماده ۸۷ -** در كليۀ محلهاي بازداشت فروشگاههاي ايجاد خواهد شد (مگر آنكه تسهيلائي نظير آن در اختيار بازداشتيان باشد ) تا بازداشتيان بتوانند مواد غذائي واشياء مصرف عادي منجمله صابون و توتون كه موجب مزيد راحت وآسايش شخصي آنان باشد به بهائي كه هيچگاه از قيمتهاي بازرگاني محلي تجاوز نكنند براي خود تهيه كنند .

سود فروشگاههاي مزبور به بستانكار بيك حساب مخصوص تعاوني كه در هر محل بازداشت دابر و بنفع بازداشتيان آن محل اداره ميگردد منظور خواهد شد .  
 كميته بازداشتيان كه در ماده ۱۰۲ پيش بيني شده حق نظارت در اداره فروشگاهها و نگاهداري حساب مزبور خواهد داشت .

هنگام انحلال بيك بازداشتگاه موجودي بستانكار حساب تعاوني بحساب تعاوني بازداشتگاه ديگري كه افراد آن داراي همان مليت باشند و در صورت فقد چنين بازداشتگاهی بحساب مركزي تعاوني كه بنفع كليۀ بازداشتيان موجود در اختيار دولت بازداشت كننده اداره ميشود انتقال خواهد يافت . در صورت استخلاص عمومي بازداشتيان سود مزبور نزد دولت بازداشت كننده خواهد ماند مگر آنكه قرارداد ديگري بين دول ذينفع در اين باره منعقد شود .

**ماده ۸۸ -** در كليۀ اما كن بازداشت كه در معرض بمباران هوايي وساير مخاطرات

جنگ واقع باشند پناهگاههای متناسب بعداً کافی جهت تأمین حفاظت لازمه دایر خواهد شد. بازداشتیان باید بتوانند در موقع آژیر خود را در اسرع وقت به پناهگاه برسانند مگر کسانی که در حفظ اقامتگاه خود در مقابل مخاطرات مزبور شرکت دارند. کلیه اقدامات حفاظتی که درباره اهالی بعمل میآید درباره بازداشتیان نیز بعمل خواهد آمد.

در بازداشتگاهها احتیاطات کافی در مقابل خطر آتش سوزت بعمل خواهد آمد.

### فصل سوم

#### غذا و پوشاک

**ماده ۸۹ -** جیره روزانه بازداشتیان از حیث کم و کیف و تنوع باندازه کافی خواهد بود تا تعادل عادی سلامت آنان را حفظ و از عوارض کم غذایی جلوگیری کند همچنین رژیم غذایی عادی بازداشتیان نیز رعایت خواهد شد. بعلاوه وسائل لازم به بازداشتیان داده خواهد شد تا اضافه غذایی را که در اختیار خود داشته باشند شخصاً مهیا کنند.

آب مشروب کافی برای آنان تهیه خواهد شد و استعمال دخانیات مجاز خواهد بود.

کارگران اضافه غذایی که متناسب با نوع کارشان باشد دریافت خواهند داشت. زنان باردار و تازه زا و اطفال کمتر از پانزده سال اضافه غذایی متناسب با احتیاجات جسمانی خود دریافت خواهند کرد.

**ماده ۹۰ -** کلیه تسهیلات لازم ببازداشتیان داده خواهد شد که در موقع بازداشت لباس و کفش زیر عوضی با خود بردارند و بعداً هم در صورت احتیاج تهیه کنند چنانچه بازداشتیان ملبوس کافی به اقتضای هوای محل نداشته باشند و نتوانند تهیه

کنند دولت بازداشت کننده لباس کافی مجاناً بآنها خواهد داد .  
لباسی که دولت بازداشت کننده برای بازداشتیان تهیه مینماید و علائم خارجی که ممکن است بالبسه مزبور نهد نباید نه جنبه تخفیف داشته باشد و نه باعث مضحکه گردد .  
کارگران لباس کار منجمله البسه حفاظی در مواردی که نوع کار مستلزم آنست دریافت خواهند کرد .

## فصل چهارم

### بهداشت و پرستاری های طبی

ماده ۹۱ - در هر محل بازداشت يك درمانگاه متناسب تحت نظر يك پزشك ذیصلاحیت دائر خواهد شد که در آنجا بازداشتیان از پرستارهای طبی که احتیاج داشته باشند و همچنین از رژیم غذایی متناسب بهره مند گردند . برای بیماران مبتلی به بیماریهای واگیردار و بیماریهای دماغی اماکن مجزا اختصاص داده خواهد شد .  
زنان در دوران وضع حمل و بازداشتیانی که مبتلی به بیماری شدیدى باشند یا حالشان مستلزم عمل جراحی یا بستری شدن در بیمارستان باشد در هر بنگاه مناسب پذیرفته خواهند شد تا تحت معالجه و پرستاری واقع شوند و پرستاری و معالجه آنان نباید کمتر از آنچه در مورد عامه اهالی معمول است باشد .

بازداشتیان مرجحاً توسط کارکنان طبی که هموطن خودشان باشند تحت معالجه قرار خواهند گرفت .

بازداشتیان را نمیتوان از مراجعہ بمقامات پزشکی جهت معاینه ممنوع ساخت مقامات پزشکی دولت بازداشت کننده بهر بازداشتی که مورد معالجه قرار گرفته باشد در صورت تقاضا گواهینامه رسمی حاکی از نوع بیماری یا جراحات و مدت معالجه و معالجاتی که شده تسلیم خواهند نمود .

المثنای گواهی مزبور با ژانسیس مری مذكور در ماده ۱۴۰ ارسال خواهد شد. معالجه و تهیه کلیه آلاتی که برای حفظ بازداشتیان در حال سلامت کامل لازمست منجمله اعضای مصنوعی از قبیل دندان مصنوعی و غیره و عینک مجاناً بآنها داده نخواهد شد.

**ماده ۹۲ -** لااقل ماهی يك دفعه بازرسی پزشکی از بازداشتیان خواهد شد. منظور از بازرسی مزبور مخصوصاً رسیدگی بوضع سلامت عمومی و تغذیه و نظافت و پیدا کردن بیماریهای واگیردار منجمله سل و بیماریهای مقاربتی و مالاریا خواهد بود. بازرسیهای مزبور منجمله مشتمل بر رسیدگی بوزن هر بازداشتی و لااقل سالی یکبار امتحان رادیوسکپی خواهد بود.

### فصل پنجم

#### مذهب و فعالیت های فکری و جسمانی

**ماده ۹۳ -** به بازداشتیان برای اجرای مذهب خود بانضمام حضور در مراسم مذهبی آزادی کامل داده خواهد شد مشروط باینکه مطابق مقررات انتظامی جاری که توسط مقامات بازداشت کننده وضع شده رفتار کنند.

بازداشتیانی که کشیش مذهبی باشند مجاز خواهند بود مراسم مذهبی خود را بین هم کیشان خود بجای آورند. برای این منظور دولت بازداشت کننده مراقبت خواهد کرد که کشیشان مزبور بطور متسادی بین محل های بازداشت مختلف که اقامتگاه بازداشتیان همزبان و هم کیش باشد تقسیم شوند. چنانچه عده آنها کافی نباشد دولت بازداشت کننده تسهیلات کافی منجمله وسائط نقلیه بآنها خواهد داد تا از يك محل بازداشت بمحل دیگر روند و بآنها اجازه خواهد داد که بازداشتیان موجوده در بیمارستانها را ببینند. کشیشان هر مذهب برای اعمال مذهبی خود از آزادی مکاتبه با مقامات مذهبی کشور محل بازداشت و در حدود امکان با سازمانهای مذهبی بین المللی

كيش خود بهره‌مند خواهند بود. مكاتباب مزبور جزو سهميه مذكور در ماده ۱۰۷ شمرده نخواهد شد بلكه مشمول مقررات ماده ۱۱۲ خواهد بود.

درمواقعي كه بازداشتيان كمك روحانيون مذهب خود را در اختيار نداشته باشند يا عده روحانيون مزبور كافي نباشد مقام روحاني همان مذهب در محل ميتواند با موافقت دولت بازداشت كننده بكنفر روحاني از كيش بازداشتيان ياد صورتيكه از نظر مذهبي امكان پذير باشد بكنفر روحاني كيش نظير آن و يا بكنفر غير روحاني ذبصلاحيت را تعيين نمايد. اين شخص از مزايای وابسته بهوظيفه‌اي كه عهده‌دار ميشده برخوردار خواهد گرديد. اشخاصي كه بدين طريق تعيين ميشوند بايد بر طبق كليۀ آئين‌نامه‌هائي كه توسط دولت بازداشت كننده از لحاظ انتظام و امنيت وضع ميشود رفتار نمايند.

**ماده ۹۴ -** دولت بازداشت كننده فعاليتهاي فكري و تعليمي و تفريحي و ورزشي بازشتيان را تشويق خواهد كرد و در عين حال بازداشتيان را آزاد خواهد گذاشت كه در فعاليتهاي مزبور شركت كننده يانه. براي تأمين اين قبيل فعاليتها اقدامات لازم بعمل خواهد آورد و مخصوصاً اماكن مناسب در اختيار آنان خواهد گذاشت. كليۀ تسهيلات ممكنه ببازداشتيان اعطاء خواهد شد كه تحصيلات خود را تعقيب يا تحصيلات جديدي را شروع نمايند. تعليم كودكان و جوانان تأمين خواهد شد. كودكان و جوانان خواهند توانست خواه در داخل و خواه در خارج محل بازداشت بمرسه بروند.

بازداشتيان بايد بتوانند ب ورزش‌هاي بدني مبادرت نمايند و در ورزشها دسته جمعي و بازي درهواي آزاد شركت كنند. براي اين كار فضاهاي آزاد كافي در كليۀ محلهاي بازداشت اختصاص داده خواهد شد. براي كودكان و جوانان محلهاي مخصوص تخصيص خواهد يافت.

**ماده ۹۵** - دولت بازداشت کننده نمیتواند بازداشتیان را بعنوان کارگر بکار گمارد مگر آنکه خودشان مایل باشند. در هر حال کارهای ذیل ممنوع است: کاری که اگر بیک شخص مورد حمایت غیر بازداشتی تحمیل شود بمنزله تخلف از مواد ۴۰ یا ۵۱ این قرارداد باشد و همچنین کارهایی که جنبه تحقیر یا تخریف داشته باشد. بازداشتیان پس از یک دوره کار شش هفته میتوانند در هر موقع با هشت روز پیش آگهی از کار کردن صرفنظر نمایند.

این مقررات مانع از حق دولت بازداشت کننده نخواهد بود که پزشکان و دندان-پزشکان و سایر کارکنان بهداشتی موجود در بازداشت را وادار نماید که خود را بنفع بازداشتیانی که در همان بازداشتگاهند بموقع اجرا گذارند یا بازداشتیان را بکارهای اداره و نگاهداری محل بازداشت وادار یا اشخاص مزبور را بتصدی کارهای آشپزخانه یا سایر کارهای خانه داری بگمارد و یا بالاخره آنها را بکارهای مربوط به حفظ بازداشتیان از بمباران های هوایی با سایر خطرات ناشیه از جنگ را دارد. مع هذا هیچ بازداشتی را نمیتوان بکاری گماشت که طبیب اداره عدم استعداد جسمانی او را برای آن کار اعلام داشته باشد.

دولت بازداشت کننده عهده دار مسئولیت کامل کلیه شرایط کار و پرستارهای طبیی و پرداخت مزد و جبران غرامت سوانح کار و بیماریهای حرفه ای خواهد بود. شرایط کار و غرامت سوانح کار و بیماریهای حرفه ای بر طبق قوانین ملی و رسوم معموله خواهد بود و در هیچ حال کمتر از شرایط و غراماتی نخواهد بود که در همان ناحیه برای همان نوع کار مجری است. مزدها بطور عادلانه با توافق بین دولت بازداشت کننده و بازداشتیان یا در صورت اقتضا با توافق کارفرمایانی غیر از دولت بازداشت کننده و با توجه باین نکته که دولت بازداشت کننده مکلف است نگاهداری بازداشتی و معالجات طبیی لازمه حال

مزاجی او را مجاناً تأمین کند تعیین خواهد شد. بازداشتیانی که بطور دائم بکارهای مذکور در بند سوم گماشته میشوند مزد عادلانه‌ای از دولت بازداشت‌کننده دریافت خواهند داشت. شرایط کار و غرامت سوانح کار و بیماریهای حرفه‌ای کمتر از آنچه که در مورد همان نوع کار در همان ناحیه مجری است نخواهد بود.

**ماده ۹۶** - هر دسته کار تابع يك محل بازداشت خواهد بود. مقامات صلاحیتدار دولت بازداشت‌کننده و فرمانده آن محل بازداشت‌مسئول رعایت مقررات این قرارداد در دسته‌های کار خواهند بود. فرمانده صورت منظمی از دسته‌های کار تابع خودنگاه خواهد داشت و به نمایندگان دولت حامی یا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا سایر سازمانهای نوعپروری که محلهای بازداشت را بازدید کنند تسلیم خواهند نمود.

### فصل ششم

#### اعمال شخصی و منابع مالی

**ماده ۹۷** - بازداشتیان مجاز خواهند بود اشیاء و لوازم مصرف شخصی خود را نگاهدارند. وجوه نقدی و چکها و اوراق بهادار و غیره و همچنین اشیاء قیمتی که داشته باشند نمیتوان از آنها گرفت مگر بر طبق ترتیبات معین و در مقابل آنها رسیدی بآنان داده خواهد شد.

وجوه نقدی به بستانکار حساب هر بازداشتی بشرحی که در ماده ۹۸ پیش‌بینی شده منظور خواهد گردید. وجوه مزبور را نمیتوان بیول دیگری تسعیر کرد مگر آنکه قوانین کشوری که بازداشتی در آنجا بازداشت شده چنین مقرر داشته باشد یا خود او رضا دهد.

اشیائی را که بیشتر ارزش شخصی یا ارزش احساساتی داشته باشد نمیتوان از بازداشتیان گرفت.

زن بازداشتی را جز بوسیله زنان نمیتوان بازرسی بدنی کرد .

بازداشتیان هنگام آزادی یا اعاده به میهن موجودی حساب خود موضوع ماده ۹۸ را نقداً دریافت خواهند کرد و همچنین کلیه اشیاء و وجوه نقدی و چکها و اوراق بهادار و غیره که در حین بازداشت از آنها گرفته شده عیناً بآنان مسترد خواهد شد باستثنای اشیاء قیمتی که دولت بازداشت کننده طبق قوانین جاریه خود باید نگاهدارد در صورتیکه مالی متعلق به یک نفر بازداشتی بر طبق قوانین مزبور نگاهداشته شود يك قبض رسید تفصیلی به شخص ذینفع داده خواهد شد .

اسناد خانوادگی و اوراق هویت موجوده نزد بازداشتیان را نمیتوان از آنان گرفت مگر بآنان رسید . در هیچ حالی بازداشتیان نباید بدون اوراق هویت بمانند چنانچه اوراق هویت نداشته باشند اوراق مخصوصی توسط دولت بازداشت کننده تهیه و بآنها داده خواهد شد که تا پایان بازداشت بجای اوراق هویت بکار رود .

بازداشتیان میتوانند برای انجام خریدهای خود مبلغی پول نقداً یا بشکل بیجکهای خرید نزد خود داشته باشند .

**ماده ۹۸ -** کلیه بازداشتیان منظماً فوق العاده هائسی برای خرید خواربار و اشیائی از قبیل توتون و لوازم آرایش و غیره دریافت خواهند داشت . این فوق العاده ها ممکن است بصورت اعتبار یا بیجکهای خرید باشد .

بعلاوه بازداشتیان میتوانند کمک هزینه هائی از دول متبوع خود یا دول حامی یا از هر گونه سازمانی که بآنها کمک کند یا از خانواده های خود دریافت نمایند و همچنین در آمد اموال خود را طبق قوانین دولت بازداشت کننده دریافت کنند . مبالغ کمک هزینه هائی که توسط دولت مطبوعه اعطاء میشود برای هر طبقه از بازداشتیان ( معلولین - بیماران زنان باردار و غیره ) بیک میزان خواهد بود و دولت اخیر نمیتواند



ميزان آنرا بر اساس تمايزهائي كه بموجب ماده ۲۷ اين قرارداد ممنوع است تعيين كند و دولت بازداشت كننده هم نميتواند آنها را بر آن اساس تقسيم نمايد.

دولت بازداشت كننده براي هر فرد بازداشتي حساب منظمي نگاه خواهد داشت و فوق العاده هاي مذكور در اين ماده و مزدهائي را كه آن فرد دريافت مي دارد و كلييه وجوه ارسالي را كه براي او واصل گرديده به بستگانكاران حساب منظور خواهد كرد همچنين وجوهي كه از او اخذ شده و بر طبق قوانين جاريه در كشور محل بازداشت قابل استفاده است به بستگانكاران حساب منظور خواهد شد. به بازداشتيان همه گونه تسهيلات كه با قوانين جاريه در كشور ذيربط مطابق باشد داده خواهد شد كه براي خانواده خود و كساني كه از جنبه اقتصادي تحت تكفل آنان مي باشند كمك هزينه بفرستند. بازداشتيان ميتوانند وجوه لازم جهت هزينه هاي شخصي خود را در حدودي كه دولت بازداشت كننده معين نموده از اين حساب برداشت نمايند. تسهيلات عادلانه بآنها داده خواهد شد كه در هر موقع حساب خود را رسيدگي كنند و خلاصه هائي از آن بدست آورند. حساب مزبور در صورت تقاضا بدولت حامي ابلاغ خواهد شد و در صورتيكه شخص بازداشتي بجاي ديگر انتقال يابد حسابش نيز بدنبالش فرستاده خواهد شد.

### فصل هفتم

#### اداره و انتظامات

ماده ۹۹ - هر محل بازداشت تحت امر يك افسر يا كارمند مسئول كه از بين نيروهاي نظامي منظم يا از كادر اداري كشوري منظم دولت بازداشت كننده انتخاب شده باشد قرارداد خواهد شد. افسر يا كارمند فرمانده محل بازداشت متن اين قرارداد را بزبان يابيكسي از زبانهاي رسمي نزد خود خواهد داشت و مسئول اجراي آن خواهد

بود. مقررات اين قرارداد و آئين نامه‌هاي اجرائي آن بمأمورين مراقبت آموخته خواهد شد.

متن اين قرارداد و متن موافقت نامه‌هاي اختصاصي كه بر طبق اين قرارداد منعقد ميشود در داخل محل بازداشت بزباني كه بازداشتيان بفهمند اعلان خواهد شد و يا به كميتۀ بازداشتيان تسليم خواهد گرديد.

آئين نامه‌ها و امربه‌ها و اخطارها و آگهي‌ها از هر قبيل بايد بزباني كه بازداشتيان بفهمند بآنان ابلاغ و در داخل محل بازداشت اعلان شود.

كليۀ اوامر و دستورهايي كه انقرا دأ به بازداشتيان داده ميشود نيز بايد بزباني باشد كه بفهمند.

**مادۀ ۱۰۰-** انتظامات محل بازداشت بايد مقرون با اصول انسانيت بوده و در هيچ مورد مشتمل بر مقرراتي نخواهد بود كه خستگي‌هاي جسماني خطرناك جهت سلامت مزاج يا صدمات بدني يا روحي براي بازداشتيان ايجاد نمايد. خالكوبي و گذاشتن علائم يا نشان‌هاي جسماني جهت تعيين هويت ممنوع است.

بالاخص ايست و حاضر و غايب متمد ورزشهاي بدني از جنبۀ تنبيهی و ورزشهاي مانور نظامي و تضييقات غذائي ممنوع است.

**مادۀ ۱۰۱-** بازداشتيان حق دارند در باب رژيمي كه درباره آنان اعمال ميشود به مقاماتي كه آنها را در اختيار خود دارد عرضحال بدهند.

همچنين حق بالاخص خواهند داشت كه خواه بوسيلۀ كميتۀ بازداشتيان و خواه در صورتيكه لازم بدانند بطور مستقيم به نمايندگان دولت حامی مراجعه و موارد شكاياتي را كه نسبت به رژيم بازداشت دارند تعيين نمايند.

عرضحالها و شكايات مزبور بايد بفوريت بدون تغيير بمقامات مربوطه فرستاده

شود. شكايات حتي اگر معلوم شود كه بي اساس است نمي تواند موجب تنبيه شود. كميته هاي بازداشتيان مي توانند گزارش هاي متناوب راجع به محل بازداشت و احتياجات بازداشتيان بنمايندگان دولت حامي بدهند.

ماده ۱۰۳ - در هر محل بازداشت بازداشتيان هر شش ماه يكبار آزادانه براي مخفي اعضاي كميته بازداشتيان را انتخاب خواهند كرد و كميته مزبور نمايندگي بازداشتيان را در قبال دول حامي و كميته بين المللي صليب سرخ و هر دستگاه ديگري كه بكمك بازداشتيان ببايد خواهد داشت. اعضاي اين كميته ممكن است پس از پايان شش ماه مجدداً انتخاب شوند.

بازداشتيان منتخب پس از آن كه انتخابشان به تصويب مقام بازداشت كننده رسيد رسميت خواهند يافت. علل امتناع از تصويب يا عزل كه احياناً صورت گيرد بدولت هاي ذيربط اطلاع داده خواهد شد.

ماده ۱۰۴ - كميته هاي بازداشتيان بايد در آسايش جسماني و معنوي و فكري بازداشتيان مشاركت نمايند.

مخصوصاً در صورتي كه بازداشتيان تصميم بگيرند كه بين خود تعاون متقابل تشكيل دهند تشكيل آن علاوه بر تكاليف مخصوصي كه بموجب ساير مقررات اين قرارداد بعهده كميته هاي بازداشتيان محول است در صلاحيت كميته هاي مزبور خواهد بود.

ماده ۱۰۴ - در صورتي كه رجوع كار ديگري باعضاء كميته هاي بازداشتيان انجام وظيفه آنها را دشوار سازد اعضاء مزبور با جراي كار ديگري و ادار نخواهند شد. اعضاي كميته ها مي توانند دستياراني را كه لازم دارند از بين بازداشتيان تعيين كنند.

همه گونه تسهيلا تي مادي بآنان داده خواهد شد من جمله تا حدي آزادي حركت

که برای اجرای وظائف آنان لازم است ( بازديد دسته های کار - تحویل گرفتن کالا و غیره ) .

همچنین برای مکاتبات پستی و تلگرافی اعضاء کمیته ها با مقامات بازداشت کننده و دول حامی و کمیته بین المللی صلیب سرخ و نمایندگان آن وسازمانهائی که به بازداشتیان کمک مینمایند همه گونه تسهیلات باعضای کمیته ها داده خواهد شد . اعضاء کمیته ها که در دسته های کار هستند از همین تسهیلات برای مکاتبه با کمیته اصلی محل بازداشت بهره مند خواهند بود . مکاتبات مزبور محدود نخواهد بود و جزو سهمیه مذکور در ماده ۱۰۷ شمرده نخواهد شد .

هیچ عضو کمیته را نمیتوان به محل دیگر منتقل ساخت مگر آن که فرصت لازم باو داده شود که جانشین خود را در جریان امور جاری گذارد .

### فصل هفتم

#### روابط با خارج

**ماده ۱۰۶ -** دول بازداشت کننده بمحض اینکه مبادرت به بازداشت اشخاص مورد حمایت نمایند اقداماتی را که برای اجرای مقررات این ماده پیش بینی کرده اند با اطلاع اشخاص مزبور و دولت متبوع آنان و دولت حامی آنان خواهند رسانید و هر تغییری را که در اقدامات مزبور بعداً بدهند بهمین طریق ابلاغ خواهند کرد .

**ماده ۱۰۵ -** هر بازداشتی بمحض بازداشت یا منتهی يك هفته پس از ورود بمحل بازداشت و همچنین در صورت بیماری یا در صورت انتقال بمحل بازداشت دیگر یا به بیمارستان خواهد توانست مستقیماً از يك طرف بخانواده خود و از طرف دیگر به آژانس مرکزی مذکور در ماده ۱۴۰ يك کارت بازداشت که در صورت امکان طبق نمونه پیوست این قرارداد خواهد بود بفرستد و آنها را بازداشت و نشانی و وضع سلامت

خود مستحضرسازد. کارتهای مزبور با حداکثر سرعت ممکنه ارسال خواهد شد و نباید بهیچوجه بتأخیر افتد.

**ماده ۱۰۷ -** بازداشتیان اجازه خواهند داشت که نامه و کارت ارسال و دریافت دارند چنانچه دولت بازداشت کننده لازم بداند که عدۀ نامهها و کارتهای ارسالی هر بازداشتی را محدود سازد عدۀ مزبور نباید از ماهی دو نامه و چهار کارت که حتی الامکان طبق نمونۀ ضمیمه این قرارداد تنظیم خواهد شد کمتر باشد. در صورتیکه لازم باشد درباره مکاتبات ارسالی بعنوان بازداشتیان محدودیتهائی برقرار شود دستور آن فقط باید توسط کشور مبدأ احياناً بر حسب تقاضای دولت بازداشت کننده داده شود. نامهها و کارتهای مزبور باید در ظرف مدت معتمدی حمل شود و نمیتوان آنها را بجهات انضباطی بتأخیر انداخت یا نگاهداشت.

بازداشتیانی که مدتی از خانواده خود بی خبر مانده یا قادر نباشند از طریق عادی خبری از خانواده خود کسب کنند یا بفروستند مجاز خواهند شد که تلگرافاتی مخابره نمایند و باید نرخ تلگرافات را بپولی که در اختیار خود دارند بپردازند.

بطور کلی مکاتبات بازداشتیان بزبان مادری خودشان تحریر خواهد شد. دولتهای متخاصم میتوانند مکاتبه بسایر زبانها را اجازه دهند.

**ماده ۱۰۸ -** بازداشتیان مجاز خواهند بود که بوسیله پست یا هر وسیله دیگری امانات شخصی یا دسته جمعی که منجمله محتوی مواد غذایی و ملبوس و دارو و کتاب و اشیائی که احتیاجات آنان را در مسائل مذهبی و مطالعه و اوقات بیکاری رفع کند دریافت دارند. این قبیل مرسولات بهیچوجه دولت بازداشت کننده را از تعهداتی که بموجب این قرارداد بر عهده دارد معاف نخواهد ساخت.

در صورتیکه بعلل نظامی لازم شود مقدار مرسولات مزبور محدود گردد مراتب

بايد رسماً به دولت حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که بکمک بازداشتیان آمده اطلاع داده شود .

ترتیبات ارسال امانات شخصی یا دسته جمعی در صورت لزوم موضوع موافقتنامه های مخصوصی بین دولتهای ذیربط قرار خواهد گرفت و موافقتنامه های مزبور نباید بهیچوجه وصول امانات کمکی را بدست بازداشتیان بتأخیر اندازد . در امانات محتوی خواروبار و ملبوس نباید کتاب گذاشته شود . کمکهای طبی بطور کلی در مرسولات دسته جمعی ارسال خواهد شد .

**ماده ۱۰۹ -** در صورتیکه بین دولتهای متخاصم موافقتنامه های مخصوصی برای دریافت و تقسیم مرسولات کمکی دسته جمعی موجود نباشد آئین نامه مرسولات دسته جمعی که پیوست این قرارداد است بموقع اجرا گذاشته خواهد شد .

موافقتنامه های مخصوص مذکور فوق نباید در هیچ موردی حق کمیته بازداشتیان را نسبت به تحویل گرفتن مرسولات دسته جمعی جهت بازداشتیان و اقدام در تقسیم آنها و مبادرت به تصرفات در آنها بنفع بازداشتیان محدود سازد .

همچنین نباید حق نمایندگان دولت حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و هر مؤسسه تعاونی دیگر را که مأمور انتقال مرسولات دسته جمعی مزبور و نظارت در تقسیم آن بین گیرندگان میشوند محدود نماید .

**ماده ۱۱۰ -** کلیه مرسولات کمکی که برای بازداشتیان فرستاده میشود از هر گونه حقوق ورودی و گمرکی و غیره معاف خواهند بود .

کلیه مرسولات بانضمام امانات پستی کمکی و ارسال وجه که از کشور های دیگر بعنوان بازداشتیان فرستاده شود یا از طرف بازداشتیان توسط پست خواه مستقیماً خواه بوسیله دفاتر اطلاعات مذکور در ماده ۱۳۶ و آژانس مرکزی اطلاعات مذکور

در ماده ۱۴۰ و آژانس مركزي اطلاعات مذكور در ماده ۱۴۰ ارسال گردد از هرگونه عوارض پستي چه در كشورهاي مبداء و مقصد و چه در كشورهاي عرض راه معاف خواهند بود. براي اين منظور خصوصاً معافيتهايي كه در قرار داد پستي جهاني مورخ ۱۹۴۷ و در قرانامه هاي اتحاديه پستي جهاني درباره افراد غير نظامي تبعه دشمن بازداشتي در بازداشتگاهها يا در زندانهاي كشوري پيش بيني شده شامل ساير اشخاص مورد حمايت كه بموجب اين قرارداد در بازداشت باشند نيز خواهد بود. دولتي كه در قرار نامه هاي مزبور شركت ندارند مكلفند معافيتهايي مذكور را بهمان شرايط اعطاء نمايند. مرسولات كمكي رسالي جهت بازداشتيان در صورتيكه حمل آنها بعلت زيادي وزن يا هر علت ديگري بوسيله پست ميسر نباشد كرايه حمل آنها در تمام قلمرو دولت بازداشت كننده بعهده آن دولت خواهد بود. ساير دول عضو اين قرارداد كرايه حمل آنها را هر كدام در خاك خود برعهده خواهند گرفت.

هزينه هاي ناشيه از حمل مرسولات مزبور كه طبق بندهاي بالا تاامين نشود برعهده فرستنده خواهد بود.

دول معظمه متعاهد سعي خواهند كرد در نرخ تلگرافاتي كه توسط بازداشتيان مخايره يا بعنوان آنها فرستاده ميشود حتي الامكان تخفيف داده شود.

**ماده ۱۱۱ -** در صورتيكه عمليات نظامي مانع از آن شود كه دول ذيربط تعهدات خود را از حيث تاامين حمل مرسولات مذكور در مواد ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۱۳ ايفا كنند دول حامي ذيربط يا كميته بين المللي صليب سرخ يا هر سازمان مورد قبول دول متخاصم ميتوانند با وسائل متناسب (واگن - كاميون - كشتي - هواپيما وغيره) مبادرت بتاامين حمل آن نمايند. براي اين منظور دول معظمه متعاهد سعي خواهند كرد وسائل حمل و نقل مزبور را بدهند و اجازه عبور آنها را منجمله با صدور

پروانه‌های عبور لازم اعطا نمایند.

وسائط نقلیه مزبور برای حمل اشیاء ذیل نیز ممکن است مورد استفاده قرار گیرد.

**الف** - مکاتبات و صورتها و گزارشهای متبادله بین آژانس مرکزی اطلاعات مذکور در ماده ۱۴۰ و دفاتر ملی مذکور در ماده ۱۳۶.

ب - مکاتبات و گزارشهای مربوط به بازداشتیان که دول حامی یا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان کمک ببازداشتیان خواه بنا نمایند گان خود و خواه با دول متخاصم مبادله مینمایند.

مقرر است حاضر بهیچوجه این حق هر دولت متخاصم را محدود نمیسازد که اگر بهتر دانست وسائل نقلیه دیگری ترتیب دهد و پروانه‌های حمل بشرایطی که مورد توافق واقع شود اعطا نماید.

هزینه ناشیه از استعمال وسائط نقلیه مزبور بمتناسب اهمیت مرسولات بعهد دول متخاصمی خواهد بود که اتباعشان از این خدمات بهره‌مند میشوند.

**ماده ۱۱۴** - سانسور مکاتبات واصله بعنوان بازداشتیان یا صادره توسط آنان باید در اسرع وقت صورت گیرد.

بازرسی مرسولات واصله بعنوان بازداشتیان نباید طوری انجام شود که حفظ مواد غذایی محتوی آنها را بخطر اندازد و باید در حضور صاحب امانت یا رفیقی که از طرف او و کالت داشته باشد صورت گیرد. تسلیم مرسولات شخصی یا دسته جمعی به بازداشتیان نباید به بهانه مشکلات سانسور بتعویق افتد.

هر گونه قدغن مکاتبات که بععلل نظامی یا سیاسی توسط دول متخاصم وضع شود فقط جنبه موقتی خواهد داشت و مدت آن هر چه کوتاهتر خواهد بود.



**ماده ۱۱۳ -** دول بازداشت كمنده كليۀ تسهيلات عاډلانهرا فراهم خواهند آورد كه وصيت نامه ها و وكالت نامه ها يا هر نوع اسناد ديگري كه براي بازداشتيان فرستاده ميشود يا بازداشتيان ارسال ميدارند بوسيله دولت حامى يا آژانس هر كزى مذكور در ماده ۱۴۰ يا بهر وسيله مظلوب ديگر بمقصد برسد .

در همه احوال دول بازداشت كمنده در تنظيم و ثبت رسمى اين قبيل اسناد تسهيلات لازم براي بازداشتيان فراهم خواهند آورد و مخصوصاً به بازداشتيان اجازه خواهند داد كه با مشاورين حقوقى مشورت نمايند .

**ماده ۱۱۴ -** دولت بازداشت كمنده همه گونه تسهيلات را كه با رويۀ بازداشت و قوانين جاريه مباينت نداشته باشد براي بازداشتيان فراهم خواهد آورد كه اموال خود را اداره كنند . براي اين منظور ممكن است در موارد فوري و در صورتيكه اوضاع اقتضا كند بآنها اجازه دهد كه از محل بازداشت خارج شود .

**ماده ۱۱۵ -** در كليۀ موارديكه يك بازداشتى در هر داد گاهى از هر قبيل طرف دعوى باشد دولت بازداشت كمنده بايد بنا بر تقاضاى ذينفع بداد گاه اطلاع دهد كه شخص مزبور در بازداشت است و بايد در حدود قانون مراقبت نمايد كه كليۀ تدابير لازم اتخاذ شود كه در مراحل مقدماتى و جريان دادرسى و اجراى هر رآى صادره از داد گاه هيچگونه خسارتى بعلت وجود در بازداشت متوجه او نگردد .

**ماده ۱۱۶ -** هر بازداشتى اجازه خواهد داشت كه در فواصل معين و هر چه بيشتر اشخاص و در مرحله اول نزديكان خود را بپذيرد .

در موارد فوري و در حدود امكان منجمله در صورت فوت يا بيمارى شديديكى از نزديكان ببازداشتى اجازه داده خواهد شد كه نزد خانواده خود رود .

## فصل نهم

### مجازات‌های جزائی و انتظامی

**ماده ۱۱۷ -** تحت قيد و شرط مقررات اين فصل قوانين جاريه در اراضي كه محل بازداشتيان است كما كان در مورد بازداشتياني كه مرتكب جرائمى شوند مجرا خواهد گرديد .

چنانچه قوانين يا آئين نامه ها يا احكام عمومى اعمالى را در صورت ارتكاب از ناحيه بازداشتيان قابل مجازات اعلام نمايند كه همان اعمال در صورت ارتكاب از ناحيه اشخاص غير بازداشتى قابل مجازات شناخته نشود اعمال مزبور فقط مشمول مجازات‌هاى انتظامى خواهد بود .

يك نفر بازداشتى ن ميتواند بعلت يك عمل يا يك اتهام بيش از يك بار مجازات شود .  
**ماده ۱۱۸ -** محاكم و مقامات حاكمه در موقع تعيين مجازات اين نكته را بوسيعترين وجهى در نظر خواهند گرفت كه متهم تبعه دولت بازداشت كننده نيست محاكم و مقامات مزبور آزاد خواهند بود مجازاتى را كه براى جرم ارتكابتى بازداشتى متهم پيش بينى شده تخفيف دهند و ملزم نخواهند بود كه حداقل مجازات را رعايت نمايند .

توقيف دراما كنى كه از روشنائى روز محروم باشد و بطور كلّى هر نوع قساوت ازهر قبيل ممنوع است .

بازداشتياني كه مجازات شوند پس از تحمل مجازاتى كه از جنبه انتظامى يا قضائى درباره آنان مقرر گرديده نبايد رفتارى كه با آنها ميشود بارفتارى كه با ساير بازداشتيان ميشود فرق داشته باشد .

مدت توقيف موقتى متهم ازهر گونه مجازات محروميت از آزادى كه از لحاظ

انتظامي يا قضائي در باره او معين شود كسر خواهد گرديد .

كميته‌هاي بازداشتيان از كليۀ محاكمات قضائي كه بر عليه بازداشتيان موكل آنان اقامه شود مستحضر خواهند گرديد و همچنين نتايج آن ببايشان اطلاع داده خواهد شد .

ماده ۱۱۹ - مجازات‌هاي انتظامي كه در باره بازداشتيان قابل اجراست بقرار

ذيل است :

- ۱- جريمه تا ميزان ۵۰ درصد از مزد مذكور در ماده ۹۵ بمدتي كه از سي روز تجاوز نكند .
- ۲- حذف مزايائي كه علاوه بر معامله مقرره بموجب اين قرارداد اعطا شده .
- ۳- بيگاري كه از روزي دو ساعت متجاوز نباشد و بمنظور نگاهداري محل بازداشت اجرا شود .
- ۴- توقيف .

در هيچ حالي مجازات‌هاي انتظامي نبايد خلاف انسانيت يا توأم با خشونت يا خطر ناك جهت سلامت بازداشتيان باشد و بايد در موقع تعيين مجازات سن و جنس و وضع مزاج بازداشتيان در نظر گرفته شود .

مدت يك مجازات واحد هيچوقت نبايد از سي روز متوالي تجاوز كند ولو آنكه يك نفر بازداشتي هنگامي كه در باره اش رسيدگي ميشود بايستي از نظر انتظامي جواب چندين عمل را بدهد خواه اعمال مزبور باهم تقارن داشته باشد يانه .

ماده ۱۲۰ - بازداشتيان فراري يا آنها كه اقدام بفرار كنند و دستگير شوند

براي اين عمل ولو در صورت تكرار فقط مشمول مجازات‌هاي انتظامي خواهند بود

علي رغم بند سوم ماده ۱۱۸ بازداشتياني كه بر اثر فرار يا اقدام بفرار محكوم

شوند ممکن است تحت مراقبت قرار داده شوند مشروط باینکه در نتیجه این عمل سلامت مزاج آنان در خطر نیفتد و عمل مزبور در يك بازداشتگاه انجام و شامل حذف هیچیک از تضمیناتی که بموجب این قرارداد بآنها اعطا گردیده نباشد . بازداشتیانی که در فرار یا اقدام بفرار معاونت کرده باشند از این باب فقط مشمول مجازات انتظامی خواهند بود .

**ماده ۱۲۱ -** فرار یا اقدام بفرار ولو در صورت تکرار در موردی که بازداشتی برای جرائم ارتكابی در حین فرار بداد گاه احاله شود در حکم علل مشدده شمرده نخواهد شد .

دول متخاصم مراقبت خواهند کرد که مقامات مربوطه در موقع تشخیص اینکه جرم ارتكابی یکنفر بازداشتی مشمول مجازاتهای انتظامی یا قضائی است خصوصاً در مورد اعمال مقارن یا فرار یا اقدام بفرار اغماض و گذشت را وجهه نظر قرار دهند .

**ماده ۱۲۲ -** اعمالی که در حکم تخلف از انتظامات باشد مورد تحقیق فوری قرار خواهد گرفت . منجمله در مورد فرار یا اقدام بفرار بهمین قرار عمل خواهد شد بازداشتی فراری که دستگیر شود هر چه زودتر بمقامات صلاحیتدار تسلیم خواهد گردید . مدت توقیف موقت در صورت خلاف انتظامی درباره کلیه بازداشتیان بحداقل امکان تقلیل خواهد یافت و از ۱۴ روز تجاوز نخواهد کرد . در هر حال مدت آن از مدت مجازات محرومیت از آزادی که در باره متخلف مقرر شود کسر خواهد شد . مقررات مواد ۱۲۴ و ۱۲۵ درباره بازداشتیانی که بعلت خلاف انتظامی در توقیف موقت باشند اجرا خواهد گردید .

**ماده ۱۲۳ -** باحفظ صلاحیت داد گاهها و مقامات عالیه مجازات های انتظامی فقط توسط فرمانده محل بازداشت یا توسط افسر یا کارمند مسئولی که فرمانده محل

قدرت انتظامی خود را باو واگذار کرده باشد معین خواهد شد .

قبل از صدور حکم انتظامی کلیه موارد ایراد دقیقاً به متهم اطلاع داده خواهد شد و او مجاز خواهد بود علت رفتار خود را توجیه کند و از خود دفاع نماید و گواه بیاورد و در صورت لزوم از یک نفر مترجم ذیصلاحیت استفاده کند . حکم در حضور متهم و یک نفر عضو کمیته بازداشتیان صادر خواهد شد .

بین صدور حکم انتظامی و تاریخ اجرای آن نباید بیش از یکماه فاصله شود . هر گاه یک نفر محکوم مجدداً محکوم به مجازات انتظامی دیگری شود چنانچه مدت یکی از محکومیتهای مزبور ده روز یا بیشتر باشد لااقل بین اجرای دو محکومیت سه روز فاصله خواهد شد .

فرمانده محل بازداشت باید دفتری از احکام مجازاتهای انتظامی نگاهدارد و دفتر مزبور باختیار نمایندگان دولت حامی گذاشته خواهد شد .

**ماده ۱۲۴ -** در هیچ حالی بازداشتیان را نباید بمؤسسات تأدیبی ( زندان - دارالتأدیب - محبس - اعمال شاقه و غیره ) انتقال داد که مجازاتهای انتظامی خود را در آنجا تحمیل نمایند .

اما کنی که محل اجرای مجازاتهای انتظامی است باید موافق اصول بهداشت باشد منجمله شامل لوازم خواب کافی باشد و بازداشتیان محکوم بتوانند خود را در حال نظافت نگاهدارند .

زنان بازداشتی که محکوم به مجازات انتظامی شوند در اما کنی که از اما کن مردان مجزا باشد بازداشت خواهند شد و تحت مراقبت مستقیم زنان قرار خواهند گرفت

**ماده ۱۲۵ -** بازداشتیان محکوم بمجازات انتظامی حق خواهند داشت هر روز ورزش کنند و لااقل دو ساعت در هوای آزاد باشند .

در صورتیکه تقاضا کنند بآنها اجازه داده خواهد شد که در معاینه طبی روزانه حضور یابند. معالجاتی که لازمه وضع مزاج آنهاست در باره آنان بعمل خواهد آمد و در صورت اقتضا به درمانگاه محل بازداشت یا بیک بیمارستان انتقال خواهند یافت. اجازه خواندن و نوشتن و ارسال و دریافت نامه خواهند داشت ولی امانات و جوه ارسالی فقط در پایان مدت مجازات بآنها تسلیم خواهد شد و تا آنوقت امانات و جوه مزبور به کمیته بازداشتیان سپرده خواهد شد و کمیته مزبور مواد غذایی فاسد شدنی موجوده در امانات را به درمانگاه تسلیم خواهد کرد.

هیچ بازداشتی که محکومیت انتظامی یابد نباید از مزایای مقررات مواد ۱۰۷ و ۱۴۳ محروم گردد.

**ماده ۱۲۶** - مواد ۷۱ لغایت ۷۶ در مورد محاکماتی که بر علیه بازداشتیان موجوده در اراضی ملی دولت بازداشت کننده اقامه میشود نیز مجری خواهد بود.

## فصل دهم

### انتقال بازداشتیان

**ماده ۱۲۷** - انتقال بازداشتیان همواره با اصول انسانیّت صورت خواهد گرفت و بطور کلی باراه آهن یا با وسائط نقلیه دیگر به کیفیاتی که لااقل نظیر کیفیات حمل و نقل نیروهای دولت بازداشت کننده باشد انجام خواهد شد. چنانچه استثنائاً بنا شود که انتقال بازداشتیان پیاده صورت گیرد اینکار فقط در صورتی ممکن خواهد بود که وضع مزاجی آنان اجازه دهد و در هر حال نباید خستگی فوق العاده به بازداشتیان تحمیل گردد.

دولت بازداشت کننده در حین انتقال بازداشتیان آب مشروب و اغذیه که از حیث کم و کیف و تنوع برای حفظ سلامت آنان کافی باشد و همچنین ملبوس و پناهگاههای متناسب و پرستارهای طبی لازم را برای آنان تهیه خواهد کرد. بعلاوه همه گونه

احتياجات مفيد بعمل خواهد آورد كه امنيت آنها در حين انتقال تأمين شود و قبل از حرکت صورت كامل بازداشتيان انتقالی را تنظيم خواهد نمود .

بازداشتيان بيمار و زخميدار و عليل و زنان تازه زا را مادام كه سلامت مزاجشان ممكن است بر اثر مسافرت بخطر افتد انتقال نخواهد يافت مگر آنكه امنيت آنها قویاً انتقالشان را ايجاب كند .

در صورتيكه جبهه جنگ بيك محل بازداشت نزديك شود بازداشتيان آن محل فقط در صورتي ممكن است بجای ديگر انتقال يابند كه انتقال آنان در شرايط امنيت كافي امكان پذير باشد يا آنكه خطر اقامت آنان در محل بيشتري از مخاطرات انتقال باشد .

دولت بازداشت كنده هنگاميكه تصميم به انتقال بازداشتيان ميگيرد بايد منافع آنان را در نظر گيرد منجمله از اين حيث كه مشكلات بازگشت آنان به ميهن يا اعاده آنان به اقامتگاهشان فزونی نيابد .

**ماده ۱۲۸ -** بازداشتيان در صورت انتقال رسماً از حرکت و آدرس جديد خود مستحضر خواهند شد و اين اطلاع بايد زودتر بآنها داده شود تا اثاث سفر را حاضر كنند و خانواده خود را مطلع سازند .

به بازداشتيان اجازه داده خواهد شد لوازم شخصي و مكاتبات و بسته هاي وارده بعنوان خود را همراه ببرند و زن آن در صورتيكه اوضاع ايجاب كند ممكن است محدود شود ولي در هر حال از نفری ۲۵ كيلو كمتر نخواهد بود .

مكاتبات و بسته هائيكه بنشانی محل سابق بازداشت برسد بدون فوت وقت برای بازداشتيان فرستاده خواهد شد .

فرمانده محل بازداشت با توافق كميته بازداشتيان اقدامات لازم را برای انتقال

اموال مشترك بازداشتيان و ائنائيكه بازداشتيان بعلت محدوديت مقررده طبق بند دوم اين ماده نتوانسته باشند باخود ببرند بعمل خواهد آورد .

## فصل يازدهم

### فوت

**ماده ۱۳۹** - بازداشتيان ميتوانند وصيت نامه هاي خود را بمقامات مسئول تسليم نمايند و مقامات مزبور بايد وصيت نامه ها را حفظ كنند . در صورت فوت بازداشتيان وصيت نامه ها سر بعاً براي اشخاصيكه بازداشتيان تعيين نموده اند فرستاده خواهد شد . فوت هر بازداشتي توسط يكنفر پزشك معينه و گواهينامه اي تنظيم خواهد شد كه در آن علل فوت و اوضاع و احوال وقوع آن درج خواهد گرديد .

يك سند فوت رسمي كه رسماً ثبت شده باشد مطابق مقررات جاريه در خاك محل بازداشت تنظيم و رونوشت گواهي شده آن سر بعاً براي دولت حامی و آژانس مركزي مذكور در ماده ۴۰ فرستاده خواهد شد .

**ماده ۱۴۰** - مقامات بازداشت كننده مراقبت خواهند كرد كه بازداشتياني كه در اسارت ميميرند محترمانه و در صورت امكان طبق اصول مذهبي خودشان دفن شوند و قبر آنان محترم شمرده و بطور مناسبی نگاهداري شود و علامتي داشته باشد كه همه وقت بتوان آنرا پيدا كرد .

بازداشتيان متوفی انفراداً دفن خواهند شد مگر در صورتيكه بعلت قوه قاهره دفن آنها در يك قبر مشترك اضطراراً ضرورت يابد و اجساد را نميتوان سوزاند مگر بجهت ضرورت بهداشت و يا بعلت كيش متوفی و يا در صورتيكه خود متوفی خواسته باشد . در صورت سوزاندن جسد مراتب با ذكر علل در گواهي فوت متوفی درج خواهد شد .



خاکستر آن توسط مقامات بازداشت کننده نگاهداشته میشود و در اسرع وقت برای نزدیکان متوفی در صورتیکه تقاضا کنند تسلیم خواهد گردید .  
 همینکه اوضاع اجازه دهد و منتهی در پایان مخاصمات دولت بازداشت کننده صورت قبور بازداشتیان متوفی را بتوسط دفتر اطلاعات مذکور در ماده ۱۳۶ بدولتهای متبوعه بازداشتیان متوفی ارسال خواهد داشت . صورتهای مزبور حاوی کلیه اطلاعات لازم جهت تعیین هویت بازداشتیان متوفی و محل تحقیقی قبور آنان خواهد بود .  
**ماده ۱۴۱ -** هرگونه فوت با زخم شدید یکنفر بازداشتی که وقوع آن باطن وقوع آن از ناحیه یکنفر قراول یا يك بازداشتی دیگر یا هر شخص دیگر باشد و همچنین هر فوتی که بعلت نا معلوم اتفاق افتد بلافاصله از طرف دولت بازداشت کننده مورد تحقیق رسمی قرار خواهد گرفت .

بلافاصله و وقوع قضیه بدولت حامی اطلاع داده خواهد شد . اظهارات شهود جمع آوری و گزارشی حاوی اظهارات مزبور تنظیم و برای دولت مزبور ارسال خواهد گردید چنانچه در نتیجه تحقیق مجرمیت يك یا چند نفر معلوم شود دولت بازداشت کننده کلیه اقدامات لازم را برای تعقیب قضائی مسئول یا مسئولین بعمل خواهد آورد .

### فصل دوازدهم

#### آزادی - اعاده بمیهن و بستری شدن در بیمارستانهای کشور بیطرف

**ماده ۱۴۲ -** هر شخص بازداشتی به محض اینکه علل بازداشت مرتفع شود توسط دولت بازداشت کننده آزاد خواهد شد .

از این گذشته دول متخاصم سعی خواهند کرد که در دوره مخاصمات موافقتنامه‌هایی برای آزادی و اعاده بمیهن و بازگشت به محل اقامت یا بستری شدن در بیمارستان در يك کشور بیطرف نسبت به بعضی طبقات بازداشتیان خصوصاً اطفال و زنان باردار

و مادران اطفال شیرخوار و اطفال کوچک و زخم‌داران و بیماران و بازداشتیانی که مدت مدیدی در اسارت بوده‌اند منعقد سازند.

**ماده ۱۳۳ -** بازداشت در اسرع وقت پس از ختم مخاصمات رفع خواهد گردید مع هذا بازداشتیانی که در خاک يك دولت متخاصم بعلت جرمهائی که منحصرأ مشمول مجازات‌های انتظامی نیست تحت تعقیب باشند ممکن است تا پایان دادرسی و در صورت اقتضا تا پایان مجازات نگاهداشته شوند دربارۀ کسانی که قبلاً به مجازات محرومیت از آزادی محکوم شده باشند نیز بهمین قرار رفتار خواهد شد.

بموجب موافقت‌نامه منعقد بین دولت بازداشت‌کننده و دولت‌های ذینفع باید کمیسیون‌هایی پس از ختم مخاصمات یا اشغال اراضی منعقد شود که بازداشتیان متواری را پیدا کنند.

**ماده ۱۳۴ -** دول معظمه متعاهد سعی خواهند کرد که در پایان مخاصمات یا اشغال بازگشت کلیه بازداشتیان را با آخرین محل اقامت آنان تأمین و با اعاده آنها را به میهن خودشان تسهیل نمایند.

**ماده ۱۳۵ -** کلیه هزینه‌های بازگشت بازداشتیان به محلی که هنگام بازداشت اقامت داشته‌اند و یا در صورتیکه در حین سفر یا در دریا بازداشت شده باشند هزینه اولیه مسافرت یا بازگشت آنان به محل مبدأ حرکتشان بعهده دولت بازداشت‌کننده خواهد بود.

چنانچه دولت بازداشت‌کننده به یک نفر بازداشتی آزاد شده که سابقاً محل اقامت عادی‌اش در خاک آن دولت بوده اجازه اقامت در خاک خود ندهد هزینه بازگشت او را به میهن خود خواهد پرداخت ولی در صورتیکه شخص بازداشتی بمسئولیت خود و یا از لحاظ اطاعت امر دولتی که وظیفه وفاداری نسبت بآن دارد بازگشت بکشور

خود را ترجیح دهد دولت بازداشت کننده مکلف به پرداخت هزینه او از حدود خاک خود ببعده نخواهد بود. دولت بازداشت کننده موظف به پرداخت هزینه بازگشت بازداشتیان که بنا به تقاضای خود بازداشت شده اند نخواهد بود.

چنانچه بازداشتیان مطابق ماده ۴۵ انتقال یابند دولت انتقال دهنده دولتی که آنها را میبذیرد بین خود قرار سهمی از مخارج را که بعهده هر يك از آنان است خواهند داد.

مقررات فوق نباید به قرارهای مخصوصی که ممکن است بین دول متخاصم در باب مبادله و بازگشت اتباع گرفتار آنها در دست دشمن منعقد گردد لطمه وارد آورد.

### بخش پنجم

#### دفاتر و آژانس مرکزی اطلاعات

ماده ۱۳۶ - هر يك از دول متخاصم بمحض شروع جنگ و در کلیه موارد اشغال يك دفتر رسمی اطلاعات تشکیل خواهد داد که مأمور وصول و ایصال اطلاعات در باره اشخاص مورد حمایت موجوده در اختیار آن دولت خواهد بود.

هر يك از دول متخاصم در اسرع اوقات ممکنه اطلاعاتی در باب اقدامات متخذه بر علیه هر شخص مورد حمایت که از دو هفته پیش دستگیر شده یا باقامت اجباری ملزم گشته و یا بازداشت شده است بدفتر اطلاعات مزبور خواهد داد. بعلاوه دواير مختلفه مربوطه خود را مأمور خواهد کرد که هر گونه تغییراتی که در وضع اشخاص مورد حمایت حاصل شود از قبیل انتقال و آزادی و بازگشت به میهن و فرار و بستری شدن در بیمارستان تولد و فوت اطلاعات مربوط بآنها سریعاً بدفتر مذکور بدهند.

ماده ۱۳۷ - دفتر ملّی اطلاعات بغوریت و بسا اسرع وسائل اطلاعات مربوط باشخاص مورد حمایت را از طرفی بوسیله دول حامی و از طرف دیگر بوسیله آژانس

مر كزى مذكور در ماده ۱۴۰ بدولت متبوع اشخاص مزبور يابدولتى كه اين اشخاص در خاك آن اقامت داشته اند ارسال خواهد داشت . دفاتر بكليۀ سؤالاتى كه در باب اشخاص مورد حمايت بشود نيز جواب خواهند داد .

دفاتر اطلاعات كليۀ اطلاعات مربوط بيه شخص مورد حمايت را خواهند داد مگر آنكه ارسال اطلاعات مزبور بزبان شخص ذينفع يا خانواده او باشد . حتى در مورد اخير نيز نميتوان از ارسال اطلاع به آژانس مر كزى خوددارى كرد و آژانس مزبور پس از وقوف بر اوضاع و احوال احتياطات لازم را بشرح ماده ۱۴۰ بعمل خواهد آورد .

كليۀ اطلاعات كنبى كه از طرف يك دفتر اطلاعات داده ميشود بايد بوسيلۀ امضاء يامهر رسميت يابد .

ماده ۱۳۸ - اطلاعاتى كه دفتر ملى اطلاعات دريافت و ارسال ميدارد طورى خواهد بود كه بتوان هويت تحقيقاتى شخص مورد حمايت را معلوم و خانواده او را سريعاً مطلع ساخت . اطلاعات مزبور در مورد هر شخص بايد لااقل مشتمل مراتب ذيل باشد :

نام خانوادگى . نام هاى شخصى . محل وتاريخ كامل تولد . مليت . نام آخرين اقامتگاه . علائم اختصاصى . نام كوچك پدر . نام خانوادگى مادر . تاريخ ونوع اقدامى كه در بارۀ آن شخص اتخاذ شده . محل اقدام . نشانى براى ارسال مكاتبات بعنوان او ونام ونشانى شخصى كه بايد مراتب باو اطلاع داده شود .

همچنين اطلاعاتى در بارۀ وضع مزاجى بازداشتيان بيمار يا مجروحين شديد منتظماً و در صورت امكان هر هفته ارسال خواهد شد .

ماده ۱۳۹ - گذشته از مراتب بالا دفتر ملى اطلاعات مأمور جمع آورى كليۀ

اشياء قيمتى شخصى كه از اشخاص مورد حمايت مذكور در ماده ۱۳۶ در موقع اعاده بميهن - آزادى - فرار يا فوت بجا مانده باشد و ارسال آنها باشخاص ذينفع خواه بطور مستقيم و خواه بوسيله آژانس مر كزى نيز خواهد بود . اين اشياء در بسته هاى كه به مهر دفتر اطلاعات مهور باشد فرستاده خواهد شد . بھر بسته اى اظهارنامه اى كه هويت صاحب اشياء را دقيقاً معلوم دارد و همچنين صورت ريز كامل اشياء محتوى هر بسته ضميمه خواهد گرديد . در يافت و ارسال كليۀ اشياء قيمتى از اين قبيل بطور مشروح ثبت دفاتر خواهد شد .

**ماده ۱۴۰ -** يك آژانس مر كزى اطلاعات در يك كشور بيطرف براى اطلاعات مربوط به اشخاص مورد حمايت منجمله بازداشتيان ايجاد خواهد شد كميتۀ بين المللى صليب سرخ در صورتى كه لازم بداند تاسيس اين آژانس را بدول ذينفع پيشنهاد خواهد كرد و اين آژانس ممكن است همان باشد كه در ماده ۱۲۳ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بمعامله با اسيران جنگى پيش بينى شده است .

آژانس مزبور مأمور تمر كز كليۀ اطلاعاتى است كه در زمينه مذكور در ماده ۱۳۶ ممكن است از طرق رسمى يا خصوصى بدست آورد . آژانس مر كزى اطلاعات مزبور را باسرع اوقات ممكنه بكشور اصلى يا كشور محل اقامت اشخاص ذينفع ارسال خواهد داشت جز در مواردى كه ارسال اطلاعات مزبور بحال اشخاصى كه آن اطلاعات مربوط بآنهست يا بحال خانواده آنها مضر باشد . آژانس مذكور همه گونه تسهيلات عادلانه براى ارسال اطلاعات از دول متخاصم خواهد يافت .

دول معظمۀ متعاهد خصوصاً دولى كه اتباع آنها از خدمات آژانس مر كزى مستفيد ميشوند دعوت خواهند شد كه كمك مالى را كه آژانس مزبور احتياج داشته باشد باو بدهند .

مقررات فوق نبايد طوري تفسير شود كه فعاليت نوعپرورانه كميته بين المللي صليب سرخ و جمعيت هاي تعاوني مذكور در ماده ۱۴۲ را محدود سازد .  
**ماده ۱۴۱** - دفاتر ملي اطلاعات و آژانس مر كزي اطلاعات در كليۀ مسائل پستي از معافيت پستي و از معافيت هاي مذكور در ماده ۱۱۰ و همچنين در كليۀ حدود امكان از معافيت تلگرافي يا لاقل از تخفيفات مهمي در تعرفه ها بهره مند خواهند بود .

## باب چهارم

### اجراي قرارداد

#### بخش اول

#### مقررات عهومي

**ماده ۱۴۳** - دول باز داشت كننده با حفظ حق اقداماتي كه براي تأمين امنيت خود يا براي مواجهه با هر ضرورت عادلۀ ديگر لازم بدانند كمال حسن قبول را در بارۀ سازمانهاي مذهبي و جمعيت هاي تعاوني يا هر سازمان ديگري كه به كمك اشخاص مورد حمايت آيند مرعي خواهند داشت . باین مؤسسات و نمايندگان آنها همه گونه تسهيلات اعطاء خواهند كرد كه اشخاص مورد حمايت را به بينمند و اعانات و لوازم از هر مبدايي كه باشد براي مقاصد تعليمي و تفریحی و مذهبي بآنها تقسيم نمايند و با آنها كمك كنند كه براي اوقات بيكاري خود در محل هاي باز داشت تشكيلاتی بدهند . جمعيت ها و سازمانهاي مذكور فوق ممكن است خواه در خاك كشور بازداشت كننده و خواه در كشور ديگر تشكيل شوند يا جنبه بين المللي داشته باشند .

دولت بازداشت كننده ميتواند عده جمعيت ها و سازمانهاي را كه نمايندگان شان مجاز به انجام فعاليت در خاك او و تحت نظارت او هستند محدود سازد مشروط باینكه

این محدودیت مانع از آن نباشد که بکلیه اشخاص مورد حمایت کمک مؤثر و کافی برسد. موقعیت مخصوص کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در این مرحله در هر حال بر سمیت شناخته و محترم شمرده خواهد شد.

**ماده ۱۴۳ -** نمایندگان یا مأمورین دول حامی اجازه خواهند داشت بکلیه نقاطی که اشخاص مورد حمایت در آنجا قرار دارند خصوصاً به محل‌های بازداشت وتوقیف و کار بروند.

بکلیه اما کنی که محل استفاده اشخاص مورد حمایت است حق ورود خواهند داشت و میتوانند با اشخاص مزبور بدون حضور شاهد در صورت لزوم بوسیله مترجم گفتگو کنند.

سرکشی‌های مزبور را نمیتوان محدود ساخت مگر بعلمت ضروریات عالیة نظامی که آنهم بطور استثناء و موقت خواهد بود. مدت و تعداد این سرکشی‌ها را نمیتوان محدود کرد.

بنمایندگان و مأمورین دول حامی آزادی کامل داده خواهد شد که نقاطی را که میخواهند به بینند انتخاب کنند. دولت بازداشت کننده یا اشغال کننده و دولت حامی و عندالاقضاء دولت اصلی اشخاصی که باید بازدید شوند میتوانند بین خود قراری بدهند که بعضی از هم میهنان بازداشتیان در موقع سرکشی حضور داشته باشند.

نمایندگان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز از همین مزایا بهره‌مند خواهند بود تعیین نمایندگان مزبور منوط به موافقت دولتی خواهد بود که اراضی محل فعالیت نمایندگان تحت امر اوست.

**ماده ۱۴۴ -** دول معظمه متعاهد تعهد می‌نمایند که متن این قرارداد در زمان صلح و در زمان جنگ هر چه بیشتر در کشور خود اشاعه دهند و مخصوصاً تدریس

آنرا در برنامه های تعلیمات نظامی و در صورت امکان در برنامه تعلیمات كشوري بگنجانند بطوریکه عامه مردم بر اصول آن واقف باشند .  
 مقامات كشوري و لشكري و شهر باني وغيره كه در زمان جنگ عهده دار مسئوليتهاي درباره اشخاص مورد حمايت ميباشند بايد متن اين قرارداد را داشته باشند و مقررات آن مخصوصاً بايشان تعليم شود .

**ماده ۱۴۵ -** دول معظمه متعاهد ترجه رسمی اين قرارداد و قوانين و آئين نامهائی را كه براي تأمين اجرائي آن وضع کرده باشند بوسيله شوراي متحده سويس و در زمان جنگ بوسيله دول حامی بهمديگر ابلاغ خواهند کرد .

**ماده ۱۴۶ -** دول معظمه متعاهد تعهد مينمايند كه كليۀ اقدامات قضائي را براي تعيين مجازاتهاي جزائي متناسب درباره مرتكبين يا آمرين بارتكاب هريك از تخلفات عمده از اين قرارداد را كه در ماده بعد ذكر شده است بعمل آورند .  
 هر دولت متعاهد مكلف است كساني را كه متهم بارتكاب يا آمر بارتكاب هريك از تخلفات عمده باشند جستجو و آنها را از هر مليتي كه باشند بداد گاههاي خود تسليم نمايد . همچنين ميتواند در صورتيكه ماييل باشند آنها را بر طبق قوانين خود براي دادرسي بيك كشور متعاهد ديگر كه علاقمند به تعقيب آنان باشد تسليم نمايد مشروط بر اينكه آن كشور متعاهد دلائل و امارات كافي بر عليه آن اشخاص جمع آورده باشد .

هر دولت متعاهد اقدامات لازم را بعمل خواهد آورد كه از هرگونه اعمال خلاف مقررات اين قرارداد قطع نظر از تخلفات عمده كه شرح آن در ماده بعد خواهد آمد جلوگيري شود .

متهمين در همه احوال از تضمينات دادرسي و دفاع آزاد بميزاني كه كمتر از



تضمینات مندرجه در ماده ۱۰۵ و مواد مابعد قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به معامله با اسیران جنگی نباشد بهره‌مند خواهند شد .

**ماده ۱۴۷** - تخلفات عمده که در ماده بالا مورد نظر است عبارتند از هر یک از اعمال ذیل که بر علیه اشخاص یا اموالی که مورد حمایت این قرارداد میباشند ارتکاب شده باشد :

آدم کشی عمدی - شکنجه یا رفتار خلاف انسانیت با انضمام آزمایشهای بیولوژی - ایراد درد های شدید بطور عمدی یا لطمه به تمامیت جسمی یا سلامتی - نفی بلد یا انتقال غیر قانونی - توقیف غیر قانونی - وادار کردن شخص مورد حمایت بخدمت در نیرو های مسلح دولت خصم یا محرومیت او از حق دادرسی منظم و بیطرف طبق مقررات این قرارداد گرفتن گروگان - تخریب یا تصرف اموال که متکی بضرورت نظامی نباشد و بمقدار کلی بطور غیر قانونی بدلخواه اجرا شود .

**ماده ۱۴۸** - هیچیک از دول متعاقد نمیتواند خود یا بیک دولت متعاقد دیگر را از مسئولیت هائی که بعلمت تخلفات مذکور در ماده فوق متوجه خود او یا آن دولت دیگر میشود معاف سازد .

**ماده ۱۴۹** - هرگونه ادعای نقض قرارداد بر حسب تقاضای یکی از دول متخاصم طبق ترتیبی که بین دولتهای ذیعلاقه معین خواهد شد مورد تحقیق و رسیدگی قرار خواهد گرفت .

چنانچه راجع بطرز تحقیق توافق حاصل نشود دولت های ذیعلاقه یککنفرداور تعیین خواهند کرد که طرز اقدام را معلوم نماید .

پس از آنکه نقض قرارداد محرز گردید دولتهای متخاصم در اسرع وقت بدان خاتمه خواهند داد و از آن جلو گیری خواهند کرد .

## بخش دوم مقررات نهائی

**ماده ۱۵۰ -** این قرارداد بفرانسه و انگلیسی تحریر شده و هر دو متن متساویاً معتبرند .

شورای متحده سوئیس ترجمه رسمی قرارداد را بروسی و اسپانیولی تهیه خواهد کرد .

**ماده ۱۵۱ -** این قرارداد که بتاريخ امروز مورخ است ممکن است تا تاریخ ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ بنام دولتهائی که در کنفرانس مورخ ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ منعقد در ژنو شرکت داشته‌اند امضاء شود .

**ماده ۱۵۲ -** این قرارداد هر چه زودتر تصویب و اسناد تصویب آن به برن تسلیم خواهد گردید .

هنگام تسلیم هر سند تصویب صورت مجلسی تنظیم خواهد گردید و يك نسخه رونوشت مصدق صورت مجلس مزبور توسط شورای متحده سوئیس برای کلیه دولتهائی که قرارداد بنام آنها امضاء شده یا الحاق خود را بقرارداد اعلام داشته باشند فرستاده خواهد شد .

**ماده ۱۵۳ -** این قرارداد شش ماه پس از آنکه لااقل دو سند تصویب تسلیم گردد اعتبار خواهد یافت و بعداً برای هر يك از دول معظمه متعاهد پس از ششماه از تاریخی که سند تصویب خود را تسلیم نمایند معتبر خواهد بود .

**ماده ۱۵۴ -** این قرارداد در روابط بین دول وابسته بقرارداد لاهه راجع بقوانین و رسوم جنگ بری خواه قرارداد مورخ ۲۹ ژوئیه ۱۸۹۹ یا قرارداد مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ در صورتیکه دول مزبور در این قرارداد شرکت کنند مکمل بخشهای ۲ و ۳

آئین نامه پیوست قرارداد های مزبور خواهد بود .

**ماده ۱۵۵** - این قرارداد بمحض اینکه اعتبار یافت برای الحاق هر دولتی که آنرا امضاء نکرده باشد مفتوح خواهد بود .

**ماده ۱۵۶** - الحاق باید کتباً بشورای متحده سوئیس ابلاغ شود و ششماه پس از تاریخ وصول ابلاغ اعتبار خواهد یافت .

شورای متحده سوئیس هر الحاق جدیدی را بکلیه دولتهائی که قرارداد بنام آنها امضاء شده یا الحاق خود را ابلاغ کرده باشند اطلاع خواهد داد .

**ماده ۱۵۷** - بمحض اینکه موقعیتهای مذکور در مواد ۲ و ۳ پیش آید بلافاصله تصویب ها و الحاقهائی که از طرف دول متخاصم قبل یا بعد از شروع مخاصمت یا اشغال تسلیم یا اعلام شده باشد رسمیت خواهد یافت . ابلاغ تصویبها یا الحاق های واصله از دولتهای متخاصم توسط شورای متحده سوئیس باسرع طرق صورت خواهد گرفت .

**ماده ۱۵۸** - هر يك از دول معظمه متعاهد حق فسخ این قرارداد را خواهد داشت .

فسخ آن کتباً بشورای متحده سوئیس اطلاع داده خواهد شد و شورای نامبرده مراتب را بکلیه دول معظمه متعاهد ابلاغ خواهد کرد .

فسخ پس از یکسال از تاریخ ابلاغ آن بشورای متحده سوئیس رسمیت خواهد یافت ولی چنانچه دولت فسخ کننده در جنگی وارد باشد مادام که عهدنامه صلح منعقد نشده و در هر حال مادام که عملیات استخلاص و بازگشت به میهن و استقرار اشخاص مورد حمایت این قرارداد پایان نیافته فسخ او رسمیت نخواهد یافت .

فسخ فقط در باره دولت فسخ کننده معتبر است و نسبت به تعهداتی که دول متخاصم مکلفند بموجب اصول حقوق بشر ناشیه از رسوم مقررره بین ملل متمدن و قوانین انسانیت

و مقتضیات وجدان عمومی اجرا نمایند بالاخر خواهد بود .

**ماده ۱۵۹ -** شورای متحده سوئیس این قرارداد را در دبیرخانه سازمان ملل متحد ثبت خواهد رسانید همچنین هر تصویب یا الحاق یا فسخی که در مورد این قرار داد دریافت نماید مراتب را بدبیرخانه سازمان نامبرده اطلاع خواهد داد .  
در تصدیق مراتب بالا امضاء کنندگان زیر که اعتبارنامه های خود را تسلیم نموده اند این قرارداد را امضاء کردند .

در شهر ژنو در تاریخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بزبانهای فرانسه و انگلیسی تحریر شد نسخه اصلی در بایگانی کشور متحده سوئیس ضبط میشود . شورای متحده سوئیس يك رونوشت مصدق قرارداد را بهريك از دولتهای امضاء کننده و همچنین بدولی که باین قرارداد ملحق شوند ارسال خواهد داشت .

### پیوست شماره (۱)

#### طرح موافقتنامه راجع به مناطق و نقاط بهداری و امنیت

**ماده ۱ -** مناطق بهداری و امنیت منحصرأ به اشخاص مذکور در ماده ۲۳ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سر نوشت بیماران و زخم داران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی و ماده ۱۴ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ و کارکنان مأمور سازمان و اداره امور مناطق و نقاط مذکور و کارکنان مأمور پرستاری اشخاص موجوده در این مناطق و نقاط اختصاص خواهد داشت .

معهدنا کسانیکه در داخله مناطق مزبور اقامت دائمی دارند حق خواهند داشت که در آن مناطق باقی بمانند .

**ماده ۲ -** کسانیکه تحت هر عنوان در يك منطقه بهداری و امنیت اقامت دارند

نباید بهیچ کاری که مستقیماً با عملیات نظامی و استحصال لوازم جنگ چه در داخل و چه در خارج آن منطقه ارتباط داشته باشند اشتغال ورزند .

**ماده ۳ -** دولتیکه يك منطقه بهداری و امنیت تأسیس مینماید کلیه اقدامات مقتضی را بعمل خواهد آورد که از ورود اشخاصیکه حق ورود یا حق وجود در آن منطقه ندارند جلوگیری شود .

**ماده ۴ -** مناطق بهداری و امنیت باید جامع شرایط ذیل باشد :

**الف -** فقط قسمت مختصری از خاک تحت نظر دولتی که آنها را ایجاد میکند باشد .

**ب -** ساکنین آن بالنسبه بامکان سکونت آن کم باشد .

**ج -** از هر گونه هدف نظامی و تأسیسات صنعتی یا اداری مهم دور باشد و در خود آن منطقه هم از این قبیل هدفها و تأسیسات موجود نباشد .

**د -** در ناحیه ای واقع نباشد که بنا با احتمال کلی ممکن است برای جریان جنگ اهمیتی پیدا کند .

**ماده ۵ -** مناطق بهداری و امنیت مشمول تعهدات ذیل خواهند بود :

**الف -** طرق ارتباط و وسائط نقلیه موجوده در آنها برای حمل و نقل کارکنان و لوازم نظامی ولو بطور عبور مورد استفاده قرار نخواهند گرفت .

**ب -** در هیچ موردی دفاع نظامی از آنها بعمل نخواهد آمد .

**ماده ۶ -** مناطق بهداری و امنیت بوسیله نوارهای اریب قرمز روی زمینه سفید که در محیط منطقه و روی ابنیه نصب شود نشان داده خواهد شد .

مناطقیکه منحصراً مخصوص زخمیداران و بیماران است ممکن است بوسیله صلیب سرخ ( هلال سرخ - شیر و خورشید سرخ ) روی زمینه سفید نشان داده شود .

شبهها نیز بوسیلهٔ روشنائی متناسبی نشان داده خواهد شد .

**مادهٔ ۷-** هر دولتی در زمان صلح و یا در بدو شروع محاصرات صورت مناطق بهداری و امنیتی را که در خاک تحت نظر او دایر شده با اطلاع دول متعاقد خواهد رسانید . بعلاوه هر منطقه جدید دیگری را هم که در حین جنگ دایر شود اطلاع خواهد داد .

بمحض اینکه اطلاع فوق به دولت خصم واصل گردد منطقه مذکور رسمیت خواهد یافت .

معهدنا چنانچه دولت خصم معتقد باشد که یکی از شرایط این موافقت نامه علناً رعایت نشده میتواند از شناسائی منطقه خودداری و امتناع خود را بدولتی که منطقه مزبور تابع آنست ابلاغ کند و یا شناسائی خود را موکول بایجاد نظارت مذکور در ماده ۸ نماید .

**مادهٔ ۸-** هر دولتی که یک یا چند منطقه بهداری و امنیت را در خاک دشمن خود برسمیت شناخته باشد حق خواهد داشت از یک یا چند کمیسیون مخصوص تقاضا کند که رسیدگی نمایند که آیا مناطق مزبور مطابق شرایط و تعهدات مندرجه در این موافقت نامه هستند یا نه .

برای این منظور اعضای کمیسیونهای مخصوص در هر موقع حق ورود آزاد به مناطق مختلفه خواهند داشت و حتی میتوانند در مناطق مزبور بطور دائم اقامت نمایند هر گونه تسهیلات بآنان اعطاء خواهد شد که وظیفهٔ نظارت خود را اجراء نمایند .

**مادهٔ ۹-** در صورتیکه کمیسیونهای مخصوص چیزی برخلاف مقررات این موافقت نامه مشاهده نمایند فوراً موضوع را با اطلاع دولت متبوع منطقه خواهند رسانید و حد اکثر پنج روز ضرب الاجل برای رفع آن معین خواهند کرد و مراتب را بدولتی

که منطقه مزبور را برسمیت شناخته اطلاع خواهند داد .  
چنانچه در پایان ضرب الاجل دولت متبوع منطقه باخطار واصله ترتیب اثر نداده باشد دولت خصم حق خواهد داشت اعلام نماید که دیگر نسبت بآن منطقه تعهدی بموجب این موافقت نامه ندارد .

**ماده ۱۰ -** دولتی که يك یا چند منطقه بهداری و امنیت دایر ساخته و همچنین دولت های خصم که وجود مناطق مزبور بآنها ابلاغ شده اشخاصی را که میتوانند در کمیسیونهای مخصوص مذکور در مواد ۸ و ۹ شرکت نمایند یا شخصاً معین خواهند کرد یا تعیین آنها را بانتهاب دول حامی یا دول بیطرف دیگر محول خواهند نمود .  
**ماده ۱۱ -** مناطق بهداری و امنیت نباید در هیچ حالی مورد حمله قرار گیرد بلکه باید در هر حال توسط دولت های متخاصم حمایت و محترم شمرده شوند .

**ماده ۱۲ -** در صورت اشغال اراضی که حاوی مناطق بهداری و امنیت باشند مناطق مزبور باید کماکان محترم شمرده شوند و بهمان منظور مورد استفاده قرار گیرند .  
معهداً دولت اشغال کننده میتواند پس از تأمین سر نوشت اشخاصی که در آن مناطق جمع آوری شده بودند مورد استفاده مناطق مزبور را تغییر دهد .

**ماده ۱۳ -** این موافقت نامه در باره نقاطی که دولت ها برای مقاصد نظیر مقاصد مناطق بهداری و امنیت تخصیص دهند نیز اجرا خواهد شد .

### بیوست شماره ۲

طرح آئین نامه کمک دسته جمعی به بازداشتیان کشوری

**ماده ۱ -** کمیته های بازداشتیان مجاز خواهند بود رسولات کمکی دسته جمعی را که در ابواب جمع خود دارند بکلیه بازداشتیانی که از نظر اداری وابسته بمحل بازداشت کمیته اند و همچنین به بازداشتیانی که در بیمارستانها یا زندانها یا سایر مؤسسات

تأدیبی اقامت داشته باشند تقسیم نمایند .

**ماده ۲ -** تقسیم مرسولات کمکی دسته جمعی طبق دستور اهداء کنندگان و موافق طرحی که کمیته بازداشتیان تهیه میکند صورت خواهد گرفت ولی تقسیم کمکهای دارویی مرجحاً با موافقت سرریزشگان انجام خواهد گردید و سرریزشگان میتوانند در بیمارستانها و آسایشگاهها تاحدودی که احتیاجات بیمارانشان ایجاب کند از دستور اهداء کنندگان تجاوز نمایند . تقسیم آن در زمینهای که بدین طریق تشریح شد بطور عادلانه صورت خواهد گرفت .

**ماده ۳ -** اعضاء کمیتههای بازداشتیان برای رسیدگی کم و کیف کالاهای واصله و تهیه گزارش مبسوط آن جهت اهداء کنندگان مجاز خواهند بود بایستگاهها و سایر محل های ورود مرسولات دسته جمعی که نزدیک محل بازداشت آنان باشد بروند .

**ماده ۴ -** به کمیتههای بازداشتیان تسهیلات لازم داده خواهد شد که رسیدگی و معلوم نمایند آیا تقسیم کمکهای دسته جمعی در کلیه تقسیمات فرعی و توابع محل بازداشت بر طبق دستورهای آنان صورت گرفته است یا نه .

**ماده ۵ -** کمیتههای بازداشتیان اجازه خواهند داشت نمونهها یا پرسشنامههایی در باب کمکهای دسته جمعی ( تقسیم - احتیاجات - مقادیر و غیره ) جهت ارسال به اهداء کنندگان پر کنند و یا از اعضاء کمیتههای بازداشتیان دستههای کار یا از سرریزشگان و رؤسای آسایشگاهها و بیمارستانها بخواهند که نمونهها و پرسشنامه های مزبور را پر کنند .

**ماده ۶ -** کمیته های بازداشتیان بمنظور تأمین توزیع کمکهای دسته جمعی بطور منظم بین بازداشتیان محل بازداشت خود و احیاناً بمنظور احتیاجاتی که بمناسبت ورود دسته های جدید بازداشتیان پیش آید اجازه خواهند داشت ذخائر کافی از



كمكهاي دسته جمعي تشكيل دهند و نگاهدارند. براي اين منظور انبارهاي مناسب باختيار آنان گذاشته خواهد شد. هر انباري دوقفل خواهد داشت كه كليد يكي نزد كميته بازداشتيان و كليد ديگري نزد فرمانده محل بازداشت خواهد بود.

**ماده ۷ -** دول معظمه متعهد وبالاخص دول بازداشت كننده تا حد اكثر امكان و بارعايت قوانين مربوط به خوار و باراهالي كليۀ خريدهائي كه بمنظور تقسيم كمكهاي دسته جمعي به بازداشتيان در خاك آن دولت ها بشود اجازه خواهند داد. همچنين انتقال وجه وساير عمليات مالي و فني و اداري را كه براي خريد هاي مزبور بشود تسهيل خواهند كرد.

**ماده ۸ -** مقررات فوق با حق بازداشتيان بدريافت كمكهاي دسته جمعي قبل از ورود بمحل بازداشت يادر حين انتقال منافات ندارد و همچنين منافات با اين ندارد كه نمايندگان دولت حامی با كميته بين المللي صليب سرخ يا هر سازمان نوع پروري كه مأمور رساندن كمكهاي مزبور شوند بتوانند با هر گونه وسايل ديگري كه مقتضي بدانند در تأمين تقسيم آن بگيرندگان اقدام نمايند.

## پیوست شماره ۳: کارت بازداشت

|                                                                                                                                               |                             |                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| بطور خوانا و با حروف نوشته شود                                                                                                                |                             | ۱ - ملیت                                                                   |
| ۲ - نام خانوادگی                                                                                                                              | ۳ - نام شخصی (با حروف درشت) | ۴ - نام پدر                                                                |
| ۵ - تاریخ تولد                                                                                                                                | ۶ - محل تولد                |                                                                            |
| ۷ - شغل                                                                                                                                       | ۸ - آدرس قبل از بازداشت     |                                                                            |
| ۹ - آدرس خانواده                                                                                                                              |                             |                                                                            |
| ۱۰ - تاریخ بازداشت<br>(یا) از کجا آمده (بیمارستان و غیره)                                                                                     |                             |                                                                            |
| ۱۱ - وضع مزاجی                                                                                                                                |                             |                                                                            |
| ۱۲ - آدرس کنونی                                                                                                                               |                             | ۱۴ - امضاء                                                                 |
| ۱۳ - تاریخ                                                                                                                                    |                             |                                                                            |
| قسمتهای زائد حذف شود - چیزی بر این مطالب اضافه نشود - بتوضیحات ظهر مراجعه شود                                                                 |                             |                                                                            |
| سرویس بازداشتیان کشوری                                                                                                                        |                             |                                                                            |
| کارت پستال                                                                                                                                    |                             | بسمت مجانی                                                                 |
| <b>مهم</b>                                                                                                                                    |                             |                                                                            |
| این کارت باید توسط هر بازداشتی به محض اینکه بازداشت شود یا هر دفعه که آدرس او بر اثر انتقال محل بازداشت دیگر یا به بیمارستان عوض شود پر گردد، |                             | آژانس مرکزی اطلاعات<br>راجع باشخاص مورد حمایت<br>کمیته بین المللی صلیب سرخ |
| این کارت از کارت خصوصیکه بازداشتی مجاز است بخانواده خود بفرستد جداست .                                                                        |                             |                                                                            |

وجه

ظهر

(قطع کارت بازداشت : ۱۰ × ۱۰ سانتی متر)

## پیوست شماره ۳ (دنباله سابق)

نام

---

سرویس بازداشتیان کشوری

پست مجانی

گیرنده .....

مقصد (با حروف درشت)

استان یا شهرستان

کشور (با حروف درشت)

تاریخ ارسال

ساعت و دقیقه

مکان ارسال

شماره پیوست

(قطع نامه ۱۵×۲۹ سانتی متر)

پیوست شماره ۳ (دنباله سابق) : کارت مکاتبه

پست مجانی

سرویس بازداشتیان کشوری

کارت پستال

گیرنده:

خیابان و شماره

مقصد (با حروف درشت)

شهرستان یا استان

کشور با حروف درشت

وجه

فرستنده:

نام و نام خانوادگی  
تاریخ و محل تولد  
نشانی بازداشت

تاریخ

ظاهر

فقط روی خطوط نقطه چین و بطور خوانا نوشته شود

(قطع کارت مکاتبه ۱۰×۱۰ سانتی متر)

## تصمیمات

### کنفرانس سیاسی ژنو

سال ۱۹۴۹

#### تصمیم اول

کنفرانس توصیه مینماید که در صورت بروز اختلاف در باب تفسیر یا اجرای قراردادهای حاضر چنانچه اختلاف مزبور را نتوان بطریق دیگری حل کرد دولتهای معظم متعاهد ذی‌علاقه سعی نمایند بین خود توافق کنند که اختلاف بدیوان بین‌المللی داد گسترگی ارجاع گردد.

#### تصمیم دوم

از آنجائی که در صورت وقوع جنگ بین‌المللی ممکن است احیاناً مواردی پیش آید که دولت حامی وجود نداشته باشد تا قراردادهای مربوط بحمایت قربانیان جنگ تحت نظر آن دولت و یا معاضدت آن اجرا شود.

از آنجائی که در ماده ۱۰ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع ببهبود سرنوشت زخمیداران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی و ماده ۱۰ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع ببهبود سرنوشت زخمیداران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح در دریا و ماده ۱۰ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع بمعامله با اسیران جنگی و ماده ۹ قرارداد ژنو مورخ اوت ۱۹۴۹ راجع بحمایت افراد کشوری در زمان جنگ پیش‌بینی شده که دول معظم متعاهد میتوانند در هر موقع بین خود توافق کنند که وظائفی که بموجب قراردادهای مذکور بعهدۀ دولت حامی محول است

بدستگاهی که جامع کلیه تضمینات بیطرفی و کارآمدی باشد محول گردد.

لذا کنفرانس توصیه مینماید که هر چه زودتر امکان ایجاد یک دستگاه بین‌المللی را که وظیفه دار باشد که در صورت فقد دولت حامی و وظائف دولت حامی را در زمینه اجرای قراردادهای مربوط بقربانیان جنگ اجرا نماید تحت بررسی قرار دهند.

### تصمیم سوم

از آنجائی که انعقاد موافقتنامه در حین جریان مخاصمات مشکل است.

از آنجائی که در ماده ۲۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع ببهبود سرنوشت زخمیداران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی پیش‌بینی شده که دول داخل در جنگ در حین مخاصمات قراری بین خود برای تعویض کارکنان بازداشتی خواهند داد و ترتیبات آنرا معلوم خواهند کرد.

از آنجائی که در ماده ۳۱ همان قرارداد پیش‌بینی شده که دول داخل در جنگ میتوانند بمحض شروع مخاصمات صدی چند کارکنانی را که به نسبت عدّه اسیران میتوانند بازداشت کنند و همچنین طرز تقسیم آنها را در بازداشتگاهها معین نمایند. لذا کنفرانس از کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تقاضا میکند مضمون یک موافقتنامه نمونه راجع به دوموضوع مذکور در ماده فوق تنظیم و برای تصویب بنظر دول معظم متعاقد برساند.

### تصمیم چهارم

از آنجائی که ماده ۳۳ قرارداد ژنو مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ راجع ببهبود سرنوشت زخمیداران و بیماران نیروها هنگام اردو کشی در خصوص اسناد هویتی که کارکنان بهداری باید با خود داشته باشند در جنگ دوم جهانی فقط بمیزان محدودی بموقع اجرا گذارده شده و بالنتیجه عدّه زیادی از کارکنان مذکور دچار زحمات

شدیدی شده اند .

کنفرانس آرزو مند است که دولتها و جمعیت‌های ملی صلیب سرخ کلیه اقدامات لازم را در زمان صلح بعمل آورند که کار کتان بهداری دارای علائم و کارتهای هویت مذکور در ماده ۴۰ قرارداد جدید باشند .

### تصمیم پنجم

از آنجائی که در استعمال علامت صلیب سرخ سوء استفاده بسیار شده . کنفرانس آرزو مند است دولت‌ها مراقبت دقیق بعمل آورند که صلیب سرخ و علائم حمایت مذکور در ماده ۳۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع ببهبود سرنوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی فقط در حدود قراردادهای ژنو مورد استعمال قرار گیرند تا اقتدار آن محفوظ و مفهوم عالیّه آن برقرار ماند .

### تصمیم ششم

از آنجائی که بررسی فنی وسائل مخابراتی بین کشتیهای بیماربر از یکطرف و کشتیهای جنگی و ناوهای هوائی نظامی از طرف دیگر بعلاّت اینکه از حدود معینه این کنفرانس خارج بوده در این کنفرانس طرح نشده .

از آنجائی که این موضوع برای امنیت و تأثیر عمل کشتیهای بیماربر حائز کمال اهمیت است .

لذا کنفرانس آرزو مند است که دول معظمه متعاهد در آئیه نزدیکتری بررسی در تشخیص فنی وسائل جدید مخابره بین کشتیهای بیماربر از یکطرف و ناوهای جنگی و ناوهای هوائی نظامی از طرف دیگر و همچنین تهیه یک قانون بین المللی را که استعمال وسائل مزبور را بطور صریحی تحت انتظام در آورد بکمیسرئونی از کارشناسان محول نمایند تا حد اکثر حمایت و تأثیر عمل برای کشتیهای بیماربر تأمین گردد .

### تصمیم هفتم

چون کنفرانس مایل است که حد اکثر حمایت ممکنه برای کشتیهای بیماربر تأمین شود امیدوار است که کلیه دول معظمه متعاهدی که قرارداد ژنومورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع ببهبود سرنوشته زخمداران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح در دریا را امضاء کرده‌اند کلیه اقدامات مفیده را بعمل آورند تا کشتیهای بیماربر هر موقع که ممکن باشد کلیه اطلاعات مربوط به محل و خط سیر و سرعت خود را در فواصل منظم و متعدد پخش نمایند .

### تصمیم هشتم

کنفرانس علاقمند است که در مقابل عموم ملل تأیید نماید که :

چون کارهای کنفرانس منحصر از منشأ اندیشه‌های نوعپروانه الهام گرفته راجع و ائق دارد که در آتیه دولت‌ها هر گز حاجت به اجرای قرارداد های ژنو راجع به حمایت قربانیان جنگ نداشته باشند چه که علاقه شدید کنفرانس بر این است که دولت‌ها از کوچک و بزرگ بتوانند همواره در کلیه اختلافات خود راه حل دوستانه‌ای از طریق همکاری و توافق بین‌المللی پیدا کنند تا صلح و صفا بطور قطع در جهان حکمفرما گردد .

### تصمیم نهم

از آنجائی که در ماده ۷۱ قرارداد ژنومورخ ۱۲ اوت راجع به معامله با اسیران جنگی پیش‌بینی شده که اسیران جنگی که مدت مدیدی از خانواده خود بی‌خبر مانده و یا آنکه دریافت و ارسال خبر از طریق عادی برای آنان غیرمقدور باشد و همچنین اسیران جنگی که از کسان خود بمسافات بعیده دور افتاده‌اند اجازه خواهند داشت که تلگرافاتی مخابره کنند و هزینه تلگرافات مزبور به بدهکار حساب آنان نزد دولت



بازداشت‌کننده منظور گردد یا با پولی که موجود دارند پرداخت شود و در موارد فوری نیز اسیران جنگی ازین ترتیب برخوردار باشند.

از آنجائیکه تقلیل برای تلگراف مزبور که گاهی بسیار گزاف است مستلزم آنستکه قبلاً طبقه‌بندی پیامها یا تهیه یک سلسله پیامهای نمونه راجع به سلامت مزاج اسیر و سلامت خانواده او و اطلاعات مربوط بامور مالی و تحصیلی و غیره پیش‌بینی شود و این نوع پیامها را ممکن است تنظیم و رمز کرد تا برای اسیران جنگی که در کیفیات مذکور در بند اول این تصمیم گرفتارند بکار آید.

لذا کنفرانس از کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دعوت مینماید که یک سلسله پیامهای نمونه که جامع شرایط مطلوبه مزبور باشد تنظیم و برای تصویب بنظر دول معظمه متعاقد رساند.

### تصمیم دهم

کنفرانس متعهد است که شرایط شناسائی یک دولت داخل در جنگ بعنوان متخاصم توسط دولتهای خارج از جنگ مشمول حقوق بین‌المللی عمومی است و بوسیله قراردادهای ژنو تغییر نیافته است.

### تصمیم یازدهم

از آنجائیکه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بموجب قراردادهای ژنو مکلف گردیده که مهیا باشد تا در هر زمان و در هر احوال بانجام وظائف نوعپرورانه که قراردادهای مزبور بر عهده او محول ساخته‌اند قیام نماید.

لذا کنفرانس تصدیق مینماید که لازم است کمک مالی منظمی برای کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تأمین گردد.

## سند نهائی

### کنفرانس سیاسی ژنو

سال ۱۹۴۹

که بمنظور تجدید نظر در قرارداد ژنو مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ راجع به بهبود سر نوشت .

زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی و

همچنین قرارداد لایحه مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ راجع بانطباق اصول قرارداد ژنو سال ۱۹۰۶ بجننگ دریائی و

قرارداد مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ منعقد در ژنو راجع بمعامله با اسیران جنگی و بمنظور تهیه قراردادی راجع بحمايت افراد کشوری در زمان جنگ دعوت شده است .

کنفرانسی که توسط شورای متحدہ سوئیس بمنظور تجدید نظر

در قرارداد ژنو مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ راجع ببهبود سر نوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی و

همچنین قرارداد لایحه مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ راجع بانطباق اصول قرارداد ژنو سال ۱۹۰۶ بجننگ دریائی و

قرارداد مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ منعقد در ژنو راجع بمعامله با اسیران جنگی و تنظیم .

قراردادی جهت حمایت افراد کشوری در زمان جنگ

دعوت شده از تاریخ ۱۲ آوریل تا ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بر اساس چهار طرح قراردادی که

توسط هفدهمین کنفرانس بین‌المللی صلیب سرخ منعقد در استکهلم تنظیم و تصویب گردیده تبادل نظر نمود .

کنفرانس متن قراردادهای مشروحه ذیل را معین نمود :

۱ - قرارداد ژنو راجع ببهبود سر نوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردو کشی .

۲ - قرارداد ژنو راجع ببهبود سر نوشت زخم‌داران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح در دریا .

۳ - قرارداد ژنو راجع به معامله با اسیران جنگی .

۴ - قرارداد ژنو راجع به حمایت افراد کشوری هنگام جنگ .

قراردادهای مذکور که متن آنها بفرانسه و انگلیسی تنظیم شده پیوست این سند میباشند و ترجمه رسمی آنها بزبانهای اسپانیولی و روسی بتوسط شورای متحده سوئیس تهیه خواهد گردید .

از این گذشته کنفرانس یازده تصمیم اتخاذ نموده که آن نیز ضمیمه این سند است بنابر مراتب فوق امضاء کنندگان ذیل که از طرف دولت‌های متبوعه خود رسماً مجاز میباشند این سند نهائی را امضاء کردند .

در ژنو بتاريخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بفرانسه و انگلیسی تحریر شد . نسخه اصل و اسناد پیوست آن بیابگانی دولت متحده سوئیس تسلیم خواهد گردید .

از طرف افغانستان از طرف جمهوری ملی آلبانی

از طرف آرژانتین از طرف استرالیا

از طرف اطریش از طرف بلژیک

## از طرف جمهوری سوسیالیستی شوروی

|                            |                             |
|----------------------------|-----------------------------|
| از طرف جمهوری اتحاد برمانی | بیلوروسی                    |
| از طرف برزیل               | از طرف بلیوی                |
| از طرف کانادا              | از طرف جمهوری ملی بلغارستان |
| از طرف چین                 | از طرف شیلی                 |
| از طرف کستاریکا            | از طرف کلمبی                |
| از طرف دانمارک             | از طرف کوبا                 |
| از طرف سالوادر             | از طرف مصر                  |
| از طرف اسپانی              | از طرف اکواتر               |
| از طرف حبشه                | از طرف ایالات متحده آمریکا  |
| از طرف فرانسه              | از طرف فنلاند               |
| از طرف گواتمالا            | از طرف یونان                |
| از طرف هندوستان            | از طرف مجارستان             |
| از طرف جمهوری ایرلند       | از طرف ایران                |
| از طرف ایتالیا             | از طرف اسرائیل              |
| از طرف لیختنشتین           | از طرف لبنان                |
| از طرف مکزیک               | از طرف لوکزامبورگ           |
| از طرف نیکاراگوا           | از طرف شاهزاده نشین منا کو  |
| از طرف زلاند جدید          | از طرف نروژ                 |
| از طرف هلند                | از طرف پاکستان              |
| از طرف لهستان              | از طرف پرو                  |

|                                  |                               |
|----------------------------------|-------------------------------|
| ازطرف پرتغال                     | ازطرف جمهوری دومینیکن         |
| ازطرف جمهوری ملی رومانی          | ازطرف دولت متحده بریطانیای    |
|                                  | کبیر و ایرلند شمالی           |
| ازطرف جمهوری سن مارن             | ازطرف پاپ اعظم                |
| ازطرف سوئد                       | ازطرف سوئیس                   |
| ازطرف سوریه                      | ازطرف چکوسلواکی               |
| ازطرف تائیلند                    | ازطرف ترکیه                   |
| ازطرف جمهوری سیاسی شوروی او کرین | ازطرف جماهیر سوسیالیستی شوروی |
| ازطرف اوروگه                     | ازطرف ونزوئلا                 |
| ازطرف یوگوسلاوی                  |                               |

متن قرارداد های فوق پیوست قانون اجازه الحاق دولت ایران بقرارداد های معروف بقرارداد ژنو بوده و صحیح است .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

### قانون مربوط به عهدنامه مودت بین ایران و ایسلند

مصوب ۳۰ آذرماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - مجلس شورای ملی عهدنامه مودت بین ایران و ایسلند را که مشتمل بر يك مقدمه و پنج ماده میباشد و در تاریخ ۲۴ تیرماه ۱۳۲۹ مطابق پانزدهم ژوئیه ۱۹۵۰ در استکهلم بامضاء رسیده است تصویب مینماید .

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و متن عهدنامه ضمیمه است در جلسه

پنجشنبه سی ام آذرماه یکهزار و سیصدوسی و چهار بتصویب مجلس شورایملی رسید.  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه روز چهارشنبه ۲۷ دیماه ۱۳۳۳  
 بتصویب مجلس سنا رسیده است

### متن عهدنامه مودت بین ایران و ایسلند

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

و

حضرت رئیس جمهور ایسلاند

نظر باینکه مایلند روابط مودت بین ایران و ایسلند را مستحکم نمایند با  
 توجه بلزوم تشریک مساعی دو کشور بمنظور همکاری در ایجاد و توسعه روابط بین المللی  
 بر اساس صلح و عدالت و با پیروی از اصول منشور ملل متحد تصمیم بانعقاد عهدنامه  
 مودت گرفته و برای این مقصود نمایندگان مختار خود را تعیین نمودند :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران :

جناب آقای سفیر کبیر باقر کاظمی وزیر مختار و نماینده فوق العاده ایران در  
 کشورهای اسکاندیناوی و ایسلند .

حضرت رئیس جمهور ایسلند :

آقای دکتر هلگی پالسون بریم کاردار ایسلند در سوئد .  
 مشارالیهما بعد از مبادله اختیارنامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود  
 در مواد زیر موافقت حاصل نمودند :

**ماده ۱** - صلح خلل ناپذیر و دوستی صمیمانه و دائمی بین کشور شاهنشاهی  
 ایران و جمهوری ایسلند و همچنین بین اتباع دو کشور مستقر خواهد بود .

**ماده ۳ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند روابط سیاسی و کنسولی خود را طبق اصول و معمول حقوق عمومی بین المللی ادامه دهند و نیز موافقت دارند نمایندگان سیاسی و کنسولی هر یک از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف متعاهد دیگر از معامله ای که بموجب اصول و معمول حقوق عمومی بین المللی مقرر است بشرط معامله متقابل که در هر حال نامساعدتر از رفتار معموله نسبت بنمایندگان سیاسی و کنسولی دولت کامله الوداد نباشد برخوردار گردند.

**ماده ۳ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند روابط کنسولی و بازرگانی و کمرکی و بحر بیمائی بین کشورهای خود و همچنین شرایط اقامت و توقف اتباع خود را در قلمرو یکدیگر بموجب قراردادهای مخصوصی بر اساس تساوی کامل و معامله متقابل تنظیم نمایند.

**ماده ۴ -** طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند کلیه اختلافات را که ممکن است بین آنها بظهور برسد و بوسایل دوستانه در مدت مناسبی از مجرای معمولی سیاسی حل نگردد بطریق مسالمت آمیز تصفیه نمایند و این حق را برای خود محفوظ میدارند که در هر مورد بموجب توافق مخصوصی طرز عملی را که بنظر آنها مناسبتر میرسد تعیین نمایند و نیز موافقت دارند که اگر طرفین حق قضاوت دیوان بین المللی دادگستری را قبول کنند کلیه اختلافات مذکوره در ماده ۳۶ اساسنامه دیوان مزبور را عنداللزوم با وجود مقررات فوق بآن دیوان ارجاع نمایند.

**ماده ۵ -** این عهدنامه بتصویب خواهد رسید و اسناد تصویبی در اسرع اوقات ممکنه در استکهلم مبادله خواهد گردید. عهدنامه مزبور پانزده روز پس از مبادله اسناد تصویبی بموقع اجراء گذارده خواهد شد.

بنا بر مراتب فوق نمایندگان تام الاختیار طرفین این عهدنامه را امضاء و بمهر

خود مهور نمودند .

این عهدنامه در دو نسخه بزبانهای فارسی و ایسلندی و فرانسه که هر سه متن متساویاً معتبر میباشد در تاریخ بیست و چهارم تیر ماه ۱۳۲۹ (مطابق پانزدهم ژوئیه - ۱۹۵۰) در استکهلم تنظیم گردید .

عهدنامه فوق که مشتمل بر یک مقدمه و پنج ماده است در جلسه پنجشنبه سیام آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان‌الله اردلان

### قانون مربوط به عهدنامه مودت بین ایران و لبنان

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهدنامه مودت ایران و لبنان را که مشتمل بر یک مقدمه و پنج ماده میباشد و در تاریخ پانزدهم مهرماه یکهزار و سیصد و سی و دو مطابق هفتم اکتبر یکهزار و نهصد و پنجاه و سه در تهران باهضاء رسیده است تصویب مینماید .

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و متن عهد نامه ضمیمه است در جلسه پنجشنبه سیام آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان‌الله اردلان .

عهدنامه مودت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری لبنان

اعلیحضرت همايون شاهنشاه ایران

و

رئیس جمهور لبنان

باتمایل بتشعید روابط دوستی دیرین موجوده میان ایران و لبنان و بسا توجه



بلزوم کوشش هر دو کشور بمنظور همکاری در تنظیم توسعه روابط بین المللی بر اساس صلح و عدالت .

تصمیم گرفتند با توجه باصول منشور ملل متحد عهدنامهٔ مودتی منعقد نمایند و بدین منظور نمایندگان تام‌الاختیار خود را بشرح زیر تعیین نمودند :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران :

جناب آقای عبدالحسین مفتاح معاون وزارت امور خارجه .

رئیس جمهور لبنان :

آقای توفیق عواد کاردار لبنان .

که پس از مبادلهٔ اختیار نامه‌های خود که صحیح و معتبر شناخته شد راجع بمواد ذیل توافق حاصل نمودند :

**مادهٔ یکم** - صلح پایدار و دوستی صمیمی و دائمی میان کشور شاهنشاهی ایران و جمهوری لبنان و همچنین میان اتباع هر دو کشور برقرار خواهد بود .

**مادهٔ دوم** - طرفین معظمین متعاهدین موافقت مینمایند که روابط سیاسی و کنسولی خود را طبق اصول و معمول حقوق بین المللی عمومی ادامه دهند و نیز قبول دارند که نسبت بنمایندگان سیاسی و کنسولی هر یک از دو کشور در خاک کشور طرف مقابل رفتار مرسوم در اصول و معمول حقوق بین المللی عمومی را اجراء نمایند اما در هر حال و مضافاً بشرط معاملهٔ متقابل رفتار مذکور نباید نامساعدتر از رفتاری باشد که نسبت بنمایندگان سیاسی و کنسولی دول کاملهٔ الوداد معمول میگردد .

**مادهٔ سوم** - طرفین معظمین متعاهدین موافقت مینمایند که روابط کنسولی و بازرگانی و گمرکی و دریا نوردی میان دو کشور و همچنین شرایط استقرار و اقامت اتباع خود در کشور متقابل را بوسیلهٔ قراردادهای اختصاصی که با اصول و معمول

حقوق بین الملل عمومی مطابقت داشته باشد بر اساس مساوات و معامله متقابل کاملی برقرار سازند .

**ماده چهارم** - طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند کلیه اختلافاتی که میان آنها ناشی گردیده و نتوانسته اند در مدت منطقی معقولی بطور دوستانه از طریق عادی سیاسی حل نمایند بطرق حل صلح آمیز ارجاع شود .

طرفین نیز قبول دارند که چنانچه هر دو کشور قضاوت دیوان بین المللی داد گستری را بشناسند کلیه اختلافات منظور در ماده ۳۶ اساسنامه آن دیوان را در صورت لزوم علی رغم مقررات فوق بدیوان مذکور ارجاع نمایند .

**ماده پنجم** - این عهدنامه بتصویب رسیده و اسناد مصوبه هر چه زودتر در بیروت مبادله خواهد شد و پانزده روز پس از مبادله اسناد مصوبه این عهدنامه بموقع اجراء گذارده میشود .

بناءً علیهذا نمایندگان تام الاختیار این عهدنامه را بامضاء خود رسانیده و بامهر خود مهور نمودند .

این قرارداد در دو نسخه بزبان فارسی و فرانسه که هر دو معتبر میباشند در تهران تنظیم شد .

بتاریخ ۱۵ مهرماه ۱۳۳۲

از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاه .

از طرف رئیس جمهور لبنان

عهدنامه فوق که مشتمل بر یک مقدمه و پنج ماده است در جلسه پنجمین

سی ام آذرماه یکهزار و سیصد و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه ۱۲ تیرماه ۱۳۳۳ بتصویب  
 مجلس سنا رسیده است

### قانون مربوط به عهدنامه صلح با دولت ژاپن

مصوب ۳۰ آذرماه ۱۳۳۴

**ماده واحده -** مجلس شورای ملی عهدنامه صلح با ژاپون را که مشتمل بر يك مقدمه و ۲۷ ماده و دو اعلامیه و يك پروتکل میباشد و در تاریخ شانزدهم شهریور ماه یکهزار و سیصد و سی مطابق هشتم سپتامبر یکهزار و نهصد و پنجاه و يك در سانفرانسیسکو امضاء شده است تصویب مینماید .

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و متن عهد نامه ضمیمه است در جلسه پنجشنبه سی ام آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه شنبه ۱ آبانماه ۱۳۳۳  
 بتصویب مجلس سنا رسید

### عهدنامه صلح با ژاپن

نظر باینکه دول متفق و ژاپن مصممند که از این ببعده مناسبات آنها مانند مناسبات کشور های مستقل و متساوی الحقوق باشد و با مشارکت دوستانه برای بسط و رفاه مشترك خود و حفظ صلح و امنیت بین المللی همکاری نمایند و بنا بر این مایل بعقد عهدنامه صلحی هستند تا مسائلی را که در نتیجه وجود حالت جنگ بین آنها هنوز معوق است حل و فصل نمایند .

و نظر باینکه ژاپن بنوبه خود نیت خود را مبنی بر تقاضای عضویت در سازمان ملل و موافقت با اصول منشور سازمان ملل و نیز مجاهدت برای تحقیق هدف های اعلامیه عمومی حقوق بشر و سعی در ایجاد وضع ثابت و رفاه آمیزی در داخله ژاپن بشرحی که در مواد ۵۵ و ۵۶ منشور سازمان ملل تعریف شده و بالفعل در قوانین موضوعه بعد از تسلیم ژاپن مراعات آن آغاز گردیده و همچنین موافقت با روش های منصفانه مورد قبول بین الملل در بازرگانی عمومی و خصوصی خود اعلام داشته است. و نظر باینکه دول متفق از نیت ژاپن که در بند فوق تشریح گردیده حسن استقبال میکنند.

علیهذا دول متفق و ژاپن مصمم بعقد عهدنامه صلح حاضر گردیده و نمایندگان مختار خود را بشرح ذیل تعیین نمودند و ایشان پس از ارائه اختیار نامه های خود و تشخیص صحت آن اوراق در مورد مقررات و مواد ذیل توافق نظر حاصل نمودند:

### فصل اول - صلح

ماده اول - الف - حالت جنگ بین ژاپن و هر یک از دول متفق از تاریخی که قرارداد حاضر لازم الاجراء گردد بنحوی که در ماده ۲۳ مقرر گردیده است بین ژاپن و کشور متفق ذی علاقه خاتمه می پذیرد.

ب - دول متفق حق حاکمیت کامل ملت ژاپن را نسبت بژاپن و آبهای ساحلی آن برسمیت میشناسند.

### فصل دوم - قلمرو

ماده ۲ - الف - ژاپن با شناسائی استقلال کرده از کلیه حقوق و مالکیت و دعاوی خود نسبت بکره و جزایر کل پارت - پورت هاملتن و داجلت صرف نظر مینماید.

ب - ژاپن از کلیه حقوق و مالکیت و دعاوی نسبت به «فرمز» و «پس کادرس» صرفنظر مینماید.

ج - ژاپن از کلیه حقوق و مالکیت و دعاوی خود نسبت به جزایر گوریل نسبت بآن قسمت ساخالین و جزایر مجاور آن که در نتیجه قرار داد «پرتزموث» مورخ ۵ سپتامبر ۱۹۰۵ نسبت بدان حق حاکمیت تحصیل نمود صرفنظر مینماید.

د - ژاپن از کلیه حقوق و مالکیت و دعاوی خود در مورد طریق تحت‌الحماگی جامعه ملل صرفنظر نموده و عمل شورای امنیت سازمان ملل متحد را در دوم آوریل ۱۹۴۷ که بر طبق آن جزایر اقیانوس ساکن که قبلاً تحت الحماگی ژاپن بودند مشمول قیومیت شدند تصدیق میکند.

ه - ژاپن از کلیه حقوق و مالکیت یا منافع خود نسبت به هر قسمت از نواحی قطب جنوب که بر اثر فعالیت اتباع ژاپون یا بطریق دیگر حاصل شده باشد صرفنظر مینماید.

و - ژاپن از کلیه حقوق و مالکیت و دعاوی خود نسبت به جزایر «اسپرانلی» و «پارسل» صرفنظر مینماید.

ماده ۳ - ژاپن با هر گونه پیشنهاد ممالک متحده آمریکا بسازمان ملل متحد مبنی بر اینکه جزایر زیکو واقع در جنوب ۲۹ درجه عرض شمالی و «نانپوشوتو» واقع در جنوب «سفوکان» بانضمام جزایر «بانین»، «روزاریو» و «ولکانو» و «پارسولا» و جزیره «مارکوس» بعنوان قیومیت منحصرأ در تحت اداره ممالک متحده آمریکا قرار گیرد موافقت خواهد نمود تا هنگام تسلیم این پیشنهاد و بعمل آمدن اقدامات مثبتی ممالک متحده آمریکا حق خواهد داشت که کلیه و هر گونه اختیارات اداری قانونگذاری و قضائی را نسبت بخاک و ساکنین این جزایر و آبهای داخلی آن اعمال نمایند.

**ماده ۴ الف** - با رعایت مندرجات بند ب این ماده تسویه اموال ژاپن و اتباع آنرا در نواحی مذکور در ماده ۲ و دعاوی و منجمله قروض ایشان نسبت بمقاماتی که آن نواحی را اداره مینمایند و ساکنین آن نواحی (و همچنین اشخاص حقوقی) و دعاوی چنین مقامات و ساکنین آن نواحی و قروض ایشان نسبت باتباع ژاپن موضوع قرارداد خاصی خواهد بود که بین ژاپن و آن مقامات منعقد خواهد شد. اموال هر يك از دول متفق و اتباع آنان در نواحی نامبرده در ماده ۲ در صورتیکه تا کنون مسترد نشده باشد بصورت فعلی مسترد خواهد شد (هر جا که در قرارداد حاضر کلمه اتباع ذکر شده باشد شامل اشخاص حقوقی نیز خواهد بود).

**ب** - ژاپن اعتبار تصفیه اموال ژاپن و اتباع ژاپن را که بر طبق دستورات حکومت نظامی کشور های متحده در هر يك از نواحی که در مواد ۲ و ۳ بآن اشاره شده است برسمیت میشناسد.

**ج** - سیم های زیر دریائی متعلق به ژاپن بین ژاپن و کشورهایائی که در نتیجه این قرارداد از ژاپن مجزا شده اند بتساوی بین ژاپن و کشورهای مجزا شده تقسیم خواهد شد بدین ترتیب که ژاپن انتهای سیم و نیمی از آن و کشور مجزا شده نصف دیگر و وسائل انتهای سیم را نگاه خواهد داشت.

### قسمت سوم - امنیت

**ماده ۵ الف** - ژاپن تعهدات مندرجه در ماده ۲ منشور سازمان ملل متحد و خاصه تعهدات زیر را تقبل مینماید:

- ۱ - حل اختلافات بین المللی بوسائل صلح آمیز و بطرقی که صلح بین الملل و امنیت و عدالت بمخاطره نیفتد.
- ۲ - خودداری از تهدید و اعمال زور در روابط بین الملل خود بر علیه تمامیت

ارضی یا استقلال سیاسی هر دولتی و یا هر گونه اقدام دیگری که با مقاصد سازمان ملل متحد مغایرت داشته باشد .

۳ - مساعدت با سازمان ملل متحد در هر گونه اقدامی که بر طبق منشور خود بعمل میآورد و خودداری از هر گونه مساعدت بهر کشوری که سازمان ملل متحد بر علیه آن کشور تصمیماتی مبنی بر جلوگیری از اقدام یا اجبار با اقدام اخذ کرده باشد .  
ب - دول متفق بدینوسیله تأیید مینمایند که در روابط خود با ژاپن از اصول ماده ۲ منشور ملل متحد متابعت خواهند نمود .

ج - دول متفق بسهم خود تصدیق دارند که ژاپن بعنوان يك ملت مستقل طبق ماده ۵۱ منشور ملل متحد حق ذاتی دفاع از خود را منفرداً یا مشترکاً دارا میباشد همچنین حق دولت ژاپن را مبنی بر اینکه بدخواه میتواند وارد قراردادهای تأمینی دسته جمعی شود بر سمیت میشناسند .

ماده ۶ - الف - کلیه نیروهای اشغالی دول متفق بمحض لازم الاجراء شدن این قرارداد یا در هر صورت منتهای تا نود روز پس از آن ژاپن را تخلیه خواهند نمود .  
در هر حال مفاد این قرارداد مانع نخواهد بود که بموجب یا در نتیجه عقد قرارداد دو جانبه یا چند جانبه‌ای که بین ژاپن از یکطرف و یک یا چند دول متفق از طرف دیگر منعقد شده یا خواهد شد نیروهای مسلح خارجی در خاک ژاپن مقیم شده یا در آنجا نگاهداری شوند .

ب - مفاد ماده ۹ اعلامیه پتسدام مورخ ۲۶ ژوئیه ۱۹۴۵ که مربوط بمراجعت نیروی نظامی ژاپن بوطنشان میباشد تا حدی که اجرای آن تکمیل نشده است اجرا خواهد شد .

ج - کلیه اموال ژاپنی‌ها که تابحال خسارات آن پرداخت نشده است و جهت

استعمال نیروهای اشغالی در تحت اختیار آنان گذاشته شده و هنگام لازم الاجراء قرارداد فعلی هنوز در تملک این نیروها باقی است در عرض مدت نود روز مذکور در بالا بدولت ژاپن مسترد خواهد شد مگر آنکه بتراضی طرفین قرارداد دیگری منعقد گردد.

### قسمت چهارم - مواد اقتصادی و سیاسی

**ماده ۷ - الف** - هر يك از دول متفق در عرض يكسال پس از اینکه این عهدنامه بین آن دولت و ژاپن بموقع اجراء گذاشته شد بدولت ژاپن اطلاع خواهد داد که مایل است کدام يك از عهدنامه یا قراردادهای دوجانبه را که قبل از جنگ با ژاپن منعقد نموده است ادامه داده یا تجدید نماید و بدین ترتیب اعتبارنامه و قراردادهای مزبور ادامه یافته یا تجدید خواهد شد مشروط بآنکه فقط اصلاحات لازم در آنها بعمل آید که توافق آن با عهدنامه فعلی تضمین گردد عهدنامه و قراردادهاییکه بدین ترتیب بدولت ژاپن اطلاع داده میشود سه ماه پس از تاریخ معتبر یا تجدید شده تلقی خواهد گردید و در دبیرخانه سازمان ملل متحد ثبت خواهد رسید.

عهدنامه و قراردادهایی که راجع بآن بژاپن اطلاعی نرسد باطل تلقی خواهد شد.  
**ب** - هر اخطاری که تحت مقررات بند (الف) این ماده بعمل آید ممکن است قسمتی از قلمروی را که دولت اخطار کننده از حیث روابط بین الملل مسئول آنست از اجرا یا تجدید عهدنامه یا قرارداد مستثنی نماید تا سه ماه پس از آنکه بژاپن اطلاع داده شود که چنین استثنائی قابل الاجراء نخواهد بود.

**ماده ۸ - الف** - ژاپن اعتبار کامل کلیه عهدنامه‌هایی را که بمنظور خاتمه دادن حالت جنگی که در اول سپتامبر ۱۹۳۹ آغاز گردید و بوسیله دول متفق اکنون یا منبعد منعقد میگردد و همچنین هر ترتیب دیگری که بمنظور استقرار صلح



بوسیلهٔ دول متفق بعمل آید برسمیت می‌شناسد. ژاپن همچنین ترتیباتی را که برای خاتمه دادن بجامعهٔ ملل و دیوان دائمی دادگستری بین‌الملل سابق بعمل آمده‌است برسمیت می‌شناسد.

ب - ژاپن از کلیهٔ حقوق و منافع خود که ممکن است بعنوان یکی از دول امضاءکننده قرارداد های «سنت ژرمن آنلی» مورخ ۱۰ سپتامبر ۱۹۱۹ و قرارداد تنگه‌ها منعقد در «مونترو» مورخ ۲۰ ژوئیه ۱۹۳۶ و مادهٔ ۱۶ قرارداد صلح با ترکیه که در تاریخ ۲۴ ژوئیه ۱۹۲۳ درلوزان باامضاء رسید اکتساب نماید صرف‌نظر مینماید.

ج - ژاپن از کلیهٔ حقوق و مالکیت و منافع که طبق قرارداد بین آلمان و دول بستانکار مورخ ۲۰ ژانویه ۱۹۳۰ و ملحقات آن بانضمام قرارداد قیمومت مورخ ۱۷ مه ۱۹۳۰ و عهدنامه بیست ژانویه ۱۹۳۰ درخصوص بانک بین‌المللی تسویه و اساسنامه بانک بین‌الملل تسویه بدست آورده یا در نتیجهٔ آن از اجرای تعهداتی معاف گردیده‌است صرف‌نظر مینماید شش ماه پس از لازم‌الاجراء شدن عهدنامهٔ حاضر ژاپن ترك حقوق مالکیت و منافع خود را که در این بند اشاره شده باطلاع وزارت امور خارجه در پاریس خواهد رسانید.

مادهٔ ۹ - ژاپن با دول متفق که مایل باشند جهت انعقاد موافقت‌نامه‌های دو جانبه یا چند جانبه بمنظور وضع مقررات یا محدود نمودن، ماهیگیری و همچنین محافظت و توسعهٔ شیلات در دریاهای آزاد فوراً وارد مذاکره خواهد شد.

مادهٔ ۱۰ - ژاپن از کلیهٔ حقوق خاص و منافع خود در چین بانضمام کلیهٔ منافع و مزایای حاصله از مقررات پروتکل نهائی که در تاریخ ۷ سپتامبر ۱۹۰۱ در پکن باامضاء رسید و کلیهٔ ضامم و اسناد و مدارك مكتملهٔ آن صرف‌نظر مینماید و نسبت بالغاء

پر تکلیف ضمايم و اسناد و مدارك مذكوره در فوق راجع بژاپن موافقت مينمايد .

**ماده ۱۱ -** ژاپن قضاوت داد گاههای نظامی بین الملل خاور دور و سایر داد گاههای جنایت جنگی متفقین را در داخل و خارج ژاپن قبول نموده و محکومیت هائی را که بوسیله داد گاههای مزبور بر اتباع ژاپن که در ژاپن محبوس هستند تحمیل میگردد اجرا خواهد نمود . اختیار عفو و تخفیف مجازات آزادی مجرم بشرط قبول را نسبت بچنین زندانیان قابل اعمال نیست مگر بنا بر تصمیم دولت یادول مجازات کننده در هر مورد خاص و پیشنهاد دولت ژاپن در موارد اشخاصی که بوسیله داد گاه نظامی بین المللی خاور دور محکوم شده اند چنین اختیاری اعمال نمیشود مگر بنا بر تصمیم اکثریت دولی که در داد گاه نماینده داشته اند و پیشنهاد ژاپن .

**ماده ۱۲ - الف -** ژاپن فوراً آمادگی خود را جهت آغاز مذاکرات باهریک از دول متفق بمنظور انعقاد پیمانها یا قراردادها که روابط بازرگانی دریاوردی یا سایر روابط تجارتي ژاپن را بر طبق اصول پایدار و دوستانه برقرار سازد اعلام میدارد  
**ب -** تا هنگام انعقاد عهدنامه یا موافقت نامه مربوطه ژاپن در مدت چهار سال از تاریخ اجرای قرارداد حاضر :

۱- بهر يك از دول متفق اتباع - مصنوعات و كشتیهای آن .

( I ) - در مورد تعرفه گمرکی عوارض و محدودیت ها و سایر مقررات مربوط بصادرات و واردات اجناس رفتار دول كامله الوداد را مرعی خواهد داشت .

( II ) در مورد كشتیرانی بحریمائی ورود اجناس و در مورد اشخاص طبیعی و حقوقی و منافع آنان نیز مانند اتباع ملی با آنها رفتار خواهد شد و این معامله متضمن کلیه مسائل مربوط بوضع و جمع آوری مالیات - دسترسی بداد گاهها - انعقاد و اجرای قراردادها - حق مالکیت عینی و دینی شرکت جستن در هیئت هائیکه دارای شخصیت

حقوقی است و تحت قوانین ژاپن تشکیل گردیده است و بطور عموم رویه کلیه فعالیت‌های حرفه‌ای و بازرگانی خواهد بود.

۲- مراقبت نماید که در خرید و فروش‌های بنگاه‌های بازرگانی دولتی ژاپن فقط منظورهای بازرگانی در نظر باشد.

ج - در هر حال در خصوص هر موضوعی ژاپن فقط تاحدی مجبور است نسبت به یکی از دول متفق رفتاری که نسبت با تابع خود رعایت میکند یا رفتار دول کامله الوداد را مرعی دارد که دولت متفق مربوطه در خصوص همان موضوع همان رفتاری را که نسبت با تابع خود میکند یا رفتار دول کامله الوداد را بعمل می‌آورد نسبت با تابع ژاپن نیز مرعی دارد. عمل متقابله‌ای که در جمله قبلی در نظر گرفته شده در مورد محصولات کشتیها و شخصیت‌های حقوقی و اشخاص مقیم در قلمرو غیر شهری یکی از دول متفق و در مورد شخصیت‌های حقوقی و اشخاص مقیم در يك ایالت یا ناحیه یکی از دول متفق که دارای حکومت فدرال میباشد با توجه بطرز معامله‌ای که نسبت بژاپن در چنین کشور ایالت یا ناحیه مرعی می‌گردد تعیین خواهد شد.

۵ - در اجرای این ماده يك اقدام تبعیض آمیز در حکم آن نیست که با اعطای طرز رفتار ملی یا طرز معامله با کشور کامله الوداد لطمه زده باشد اگر يك چنین اقدام مبتنی بر استثنائی باشد که معمولاً ضمن عهدنامه‌های بازرگانی طرفی که آنرا تقاضا نموده پیش‌بینی نموده است یا مبتنی بر لزوم حمایت از وضع مالی خارجی یا موازنه پرداختهای طرف مزبور باشد (جز در مورد کشتیرانی و بحریمائی) و بابر اساس لزوم حفظ منافع امنیتی طرف مذکور مبتنی باشد و نیز مشروط بر اینکه يك چنین اقدام متناسب با اوضاع و احوال روز بوده و بيك طرز دلخواه یا غیر منطقی اجراء نشده باشد.

۵ - اعمال هیچیک از حقوق دول متفق که تحت ماده ۱۴ عهدنامه حاضر مندرج

میباشد نسبت به تعهدات ژاپن که در این ماده مذکور است مؤثر نخواهد بود و نیز مقررات مندرجه در این ماده طوری تلقی نخواهد شد که تعهداتی را که ژاپن بموجب ماده ۱۵ عهدنامه صلح بر عهده گرفته محدود سازد.

**ماده ۱۳ - الف** - ژاپن با هر يك از دول متفق بر طبق تقاضای آن دولت یا دولتها جهت انعقاد قراردادهای دوجانبه یا چند جانبه مربوط بحمل و نقل هواپیمائی کشوری بین المللی فوراً وارد مذاکره خواهد شد.

**ب** - تا زمان انعقاد چنین موافقت نامه یا موافقت نامه هائی برای مدت چهار سال از موقع باجرا در آمدن عهدنامه فعلی نسبت بحقوق و اختیارات حمل و نقل هوائی رفتار نامساعدتری از آنچه چنین دولی در تاریخ اجرای قرارداد حاضر بعمل میآوردند اعمال نخواهد کرد و نسبت بعملیات و توسعه حمل و نقل هوائی فرصتهای کاملاً مساوی در اختیار ایشان خواهد گذارد.

**ج** - ژاپن قبل از عضویت عهدنامه هواپیمائی بین الملل کشوری طبق ماده ۹۳ آن عهدنامه بمقررات آن عهدنامه که درباره هواپیمائی بین الملل مجری است ترتیب اثر خواهد داد و همچنین بر طبق شرایط قرارداد مذکور موازین آئین نامه اجراء و روشهائی که بعنوان ضمیمه آن قرارداد تصویب شده است مجری خواهد داشت.

### فصل پنجم - دعاوی اموال

**ماده ۱۴ - الف** - تصدیق میشود که ژاپن باید در ازاء خسارات و صدماتی که در مدت جنگ موجب گردیده بدول متفق غرامت بدهد مع هذا این مسئله نیز مورد تصدیق است که منابع ژاپن اگر بنا باشد دارای يك اقتصادیات قابل ادامه باشد تا بتوانند کلیه آن غرامات و خسارات را در ضمن که سایر تعهدات خود را انجام میدهد تأدیه کند کافی نیست.

بنابراین:

۱- ژاپن با دول متفق که سرزمین‌های فعلی آنان تحت تصرف نیروهای ژاپن بوده و از ژاپن خسارت دیده‌اند اگر بخواهند فوراً باین منظور وارد مذاکره خواهد شد که با مهیا ساختن وسائل کار مردم ژاپن در صنایع در ترمیم خسارات و سایر خدماتی که باید نسبت بدول متفق مورد بحث انجام دهد بجزبران ترمیم خسارات وارده بآن کشورها مساعدت کند. ضمن انجام یک چنین ترتیباتی از تحمیل تعهدات اضافی بر سایر دول متفق خودداری خواهد شد و در مواردی که تهیه مواد خام مورد لزوم باشد بوسیله دول متفق مورد بحث تهیه خواهد شد تا از لحاظ ارزش خارجی تحمیلاتی بر ژاپن وارد نشود.

۲- (۱) مشروط بر رعایت مندرجات بند فرعی ۲ زیر هر یک از دول متفق حق ضبط توقیف تسویه یا بمصرف رسانیدن کلیه اموال حقوق و منافع مشروحه ذیل را خواهد داشت.

الف - اموال حقوق منافع ژاپن و اتباع ژاپن.

ب - اموال حقوق منافع اشخاصی که جهت یا از طرف ژاپن یا اتباع ژاپن کار میکنند.

ج - مجموع آنچه بژاپن یا اتباع ژاپن تعلق داشته یا تحت نظارت آنها باشد و در تاریخ اجرای عهدنامه حاضر تابع قلمرو قضائی ژاپن بوده اند. اموال حقوقی و منافی که در این بند فرعی مشخص شده است شامل این اموال و حقوق و منافع مسدود شده یا بکار افتاده یا در تصرف و یا در تحت نظارت مقامات دول متفق مربوط باموال دشمن خواهد بود که متعلق باشخاص یا شخصیت‌های حقوقی که در بندهای الف-ب یا ج فوق در موقعی که آن اموال تحت نظارت آن مقامات قرار گرفته اند بوده یا

از طرف ایشان ضبط و اداره شده است .

:

(۲) - مواد زیر از حقوق تعیین شده در بند فرعی (۱) فوق مستثنی خواهد بود:

**یک** - اموال اشخاص طبیعی ژاپن که در مدت جنگ با اجازه دولت مربوطه در کشور یکی از دول متفق بغیر از کشور اشغال شده بوسیله ژاپن مقیم بوده اند باستثنای اموالی که مشمول محدودیت‌های زمان جنگ بوده است و از تاریخ اجرای عهدنامه فعلی از محدودیت‌های مزبور آزاد نشده اند .

**دو** - کلیه مستغلات - ائانه و تأسیسات متعلق بدولت ژاپن که جهت مقاصد دیپلماسی یا کنسولی مورد استفاده قرار گرفته و نیز کلیه ائانه شخصی و سائر اموال خصوصی که دارای جنبه انتفاعی نبوده و برای انجام وظایف عادی دیپلماسی یا کنسولی مورد لزوم باشد و بکارمندان دیپلماسی و کنسولی ژاپن تعلق داشته باشد .

**سه** - اموال متعلق بمؤسسات مذهبی یا بنگاههای خصوصی خیریه که منحصرأ بمنظورهای مذهبی یا خیریه از آن استفاده شود .

**چهار** - اموال حقوق و منافع که در نتیجه تجدید بازرگانی و روابط مالی از دوم سپتامبر ۱۹۴۵ بین کشور مربوطه و ژاپون تابع قضاوت ژاپن شده است باستثناء آنچه ناشی از معاملات خلاف قوانین کشور متفق مربوطه باشد .

**پنج** - تعهدات ژاپن یا اتباع ژاپن هر گونه حقوق مالکیت یا منافع در اشیاء معلوم و مشخصی که در ژاپن واقع شده باشد منافع در مؤسساتی که در تحت قوانین ژاپن تشکیل شده باشد . مشروط بآنکه این استثناء فقط شامل تعهداتی از ژاپن و اتباع ژاپن خواهد بود که بیول رواج ژاپن است .

**۳** - اموالی که ضمن مستثنیات شماره یک الی ۵ بان اشاره شد مشروط پیرداخت هزینه مناسبی برای حفظ و اداره آن مسترد خواهد شد و در صورتیکه این قبیل اموال

تصفیه شده باشد حاصل فروش درازاء اموال مسترد خواهد گردید .

۴ - حق ضبط توقیف تصفیه یا بمصرف فروش رسانیدن اموال که در بندفرعی يك بالا مقرر گردیده است طبق قوانین دولت متفق مربوطه اعمال خواهد شد، و صاحب مال فقط دارای حقوقی خواهد بود که قوانین مذکور به آنها اعطاء نموده باشد .

۵ - دول متفق موافقت مینمایند که نسبت بعلائم تجارتي و حقوق مالکیت ادبی و صنعتی ژاپن تا حدی که اوضاع جاریه هر کشور اجازه دهد بر اساسی که مساعد بحال ژاپن باشد عمل نمایند .

ب - باستثنای مواردی که در عهدنامه حاضر بنحو دیگر مقرر شده باشد دول متفق از کلیه دعاوی غرامت جنگ و سائر دعاوی خود و اتباع خود که از عملیات ژاپن و اتباع او در جریان ادامه جنگ ناشی شده باشد صرف نظر میکنند و همچنین از دعاوی خود مربوط بهزینه مستقیم تصرف نظامی .

ماده ۱۵ - الف - پس از وصول تقاضا در ظرف نه ماه از تاریخ باجرا در آمدن عهدنامه حاضر بین ژاپن و دول متفق مربوط ژاپن در ظرف ۶ ماه از تاریخ وصول چنین تقاضا اموال دینی و عینی و کلیه حقوق یا منافع متعلق بهريك از دولت های متفق و اتباع آنها که در فاصله بین ۷ دسامبر ۱۹۴۱ و ۲ سپتامبر ۱۹۴۵ در ژاپن بود مسترد خواهد داشت مگر اینکه صاحب مال آزادانه و بدون اکراه یا خدعه اموال مزبور را فروخته باشد این قبیل اموال بدون هر گونه بدهی و عوارض که ممکن است بعلت جنگ تعلق گرفته باشد و نیز بدون هر گونه عوارضی جهت استرداد آن مسترد خواهد گردید .

اموالی که استرداد آن از طرف صاحب مال یا بوکالت از طرف او در ظرف مدت تعیین شده تقاضا نشود دولت ژاپن میتواند آنها بهر نحوی که تصمیم بگیرد بمصرف

برساند. در مواردی که این قبیل اموال در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۱ در ژاپن بوده و استرداد آن ممکن نباشد و یا آنکه در نتیجه جنگ خسارت و لطمه‌ای بآن وارد شده باشد غرامت آن طبق شرایطی که نامساعدتر از شرایطی که در طرح قانون جبران خسارت اموال ملل متفق مقرر گردیده راز طرف دولت ژاپن در تاریخ ۱۳ ژوئیه ۱۹۵۱ بتصویب رسیده است پرداخت خواهد شد.

ب - ژاپن نسبت بحقوق مالکیت صنعتی که در مدت جنگ لطمه خورده باشد کماکان درباره دول متفق و اتباع آنها مزایائی را قائل خواهد شد که کمتر از مزایائی نباشد که بموجب تصویب نامه‌های هیئت وزراء بشماره ۳۰۹ اول سپتامبر ۱۹۴۹ شماره ۱۲-۲۸ ژانویه ۱۹۵۰ و شماره ۹ اول فوریه ۱۹۵۰ بشرحی که حالیه اصلاح شده قائل گردیده است مشروط بر اینکه اتباع مزبور در ظرف مدت ضرب الاجل تعیین شده در این ماده تقاضای مزایای مذکوره را نموده باشند.

ج - (۱) ژاپن تصدیق میکند که حقوق مالکیت ادبی و هنری که در تاریخ ۶ دسامبر ۱۹۴۱ در مورد آثار منتشره دول متفق و اتباع آنها برقرار بوده از آن تاریخ بقوت خود باقی بوده است و حقوقی را که از آن تاریخ در ژاپن در نتیجه اجرای هر گونه قرارداد و موافقت نامه‌ای که ژاپن در آن تاریخ یکی از طرف های آن بوده ناشی گردیده یا در غیر صورت وقوع جنگ ناشی میگردد برسمیت می شناسد بدون توجه باینکه قراردادها موافقت نامه‌های مزبور بر اثر قانون داخلی ژاپن یا دولت متفق مربوطه در تاریخ وقوع جنگ یا بعد از آن تاریخ فسخ یا موقوف الاجراء شده یا نشده باشد.

۲ - بدون حاجت اینکه از طرف ذوی الحقوق تقاضائی بشود و نیز بدون لزوم پرداخت حقی با انجام تشریفات دیگری از طرف آنها مدت زمان فاصله بین ۷ دسامبر



۱۹۴۱ تا تاریخ باجرا در آمدن عهدنامه حاضر بین ژاپن و دولت متفق مربوطه از جریان زمان عادی اینگونه حقوق مستثنی خواهد بود و مدت زمان مزبور بعلاوه يك مدت اضافی ششماهه مستثنی از مدت زمان خواهد بود که در ظرف آن مدت يك اثر ادبی بایستی بزبان ژاپنی ترجمه شود تا بتوان حقوق ترجمه را در ژاپن تحصیل نماید .

**ماده ۱۶** - من باب ابراز تمایل خود بدادن غرامت بافرادی از نیروهای دول متفق که در موقعی که جزو اسیران جنگی ژاپن بوده صدمات غیرشایسته‌ای با آنها وارد شده است ژاپن دارائی خود و اتباع خود را در کشورهایی که در مدت جنگ بیطرف بوده و یابکی از دول متفق در جنگ بوده‌اند باختیار کمیته صلیب احمر قرار خواهند داد و آن کمیته دارائی مزبور را بمصرف فروش رسانیده و حاصل فروش را بشفیع اسرای سابق جنگ و خانواده‌های آنها بترتیبی که منصفانه بداند بین نمایندگان گه‌های مربوطه ملی توزیع و تقسیم خواهد کرد انواع دارائی که در ماده ۱۴ عهدنامه حاضر از بند (الف) ۲ (۲) (دو) الی (پنج) تشریح گردیده از این انتقال مستثنی خواهد بود و همچنین دارائی اشخاص طبیعی ژاپن که در ابتدای لازم الاجراء شدن این قرارداد مقیم ژاپن نبوده‌اند از این انتقال مستثنی خواهند بود .

و نیز باید دانست که مقررات مربوط بانتمقال مندرجه در این ماده شامل ۱۹۷۷۰

سهم متعلق به مؤسسات مالی ژاپن در بانک تصفیه حسابهای بین‌الملل نمیشود .

**ماده ۱۷** - الف - بتقاضای هر يك از دولت های متفق دولت ژاپن طبق حقوق

بین‌الملل هر رأی یا قرارداد صادره از دادگاههای غنائم جنگی ژاپن را در دعای مربوط بحقوق مالکیت اتباع آن دولت متفق مورد تجدید نظر قرارداده و رونوشت کلیه مدارک را بانضمام سوابق دعای مزبور و تصمیمات اتخاذ شده و قرارهای صادره تهیه خواهد کرد .

در هر مورد که از چنین تجدید نظری معلوم گردد که امر استرداد جایز می باشد مقررات ماده ۱۵ شامل اموال مربوطه خواهد شد.

ب - دولت ژاپن اقدامات لازمه را اتخاذ خواهد کرد تا اتباع هر يك از دولت های متفق را در ظرف یکسال از تاریخ اجرای عهدنامه حاضر بین ژاپن و دولت متفق مربوطه قادر سازد که هر گونه حکم صادره از طرف یکی از دادگاههای ژاپن را بین ۷ دسامبر ۱۹۴۱ و تاریخ اجرای این عهدنامه در مورد دادخواست هائی که اتباع مزبور قادر نبوده اند دعوی خود را بعنوان مدعی یا مدعی علیه بنحو شایسته عرضه بدارد برای تجدید نظر بمقامات صلاحیتدار ژاپن تسلیم نمایند. دولت ژاپن مقرر خواهد داشت در مواردی که بیک نفر تبعه بر اثر يك چنین حکمی لطمه وارد شده باشد نامبرده بهمان وضع که قبل از صدور حکم داشته اعاده گردد و یا آنکه موجبات رفع شکایت او بنحوی که در آن وضع عادلانه و منصفانه باشد فراهم گردد.

ماده ۱۸ - الف - تصدیق میشود که پیش آمد حالت جنگ تعهد تأدیبه و امهائی نقدی را ناشی از اسناد تعهد و قراردادها (منجمله تعهدات مربوط با اسناد خزانه) که قبلاً وجود داشته و حقوقی که قبل از پیدایش حالت جنگ تحصیل گردیده و از طرف دولت یا اتباع ژاپن بدولت یا اتباع یکی از دول متفق یا بالعکس از طرف دولت یا اتباع یکی از دولتهای متفق بدولت یا اتباع ژاپن واجب التادیبه باشد تحت تأثیر قرار نداده است. متساویاً نباید پیش آمد حالت جنگ را چنان تلقی کرد که تعهد رسیدگی شایسته بدعاوی مربوط بخسارات وارده با اموال را یا خسارات جانی یا مرگ که قبل از پیدایش حالت جنگ پیش آمد نموده و دعاوی مزبور ممکن است از طرف یکی از دولت های متفق بدولت ژاپن و یا از طرف دولت ژاپن بیکی از دولت های متفق عرضه بشود یا تجدید گردد تحت تأثیر قرار دهد. مقررات این بند بحقوق اعطائی شده

طبق ماده ۱۴ لطمه نخواهد زد .

**ب -** ژاپن مسئولیت خود را در مورد بدهی های خارجی قبل از جنگ کشور ژاپن و همچنین بدهی های اشخاص حقوقی که بعداً جزو بدهی کشور ژاپن اعلام گردد تصدیق مینماید و نیت خود را برای شروع مذاکرات با سرعت و وقت با طلبکاران خود نسبت با آغاز پرداخت بدهی های مذکور و تشویق مذاکرات در مورد مطالبات و تعهدات قبل از جنگ و نیز تسهیل انتقال مبالغ پرداختی اظهار مینماید .

**ماده ۱۹ - الف -** ژاپن از کلیه دعاوی ژاپن و اتباع آن علیه دولتهای متفق و اتباع آنها ناشی از جنگ یا ناشی از اقدامات اتخاذ شده بعلت پیدایش حالت جنگی صرف نظر میکند و نیز از کلیه دعاوی ناشی از حضور عملیات یا اقدامات نیروها یا مقامات هریک از دولت های متفق در خاک ژاپن قبل از مجری شدن عهدنامه حاضر صرف نظر میکند .

**ب -** اسقاط دعاوی مذکور در فوق شامل کلیه دعاوی است که ناشی باشد از اقدامات اتخاذ شده بوسیله هریک از دولت های متفق نسبت بکشتی های ژاپن در فاصله بین اول سپتامبر ۱۹۳۹ و مجری شدن عهدنامه حاضر و همچنین شامل هر گونه دعاوی و بدهی هایی خواهد شد که در مورد اسرای جنگی ژاپن توقیف شدگان در دست دولت های متفق پیش بیاید لکن شامل دعاوی ژاپن که در قوانین دول متفق که از دوم سپتامبر ۱۹۴۵ بتصویب رسیده و رسماً نیز شناخته شده است نخواهد بود .

**ج -** همچنین دولت ژاپن مشروط بترك دعاوی متقابل از کلیه دعاوی خود ( شامل بدهکاری ها ) علیه آلمان و اتباع آلمان از طرف دولت اتباع ژاپن بانضمام دعاوی بین دولتین و دعاوی مربوط بخرسارات وارده در مدت جنگ صرف نظر میکند باستثنای ( الف ) دعاوی مربوط بقرارداد های منعقد و حقوق تحصیل شده قبل از اول سپتامبر ۱۹۳۹ و ( ب ) دعاوی ناشی از مناسبات بازرگانی و مالی بین ژاپن و

آلمان بعد از دوم سپتامبر ۱۹۴۵ چنین ترك دعوائی با اقداماتی كه طبق مواد ۱۶ و ۲۰ عهدنامه حاضر بعمل آمده است لطمه نخواهد زد.

د - ژاپن اعتبار كليۀ اعمال يا عدم الفعلی را كه در زمان اشغال يا در نتیجه دستور مقامات اشغال كننده يا بموجب قانون ژاپن در آن موقع صورت گرفته برسمیت ميشناسد و هيچگونه اقدامی كه اتباع دول متفق را مشمول مسؤليت حقوقی يا جزائی سازد و ناشی از چنین عمل يا عدم الفعلی باشد بعمل نخواهد آورد.

ماده ۲۰ - دولت ژاپن كليۀ اقدامات لازم را برای تأمين تصفيه دارائی های آلمان در ژاپن بھر نحوی كه دولت های ذیحق به تصفيه دارائی مزبور طبق پرتكل صورت مجلس كنفرانس سال ۱۹۴۵ برلن تعيين نموده يا تعيين نمايند بعمل خواهد آورد و تا تصفيه نهائی دارائی های مزبور مسؤل حفظ و اداره دارائی های مزبور خواهد بود.

ماده ۲۱ - با وجود مقررات ماده ۲۵ عهد نامه حاضر چين نسبت بمزايای مواد ۱۰ و ۱۴ الف و کره نسبت بمزايای مواد ۲ و ۴ و ۹ و ۱۲ عهدنامه حاضر ذیحق خواهند بود.

### فصل ششم - حل اختلافات

ماده ۲۲ - اگر بعقيده يکی از دولت های طرف در عهد نامه حاضر اختلافی مربوط به تفسير يا اجرای اين عهدنامه پيش آمده باشد كه بوسيله مراجعه بديوان مخصوص رسيدگی بدعاوی يا بوسيله مورد اتفاق ديگری حل نشود آن اختلاف بنا بتقاضای هر يك از دول امضاء كننده اين عهدنامه برای صدور رأی بديوان دادگستری بين المللی احاله خواهد شد. ژاپن و آن دولت های متفق كه از اصحاب اساسنامه ديوان دادگستری نيستند بايد در موقع تصويب عهدنامه حاضر و بر طبق عهد نامه

شورای امنیت سازمان ملل متحد مورخ ۱۵ اکتبر ۱۹۴۶ يك اعلامیه عمومی بدون قرارداد مخصوصی دائر بقبول حق قضاوت داد گاه مزبور در مورد کلیه اختلافات از نوعی که این ماده بآن اشاره شده است بر رئیس دفتر آن داد گاه بسپارند .

### فصل هفتم - مقررات نهائی

**ماده ۲۳ - الف** - عهدنامه حاضر از طرف کشورهایائی که آنرا امضاء نمایند بانضمام ژاپن تصویب خواهد شد و در مورد کلیه کشورهایائی که آنرا تصویب نموده اند در موقعی بمرحله اجراء درمیآید که اسناد تصویبی از طرف ژاپن و اکثریت کشورهای ذیل بانضمام آمریکا بعنوان دولت اصلی اشغال کننده (در اینجا نام آن عده از کشورهای - ذیل که امضا کننده این عهدنامه باشند قید خواهد شد یعنی استرالیا - برمه - کانادا - سیلان - فرانسه - هندوستان - اندونزی - هلاند - زلاند جدید - پاکستان - فیلیپین - انگلستان - اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و کشورهای متحد آمریکای تسلیم شده باشد) عهدنامه حاضر همچنین در مورد هر کشوری که آنرا بعداً تصویب نماید در تاریخ تسلیم اسناد تصویبی آن کشور بمرحله اجراء درمیآید .

**ب** - اگر این عهد نامه در ظرف نه ماه پس از تاریخ تسلیم اسناد تصویبی ژاپن بموقع اجراء در نیامده باشد هر کشوری که آنرا تصویب نموده میتواند عهد نامه را بین خود و ژاپن با دادن اخطاریه ای دائر باین موضوع بدولت ژاپن و دولت آمریکا منتها در ظرف سه سال از تاریخ تسلیم اسناد تقریبی ژاپن بموقع اجراء در آورد .

**ماده ۲۴** - کلیه اسناد تصویبی بدولت آمریکا سپرده خواهد شد و آندولت کلیه کشورهای امضاء کننده را از تاریخ بموقع اجراء در آمدن عهد نامه طبق بندالف ماده ۲۳ و همچنین از موضوع هر فقره تسلیم اسناد تصویبی و اخطاریه هائی که طبق بند ب ماده ۲۳ عهد نامه حاضر بعمل آید مطلع خواهد ساخت .

**ماده ۲۵ -** از لحاظ عهدنامه حاضر دولت های متفق عبارت از دولتهائی خواهند بود که با ژاپن یا هر دولتی که قبلاً قسمتی از قلمرو کشوری را که در ماده ۲۳ مذکور گردیده تشکیل میداده است در جنگ بوده و این عهد نامه را امضاء و تصویب نموده اند بشرط رعایت مقررات ماده ۲۱ عهدنامه حاضر هیچگونه حقی یا مالکیتی یا مزایائی را بهیچ کشوری که عنوان دولت متفق بشرح تعریف شده در این ماده نداشته باشد اعطاء نخواهد کرد و هیچ حق مالکیتی یا منافع از ژاپن در نتیجه مقررات این عهد نامه بر له کشوری که عنوان دولت متفق بشرحی که تعریف گردید ندارد تقلیل نخواهد یافت یا لطمه نخواهد خورد .

**ماده ۲۶ -** ژاپن حاضر خواهد بود با هر کشوری که اعلامیه اول ژانویه ۱۹۴۲ سازمان ملل را امضاء نموده و بان ملحق گردیده و آن کشور یا ژاپن یا هر دولتی که قبلاً قسمتی از قلمرو کشور را که در ماده ۲۳ مذکور گردیده تشکیل میداده است در جنگ میباشد و جزو امضا کنندگان عهد نامه حاضر نیست يك معاهده صلح دو جانبه با همان شرایطی که در عهدنامه حاضر پیش بینی شده یا در حدود آن منعقد سازد اما این تعهد در مورد ژاپن سه سال پس از بموقع اجراء در آمدن این عهد نامه منقضی خواهد شد . هر گاه ژاپن يك قرار تصفیه صلح با قرار تصفیه دعاوی جنگی با کشوری منعقد سازد و بان کشور مزایائی بیش از آنچه عهد نامه حاضر مقرر داشته اعطاء کند همان مزایا شامل کشورهای امضاء کننده عهد نامه حاضر نیز خواهد شد .

**ماده ۲۷ -** عهد نامه حاضر در آرشیو دولت آمریکا سپرده خواهد شد و آن دولت بهر کشور امضاء کننده يك رونوشت گواهی شده آنرا خواهد داد و تاریخ بموقع اجراء در آمدن عهد نامه را طبق بند ( الف ) از ماده ۲۳ عهد نامه حاضر بهر کشور امضاء کننده اطلاع خواهد داد .

با تأیید مراتب فوق نمایندگان مختار امضاء کنندنده ذیل عهدنامه حاضر را امضاء نموده اند این عهد نامه بتاريخ روز ..... سال ۱۹۵۱ بزبانهای انگلیسی فرانسه - روسی - (در صورت شرکت اتحاد جماهیر شوروی) اسپانیائی که متن کلیه آنها متساویاً معتبر میباشد و همچنین بزبانهای ژاپنی منعقد گردید .

### اعلامیه

بمناسبت عهد نامه صلح که امروز بامضاء رسید دولت ژاپن اعلامیه ذیل را صادر میکند :

**یک** - باستثنای مواردی که در عهدنامه صلح مذکور بنحو دیگر مقرر شده باشد ژاپن کلیه معاهدات چند جانبه بین الملل را که در حال حاضر مجری است و ژاپن در تاریخ اول سپتامبر ۱۹۳۹ یکی از اصحاب آن بوده بقوت کامل خود می شناسد و اعلام میدارد که باموقع اجراء در آمدن عهدنامه مذکور کلیه حقوق و تعهدات خود را بر طبق آن معاهدات مجدداً تقبل مینماید . معهدات موردی که شرکت در معاهدات مستلزم عضویت در یکی از سازمانهای بین الملل باشد که ژاپن در اول سپتامبر ۱۹۳۹ یا بعداً از عضویت آن دست کشیده باشد مقررات این بند منوط خواهد بود بپذیرش مجدد ژاپن بعضویت سازمان مربوطه .

**دو** - نیت دولت ژاپن بر این است که در اسرع اوقات که بهر حال از یکسال پس از بموقع اجراء گذاردن این عهدنامه صلح مؤخر نخواهد بود رسماً بامعاهدات بین الملل ذیل موافقت نماید :

(۱) - پرتکل مفتوحه برای امضاء در لیک سکس در تاریخ ۱۱ سپتامبر ۱۹۳۶  
دائر باصلاح عهدنامه ها و پرتکل های مربوط بادویه مخدره بتاريخ های ۲۳ ژانویه ۱۹۱۲ - ۱۱ فوریه ۱۹۲۵ - ۱۹ فوریه ۱۹۲۵ - ۱۳ ژوئیه ۱۹۳۱ - ۲۷ نوامبر ۱۹۳۱

و ۲۶ ژوئن ۱۹۳۶ .

(۲) - پرتکل مفتوحه برای امضاء در پاریس در ۱۹ نوامبر ۱۹۴۸ دائر به تحت نظارت قرارداد ادویه مخدره خارج از حدود قلمرو قرارداد ۱۳ ژوئیه ۱۹۳۱ بمنظور تحدید تهیه و تنظیم پخش ادویه مخدره بشرحی که بوسیله پرتکل امضاء شده در لیکسکس در ۱۱ سپتامبر ۱۹۴۶ اصلاح گردیده است .

(۳) - عهدنامه بین الملل راجع باجرای قرارهای حکمیت خارجی که در ۳۶ سپتامبر ۱۹۲۷ در ژنو امضاء شده .

۴ - عهدنامه بین الملل مربوط بآمار اقتصادی با پرتکل مربوط امضاء شده در ژنو بتاريخ ۱۴ دسامبر ۱۹۲۸ و همچنین پرتکل دائر باصلاح عهد نامه بین الملل مربوط بآمار اقتصادی امضاء شده در پاریس بتاريخ ۹ دسامبر ۱۹۴۸ .

(۵) عهدنامه بین الملل مربوط به تسهیل تشریفات گمرکی با پرتکل مربوطه که در ۳ نوامبر ۱۹۲۳ در ژنو با امضاء رسیده است .

(۶) - قرارداد مورخ چهاردهم آوریل ۱۸۹۱ مربوط بجلو گیری از بر خلاف واقع جلوه دادن مبدأ کالاها که بتاريخ دوم ژوئن ۱۹۱۱ در واشنگتن و در ۶ نوامبر ۱۹۲۵ در لاهه و در ۲ ژوئن ۱۹۳۴ در لندن تجدید نظر شده است .

(۷) - قرار داد راجع بتبديل پاره ای قوانین مربوط بحمل و نقل بین الملل هوائی پرتکل اضافی آن در ۱۲ اکتبر ۱۹۲۹ که در ورشو با امضاء رسیده .

(۸) - عهدنامه راجع بامنیت جانی در دریا که بتاريخ ۱۹ ژوئن ۱۹۴۸ در لندن برای امضاء مفتوح گردیده است .

(۹) - عهدنامه های ژنو بتاريخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ مربوط بحفظ قربانیان جنگ

س - همچنین نیت دولت ژاپن بر اینست که در ظرف شش ماه از تاریخ بموقع



اجراء در آمدن عهدنامه صلح برای پذیرش و شرکت ژاپن در عهدنامه های ذیل تقاضا بدهد (الف) عهدنامه مربوط به هواپیمائی كشورى بين المللى مفتوح شده برای امضاء در شيكاگو بتاريخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ و پس از شرکت در آن عهد نامه قبول نمودن قرارداد سرويس های هوائی ترانزیتی بين الملل که آنها بتاريخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ در شيكاگو برای امضاء مفتوح شده است (ب) عهدنامه سازمان هواشناسی جهانی امضاء شده در واشنگتن بتاريخ ۱۱ اکتبر ۱۹۴۷ .

### اعلامیه

بمناسبت عهدنامه صلح که بتاريخ امروز با امضاء رسیده دولت ژاپن اعلامیه ذیل را صادر میکنند:

ژاپن هر کمیسیون یا هیئت نمایندگی یا سازمان دیگری را که از طرف هر يك از دول متفق مجاز باشد که قبور و قبرستانها و یادگارهای زمان جنگ آن کشور را در خاک ژاپن تشخیص دهد صورت برداری کند نگاهداری یا تنظیم نماید برسمیت خواهد شناخت و کار این قبیل سازمانها را تسهیل خواهد نمود در مورد قبور یا قبرستانها و یادگارهای زمان جنگ که در بالا ذکر شد با دولت متفق مربوطه یا با هر کمیسیون یا هیئت نمایندگی یا سازمان دیگری که از طرف آن دولت مجاز باشد بمنظور عقد هر نوع قراردادی که لازم دانسته شود وارد مذاکرات خواهد شد .

ژاپن اطمینان دارد دول متفق با دولت ژاپون برای ایجاد ترتیباتی بمنظور حفظ قبور و گورستان ژاپنی ها که ممکن است در قلمرو دول متفق واقع باشند و ژاپن مایل بحفظ آنهاست وارد مذاکره خواهد شد .

## پرتکل

امضاء کنندگان ذیل که از طرف دولتهای متبوعه خود مجاز گردیده‌اند در مورد مقررات ذیل بمنظور تنظیم مسئله قراردادها - مدت مالکیت از راه مرور زمان و اسناد بهادار و همچنین مسئله قراردادهای بیمه پس از اعاده صلح با ژاپن بشرح ذیل توافق نظر حاصل نمودند:

کنتراتها - مالکیت از راه مرور زمان و اسناد بهادار .

**الف - قراردادها :**

۱ - هرگونه قراردادی که اجرای آن مستلزم وجود مرادده بین طرفهای آن قرار داد بوده و آنان بشرحی که در قسمت (ج) پرتکل حاضر تعریف شده باهم دشمن شده باشند باتبعیت از مستثنیات تعیین شده در بندهای ۳ و ۲ پائین از تاریخی که طرف های آن قرارداد با هم دشمن شده‌اند فسخ شده تلقی خواهد شد . مع هذا فسخ يك چنین قراردادهائی بمقررات ماده ۱۸ عهدنامه صلح که بتاريخ امروز بامضاء رسیده لطمه‌ای وارد نخواهد ساخت و هیچیک از طرفهای آن قرارداد را از تعهد استرداد مبالغی که بحساب آن قرارداد بعنوان پرداخت یا پیش پرداخت دریافت نموده ولی درازاء آن کاری انجام نداده است آزاد نخواهد ساخت .

۲ - باوجود مقررات بند (۱) بالا قسمت‌هائی از هر قرارداد که قابل تفکیک بوده و اجرای آن مستلزم وجود مرادده بین طرفهای آن که بشرح قسمت (ه) باهم دشمن شده‌اند نبوده باشد از عمل فسخ مستثنی بوده و بدون وارد ساختن لطمه بحقوق مصرحه در ماده ۱۴ عهد نامه صلح که امروز بامضاء رسیده بقوت خود باقی خواهند بود در مواردی که مقررات يك قرارداد بدین ترتیب قابل تفکیک نباشد آن قرارداد کلا فسخ شده تلقی خواهد شد . مراتب مذکور تابع قوانین و نظامات داخلی امضاء

کننده آن قرارداد خواهد بود که طبق عهدنامه صلح مزبور جزو دولت‌های متفق بوده و در مورد آن قرارداد در مورد طرف‌های آن حق اعمال اختیارات قانونی داشته باشد و همچنین تابع شرایط آن قرارداد خواهد بود.

۳ - هیچیک از مندرجات قسمت الف طوری تلقی نخواهد شد که معاملات را که قانوناً طبق يك قرارداد بين کشورهای دشمن انجام شده بی اعتبار کند اگر آن معاملات با اجازه دولت مربوطه‌ای انجام شده باشد که یکی از دولت‌های امضاء کننده این عهدنامه و جزو دولت‌های متفق باشد.

۴ - با وجود مقررات فوق نسبت به قراردادهای بیمه و بیمه مجدد بر طبق مقررات قسمت ب پرتکل حاضر عمل خواهد شد.

ب - مدت مالکیت از راه مرور زمان .

۱ - کلیه مدت‌های مالکیت ناشی از مرور زمان و یا محدودیت حق اقدام و یا حق اتخاذ اقدامات استحفاظی در مورد مناسباتی که اشخاص یا اموال را تحت تأثیر قرار میدهد و شامل اتباع کشورهای امضاء کننده این عهدنامه نیز میشود که بسبب پیدایش حالت جنگ قادر نبوده‌اند اقدامات قضائی لازم را برای تأمین حقوق خود بنمایند بدون توجه باینکه مدتهای مذکور قبل یا بعد از وقوع جنگ شروع گردیده برای مدت ادامه جنگ در خاک ژاپن از یکطرف و در خاک کشورهای امضاء کننده‌ای که استفاده از مقررات این بند را بر اساس متقابل بژاپن اعطاء میکنند از طرف دیگر موقوف الاجراء شناخته خواهد شد. مدتهای مذکوره در فوق یا بموقع اجراء در آمدن عهدنامه صلح که امروز با امضاء رسیده مجدداً اعتبار خواهد یافت. مقررات این بند همچنین شامل مدت‌هایی خواهد شد که برای ارائه کوپن‌های بهره یا سود سهام و یا جهت ارائه اسناد بهادار بمنظور پرداخت یا استرداد تعیین شده است مشروط

براینکه در مورد این کوپن ها یا اسناد بهادار در تاریخی که وجه برای پرداخت بدارنده کوپن یا اسناد بهادار موجود میشود تجدید گردد .

۲ - در مواردی که بسبب عدم انجام عملی یا عدم رعایت تشریفاتی در مدت جنگ اقدامات اجرائی بضرر تبعه‌ای از اتباع یکی از امضاء کنندگان که طبق عهدنامه صلح مزبور جزو دولت‌های متفق میباشد صورت گرفته باشد دولت ژاپن حقوقی را که بآن لطمه وارد شده اعاده خواهد داد . هر گاه این اعاده حقوق غیر ممکن یا غیر منصفانه باشد دولت ژاپن مقرر خواهد داشت که از تبعه کشورهای امضاء کننده مربوطه رفع شکایت بنحوی عادلانه و منصفانه بشود .

### ج - اسناد بهادار .

بنا بر ترتیب متداول بین کشورهای دشمن اسناد بهاداری که از قبل از جنگ تهیه شده باشد تنها بعلت اینکه در ظرف مدت وقت لازم از ارائه آن اسناد برای قبولی یا پرداخت و یا از دادن اخطاریه نکول و یا عدم پرداخت بناشربین آن اسناد و یا از پروتست راجع بآنها خودداری شده باشد و نیز سبب عدم موفقیت در انجام تشریفات قانونی در مدت جنگ آن اسناد بی اعتبار شده تلقی نخواهد شد .

۲ - هر گاه مدت زمانی که در ظرف آن مدت بایستی يك سند بهادار برای قبولی یا پرداخت ارائه میشود یا در ظرف آن مدت بایستی اخطاریه نکول یا عدم پرداخت بناشر آن صادر میگردد و یا در ظرف آن مدت میبایستی آن سند پروتست میشود در مدت ادامه جنگ منقضی شده باشد و طرفی که میبایستی آن سند را ارائه یا پروتست مینمود یا اخطار نکول یا عدم پرداخت صادر میکرد در مدت ادامه جنگ بانجام این کار توفیق نیافته باشد فرجه‌ای که کمتر از سه ماه از تاریخ بموقع اجراء در آمدن عهدنامه صلح که امروز بامضاء رسیده نباشد داده خواهد شد که در ظرف این

- مدت عمل ارائه دادن اخطاریه تکول یا عدم پرداخت و یا پروتست صورت گیرد .
- ۳ - هرگاه شخصی قبل یا در مدت جنگ در نتیجه واگذار شدن مؤسسه‌ای باو از طرف شخصی که بعداً متخاصم شده تعهداتی را بر طبق يك سند قابل انتقال بر عهده گرفته باشد شخص اخیر الذکر مسؤل خواهد بود که با وجود پیش آمد جنگ جبران خسارت شخص اولی را در مورد آن تعهدات بنماید .
- ۵ - قراردادهای بیمه و بیمه مجدد (غیر از بیمه عمر) که قبل از تاریخ متخاصم شدن طرفهای آن قراردادها منقضی نگردیده است .
- ۱ - قراردادهای بیمه بعلت اینکه طرفهای آن قراردادها متخاصم گردیده‌اند فسخ شده تلقی نخواهد شد مشروط بر اینکه خسارت قبل از تاریخ متخاصم شدن طرف ها تعلق خواهد گرفته باشد و شخص بیمه شده قبل از آن تاریخ کلیه پولهای مدیونسی را از بابت حق بیمه یا حق الزحمه نفوذ بیمه بر طبق قرار داد پرداخت نموده باشد .
- ۲ - قرارداد های بیمه غیر از آنهایی که بموجب بند قبلی بقوت خود باقی است کان لم یکن تلقی خواهد شد و پولهایی که از بابت آنها پرداخت شده باشد قابل اعاده خواهد بود .
- ۳ - عهد نامه ها و سایر قراد داد های بیمه مجدد بغیر از آنچه که در بندهای آتی تصریحاً مقرر شده باشد از تاریخ متخاصم شدن طرف های آن قرار داد ها منقضی شده تلقی خواهد شد و کلیه واگذاری هایی که از بابت آن قرار داد ها صورت گرفته باشد از تاریخ مذکور ملغی خواهد بود مشروط بر اینکه واگذاری های در مورد بیمه نامه های مسافرت دریائی که طبق يك عهد نامه مجدد دریائی تعلق گرفته بر طبق شرایط و مقرراتی که خسارت بیمه واگذار شده تا تاریخ انقضاء طبیعی بیمه نامه ها

بقوت کامل خود باقی تلقی گردد .

۴ - قراردادهای بیمه مجدد اختیاری که در مورد آنها خسارتی که تعلق گرفته و کلیه دیون از بابت اقساط بیمه یا حق الزحمه ترتیب اثر دادن به بیمه مجدد بطریق متداوله پرداخت یا تصفیه شده باشد جز در صورتیکه قرار داد تجدید بیمه خلاف آنرا مقرر نموده باشد تا تاریخی که طرفهای آن قرار داد ها متخاصم گردیده بقوت کامل خود باقی خواهد بود و در آن تاریخ منقضی شده تلقی خواهد گردید مشروط بر اینکه این قبیل بیمه های مجدد اختیاری در مورد بیمه نامه های مسافرت دریائی تا تاریخ انقضاء طبیعی آنها بر طبق شرایطی که خسارت بیمه واگذار گردیده بقوت کامل خود باقی تلقی گردد .

و نیز مشروط بر اینکه بیمه های مجدد اختیاری در مورد يك قرار داد بیمه که طبق بند يك بالا بقوت خود باقی است تا تاریخ انقضاء بیمه اصلی بقوت کامل خود باقی تلقی گردد .

۵ - قراردادهای بیمه مجدد اختیاری بغیر از آنهایی که در بند قبلی مورد بحث واقع شده و همچنین کلیه قراردادهای تجدید بیمه ضرر اضافی که بر اساس اضافه نرخ بیمه منعقد شده باشد و همچنین قراردادهای تجدید بیمه تگرگ ( اعم از - اختیاری یا غیر اختیاری ) کلن لم یکن تلقی خواهد شد و هر گونه پولهایی که طبق آن قرار داد ها پرداخت شده باشد قابل استرداد خواهد بود .

۶ - جز در مواردی که عهد نامه یا قرار داد بیمه مجدد به نحو دیگر مقرر بدارد حقوق بیمه بطرز متناسب و بر اساس نرخ موقت اصلاح خواهد شد .

۷ - قراردادهای بیمه یا بیمه مجدد ( بانضمام واگذاریهای طبق عهدنامه های - بیمه مجدد ) شامل خسارات یا دعوی خساراتی نخواهد شد که از عمل متحاربانه یکی

از دولتین ناشی شده باشد که طرفی از طرفهای آن قراردادها تبعه او باشد و بدانکه ناشی از عمل متحاربانه متفقین یا شرکای آن دولت باشد.

۸ - در مواردی که يك بیمه در خلال جنگ از بیمه کنندۀ اصلی به بیمه کننده دیگر منتقل شده باشد یا کلاً تجدید بیمه شده باشد این انتقال یا بیمه مجدد اعم از اینکه اختیاری بوده یا از طریق اقدام اداری یا قانونگذاری صورت گرفته باشد برسمیت شناخته خواهد شد و مسؤلیت بیمه کنندۀ اصلی از تاریخ انتقال یا تجدید بیمه خاتمه یافته تلقی خواهد شد.

۹ - در مواردیکه بیش از يك عهد نامه یا قرارداد تجدید بیمه بین دو طرف وجود داشته باشد بایستی بین آنها تصفیه حساب بعمل آید و برای اینکه تمه حساب قطعی مشخص گردد بایستی کلیه تمه حساب ها ( که باید وجه ذخیره ای نیز جهت خسارت معوقه جزو آن منظور گردد ) و همچنین کلیه پولهایی که طبق قراردادهای مزبور یکطرف قرارداد بطرف دیگر دادنی باشد و یا آنکه بموجب مقررات فوق الذکر قابل استرداد باشد بحساب آورده شود.

۱۰ - برای هر تأخیری که در تصفیه حساب حقوق بیمه یا مطالبات و یا تمه حسابها پیش آمده باشد یا پیش بیاید که آن تأخیر ناشی از متخاصم شدن طرفین قرارداد باشد هیچ سود بهره‌ای بوسیله هیچیک از طرفین قابل پرداخت نخواهد بود.

۱۱ - هیچیک از مندرجات یر تکمل حاضر بهیچوجه بحقوق اعطا شده طبق ماده ۱۴ عهد نامه صلح که امروز بامضاء رسیده لطمه‌ای نخواهد زد و آنرا تحت تأثیر قرار نخواهد داد.

### ۵ - قرارداد های بیمه های عمر:

در موردیکه بیمه‌ای در اثناء جنگ از طرف يك شرکت بیمه اصلی بشرکت بیمه دیگری منتقل شده یا کاملاً از نو بیمه منعقد شده باشد انتقال تجدید بیمه اگر

بدستور مقامات اداری یا قضائی ژاپن صورت گرفته باشد برسمیت شناخته خواهد شد و مسئولیت شرکت بیمه اصلی از تاریخ آنجا که انتقال بعمل آمده است منسوخ تلقی خواهد گردید.

### و - ماده مخصوص :

از لحاظ پرتکل حاضر اشخاص عادی یا حقوقی بعنوان متخاصم تلقی خواهند شد از تاریخ آنجا که بازرگانی بین آنها بموجب قوانین احکام یا نظاماتی که این قبیل اشخاص یا قرارداد های مربوطه مشمول آن گردیده غیر قانونی شده باشد.

### ماده نهائی :

پرتکل حاضر برای امضاء ژاپن و هر کشور امضاء کننده عهدنامه صلح با ژاپن که در این روز با امضاء رسیده مفتوح بوده و در مورد مسائلی که در آن بحث شده بر مناسبات بین ژاپن و هر کشور دیگر امضاء کننده پرتکل حاضر از تاریخ آنجا که ژاپن و آنکشور بوسیله عهد نامه مزبور ملزم گردیده اند نافذ خواهد بود.

این پرتکل در بایگانی ممالک متحده آمریکا بامانت گذارده خواهد شد و دولت مزبور بهر يك از دول امضاء کننده يك نسخه مصدق این پرتکل را تسلیم خواهد نمود. با تأیید مراتب فوق امضاء کنندگان مختار زیر این پرتکل را امضاء نمودند در تاریخ ..... در شهر سانفرانسیسکو بزبان های انگلیسی و فرانسه و روسی (اگر دولت اتحاد جماهیر شوروی امضاء کند) و اسپانیائی که تمام آنها متساویاً معتبر خواهند بود و همچنین بزبان ژاپنی تهیه شده.

عهد نامه فوق که مشتمل بر يك مقدمه و ۲۷ ماده و دو اعلامیه و يك پرتکل است در جلسه پنجشنبه ۳۰/۹/۳۴ بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان



## قانون اجازة الحاق دولت ايران بقرارداد بين المللی

### جلو گیری از کشتار جمعی (ژنوسید)

مصوب ۳۰ آذر ماه ۱۳۳۴

**ماده ۱ واحده -** مجلس شورای ملی اجازة الحاق دولت ايران را بقرار داد بين المللی جلو گیری از کشتار جمعی (ژنوسید) که مشتمل بر يك مقدمه و نوزده ماده میباشد و در تاریخ هفدهم آذر ماه یکهزار سیصد و بیست و هشت مطابق ۹ دسامبر ۱۹۴۸ با امضاء رسیده است تصویب مینماید .

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و متن قرارداد ضمیمه است در جلسه پنجشنبه سی ام آذر ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه روز چهارشنبه ۱۷ آبانماه ۱۳۲۹  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

### متن قرارداد راجع به جلوگیری از کشتار جمعی و مجازات آن

مجمع عمومی متن قرارداد ضمیمه مربوط بجلو گیری از کشتار جمعی (ژنوسید) را تصویب و بموجب ماده ۱۱ همان قرارداد آنرا برای امضاء و تصویب و الحاق در دسترس دول میگذارد . قرارداد برای جلوگیری از کشتار جمعی (ژنوسید)

طرفهای متعاقد با در نظر گرفتن اینسکه مجمع سازمان ملل متحد بوسیله قطعنامه شماره ( ۱ ) ۸۶ مورخ ۱۱ دسامبر ۱۹۴۶ خود اعلام داشته که کشتار جمعی (ژنوسید) جنایتی است که نسبت بحقوق بین المللی ارتکاب میشود و برخلاف روح و مقصد سازمان ملل بوده و دنیای متمدن چنین عملی را محکوم میکند و با اذعان

باینکه در تمام دوره های تاریخ این عمل خسارات بسیاری به عالم انسانیت وارد ساخته است و با اطمینان باینکه برای رهائی عالم انسانیت از چنین بلیه و حشتناك همکاری بین المللی ضرورت دارد در مراتب ذیل موافقت حاصل نمودند :

**ماده اول -** طرفهای متعاقد تصدیق و تأیید میکنند که (ژنوسید) اعم از اینکه در موقع صلح صورت گیرد یا جنگ بموجب حقوق بین المللی جنایت محسوب میشود و تعهد میکنند از آن جلوگیری کرده و مورد مجازات قرار دهند .

**ماده دوم -** در قرارداد فعلی مفهوم کلمه (ژنوسید) یکی از اعمال مشروحه ذیل است که به نیت نا بودی تمام یا قسمتی از گروه ملی و قومی و نژادی و یا مذهبی ارتکاب گردد . از اینقرار :

- ۱ - قتل اعضاء آن گروه .
  - ۲ - صدمه شدید نسبت به سلامت جسمی و یا روحی افراد آن گروه .
  - ۳ - قرار دادن عمدی گروه در معرض وضعیات زندگانی نامناسبی که منتهی بزوال قوای جسمی کلی یا جزئی آن بشود .
  - ۴ - اقداماتی که بمنظور جلوگیری از نوالد و تناسل آن گروه صورت گیرد .
  - ۵ - انتقال اجباری اطفال آن گروه بگروه دیگر .
- ماده سوم -** اعمال ذیل مجازات خواهد شد :
- ۱ - (ژنوسید) کشتار جمعی .
  - ۲ - تبانی بمنظور ارتکاب ژنوسید .
  - ۳ - تحریک مستقیم و علنی برای ارتکاب ژنوسید .
  - ۴ - شروع به ارتکاب به ژنوسید .
  - ۵ - شرکت در جرم ژنوسید .

**ماده چهارم** - اشخاصیکه مرتکب ژنوسید و یا اعمال مشروحه در ماده سوم شوند اعم از اینکه اعضاء حکومت یا مستخدمین دولت و یا اشخاص عادی باشند مجازات خواهند شد.

**ماده پنجم** - طرفهای متعاهد ملتزم میشوند که برطبق قوانین اساسی مربوط خود تدابیر قانونی لازم برای تأمین اجرای مقررات این قرارداد اتخاذ نمایند و مخصوصاً کیفرهای مؤثر درباره مرتکبین ژنوسید یا یکی دیگر از اعمال مشروحه در ماده سوم را در نظر بگیرند.

**ماده ششم** - اشخاص متهم بارتکاب ژنوسید یا یکی از اعمال دیگر مشروحه در ماده سه بآداب گاههای صالح کشوری که جرم در آنجا ارتکاب شده و یا بآداب گاه کیفری بین المللی که طرفهای متعاهد صلاحیت آنرا شناخته باشد جلب خواهند شد.

**ماده هفتم** - عمل ژنوسید و اعمال دیگر مذکوره در ماده ۳ از لحاظ استرداد مجرمین جرم سیاسی محسوب نمیشود. در این قبیل موارد طرفهای متعاهد تعهد میکنند طبق قوانین کشور خود و قراردادهای موجوده استرداد موافقت نمایند.

**ماده هشتم** - هر يك از متعاهدین میتوانند از مراجع صلاحیتدار سازمان ملل بخواهد که برطبق منشور ملل متحد برای جلوگیری و مجازات ژنوسید یا اعمال دیگر مذکور در ماده ۳ اقدامات مقتضی بعمل آورد.

**ماده نهم** - اختلافات حاصله میان متعاهدین در خصوص تفسیر و تطبیق یا اجرای این قرارداد منجمله اختلافات راجع بمسئولیت يك دولت در مورد عمل ژنوسید یا اعمال دیگر مذکور در ماده ۳ بمقتضای یکی از طرفین اختلاف بدیوان بین المللی داد گستری رجوع میشود.

**ماده دهم** - این قرارداد که متنهای چینی و انگلیسی و فرانسه و روسی و

اسپانیولی آن متساویاً معتبر شناخته میشود تاریخ ۹ دسامبر ۱۹۴۸ را خواهد داشت.  
**ماده یازدهم** - این قرارداد تا ۳۱ دسامبر ۱۹۴۹ برای امضای اعضای سازمان ملل متحد و هر دولت غیر عضویکه مجمع عمومی در این خصوص از آن دعوت کرده باشد آماده خواهد بود. این قرارداد بتصویب رسیده و نسخ مصوب آن بدبیر کل سازمان ملل متحد تسلیم خواهد گردید.

از تاریخ اول ژانویه ۱۹۵۰ هر عضو سازمان ملل یا هر دولت غیر عضویکه بشرح بالا از آن دعوت شده باشد میتواند باین قرارداد ملحق شود.

استاد الحاق نیز بدبیرخانه کل سازمان ملل متحد تسلیم خواهد گردید.

**ماده دوازدهم** - هر دولت متعاهدی در هر موقع میتواند با اعلام بدبیر کل سازمان ملل متحد مقررات این قرارداد را بکشورها یا يك كشوري كه امورخارجی مربوط بآن را عهده دار است شامل نماید.

**ماده سیزدهم** - همینکه بیست سند تصویب یا اسناد الحاق بدبیر کل سازمان برسد صورت مجلسی در این باب از طرف او تنظیم شده و رونوشت آن صورت مجلس را برای تمام اعضاء ملل متحد و دول غیر عضو مذکور در ماده ۱۱ خواهد فرستاد.

این قرارداد پس از نود روز از تاریخ تسلیم بیستمین سند مصوب یا اسناد الحاق بموقع اجراء گذاشته خواهد شد.

هر تصویب یا الحاقیکه بعد از آن تاریخ صورت گیرد نود روز پس از تسلیم سند تصویب یا الحاق معتبر خواهد بود.

**ماده چهاردهم** - مدت قرارداد از تاریخ اجرای آن دهسال خواهد بود پس از پایان مدت مزبور نیز مادام که طرفهای متعاهد لااقل ششماه قبل از انقضاء آنرا فسخ ننموده اند پنجسال به پنجسال خود بخود تمدید خواهد شد.

فسخ قرارداد مزبور کتباً اعلام و بعنوان دبیر کل سازمان ملل متحد ارسال خواهد گردید.

**مادهٔ پانزدهم** - هر گاه برابر فسخ این قرارداد عده متعاهدین بکمتر از شانزده برسد قرارداد مزبور از تاریخ آخرین اعلام فسخ و از درجه اعتبار ساقط میگردد.

**مادهٔ شانزدهم** - هر يك از متعاهدین در هر موقع حق دارد بوسیله اعلام کتبی بدبیر کل سازمان ملل متحد تجدید نظر در این قرارداد را تقاضا نماید.

مجمع عمومی درباره این تقاضا بنحو مقتضی تدابیر لازم اتخاذ خواهد کرد.

**مادهٔ هفدهم** - دبیر کل سازمان ملل متحد مراتب ذیل را بکشورهای عضو

سازمان ودولتهای غیر عضو مذکور در ماده ۱۱ اعلام خواهد کرد:

**الف** - امضاءها و تصویبها و الحاقهائیکه بمنظور اجرای ماده ۱۱ بدبیر کل

واصل گردد.

**ب** - اعلام هائیکه در اجرای ماده ۱۲ میرسد.

**پ** - تاریخیکه این قرارداد بموجب ماده ۱۳ بموقع اجرا گذارده میشود.

**ت** - اعلام فسخ قرارداد بموجب ماده ۱۴.

**ث** - الغاء قرارداد بموجب ماده ۱۵.

**ج** - اعلامهائیکه بموجب ماده ۱۶ دریافت گردد.

**مادهٔ هیجدهم** - نسخه اصلی این قرارداد در بایگانی سازمان ملل متحد

ضبط خواهد گردید. يك نسخه مصدق برای هر يك از اعضای سازمان ملل متحد

ودول غیر عضو مذکور در ماده ۱۱ فرستاده خواهد شد.

**مادهٔ نوزدهم** - این قرارداد از طرف دبیر کل سازمان ملل متحد در تاریخ

اجراء ثبت خواهد رسید.

قرارداد فوق که مشتمل بر يك مقدمه و نوزده ماده است در جلسه پنج شنبه سی ام آذرماه یکهزار و سیصد و سی چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

## قانون اجازه مبادله قرارداد بازرگانی ایران و آلمان

مصوب ۳۰ آذرماه ۱۳۳۴

**ماده واحده** - مجلس شورای ملی قرارداد بازرگانی ایران و آلمان را که مشتمل برده ماده و دوفهرست و صورت کالا و هشت نامه و دو نمونه گواهی نامه مبدأ میباشد و دو تاریخ چهارم آذرماه ۱۳۲۹ بین دولتین ایران و آلمان باعضاء رسیده است تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنرا بدولت میدهد .

اینقانون که مشتمل بر ماده واحده و متن قرارداد ضمیمه است در جلسه پنجشنبه سی ام آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه روز چهارشنبه ۸ آبانماه ۱۳۳۰  
 بتصویب مجلس سنا رسیده است

موافقتنامه بین دولت ایران و دولت جمهوری فدرال آلمان

### راجع بمبادله کالا

دولت ایران و دولت جمهوری فدرال آلمان نظر باینکه مایل هستند روابط بازرگانی بین دو کشور را تا سرحد امکان تسهیل کرده توسعه دهند در مرزارد ذیل توافق حاصل کرده اند :

**ماده ۱ -** مبادله کالا بین ایران و جمهوری فدرال آلمان بر طبق مقررات مربوط به واردات و صادرات مجری در هر يك از دو کشور بر اساس صورتهای الف و ب ضمیمه این موافقتنامه صورت خواهد گرفت .

**ماده ۲ -** دولت ایران برای کالاهای مذکور در صورت ب و در حدود مبالغ تعیین شده اجازه ورود خواهد داد همچنین دولت جمهوری فدرال آلمان برای کالاهای مذکور در صورت الف و در حدود مبالغ تعیین شده اجازه ورود خواهد داد. محدودیت ورود این کالاها اصولاً ممکن نیست مگر آنکه کمیسیون مختلط که در ماده ۷ این موافقتنامه پیش بینی شده است آنرا پیشنهاد کند و مقامات صالح دو کشور آنرا تصویب نمایند .

هر گاه مبالغ پیش بینی شده در قسمت اول صورتهای الف و ب تماماً مورد استفاده قرار گرفت بخودی خود ۰.۲۵٪ بر آنها افزوده خواهد شد مشروط بر آنکه این افزایش حداکثر مانده حساب مجاز پیش بینی شده در قرارداد پرداخت را بیش از ۰.۵۰٪ بالا نبرد. بعلاوه کمیسیون مختلط میتواند موافقت کند که سهمیه های افزایش یافته مجدداً ترقی داده شود همچنین میتواند تصمیم بگیرد مبالغ استفاده نشده را جزء یا کلاً از فصلی بفرستد دیگر انتقال دهد و این اقدام را در مورد مبالغ مذکور در قسمت دوم صورتهای الف و ب نیز میتواند بعمل آورده علاوه بر این کمیسیون مختلط میتواند واردات اضافی را اجازه دهد اگر چه مبالغ مربوط قبلاً افزایش یافته یا انتقال داده شده باشد .

طرفین مراقبت خواهند کرد در موارد تخصیص ارز لازم بابت اجرای سفارش هایی که در حدود این قرارداد انجام میشود تصمیمات محدود کننده گرفته نشود.

**ماده ۳ -** طرفین مراقبت خواهند کرد که نسبت به واردات و صادرات کالاهای

پیش بینی شده در صورتهای الف و ب در حدود مبالغ تعیین شده محدودیتی وقوع نیابد.

**ماده ۴-** در مورد صدور پروانه های ورود و صدور کالا مقامات صلاحیتدار طرفین مقرراتی سخت تر از آنچه نسبت بهر کشور دیگر اعمال میشود اجرا نخواهند کرد.

**ماده ۵-** کالاهائی بموجب این قرارداد کالای آلمانی شناخته میشود که در خاک آلمان تولید شده یا در آنجا نسبت بآن عملیات نهائی صنعتی صورت گرفته باشد که از نظر اقتصادی مورد قبول بوده و تغییر اساسی در ماهیت کالا بوجود آورده باشد. کالاهائی بموجب این قرارداد کالای ایرانی شناخته میشود که در خاک ایران تولید شده یا در آنجا نسبت بآن عملیات نهائی صنعتی صورت گرفته باشد که از نظر اقتصادی مورد قبول بوده و تغییر اساسی در ماهیت کالا بوجود آورده باشد.

برای اثبات مبدأ کالا طرفین ارائه گواهینامه مبدأ کالا را مطالبه خواهند کرد این گواهینامه باید توسط مقامات صلاحیتدار طرفین تنظیم و بوسیله مقامات رسمی طبق مقررات تصدیق شده باشد.

گواهینامه های مبدأ طبق نمونه های ضمیمه این موافقتنامه تنظیم خواهد شد.

**ماده ۶-** پرداختهای مربوط بمعاملاتی که در مدت اعتبار این قرارداد صورت میگردد بر طبق مفاد موافقتنامه پرداختی که اکنون مجری است صورت خواهد گرفت.

صورت حسابها ممکن است بر ریال یا دو پیچه مارك یا هر پول دیگری تنظیم شود.

**ماده ۷-** برای بررسی توسعه روابط اقتصادی دو کشور و بمنظور تهیه پیشنهاد هائی که باعث تسهیل آن باشد یا حل مشکلاتی که احیاناً در ضمن اجرای این



موافقتنامه بروز کند کمیسیون مختلطی مرکب از نمایندگان ایران و آلمان بتقاضای یکی از دو دولت در مدت مناسبی تشکیل خواهد شد .

**ماده ۸ -** قرارداد های معامله که بر طبق مفاد این موافقتنامه منعقد گردد ولی در انقضای این موافقتنامه هنوز کاملاً بانجام نرسیده باشد بایستی بر طبق مقررات همین موافقتنامه بموقع اجرا گذاشته شود مگر آنکه در متن قرارداد معامله ترتیب اجرای دیگری پیش بینی شده باشد .

**ماده ۹ -** طرفین موافقت دارند بمحض اینکه ممکن شود قراردادی را که بین ایران و آلمان راجع بحمايت پروانه های اختراع و علائم کارخانجات یا علائم تجارتي و اسامی تجارتي و طرحها و حقوق مالکیت صنایع ظریفه و حقوق ادبی در ۲۴ فوریه ۱۹۳۰ منعقد شده است دوباره بموقع اجرا بگذارند .

**ماده ۱۰ -** این موافقتنامه و ضامم آن از روزیکه بوسیله طرفین امضاء شود بموقع اجراء گذارده خواهد شد و تا ۳۰ نوامبر ۱۹۵۱ بقوت خود باقی خواهد بود و بخودی خود برای دوره های یکساله تمدید خواهد گردید مگر آنکه یکی از طرفین سه ماه قبل از انقضای هر دوره آنرا فسخ کند .

این قرارداد در تاریخ در تحریر شده و در چهار نسخه که دو نسخه آن بفرانسه و دو نسخه دیگر بآلمانی است تنظیم گردیده و دو متن فرانسه و آلمانی متساویاً معتبر خواهد بود .

از طرف دولت ایران از طرف جمهوری فدرال آلمان

پاراف دکتر شهید نورائی پاراف دکتر رابنهارت

## ضمیمه ۱ موافقتنامه بازرگانی بین ایران و آلمان

## صورت (الف)

## صادرات کالای ایران به آلمان

مبلغ بهزار دلار

کالا

قسمت اول :

- |      |                                                     |
|------|-----------------------------------------------------|
|      | ۱ - دانه روغنی - روغنهای نباتی                      |
|      | علوفه و غلات (گندم جو و غیره) برنج - پوست کنده      |
|      | با یا پوست - سبوس - روده گوسفندی - محصولات فلاحتی   |
| ۶۵۰۰ | مختلف                                               |
| ۶۴۰۰ | ۲ - خشکه بار - خرما و فندق                          |
|      | ۳ - سنگ مس و سرب و روی و همچنین ذوب شده آنها -      |
|      | روده و چربی برای مصرف صنعتی - فضولات استخوان        |
| ۲۱۰۰ | و چرم - تریاک خام - موم عسل - صمغ ها                |
|      | ۴ - پوست گوسفند - میش - بز و حیوانات کوچک دیگر -    |
| ۳۵۰۰ | خام و نیمه ساخته - (میشن و تیماج) پوست بره ایرانی   |
| ۴۷۰۰ | ۵ - موی خوک - پنبه - پشم و موی حیوانات - ابریشم خام |
| ۱۲۵۰ | ۶ - محصولات صنعتی مختلف                             |

۲۴۴۵۰

## قسمت دوم :

- |     |                                               |
|-----|-----------------------------------------------|
| ۲۵  | سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی                     |
| ۵۰۰ | داروهای خام - قلیائیات منجمله مغز هسته زردآلو |
| ۷۵  | مواد شیمیائی دیگر                             |

| مبلغ بهزار دلار | کالا               |
|-----------------|--------------------|
| ۲۰۰             | چوب و تیر آره شده  |
| ۵۰              | صدف                |
| ۱۰۰۰            | فرش                |
| ۲۶۳۰۰           | جمع قسمت اول و دوم |

ضمیمه ۲ موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

صورت (ب)

واردات ایران از آلمان

| مبلغ بهزار دلار | کالا | قسمت اول : |
|-----------------|------|------------|
|-----------------|------|------------|

- ۱ - رازک - جو (مالت) محصولات مختلف غذائی منجمله مخمر -  
اسانس و اسانسهای معطر - حیوانات تخمی - محصولات فلاحتی  
مختلف منجمله تخم چغندر قند
- ۲ - موتور با احتراق داخلی قسمت اعظم موتور دیزل - ماشین برای  
ساختمان (اقسام جرثقیل و ترانسپیر تردوباند) - ماشین برای  
صنایع معدنی مانند ماشین سوراخ کننده معادن و ماشین تهیه  
سنگ معدن و ذغال - تلمبه - دستگاه فشردن هوا - ابزار فشردن  
هوا - ماشینهای یخچال - کارخانههای سیمان - ماشینهای فلاحتی  
و تراکتور - ماشینهای صنایع نساجی منجمله ماشین خیاطی -  
ماشینهای صنایع کفاشی و چرم سازی - ماشین های صنایع  
غذائی و تهیه اسپیسالیته - ماشینهای کاغذ سازی و چاپ -

۱۵۰

## کالا

## مبلغ بهزاردلار

ماشینهای دفتری منجمله ماشین حساب و ماشین پلی کپی -  
 لوازم لوله کشی و شیر آب از هر قبیل - اسباب برای مؤسسات  
 آتش نشانی - ماشینهای کسه در بالا ذکر نشده منجمله لوازم  
 یدکی و لوازم فرعی - اتومبیل مانند اتومبیل سواری و باری  
 و اتوبوس و اطاقهای آنها - قطعات و لوازم یدکی اتومبیل -  
 لوازم برقی اتومبیل و لوازم موتورهای دیزل - دوچرخه مانند  
 دوچرخه پائی - موتورسیکلت و سایدکار و دوچرخه موتوردار  
 و قطعات و لوازم آنها

۶۰۰۰

۳ - ساختمانهای فلزی از هر قبیل مانند پل - اسکلت فلزی -  
 ساختمانهای هیدرولیک فولادی - (سدو اکلوز) دکل -  
 صفحات دوار و دستگاه نقاله - دیگ بخار - انبار و مخزن -  
 لوله های انتقال - دستگاههای حرارت مرکزی - سوزنها و  
 چند راههای راه آهن - دستگاههای حرارت و تهویه و تنظیم  
 حرارت و قطعات منفصل و یدکی همه آنها - اطاقهای راه آهن  
 مانند اطاق مسافر - اطاق خواب - اطاق غذا خوری - اتوموتریس  
 اطاق باری و اطاقهای مخصوص - لوکوموتیو و قطعات یدکی -  
 لوکوموتیو دیزل - اطاق برای راه آهن باریک و راه آهنهای  
 صنعتی و قطعات آنها - قایق های ماهیگیری و راهنما و غیره

۳۶۰۰

۴ - ماشینهای تولید و توزیع برق - ترانسفورماتور - ماشینهای تنظیم  
 کننده جریان - موتور برق - تأسیسات کویلاژ - کنتور های

## کالا

## مبلغ بهزار دلار

برق - لوازم تأسیسات و کابل و سیم - لوازم تلگراف و تلفن -  
 بیسیم - الکتروآکوستیک - دستگاههای فرستنده دستگاههای  
 گیرنده و لوازم - اشیاء برقی طبی و خانگی - محصولات دیگر  
 صنایع برق که ذکر نشده - اشیاء آهنی و فولادی بشکل سیم  
 و ورق مانند انواع سیم و اشیاء سیمی - سیم فولادی - ورقهای  
 فولادی - لولههای دقیق - اشیاء فولادی قالبی مانند دهانه لولهها -  
 بلوک کابل - ورق و کریک - فنر و زنجیر از هر قبیل - بیل  
 و کلنگ

۴۰۰۰

۵ - محصولات شیمیائی غیر آلی منجمله ذغال مخصوص - مواد  
 رنگی آلی - متفرعات صنایع نساجی برای رنگرزی و  
 چرم سازی - رنگهای معدنی و چاپخانه و لاک و رنگهای لاک  
 و رنگ برای کشتی - مواد رنگی فریت (خمیر شیشه گری) -  
 مواد مذاب برای شیشه گری و مینا سازی و چینی سازی -  
 مواد شیمیائی برای داروسازی و اسپیسالیته - محصولات شیمیائی  
 برای تجزیه و تهیه رآکتیف - مواد شیمیائی آلی مانند مواد  
 حلال و پلاستیفیان - مواد اولیه برای تهیه لاک - عطریات  
 تزکیبی - مواد دباغی و گرمی - محصولات فیتوسانی تر و حشره کش  
 و حافظ چوب - محصولات شیمیائی عکاسی مانند کاغذ - پلاک -  
 فیلم و مواد شیمیائی - لوازم دفتری شیمیائی و مواد - مواد  
 شیمیائی دیگر از جمله کود شیمیائی ازتی - محصولات کائوچوئی

مبلغ بهزار دلار

کالا

از هر قبیل مانند محصولات کائوچویی نرم و سخت برای حوائج  
فنی و جراحی - کفش و پارچه لاستیکی - طایر از هر قبیل  
برای اتومبیل - محصولات پنبه کوهی - سیمان معمولی و رنگی -

۲۵۰۰ محصولات روغنی معدنی باستثنای مواد سوختنی

۷۵۰ ۶ - محصولات صنعتی مختلف

۱۷۰۰۰

### قسمت دوم:

۱ - محصولات مکانیکی دقیق و آلات بصری (علمی و انسانی) -  
دستگاههای عکاسی و سینما و لوازم یدکی و فرعی - ابزار نقاشی  
و حساب - کنتور گاز و آب - لوازم و دستگاههای جراحی برای  
دندانسازی و دامپزشکی - ساعت

۵۰۰

۲ - محصولاتی که از آهن و ورق آهن و فلزات دیگر ساخته شده  
مانند اشیاء آهنی و فولادی - اشیاء فلزی غیر آهنی و فلزات

۱۵۰۰

قیمتی - لوازم موسیقی - لوازم ورزش

۳ - نخ ابریشم مصنوعی - منسوجات ابریشم مصنوعی - پشمی -  
پنبه‌ای - کتان - تخم ابریشم مصنوعی و پشمی و پنبه‌ای برای  
خرده فروشی - مخمل و بادله - روبان - تور و اشیاء علاقه بندی -  
پارچه ابریشم مصنوعی و حریر - پارچه پشمی و پارچه برای  
کفافی پارچه نخی و پشم مصنوعی - سفید - رنگی - باسمه -  
و بانج رنگ شده - پارچه برای صحافی - برای نقشه برداری

| مبلغ بهزارد دلار | کالا                                                                |
|------------------|---------------------------------------------------------------------|
|                  | وپارچه های دیگر برای حوائج فنی - کلاه و کلاه نیمه ساخته -           |
| ۳۰۰۰             | پشم سلولز (مصنوعی)                                                  |
|                  | ۴ - صفحات الیاف چوبی (صفحات عایق و سخت) - اشیاء چوبی                |
|                  | کار شده مانند قرقره چوبی از انواع چوبها - برس و قلم مو -            |
|                  | اشیاء چوب پنبه - ارگک - پیانو - دکمه - کاغذ و مقوا -                |
| ۲۵۰              | محصولات باسمه                                                       |
|                  | ۵ - شیشه آلات - بلور آلات - چینی برای اثاثیه خانه - لوازم صحی       |
| ۲۳۰              | ساختمانی و چینی آلات دیگر - انواع سنباده                            |
|                  | ۶ - مواد پلاستیکی مصنوعی و محصولات آن - چرم مصنوعی -                |
| ۲۸۰              | مشمع - لینولئوم                                                     |
| ۴۰               | ۷ - چرم - دستکش چرمی                                                |
|                  | ۸ - محصولات متورق از جمله ورق فولاد - قطعات آهن ریخته گری -         |
| ۲۰۰۰             | لوازم چرخها - لوله ها.                                              |
| ۱۰۰۰             | ۹ - محصولات ریخته گری                                               |
|                  | ۱۰ - محصولات نیمه ساخته فلزات غیر آهنی و آلیاژ آنها مانند ورق فلزات |
|                  | و نوارهای فلزی و گرد فلزات و لوازم و دستگاههای حرارت و              |
|                  | لوازم مقاومت برقی و صفحات فلزی - ملقمه - فلزات گرانبها ۵۰۰          |
| ۹۳۰۰             |                                                                     |
| ۱۷۰۰۰            | قسمت اول                                                            |
| ۹۳۰۰             | قسمت دوم                                                            |
| ۲۶۳۰۰            | جمع                                                                 |

ضمیمه ۳ موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

نمونه گواهینامه مبدا برای صدور کالا از ایران به آلمان

آلمان

گواهینامه مبدا

فرستنده:

نام

نشانی

خیابان

شرح کالا

بسته بندی

تعداد بسته ها

علائم و شماره ها

غیرخالص

خالص

وزن

سیف

ارزش

وسیله باربری

اداره کل گمرک ایران گواهی میدهد که کالاهای مذکور در فوق ایرانی میباشد.

بتاریخ .....



## ضمیمه ۴ موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

نمونه گواهینامه مبدا برای صدور کالا از آلمان به ایران

ایران

گواهینامه مبدا

فرستنده :

نام

نشانی

خیابان

شرح کالا

بسته بندی

تعداد بسته ها

علائم و شماره ها

وزن

خالص

غیرخالص

ارزش

سیف

وسیله باربری

اطاق بازرگانی ..... گواهی میدهد که کالاهای مذکور  
 در فوق آلمانی میباشد .  
 بتاریخ .....

## نامه ۳ الف ضمیمه موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

موضوع رقم مربوط ب فولاد

آقای رئیس

هیئت نمایندگی آلمان نتوانسته است تمایل ایران را نسبت با افزایش رقم مربوط بمحصولات فولادی و ذوب شده تا چهار میلیون دلار انجام دهد. عطف باظهارات اینجانب ضمن مذاکراتیکه امروز خاتمه یافته است لازم میدانم تأکید کنم که ایران بمحصولات مذکور خیلی بیش از رقم مذکور در فوق احتیاج دارد و آلمان باید فروشنده عمده این کالا بایران شناخته شود. باین جهت ممنون خواهم شد اگر بتوانید از مقامات صلاحیتدار آلمانی افزایش رقم مربوط بآنرا لا اقل تا چهار میلیون دلار تحصیل نمائید.

خواهشمند است آقای رئیس احترامات فائقه مرا بپذیرند.

امضاء دکتر علی امینی

آقای دکتر هرمن راین هارت رئیس هیئت نمایندگی آلمان

## نامه ۳ ب ضمیمه موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

موضوع: رقم مربوط ب فولاد

افتخار دارم وصول نامه امروز شما را که بشرح ذیل است اعلام دارم:

هیئت نمایندگی آلمان نتوانسته است تمایل ایران را نسبت با افزایش رقم مربوط بمحصولات فولادی و ذوب شده تا چهار میلیون دلار انجام دهد. عطف به اظهارات اینجانب ضمن مذاکراتیکه امروز خاتمه یافته است لازم میدانم تأکید کنم که ایران بمحصولات مذکور خیلی بیش از رقم مذکور در فوق احتیاج دارد و آلمان باید فروشنده عمده این کالا بایران شناخته شود. باین جهت ممنون خواهم شد اگر

بتوانید از مقامات صلاحیتدار آلمانی افزایش رقم مربوط به آنرا لا اقل تا چهار میلیون دلار تحصیل نمائید .

اینجانب ضمن مذاکرات عملی را که فعلاً بدولت آلمان اجازه نمیدهد تمایل شما را راجع با افزایش رقم مربوطه ب فولاد انجام دهد تشریح نمودم . مع هذا اقدام خواهیم کرد که این موضوع مجدداً مورد رسیدگی قرار گیرد و تصور میکنم بمحض اینکه تولید مصالح مربوط بمحصولات فولادی و ذوب شده آماده برای صادرات عمومی آلمان اضافه شود و در نتیجه مشکلات فعلی برطرف گردد افزایش رقم مزبور امکان پذیر باشد .

خواهشمند است احترامات فائقه مرا بپذیرید .

امضاء - دکتر راین هارت

جناب آقای دکتر امینی رئیس هیئت نمایندگی ایران

**نامه ۳ الف ضمیمه موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان**

موضوع : محصولات نیمه تمام از فلزات غیر آهنی

آقای رئیس

در صورت ب ( ضمیمه ۲ موافقتنامه مربوط بمبادله کالا که امروز پاراف شده است) رقمی برای محصولات نیمه تمام از فلزات غیر آهنی تا مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰ دلار گنجانده شده است . این مبلغ بطوریکه شفاهاً اظهار داشته ام صریحاً غیر کافی و بدون در نظر گرفتن واردات همین کالا در سال جاری بایران میباشد برای انجام تمایل دولت جمهوری فدرال آلمان بود که دولت ایران لازم دانست این واردات اضافی را بشما اجازه دهد . ممنون خواهیم شد چنانچه بتوانید موافقت مقامات صلاحیتدار آلمان را تسبب باضافه مبلغی تا میزان ۸۰۰۰۰۰۰ دلار جلب نمائید تا اینکه در این زمینه مهم نیز

تنزلی مهم در تحویل کالاهای آلمانی بایران رخ ندهد .  
خواهشمند است احترامات فائقه مرا بپذیرید .

امضاء - دکتر علی امینی

آقای دکتر هرمن راین هارت رئیس هیئت نمایندگان آلمان

نامه ۳ ب ضمیمه موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

موضوع : محصولات نیمه تمام از فلزات غیر آهنی .

جناب آقا

افتخار دارم از وصول نامه امروز شما را که بشرح ذیل است اعلام دارم :

« در صورت ب ( ضمیمه ۲ موافقتنامه مربوط ببادله کالا که امروز پاراف شده است ) رقمی برای محصولات نیمه تمام از فلزات غیر آهنی تا مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰ دلار گنجانده شده است . این مبلغ بطوریکه شفاهاً اظهار داشته‌ام صریحاً غیر کافی و بدون در نظر گرفتن واردات همین کالا در سال جاری بایران میباشد برای انجام تمایل دولت جمهوری فدرال آلمان بود که دولت ایران لازم دانست این واردات اضافی را بشما اجازه دهد .

ممنون خواهم شد چنانچه بتوانید موافقت مقامات صلاحیتدار آلمان را نسبت باضافه مبلغی تا میزان ۸۰۰۰۰۰ دلار جلب نمائید تا اینکه در آن زمینه مهم نیز تنزلی در تحویل کالاهای آلمانی بایران رخ ندهد .»

من از مفاد آن اطلاع حاصل کردم و حتی القوه سعی خواهم کرد که رقم مربوط بمحصولات نیمه تمام از فلزات غیر آهنی از مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰ دلار تعیین شده اضافه تر شود . خواهشمندم احترامات فائقه مرا بپذیرید .

امضاء - دکتر راین هارت

جناب آقای دکتر علی امینی رئیس هیئت نمایندگان ایران

## نامه ۴ الف ضمیمه موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

موضوع: انتقال مبالغ پیش بینی شده برای کالاها

آقای رئیس

بنا بپیشنهاد هیئت نمایندگی آلمان ارقامی در صورت ب قید شده است که بیش از احتیاج ایران بکالاهاى مربوطه میباشد و بنظر هیئت نمایندگی ایران تماماً مورد استفاده قرار نخواهد گرفت از طرف دیگر هیئت نمایندگی ایران اظهار داشته است که برای بعضی از محصولات آلمان امکان ورود بیشتری بایران موجود است و ارقام پیش بینی شده کمتری غیر کافی بنظر میرسد.

هیئت نمایندگی ایران تصور میکند لازم باشد ارقام مذکور در اولین جلسه کمیسیون مخلتط پیش بینی شده در ماهه هفت موافقتنامه مربوط بمبادلات کالا با در نظر گرفتن مشاهداتی که در خلال مدت بعمل میآید مورد تجدید نظر قرار گرفته و بارقام دیگری که در جمله دوم ببعده بند چهار از ماده دو ذکر شده است منتقل گردد. خواهشمند است احترامات فائقه مرا بپذیرید.

امضاء - دکتر امینی

آقای دکتر هرمن راین هارت رئیس هیئت نمایندگی آلمان

## نامه ۴ ب ضمیمه موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

موضوع: انتقال مبالغ پیش بینی شده برای کالاها

جناب آقا

افتخار دارم وصول نامه امروز شما را که بشرح ذیل است اعلام دارم: بنا بپیشنهاد هیئت نمایندگی آلمان ارقامی در صورت ب قید شده است که بیش از احتیاج ایران بکالاهاى مربوطه میباشد و بنظر هیئت نمایندگی ایران تماماً مورد استفاده قرار نخواهد گرفت از طرف دیگر هیئت نمایندگی ایران اظهار داشته است

که برای بعضی از محصولات آلمانی امکان ورود بیشتری بایران موجود است و ارقام پیش بینی شده کنونی غیر کافی بنظر میرسد.

هیئت نمایندگی ایران تصور میکند لازم باشد ارقام مذکور در اولین جلسه کمیسیون مختلط پیش بینی شده در ماده هفت موافقتنامه مربوط بمبادلات کالا با در نظر گرفتن مشاهداتی که در خلال مدت بعمل میآید مورد تجدید نظر قرار گرفته و بارقام دیگری که در جمله دوم بیعد بند چهار از ماده ۲ ذکر شده است منتقل گردد من باشما موافقت دارم که در اولین جلسه کمیسیون مختلط ارقام مذکور در فوق که در خلال مدت عدم استفاده از آن مشاهده است بارقام دیگری انتقال داده شوند خواهشمند است احترامات فائقه مرا بپذیرید.

امضاء - دکتر راین هارت

جناب آقای دکتر امینی رئیس هیئت نمایندگی ایران

نامه ۵ الف ضمیمه موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

موضوع: شمول نواحی غربی برلن بزرگ

جناب آقا

بمناسبت امضای موافقتنامه مربوط بمبادلات کالا و موافقتنامه پرداخت که امروز با امضاء رسیده است دولت جمهوری فدرال آلمان و دولت ایران موافقت حاصل کردند نظر بوضع حقوقی مخصوص سه ناحیه غربی برلن بزرگ کلیه مفاد موافقتنامه مربوطه بمبادلات کالا و موافقتنامه پرداخت بتاریخ امروز نسبت بنواحی اشغالی آمریکا و انگلیس و فرانسه نیز مجری گردد.

خواهشمند است احترامات فائقه مرا بپذیرید.

دکتر - راین هارت

جناب آقای دکتر امینی رئیس هیئت نمایندگی ایران

## نامه ۵ ب موافقتنامه بازرگانی ایران و آلمان

موضوع : شمول نواحی غربی برلن بزرگ

آقای رئیس

بمناسبت امضای موافقتنامه مربوط بمبادلات کالا و موافقتنامه پرداخت که امروز بامضاء رسیده است دولت جمهوری فدرال آلمان و دولت ایران موافقت حاصل کردند نظربوضع حقوقی مخصوص سه ناحیه غربی برلن بزرگ کلیه مفاد موافقتنامه مربوط بمبادلات کالا و موافقتنامه پرداخت بتاریخ امروز بنواحی اشغالی آمریکا و انگلیس و فرانسه نیز مجری گردد .

خواهشمند است احترامات فائقه مرا بپذیرید .

امضاء - دکتر علی امینی

آقای دکتر هرمن رابن هارت رئیس هیئت نمایندگان آلمان

موافقت نامه فوق که مشتمل بر ده ماده و دو فهرست و صورت کالا و هشت نامه و دو نمونه گواهی نامه مبدأ است در جلسه پنجشنبه سی ام آذر ماه ۱۳۳۴ بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

## قانون عهد نامه مودت بین ایران و ایتالیا

مصوب ۳۰ آذرماه ۱۳۳۴

ماده ۱ و ۱ حده - مجلس شورای ملی عهد نامه مودت بین ایران و ایتالیا را که

مشتمل بر يك مقدمه و شش ماده میباشد و در تاریخ دوم مهرماه ۱۳۲۹ مطابق با ۲۴ سپتامبر ۱۹۵۰ میلادی در تهران بامضاء رسیده تصویب مینماید .

این قانون که مشتمل بر يك ماده و متن عهد نامه ضمیمه است در جلسه پنجشنبه

سی ام آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه ۲۲ دیماه ۱۳۲۹  
 بتصویب مجلس سنا رسیده است

## متن عهد نامه مودت بین ایران و ایتالیا

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

و

رئیس جمهور ایتالیا

نظر باینکه متقابلا مایلند علائق مودت قدیمی بین دو کشور بیش از پیش  
 تشدید گردد تصمیم بانعقاد عهد نامه مودت گرفته و برای این مقصود نمایندگان  
 تامالاختیار خود را بطریق زیر تعیین نمودند :

از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران .

جناب آقای محسن رئیس وزیر امور خارجه .

از طرف رئیس جمهور ایتالیا .

جناب آقای مارکی البر توریسی لونگی سفیر کبیر فوق العاده و تامالاختیار .

مشارالیها پس از مبادله اختیار نامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود

نسبت بمواد ذیل موافقت حاصل نمودند :

**ماده یکم -** بین دولتین معظمین ایران و ایتالیا و همچنین اتباع دو کشور صلح

خلل ناپذیر و دوستی صمیمانه دائم برقرار خواهد بود .

**ماده دوم -** طرفین معظمین متعهدین موافقت دارند که بمنظور ادامه روابط

سیاسی و کنسولی خود طبق اصول و معمول حقوق بین الملل عمومی اقدام نمایند .



بنابر این با نمایندگان سیاسی و کنسولی هر يك از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر همان معامله خواهد شد که در اصول و معمول حقوق بین الملل عمومی مقرر گردیده است و در هر حال با در نظر گرفتن اصل معامله متقابلیه این رفتار نمیتواند کمتر از رفتاری باشد که نسبت بنماینده سیاسی و کنسولی هر دولت کامله الوداد دیگر اعمال میگردد .

**ماده سوم** - نظر باینکه طرفین معظمین متعاهدین معتقد هستند که معرفت متقابل باحوال یکدیگر بهترین عامل اساسی و لازم برای حسن تفاهم بین ملل میباشد موافقت دارند نهایت سعی را برای توسعه روابط فرهنگی بین دو کشور مبذول دارند و با اعتقاد باصل فوق طرفین متعهد میشوند کلیه تدابیر را که بمنظور تسهیل مبادلات متقابلیه فرهنگی و علمی و هنری باید اتخاذ گردد بر رسی نمایند .

**ماده چهارم** - طرفین معظمین متعاهدین موافقت می نمایند کلیه اختلافات را که بین آنها بظهور پیوندد ( از هر قبیل که باشد ) و از طریق سیاسی حل و تسویه نشود بطریق مسالمت آمیز بر تریبی که طبق قرارداد مخصوص تعیین خواهد شد حل نمایند .

**ماده پنجم** - این عهد نامه بتصویب مقامات مقننه طرفین معظمین متعاهدین خواهد رسید و پس از سی روز از تاریخ مبادله اسناد تصویبی که در تهران بعمل خواهد آمد بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

**ماده ششم** - این عهد نامه در دو نسخه به زبان فارسی - ایتالیائی - و فرانسه تنظیم گردید. در صورت بروز اختلاف متن فرانسه معتبر خواهد بود نمایندگان تام الاختیار طرفین این عهد نامه را در تهران بتاريخ دوم ماه مهر سال ۱۳۲۹ مطابق با بیست و چهارم ماه سپتامبر سال ۱۹۵۰ امضاء و بمهر خود مهور نمودند .

عهد نامه فوق که مشتمل بر ماده واحده و يك مقدمه و شش ماده است در جلسه

پنجشنبه سیام آذر ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

## قانون مربوط بموافقت نامه همکاری اقتصادی و فنی ایران و آلمان

مصوب ۳۰ آذرماه ۱۳۳۴

**ماده ۱-احده -** مجلس شورای ملی موافقت نامه راجع به همکاری اقتصادی و فنی ایران و آلمان که مشتمل بر یک مقدمه و شش ماده میباشد و در تاریخ سیزدهم آبانماه ۱۳۳۳ در تهران امضاء شده است تصویب و اجازه مبادله اسناد مصوب و امضاء بر نامه های تفصیلی آنرا بدولت میدهد.

این قانون که مشتمل بر ماده واحده و متن موافقتنامه ضمیمه است در جلسه پنجشنبه سیام آذرماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه روز دوشنبه ۲۲ آذرماه ۱۳۳۳  
 بتصویب مجلس سنا رسیده است

موافقتنامه راجع به همکاری اقتصادی و فنی دولت شاهنشاهی ایران

و جمهوری فدرال آلمان

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

و

رئیس جمهوری فدرال آلمان

با در نظر گرفتن منافع مشترک دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری فدرال آلمان

در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای خود و تصدیق اینکه چنانچه در دولت مساعی خود را در این راه مشترکاً مصرف دارند در انجام این منظور بهتر موفق میشوند تصمیم گرفتند موافقتنامه درباره همکاری اقتصادی و فنی منعقد نمایند و برای این مقصود اختیار داران خود را تعیین نمودند.

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

جناب آقای عبدالله انتظام وزیر امور خارجه دولت شاهنشاهی ایران

رئیس جمهوری فدرال آلمان.

جناب آقای دکتر لولستی گیلهامر وزیر مختار و نماینده فوق العاده جمهوری

فدرال آلمان

جناب آقای دکتر هرمان رینهاردت مدیر کل وزارت اقتصاد ملی جمهوری

فدرال آلمان

مشارالیهما پس از مبادله اختیارنامه‌های خود که آنها را صحیح و معتبر یافتند نسبت بمقررات زیر توافق حاصل نمودند:

**ماده اول -** طرفین معظمین متعاهدین در مسائل مربوط باجراء و مبادله تجربیات

علمی و فنی بخصوص بمنظور تشریک مساعی در قلمرو خود برای توسعه قدرت تولیدیه و بهره برداری از منابع طبیعی بیکدیگر کمک خواهند نمود. کمک مشترك باید شامل تکمیل معلومات فنی و علمی اتباع دو دولت متعاهد و همچنین مبادله طرچه‌های کار آموزی و کار بمنظور تشریک مساعی در تکمیل معلومات حرفه ای اتباع دو کشور باشد.

طرفین معظمین متعاهدین این کمک مشترك را بوسیله انعقاد موافقت نامه های

خاص و با برنامه‌ها و طرچه‌های معین عملی خواهند نمود.

هر يك از طرفین معظمین متعاهدین بیکدیگر را در جریان کارها و نقشه‌هایی

خواهند گذاشت که ممکن است بسبب استفاده از تجربیات طرف دیگر موجبات تسریع اجرای آن حاصل گردد.

طرفین معظمین متعاهدین در مسائل مربوط بطرحهای توسعه اقتصادی و امکانات اجرای آن با یکدیگر مشورت خواهند نمود و با در نظر گرفتن نتیجه این مشورت در مورد نوع همکاری مناسب توافق حاصل خواهند کرد.

**ماده دوم** - دولت جمهوری فدرال آلمان حاضر است طبق تقاضای دولت شاهنشاهی ایران مساعی خود را بکار برد تا مؤسسات و افراد آلمانی تجربیات خود را دو اختیار دستگاههای دولتی ایران بگذارند.

دولت ایجاد روابط بین اشخاص و مؤسسات آلمانی را از یکطرف و دستگاههای دولتی ایران را از طرف دیگر در مورد تهیه و اجرای نقشه های مذکور در فوق تسهیل خواهند نمود.

**ماده سوم** - هر يك از طرفین معظمین متعاهدین از اشخاص عادی یا حقوقی طرف دیگر یعنی از اشخاص - شرکتهای - نمایندگیهای بازرگانی و امثال آن که سرمایه خود را در قلمرو وی بکار انداخته اند حمایت قانونی کاملی خواهد نمود که در هر صورت نا مساعدتر از حمایتی نخواهد بود که شامل اتباع آنان میشود.

در صورت انتزاع مالکیت بند ۲ و ۳ ماده ۹ قرار داد اقامت ایران و آلمان مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۲۹ قابل اجراء خواهد بود.

**ماده چهارم** - هر يك از طرفین معظمین متعاهدین نسبت بانواع و شرکتهای طرف دیگر در مورد بکار انداختن و انتقال سرمایه ها معامله کامله الوداد را معمول خواهد داشت.

**ماده پنجم** - این موافقتنامه در قسمت غربی برلین نیز از تاریخیکه دولت

جمهوری آلمان اعلامیه کتبی در این باره بدولت شاهنشاهی ایران تسلیم دارد قابل اجرا خواهد بود .

**ماده ششم** - این موافقتنامه در دو نسخه بزبانهای فارسی و آلمانی و فرانسه تنظیم شده است . در صورت بروز اختلاف در تفسیر این موافقتنامه متن فرانسه معتبر خواهد بود .

پس از تصویب این موافقتنامه مبادله نسخ مصوبه در اسرع اوقات ممکنه بعمل خواهد آمد این موافقتنامه بمحض مبادله نسخ مصوبه بموقع اجرا گذاشته میشود . مدت اعتبار این موافقتنامه دهسال است و چنانچه شش ماه قبل از انقضای مدت مزبور فسخ نشود بطور ضمنی برای مدت غیر معینی تمدید خواهد یافت در آن صورت هر موقع بفسخ آن میتوان مبادرت نمود بشرط آنکه شش ماه قبل از وقت بطرف متعاقد دیگر اخطار شود . بنا علیهذا اختیار داران طرفین که بدین امر کاملاً مجاز میباشد این موافقتنامه را امضاء و بمهر خود مهور نمودند . تهران بتاریخ پنجشنبه ۱۳ آبان ۳۳ مطابق با ۴ نوامبر ۱۹۵۴ .

از طرف لعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران از طرف رئیس جمهوری فدرال آلمان  
**صورت مجلس**

۱ - دولت جمهوری فدرال آلمان و دولت شاهنشاهی ایران استنباط مینمایند که با توجه بمناسبت دوستانه دو کشور روابط طرفین بقسمی جریان دارد که میتوان گفت قرار داد های ذیل باعتبار خود باقی مانده بوده است :

**الف** - عهد نامه مودت بین دولتین آلمان و ایران مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۲۹ و پرتکل اختتامیه آن .

**ب** - قرار داد اقامت بین دولتین آلمان و ایران مورخ ۱۷ فوریه و پرتکل اختتامیه آن .

ج - قرارداد تجارתי و گمرکی و بھر پیمائی بین دولتین آلمان و ایران مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۲۹ و پرتکل اختتامیه آن .

۵ - قرار داد حمایت تصدیقنامه های اختراع و علائم صنعتی یا تجارتي و طرحها و حقوق مالکیت صنعتی و ادبی مورخ ۲۴ فوریه ۱۹۳۰ بین دولتین آلمان و ایران معذالك دو دولت تصدیق مینمایند که قرار داد های فوق الذکر نه تنها عملاً بموقع اجرا گذاشته میشود بلکه بمحض امضاء این صورت مجلس از لحاظ حقوقی نیز قوت قانونی خواهد یافت .

۲ - در مورد ماده ۴ عهدنامه مودت بین دولتین آلمان و ایران مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۲۹ دولت شاهنشاهی ایران معتقد است همانطور که در اعلامیه مندرج در پرتکل اختتامیه عهدنامه مزبور پیش بینی شده است در ماده فوق الذکر باید تجدید نظر بعمل آید بدین جهت دو دولت توافق حاصل نموده اند که هر چه زود تر توجه نمایند مذاکراتی برای تجدید نظر در مقررات ماده ۴ آغاز نمایند بدین ترتیب که فقط اختلافات ناشیه از تفسیر عهدنامه های موجوده بین دو کشور توسط دیوان دادگستری بین الملل حل و فصل گردد .

۳ - در مورد ماده ۵ قرارداد اقامت بین دولتین آلمان و ایران مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۲۹ دو دولت اظهار تمایل نموده اند که ترتیب موضوع مالیات مضاعف و همچنین مالیات مضاعف دریا نوردی را ضمن موافقتنامه های خاصی بدهند و تا انعقاد چنین موافقتنامه هائی دو دولت بدون هیچگونه محدودیت کلمه تسهیلاتی را که ذرقوانین و آئین نامه های موجوده در مورد مالیات مضاعف پیش بینی شده است باتباع دولت دیگر اعطاء خواهند نمود .

۴ - در مورد ماده ۶ قرارداد تجارتي و گمرکی و بھر پیمائی بین دولتین

آلمان و ایران مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۲۹ دو دولت در نظر دارند بعداً ماده مزبور را بنحوی تنظیم کنند که قصد آنها مبنی بر عدم اجراء آن قسمت از مقررات ماده مزبور که با شرایط فعلی روابط تجارتي بين دو کشور وفق نمیدهد بنحوبهتری تصریح گردد.

۵ - در مورد ماده ۱۰ قرار داد تجارتي و گمر کی و بحر پیمائی بين دولتین آلمان و ایران مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۲۹ دو دولت توافق حاصل نموده اند که بمنظور انعقاد موافقتنامه خاصی در باره بحر پیمائی با در نظر گرفتن تقاضای دو دولت در مورد دریا نوردی تجارتي وارد مذاکره شوند.

۶ - دولت شاهنشاهی ایران اطلاع داده است که چنین استنباط مینماید که شرط معامله کامله الوداد مندرج در قرار داد تجارتي و گمر کی و بحر پیمائی بين دولتین آلمان و ایران مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۲۹ بر اساس معامله متقابله میباشد.

۷ - این صورت مجلس برای قسمت غربی برلین نیز معتبر خواهد بود مگر اینکه دولت جمهوری فدرال آلمان در ظرف سه ماه از تاریخ امضاء این صورت مجلس خلاف آنرا ضمن اعلامیه ای بدولت شاهنشاهی اطلاع دهد.

۸ - این صورت مجلس در دو نسخه بزبانهای آلمانی - فارسی - فرانسه تنظیم شده است در صورت اختلاف در تفسیر این صورت مجلس متن فرانسه معتبر خواهد بود.

تهران بتاريخ چهارم نوامبر هزار و نهصد و پنجاه و چهار مطابق با سیزدهم آبانماه هزار و سیصد و سی و سه.

از طرف دولت جمهوری فدرال آلمان

از طرف دولت شاهنشاهی ایران

دکتر لونس گیلامر دکتر هرمان رینهاردت عبدالله انتظام - رزیر امور خارجه نماینده فوق العاده و وزیر مختار جمهوری فدرال آلمان در تهران

مدیر کل وزارت اقتصاد ملی جمهوری فدرال آلمان

موافقتنامه فوق که مشتمل بر يك مقدمه و شش ماده و صورت مجلس است

در جلسہ پنجشنبہ سی ام آذر ماه یکہزار و سیصد و سی و چہار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان اللہ اردلان

## قانون تصویب قرار داد بین المللی ارتباطات منعقدہ

در بوئنوس آیرس در سال ۱۳۳۱

مصوب ۳۰ آذر ماه ۱۳۳۴

مادہ ۱ و ۱ حدہ - قرار داد بین المللی ارتباطات دور کہ در دیماہ ۱۳۳۱ در بوئنوس آیرس منعقد و از طرف نمایندہ دولت شاہنشاهی امضاء شدہ مشتمل بر پنجہ مادہ و شش ضمیمہ و سی و شش پرتکل و چہار پرتکل اضافی و سی و چہار تصمیم و چہار توصیه و آمال است تصویب و بدولت ایران اجازہ دادہ میشود طبق قرار داد مزبور آئین نامہ های بین المللی تلگراف و تلفن با سیم و بی سیم منضم بانرا نیز اجرا نمایند . تبصرہ ۵ - بدولت اجازہ دادہ میشود . قرار داد بین المللی ارتباطات دور منعقدہ در مہرماہ ۱۳۲۶ در اتلانٹیک سیتی را کہ قرار داد بوئنوس آیرس بشرح مادہ فوق قائم مقام آن خواهد بود بدبیرخانہ کل اتحادیہ ارتباطات دور اعلام دارد .

قانون فوق مشتمل بر یک مادہ و یک تبصرہ و متن قرارداد ضمیمہ است در جلسہ پنجشنبہ سی ام آذرماہ یکہزار و سیصد و سی و چہار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان اللہ اردلان

قانون بالا در جلسہ ۲۵ فروردین ماہ ۱۳۳۵ بتصویب مجلس سنا رسیدہ است

## متن قرار داد بین المللی ارتباط دور

### مقدمہ

با اعتراف کامل حق حاکمیت ہر یک از کشورہای متعاہد در ادارہ کردن امور



ارتباطیه خود بمنظور تسهیل ارتباطات بین‌المللی بوسیله تکمیل سرویس‌های ارتباطات دور کنفرانس نمایندگان مختار دول متعاهد با انعقاد قرارداد ذیل موافقت نموده :

## فصل اول - تشکیل و منظور و بنیان اتحادیه

### ماده ۱ - تشکیل اتحادیه

۱- اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور تشکیل میشود از اعضای اصلی و اعضای وابسته.

۲- اعضای اصلی اتحادیه عبارتند از :

**الف** - هر کشور و مجموعه سرزمین‌های مذکوره در ضمیمه یک بعد از امضاء و تصویب این قرارداد یا الحاق باین قرارداد که مستقیماً و بوسیله یک کشور یا مجموعه سرزمین‌های دیگری از طرف او صورت گیرد .

**ب** - هر کشور که در ضمیمه یک ذکر نشده و بعداً بعضویت سازمان ملل متحد درآید و بر طبق مقررات ماده ۱۶ باین قرارداد ملحق شود .

**پ** - هر کشور مستقلی که در ضمیمه یک ذکر نشده و عضو سازمان ملل متحد نباشد که بر طبق مقررات ماده ۱۶ باین قرارداد ملحق گردد پس از اینکه تقاضای او بسمت عضو اصلی اتحادیه از طرف دو ثلث اعضای اتحادیه تصویب شود .

۳- (۱) کلیه اعضای اصلی حق شرکت در کنفرانسهای اتحادیه و شایستگی انتخاب شدن در تمام ارکانهای آن را دارند .

(۲) - هر یک از اعضای اصلی در تمام کنفرانسهای اتحادیه و در کلیه جلسات ارکانهای دائمی اتحادیه که در آن عضویت دارد فقط حق یک رأی خواهد داشت .

۴- عضو وابسته اتحادیه عبارتست از :

**الف** - هر کشور - سرزمین یا دسته سرزمین‌هایی که در ضمیمه ۲ ذکر شده پس از انقضاء و تصدیق قرارداد یا الحاق به آن که مستقیماً بوسیله آن کشور

سرزمین و یا دسته سرزمین‌ها صورت گیرد و یا از طرف آنها انجام شود.

ب - هر کشوری که بنا بر جمله ۲ این ماده عضو اصلی اتحادیه نباشد و بر طبق مقررات ماده ۱۶ باین قرارداد ملحق شود پس از اینکه تقاضای او بسمت عضو وابسته بتصویب اکثریت اعضای اصلی اتحادیه برسد.

پ - هر سرزمین یا مجموع سرزمین‌هایی که در روابط بین‌المللی خود مسئولیت کامل نداشته باشد و یکی از اعضای اصلی اتحادیه از طرف او این قرارداد را امضاء و تصویب نمودند و یا بر طبق مقررات ماده ۱۶ و ۱۷ باین قرارداد ملحق شده باشد مشروط بر اینکه تقاضای عضویت او بسمت عضو وابسته که از طرف عضو اصلی مسئول تسلیم گردیده مورد تصویب اکثریت اعضای اصلی اتحادیه واقع گردیده باشد.

ت - هر سرزمین تحت قیمومیت که تقاضای عضویت او بسمت عضو وابسته از طرف سازمان ملل متحد تسلیم شده و سازمان ملل متحد بنام او بر طبق مقررات ماده ۱۸ باین قرارداد ملحق شده باشد.

۵ - اگر یک سرزمین یا دسته‌ای از سرزمین‌هایی که جزو یکی از دسته سرزمین‌هایی باشند که یک عضو اصلی اتحادیه را تشکیل می‌دهند عضو وابسته اتحادیه شده باشد یا بشود بیش از مزایا و تعهداتی که در این قرارداد برای یک عضو وابسته پیش بینی شده بهره مند نمیگردد.

۶ - اعضای وابسته همان حقوق و تعهدات اعضای اصلی اتحادیه را دارند اما حق رأی در کنفرانسها یا ارکانهای دیگر اتحادیه را ندارند و همچنین در ارکانهای اتحادیه که اعضای آنها از طرف کنفرانس‌های نمایندگان مختار و اداری انتخاب میشوند حق انتخاب شدن را ندارند.

۷ - در مورد اجرای مقررات بند پ از جمله ۲ و بند ب از جمله ۴ و بند پ از

جمله ۴ فوق‌الذکر هر گاه در بین دو کنفرانس نمایندگان مختار از طریق دیپلماتیک و بوسیله کشوری که مقرر اتحادیه در آنجا است تقاضای عضویت اصلی یا عضویت وابسته برسد دبیر کل در آن باب با اعضای اصلی اتحادیه مشورت خواهد نمود و عضویت که تا چهار ماه از روز مراجعه جواب ندهد ممنوع تلقی خواهد گردید .

#### ماده ۲ - مقرر اتحادیه

مقرر اتحادیه و ارکان های دائمی آن در ژنو تعیین شده است .

#### ماده ۳ - منظور اتحادیه

۱ - منظور اتحادیه عبارت است از :

**الف -** حفظ و توسعه همکاری بین‌المللی بمنظور بهبود وضع انواع مختلف تل‌کمونیکسیون ( وسایل ارتباطیه ) و استفاده کامل از آنها .

**ب -** فراهم نمودن موجبات تکمیل وسایل فنی به بهترین وجه تا میزان بهره برداری از سرویس های تل‌کمونیکسیون فزونی یافته و استعمال و تعمیم آنها تا آخرین حد امکان جهت استفاده عمومی افزایش پذیرد .

**پ -** هم‌آهنگ کردن مساعی ملل برای حصول نتایج عمومی مذکور .

۲ - برای انجام این منظور اتحادیه مخصوصاً با اقدامات ذیل مبادرت مینمایند :

**الف -** تعیین ردیف های فرکانس برای سرویس های مختلف و ثبت تخصیص فرکانسها بمنظور جلوگیری از مزاحمت بین ایستگاه های بیسیم کشورهای مختلف .

**ب -** فراهم کردن دسایل همکاری بین اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه بمنظور برقرار نمودن تعرفه هائیکه تا حد اقل امکان ارزان بوده و در عین حال که استقلال امور مالی و بهره برداری تل‌کمونیکسیون را بدون ایجاد ضرر تأمین نماید متناسب با یک سرویس خوب باشد .

پ - فراهم آوردن وسایل لازمه برای حفظ حیات انسانی بوسیله همکاری سرویس‌های تله‌کمونیکسیون .

ت - مطالعه و تنظیم توصیه‌ها و جمع‌آوری و نشر اطلاعات راجع به امور تل‌کمونیکسیون برای استفاده کلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته .

#### ماده ۴ - بنیان اتحادیه

سازمان اتحادیه عبارت است از :

۱ - کنفرانس نمایندگان مختار که عالیترین ارکان اتحادیه است .

۲ - کنفرانس‌های اداری .

۳ - ارکانهای دائمی مشروحه ذیل :

الف - شورای اداری .

ب - دبیرخانه کل .

پ - هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها . IFRB

ت - هیئت مشاوره بین‌المللی تلگراف‌افعی CCIT

ث - هیئت مشاوره بین‌المللی تلفنی CCIF

ج - هیئت مشاوره بین‌المللی بیسیم CCIR

#### ماده ۵ - شورای اداری

الف - سازمان و وظایف شورای اداری .

۱- (۱) - شورای اداری تشکیل میشود از هیجده عضو اصلی اتحادیه که از طرف کنفرانس نمایندگان مختار انتخاب شوند و این انتخاب باید طوری بعمل آید که کلیه قسمت‌های دنیا در آن شریک باشند .

اعضای اصلی اتحادیه که برای شورا انتخاب شده‌اند تا تاریخی که شورای

جدید از طرف کنفرانس نمایندگان مختار انتخاب شود هم‌چنان وظایف خود را ادامه خواهند داد و آنها بار دیگر نیز حق انتخاب شدن را دارند.

(۲) - چنانچه بین دو کنفرانس نمایندگان مختار در شورای اداری کرسی خالی پیدا شود حتماً بعضوی از همان منطقه تعلق می‌گیرد که در آخرین انتخاب بین سایر اعضای آن منطقه که اکثریت را برده‌اند رأی بیشتری داشته است.

۲ - هر يك از اعضای شورای اداری برای شرکت در شورا باید شخص صلاحیتداری را که در امور تل کمونیکسیون مجرب باشد انتخاب نماید.

۳ - هر يك از اعضای شورا دارای يك رأی میباشد.

۴ - شورای اداری آئین‌نامه داخلی خود را تدوین مینماید.

۵ - شورای اداری رئیس و نایب رئیس خود را در آغاز هر جلسه سالیانه انتخاب مینماید و آنها تا افتتاح جلسه سالیانه بعدی انجام وظیفه خواهند نمود و حق دارند دو مرتبه نیز انتخاب شوند و در غیبت رئیس نایب رئیس جانشین او خواهد بود.

۶ - (۱) جلسه سالیانه شورا در مقر اتحادیه تشکیل میشود.

(۲) - در این جلسه شورا میتواند تصمیم بگیرد که استثنائاً يك جلسه فوق‌العاده تشکیل دهد.

(۳) - جلسه فوق‌العاده مزبور ممکن است بنا بر تقاضای اکثریت اعضای اصلی بوسیله رئیس شورا بین جلسات معمولی و در مقر اتحادیه تشکیل شود.

۷ - دبیر کل و دو معاون او و رئیس هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها و مدیران هیئت‌های مشاوره بین‌المللی و معاون هیئت مشاوره بین‌المللی بیسیم حتماً در مشاورات شورای اداری شرکت خواهند نمود ولی حق رأی ندارند - معذک شورای اداری میتواند جلسات استثنائی را که منحصر باعضای خود باشد تشکیل دهد.

۸ - دبیر کل اتحادیه در شورای اداری عهده‌دار وظایف دبیری خواهد بود .  
 ۹ - (۱) - در فاصله کنفرانس های نمایندگان مختار شورای اداری از طرف کنفرانس مذکور و در حدود اختیاراتی که کنفرانس باو داده کارها را انجام خواهد داد .

(۲) - عملیات شورا منحصر است بمواقع انعقاد جلسات رسمی .

۱۰ - فقط هزینه مسافرت و مخارج اقامت نماینده هر يك از اعضای شورای اداری که برای انجام وظایف محوله صورت گیرد بمعهد اتحادیه خواهد بود .  
 ب - وظایف :

۱۱ - (۱) - برای آنکه اعضای اصلی و اعضای وابسته بتوانند مقررات قرارداد و آئین نامه ها و تصمیمات کنفرانس نمایندگان مختار و در صورت ضرورت تصمیمات سایر کنفرانسها و جلسات اتحادیه را با آسانی بموقع اجرا گذارند شورای اداری موظف است کلیه اقدامات لازمه را بعمل آورد .

(۲) - شورای اداری هم آهنگی کامل عملیات اتحادیه را تأمین مینماید .

۱۲ - شورای اداری بالاخص موظف است :

**الف** - وظایفی را که کنفرانس نمایندگان مختار بدان محول نموده است انجام بدهد .

ب - در فاصله دو کنفرانس نمایندگان مختار هم آهنگی بین کلیه سازمان های بین المللی مشروحه در مواد ۲۶ و ۲۷ قرارداد را تأمین نماید و بدین منظور :

۱ - از طرف اتحادیه موافقت نامه های موقتی با سازمان های بین المللی مشروحه در ماده ۲۷ قرارداد و با سازمان ملل متحد در حدود موافقت نامه ضمیمه ۶ قرارداد منعقد مینماید و این موافقت نامه های موقت بر طبق بندج جمله ۱ از ماده ۹ قرارداد

- باید بکنفرانس نمایندگان مختار بعدی تسلیم شود .
- ۲ - برای شرکت در کنفرانس های این قبیل سازمانها و عنداللزوم برای کنفرانسهائیکه جهت همکاری با این سازمان ها تشکیل میشود از طرف اتحادیه يك يا چند نماینده تعیین مینماید .
- پ - دبیر کل و دو نایب دبیرکل اتحادیه را انتخاب مینماید .
- ت - با در نظر گرفتن دستور عمومی کنفرانس نمایندگان مختار در تعداد و طبقه بندی اعضای دبیر کل و دبیرخانه تخصصی ارگانهای دائمی اتحادیه اظهار نظر قطعی مینماید .
- ث - آئین نامه هائیکه بنظر او برای سرعت عملیات اداری و مالی اتحادیه ضروری تشخیص داده شود تدوین مینماید .
- ج - در جریان امور اتحادیه نظارت مینماید .
- چ - بودجه سالانه اتحادیه را رسیدگی و تنظیم مینماید .
- ح - تمام وسائل لازمه را برای رسیدگی سالانه محاسبات اتحادیه که از طرف دبیر کل تنظیم میشود فراهم کرده و محاسبات مذکور را برای تسلیم بکنفرانس نمایندگان مختار بعدی تصدیق مینماید .
- خ - حقوق دبیر کل و اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها و کلیه کارمندان اتحادیه را بر اساس پایه حقوقیکه کنفرانس نمایندگان مختار در بند پ جمله ۱ از ماده ۹ تصویب کرده تثبیت مینماید .
- ۵ - با در نظر گرفتن تغییرات حاصله در سطح زندگی کشور مقرر اتحادیه و حتی المقدور پیروی از عملیاتی که در این موضوع از طرف دولت آن کشور و سازمانهای بین‌المللی که در آن کشور استقرار دارند صورت میگيرد مدد معاش اضافی موقتی

را تعیین مینماید .

ذ - برای دعوت کنفرانسهای نمایندگان مختار و کنفرانسهای اداری اتحادیه مطابق مواد ۹ و ۱۰ اقدامات لازمه را بعمل میآورد .  
 ر - هر گونه پیشنهادیکه مفید بنظر آید تقدیم کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه می نماید .

ز - هم آهنگی در عملیات سازمانهای دائمی اتحادیه ایجاد نموده و تصمیمات ضروری برای انجام درخواستها باتوصیه هائیکه از طرف این قبیل ارگانها تسلیم شده اتخاذ کرده و رؤسای هیئت های مشورتی بین المللی ومعاون ریاست هیئت مشورتی بین المللی بیسیم را در صورتیکه مقامات نامبرده بلا متصدی باشد تعیین مینماید .  
 ث - سایر وظایف منظوره در این قرارداد و هر عملی را که در حدود مقررات قرارداد و آئین نامه ها برای حسن اداره امور اتحادیه لازم داند انجام میدهد .  
 س - گزارش عملیات خود واتحادیه را برای بررسی بکنفرانس نمایندگان مختار تسلیم می نماید .

### ماده ۶ - هیئت بین المللی ثبت فرکانسها

۱ - وظایف اصلی هیئت بین المللی ثبت فرکانسها از این قرار است :

**الف** - فرکانسها تیرا که ممالک مختلفه برای خود اختیار نموده اند بطور صحیح وترتیب منظمی درج نماید بر طبق ترتیبی که در آئین نامه بیسیم پیش بینی شده و در صورت ضرورت بنا بر تصمیمات متحده کنفرانس های صلاحیتدار اتحادیه وتاریخ وهدف ومشخصات فنی هر يك از آنها را بمنظور هیئت رسمی بین المللی تعیین نماید .  
**ب** - برای اعضای اصلی واعضای وابسته نظریاتی بمنظور استفاده از حدا کثر تعداد ممکنه مجاری بیسیم در ردیف فرکانسها تیرا که احتمال مزاحمت داده میشود تهیه



و صادر نماید .

پ - انجام وظایف دیگری که با ثبت فرکانسها و استفاده از آنها ارتباط دارد و از طرف کنفرانس صلاحیتدار اتحادیه مقرر گردیده یا تهیه مقدمات تشکیل چنین کنفرانسی و اجرای تصمیمات کنفرانس نامبرده که از طرف شورای اداری با تصویب اکثریت اعضای اصلی اتحادیه مقرر شده باشد .

ت - آماده داشتن مدارك و پرونده هائیکه مربوط به انجام وظایف آن هیئت باشد .

۲ - (۱) - هیئت مزبور ارگانی است مرکب از اعضای مستقل که تابع کشور های مختلف عضو اصلی اتحادیه باشند .

(۲) - باید صلاحیت اعضای هیئت در امور فنی بیسیم محرز بوده و دارای تجربه عملی در مورد ثبت فرکانسها و استفاده از آنها باشد .

(۳) - و نیز برای حل مسائل مندرجه در بند ب جمله ۱ فوق الذکر که هیئت با آنها مواجه میشود هر يك از اعضا باید با وضعیت جغرافیائی و اقتصادی و اوضاع و احوال ناحیه مخصوصی از دنیا بصیرت داشته باشند .

۳ - (۱) کنفرانس عادی اداری بی سیم در هر يك از جلسات خود کشورهائی را انتخاب مینماید که عضو اصلی اتحادیه باشند و هر يك از کشور های نامبرده یکی از نمایندگان خود را که دارای مشخصات فوق باشند تعیین مینماید که مانند يك عضو مستقل هیئت انجام وظیفه کند .

(۲) - دستور این انتخاب بوسیله خود کنفرانس تدوین میشود و بر تیبی خواهد بود که اعضاء بطور نسبی و عادلانه از کلیه نواحی مختلفه جهان انتخاب شوند .

(۳) - کشورهائی که بدین ترتیب انتخاب شده اند باز هم حق انتخاب شدن را دارند .

(۴) - اعضای هیئت از زمانی که کنفرانس اداری عادی بیسیم تعیین مینماید مشغول انجام وظیفه خواهند شد. و تا موقعی که قائم مقام آنها از طرف کنفرانس بعدی انتخاب شود همچنان مشغول انجام وظیفه خواهند بود.

(۵) - اگر در فاصله بین دو کنفرانس اداری عادی بیسیم عضو از هیئت ترك خدمت نماید یا بدون عذر موجه بیش از سه ماه غایب شود رئیس هیئت از کشور عضو اصلی اتحادیه که او را انتخاب نموده تقاضا خواهد کرد جانشین او را انتخاب نماید و اگر کشور مذکور از تاریخ اطلاع تا سه ماه جانشین او را انتخاب نکند این حق انتخاب از آن کشور سلب میشود و آنگاه رئیس هیئت بکشوریکه در انتخاب قبلی آراء بیشتری داشته است رجوع خواهد نمود تا برای باقیمانده مدت شاغل کرسی خالی را تعیین نماید.

۴ - طرز کار هیئت در آئین نامه بیسیم تشریح شده.

۵ - (۱) اعضای هیئت از لحاظ انجام وظیفه نباید خود را نماینده کشور های خویش و یا يك منطقه مخصوص بدانند بلکه باید خود را بمنزله عاملین بیطرفی که عهده دار حفظ منافع بین‌المللی میباشد تلقی نمایند.

(۲) - هیچ يك از اعضای هیئت برای انجام وظایف خود نباید از هیچ دولت یا عضو دولتی و یا سازمان و مقام عمومی و یا خصوصی دستور بخواهد یا بپذیرد بعلاوه هر عضو اصلی یا عضو وابسته باید جنبه بین‌المللی هیئت و وظایف اعضای آنرا محترم شمرده و در هیچ مورد نبایستی مبادرت بعملی نماید که عضو از اعضای این هیئت در انجام وظیفه تحت تأثیر قرار گیرد.

۶ - چنانچه کشوری از عضویت اتحادیه کناره گیری کند از همان تاریخ نماینده او که در هیئت انجام وظیفه مینماید بخودی خود مستعفی شناخته میشود.

## ماده ۷ - هیئت های مشاوره بین‌المللی

- ۱ - (۱) هیئت مشاوره بین‌المللی تلگراف (GGIT) موظف است در مسائل فنی و بهره برداری و تعرفه بندی مربوط به تلگراف و مخبره عکس و اسناد (فاکسیمیله) مطالعه و بررسی نموده نظریات خود را اظهار نماید.
- (۲) - هیئت مشاوره بین‌المللی تلفنی (GGIF) موظف است در مسائل فنی و بهره برداری و تعرفه بندی مربوط به تلفن بررسی و مطالعه نموده و نظریات خود را اظهار نماید.
- (۳) - هیئت مشاوره بین‌المللی بیسیم (GGIR) موظف است در موضوعات فنی مربوط به بیسیم و همچنین در مسائل بهره برداری که نظریات فنی بیسیم در حل آنها نام دارد بررسی و مطالعه نموده نظریات خود را اظهار نماید.
- ۲ - مسائلی را که یک هیئت مشاوره بین‌المللی مطالعه میکند و راجع به آن مسائل مأمور اظهار نظر میباشد عبارتند از مسائلی که از طرف کنفرانس نمایندگان مختار یا یک کنفرانس اداری یا شورای اداری یا هیئت مشاوره دیگر و یا هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها برای بررسی هیئت مذکور معمول میشود به علاوه هر هیئت مشاوره در مورد مسائلی که تصمیم بر رسی آنها از طرف مجمع عمومی مربوط تصمیم اتخاذ شده است و یا در مدت بین دو جلسه مجمع عمومی نامبرده از طرف اقله دوازده عضو اصلی یا عضو وابسته درخواست شده است مطالعه مینماید.
- ۳ - اعضای هیئت مشاوره بین‌المللی عبارتند از :
  - الف - از نظر حقوقی کلیه ادارات اعضای اصلی و وابسته اتحادیه .
  - ب - هر مؤسسه خصوصی مجاز بهره بردار که تمایل خود را بشرکت در امور این هیئت اظهار نماید با تصویب عضو اصلی یا عضو وابسته که او را شناخته است .

- ۴ - جریان کارهای هر هیئت مشاوره بین‌المللی با وسایل ذیل تأمین میشود:
- الف - جلسه عمومی که معمولاً هر سه سال یکمرتبه تشکیل میشود.
- ب - کمیسیونهای بر رسی که از طرف مجمع عمومی برای بحث در مسائلی که مورد مطالعه قرار میگردد تشکیل میشود.
- پ - يك رئیس که از طرف مجمع عمومی برای مدت نامحدودی معین میشود با حق فسخ از طرف او و مجمع و رئیس انجمن مشاوره بیسیم دارای معاونی خواهد بود که در امور پخش صدا تخصص داشته باشد و با همان شرایط استخدام میشود.
- ت - يك دبیرخانه تخصصی که در کارها کمک رئیس باشد.
- ث - لابراتوارها یا تأسیسات فنی که از طرف اتحادیه ایجاد شده است.
- ۵ - رؤسای هیئت مشاوره و نایب رئیس هیئت مشاوره بین‌المللی بیسیم باید همگی از هیئت‌های کشورهای مختلفه باشند.
- ۶ - (۱) - هیئت مشاوره ناحدیکه برای آنها قابل اجراست باید مقررات آئین‌نامه داخلی کنفرانسها را که در آئین‌نامه عمومی ضمیمه این قرارداد مندرج است رعایت نمایند.
- (۲) - مجمع عمومی - هر هیئت مشاوره میتواند برای تسهیل و پیشرفت امور هیئت مقررات داخلی اضافی دیگری را نیز وضع نماید بشرط آنکه مقررات مذکور با مقررات آئین‌نامه داخلی کنفرانسها تباینی نداشته باشند.
- ۷ - طرز عمل هیئت‌های مشاوره در قسمت دوم آئین‌نامه عمومی ضمیمه این قرارداد تشریح شده است.

### ماده ۸ - دبیرخانه کل

- ۱ - (۱) - دبیرخانه کل بوسیله يك دبیر کل و دو معاونین دبیر کل اداره میشود که هر سه آنها باید از ملیت‌های کشورهای مختلفه اعضای اصلی اتحادیه باشند.

(۲) - دبیر کل در مورد انجام وظایفی که بدبیرخانه کل محول گردیده و همچنین نسبت به امور مالی و اداری اتحادیه در مقابل شورای اداری مسئول میباشد و معاونین دبیر کل در مقابل دبیر کل مسئولیت دارند .

۲ - وظایف دبیر کل بقرار ذیل است :

**الف** - تشکیل امور دبیرخانه کل و تعیین کارمندان دبیرخانه نامبرده بر طبق دستورات کلی کنفرانس نمایندگان مختار و مقررات موضوعه از طرف شورای اداری .

**ب** - انجام امور اداری مربوط به سازمان دبیرخانه های اختصاصی ارگانه های دائمی اتحادیه و تعیین اعضای دبیرخانه های نامبرده با موافقت و انتخاب رئیس هر يك از ارگانه های دائمی مذکور اما تصمیم قطعی برای انتخاب یا برکنار نمودن موکول بنظر دبیر کل خواهد بود .

**پ** - نظارت در اجرای آئین نامه های اداری و مالی مصوب شورای اداری در مورد دبیرخانه اختصاصی .

**ت** - نظارت در امور اداری درباره اعضای دبیرخانه های اختصاصی که مستقیماً تحت دستورات رؤسای ارگانه های دائمی اتحادیه کار میکنند .

**ث** - تأمین امور مقدماتی و تکمیلی دبیرخانه کنفرانسهای اتحادیه .

**ج** - تأمین کار های دبیرخانه تمام کنفرانسهای اتحادیه در صورت ضرورت با همکاری دولت دعوت کننده در مواردیکه چنین تقاضائی بشود یا در آئین نامه ضمیمه قرارداد پیش بینی شده باشد و تأمین امور دبیرخانه جلسات ارگانه های دائمی اتحادیه یا جلساتی که در تحت هدایت و راهنمایی او تشکیل میشود و همچنین میتواند در صورت تقاضا و بر اساس پیمانی که منعقد شود امور دبیرخانه سایر جلسات مربوط به ارتباطات دور را تأمین نماید .

- چ - نگاهداری فرهنگ‌های رسمی (نمانکلاتور) که برای این منظور بنا بر اطلاعات واصله از ارگانه‌های دائمی اتحادیه یا ادارات تهیه و تدوین شده بااستثنای کارتهای معرف (FICHIERS DE REFERENCE) و سایر پرونده‌هایی که ممکن است برای انجام وظایف هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها ضرورت داشته باشد.
- ح - نشر نظریات و گزارشهای مهمه ارگانه‌های دائمی اتحادیه.
- خ - نشر موافقت‌نامه‌های بین‌المللی و ناحیه‌ای راجع بتل کمونیکاسیون که طرف‌های متعاقد باو اطلاع میدهند و حفظ اسناد مربوطه.
- ۵ - نشر هرگونه دستوری که مربوط به ثبت فرکانسها و استفاده از آنها باشد بنحویکه از طرف هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها برای انجام وظایف هیئت نامبرده تهیه شده است.
- ۶ - تهیه و نشر و حفظ موضوع‌های زیر در صورت ضرورت بامراجعه بسایر ارگانه‌های دائمی اتحادیه و جلب نظر آنها.
- ۱ - مدارك شاخص تشکیلات و سازمان اتحادیه.
- ۲ - آمارهای عمومی و اسناد و مدارك رسمی سرویس اتحادیه بطوریکه در آئین‌نامه‌های ضمیمه قرارداد پیش‌بینی شده است.
- ۳ - سایر مدارك و اسنادیکه تنظیم آنها از طرف کنفرانس‌ها و شورای اداری مقرر شود.
- ر - جمع‌آوری و انتشار اطلاعات داخلی و بین‌المللی مربوط به تل کمونیکاسیون جهانی بطور شایسته.
- ژ - جمع‌آوری و انتشار اطلاعاتیکه از لحاظ بسط مسائل فنی و اجرای عملیات بهره‌برداری درامورتل کمونیکاسیون برای اعضای اصلی و اعضای وابسته مفید واقع گردد

و مخصوصاً در مورد حداکثر استفاده از فرکانسهای بیسیم بمنظور تقلیل اختلالات .  
**س** - انتشار مرتب روزنامه حاوی اطلاعات و اسناد کلی راجع بتل کمونیکسیون  
 از روی مدار کی که در اختیار او گذارده میشود یا خود او ممکن است از سایر سازمانهای  
 بین‌المللی تحصیل نماید .

**ش** - تنظیم و تسلیم بودجه سالیانه شورای اداری و ابلاغ آن بکلیه اعضای اصلی  
 و وابسته پس از تصویب شورا .

**ص** - تهیه گزارش وضعیت جمع و خرج سالیانه برای تسلیم بشورای اداری و  
 يك خلاصه حساب قبل از هر کنفرانس نمایندگان مختار .

گزارش های مزبور بعد از ممیزی و گواهی شورای اداری جهت کلیه اعضای  
 اصلی و وابسته ارسال و برای رسیدگی و تصدیق قطعی بکنفرانس نمایندگان مختار بعدی  
 تسلیم خواهد شد .

**ض** - تهیه گزارش سالیانه عملیات اتحادیه و ابلاغ آن بکلیه اعضای اصلی و  
 اعضای وابسته بعد از تصویب شورای اداری .

**ط** - انجام کلیه وظایف دیگر دبیرخانه اتحادیه .

**۳** - دبیر کل یا یکی از دو معاونین او میتوانند بعنوان مشاور در جلسات مجمع  
 عمومی هیئت‌های مشاوره بین‌المللی و در تمامی کنفرانسهای اتحادیه حضور بهم رسانند  
 و همچنین دبیر کل یا نماینده او ممکن است در تمامی جلسات دیگر اتحادیه بعنوان  
 مشاور شرکت نمایند .

**۴** - در موقع استخدام و تعیین شرایط استخدامی کارمندان باید لزوم جلب  
 اشخاصی که واجد حداکثر میزان کاردانی و صلاحیت و درستی باشند مورد توجه قرار  
 گیرد و نیز اهمیت این موضوع که کارمندان نامبرده حتی المقدور باید از کلیه مناطق

جهان انتخاب شوند لازم است در نظر گرفته شود .

۵ - (۱) - دبیر کل و معاونین دبیر کل و کارمندان دبیرخانه کل در انجام وظایف خود نباید از هیچ دولت یا هیچ مقامی خارج از مقامات اتحادیه دستوراتی تقاضا نموده یا بپذیرند و باید از هر گونه عملی که متباین با شئون کارمندی بین‌المللی آنها باشد خود داری نمایند .

(۲) - هر يك از اعضای اصلی و اعضای وابسته تعهد مینمایند که جنبه بین‌المللی وظایف دبیر کل و معاونین دبیر کل و کارمندان دبیرخانه کل را کاملاً محترم شمرده و هیچگاه در صدد برنمایند که در انجام وظایف آنها را تحت تأثیر قرار دهند .

#### ماده ۹ - کنفرانس نمایندگان مختار

۱ - وظایف کنفرانس نمایندگان مختار بقرار ذیل است :

الف - مطالعه گزارش عملیاتی که شورای اداری و اتحادیه از تاریخ انقضای آخرین کنفرانس نمایندگان مختار انجام داده اند .

ب - تنظیم اساس بودجه اتحادیه و تعیین حدود مخارج عادی آن تا کنفرانس نمایندگان مختار آینده .

پ - تعیین میزان اشل حقوق دبیر کل و تمامی اعضای اتحادیه و اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها .

ت - تصویب قطعی حسابهای اتحادیه .

ث - انتخاب اعضای اصلی اتحادیه که شورای اداری از آنها تشکیل میشود .

ج - تجدید نظر در قرارداد در صورتیکه لازم بداند .

چ - انعقاد یا تجدید نظر در موافقت نامه های بین‌المللی اتحادیه و سایر

مؤسسات بین‌المللی عنداللزوم و مطالبه کلیه موافقت نامه های موقتی که شورای



اداری از طرف اتحادیه با سازمانهای نامبرده منعقد نموده و تعقیب اقداماتی که شایسته بداند .

- ح - اقدام مثبت نسبت بهر گونه مسائل دیگر تل کمونیکاسیون که ضروری بداند .
- ۲ - کنفرانس نمایندگان مختار معمولاً هر پنج سال یکمرتبه در موقع و محلی که کنفرانس نمایندگان مختار قبلی تعیین نموده تشکیل میشود .
- ۳ - (۱) - تاریخ و محل کنفرانس نمایندگان مختار بعدی یا فقط یکی از این دو در موارد ذیل ممکن است تغییر یابد :

**الف** - اقلاً بیست هیئت عضو اصلی اتحادیه از دبیر کل تقاضا نمایند .

ب - شورای اداری پیشنهاد نماید .

(۲) - در هر صورت شورای اداری با توافق نظر اکثریت اعضای اصلی اتحادیه

تاریخ مجدد و محل جدید یا فقط یکی از این دو را تعیین مینماید .

### ماده ۱۰ - کنفرانسهای اداری

۱ - کنفرانس های اداری اتحادیه بقرار ذیل است :

**الف** - کنفرانس های عادی اداری .

ب - کنفرانس های فوق العاده اداری .

پ - کنفرانس های مخصوص که شامل کنفرانسهای ناحیه ای و کنفرانسهای

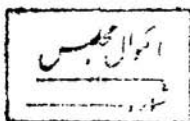
سرویس است .

۲ - (۱) عملیات کنفرانس های عادی اداری :

**الف** - تجدید نظر در آئین نامه هائیکه در جمله ۲ ماده ۱۲ قرارداد پیش بینی

شده در حدود اختیار کنفرانس مربوطه .

ب - اقدام در مورد سایر مسائلی که ضروری تشخیص دهد در حدود مقررات



قرارداد و آئین نامه عمومی و دستوراتیکه از طرف کنفرانس نمایندگان مختارصادر گردیده .

(۲) - بعلاوه کنفرانس عادی اداری بیسیم وظایف ذیل را عهده دار است :

**الف** - انتخاب اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها .

ب - بررسی عملیات هیئت مزبور .

۳ - کنفرانسهای عادی اداری هر پنج سال یکمرتبه تشکیل میشود و بهتر

است در همان تاریخ و محل انعقاد کنفرانس نمایندگان مختار باشد .

۴ - (۱) - تاریخ و محل کنفرانس عادی اداری یا فقط یکی از این دو در

موارد ذیل ممکن است تغییر یابد :

**الف** - اقلا بیست عضو اصلی اتحادیه از دبیر کل تقاضا نمایند .

ب - شورای اداری پیشنهاد نمایند .

(۲) در هر صورت با توافق نظر اکثریت اعضای اصلی اتحادیه تاریخ مجدد و

محل جدید یا فقط یکی از این دو تعیین میشود .

۵ - (۱) - کنفرانس اداری فوق‌العاده در موارد زیر تشکیل میشود :

**الف** - بر طبق تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار که دستور مذاکرات و تاریخ

و محل انعقاد آنرا تعیین نماید .

ب - در موقعیکه اقلا بیست عضو اصلی اتحادیه در مورد لزوم چنین کنفرانسی

جهت بررسی و دستور رسمی که از طرف آنها پیشنهاد شده تمایل خود را بدبیر کل

اعلام دارند .

پ - بنا بر پیشنهاد شورای اداری .

(۲) - در موارد مشروحه در بندهای ب و پ از جمله (۱) فوق با موافقت

اکثریت اعضای اصلی اتحادیه وقت و محل و همچنین دستور مذاکرات کنفرانس تعیین میشود.

۶ - (۱) - کنفرانس مخصوص ممکن است در موارد زیر تشکیل شود :

- الف** - بنا بر تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار یا یک کنفرانس اداری عادی یا فوق‌العاده که دستور مذاکرات و تاریخ و محل انعقاد آن کنفرانس را باید تعیین کند.
- ب** - در موقعی که اقلایست عضو اصلی اتحادیه در مورد کنفرانس جهانی یا یک ربع از اعضای اصلی ناحیه ذینفع در مورد کنفرانس ناحیه‌ای برای بررسی دستور مذاکراتی که از طرف آنها پیشنهاد شده تمایل خویش را بلزوم انعقاد چنین کنفرانسی بدبیر کل اظهار نمایند.
- پ** - بنا بر پیشنهاد شورای اداری .

(۲) - در موارد مشروحه در بند های ب و پ از جمله (۱) فوق با موافقت اکثریت اعضای اصلی اتحادیه در کنفرانس های جهانی یا اکثریت اعضای اصلی ناحیه ذینفع در کنفرانس های ناحیه‌ای تاریخ و محل و همچنین دستور مذاکرات آن تعیین میشود.

۷ - (۱) - کنفرانس های اداری فوق‌العاده برای بحث در مسائل مخصوص تل-کمونیکسیون که جنبه فوریت داشته باشند تشکیل میشوند و فقط مسائلی که در دستور روز مندرج است در این کنفرانسها مورد بحث قرار خواهند گرفت .

(۲) - کنفرانسهای فوق‌العاده اداری میتوانند بعضی از مقررات آئین نامه ای را که مربوط به خودشان باشد تجدید نظر نمایند مشروط بر اینکه تجدید نظر مقررات مذکور بر طبق جمله ۵- (۲) بالا در دستور مذاکراتی که بتصویب اکثریت اعضای اصلی اتحادیه رسیده گذارده شده باشد .

۸ - کنفرانسهای مخصوص برای بحث در مسائلی که در دستور مذاکرات آنها

گذارده شده تشکیل میشوند و تصمیمات آنها در هر صورت باید منطبق با مقررات قرارداد و آئین نامه های اداری باشد.

۹- پیشنهادات تغییر تاریخ یا محل تشکیل کنفرانس های فوق العاده اداری و کنفرانس های مخصوص درموقعی قابل قبول خواهد بود که در مورد کنفرانس های ناحیه ای اکثریت اعضای اصلی ناحیه ذینفع و در مورد کنفرانس های دیگر اکثریت اعضای اصلی اتحادیه با آن موافقت نموده باشند.

### ماده ۱۱ - آئین نامه داخلی کنفرانسها

کنفرانسهای اداری برای تنظیم عملیات و راهنمایی مذاکرات خود آئین نامه داخلی کنفرانسها را که در آئین نامه عمومی ضمیمه این قرارداد است اجرا مینمایند معهدا هر کنفرانس قبل از شروع مذاکرات میتواند مقررات اضافی که ضروری بداند تصویب نماید.

### ماده ۱۲ - آئین نامه ها

۱- بنا بر مقررات ماده ۱۱ آئین نامه عمومی که در ضمیمه ۵- این قرارداد مندرج است همان اعتبار و مدت قرارداد را دارا خواهد بود.

۲- (۱) - مقررات قرارداد بوسیله آئین نامه های اداری ذیل که اجرای آنها برای کلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته اجباری خواهد بود تکمیل میشود:

آئین نامه تلگرافی .

آئین نامه تلفونی .

آئین نامه بیسیم .

آئین نامه اضافی بیسیم .

(۲) - اعضای اصلی و وابسته باید موافقت خود را با هر تجدید نظری که در

آئین نامه های مذکور که از طرف کنفرانس های اداری بعمل آمده بدیگر کل اطلاع

دهند دبیرکل بمحض وصول هر يك از موافقت‌های نامبرده موضوع را باعضای اصلی و اعضای وابسته اعلام خواهد نمود .

۳ - در مواردیکه بین یکی از مقررات قرارداد و یکی از مقررات آئین‌نامه‌ها اختلافی حاصل شود قرارداد معتبر خواهد بود .

### ماده ۱۳ - امور مالی اتحادیه

۱ - هزینه‌های اتحادیه به‌زین‌ه‌های عادی و هزینه‌های فوق‌العاده تقسیم میشود .

۲ - هزینه‌های عادی اتحادیه در همان حدودیکه کنفرانس نمایندگان مختار مقرر داشته باقی‌میمانند هزینه‌های مذکور بخصوص شامل هزینه جلسات شورای اداری - حقوق اعضا و سایر هزینه‌های دبیرخانه‌کل و هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها و هیئت‌های مشاور بین‌المللی و لابراتوارها و مؤسسات فنی که بوسیله اتحادیه ایجاد شده میباشد و پرداخت این هزینه‌ها بعهده کلیه اعضای اصلی و وابسته خواهد بود .

۳ - (۱) هزینه‌های فوق‌العاده شامل کلیه هزینه‌های مربوط بکنفرانس‌های نمایندگان مختار و کنفرانس‌های اداری و جلسات هیئت‌های مشاوره بین‌المللی میباشد و پرداخت این قبیل هزینه‌ها بعهده آن‌عده از اعضای اصلی و وابسته است که قبول شرکت در آن کنفرانسها و جلسات را نموده‌اند یا عملاً در آنها شرکت نموده باشند .

(۲) - مؤسسات خصوصی مجاز بهره‌بردار در هزینه‌آن قسمت از کنفرانسهای اداری سهم هستند که در آن کنفرانسها شرکت نموده یا تقاضای شرکت کرده باشند .

(۳) - سازمانهای بین‌المللی در هزینه‌های کنفرانس‌های نمایندگان مختار و کنفرانس‌های اداری که در آنها قبول شده باشند سهم خواهند بود .

(۴) - مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار در هزینه های جلسات هیئت های مشاوره بین‌المللی سهام خواهند بود که در آنها عضویت داشته باشند و نیز سازمانهای بین‌المللی و سازمانهای علمی یا سازمانهای صنعتی در هزینه جلسات هیئت های مشاوره بین‌المللی که به آنها اجازه شرکت داده شده سهام خواهند بود .

(۵) - معهدنا شورای اداری میتواند بشرط معامله متقابل سازمانهای بین‌المللی را از پرداخت هرگونه هزینه فوق‌العاده معاف دارد .

(۶) - عملیاتی که بمنظور اندازه‌گیری و آزمایش یا تفحصات مخصوص برای بعضی از اعضای اصلی یا اعضای وابسته و دسته های اعضای اصلی و اعضای وابسته یا سازمان های ناحیه ای یا سازمان های دیگر بوسیله لابراتوارها و مؤسسات فنی اتحادیه صورت گیرد هزینه آنها بعهده تقاضا کنندگان است .

۴ - درجه بندی سهام هزینه های اتحادیه بقرار ذیل است :

|         |      |
|---------|------|
| ۳۰ واحد | پایه |
| ۲۵ واحد | پایه |
| ۲۰ واحد | پایه |
| ۱۸ واحد | پایه |
| ۱۵ واحد | پایه |
| ۱۳ واحد | پایه |
| ۱۰ واحد | پایه |
| ۸ واحد  | پایه |
| ۵ واحد  | پایه |
| ۴ واحد  | پایه |

|      |               |      |
|------|---------------|------|
| پایه | ۳             | واحد |
| پایه | ۲             | واحد |
| پایه | ۱             | واحد |
| پایه | $\frac{1}{4}$ | واحد |

- ۵ - اعضای اصلی و اعضای وابسته و مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار و سازمانهای بین‌المللی و سازمانهای علمی یا فنی میتوانند آزادانه پایه هائیرا که مایلند به نسبت آن در هزینه های اتحادیه سهمیم باشند انتخاب نمایند .
- ۶ - (۱) هر عضو اصلی یا عضو وابسته قبل از اجرای قرارداد پایه ای را که انتخاب نموده است به دبیر کل اطلاع خواهد داد .
- (۲) - دبیر کل این تصمیم را باستحضار اعضای اصلی و اعضای وابسته خواهد رسانید .
- (۳) - اعضای اصلی و اعضای وابسته در هر موقع میتوانند پایه ای را انتخاب نمایند که از آنچه قبلاً پذیرفته اند بالاتر باشد .
- (۴) - هر درخواستی که راجع به تنزل واحد حق الاشتراك يك عضو اصلی یا عضو وابسته باشد و پس از تاریخ اجرای قرارداد واصل گردد به کنفرانس نمایندگان مختار بعدی تسلیم خواهد شد و تاریخ اجرای آنرا کنفرانس مذکور تعیین خواهد نمود .
- ۷ - بهای اسنادیکه با ادارات و مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار یا به اشخاص دیگر فروخته میشود از طرف دبیر کل با همکاری شورای اداری تعیین میگردد با توجه باین نکته که هزینه توزیع هم در قیمت منظور شده .
- ۸ - اعضای اصلی و اعضای وابسته سهمیه سالانه خود را که بر طبق پیش بینی های بودجه ای تعیین شده قبلاً میپردازند .
- ۹ - در مورد هزینه های عادی از آغاز سال مالی اتحادیه و در مورد هزینه های

فوق‌العاده از سی روز پس از تاریخچه که صورت حساب جهت اعضای اصلی و اعضای وابسته فرستاده میشود مبلغی فرع بدهی تعلق خواهد گرفت فرع مذکور نسبت بمدت شش ماهه اول از تاریخ بدهی از قرار سالی ۰.۳٪ (سه درصد) و از اول ماه هفتم از قرار سالی ۰.۶٪ (شش درصد) محسوب میگردد .

### ماده ۱۴ - زبانها

۱- (۱) - زبانهای انگلیسی - چینی - اسپانیولی - فرانسه و روسی زبان رسمی اتحادیه خواهند بود .

(۲) - زبانهای انگلیسی - اسپانیولی و فرانسه زبان کار اتحادیه خواهد بود .

(۳) - در مورد اختلاف متن فرانسه معتبر میباشد .

۲ - (۱) - اسناد قطعی کنفرانس نمایندگان مختار و کنفرانس های اداری و قرارداد های نهائی و پرتکلها و تصمیمات آنها بطوریکه مضامین آنها از حیث عبارت و معنی یکسان باشد بزبانهای رسمی اتحادیه تهیه میشود .

(۲) - سایر اسناد کنفرانسهای مزبور بزبانهای کار اتحادیه تهیه خواهد شد .

۳ - (۱) - اسناد رسمی سرویس اتحادیه بطوریکه در متن آئین نامه های اداری

پیش بینی شده است به پنج زبان رسمی منتشر میشود .

(۲) - سایر اسنادی را که دبیرکل باید در حدود وظایف خود برای توضیح آنها

اقدام نماید بسه زبان کار تهیه میشود .

۴ - کلیه اسناد مندرجه در جمله های ۲ و ۳ بالا ممکن است بزبانهای دیگری

غیر از زبانهای مذکور در جملات نامبرده طبع و توزیع شود مشروط بر اینکه اعضای

اصلی یا اعضای وابسته تقاضا کنند کلیه هزینه ترجمه و طبع و توزیع را عهده دار شوند .

۵ - در کنفرانسهای اتحادیه ولدالاقضا در جلسات ارگانهای دائمی آن هنگام



- مباحثات از سیستم مخصوص ترجمه متقابل به زبان کار باید استفاده شود .
- ۶ - (۱) در کنفرانسهای اتحادیه در جلسات ارگانهای دائمی آن بغیر از سه زبان کار زبانهای دیگری هم ممکن است با شرایط ذیل مورد استفاده قرار گیرد :
- الف -** در صورتیکه برای استفاده شفاهی یا کتبی از يك یا چند زبان اضافی دیگر درخواستی بدبیر کل یا رئیس ارگان دائمی ذینفع برسد مشروط بر اینکه هزینه های فوق العاده مربوط بد این عمل به عهده اعضای اصلی یا اعضای وابسته متقاضی یا تأیید کننده تقاضا باشد .
- ب -** در صورتیکه نماینده رأساً بهزینه خود ترتیب ترجمه شفاهی را از زبان خویش بیکی از سه زبان کار بدهد .
- (۲) - در مورد بند الف از جمله ۶ ( ۱ ) فوق الذکر دبیر کل یا رئیس ارگان دائمی ذینفع پس از اخذ تعهد پرداخت کلیه مخارج این عمل از اعضای اصلی یا اعضای وابسته ذینفع در حدود امکان با تقاضا موافقت مینماید .
- (۳) - در مورد بند ب از جمله ۶ ( ۱ ) فوق الذکر نماینده ذینفع در صورتیکه مایل باشد میتواند بهزینه خود ترتیبی بدهد که یکی از سه زبان کار بزبان خودش شفاهاً ترجمه شود .

## فصل دوم - اجرای قرارداد و آئین نامه ها

### ماده ۱۵ - تصویب قرارداد

- ۱ - قرارداد بتصویب هر يك از دول امضاء کننده خواهد رسید و اسناد تصویب در اقل مدت ممکنه از طریق دیپلماتیک وبوسیله دولتی که مقر اتحادیه در کشور آن دولت میباشد جهت دبیر کل ارسال خواهد شد و مشارالیه مراتب را با اعضای اصلی و اعضای وابسته اعلام خواهد نمود .

۲ - (۱) - از تاریخ اجرای قرارداد تا دو سال هر دولت امضاکننده از حقوق اعضای اصلی اتحادیه که در جمله ۳ از ماده یک این قرارداد پیش بینی شده برخوردار میگردد حتی اگر اسناد تصدیق شده را برطبق مقررات جمله یک فوق تسلیم ننموده باشد .

(۲) - در انقضای مدت دو سال از تاریخ اجرای قرارداد حاضر دولت امضاءکننده ای که اسناد تصدیق شده را برطبق مقررات جمله یک فوق تسلیم ننموده باشد مادامیکه اسناد مذکور را تسلیم ننماید در هیچ یک از کنفرانسها و جلسات ارگانهای دائمی اتحادیه حق رأی دادن ندارد .

۳ - بعد از اینکه این قرارداد برطبق ماده پنجاه بمرحله اجرا در آمد با اسناد مصوبه از روز تسلیم بدبیرخانه کل ترتیب اثر داده خواهد شد .

۴ - اگر یک یا چند دولت امضاءکننده قرارداد را تصویب نمایند برای سایر دولت‌هاییکه آنرا تصویب نموده اند بقوت خود باقی خواهد بود .

### ماده ۱۶ - الحاق بقرارداد

۱ - دولت کشوریکه این قرارداد را امضاء ننموده ممکن است در هر موقع برطبق مقررات ماده یک باین قرار داد ملحق شود .

۲ - سند الحاق از طریق دبیرخانه بوسیله دولتی که مقرر اتحادیه در کشور آن دولت میباشد برای دبیر کل ارسال خواهد شد مشارالیه الحاق را بکلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته اعلام و یک رونوشت گواهی شده سند الحاق را برای هر یک از آنها خواهد فرستاد تاریخ اجرای الحاق از روزی است که سند الحاق بدبیر کل تسلیم شود مگر اینکه ترتیب دیگری مقرر گردیده باشد .

### ماده ۱۷ - اجرای قرارداد در کشورها یا سرزمین‌هاییکه روابط خارجی آنها بوسیله اعضای اتحادیه تأمین شود

۱ - اعضای اصلی اتحادیه در هر موقعی میتوانند اعلام نمایند که قرارداد حاضر

شامل مجموع يك دسته یا یکی از کشورها یا سرزمین‌هائی میشود که روابط خارجی آنها را عهده دار هستند .

۲ - هر اظهاریکه برطبق مقررات جمله يك این ماده بعمل آید بدبیر کل اتحادیه خطاب خواهد شد و مشارالیه مراتب را باعضای اصلی و اعضای وابسته اعلام خواهد نمود .

۳ - مقررات مندرجه درجملات يك و دو- این ماده برای کشورها و سرزمین‌ها یا دسته‌ای از سرزمین‌های مشروحه در ضمیمه يك این قرارداد اجباری نخواهد بود .

### ماده ۱۸ - اجرای قرارداد در سرزمین‌های

#### تحت قیمومت سازمان ملل متحد

سازمان ملل متحد میتواند از طرف يك سرزمین یا دسته‌ای از سرزمین‌هائیکه برطبق ماده ۷۵ منشور ملل متحد قیمومت آنها بعهدۀ سازمان مذکور واگذار شده باین قرارداد ملحق شود .

### ماده ۱۹ - اجرای قرارداد و آئین نامه‌ها

۱ - اعضای اصلی و اعضای وابسته موظفند در تمام دفاتر و استاسیون‌های تل‌کمونیکاسیون که از طرف آنها تأسیس یا بهره برداری میشود وعهده‌دار سرویس‌های بین‌المللی میباشند یا ممکن است اختلال‌های زیان‌آوری بسرویس‌های رادیوئی سایر کشورها وارد کنند برطبق مقررات قرارداد حاضر و آئین نامه‌های ضمیمه آن رفتار نمایند مگر در مورد سرویس‌هائی که این تکلیف برطبق مقررات ماده ۴۸ این قرارداد شامل آنها نمیشود .

۲ - علاوه بر مراتب فوق آنها باید اقدامات لازمه را بعمل آورند تا از طرف مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار و سایر مؤسسات مجاز بتأسیس و بهره برداری

سرویس های تل کمونیکاسیون که عهده دار سرویس های بین‌المللی باشند و یا اینکه از استاسیون هائی بهره برداری میکنند که نمکن است اختلال های زیان آوری در سرویس های رادیوئی کشور های دیگر ایجاد نماید مقررات قرارداد حاضر و آئین نامه های ضمیمه آن الزاماً بموقع اجرا گذارده شود .

### ماده ۲۰ - اعلان فسخ قرارداد

۱ - هر عضو اصلی و عضو وابسته که این قرار داد را تصویب نموده یا بآن ماحق شده حق دارد با ارسال اخطاریه که از طریق دیپلماتیک بوسیله دولتی که مقرر اتحادیه در کشور آن دولت است فسخ قرارداد را بدبیر کل اتحادیه اعلام نماید و دبیر کل مراتب را بسایر اعضای اصلی و اعضای وابسته اطلاع میدهد .

۲ - این اعلام فسخ بعد از انقضای مدت یکسال از روزیکه دبیر کل آنرا دریافت نموده عملی خواهد بود .

### ماده ۲۱ - فسخ قرارداد از طرف کشور ها یا سرزمین هائیکه

#### روابط خارجی آنها بوسیله اعضای اصلی اتحادیه تامین میشود

۱ - قرارداد حاضر که بر طبق ماده ۱۷ در یک کشور یا یک سرزمین یا یک دسته از سرزمین ها عملی گردیده در هر موقع ممکن است فسخ شود و چنین کشور یا سرزمین یا یک دسته از سرزمین ها اگر عضو وابسته باشند بمحض فسخ عضویت خود را از دست خواهد داد .

۲ - اخطار های فسخ مندرجه در جمله فوق باید بر طبق مقررات شرایط مذکوره در جمله یک از ماده ۲۰ اعلام گردد تاریخ عملی شدن آنها طبق مقررات مذکوره در جمله ۲ همان ماده است .

### ماده ۲۲ - الغاء قرارداد قبلی

این قرارداد در روابط دول متعاهد قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور ااتلانتیک

سیتی ۱۹۴۷ را ملغی نموده و قائم مقام آن خواهد بود.

### ماده ۲۳ - اعتبار آئین نامه های اداری قبلی

آئین نامه های اداری که در جمله ۲ ماده ۱۲ با آنها اشاره شده بمنزله ضmann این قرارداد محسوب و ناموقعیکه آئین نامه های جدیدی بوسیله کنفرانس های صلاحیتدار عادی اداری و لداقتضا کنفرانسهای فوق العاده اداری تدوین و بموقع اجرا گذارده شود معتبر خواهند بود.

### ماده ۲۴ - روابط با دول غیر متعاهد

۱ - کلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته برای خود و مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار این حق را محفوظ میدارند که برای مجاز بودن مبادله تل کمونیکسیون با کشوری که در این قرارداد شرکت ندارد شرایطی وضع نمایند.

۲ - هر گاه تل کمونیکسیون که مبداء آن کشور غیر متعاهدی باشد از طرف يك عضو اصلی یا عضو وابسته قبول گردد باید مخابره شود و در مسافتی که از طرف تل کمونیکسیون يك عضو اصلی یا عضو وابسته عبور مینماید تابع مقررات الزامی قرارداد و آئین نامه های منضمه بوده و نرخ های عادی بآن تعلق میگیرد.

### ماده ۲۵ - حل اختلاف

۱ - هر گاه اختلافی در اجرای قرارداد حاضر و آئین نامه های مندرجه در ماده ۱۲ بین اعضای اصلی یا اعضای وابسته رخ دهد این اختلاف از طریق دیپلماتیک یا بر طبق قرارداد دوجانبه یا چند جانبه یا بر طبق مقررات بین المللی که برای رفع منازعات در نظر گرفته شد یا بهر ترتیبی که مرضی الطرفین باشد ممکن است تصفیه گردد.

۲ - در صورتیکه هیچ يك از این ترتیبات تصفیه پذیرفته نشود هر عضو اصلی یا عضو وابسته داخل در اختلاف ممکن است طبق شرایط مشروحه در ضمیمه چهار موضوع منازعه را بدواری رجوع نماید.

## فصل سوم - روابط با سازمان ملل متحد و سازمانهای بین‌المللی

### ماده ۲۶ - روابط با سازمان ملل متحد

- ۱ - روابط بین سازمان ملل متحد و اتحادیه بین‌المللی تل‌کمونیکسیون بطوری است که در موافقت نامه ضمیمه ۶ - این قرارداد شرح داد شده .
- ۲ - برطبق مقررات ماده ۱۶ موافقت نامه فوق الذکر سرویس‌های بهره‌برداری تل‌کمونیکسیون‌های سازمان ملل متحد از حقوق این قرارداد و آئین‌نامه‌های منضمه بآن بهره‌مند میشوند و تابع مقررات اجباری آنها نیز میباشند . بنا بر این حق دارند در کلیه کنفرانسهای اتحادیه و جلسات هیئت‌های مشاوره بین‌المللی بعنوان مشاور حضور یابند ولی در هیچیک از ارگانهای اتحادیه که اعضای آن از طرف کنفرانس نمایندگان مختار و کنفرانسهای اداری انتخاب شده‌اند نمیتوانند عضویت داشته باشند .

### ماده ۲۷ - روابط با سازمانهای بین‌المللی

- برای کمک بایجاد هم‌آهنگی بین‌المللی کامل در امور تل‌کمونیکسیون اتحادیه با سازمانهای بین‌المللی که منافع و فعالیت‌های مشترک دارند تشریک مساعی مینمایند .

## فصل چهارم - مقررات عمومی مربوط به تل‌کمونیکسیون

### ماده ۲۸ - حق استفاده عمومی از سرویس تل‌کمونیکسیون بین‌المللی

- اعضای اصلی و اعضای وابسته حق عموم را در مخبره بوسیله سرویس بین‌المللی مخبرات عمومی اعتراف مینمایند سرویس - قیمت‌ها - تصمیمات برای عموم استفاده کنندگان در هر نوع مخبره بدون هیچگونه حق تقدم و برتری یکسان خواهد بود .

### ماده ۲۹ - توقیف تل‌کمونیکسیون‌ها

- ۱ - اعضای اصلی و اعضای وابسته این حق را برای خود محفوظ میدارند که مخبره هر تلگراف خصوصی را که برای امنیت کشور خطرناک تشخیص داده شود یا

مخالف قوانین و انتظامات عمومی یا منافی اخلاق پسندیده باشد متوقف سازند مشروط بر اینکه فوراً دفتر مبدأ را از توقیف تمام تلگراف یا هر قسمتی از آن مستحضر سازند مگر در مواردیکه این اخطار جهت امنیت کشور خطرناک بنظر آید.

۲ - و نیز اعضای اصلی و اعضای وابسته این حق را برای خود محفوظ میدارند که هر مخابره تلگرافی یا مکالمه تلفنی خصوصی را که جهت امنیت کشور خطرناک بنظر آید یا مخالف قوانین و انتظامات عمومی یا اخلاق پسندیده باشد قطع نماید.

### ماده ۳۰ - تعطیل سرویس

هر عضو اصلی یا عضو وابسته این حق را برای خود محفوظ میدارد که سرویس تل کمونیکسیون های بین المللی را یا بطور عموم یا فقط برای بعضی ارتباطات یا برای بعضی انواع از مخابرات اعم از صادره و وارده یا عبوری برای مدتی غیر معین تعطیل نماید مشروط بر اینکه فوراً بوسیله دبیرخانه کل سایر اعضای اصلی و اعضای وابسته را از این عمل مستحضر سازد.

### ماده ۳۱ - مسئولیت

اعضای اصلی و اعضای وابسته در مقابل استفاده کنندگان از سرویس های تل کمونیکسیون بین المللی مخصوصاً نسبت به ادعای هرگونه سود و زیان هیچگونه مسئولیتی را تعهد نمینمایند.

### ماده ۳۲ - حفظ اسرار تل کمونیکسیون ها

۱ - اعضای اصلی و اعضای وابسته تعهد می نمایند بمنظور تأمین حفظ اسرار مخابرات بین المللی کلیه وسایل ممکنه را که با سیستم تل کمونیکسیون مورد استفاده مطابقت کند فراهم نمایند.

۲ - معینان این حق را برای خود محفوظ میدارند که مقامات صلاحیتدار را از

این قبیل مخابرات مستحضر سازند تا اجرای قوانین داخلی خودشان یا قرارداد های بین‌المللی که در آنها شرکت دارند تأمین شود .

### ماده ۳۳ - برقراری - بهره برداری و حفاظت تأسیسات و خطوط تل کمونیکاسیون

۱ - اعضای اصلی و اعضای وابسته اقدامات مفیده را بعمل خواهند آورد که تأسیسات و خطوط با بهترین شرایط فنی برقرار باشد تا سرعت مبادله دائمی تل کمونیکاسیون های بین‌المللی تأمین گردد .

۲ - خطوط و تأسیسات فوق‌الذکر باید حتی المقدور با بهترین طریق حاصله از نتیجه تجارب عملی و با رعایت ترقیات علمی و فنی نگاهداری شوند تا بخوبی از آنها استفاده گردد .

۳ - اعضای اصلی و اعضای وابسته حفاظت این خطوط و تأسیسات را در قلمرو فرمانروائی خود عهده دار هستند .

۴ - کلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته برای تأمین حفاظت آن قسمت از سیمهای تل کمونیکاسیون که در تحت کنترل آنها میباشد اقدامات لازمه را بعمل خواهند آورد مگر اینکه طبق موافقت های مخصوص شرایط دیگری مقرر شده باشد .

### ماده ۳۴ - اعلام تخلفات

اعضای اصلی و اعضای وابسته تعهد مینمایند که بمنظور تسهیل اجرای مقررات ماده ۱۹ در موارد تخلف از مقررات این قرارداد و آئین نامه های ضمیمه آن متقابلاً یکدیگر را از موضوع مستحضر دارند .

### ماده ۳۵ - نرخ ها و معافیت ها

مقررات مربوط به نرخهای تل کمونیکاسیون و موارد مختلفه ای که از معافیت



استفاده میشود و در آئین نامه های ضمیمه این قرارداد تعیین گردیده است .

### ماده ۳۶ - تقدم در تل کمونیکاسیونهای

#### مربوطه بحفظ حیات انسانی

سرویس های تلگرافی و تلفنی بین‌المللی باید با حق تقدم مطلق تل کمونیکسیون های مربوط به حفظ حیات انسانی در دریا و زمین و هوا و همچنین تل کمونیکسیونهای فوری و استثنائی سازمان بهداشت جهانی مربوط به بیماریهای واگیردار موافقت نمایند .

### ماده ۳۷ - تقدم مخابرات تلگرافی و

#### دعوت های مکالمات تلفنی دولتی

با رعایت مقررات مواد ۳۶-۴۶ مخابرات تلگرافات دولتی در موقعیکه فرستنده تقاضا نماید بر کلیه تلگرافات دیگر مقدم خواهد شد همچنین مکالمات تلفنی و دعوت های مکالمات تلفنی بر حسب تقاضای صریح و در حدود امکان بر کلیه مکالمات تلفنی و دعوت های مکالمه تلفنی دیگر میتواند حق تقدم داشته باشد .

### ماده ۳۸ - زبان رمز

۱ - تلگرافات دولتی و تلگرافات مربوط بسرویس را میتوان در تمام روابط بر رمز انشاء کرد .

۲ - تلگرافات خصوصی را میتوان بین کلیه کشورها بر رمز قبول نمود کشورهائیکه قبلا بوسیله دبیرخانه کل اعلام نموده باشند که این نوع مخابرات را بر رمز قبول نمی نمایند از این قاعده مستثنی میباشند .

۳ - اعضای اصلی و اعضای وابسته که در صادرات و واردات خود تلگرافات خصوصی را بزبان رمز نمیپذیرند جز در مورد تعطیل سرویس که در ماده ۳۰ ذکر شده در سایر موارد باید عبور تلگرافات نامبرده را در سرزمین خود مجاز دارند .

### ماده ۳۹ - تنظیم و تصفیه حسابها

۱ - ادارات اعضای اصلی و اعضای وابسته و مؤسسات خصوصی مجاز بهره‌بردار که از سرویس های بین‌المللی تل کمونیکاسیون بهره برداری مینمایند باید راجع به مبلغ بده و بستان خود توافق نظر یکدیگر را جلب نمایند .

۲ - صورت حسابهای بده و بستان که در جمله فوق بآن اشاره شده بر طبق مقررات آئین نامه های ضمیمه این قرارداد تنظیم میشوند مگر اینکه بین طرفهای ذینفع ترتیبات مخصوصی داده شده باشد .

۳ - تصفیه حسابهای بین‌المللی در ردیف معاملات جاری بشمار آمده و بر طبق تعهدات معموله بین‌المللی کشور های ذینفع انجام میگردد در صورتیکه دولت ها چنین موافقتی کرده باشند و در مواردیکه چنین موافقتی بعمل نیامده و قرارداد های خصوصی مذکوره در ماده ۴۱ این قرار داد هم وجود نداشته باشد عمل تصفیه بر طبق آئین نامه ها صورت میگردد .

### ماده ۴۰ - واحد پول

واحد پولیکه برای تعرفه بندی نرخهای تل کمونیکاسیونهای بین‌المللی و تنظیم حسابهای بین‌المللی بکار برده میشود فرانک طلا که صد سانتیم و بوزن  $\frac{100}{31}$  گرم و بعبار ۰/۹۰۰ میباشد .

### ماده ۴۱ - قرارداد های مخصوص

اعضای اصلی و اعضای وابسته برای خود و برای مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار که از طرف آنها برسمیت شناخته شده و برای سایر مؤسسات بهره بردار مجاز این حق را محفوظ میدارند که در آن قسمت از امور تل کمونیکاسیون که عموم اعضای اصلی و اعضای وابسته در آن ذینفع هستند قرارداد های خصوصی منعقد نمایند .

معدالک این قبیل قراردادها باید طوری تنظیم گردد که متباین با مقررات این قرارداد و آئین نامه‌های ضمیمه آن نبوده و اجرای آنها در سرویس‌های رادیویی سایر کشورها اختلالات زیان‌آوری تولید ننماید.

### ماده ۴۲ - کنفرانسها و موافقت نامه‌ها و سازمان‌های ناحیه‌ای

اعضای اصلی و اعضای وابسته این حق را برای خود محفوظ میدارند که بمنظور حل مسائل تل‌کمونیکاسیون که در یک ناحیه قابل اجرا و مؤثر باشد برای تشکیل کنفرانسها و انعقاد موافقت نامه‌ها و ایجاد سازمانهای ناحیه‌ای اقدام نمایند.

### فصل پنجم - مقررات مخصوص ارتباط بیسیم

ماده ۴۳ - استفاده متناسب احتیاج از فرکانسها و پهنای ردیفی .

اعضای اصلی و اعضای وابسته آرزومندند که تعداد فرکانسها و پهنای ردیف مورد استفاده بحد اقلی که جهت تأمین جریان سرویسهای لازمه بنحو رضایت بخش مورد احتیاج است محدود گردد .

ماده ۴۴ - ارتباط بین سرویس‌های مختلف .

۱ - دفاتر یک‌عهده‌دار تأمین ارتباط بیسیم در سرویس‌های متحرک میباشند مکلفند در حدود وظایف عادی خود تلگرافات بیسیم را بدون ملاحظه سیستم رادیو که مورد قبول آنها واقع شده متقابلاً مبادله نمایند .

۲ - با این وصف برای اینکه ترقیات علمی مواجهه با عایقی نگردد مقررات جمله فوق مانع استعمال یک سیستم رادیو که قادر به تأمین ارتباط با سیستم‌های دیگر نیست نخواهد بود مشروط بر اینکه این عدم توانائی از لحاظ نوع مخصوص سیستم مذکور بوده و در نتیجه ترتیبات خاصی نباشد که منحصراً برای منع رابطه وضع شده .

۳ - با وجود مقررات جمله یک یک استاسیون را میتوان بیک سرویس بین‌المللی

تل کمونیکاسیون که بقصد چنین تل کمونیکاسیون تعیین شده یا بجهت دیگری که تابع سیستم مورد استفاده نباشد تخصیص داد.

#### ماده ۴۵ - اختلالات زبان آور

۱ - کلیه استاسیون ها صرف نظر از منظور اصلی آنها باید حتی المقدور طوری تأسیس و بهره برداری شوند که سرویسهای رادیوئی سایر اعضای اصلی یا اعضای وابسته و مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار یا سایر مؤسسات بهره برداری که مجاز بتأمین يك سرویس رادیوئی میباشند و برطبق مقررات آئین نامه بیسیم عمل مینمایند اختلالات زبان آوری وارد نشود.

۲ - هر عضو اصلی یا وابسته متعهد میشود که مؤسسات خصوصی مجاز بهره برداریکه از طرف او برسمیت شناخته شده و سایر مؤسسات بهره بردار مجاز را با اجرای مقررات جمله فوق ملتزم نماید.

۳ - بعلاوه اعضای اصلی و اعضای وابسته لازم میدانند برای اینکه از عملیات دستگاه ها و کلیه تأسیسات الکتریکی در روابط با سرویس های رادیو الکتریکی مذکوره در جمله يك این ماده اختلالات زبان آوری تولید نگردد اقدامات ممکنه را بعمل آورند.

#### ماده ۴۶ - استمداد و پیام در موقع خطر.

استاسیون های بیسیم موظفند تلگرافات استمداد و پیام های در موقع خطر را از هر مبداء که باشد با تقدم مطلق قبول و آنآ جواب و عقبه لازم بدهند.

#### ماده ۴۷ - علائم قلبی با فریبنده راجع بخطر یا امنیت استعمال بیقاعدۀ

علائم خطاب.

اعضای اصلی و اعضای وابسته تعهد مینمایند برای جلوگیری از مخابره یا انتشار

علائم تقلبی یا فریبنده خطر یا امنیت و استفاده از طرف يك استاسيون از علامات خطابی که قاعدتاً بآن استاسيون اختصاص داده نشده اقدامات مفیده را بنمایند .

### ماده ۴۸ - تاسیس سرویس های دفاع ملی

۱ - اعضای اصلی و اعضای وابسته آزادی کامل خود را راجع بتاسیسات رادیو الکتریکی نظامی اعم از قوای زمینی - دریائی - هوائی برای خویش محفوظ میدارند .  
 ۲ - معهدا این مؤسسات بایستی در حدود امکان شرایط مقررہ مربوط بدان کمک در موقع خطر واقدامانیکه برای جلوگیری از اختلالات زبان آور لازم است ومقررات آئین نامه‌ها راجع به نوع مخابره وفر کانسهای که بتناسب نوع سرویسی که از طرف آنها تأمین وباید استفاده گردد رعایت نمایند .

۳ - بعلاوه در موقعیکه این مؤسسات در مخابرات عمومی یا سرویس‌هاییکه بر طبق آئین نامه های ضمیمه این قرارداد اداره میشوند شرکت میکنند باید بطور کلی شرایط مقررہ مربوط بانجام سرویس های مذکورہ را رعایت نمایند .

### فصل ششم - تعریف

#### ماده ۴۹ - تعریف

در این قرارداد جز در موارد مغایر با متن :

الف - اصلاحاتی که در ضمیمه ۳ این قرارداد تعیین شده همان معنی را دارند که بآنها اختصاص داده شده .

ب - سایر اصلاحاتی که در آئین نامه های منظوره در ماده ۱۲ شرح داده شده همان معنی را دارند که در آئین نامه های مذکور برای آنها اختصاص داده شده .

## فصل هفتم - مقررات نهائی

## ماده ۵۰ - تاریخ اجرای قرارداد

قرارداد حاضر از تاریخ اول ژانویه ۱۹۵۴ بین کشورها - سرزمین‌ها یا دسته سرزمین‌هایی که اسناد تصویب یا الحاق آنها قبل از تاریخ مذکور تسلیم شده بموقع اجرا گذارده میشود .

بنا بر مراتب فوق نمایندگان مختار مربوطه قرارداد را که بزبانهای انگلیسی - چینی - اسپانیولی - فرانسه - روسی در يك نسخه تهیه شده و در صورت بروز اختلاف متن فرانسه آن معتبر خواهد بود امضاء نمودند این نسخه در آرشیو دولت جمهوری آرژانتین ضبط و يك رونوشت از آن بهريك از دول امضاء کننده تسلیم خواهد شد .

انجام یافته در بوئنوس آیرس ۲۲ دسامبر ۱۹۵۲

ضمیمه شماره ۱

(مراجعه شود بماده يك جمله ۲ الف)

افغانستان

جمهوری ملی آلبانی

دولت پادشاهی عربی سعودی

جمهوری آرژانتین

کشورهای متحده استرالیا

اطریش

بلژیک

جمهوری سوسیالیستی شوروی روسیه سفید

برمه

بلیوی

برزیل

جمهوری ملی بلغارستان

دولت پادشاهی کامبودج

کانادا

سیلان

شیلی

چین

دولت بلده واتیکان

جمهوری کلمبیا

کلن ها - تحت‌الحمایه ها - نواحی ماوراء‌دریاها و نواحی تحت‌الحمایه یا

تحت قیمومت

ممالک متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی

کنگوی بلژیک و نواحی رواندا اروندی

جمهوری کره

کستاریکا

کوبا

دانمارک

جمهوری دومینیکن

مصر

جمهوری السالوادر

اگواتر

اسپانیا  
دول متحده آمریکا  
حبشه  
فنلاند  
فرانسه  
یونان  
گواتمالا  
جمهوری هائیتی  
جمهوری هندوراس  
جمهوری ملی مجارستان  
جمهوری هندوستان  
جمهوری اندونزی  
ایران  
عراق  
ایرلاند  
ایسلند  
مملکت اسرائیل  
ایتالیا  
ژاپن  
دولت پادشاهی هاشمی اردن  
دولت پادشاهی لائوس



لبنان  
لیبریا  
دول متحده لیبی  
لوکزامبورک  
مکزیک  
مناکو  
نیکاراگوا  
نروژ  
زلاند جدید  
پاکستان  
پاناما  
پاراگوئه  
هلند  
سورینام  
انتیلهای هلند و گینه جدید  
پرو  
جمهوری فیلیپین  
جمهوری ملی لهستان  
پرتغال  
تحت‌الحمایه های فرانسه در مراکش و تونس  
جمهوری فدرال آلمان

جمهوری فدرال ملی یوگسلاوی

جمهوری سوسیالیستی سویتی او کرانی

زدریا جنوبی

جمهوری ملی رومانی

دولت متحده پادشاهی بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی

سوئد

کنفدراسیون سوئیس

جمهوری سوریه

چکوسلواکی

سرزمینهای دول متحده آمریکا

سرزمینهای ماوراء دریا های جمهوری فرانسه و سرزمینهای دیگری که باین

ترتیب اداره میشود

سرزمینهای ماوراء بحار پرتقال

تایلند

ترکیه

اتحاد افریقای جنوبی و سرزمینهای افریقای جنوب غربی

اتحاد جمهوریهای سوسیالیستی سویتی

جمهوری شرقی اوروکه

دول متحده و نزوئلا

مملکت ویتنام

یمن

منطقه اسپانیایی مراکش و مجموعه متصرفات اسپانیا

### ضمیمه شماره ۲

(مراجعه شود به ماده ۱ جمله ۴ الف)

افریقای غربی انگلستان

افریقای شرقی انگلستان

### ضمیمه شماره ۳

(مراجعه شود به ماده ۴۹)

شرح اصلاحاتی که در قرارداد بین‌المللی تل کمونیکسیون و ضمايم آن

استعمال شده :

اداره :

هر اداره یا مؤسسه دولتی که اجرای مقررات قرارداد بین‌المللی تل کمونیکسیون

و آئین نامه های ضمیمه آنرا عهده دار باشد .

بهره برداری خصوصی :

هر شخصی یا شرکت یا مؤسسه یا عامل دولتی که از دستگاه تل کمونیکسیون

که برای تأمین سرویس ارتباطات دور بین‌المللی ایجاد شده بهره برداری نموده یا بتواند در چنین سرویسی اختلالات زیان آور پدید آورد .

مؤسسه خصوصی مجاز بهره برداری :

هر بهره بردار خصوصی بشرح بالا که از یک سرویس رابطه عمومی یا بخش

صدا بهره برداری مینماید و از طرف عضو اصلی یا عضو وابسته که مقر اداره متبوعه

آن در سرزمین متعلق بآن عضو است اجرای مقررات ماده ۱۹ الزاماً بعهده او

واگذار شده .

نماینده دولتی :

مأمور اعزامی دولت يك عضو اصلی یا يك عضو وابسته اتحادیه بيك کنفرانس نمایندگان مختار یا شخصی که نمایندگی يك دولت یا يك اداره عضو اصلی یا عضو وابسته اتحادیه را در کنفرانس اداری یا يك جلسه کمیته مشورتی بین‌المللی عهده‌دار باشد .

نماینده غیر دولتی :

شخصی که از طرف يك مؤسسه مجاز بهره بردار خصوصی بيك کنفرانس اداری یا يك جلسه کمیته مشورتی بین‌المللی اعزام گردد .  
کارشناس :

شخصی که از طرف يك مؤسسه ملی علمی یا صنعتی اعزام گردیده و برای شرکت در جلسات کمیسیون های مطالعات يك کمیته مشورتی بین‌المللی از جانب دولت یا اداره کشور متبوعه خود مجاز باشد .

مأمور اعزامی از طرف :

سازمان ملل متحد بمنظور اجرای مقررات ماده ۲۶ قرارداد .

دولت کشوری که در قرارداد عضویت ندارد :

يك سازمان بین‌المللی که بر طبق مقررات آئین نامه عمومی برای شرکت در کار کنفرانس دعوت یا پذیرفته شده باشد دولت يك عضو اصلی یا عضو وابسته اتحادیه که در يك کنفرانس ناحیه‌ای که بر طبق ماده ۱۰ قرارداد منعقد شده است بدون حق رأی شرکت نماید .

هیئت نمایندگی :

مجموع نمایندگان دولتی و احیاناً هیئت نمایندگان غیر دولتی و مأمورین

وابسته یا مترجمین که از طرف همان کشور اعزام گردیده باشند .

هر عضو اصلی و عضو وابسته مختار است هیئت نمایندگی خود را بهر ترتیبی که مایل باشد تشکیل دهد بخصوص میتواند بسمت نماینده یا وابسته از اشخاصیکه متعلق بمؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار که از طرف خود او برسمیت شناخته شده یا اشخاص به بنگاههای خصوصی دیگری که در امور تل کمونیکاسیون ذی‌علاقه هستند در هیئت نمایندگی خود داخل نماید .

سر ویس بین‌المللی :

يك سر ویس تل کمونیکاسیون بین‌دفتار یا ایستگاههای ثابت زمینی یا متحرك که در کشور های مختلف بوده یا تابع کشور های مختلف باشند .

سر ویس متحرك :

يك سر ویس بی سیم بین استاسیون های متحرك و استاسیون های زمینی یا بین استاسیون های متحرك .

سر ویس پخش صدا .

يك سر ویس ارتباط بی سیم که از مخابره آن عامه مردم استفاده مینمایند این سر ویس ممکن است شامل انتقال صوت یا انتقال با تل اویزیون و عکس اسناد یا انتقالات دیگر باشند .

تل کمونیکاسیون :

مخابره و اخذ و ارسال - حروف و علائم تلگرافی و نوشته ها و تصاویر و اصوات یا هر گونه اطلاعات دیگر بوسیله سیم یا بی سیم و یا وسایل بصری و یا سایر وسایل الکترومقناطیسی .

تلگرافی :

يك سیستم تل کمونیکاسیون که انتقال نوشتجات را بوسیله بکار بردن علامات (کد) انجام میدهد .

تلفونی :

يك سیستم تل کمونیکاسیون که برای انتقال صحبت یا در بعضی مواقع صدا های دیگر برقرار شده است .

تلگرام :

نوشته‌ای است که باید بوسیله تلگراف مخبره شود و این اصطلاح شامل رادیو تلگرام نیز میباشد مگر اینکه ترتیب دیگری معین شده باشد .

مخابرات تلگرافی و دعوت نامه ها و مکالمات تلفنی مقامات زیر دولتی شناخته میشود :

شخص اول مملکت .

رئیس دولت و اعضای يك دولت .

رئیس مستعمره و تحت الحمایه و نواحی ماوراء بحار و نواحی تحت سلطه و تحت فرمان و تحت قیمومیت يك عضو اصلی یا عضو وابسته یا سازمان ملل متحد .

فرماندهان کل قوای ارتش زمینی - دریائی یا هوائی .

نمایندگان سیاسی یا نمایندگان کنسولی

دبیرکل سازمان ملل متحد و رؤسای ارگانهای اصلی و رؤسای ارگانهای فرعی

سازمان ملل متحد دیوان داوری بین‌المللی لاهه .

جواب های صادره تلگرافهای فوق الذکر همچنین بمنزله تلگرافهای دولتی

تلقى میشوند .

تلگرافهای سرویس :

مراجعه شود به آئین نامه تلگرافی که فعلا در جریان است ،

تلگرافهای غیر دولتی :

تلگرافات غیر از تلگرافات سرویس و تلگرافات دولتی .

مکالمات تلفنی سرویس :

مراجعه شود به آئین نامه تلفنی که فعلا در جریان است .

مراجعات عمومی :

هر نوع تل کمونیکاسیون که دفاتر و استاسیون ها بمنظور انجام خدمات عامه

برای مخابره قبول نمایند .

ارتباط بی سیم :

هر نوع تل کمونیکاسیون که بوسیله امواج هر تیز صورت پذیرد .

امواج هر تیز :

امواج الکتروماتیك که فرکانس آنها بین ده کیلو سیکل و ۳ میلیون

مکاسیکل باشد .

بی سیم :

اصطلاح عمومی که بااستعمال امواج هر تیز اطلاق شود .

اختلالات زبان آور :

هر تشعشع یا هر الغا که انجام سرویس بی سیم کشتیرانی یا یک سرویس مثبت

را درخطر میاندازد و یا بطور تکرار یک سرویس ارتباط رادیورا که برطبق آئین نامه

ارتباط رادیو انجام وظیفه مینماید مختل یا قطع نماید .

توضیح :

سرویس امنیت بهر نوع سرویس ارتباط بی سیم اطلاق میشود که مستقیماً بطور دائم یا موقت خدمات حیات انسانی یا حفظ اموال را تأمین نماید .

### ضمیمه شماره ۴

(مراجعه شود به ماده ۲۵)

داوری .

- ۱ - طرف خواهان طرز خط مشی را بوسیله ارسال اعلامیه بطرف مقابل شروع و تقاضای داورى مینماید .
- ۲ - طرفین با توافق نظر یکدیگر تصمیم خواهند گرفت که آیا داورى باید باشخص یا ادارات یا دولت ها رجوع شود و چنانچه در مدت یکماه از روز اعلام تقاضای حکمیت طرفین نتوانستند راجع باین موضوع موافقت حاصل نمایند داورى بدول رجوع میشود .
- ۳ - چنانچه داورى باشخص رجوع شود داور ها نبایستی از ملیت طرفین اصحاب دعوی بوده و نه در آن ممالک سکونت داشته باشند و نه خدمتگذار آنها باشند .
- ۴ - هر گاه داورى بدول یا ادارات تابعه دولت ها محول شود باید داورها از بین اعضای اصلی یا اعضای وابسته ای که در منازعه شرکت ندارند ولی ملحق بموافقت نامه باشند که اجرای آن باعث اختلاف گردیده انتخاب شوند .
- ۵ - در ظرف سه ماه از روز وصول اعلامیه تقاضای حکمیت هر يك از طرفین متداعین يك نفر داور انتخاب میکند .
- ۹ - هر گاه بیش از دو طرف داخل در منازعه باشند هر يك از دو دسته که دارای منافع مشترك در اختلاف میباشد بر طبق طرز عمل مندرجه در جمله های ۴ و ۵



بالا يك نفر حکم انتخاب میکنند .

۷ - دو نفر داوری که بدین ترتیب تعیین شده‌اند برای انتخاب داور سومی انتخاب خواهند کرد .

باین ترتیب هر گاه دو داور اولی از ددل یا ادارات نبوده و از اشخاص باشند داور سوم باید دارای شرایط مقرر در جمله ۳ بالا بوده و بعلاوه از ملتی غیر از ملت دو نفر داور دیگر باشد و در صورت عدم موافقت بین داور مذکور در انتخاب داور سوم هر يك از داوران داور سومی را پیشنهاد مینماید که بهیچ وجه در اختلاف ذینفع نباشد سپس دبیر کل اتحادیه بوسیله قرعه برای تعیین داور سومی اقدام مینماید .

۸ - طرفهای متداعین میتوانند برای حل اختلاف خود با تعیین يك داور واحد که طرفین او را تعیین نمایند موافقت حاصل کند و یا هر يك يك نفر داور تعیین نموده از دبیر کل اتحادیه تقاضا نمایند که بوسیله قرعه در تعیین يك داور واحد اقدام کند .

۹ - داور یا داورهای مزبور در تعیین خط مشی خود آزاد خواهند بود .

۱۰ - تصمیم داور واحد قطعی بوده و طرفهای داخل در اختلاف در اجرای آن ملزم میباشند هر گاه داوری به چندین داور محول گردد تصمیمی که با کثرت آرا داوران حاصل شده برای اصحاب دعوی قطعی و الزامی است .

۱۱ - هزینه‌هایی که هر يك از طرفها مستقیماً برای بازرسی و عمل داوری پرداخته‌اند بعهد آن طرف خواهد بود و بقیه هزینه داوری بطور تساوی بین اصحاب دعوی تقسیم خواهد شد .

۱۲ - کلیه اطلاعات راجع به اختلافات که ممکن است مورد لزوم داوری یا داورها باشد از طرفین اتحادیه تهیه و تسلیم خواهد شد .

## ضمیمه شماره ۵

آئین نامه عمومی ضمیمه قرارداد ارتباطات دور

قسمت اول مقررات عمومی راجع به کنفرانسها

### فصل اول - دعوت و قبول کنفرانسهای نمایندگان مختار

- ۱ - دولت دعوت کننده با موافقت شورای اداری تاریخ قطعی و محل صحیح انعقاد کنفرانس را تعیین مینماید .
- ۲ - (۱) يك سال قبل از این تاریخ دولت دعوت کننده دعوت نامه ای بدولت هر کشور عضو اصلی و هر عضو وابسته اتحادیه میفرستد .
- (۲) - این دعوت نامه ها ممکن است مستقیماً یا بوسیله دبیر کل یا بوسیله دولت دیگری ارسال گردد .
- ۳ - دبیر کل بر طبق ماده ۲۶ قرارداد دعوت نامه ای بسازمان ملل متحد ارسال خواهد داشت .
- ۴ - دولت دعوت کننده با موافقت یا بنا بر تقاضای شورای اداری ممکن است از سازمانهای مخصوصی که با تشکیلات سازمان ملل متحد ارتباط دارند و متقابلاً نمایندگان اتحادیه را در کنفرانس های خود میپذیرند دعوت کند که کارشناسانی بعنوان مشاور برای شرکت در کنفرانسها اعزام دارند .
- ۵ - دولت دعوت کننده با موافقت یا بنا بر پیشنهاد شورای اداری ممکن است از دولت های غیر متعاهد دعوت نماید که کارشناسانی بعنوان مشاور برای شرکت در کنفرانس اعزام دارند .
- ۶ - پاسخ های اعضای اصلی و اعضای وابسته باید حد اکثر يك ماه قبل از

انعقاد کنفرانس بدولت دعوت کننده یرسد و باید حتی الامکان حاوی اطلاعات کافی در مورد تشکیلات هیئت نمایندگی باشد.

۷ - هر سازمان دائمی اتحادیه حق دارد بعنوان مشاور هنگام بحث جلسات کنفرانس که در حدود صلاحیت او باشد نماینده اعزام دارد در صورت ضرورت کنفرانس میتواند از يك سازمان که اعزام نماینده از طرف او پیش بینی نشده دعوت نماید.

۸ - هیئت های زیر مجازند که در کنفرانس های نمایندگان مختار حضور بهم رسانند.

الف - هیئت های نمایندگان که در ضمیمه ۳ قرارداد توصیف گردیده.

ب - کارشناسان ساومان ملل متحد.

پ - کارشناسان سازمانهای تخصصی بر طبق جمله ۳ فوق.

ت - در صورت لزوم کارشناسانیکه در جمله ۵ بالا پیش بینی شده است.

### فصل دوم - دعوت و قبول بکنفرانسهای اداری

۱ - (۱) مقررات جملات ۱ تا ۶ فصل فوق شامل کنفرانسهای اداری هم میشود

(۲) - معهنا در مورد کنفرانسهای اداری فوق العاده مدت ارسال دعوت نامه ه

ممکن است به شش تقلیل یابد.

(۳) - اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه ممکن است موضوع دعوت نامه هائیر

که برای آنها ارسال شده بمؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار خود اطلاع دهند

۲ - (۱) - دولت دعوت کننده باموافقت یا بنا بر پیشنهاد شورای اداری میتواند

بسازمانهای بین المللی که علاقمند باعزام کارشناس هستند مراتب را اطلاع دهد

بعنوان مشاور درامور کنفرانس شرکت نمایند.

- (۲) - سازمانهای بین‌المللی ذی‌علاقه بفاصله دو ماه از تاریخ وصول اعلامیه درخواست پذیرش بدولت دعوت‌کننده ارسال میدارند .
- (۳) - دولت دعوت‌کننده درخواست‌های مذکور را جمع‌آوری می‌کنند و اتخاذ تصمیم پذیرش با خود کنفرانس خواهد بود .
- ۳ - (۱) - هیئت‌های زیرمجازند که درکنفرانسهای اداری حضور بهم رسانند:
- الف** - هیئت‌های نمایندگی که در ضمیمه ۳ قرارداد توصیف گردیده .
- ب** - کارشناسان سازمان ملل متحده .
- پ** - کارشناسان سازمانهای تخصصی برطبق جمله ۴ از فصل اول .
- ت** - کارشناسان سازمانهای بین‌المللی که برطبق جمله ۲ مجاز شمرده شده‌اند .
- ث** - در صورت لزوم کارشنان دولت‌های غیر متعاقد .
- ج** - نمایندگان مؤسسات خصوصی مجاز بهره‌بردار که از طرف عضو اصلی اتحادیه متبوعه خود مجاز باشند .
- چ** - سازمانهای دائمی اتحادیه که مشمول شرایط مندرجه در جمله ۷ فصل اول میشوند .
- (۲) - و نیز کارشناسان اعضای اصلی و اعضای وابسته که تابع منطقه مربوطه نباشند مجاز هستند که درکنفرانسهای مخصوص ناحیه‌ای شرکت نمایند .
- فصل سوم - مدت و شرایط تسلیم پیشنهادات بکنفرانسها**
- ۱ - بعد از ارسال دعوت‌نامه‌ها از طرف دولت دعوت‌کننده فوراً دبیرکل از اعضای اصلی و اعضای وابسته تقاضا خواهد نمود که در ظرف چهارماه پیشنهادات خود را برای کار کنفرانس برای او ارسال دارند .
- ۲ - در هر پیشنهاد تسلیمی که قبول آن تجدید نظر متن قرارداد یا آئین‌نامه‌ها

را ایجاب نماید باید شماره فصل و ماده یا جمله قسمت هائی از متن را که نیازمند تجدید نظر باشند ذکر گردد .

۳ - دبیر کل پیشنهادات واصله را جمع آوری و مرتب نموده و حداقل سه ماه قبل از افتتاح کنفرانس برای تمام اعضای اصلی و وابسته ارسال می‌دارد .

### فصل چهارم - مقررات مخصوص برای کنفرانسها در مقر اتحادیه تشکیل شود

۱ - اگر بدون دخالت دولت دعوت کننده تشکیل کنفرانس ضرورت پیدا کند دبیر کل پس از جلب موافقت دولت سوئیس برای دعوت کنفرانس در مقر اتحادیه اقدامات لازمه را بعمل می‌آورد .

۲ - در این قبیل موارد وظائفی را که دولت دعوت کننده معمولاً انجام می‌دهد بعهد خود دبیر کل خواهد بود .

### فصل پنجم - اعتبار نامه برای کنفرانسها

۱ - (۱) - هیئت نمایندگی که از طرف يك عضو اصلی اتحادیه برای شرکت در کنفرانس اعزام گردیده است باید دارای اختیارات تام جهت دادن رأی باشد و نیز باید اختیارات لازمه برای امضای قرارداد نهائی داشته باشد .

(۲) - هیئت نمایندگی که از طرف يك عضو وابسته اتحادیه برای يك کنفرانس اعزام میشود باید بر طبق جمله ۶ از ماده يك قرارداد دارای اختیارات تام جهت شرکت در عملیات کنفرانس باشد .

۲ - برای شرکت در کنفرانسهای نمایندگان مختار .

(۱) - الف نمایندگی ها باید دارای اعتبارنامه‌ای باشند که شخص اول مملکت یا رئیس دولت یا وزیر امور خارجه آن کشور آنرا امضاء نموده باشد .

ب - معهنا ممکن است اعتبار نامه های نامبرده را رئیس میسیون سیاسی نزد دولت کشوریکه کنفرانس در آنجا منعقد میشود بطور موقت معتبر معرفی نماید .  
 (۲) - اما برای امضای قرارداد های نهائی کنفرانس هیئت های نمایندگان باید دارای اختیارات تامی باشند که از طرف مقامات مذکور در بند الف (۱) فوق‌الذکر امضاء شده باشد .

۳ - برای کنفرانسهای اداری .

(۱) - مقررات جمله ۲ قابل اجرا است .

(۲) - ونیز يك هیئت نمایندگی ممکن است با اعتبار نامه که واجد اختیارات تام و بامضای وزیر صلاحیتدار رسیده باشد برای موضوعاتی که در جریان کنفرانس پیش آید اختیار داشته باشد .

۴ - کمیسیون خاصی مأمور رسیدگی اعتبار نامه های هر هیئت نمایندگی خواهد بود ونظریات خود را در ظرف مدتیکه جلسه علنی تعیین نماید تسلیم میدارد .  
 (۵) - (۱) - هیئت نمایندگی يك عضو اصلی اتحادیه از زمانیکه در عملیات کنفرانس شرکت نماید از حق خود برای دادن رأی استفاده میکند .

(۲) - معهنا از زمانیکه جلسه علنی اعلام دارد که اختیارات آن هیئت نمایندگی واجد شرایط مقررہ نیست تا زمانیکه نقیصه هر تفع نگردد هیئت نمایندگی مذکور حق دادن رأی ندارد .

۶ - اصولاً ممالک عضو اصلی اتحادیه باید نمایندگان مخصوص خود را به کنفرانسهای اتحادیه اعزام دارند معهنا اگر بععلل استثنائی يك عضو اصلی نتواند هیئت نمایندگی خاص اعزام دارد میتواند هیئت نمایندگی يك عضو اصلی دیگر اتحادیه را معتبر شناخته و اختیار دهد که از طرف او اقدام و امضاء نماید .

۷ - هیئت نمایندگی که بشرح فوق معتبر شناخته شد میتواند به هیئت نمایندگی دیگری که بطریق مذکور در بالا معتبر شناخته شده و کالت دهد که در يك یا چند جلسه که نمیتواند حضور بهم رساند نمایندگی مذکور از طرف اورای دهد در این صورت باید مراتب را با اطلاع رئیس کنفرانس برساند.

۸ - در تمام موارد مذکور در جملات ۶ و ۷ يك هیئت نمایندگی نمیتواند و کالتاً بیش از يك رأی بدهد.

### فصل ششم - دستور برای دعوت بکنفرانس فوق‌العاده اداری بنا بر تقاضای اصلی اتحادیه یا برطبق پیشنهاد شورای اداری

۱ - در صورتیکه اعضای اصلی اتحادیه در نظر داشته باشند کنفرانس اداری فوق‌العاده ای تشکیل شود موضوع را باز در دستور جلسه و زمان و محلی که برای تشکیل کنفرانس پیشنهاد شده دبیر کل اطلاع خواهند داد.

۲ - دبیر کل پس از دریافت بیست درخواست مشابه موضوع را تلگرافاً بکلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه اطلاع داده و از اعضای اصلی درخواست مینماید که در ظرف شش هفته نظر مثبت یا منفی خود را نسبت به پیشنهاد مذکور اعلام دارند.

۳ - در صورتیکه اکثریت اعضای اصلی اتحادیه نظر موافق بتمام پیشنهاد دادند یعنی دفعتاً دستور جلسه و تاریخ و محل انعقاد پیشنهاد شده را قبول نماید دبیر کل موضوع را بوسیله بخشنامه تلگرافی با اطلاع کلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه میرساند.

۴ - (۱) - در صورتیکه پیشنهاد قبول شده محل انعقاد کنفرانس را در مکان دیگری غیر از مقر اتحادیه تعیین نماید دبیر کل از دولت کشور مربوطه سؤال

مینماید که آیا سمت دولت دعوت کننده را میپذیرد یا خیر .

(۲) - در صورت مثبت دبیر کل با موافقت دولت نامبرده برای تشکیل کنفرانس اقدام خواهد نمود .

(۳) - در صورت منفی دبیر کل از اعضای اصلی متقاضی درخواست مینماید که در باره محل انعقاد کنفرانس پیشنهادات جدیدی تسلیم دارند .

۵ - در صورتیکه پیشنهادات قبول شده تشکیل کنفرانس را در مقر اتحادیه تعیین نماید مقررات فصل ۴ قابل اجرا است .

۶ - (۱) - اگر پیشنهاد بطور کلی (دستور جلسه زمان و مکان) از طرف اکثریت اعضای اصلی رد شود دبیر کل پاسخ‌های واصله را با اطلاع اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه رسانده و از اعضای اصلی تقاضا میکند که تصمیم قطعی خود را در مورد یا موارد اختلاف اعلام دارند .

(۲) - موارد اختلاف مذکور و قمتیکه از طرف اکثریت اعضای اصلی تصویب شود قبول شده تلقی خواهند شد .

۷ - اگر تقاضای تشکیل کنفرانس فوق‌العاده اداری از طرف شورای اداری پیشنهاد شود دستور مذکور در فوق قابل اجرا است .

### فصل هفتم - دستور دعوت بکنفرانسهای اداری مخصوص بترتیب درخواست اعضای اصلی اتحادیه یا بنا بر پیشنهاد شورای اداری

۱ - مقررات فصل ۶ کلا در باره کنفرانسهای مخصوص جهانی قابل اجرا است .

۲ - در مورد کنفرانسهای مخصوص ناحیه‌ای دستور مشروحه در فصل ۶ فقط در باره اعضای اصلی ناحیه مربوطه اجرا میشود اگر تشکیل کنفرانس بموجب تمایل اعضای اصلی ناحیه انجام گردد کافی است که دبیر کل درخواست‌های متشابه يك ربع



از اعضای اصلی ناحیه مزبور را دریافت دارد .

### فصل هشتم - مقررات مشترك در تمام کنفرانسها

تغییر تاریخ و محل پك کنفرانس

۱ - در موقعیکه اعضای اصلی اتحادیه یا شورای اداری تقاضای تغییر تاریخ و محل کنفرانس و یا یکی از این دو را بنماید مقررات فصول ۶ و ۷ بالا متشابهاً اجرا میشود در هر صورت این قبیل تغییرات در صورتی انجام میگردد که اکثریت اعضای اصلی مربوطه موافقت خود را اعلام نمایند .

۲ - در صورت لزوم بطوریکه در جمله دوم از فصل ششم پیش‌بینی شده دبیر کل هزینه‌های قطعی حاصله از تغییر محل یا تغییر تاریخ را اعلام میدارد مثلاً برای مخارجی که جهت تهیه مقدمات کنفرانس در محل قبلی بمصرف رسیده است .

### فصل نهم - آئین نامه داخلی کنفرانسها

#### ماده (۱) - افتتاح کنفرانس

کنفرانس بوسیله شخصی که از طرف دولت دعوت کننده تعیین گردیده افتتاح میشود هرگاه دولت دعوت کننده ای وجود نداشته باشد افتتاح کنفرانس بوسیله شورای اداری و در غیاب آن بوسیله دبیر کل صورت میگردد .

#### ماده (۲) - ترتیب نشستین

در جلسات علنی نمایندگان برای هیئت‌های نمایندگی با توجه بنام کشور متبوع آنها بترتیب الفبائی فرانسه جا تعیین میشود .

#### ماده (۳) - انتخاب رئیس و نواب رئیس سازمان دبیرخانه کل

در اولین جلسه علنی اقدامات زیر بعمل میآید :

الف - انتخاب رئیس و نواب رئیس

ب - تشکیل دبیرخانه کنفرانس که عبارت است از اعضای دبیرخانه کل اتحادیه و در صورت لزوم اعضای اداره دولت دعوت کننده .

#### ماده (۴) - اختیارات رئیس کنفرانس

۱ - اضافه بر کلیه اختیاراتی که بموجب این آئین نامه بر رئیس کنفرانس تفویض شده است افتتاح و خاتمه هر جلسه علنی و حفظ انتظام مباحثات و مراقبت در اجرای آئین نامه داخلی و اجازه صحبت با رعایت نوبت و اخذ رأی نسبت به مسائل طرح شده و اعلام تصمیمات تصویب شده با رئیس کنفرانس خواهد برد .

۲ - اداره نمودن کلیه عملیات کنفرانس و مراقبت در حفظ نظم جلسات علنی و نظارت دقیق در حسن جریان انتظامات با رئیس کنفرانس است و بالاخص دارای اختیار پیشنهاد تأخیر یا کفایت مذاکرات و ختم جلسه یا تعطیل عوقت آن میباشد و نیز میتواند راجع به تأخیر تشکیل جلسه علنی یا جلسات دیگری که ضروری تشخیص دهد تصمیم اتخاذ نماید .

۳ - از وظائف رئیس کنفرانس است که حق نمایندگی ها را حفظ نماید تا با آزادی کامل نسبت به موضوعی که مورد بحث است اظهار عقیده کنند .

۴ - مشارالیه مراقبت خواهد نمود که مذاکرات از موضوع خارج نشود و اگر ناطقی از موضوع خارج شد میتواند صحبت او را قطع نموده و تذکر دهد در اطراف موضوع مورد بحث صحبت کند .

#### ماده ۵ - تعیین کمیسیونها .

برای مطالعه موضوعاتی که جهت بحث به کنفرانس تسلیم شده جلسه علنی میتواند کمیسیون هائی انتخاب نماید که این کمیسیون ها هم میتوانند کمیسیون های فرعی داشته باشند کمیسیون های اصلی و کمیسیون های فرعی میتوانند در

صورت ضرورت کمیسیون های جزء تعیین نمایند .

**ماده ۶ -** تشکیل کمیسیونها .

۱ - کنفرانس نمایندگان مختار .

کمیسیون ها تشکیل میشوند از نمایندگان اعضای اصلی و اعضای وابسته و کارشناسان مذکور در جمله ۸ فصل اول آئین نامه عمومی بنا بر تقاضای خودشان یا تعیین جلسه علنی .

۲ - کنفرانسهای اداری .

کمیسیونها تشکیل میشود از نمایندگان اعضای اصلی و اعضای وابسته و کارشناسان و نمایندگان غیر دولتی مشروحه در جمله ۳ فصل ۲ از آئین نامه عمومی بنا بر تقاضای خودشان یا با تعیین جلسه علنی .

**ماده ۷ -** رؤسا و نواب رؤسا و مخبرین کمیسیونها .

۱ - رئیس کنفرانس انتخاب و قبولی رئیس و نواب رئیس هر کمیسیون را

بانتخاب جلسه علنی میگذارد .

۲ - رئیس هر کمیسیون انتخاب و تعیین مخبرین و رؤسا و نواب رؤسا و مخبرهای

کمیسیون فرعی را باعضای کمیسیون خودش پیشنهاد مینماید .

**ماده ۸ -** دعوت به جلسات .

تشکیل جلسات علنی و جلسات کمیسیونهای اصلی و کمیسیونهای فرعی و

کمیسیونهای جزء قبلا درمحل کنفرانس اعلام میگردد .

**ماده ۹ -** پیشنهادهائی که قبل از افتتاح کنفرانس تسلیم شده .

پیشنهادائی که قبل از کنفرانس واصل شود از طرف جلسه علنی به کمیته‌های

ذیصلاحیت که طبق ماده ۵ این آئین نامه تشکیل شده اند ارجاع میگردد مع هذا

جلسه علنی میتواند رأساً هر پیشنهادی را مورد بررسی قرار دهد.

**ماده (۱۰)** پیشنهادات یا اصلاحیه‌هایی که هنگام تشکیل کنفرانس تسلیم میشوند:

۱ - پیشنهادات با نظریات اصلاحی که بعد از افتتاح کنفرانس واصل گردد باید بر رئیس کنفرانس یا رئیس کمیسیون صالحه (بنا بر مقتضیات) یا دبیرخانه کنفرانس تسلیم شوند تا مانند اسناد کنفرانس طبع و توزیع گردد.

۲ - هر پیشنهاد یا نظر اصلاحی را نمیتوان تسلیم داشت مگر اینکه رئیس هیئت نمایندگی مربوطه یا قائم مقام او آنرا امضاء یا تأیید نموده باشد.

۳ - هر پیشنهاد یا نظر اصلاحی باید بطور موجز و مشخص حاوی متن مورد مطالعه باشد.

۴ - (۱) - رئیس کنفرانس یا رئیس کمیسیون صلاحیت دارد در هر مورد تصمیم خواهد گرفت که یک پیشنهاد یا یک نظر اصلاحی باید شفافاً با استحضار نمایندگان برسد یا کتباً.

(۲) - بطور کلی متن هر پیشنهاد مهم که نسبت بآن باید در جلسه علنی اخذ رأی شود لازم است بزبانهای کار کنفرانس طبع و مدتی قبل از تشکیل کنفرانس توزیع شود تا پیش از بحث با فرصت کافی مورد مطالعه قرار گیرد.

(۳) - باضافه رئیس کنفرانس که پیشنهادات یا نظریات اصلاحی مذکوره در قسمت یک این آئین‌نامه را دریافت میدارد باید بنابر مقتضیات آنها را به کمیسیونهای ذی صلاحیت یا جلسه علنی ارجاع نماید.

۵ - در جلسه علنی کنفرانس هر شخص مجاز میتواند متن کامل پیشنهاد یا نظر اصلاحی که در جریان کنفرانس تسلیم نموده قرائت نماید یا از او تقاضا شود که آنرا بخواند و نیز میتواند علل و موجبات آنرا توضیح دهد.

### ماده (۱۱) - شرایط لازم برای بررسی و اخذ رأی در مورد يك پیشنهاد یا يك نظر اصلاحی

۱ - هر پیشنهاد یا نظر اصلاحی که قبل از افتتاح کنفرانس واصل گردد یا در جریان کنفرانس از طرف يك هیئت نمایندگی تسلیم گردد نمیتواند مورد بحث قرارگیرد مگر اینکه هنگام بررسی لافل از جانب يك هیئت نمایندگی دیگر هم تأیید شده باشد.

۲ - نسبت بهر پیشنهاد یا نظر اصلاحی که بترتیب فوق تأیید شده باشد پس از بحث اخذ رأی بعمل خواهد آمد.

### ماده (۱۲) - پیشنهادات یا نظر اصلاحی که در انتظار مانده یا مطالعه آنها بتأخیر افتاده

هرگاه پیشنهاد یا نظر اصلاحی در انتظار بماند یا مطالعه آن بعهده تأخیر افتد نماینده‌ای که پیشنهاد را تسلیم داشته باید مراقبت نماید که تعقیب پیشنهاد یا نظر اصلاحی مذکوره فراموش نشود.

### ماده (۱۳) - دستور مذاکرات در جلسه علنی

۱ - عده کافی.

برای اینکه يك رأی که در هنگام جلسه علنی اخذ میشود ارزش قانونی داشته باشد باید بیش از نصف نمایندگانی که دارای اعتبار نامه و حق رأی باشند یا نمایندگان آنها در جلسه حضور داشته باشند.

۲ - ترتیب بحث:

(۱) - اشخاصیکه میخواهند صحبت نمایند باید قبلاً از رئیس کسب اجازه نموده و بطور کلی باید قبلاً موضوع مورد بحث را اعلام دارند.

(۲) - بیان ناطق باید واضح و آهسته بوده و کلمات را شمرده ادا نماید

بنحویکه درك مقصود او برای همه میسر باشد .

۳ - پیشنهادات و مذاکرات راجع به موضوع دستور :

(۱) - هنگام مذاکره يك نماینده میتواند هر موقع مناسب بداند در مورد دستور جلسه پیشنهاد یا تذکراتی بدهد که نسبت به آنها باید بر طبق مقررات این آئین نامه از طرف رئیس تصمیم فوری اتخاذ گردد و هر نماینده ای نسبت به تصمیم رئیس حق استیناف دارد ولی تا زمانی که اکثریت نمایندگان حاضره با آن تصمیم مخالفت ننموده باشند ارزش قانونی دارد .

(۲) - نماینده ای که نسبت به موضوع دستور پیشنهادی مینماید نمیتواند هنگام صحبت نسبت به اصل موضوع مورد بحث نظریه ای اظهار دارد .

۴ - حق تقدم پیشنهادات و تذکرات راجع به موضوع دستور .

پیشنهادات و تذکرات مذکوره در جمله ۳ این ماده بترتیب ذیل حق تقدم پیدا میکنند :

الف - هر تذکر نسبت به دستور مربوط به اجران مقررات این آئین نامه .

ب - تعلیق جلسه .

پ - اختتام جلسه .

ت - عقب انداختن مذاکرات در موضوعیکه در اطراف آن بحث میشود .

ث - خاتمه دادن بمذاکرات در موضوعیکه در اطراف آن بحث میشود .

ج - پیشنهادات یا تذکرات واصله دیگری که تشخیص تقدم هر يك از آنها

بنظر رئیس خواهد بود .

ه - پیشنهاد تعلیق اختتام جلسه .

هنگام مذاکرات يك نماینده میتواند با ذکر علت پیشنهاد تعلیق یا اختتام

جلسه‌ها بنماید و در صورتیکه پیشنهاد تأیید شود بدو ناطق مخالف اجازه داده خواهد شد که فقط در اطراف این موضوع صحبت نمایند پس از آن نسبت به پیشنهاد اخذ رأی بعمل خواهد آمد.

۶ - پیشنهاد بتأخیر انداختن مذاکرات .

هنگام مذاکره در هر موضوع يك نماینده میتواند پیشنهاد نماید برای مدت معینی مذاکرات بتعویق افتد هنگامیکه در اطراف این پیشنهاد بحث شروع شود غیر از پیشنهاد دهنده فقط سه نفر يك نفر بر له و دو نفر بر علیه حق صحبت دارند.

۷ - پیشنهاد خاتمه مذاکرات .

پس از خاتمه صحبت ناطقینی که ثبت نام نموده‌اند يك نماینده میتواند پیشنهاد کفایت مذاکرات را تسلیم نماید در این صورت فقط بدو نفر مخالف اجازه صحبت داده خواهد شد و متعاقب آن اخذ رأی بعمل می‌آید .

۸ - محدود کردن صحبت :

(۱) - جلسه علنی ممکن است در صورت لزوم تعداد ناطقین يك هیئت نمایندگی و مدت صحبت آنها را در يك موضوع بخصوص محدود نماید .

(۲) - معهذادرمورد مسائل مربوط به صورت جلسه رئیس مدت اجازه صحبت را حد اکثر به پنج دقیقه محدود خواهد نمود .

(۳) - اگر ناطقی از وقتیکه برای او تعیین شده بیشتر صحبت نماید رئیس با اعلام موضوع از ناطق تقاضا خواهد نمود که باختصار بکوشد .

۹ - تعیین فهرست ناطقین :

(۱) - هنگام مذاکره رئیس میتواند دستور دهد که فهرست ناطقین که ثبت نام نموده‌اند خوانده شود و اگر نمایندگان گه‌گاهی دیگری هم مایل بنطق باشند اسامی آنها

اضافه خواهد شد سپس با موافقت اکثریت بسته‌شدن فهرست را اعلام خواهد نمود  
 معهذا در صورت ضرورت استثناءً رئیس میتواند اجازه دهد حتی بعد از بسته شدن  
 فهرست هم بمذاکراتیکه مطرح شده پاسخ داده شود .

(۲) - پس از خاتمه صحبت ناطقینى كه ثبت نام نموده‌اند رئیس خاتمه  
 مذاکرات را اعلام میدارد .

۱۰ - موضوع صلاحیت .

قبل از اینکه نسبت بموضوعی اخذ رأی بعمل آید مسئله صلاحیت حل شود .

۱۱ - استرداد و تسلیم مجدد يك پیشنهاد .

پیشنهاد دهنده میتواند قبل از اینکه نسبت به پیشنهاد اخذ رأی بعمل آید  
 آنرا مسترد دارد هر پیشنهاد مسترد شده اعم از اینکه اصلاح شود یا خیر ممکن است  
 توسط هیئت نمایندگی که پیشنهاد را اصلاح نموده یا هیئت نمایندگی دیگری  
 تسلیم گردد یا مجدداً پس گرفته شود .

### ماده (۱۴) - حق رأی

۱ - در کلیه جلسات کنفرانس هیئت نمایندگی يك عضو اصلی اتحادیه که از  
 طرف عضو نامبرده برای شرکت در عملیات کنفرانس اعتبار نامه داشته باشد بر طبق  
 ماده يك قرارداد حق دادن يك رأی دارد .

۲ - هیئت نمایندگی يك عضو اصلی اتحادیه در موقع دادن رأی شرایط  
 مشروحه در فصل پنجم آئین‌نامه عمومی را رعایت خواهد نمود .

### ماده (۱۵) - رأی

۱ - تعریف اکثریت :

(۱) - اکثریت از نصف بعلاوه يك هیئت‌های نمایندگی حاضر و صاحب رأی

حاصل میشود .



- (۲) - در شمارش آرائیکه برای حصول اکثریت لازم است ممتنعین بحساب نخواهند آمد .
- (۳) - در صورت تساوی آراء پیشنهاد با نظر اصلاحی مردود است .
- (۴) - از نظر این آئین‌نامه هر هیئت نمایندگی که برله یا عملیه يك پیشنهاد رأی دهد هیئت نمایندگی حاضر وصاحب رأی منظور خواهد شد .
- ۵ - هر هیئت‌های نمایندگی حاضر که در دادن رأی معینی شرکت ننمایند باصریحاً عدم تمایل خود را در شرکت اعلام دارند از نظر تعیین اکثریت غائب محسوب میشوند و از نظر اجرای مقررات قسمت سوم از این ماده هم ممتنع منظور نخواهند شد .
- ۲ - اکثریت اختصاصی .
- برای قبول اعضای اصلی انجاده اکثریت لازم در ماده يك قرارداد تشریح شده .
- ۳ - آراء ممتنع که از نصف تجاوز نماید .
- هرگاه شماره آراء ممتنع از نصف کلیه آراء مأخوذه ( موافق - مخالف - ممتنع ) تجاوز نماید بررسی موضوع مورد بحث بجلسه دیگری موکول گردیده و در آن جلسه آراء ممتنعین بحساب نخواهد آمد .
- ۴ - دستور رأی دادن :
- (۱) - باستثناء مورد مذکور در جمله پنجم زیر اخذ رأی بترتیب ذیل بعمل خواهد آمد :
- الف - با بلند نمودن دست بنا بر قاعده کلی .
- ب - اگر با ترتیب فوق در تشخیص اکثریت تردید حاصل شود یا بتاثر تقاضای يك هیئت نمایندگی با خواندن اسامی .
- (۲) - در موقعیکه اخذ رأی بوسیله خواندن اسامی صورت میگیرد اسامی

اعضای اصلی حاضر بترتیب الفباء فرانسه قرائت خواهد شد .

۵ - رأی مخفی .

در صورتیکه اقلای پنج هیئت نمایندگی حاضر و صاحب رأی درخواست نمایند  
 اخذ رأی بطور مخفی بعمل خواهد آمد .

در این مورد دبیر کل فوراً اقدامات لازمه برای تأمین مخفی بودن رأی بعمل  
 خواهد آورد .

۶ - ممانعت از عملیاتی که باعث قطع اخذ رأی بشود .

هنگامیکه اخذ رأی مخفی شروع میشود هیچ هیئت نمایندگی حق ندارد  
 آنرا قطع نماید مگر این که اخطار نظامنامه‌ای راجع بترتیب اخذ رأی داشته باشد .  
 ۷ - توضیحات در اطراف رأی .

در صورتیکه بعد از اخذ رأی هیئت نمایندگی بخواهند در اطراف رأی خود  
 توضیحاتی بدهند رئیس با آنها اجازه صحبت خواهد داد .

۸ - اخذ رأی نسبت بیک پیشنهاد جزء بجزء :

(۱) - بنا بر درخواست پیشنهاددهنده با در صورتیکه جلسه علنی ضروری تشخیص  
 دهد یک پیشنهاد بچند قسمت منقسم و برای هر قسمت جداگانه اخذ رأی بعمل  
 خواهد آمد سپس نسبت به کلیه قسمت های تصویب شده رأی گرفته خواهد شد .

(۲) - چنانچه کلیه قسمت های یک پیشنهاد رد شد آن پیشنهاد رد شده تلقی میشود .

۹ - ترتیب اخذ رأی نسبت به پیشنهادات مربوط بیک موضوع :

(۱) - اگر نسبت بیک موضوع پیشنهادات مختلفی واصل گردد با رعایت حق  
 تقدم نسبت به پیشنهادات مذکور اخذ رأی بعمل خواهد آمد مگر در صورتیکه جلسه  
 علنی تصمیم مخالفی اتخاذ نماید .

- (۲) - پس از اینکه نسبت بیک پیشنهاد اخذ رأی بعمل آمد جلسه علنی در این که راجع به پیشنهاد بعدی اخذ رأی بعمل آید یا خیر تصمیم لازم اتخاذ خواهد نمود .
- ۱۰ - نظریات اصلاحی :
- (۱) - هر پیشنهادیکه منحصرأ شامل حذف یا افزایش قسمتی از پیشنهاد اصلی یا تجدید نظر درباره يك قسمت از آن پیشنهاد باشد نظریه اصلاحی تلقی میشود .
- (۲) - هر نظر اصلاحی که از طرف هیئت نمایندگی پیشنهاد دهنده قبول شود فوراً بمتن اصلی پیشنهاد افزوده خواهد شد .
- (۳) - اگر جلسه علنی تشخیص دهد که پیشنهاد اصلاحی مخالف با پیشنهاد اولیه است پیشنهاد نامبرده را نمیتوان نظریه اصلاحی تلقی نمود :
- ۱۲ - اخذ رأی نسبت به نظریات اصلاحی :
- (۱) - هر موقع يك نظریه اصلاحی نسبت به پیشنهادی تسلیم شود قبلاً راجع به نظریه اصلاحی مذکور اخذ رأی بعمل خواهد آمد .
- (۲) - هرگاه نسبت بیک پیشنهاد نظریات اصلاحی متعددی تسلیم گردد بدو راجع به نظریه اصلاحی که مغایرت کامل با متن پیشنهاد اصلی دارد اخذ رأی بعمل خواهد آمد بعداً نسبت به نظریه ای که مغایرت کمتری با پیشنهاد دارد و بهمین ترتیب نسبت بسایر نظریات اصلاحی عمل خواهد شد .
- (۳) - در صورتیکه يك یا چند نظریه اصلاحی بتصویب رسد نسبت به پیشنهاد با تغییرات حاصله اخذ رأی بعمل خواهد آمد .
- (۴) - در صورتیکه هیچ يك از نظریات اصلاحی بتصویب نرسد نسبت به پیشنهاد اصلی اخذ رأی بعمل خواهد آمد .

## ماده (۱۶) کمیسیون‌های اصلی و کمیسیون‌های فرعی دستورات مذاکرات و ترتیب اخذ رأی

- ۱ - رؤسای کمیسیون‌های اصلی و فرعی دارای همان اختیاراتی هستند که بموجب ماده ۴ رئیس کنفرانس دارا می‌باشد.
- ۲ - مقرراتیکه در ماده ۱۳ راجع به مذاکرات جلسه علنی پیش‌بینی شده در مورد مذاکرات کمیسیون‌های اصلی و فرعی نیز مجری است مگر در باره حصول اکثریت
- ۳ - مقررات ماده ۱۵ در مورد اخذ رأی در کمیسیون‌های اصلی و فرعی نیز مجری است باستثنای آنچه در جمله ۲ مذکور است.

### ماده (۱۷) شرایط

- ۱ - بنا بر قاعده کلی هیئت‌های نمایندگی که نتوانند نظریه خود را به هیئت‌های نمایندگی دیگر بقبولانند باید در حدود امکان از نظریه اکثریت متابعت نمایند.
- ۲ - معهذا اگر يك هیئت نمایندگی مشاهده نمود که تصمیم متخذه مانع از آن خواهد شد که دولت متبوع او قرار داد را تصدیق یا تجدید نظر آئین نامه را قبول نماید هیئت نمایندگی مزبور میتواند در باب تصمیم متخذه بعنوان موقت یا قطعی شرایطی قید نماید.

### ماده (۱۸) صورت جلسات علنی

- ۱ - صورت جلسه جلسات علنی بوسیله دبیرخانه کنفرانس تدوین خواهد شد و باید قبل از تاریخی که برای بررسی و مطالعه آنها تعیین شده است بین هیئت‌های نمایندگی توزیع شود.
- ۲ - بعد از توزیع صورت جلسه‌ها هیئت‌های نمایندگی میتوانند اصلاحاتی را که در نظر دارند کتباً بدبیرخانه کنفرانس تسلیم دارند و این ترتیب مانع نخواهد بود که در جلسه‌ای که صورت جلسه‌ها باید بتصویب برسد شفاهاً نیز نظریات

اصلاحی خود را بیان نمایند .

۳- (۱) - بطور کلی صورت جلسه ها باید حتی المقدور موجز و مختصر و حاوی پیشنهادات و تصمیمات و مذاکرات مربوطه باشد .

(۲) - معهدنا هر هیئت نمایندگی میتواند درخواست نماید که اظهاراتی که در جریان مذاکرات نموده است بطور کامل یا خلاصه در صورت جلسه درج شود در این صورت باید از نظر تسهیل کار منشی‌ها در ابتدای نطق موضوع را اعلام داشته و باضافه در ظرف دو ساعت پس از خاتمه جلسه متن اظهارات خود را بدیپ‌خانه کنفرانس تسلیم نماید .

۴ - معهدنا برای درج اظهارات در صورت جلسه باید از حقی که در بند ۲ از جمله ۳ ذکر شده با احتیاط استفاده شود .

### ماده (۱۹) - خلاصه مذاکرات و گزارش‌های کمیسیونهای اصلی و فرعی

۱ - (۱) - مذاکرات کمیسیونهای اصلی و فرعی جلسه بجلسه با ذکر نکات اساسی و عقاید مختلفه‌ای که تذکر آنها ضرورت داشته باشد نتایج حاصله بطور مختصر باید در خلاصه مذاکرات قید گردد .

(۲) - معهدنا هر هیئت نمایندگی حق دارد از مقررات جمله ۳ (۲) ماده ۱۸ - استفاده نماید .

(۳) - از حق مذکور در قسمت فوق باید با احتیاط استفاده شود .

۲ - کمیسیون‌های اصلی و فرعی میتوانند در صورتیکه ضروری بدانند گزارش‌هایی جزء بجزء تنظیم و احیاناً در پایان کار و نتایج مطالعات پیشنهادات خود را در باره موضوعاتی که جهت بررسی آنها رجوع شده ضمن گزارش‌های نهایی بطور اختصار تنظیم و تسلیم نمایند .

**ماده (۴۰) - تصویب صورت مجلس ها و خلاصه مذاکرات و گزارش ها**

۱ - (۱) - بنابر قاعده کلی در ابتدای هر جلسه علنی و هر جلسه کمیسیون اصلی و فرعی رئیس اعلام میدارد که آیا هیئت های نمایندگان اعتراضی نسبت به صورت جلسه یا خلاصه مذاکرات جلسه قبل دارند یا خیر در صورتیکه شفاهاً هیچگونه پیشنهاد اصلاحی یا اعتراض بدبیرخانه نرسد صورت جلسه تصویب شده تلقی خواهد گردید در غیر این صورت اصلاحات لازمه در صورت جلسه یا خلاصه مذاکرات قید خواهد گردید.

(۲) - هر گزارش نهائی یا غیر نهائی باید بتصویب کمیسیون اصلی یا فرعی مربوطه رسیده باشد.

۲ - (۱) - صورت مجلس آخرین جلسه علنی از طرف رئیس جلسه علنی بررسی و تصویب میشود.

(۲) - رئیس هر کمیسیون اصلی یا فرعی خلاصه مذاکرات آخرین جلسه آن کمیسیون را بررسی و تصویب خواهد نمود.

**ماده (۴۱) - کمیسیون تحریرات**

۱ - متن قرارداد و آئین نامه ها و مقاوله نامه های نهائی کنفرانس حتی المقدور بهمان ترتیب که از کمیسیونهای مختلفه رسیده است و با توجه بنظریات اظهار شده به کمیسیون تحریرات تسلیم میشود که مأموریت است بدون تغییر معنی صورت آنها را تکمیل و بمتن های سابق که محتاج باصلاح نبوده اضافه نماید.

۲ - کمیسیون تحریرات متن های مزبور را به جلسه علنی کنفرانس تسلیم میدارد که آنها را تصویب یا برای تجدید مطالعه به کمیسیون صلاحیتدار ارجاع نماید.

**ماده (۴۲) - شماره گذاری**

۱ - شماره های فصول و مواد و جملات متن ها که مورد تجدید نظر قرار میگیرند

تا اولین جلسه علنی که باید قرائت شوند محفوظ خواهند ماند و متن های الحاقی موقناً دارای شماره های دومی و سومی و غیره میباشند و شماره متن های محذوفه دیگر استعمال نخواهد شد.

۲ - فصول و مواد و جملات پس از اینکه در قرائت اولیه بتصویب رسیدند برای شماره گزازی قطعی به کمیسیون تحریرات تسلیم میشوند.

### ماده (۳۳) تصویب قطعی

متن های قرارداد و آئین نامه و مقاله نامه های نهائی هنگامی قطعی تلقی میشوند که برای دومین بار در جلسه علنی قرائت و تصویب شده باشند.

### ماده (۳۴) امضاء

متن هائیکه بوسیله کنفرانس بتصویب قطعی رسیده اند برای امضاء بهیئتهای نمایندگی که دارای اختیارات تامه مشروطه در فصل پنجم آئین نامه عمومی باشند نسلیم میگردد بر تریبی که اسامی کشورهای متبوعه آنها بر دیف حروف الفباء فرانسسه ذکر شده باشد.

### ماده (۳۵) اخبار مطبوعاتی

اخبار رسمی مربوط به امور کنفرانس را فقط با اجازه رئیس کنفرانس بایکی از نواب رئیس میتوان بطور مطبوعاتی مخابره نمود.

### ماده (۳۶) مخابرات مجانی

هنگام انعقاد کنفرانس اعضای هیئت های نمایندگی و اعضای شورای اداری و کارمندان عالی رتبه سازمانهای دائمی اتحادیه و اعضای دبیرخانه اتحادیه که امور کنفرانس را اداره میکنند حق دارند در حدودیکه دولت کشور محل انعقاد کنفرانس با سایر دولت ها و مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار مربوطه توافق نموده باشد از پست و تلگراف و تلفن مجاناً استفاده نمایند.

## قسمت دوم - هیئت‌های مشاوره بین‌المللی

### فصل دهم - مقررات عمومی

۱ - مقررات قسمت ۲ از آئین‌نامه عمومی مکمل ماده ۷ قرار داد است که تکالیف و سازمان کمیته‌های مشورتی بین‌المللی را تعیین مینماید .

۲ - همچنین هیئت‌های مشورتی باید آئین‌نامه داخلی کنفرانس‌ها را که در قسمت اول آئین‌نامه عمومی مندرج است حتی‌المقدور مورد توجه قرار دهند .

### فصل یازدهم - شرایط شرکت نمودن

۱ - (۱) اعضای هر هیئت مشورتی بین‌المللی عبارتند از :

الف - حقاً ادارات کلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه .

ب - هر مؤسسه مجاز خصوصی بهره‌بردار با تصویب عضو اصلی یا عضو وابسته‌ای که او را شناخته است و بشرط اینکه ترتیب زیر درباره او تحقیق پیدا کند تمایل خود را شرکت در کارهای هیئت اعلام نماید .

(۲) - اولین درخواست يك مؤسسه خصوصی مجاز بهره‌بردار برای شرکت در عملیات يك هیئت مشاوره بعنوان دبیر کل خطاب خواهد شد و دبیر کل مراتب را باستحضار کلیه اعضای اصلی و وابسته و رئیس هیئت مشاوره مربوطه خواهد رسانید. تقاضای يك مؤسسه خصوصی مجاز بهره‌بردار باید بتصویب عضو اصلی یا عضو وابسته که او را شناخته است رسیده باشد .

۲ - (۱) - بسازمانهای بین‌المللی که عملیات خود را با اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور وفق داده‌اند و فعالیت‌های مشترك دارند ممکن است اجازه داده شود بعنوان مشاور در عملیات هیئت‌های مشاوره شرکت نمایند .

(۲) - درخواست اولیه واصله از يك سازمان بین‌المللی برای شرکت در عملیات يك هیئت مشاوره باید بعنوان دبیر کل خطاب شود و نامبرده تلگرافاً مراتب را با اطلاع



تمامی اعضای اصلی و اعضای وابسته رسانیده و از اعضای اصلی تقاضا خواهد نمود که نظریه خود را نسبت به پذیرفتن درخواست مذکور اظهار دارند اگر اکثر پاسخ‌هاییکه در ظرف یک‌ماه برسد مساعد باشد درخواست واصله پذیرفته تلقی میشود و دبیر کل نتیجه مشاوره را با اطلاع کلیه اعضای اصلی و اعضای وابسته رئیس و هیئت مشاوره مربوطه میرساند.

(۳) - شرایطی که بموجب آنها هر اداره و مؤسسه خصوصی مجاز بهره‌بردار یا سازمان بین‌المللی میتواند از شرکت در عملیات یک هیئت مشاوره کناره‌گیری نماید در جمله پنجم از فصل (۲۰) این آئین‌نامه مندرج است.

۳- (۱) - سازمان‌های علمی یا فنی که مشغول مطالعه مسائل مربوط به ارتباط دور هستند یا بمطالعه یا ساختن مصالح مورد نیاز سرویس‌های ارتباط دور اشتغال دارند بشرط تصویب ادارات ممالک مربوطه ممکن است در کمیسیون‌های مطالعات هیئت‌های مشاوره بعنوان مشاور شرکت نمایند.

(۲) - درخواست اولیه از یک سازمان علمی یا فنی برای اجازه حضور در جلسات کمیسیون‌های مطالعات یک هیئت مشورتی باید بعنوان رئیس آن هیئت مشورتی باشد و چنین تقاضائی باید بتصویب اداره کشور مربوطه رسیده باشد.

### فصل دوازدهم - وظیفه جلسه علنی

جلسه علنی باید:

- الف** - پس از بررسی گزارشهای کمیسیون‌های مطالعات طرح‌های مندرجه در گزارشهای مذکوره را تغییر داده یا رد نموده و اصل گزارشها را تصویب نماید.
- ب** - فهرست مسائل جدیدیکه باید مورد مطالعه قرار گیرد بر طبق مقررات جمله ۲ از ماده ۷ قرارداد تعیین و در صورت ضرورت بر نامه مطالعات را تنظیم نماید

پ - بر حسب ضرورت کمیسیون‌های مطالعات موجوده را ابقاء و کمیسیون‌های مطالعات جدیدی تشکیل دهد .

ت - مسائل مورد مطالعه را به کمیسیون‌های مطالعات احاله دهد .

ث - گزارش رئیس را مورد عملیات کمیته از تاریخ آخرین جلسه مجمع عمومی مطالعه و تصویب نماید .

ج - گزارش مربوط به نیازمندی‌های مالی تا جلسه علنی آینده کمیته را که باید بوسیله رئیس تسلیم شورای اداری شود تصویب نماید .

چ - موضوع‌های دیگری که در حدود مقررات ماده ۷ قرارداد و قسمت دوم آئین‌نامه عمومی ضروری تشخیص داده شده مورد مطالعه قرار دهد .

### فصل سیزدهم - تشکیل جلسات جلسه علنی

۱- جلسه علنی معمولاً هر سه سال یکمرتبه تشکیل خواهد شد .

۲- بر طبق تصویب اکثریت اعضای اصلی اتحادیه که در جلسه قبل جلسه علنی شرکت داشته‌اند یا شرکت ننموده ولی تمایل خود را بشرکت در عملیات انجمن مشورتی مربوطه بدبیر کل اعلام نموده باشند تاریخ تشکیل جلسه علنی ممکن است تغییر پیدا کند .

۳- (۱) - حتی الامکان جلسات جلسه علنی در مقر اتحادیه تشکیل خواهد شد .

(۲) - معهذاً هر جلسه‌ای از جلسات علنی ممکن است محل دیگری برای انعقاد جلسه بعدی تعیین نماید و این محل نیز ممکن است بعداً بترتیبی که در جمله ۲ بالا ذکر شده تغییر پیدا کند .

۴- در هر يك از جلسات مزبور جلسه علنی يك کمیته مشورتی تحت ریاست هیئت نمایندگی کشوری که جلسه در آنجا منعقد گردیده و در موردیکه جلسه در مقر

اتحادیه تشکیل می‌شود بوسیله شخصی که جلسه علنی او را انتخاب نماید اداره خواهد شد و نواب رئیس از طرف جلسه علنی انتخاب و معاونت ریاست را عهده‌دار خواهند بود.

۵- دبیرخانه جلسه علنی يك هیئت مشورتی از دبیرخانه تخصصی آن هیئت و در صورت ضرورت با معاضدت اداره دولت دعوت‌کننده و کارگزینی دبیرخانه کل تشکیل می‌شود.

### فصل چهاردهم - زبانها و طریق اخذ رأی هنگام انعقاد جلسات جلسه علنی

۱- هنگام تشکیل جلسات جلسه علنی و برای تدوین و تنظیم اسناد رسمی هیئت‌های مشورتی از زبانهایی که در ماده ۱۴ قرارداد پیش‌بینی شده است استفاده می‌شود.

۲- کشورهاییکه در موقع انعقاد جلسات جلسه علنی هیئت‌های مشورتی حق رأی دادن دارند باید مشمول مقررات جمله ۳ (۲) ماده يك و جمله ۲ ماده پانزده قرارداد باشند و بهر حال هنگامیکه از طرف اداره کشوری نماینده اعزام شده باشد نمایندگان مؤسسات مجاز خصوصی بهره‌بردار آن کشور بدون رعایت تعداد آنها جمعاً حق يك رأی دارند.

### فصل پانزدهم - سازمانهای هیئت‌های مطالعه

۱- جلسه علنی برای بحث و تشریح مطالبی که باید مورد مطالعه قرارگیرد هیئت‌های مطالعه مورد نیاز را تشکیل می‌دهد و ادارات و مؤسسات خصوصی مجاز بهره‌بردار و سازمانهای بین‌المللی که برطبق جمله ۲ از فصل ۱۱ مجاز شمرده شده و مایل بشرکت در کارهای هیئت‌های مطالعه می‌باشند اسامی خود را در جلسه علنی یا بعد از آن تاریخ بر رئیس هیئت مشورتی مربوطه معرفی خواهند نمود.

۲ - بعلاوه ممکن است برطبق مقررات جمله ۳ از فصل ۱۱ این آئین نامه شرکت کارشناسان سازمانهای علمی و صنعتی بعنوان مشاور در هر يك از جلسات هر کدام از هیئت‌های مطالعه مجاز شمرده شود .

۳ - مجمع عمومی برای اداره کردن هر يك از هیئت‌های مطالعه يك مخبر كل و يك معاون مخبر كل انتخاب مینماید اگر بین دو جلسه مجمع عمومی یکی از مخبرین كل هیئت مطالعه قادر بانجام وظایف خود نبود معاونش جانشین او شده و هیئت مطالعه مربوطه از بین اعضای خود يك نفر معاون جدید انتخاب میکند .

### فصل شانزدهم - بحث اقدام

۱ - مسائلی که به هیئت‌های مطالعه احاله میگردد اصولا بوسیله مکاتبه حل میشوند .

۲ - (۱) - معهنا اگر جلسه علنی ضروری و مفید تشخیص دهد ممکن است راجع به مسائل مهم دستور تشکیل هیئت‌های مطالعه را بدهد .

(۲) - در هر صورت اگر بعداز مجمع عمومی يك مخبر كل تشخیص دهد که برای بحث شفاهی راجع بمسائلی که از طرف مکاتبه حل نشده تشکیل جلسه هیئت مطالعه او ضروری است و جلسه علنی هم موضوع را پیش بینی ننموده باشد با اجازه اداره متبوع خود و پس از مشاوره بارئیس و اعضای کمیسیون مربوطه بارعایت حداقل هزینه پیشنهاد مینماید که کمیسیون در محل مناسبی تشکیل گردد .

۳ - معهنا برای اجتناب از مسافرتها غیر ضروری و غیبت‌های ممتد رئیس يك هیئت مشورتی باموافقت مخبرین كل و رؤسای کمیسیونهای مطالعه مربوطه دیگر نقشه عمومی تشکیل جلسات هیئت‌های مطالعه را که باید در يك مکان و زمان تشکیل شوند تنظیم مینماید .

۴- رئیس گزارشهای نهائی هیئت‌های مطالعه را برای ادارات شرکت کننده و مؤسسات خصوصی مجاز بهره‌بردار هیئت‌های مشورتی و احیاناً برای سازمانهای بین‌المللی که شرکت کرده‌اند ارسال میدارد گزارشهای مزبور باید در اسرع وقت ارسال شود بطوریکه لااقل یکماه قبل از تاریخ انعقاد جلسه‌علنی آینده بمقصد رسیده باشد و مسائلی که طبق شرح بالا در گزارش قید نشده باشد نمیتوان در دستور مذاکرات جلسه‌علنی قرار داد.

### فصل هفدهم - وظایف مدیر - دبیرخانه اختصاصی

۱- (۱) - مدیر هر هیئت مشورتی موظف است عملیات آن هیئت و جلسه‌علنی و کمیسیونهای مطالعات خود را هم‌آهنگ نماید و مسئول ترتیب کارهای هیئت مشورتی میباشد.

(۲) - مسئولیت اسناد هیئت بعهدہ او خواهد بود.

(۳) - يك دبیرخانه که از اشخاص کارشناس تشکیل یافته باشد تحت نظر مستقیم رئیس برای ترتیب کارهای هیئت انجام‌وظیفه مینماید.

(۴) - طبق ماده ۷ قرارداد مدیر هیئت مشورتی بین‌المللی بی‌سیم باید یککنفر معاون هم داشته باشد.

۲ - کارمندان مجاز دفتری دبیرخانه در حدود بودجه ای که بتصویب کنفرانس نمایندگان مختار یا شورای اداری رسیده باشد از طرف مدیر انتخاب میشوند و حکم انتصاب کارمندان نامبرده بامضای دبیر کل و موافقت مدیر مربوطه صادر میشود.

۳ - مدیر با اختیارات تام بعنوان مشاور در جلسات علنی و کمیسیونهای مطالعات شرکت مینماید و برای تهیه موجبات تشکیل جلسه‌علنی و کمیسیونهای مطالعات اهتمام کافی بعمل خواهد آورد.

- ۴ - در صورتیکه مسائل مندرجه در دستور جلسه حضور و اقدام نایب رئیس هیئت مشاوره بین‌المللی بی‌سیم را ایجاب نماید نامبرده با اختیار تام و بعنوان مشاور در جلسات علنی و هیئت‌های مطالعه شرکت خواهد نمود .
- ۵ - گزارش عملیاتی که هیئت مشورتی بعد از آخرین جلسه علنی انجام داده از طرف مدیر برای تسلیم بشورای اداری بعنوان دبیر کل ارسال میگردد .
- ۶ - گزارش نیازمندیهای مالی هیئت مشورتی برای مدتی که تا انعقاد جلسه بعدی جلسه علنی بطول انجامد از طرف رئیس برای تصویب بجلسه علنی تسلیم میشود این پیشنهاد پس از اینکه بتصویب جلسه عمومی رسید برای اقدامات لازمه بعنوان دبیر کل ارسال خواهد شد .

### فصل هیجدهم - تهیه پیشنهادات برای کنفرانس اداری

یک سال قبل از تشکیل کنفرانس اداری نمایندگان صلاحیتدار کمیسیونهای مطالعات ذینفع هر هیئت مشورتی با نمایندگان دبیرخانه کل کتبا یا حضوراً تماس حاصل نموده و از پیشنهادهای هیئت نامبرده از زمان آخرین جلسه کنفرانس اداری قبل تسلیم نموده آنچه مربوط به تغییر مواد آئین نامه است استخراج می نمایند .

### فصل نوزدهم - هیئت‌های مشورتی بین خودشان و

#### با سایر سازمانهای بین‌المللی

- ۱ - (۱) - بمنظور انجام مطالعات و اخذ تصمیمات که هدف آن نفع عمومی باشد جلسات علنی هیئت مشورتی میتوانند کمیسیونهای مختلطی تشکیل دهند .
- (۲) - رؤسای هیئت‌های مشورتی میتوانند با همکاری مخبرین کل بمنظور مطالعه و تهیه طرح عام‌المنفعه جلسات مختلطی از کمیسیونهای مطالعات و هیئت‌های مشورتی مختلف تشکیل دهند طرح‌های مزبور تسلیم جلسه علنی آینده هیئت مشورتی ذینفع خواهد شد .

۲ - هر جلسه علنی یا رئیس هیئت مشورتی میتواند برای شرکت در جلسات هیئت‌های مشورتی دیگر یا جلسات سایر سازمانهای بین‌المللی که از این هیئت مشورتی دعوت نموده‌اند نماینده تعیین و بعنوان مشاور اعزام دارد.

۳ - دبیر کل اتحادیه یا یکی از معاونین کل و نمایندگان هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها و رؤسای سایر هیئت‌های مشورتی یا نمایندگان آنها میتوانند بعنوان مشاور در جلسات هیئت مشورتی شرکت نمایند.

### فصل بیستم - امور مالی هیئت‌های مشورتی

۱ - حقوق مدیران هیئت‌های مشورتی بین‌المللی با اضافه حقوق معاون رئیس هیئت مشورتی بین‌المللی بیسیم و مخارج جاریه دبیرخانه‌های تخصصی بر طبق مقررات ماده ۱۳ قرارداد جزو مخارج عمومی اتحادیه منظور میشود.

۲ - مجموع هزینه‌های فوق العاده هر هیئت مشورتی که باید حاوی فوق العاده رؤسا و نایب رئیس هیئت مشورتی بین‌المللی بی‌سیم و مخارج دبیرخانه‌ای که با مورد یک جلسه از کمیسیونهای مطالعات یا یک جلسه علنی اشتغال داشته و بهای کلیه اسناد کار کمیسیون مطالعات در جلسه علنی بر طبق جملات ۳ و ۶ از ماده ۱۳ قرارداد بعهدہ مؤسسات زیر خواهد بود:

- الف - اداراتیکه تمایل خود را بشرکت در عملیات یک هیئت مشورتی بدبیر کل اطلاع داده باشند حتی اگر در جلسه علنی شرکت نکرده باشند.**
- ب - اداراتیکه تمایل خود را بشرکت در عملیات یک هیئت مشورتی بدبیر کل اطلاع نداده باشند ولی در جلسه علنی یا یک جلسه مطالعات شرکت کرده باشند.**
- پ - مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار که بر طبق جمله ۱- (۲) از فصل ۱۱ نقاضا نموده باشند در عملیات یک هیئت مشورتی شرکت نمایند حتی اگر در جلسه**

علمی شرکت ننموده باشند .

ت - سازمانهای بین‌المللی که بر طبق جمله ۲ - (۲) از فصل ۱۱ مجاز باشند در عملیات هیئت مشورتی شرکت نمایند و بر طبق مقررات جمله ۳ - (۵) ماده ۱۳ قرارداد از پرداخت مخارج معاف نباشند .

ث - سازمانهای علمی یا صنعتی که بر طبق جمله ۳ از فصل ۱۱ در عملیات کمیسیونهای مطالعات يك هیئت مشورتی شرکت ننموده باشند .

۳ - مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار و سازمانهای بین‌المللی و سازمانهای علمی یا صنعتی مذکور در بند های پ و ت و ث جمله ۲ فوق از بین پایه های مندرجه در جمله ۴ ماده ۱۳ قرارداد هر پایه ای را که برای شرکت در پرداخت هزینه های فوق العاده هیئت مشورتی انتخاب می نمایند .

۴ - مخارج کمیسیونهای مطالعات جزء مخارج فوق العاده جلسه مجمع عمومی بعد منظور خواهد شد اگر فاصله بین جلسات کمیسیون های مطالعات با تاریخ انعقاد جلسه آینده مجمع عمومی بیش از یکسال باشد دبیر کل صورت حسابهای موقت مربوط بمخارج فوق العاده را با ادارات و مؤسسات بهره بردار و سازمانها وارگانهای مربوطه تسلیم خواهد نمود .

۵ - ادارات و مؤسسات خصوصی مجاز بهره بردار و سازمانهای بین‌المللی و علمی یا صنعتی مذکوره در جمله ۲ بالا باید از تاریخ خاتمه جلسه مجمع عمومی قبل سهمیه مخارج فوق العاده را بپردازد و مادام که انصراف خود را اعلام نکرده اند این تعهد الزام آور است تاریخ اجرای اخطاریه انصراف از زمان اختتام جلسه مجمع عمومی بعدی خواهد بود اما این عمل آنها را از حق دریافت اسناد جلسه نامبرده محروم نمیسازد .

۶ - هر اداره و مؤسسه خصوصی مجاز بهره بردار و هر سازمان بین‌المللی و علمی یا صنعتی مخارج نمایندگان خود را رأساً میپردازد .



۷ - معهدنا مخارج پرسنای نمایندگان يك هیئت مشورتی که بر طبق جلسه ۲ فصل ۱۹ بابت شرکت در جلسه تعیین می‌گردد بعهدہ هیئت معرف آن نمایندگان خواهد بود .

### ضمیمه شماره ۶

(مراجعه بماده ۲۶ شود)

قرارداد بین سازمان ملل متحد و اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور طبق مقررات ماده ۵۷ منشور سازمان ملل متحد و ماده ۲۶ قرارداد اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور منعقدہ اتلانٹیک سیتی ۱۹۴۷ ملل متحد و اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور در موارد زیر توافق دارند :

#### ماده ۱

ملل متحد اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور را که بعداً اتحادیه نامیده میشود بعنوان عضو تخصصی می‌شناسد که عهده‌دار است عملیاتی را که در این قرارداد ذکر شده انجام دهد و با تمهید مقدمات لازمه وسائل پیشرفت کار و نیل بهدف نهائی را فراهم سازد .

#### ماده ۲ - نمایندگان متقابل

۱ - از سازمان ملل متحد دعوت میشود که نمایندگان خود را برای شرکت در مذاکرات بدون حق رأی بکنفرانسهای نمایندگان مختار و اداری اتحادیه اعزام دارد و پس از ایجاد موافقت کامل با اتحادیه در جلسات کمیته‌های مشورتی بین‌المللی یا هر جلسه دیگر که از طرف اتحادیه تشکیل میشود بدون داشتن حق رأی جهت مذاکره در مسائلی که برای سازمان ملل متحد مورد استفاده باشد شرکت نماید .

۲ - همچنین ملل متحد در مسائل مربوط بارتباطات دور از اتحادیه دعوت خواهد نمود که نمایندگان خود را برای حضور در انجمن عمومی آن سازمان اعزام دارد .

۳ - از اتحادیه دعوت میشود که نمایندگان خود را برای حضور در جلسات

شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل و شورای قیمومیت و کمیسیون‌ها و کمیته‌های مربوطه اعزام دارد و در مذاکراتی که برای اتحادیه مورد استفاده باشد بدون حق رأی شرکت کنند.

۴ - از اتحادیه دعوت میشود نمایندگان خود را برای حضور در جلسات کمیسیون‌های عمده انجمن عمومی ملل متحد اعزام دارد تا در مذاکرات مسائلی که در حدود صلاحیت او باشد شرکت نماید ولی حق دادن رأی ندارد.

۵ - هر پیشنهاد و توضیح کتبی که از طرف اتحادیه برسد با توجه بکیفیت آن توسط دبیر کل بین‌اعضای انجمن عمومی و شورای اقتصادی و اجتماعی و کمیسیون‌ها و شورای قیمومیت توزیع میشود همچنین نظریات و پیشنهادات کتبی که توسط ملل متحد برسد وسیله اتحادیه بین‌اعضای توزیع میشود.

### ماده ۳ - ثبت موضوعات در دستور

موضوعاتی که سازمان ملل متحد می‌فرستد پس از بررسی‌های مقدماتی و لازمه جزو دستور جلسه علنی کنفرانس‌های نمایندگان مختار یا اداری و سایر سازمان‌های اتحادیه گذارده میشود همچنین موضوعاتی که از طرف کنفرانسها و سایر سازمان‌های اتحادیه ارسال شود در دستور جلسه شورای اقتصادی و اجتماعی و کمیسیون‌های مربوطه و شورای قیمومیت گذارده میشود.

### ماده ۴ - توصیه‌های سازمان ملل متحد

۱ - اتحادیه با توجه باین موضوع که سازمان متحد عهده‌دار است مدلول ماده ۵۵ منشور را عملی سازد و شورای اقتصادی و اجتماعی را حمایت نماید تا از مزایای مندرجه در ماده ۶۲ منشور کاملاً برخوردار شوند و مطالعاتی بعمل آورد مسائل بین‌المللی و محیط‌های اقتصادی و اجتماعی در مورد پرورش قوای روحی و

بهداشت عمومی و آنچه مربوط به امور اجتماعی است و درباب امور نامبرده سازمان های مخصوص و ذینفع راهنمایی بنماید و مخصوصاً بارعایت این اصل که مواد ۵۸ و ۶۳ منشور صراحت دارد سازمان ملل متحد باید توصیه نماید تا فعالیت های این قبیل سازمانهای مخصوص هم آهنگ شود اتحادیه خود را موظف میداند با اخذ تدابیر لازمه در اسرع وقت سازمانهای خود را وادار نماید توصیه‌های رسمی سازمان ملل متحد را اطاعت و اجرا نمایند.

۲ - در صورت درخواست ملل متحد و برای روشن شدن موضوع توصیه‌های واصله اتحادیه باید با سازمان تماس حاصل نموده و هنگام لزوم از اقداماتی که رؤسای یا توسط اعضاء اصلی خود برای اجرای توصیه‌های مذکوره بعمل می‌آید و نتایجی که از آن اقدامات حاصل شده با سازمان ملل متحد گزارش دهد.

۳ - اتحادیه برای حصول هم آهنگی حقیقی و کامل فعالیت‌های سازمانهای فنی با سازمانهای ملل متحد بهر اقدام که لازم باشد تشبث میجوید و مخصوصاً در هر سازمانی که شورای اقتصادی و اجتماعی برای تسهیل این هم آهنگی تشکیل دهد شرکت مینماید و توضیحاتی که برای نیل این مقصود لازم باشد در دسترس سازمان ملل متحد میگذارد.

### ماده ۵ - مبادله اطلاعات و اسناد

۱ - از نظر لزوم مخفی نگاهداشتن بعضی اسناد سازمان ملل متحد و اتحادیه اطلاعات و اسناد لازمه را تماماً و فوراً مبادله مینمایند تا هنگام ضرورت نیازمندی هر يك از آنها مرتفع گردد.

۲ - در صورتیکه رعایت فصل فوق‌الذکر لازم نشود.

الف - اتحادیه هر سال يك مرتبه گزارش عملیات خود را برای سازمان ملل

متحد ارسال میدارد .

ب - در مورد هر نوع گزارش خصوصی و مطالعات و اطلاعات هر سؤال که سازمان ملل متحد از اتحادیه بنماید در حدود امکان باید بزودی پاسخ داده شود.

پ - در صورت تقاضای اتحادیه دبیر کل سازمان ملل متحد با متخصص‌های صلاحیت‌دار اتحادیه تبادل نظر نموده و اطلاعاتی که بنحوی برای اتحادیه مورد استفاده قرار گیرد جهت آن ارسال میدارد .

### ماده ۶ - کمک با سازمان ملل متحد

اتحادیه باید با سازمان ملل متحد و تشکیلات عمده و تابعه آن تشریک‌مساعی نماید و از مساعدت‌های لازمه در حدود اختیارات خود دریغ ننماید و طبق منشور سازمان و قرارداد اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور خصوصیات وضعیت اعضاء اصلی اتحادیه را که عضو سازمان ملل متحد نمیباشند کاملاً در نظر بگیرد .

### ماده ۷ - رابطه با دیوان داورى بین‌المللى

۱ - اتحادیه موافقت مینماید که هر گونه اطلاعاتی که طبق ماده ۳۴ قانون محکمه مورد تقاضای دیوان داورى بین‌المللى باشد تسلیم نماید .

۲ - انجمن عمومی سازمان ملل متحد با اتحادیه اجازه میدهد که در مسائل قضائی باستثنای امور مربوطه بر روابط فیما بین اتحادیه و سازمان ملل متحد یا سایر تشکیلات خصوصی در حدود صلاحیت با دیوان داورى بین‌المللى شور و از نظریات دیوان نامبرده استفاده نماید .

۳ - چنین تقاضائی ممکن است از طرف کنفرانس نمایندگان مختار یا شورای اداری که بنا بر اجازه کنفرانس نمایندگان مختار اقدام مینماید بدیوان ارسال گردد .

۴ - اتحادیه هنگامی که از دیوان داورى تقاضای مشاوره و اظهار نظر نماید

باید شورای اقتصادی و اجتماعی را از تقاضای خود مستعجز سازد.

### ماده ۸ - مقررات مربوط به قسمت‌های اداری

۱ - سازمان ملل متحد و اتحادیه موافقت می‌نماید در قسمت‌های اداری مقررات و قوانینی وضع نمایند که حتی المقدور مشترك بوده و در اساس و شرایط استخدام اختلاف فاحشی نداشته باشند همچنین برای تعویض کارمندان تسهیلاتی قائل شوند تا هر گاه از وجود کارمندی در قسمتی بخصوص بهتر میتوان استفاده کرد آن کارمند بآن قسمت انتقال داده شود.

۲ - سازمان ملل متحد و اتحادیه موافقت دارند با اتخاذ تدابیر مقتضیه منظور ملاحظه بالا را تأمین نمایند.

### ماده ۹ - قسمت آمار

۱ - سازمان ملل متحد و اتحادیه موافقت دارند که با جدیت کامل تشریح مساعی نمایند تا مشاغل زائد را حذف و سازمانهای فنی جدید اکثر استفاده را بنمایند اطلاعات مربوط به آمار را جمع آوری و تقسیم بندی نموده از روی حقیقت و بطرز شایسته تهیه و انتشار دهد و نیز موافقت می‌نمایند با تشریح مساعی جدید اکثر استفاده ممکنه را از اطلاعات مربوط به آمار حاصل نمایند تا در این باب زحمت دولت‌ها و سازمانهای دیگر که باید این اطلاعات را تهیه نمایند تقلیل یابد.

۲ - اتحادیه معترف است که سازمان ملل متحد يك سازمان مرکزی است که مأمور جمع آوری و طبقه بندی و تعمیم و تحقیق و تکمیل و انتشار آماری است که نتیجه عمومی آن شامل حال سازمانهای بین‌المللی میشود.

۳ - سازمان بین‌المللی اعتراف دارد که اتحادیه سازمان مرکزی و مأمور جمع آوری و طبقه بندی و تعمیم و تحقیق و تکمیل و انتشار آمار در محیط خاص

خود میباشد بدون اینکه با حقوق سازمان ملل متحد در باره استفاده از این آمار مخالفت ورزد تا آنجائی که آمار نامبرده برای عملی نمودن نظریات سازمان و تکمیل آمار جهان مفید باشد انتخاب طریقه و اتخاذ تصمیم برای تنظیم این آمار بعهده اتحادیه است .

۴ - از نظر اینکه مرکز اطلاعات آمار ایجاد و در دسترس عامه گذارده شود موافقت شد صورت هائی که بانحادیه داده میشود تا جزء آمار منضم بگزارش خود نماید در صورت تقاضای سازمان ملل متحد با اختیار او گذارده شود .

۵ - موافقت شد صورتهائی که بسازمان داده میشود تا جزء آمار یا منضم بگزارش خود نماید در صورت درخواست اتحادیه یا در صورت ضرورت و امکان با اختیار او گذارده میشود .

### ماده ۱۰ - مشاغل اداری و فنی

۱ - سازمان ملل متحد و اتحادیه اعتراف دارند که ضرورت دارد برای استفاده کامل از کارمندان و منابع تحت اختیار خود هنگام لزوم و در صورت امکان از کارمندان بکدیگر استفاده نمایند تا از تأسیس قسمتهای جدید بی نیاز گردند و در صورت ضرورت برای تأمین این منظور مشورت خواهند نمود .

۲ - برای ثبت و نگاه‌داری اسناد رسمی بین سازمان ملل متحد و اتحادیه قرار لازم داده میشود .

### ماده ۱۱ - مقررات مربوط بامور مالی و بودجه

۱ - در همانموقع که بودجه یا پیشنهاد بودجه اتحادیه برای اعضاء رسمی ارسال میشود برای سازمان ملل متحد نیز فرستاده خواهد شد و هیئت عمومی سازمان میتواند در این مورد باتحادیه توصیه هائی بنماید .

۲ - هنگامی که بودجه اتحادیه در انجمن عمومی یا یکی از کمیسیونهای انجمن مطرح است اتحادیه میتواند نماینده خود را برای شرکت در مذاکرات آن انجمن یا کمیسیون بدون حق رأی اعزام دارد.

### ماده ۱۲ - امور مالی قسمتهای خصوصی

۱ - اگر طبق ماده ۶ یا مواد دیگر این موافقنامه و پیشنهاد سازمان ملل متحد برای کمک یا ارسال گزارش خصوصی یا مطالعات ضروری اتحادیه ناگزیر شود هزینه فوق العاده ای تحمل نماید موضوع مورد شور قرار میگیرد تا بهترین طریقه عادلانه برای پرداخت هزینه مورد نظر اتخاذ شود.

۲ - سازمان ملل متحد و اتحادیه همچنین با هم مشورت مینمایند تا مقررات عادلانه ای وضع نمایند که بتوان هزینه های جاریه تشکیلات مرکزی - اداری - فنی و امور مالی را تأمین نمود در این باره هر نوع مساعدت که باعث تسهیل امر باشد و اتحادیه درخواست نماید سازمان انجام خواهد داد.

### ماده ۱۳ - جواز عبور ملل متحد

کارمندان اتحادیه حق دارند بر طبق موافقت های جداگانه ای که از طرف دبیر کل سازمان ملل متحد و شخصیت ذیصلاحیت اتحادیه بعمل خواهد آمد از جواز عبور ملل متحد استفاده نمایند.

### ماده ۱۴ - موافقت بین سازمانها

۱ - اتحادیه موافقت مینماید که نوع و حدود هر گونه قرارداد رسمی منعقد شده بین اتحادیه و هر یک از سازمانهای تخصصی یا سازمانهای دولتی و غیر دولتی بین المللی را بشورای اقتصادی و اجتماعی اطلاع دهد و نیز جزئیات این قبیل قراردادها را پس از خاتمه بشورا های نامبرده اعلام میدارد.

۲ - سازمان ملل متحد موافقت مینماید که نوع و حدود هر گونه قرار داد رسمی منعقد شده از طرف هر سازمان تخصصی دیگر را که مربوط به مسائل مورد استفاده اتحادیه باشد باستحضار اتحادیه برساند و همچنین جزئیات این قبیل قراردادها را پس از خاتمه با اتحادیه اعلام میدارد.

### ماده ۱۵ - یگانگی و وحدت

۱ - سازمان ملل متحد و اتحادیه نسبت به مقررات فوق‌الذکر موافقت مینمایند با اعتراف باینکه مقررات مزبور موجود یگانگی حقیقی بین دو سازمان نامبرده خواهد شد و برای نیل باین مقصود مساعی لازمه را مبذول خواهند داشت.

۲ - مقررات مربوط بانفاق و یگانگی مذکور در این موافقتنامه در تمام مراحل و مناسبات بین اتحادیه و سازمان ملل متحد حتی در دفاتر محلی و فرعی مجری است.

### ماده ۱۶ - سرویس ارتباط تلگرافی ملل متحد

۱ - اتحادیه موافقت دارد که سازمان ملل متحد از همان مزایا و حقوقی که اعضاء اصلی اتحادیه در بهره برداری از سرویس‌های ارتباطیه استفاده مینمایند بهره‌مند گردد.

۲ - سازمان ملل متحد تعهد مینماید که بهره‌برداری سرویس‌های ارتباط دور که تحت کنترل او اداره میشود بر طبق شرایط قرارداد بین‌المللی ارتباط دور و آئین نامه‌های ضمیمه آن صورت گیرد.

۳ - طرقة اجراء قطعی مندرجات ماده بالا محتاج طرح موافقت نامه‌های خصوصی است.

### ماده ۱۷ - تجدید نظر

در صورت موافقت سازمان ملل متحد و اتحادیه وبشرط اینکه شش ماه قبل هریک از طرفین اعلام دارند این قرارداد قابل تجدیدنظر خواهد بود.



## ماده ۱۸ - رسمیت موافقتنامه

۱- این موافقتنامه بعد از تصویب و امضاء هیئت عمومی سازمان ملل متحد و کنفرانس نمایندگان مختار ارتباطات دور منعقد شده سال ۱۹۴۷ آتلانتیک سیتی رسمیت خواهد یافت .

۲- طبق مندرجات مذکور در جمله ۱ بالا موافقتنامه حاضر در همان تاریخ قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور منعقد شده در آتلانتیک سیتی ۱۹۴۷ خاتمه یابد بموقع اجرا گذارده خواهد شد و ممکن است بر طبق تصمیم اتحادیه زودتر اجراء شود .

## پروتکل نهائی

ضمیمه قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور ( بوئنوس آیرس ۱۹۵۲ )  
 هنگام قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس نمایندگان مختار  
 امضاء کنندگان زیر مراتب زیر را اعلام نموده‌اند :

(۱)

برای جمهوری ملی آلبانی .

هنگام امضای قرارداد ارتباطات دور بوئنوس آیرس هیئت نمایندگی جمهوری

آلبانی مراتب زیر را اعلام میدارد :

۱ - الف - نمایندگان کومین تانگ (KUOMINTANG) نماینده حقیقی چین

نیستند علیهذا تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار مبنی بر اینکه نمایندگان مزبور حق داشته باشند قرارداد را امضاء کنند غیر قانونی است و حق امضاء نمودن قرارداد از طرف چین متعلق بنمایندگانی است که از طرف دولت جمهوری ملی چین معرفی شده باشند .

ب - امضای قرارداد ارتباطات دور بنام آلمان از طرف نمایندگان حکمرانان

بن غیر قانونی است زیرا فرمانروایان بن نماینده تمام آلمان نیستند دولت جمهوری دمکراتی آلمان بقرارداد ارتباطات دور ۱۹۴۷ ملحق گردیده بطوریکه جمهوری

دمکراتی آلمان پشتیبان و جزء قرارداد ۱۹۴۷ و با کلیه حقوق و مزایا عضو اصلی اتحادیه ارتباطات دور میباشد .

پ - تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار مبنی بر اینکه موافقت شده نمایندگان ویتنام باثووائی و کره جنوبی حق امضای قرارداد ارتباطات دور را دارند غیر قانونی است زیرا در حقیقت نمایندگان نامبرده نماینده ویتنام و کره نیستند .

۲ - فهرست جدید فرکانسها مذکور در ماده ۴۷ آئین نامه ارتباطات دور آتلانتیک سیتی هنوز تنظیم نگردیده و مورد تأیید قرار نگرفته بدین جهت تصمیمات متخذ کنفرانس اداری فوق العاده ارتباطات دور برخلاف آئین نامه ارتباطات دور و غیر قانونی است .

با توجه بمراتب بالا هیئت نمایندگی ملی آلبانی اعلام میدارد که تصمیم شماره ۳۰ متخذ از طرف کنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیرس مبنی بر اینکه تصمیمات غیر قانونی CAER جایگزین مقررات آئین نامه فعلی ارتباطات دور میباشد ناقض دستور تجدید نظر آئین نامه ها است و برای جمهوری ملی آلبانی غیر قابل قبول میباشد . بنا بر آنچه ذکر شد جمهوری آلبانی برای خود این حق را محفوظ میدارد که در مسائل مربوط به ثبت فرکانسها و استفاده از آنها تابع مقررات ماده ۴۷ قرارداد فعلی ارتباطات دور باشد .

همچنین حق قبول یا عدم قبول مقررات ماده ۶ قرارداد را برای خود محفوظ میدارد

( ۲ )

برای دولت پادشاهی عربستان سعودی

۱ - هیئت نمایندگی عربستان سعودی مخالفت صریح خود را با جمله ب ۱۰ از بند ۴ ماده ۴ قرارداد حاضر بنام عربستان سعودی باین شرط امضاء

شد که عربستان سعودی با قرارداد های موقتی که شورای اداری بنام اتحادیه منعقد نموده شرکت ندارد. قرارداد های مزبور را مخالف مصالح خویش تشخیص میدهد. ۲ - در حال امضای قرارداد حاضر بنام عربستان سعودی هیئت نمایندگی دولت پادشاهی مذکور برای دولت متبوع خود حق قبول یا عدم قبول تعهداتی که مربوط به آئین نامه تلگرافی یا آئین نامه اضافی ارتباطات دور مندرجه در ماده ۱۲ این قرارداد است محفوظ میدارد.

## ( ۳ )

برای فدراسیون استرالیا.  
هیئت نمایندگی استرالیا اعلام میدارد که ضمن امضای قرارداد حاضر از طرف استرالیا برای کشور خود این حق را محفوظ میدارد که کشور نامبرده با آئین نامه تلفونی مذکور در ماده ۱۲ قرارداد شرکت ندارد.

## ( ۴ )

برای جمهوری سوسیالیستی روسیه سفید.  
با توجه باینکه :  
در اساس ماده ۱۷ - آئین نامه بیسیم که خود مکمل قرارداد ارتباطات دور است رسمیت یافتن قسمت عمده این آئین نامه تابع تصمیمات کنفرانس مخصوصی است که در همان ماده بآن اشاره شده و در آئیه تشکیل خواهد شد.  
و نظر باینکه :

هنگام قبول تصمیمات کنفرانس اداری فوق العاده ارتباطات بیسیم CAER در سال ۱۹۵۱ مقررات ماده ۴۷ آئین نامه ارتباطات بیسیم ملغی گردیده لذا تصمیمات فوق که از طرف CAER اتخاذ شده غیر قانونی است.

همچنین با توجه باینکه :

عمل کنفرانس نمایندگان مختار ( در حال ۱۹۵۲ ) مبنی بر اینکه تصمیمات غیر قانونی CAER را جایگزین مقررات آئین نامه ارتباطات بی سیم دانسته مقررات ماده ۱۳ قرار داد ارتباطات دور را در قسمت مربوطه به کیفیت جنبه الزام آور آئین نامه ملغی نموده .

جمهوری سوسیالیستی روسیه سفید با شرایط موجوده موضوع پذیرفتن مقررات قرار داد ارتباط دور را راجع به هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها و مسئله قبول آئین نامه ارتباطات بی سیم را قطعی تلقی نمی‌نماید .

( ۵ )

برای جمهوری بلغارستان .

هنگام امضاء نمودن قرار داد ارتباطات دور بوئنوس آیرس هیئت نمایندگی جمهوری ملی بلغارستان مراتب زیر اعلام میدارد :

۱- تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار مبنی بر اینکه نمایندگان (KUOMINTANG) کومین تانگ حق دارند قرار داد ارتباطات دور را امضاء نمایند غیر قانونی است زیرا نامبردگان در حقیقت نمایندگان چین نیستند و منحصرأ نمایندگانی که از طرف دولت مرکزی ملی جمهوری چین ملی معین شوند حق دارند قرارداد را امضاء کنند .

فرمانروایان بن ( BONN ) از طرف تمام آلمان نیستند بهمین جهت امضاء قرارداد توسط نمایندگان فرمانروایان مزبور غیر قانونی است دولت جمهوری دموکراتیک آلمان بر طبق دستور مندرجه در پروتکل اضافی شماره ۲ قرار داد آنلانتیک سیتی بقرارداد مزبور ملحق شده و در این صورت جمهوری دموکراتیک آلمان وابسته بقرارداد آنلانتیک سیتی بوده و با حق کلیه استفاده و مزایا عضو اتحادیه

بین‌المللی ارتباطات دور می‌باشد .

تصمیم‌کنفرانس نمایندگان مختار مبنی بر اینکه نمایندگان ویتنام باثودائی و کره جنوبی حق دارند قرارداد ارتباطات دور را امضاء نمایند غیر قانونی است زیرا نامبردگان نمایندگان حقیقی ویتنام و کره نیستند .

۲ - فهرست جدید فرکانسها که در ماده ۴۷ آئین‌نامه ارتباطات بیسیم آتلانتیک سیتی بدان اشاره شده تا کنون تدوین و تصویب نگردیده بنا بر این تصمیمات کنفرانس اداری فوق‌العاده ارتباطات بیسیم غیر قانونی و ناقض آئین‌نامه ارتباطات بی‌سیم است با توجه به شکات مذکوره در بالا هیئت نمایندگی جمهوری ملی بلغارستان اعلام میدارد که تصمیم شماره ۳۰ کنفرانس نمایندگان مختار مبنی بر اینکه تصمیمات غیر قانونی کنفرانس اداری فوق‌العاده ارتباطات دور جایگزین مقررات قرارداد فعلی هستند اصل مسلم تجدید نظر در آئین‌نامه‌ها را ملغی مینماید و برای جمهوری ملی بلغارستان قابل قبول نیست .

بنابراین جمهوری ملی بلغارستان اعلام میدارد که موضوع قبول آئین‌نامه ارتباطات بی‌سیم را قطعی تلقی نمینماید .  
همچنین جمهوری ملی بلغارستان حق قبول یا عدم قبول مقررات ماده ۶ قرارداد را برای خود محفوظ میدارد .

(۶)

برای کانادا

در حال امضاء این قرارداد برای خود این حق را محفوظ میدارد که جمله ۲ (۱) از ماده ۱۲ قرارداد ارتباطات دور بوئنوس آیرس را نپذیرد .  
کانادا تعهدات آئین‌نامه ارتباطات دور آئین‌نامه تلفنی منضمه باین قرارداد را می‌پذیرد ولی در حال حاضر عدم وابستگی خود را به آئین‌نامه اضافی ارتباطات دور

آئین نامه تلفنی اعلام میدارد .

(۷)

برای چین .

هیئت نمایندگان جمهوری چین در کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس نماینده منحصر بفرق قانونی چین در کنفرانس مزبور است و بهمین عنوان از طرف آن کنفرانس شناخته شده است تمام اعتراضات و شرایطی که در مورد این قرارداد یا بضمائم این قرارداد از طرف اعضای اصلی اتحادیه واصل گردیده و با موقعیت جمهوری چین که در فوق ذکر شده متناقض باشد غیر قانونی و بالنتیجه بی ارزش و مورد تکذیب است .

جمهوری چین هنگام امضاء نمودن این قرارداد هیچگونه تعهد حاصله از قرارداد بوئنوس آیرس و هیچ يك از پروتکل های ضمیمه آنرا نمی پذیرد متقابلاً با اعضای اصلی نامبرده بالا .

(۸)

برای جمهوری کلمبیا .

جمهوری کلمبیا صراحتاً اعلام میدارد که در حال امضاء نمودن قرارداد حاضر هیچگونه تعهدی درباره آئین نامه تلگرافی و آئین نامه تلفونی مذکوره در ماده ۱۲ این قرارداد را قبول ندارد .

(۹)

برای کوبا .

با توجه بمقررات ماده ۱۲ قرارداد بوئنوس آیرس و با ملاحظه شرط مندرجه در ماده مذکور جمهوری کوبا اعلام میدارد که آئین نامه تلگرافی و آئین نامه تلفونی

را مشروط می‌پذیرد.

(۱۰)

برای دول متحده آمریکا.

امضاء قرارداد حاضر برای و بنام دول متحده آمریکا بموجب قرارداد جداگانه جهت کلیه سرزمینهای ممالک متحده آمریکا دارای اعتبار میباشد.

ممالک متحده آمریکا صریحاً اعلام میدارد که با امضای قرارداد حاضر ممالک متحده آمریکا هیچگونه تعهدی را راجع به آئین نامه تلفونی و آئین نامه اضافی بیسیم مندرجه در ماده ۱۲ قرارداد بوئنوس آیرس را نمی‌پذیرند.

(۱۱)

برای یونان.

هیئت نمایندگی یونان (HELLENQUE) صراحتاً اعلام میدارد که در حال امضاء نمودن قرارداد حاضر شرایطی که یونان هنگام امضاء آئین نامه اداری مذکور در ماده ۱۲ قرارداد بوئنوس آیرس ذکر نموده است برای خود محفوظ میدارد.

(۱۲)

برای کوآتمالا.

عمل امضای قرارداد حاضر بنام جمهوری کوآتمالا دولت این جانب را ملزم نمیدارد که کلیه مواد قرارداد را تأیید نماید زیرا کنسگره ملی کشور این جانب ممکن است هنگام تأیید قرارداد شرایطی را که ضروری تشخیص دهد قید نماید.

این جانب بنام دولت خود اعلام میدارد که اگر شرایط کشور های شرکت کننده در این کنفرانس زیان مالی ایجاد نماید دولت این جانب زیان حاصله را نخواهد پذیرفت.

## (۱۳)

برای جمهوری ملی مجارستان .

هیئت نمایندگی جمهوری ملی مجارستان هنگام امضاء نمودن قرار داد بین‌المللی ارتباطات دور اعلام میدارد . با توجه باین که بوجوب موافقت کنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیرس تصمیمات غیرقانونی (CAER) جایگزین مقررات مربوط به تجدید نظر آئین نامه ها میشود .

جمهوری ملی مجارستان ضمن مخالفت با موافقت شماره - ۳۰ - کنفرانس نمایندگان مختار این حق را برای خود محفوظ میدارد که مسائل مربوط به پذیرش آئین نامه ارتباطات بی سیم و (IFRB) را قطعی تلقی ننماید .

هیئت نمایندگی جمهوری ملی مجارستان هنگام امضاء نمودن قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور مراتب زیر را اعلام میدارد :

۱ - تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیرس مبنی بر اینکه نمایندگان کومین تانگ (KUOMINTANG) حق دارند قرار داد را امضاء نمایند غیرقانونی است زیرا نمایندگان قانونی منحصر از طرف دولت ملی مرکزی جمهوری ملی چین تعیین شده اند و فقط آنها حق دارند بنام چین امضاء نمایند .

۲ - اشخاصی که نمایندگان ویتنام بائودائی و کره جنوبی نامیده میشوند نمایندگان حقیقی ویتنام و کره نیستند - بنابراین شرکت ایشان در عملیات کنفرانس و همچنین تصمیمی که بآنها حق میدهد قرار داد بین‌المللی ارتباطات دور را امضاء نمایند غیرقانونی است .

۳ - دولت جمهوری دموکراتی آلمان بالحق بقرارداد بین‌المللی ارتباطات دور اتلانتيك سیتی بنا بر اصل پیش بینی شده عضو اصلی مسلم اتحاذیه است با حق



استفاده از کلیه حقوق و مزایا فرمانروایان بن (BONN) از طرف تمام که آلمان نیستند بدین لحاظ امضای قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس از طرف نمایندگان فرمانروایان مزبور غیر قانونی است .

(۱۴)

برای جمهوری اندونزی .

هیئت نمایندگی اندونزی در کنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیرس هنگام امضاء این قرارداد نسبت باینکه در اسناد اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور و ضمیمه یک این قرارداد نام‌گینه جدید بعد از نام هلند ذکر شده اعتراض مینماید با اذعان باینکه گینه جدید (غربی) سرزمینی است که همواره مورد تعدی واقع میشود .

(۱۵)

برای عراق .

هیئت نمایندگی عراق .

۱ - حق قبول یا عدم قبول آئین نامه تلفونی و آئین نامه تلگرافی و آئین نامه اضافی ارتباطات بی‌سیم مندرجه در ماده ۱۲ قرارداد بوئنوس آیرس را برای دولت متبوع خود محفوظ میدارد .

۲ - حق شرکت یا عدم شرکت در هر یک از موافقت‌های موقت را که شورای

اداری برطبق مقررات جمله ب - ۱۰ - از بند ۱۲ ماده پنجم و جمله ژ از بند ۱ ماده ۹ بعمل آورد برای دولت متبوع خود محفوظ میدارد .

(۱۶)

برای دولت اسرائیل .

هیئت نمایندگی دولت اسرائیل اعتراضاتی را که هیئتهای نمایندگی افغانستان و عربستان سعودی و مصر و عراق و هاشمی اردن و لبنان و پاکستان و سوریه و

در مورد دولت اسرائیل نموده اند نمیتوانند بپذیرد و برای دولت خود این حق را میدارد که نسبت با اجرای این قرارداد و آئین نامه ضمیمه آن در مورد کشورهای عضو اصلی فوق‌الذکر هر اقدامی که برای حفظ منافع دولت اسرائیل ضروری تشخیص دهد بعمل آورد.

## (۱۷)

برای ایتالیا و اطریش .

ایتالیا و اطریش این حق را برای خود محفوظ میدارند که هر گاه اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه در پرداخت هزینه های اتحادیه براساس مقررات قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس ۱۹۵۲ شرکت نمایند یا اعتراضات کشورهای دیگر برای سرویس های ارتباطات دور آن دو کشور تولید زیان نماید برای حفظ منافع خود هر اقدامی را که مفید تشخیص دهند بعمل آورند.

## (۱۸)

برای کشور هاشمی اردن .

هیئت نمایندگی کشور هاشمی اردن :

۱ - برای دولت متبوع خود حق قبول یا عدم قبول آئین نامه تلفونی و آئین نامه تلگرافی و آئین نامه اضافی ارتباطات دور مذکور در ماده ۱۲ قرارداد بوئنوس آیرس را محفوظ میدارد .

۲ - حق شرکت یا عدم شرکت در هر يك از موافقت های موقت را که شورای اداری بر طبق مقررات جمله ب ۱۰ از بند ۱۲ ماده پنج و جمله ژ از بند يك ماده ۹ بعمل آورد برای دولت متبوع خود محفوظ میدارد .

( ۱۹ )

برای مکزیك .

هیئت نماینده مکزیك هنگام امضاء نمودن قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس مراتب زیر را اعلام داشت :

- ۱ - امضای این قرارداد در امریکه مربوط به آئین نامه تلگرافی و آئین نامه تلفونی و آئین نامه اضافی ارتباطات بی سیم مذکوره در بند ۱ و ۲ از جمله ۲ ماده ۱۲ قرارداد مزبور مندرج است هیچگونه تعهدی برای دولت متبوع خود الزام آور نمیداند.
- ۲ - هیچگونه شرط و اعتراضی که باعث شود بطور مستقیم یا غیر مستقیم سهمیه مکزیك از آنچه در قرارداد تعیین گردیده اضافه گردد از طرف هیچ کشوری نمی پذیرد .

( ۲۰ )

برای پاکستان .

هیئت نمایندگان پاکستان هنگام امضاء نمودن این قرارداد صریحاً اعلام داشت که پاکستان هیچگونه تعهدی که مربوط آئین نامه تلگرافی مذکوره در ماده ۱۲ قرارداد بوئنوس آیرس باشد نمی پذیرد .

همچنین حق قبول یا عدم مقررات قرارداد را در امری که مربوط به هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها است برای دولت متبوع خود محفوظ میدارد .

( ۲۱ )

برای جمهوری فیلیپین .

جمهوری فیلیپین هنگام امضاء نمودن این قرارداد صریحاً اعلام داشت که در حال حاضر نمیتواند وابستگی خود را به آئین نامه های تلفونی و تلگرافی مندرجه

در جمله ۲ از ماده ۱۲ این قرارداد بپذیرد .

(۲۲)

برای جمهوری ملی لهستان .

هیئت نمایندگی جمهوری ملی لهستان هنگام امضاء نمودن قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور منعقد در بوئنوس آیرس اجازه خواست مراتب زیر را اعلام دارد :

۱ - هیئت نمایندگی جمهوری ملی لهستان شرکت نمایندگان فرمانروایان کومین تانگ را در عملیات کنفرانس نمایندگانی مختار بوئنوس آیرس و موافقتی که بنام بردگان حق داده قرارداد ارتباطات دور را امضاء نمایند غیر قانونی میدانند زیرا نمایندگانی قانونی چین منحصر آلیز طرف دولت مرکزی ملت جمهوری ملی چین تعیین شده‌اند .

همچنین موافقت با شرکت نمایندگانی ویتنام بائودائی و کره جنوبی در کنفرانس و اجازه اینکه مشارالیهم قرارداد را امضاء نمایند غیر قانونی است زیرا ایشان در حقیقت نمایندگانی ویتنام و کره نیستند .

۲ - هیئت نمایندگی جمهوری ملی لهستان شرکت نمایندگانی فرمانروایان بن را در کنفرانس و اجازه اینکه بموجب آن مشارالیهم حق دارند قرارداد را امضاء نمایند غیر قانونی میدانند زیرا نامبردگان نمایندگانی تمام آلمان نیستند و بدین لحاظ حق ندارند بنام آبی کشور اقدام نمایند .

امضاء نمودن قرارداد بوئنوس آیرس حق نمایندگانی جمهوری دموکراتی آلمان است که وابسته بقرارداد آتلانتیک سیتی و عضو اصلی اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور میباشد .

۳ - هنگام امضاء نمودن قرارداد ارتباطات دور بوئنوس آیرس موضوع بپذیرفتن

آئین نامه ارتباطات بی سیم برای جمهوری ملی لهستان معلق میماند .

۴- هیئت نمایندگی جمهوری ملی لهستان با مضمون ماده ۶ قرار داد بوئنوس آیرس و با اینکه هیئت بین المللی ثبت فرکانسها مأمور انجام وظایف جدیدی باشد مخالف است .

۵- اگر شورای اداری اتحادیه بین المللی ارتباطات دور با سازمانهای بین المللی بر اساس بندب ۱۰ از جمله ۱۲ ماده ۵ در امری موافقت نمایند که آن امر مخالف منافع ومصالح جمهوری ملی لهستان باشد هیئت نمایندگی جمهوری ملی لهستان خود را وابسته به بندب ۱۰ از جمله ۱۲ ماده پنج نخواهد دانست .

۶- هیئت نمایندگی جمهوری ملی لهستان این حق را برای دولت خود محفوظ میدارد که تا زمانی که این قرارداد بتصویب نهائی و قطعی جمهوری ملی لهستان نرسیده دولت مزبور حق دارد در هر مورد دیگری هم ضروری تشخیص دهد نسبت بمندرجات قرارداد و ضمائم آن اعتراضات دیگری بنماید .

(۲۳)

برای جمهوری فدرال آلمان .

هیئت نمایندگی جمهوری فدرال آلمان هنگام امضاء نمودن این قرارداد ارجع به اعتراضاتی که بعضی از هیئت های نمایندگی در مورد آلمان نموده اند صراحتاً اعلام میدارد که دولت جمهوری فدرال آلمان تنها دولتی است که بموجب قانون تشکیل شده و میتواند بنام آلمان اظهاراتی بنماید و در امور بین المللی نماینده ملت آلمان است .

(۲۴)

برای جمهوری سوسیالیست شوروی اوکرائین .



ارتباطات دور را دارند غیر قانونی است .

نمایندگانیکه از طرف دولت مرکزی ملی جمهوری چین تعیین شده‌اند منحصرأ حق امضاء نمودن قرارداد ارتباطات دور را دارند .

(۲) - دولت جمهوری دموکراتیک آلمان قانوناً و ایسته بقرار داد ارتباطات دور آنلاتیک سیستمی ۱۹۴۷ میاشد وینا بر این از کلینه مزایای یک عضو اصلی اتحادیه بهره‌مند میشود .

فرمانروایان بن از طرف تمام آلمان تعیین نشده‌اند علیهذا تصمیم کنفرانس مبنی بر اینکه بنمایندگان فرمانروایان مزبور حق امضاء نمودن قرارداد ارتباطات دور دارند غیر قانونی است .

(۳) - حقی که بموجب آن نمایندگان ویتنام بائودائی و کزه جنوبی میتوانند قرارداد ارتباطات دور بوئنوس آیرس امضاء نمایند غیر قانونی است زیرا مشارالیه از طرف دولت دست نشاندہ ای فرستاده شده‌اند که در حقیقت نماینده ویتنام و کره نیستند .

۲- کنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیرس ۱۹۵۲ با قبول این اصل که تصمیمات غیر قانونی کنفرانس اداری فوق العاده بی سیم چایگزین مقررات آئین نامه ارتباطات بی سیم باشد دستور تجدید نظر نمودن در آئین نامه‌ها را که در این قرارداد مندرج است الغاء نموده .

هیئت نمایندگی جمهوری ملی رومانی در این شرایط بن ای دولت خود حق قبول با عدم قبول آئین نامه ارتباطات بی سیم و ماده ۶ قرارداد و مقررات دیگر مربوط به (IFRB) را محفوظ میدارد .

و همچنین این حق را محفوظ میدارد که تصمیم شماره ۳۰ کنفرانس نمایندگان

مختار بوئنوس آیرس رارعايت نمايد .

(۲۶)

برای ممالک متحده بریطانیای کبیر و ایرلند شمالی .

امضای این جانبان در آنچه که مربوط به کشور متحده بریطانیای کبیر و ایرلند شمالی است نسبت به جزایر نرماندی و جزیره مان و افریقای غربی انگلستان نیز نافذ است .

(۲۷)

برای چکوسلواکی است .

هیئت نمایندگی چکوسلواکی هنگام امضاء نمودن قرار داد بین‌المللی ارتباطات دور مراتب زیر را اعلام داشت :

۱- حضور نمایندگان کومین تانگ در کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس و امضاء قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور از طرف نمایندگان کومین تانگ بنام چین غیر قانونی است زیرا نمایندگان قانونی چین که حق دارند قرارداد مزبور را بنام چین امضاء نمایند نمایندگانی هستند که از طرف دولت ملی مرکزی جمهوری ملی چین تعیین شده اند .

همچنین چکوسلواکی برای نمایندگان کره جنوبی و ویتنام بائودائی حق امضاء نمودن قرار داد بین‌المللی ارتباطات دور را قائل نیست زیرا مشارالیه در حقیقت نمایندگان کشورهای مزبور نیستند .

چکوسلواکی با امضاء قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور از طرف فرمانروایان بنام ملت آلمان مخالف است و اعلام میدارد که جمهوری دموکراتیک آلمان وابسته قرار داد بین‌المللی ارتباطات دور آتلانتیک سیتی - و عضو اصلی اتحادیه



بین‌المللی ارتباطات دور است با حق استفاده از کلیه حقوق و مزایا .  
 ۲- چکوسلواکی تصمیمات کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس را در آن قسمت که مربوط به موافقت کنفرانس اداری فوق‌العاده بی سیم ۱۹۵۱ است نمیپذیرد زیرا این تصمیمات بموافقت مذکور که متباین باماده ۴۷ آئین‌نامه بی‌سیم آتلانتیک سیتی ۱۹۴۷ است صورت قانونی میدهد. و این حق را برای خود محفوظ میدارد که بامقررات ماده ۴۷ این آئین‌نامه کاملاً موافق باشد .

۳- چکوسلواکی با تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس راجع به هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها موافقت ندارد و برای خود حق قبول یا عدم قبول تمام یا قسمتی از ماده ۶ قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور را محفوظ میدارد .

(۲۸)

برای ترکیه .

۱- در مورد مقررات ماده ۱۲ قرار داد جدید بوئنوس آیرس این جانب بنام هیئت نمایندگی خود صراحتاً اعلام میدارد اعتراضاتی که بعداً بنام دولت ترکیه راجع به آئین‌نامه‌های مندرجه در ماده نامبرده بشود نافذ خواهد بود .

۲- هنگام امضاء نمودن مقاوله‌نامه‌های نهائی قرارداد بوئنوس آیرس این جانب بنام دولت جمهوری ترکیه صراحتاً اعلام میدارد هر گاه در اثر اعتراضات یا مخالفت با اعتراضات هیئت نمایندگی دیگری که در این قرارداد شرکت مینماید احتمالاً زیان مالی حاصل شود مورد قبول دولت این جانب واقع نخواهد گردید .

(۲۹)

برای اتحادیه آفریقای جنوبی و سرزمین آفریقای جنوبی غربی .  
 هیئت نمایندگی اتحادیه آفریقای جنوبی و سرزمین آفریقای جنوبی غربی  
 اعلام می‌دارد که این قرارداد از جانب اتحادیه آفریقای جنوبی و سرزمین آفریقای جنوبی  
 غربی با این شرط امضاء شد که اتحادیه مزبور وابستگی به آئین نامه تلفونی مندرجه  
 در ماده ۱۴ قرارداد را نمی‌پذیرد .

(۳۰)

برای اتحاد جماهیر شوروی .

با توجه باین .

که بر اساس ماده ۴۷ آئین نامه بی‌سیم که مکمل قرارداد ارتباطات دور است  
 رسمیت یافتن و اجرای قسمت اعظم این آئین نامه تابع تصمیمات کنفرانس آینده‌اداری  
 خاصی است که در ماده مذکور بیان شده .

نظر باینکه هنگام قبول تصمیمات کنفرانس اداری فوق‌العاده بی‌سیم (CAER)  
 مقررات ماده ۴۷ آئین نامه بی‌سیم نقض شده بود بدین لحاظ تصمیمات (CAER) که  
 در فوق بدانها اشاره شد غیر قانونی است .

همچنین با ملاحظه اینکه کنفرانس نمایندگان مختار ۱۹۵۲ با قبول تصمیمات  
 غیر قانونی (CAER) بجای مقررات آئین نامه ارتباطات بی‌سیم مقررات ماده ۱۳ قرارداد  
 ارتباطات دور را راجع به کیفیت اجباری بودن آئین نامه‌ها نقض نموده است .

اتحاد جماهیر شوروی در این شرایط موضوع قبول مقررات ارتباطات دور را بوظ  
 بهیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها را و مسئله پذیرفتن آئین نامه ارتباطات بی‌سیم غیر  
 قطعی تلقی مینماید .

(۳۱)

برای دولت ویتنام .

هیئت نمایندگی دولت ویتنام هنگام امضاء نمودن این قرارداد بنام دولت متبوع خود حق قبول یا عدم قبول مراتب زیر را برای آن دولت محفوظ میدارد .  
 هر تغییری که مربوط به آئین نامه تلفنی مذکور در ماده ۱۲ باشد بالاخص در موردیکه آئین نامه مزبور بارژیم ماوراء اروپا تماس داشته باشد .

هر موافقت موقت که از طرف شورای اداری با سازمانهای بین‌المللی بعمل آمده و برخلاف مصالح خود تشخیص دهد .

با اضافه اعتراضات هیئت‌های نمایندگی زیر را از نظر قضائی کاملاً بی‌اشخاص و مخصوصاً ناقض قرار میداند .

جمهوری ملی بلغارستان .

جمهوری ملی مجارستان .

جمهوری ملی رومانی .

جمهوری ملی آلبانی .

جمهوری ملی لهستان .

جمهوری سوسیالیست روسیه سفید .

جمهوری سوسیالیست اوکرائنی شوروی .

چکسلواکی .

اتحاد جماهیر شوروی .

اعتراض باینکه بنماینده دولت ویتنام که در این جلسه حضور داشته‌اند حق داده شده قانوناً و بر طبق تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیریس قرار

داد ارتباطات دور را امضاء نماید .

(۳۲)

برای بلژیک - کشور پادشاهی کامبodz - چین - جمهوری کلمبیا - کنگوی  
 بلژیک و سرزمین‌روندا اروندی - کستاریکا - کوبا - مصر - فرانسه - یونان -  
 جمهوری هند - ایران - عراق - دولت اسرائیل - ژاپن - کشور هاشمی اردن -  
 لبنان - مناکو - پرتقال - تحت‌الحمايگی‌های فرانسه مراکش و تونس - جمهوری  
 فدرال آلمان - جمهوری فدرال ملی یوگسلاوی - سوئد - کنفدراسیون سوئیس -  
 جمهوری سوریه - سرزمینهای ماوراء دریای جمهوری فرانسه و سرزمینهاییکه  
 باین ترتیب اداره میشوند - سرزمینهای ماوراء دریای پرتقال - دولت ویتنام .  
 هیئت‌های نمایندگی امضاء کنندگان زیر بنام دولتهای متبوع خود اعلام  
 میدارند شرایطی که منتج بافزایش سهمیه کشورهای نامبرده و مربوط بمخارج  
 اتحادیه باشد نمیپذیرند .

بلژیک .

کشور پادشاهی کامبodz .

چین .

جمهوری کلمبیا .

کنگوی بلژیک و سرزمین‌روندا اروندی .

کستاریکا .

کوبا .

مصر .

یونان .

- جمهوری هند .
- ایران .
- عراق .
- دولت اسرائیل .
- ژاپن .
- کشورهای هاشمی اردن .
- لبنان .
- مناکو .
- پرتغال .
- تحت‌الحمایگی‌های فرانسه مراکش و تونس .
- جمهوری فدرال آلمان .
- جمهوری فدرال ملی یوگسلاوی .
- سوئد .
- کنفدراسیون سوئیس .
- جمهوری سوریه .
- سرزمینهای ماوراء جمهوری فرانسه و سرزمینهاییکه باین ترتیب اداره میشوند .
- سرزمینهای ماوراء پرتغال .
- دولت ویتنام .

(۳۳)

برای افغانستان - دولت عربی سعودی - مصر - عراق - دولت هاشمی اردن -  
لبنان - پاکستان - جمهوری سوریه و یمن .

هیئت‌های نمایندگی کشورهای فوق‌الذکر اعلام میدارند که امضاء قرارداد بوئنس آیرس از طرف آنها همچنین امضاء این قرارداد که بعد از طرف دولت‌های متبوعه آنها انجام گیرد نسبت به عضو اصلی که بنام اسرائیل در ضمیمه یک قرارداد ثبت شده هیچ ارزشی ندارد و متضمن شناسائی او نخواهد بود.

(۳۴)

برای مصر و جمهوری سوریه .

هیئت‌های نمایندگی مصر و جمهوری سوریه بنام دولت‌های متبوع خود اعلام میدارند که به بندب ۱۰ از جمله ۱۲ ماده ۵ و بند ۳ جمله ۱ ماده ۹ مبنی بر اینکه شورای اداری مجاز است بنام اتحادیه یا سازمانهای بین‌المللی موافقت‌های موقت بعمل آورد مخالفند و دولت‌های آنها با چنین موافقت‌هایی اگر خلاف مصالح آنها باشد وابسته نخواهد بود.

(۳۵)

برای اتحاد جماهیر شوروی - برای جمهوری سوسیالیست شوروی او کرانی و برای جمهوری سوسیالیست شوروی روسیه سفید .

هیئت‌های نمایندگی اتحاد جماهیر شوروی - جمهوری سوسیالیست شوروی او کرانی - جمهوری سوسیالیست شوروی روسیه سفید مراتب زیر را اعلام میدارند:

- ۱ - تصمیم کنفرانس نمایندگان مختار مبنی بر اینکه موافقت شده مأمورین کومین‌تانک حق امضاء قرارداد ارتباطات دور را داشته باشند غیر قانونی است زیرا نمایندگان قانونی چین از طرف دولت مرکزی ملی جمهوری ملی چین تعیین شده‌اند و حق امضاء قرارداد ارتباطات دور چین مختص آنها است.

- ۲ - نمایندگان ویتنام بائودائی و کره جنوبی نماینده حقیقی ویتنام و کره

نیستند بهمین جهت شرکت آنها در عملیات کنفرانس نمایندگان مختار و اینکه بآنها حق داده شده بنام ویتنام و کره قرارداد را امضاء نمایند غیر قانونی است.

۳- دولت جمهوری دموکراتی آلمان بترتیبی که در پروتکل اضافی شماره ۴ قرارداد بوئنوس آیرس پیش بینی شده وابسته بقرارداد مزبور میباید بنا بر این جمهوری دموکراتیک آلمان وابسته به قرارداد ارتباطات دور ۱۹۴۷ با حق استفاده از کلیه مزایا و عضو اصلی اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور است.

فرمانروایان بن نه از طرف تمام آلمان نمایندگی دارند و نه میتوانند نمایندگی تمام آلمان باشند لذا امضاء قرارداد ارتباطات دور توسط فرمانروایان مذکور که از ظرف کنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیرس تصدیق شده غیر قانونی است.

(۳۶)

برای فدراسیون استرالیا - کانادا - چین - دول متحده آمریکا - جمهوری هند - عراق - کشورهای اردن - مکزیک - زلاند جدید - هلند و کشورهای متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی - چون بعضی از کشورهای برای خود حق قبول یا عدم قبول مقررات ماده ۶ قرار داد را محفوظ داشته اند کشورهای کبیر نام آنها زیلاً درج میشود برای خود این حق را محفوظ میدارند که اگر ممالک کبیر که امضای مشروط نموده اند از قبول ماده ۶ قرارداد خود داری کنند برای حسن اجرای عملیات (IFRB) اقدامات لازمه بعمل آورند و در صورت ضرورت با سایر اعضای اصلی اتحادیه ائتلاف نمایند. برای فدراسیون استرالیا.

کانادا:

چین:

دولت متحده آمریکا:

جمهوری هند .

عراق .

کشورهای اردن .

مکزیک .

زلاند جدید .

هلند .

کشور متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی .

بنابر مراتب مذکوره فوق نمایندگان مختار این پروتکل نهائی را که در یک نسخه بزبانهای انگلیسی - چینی - فرانسه - روسی تهیه شده امضاء نموده و این پروتکل در آرشیو حکومت جمهوری آرژانتین باقی و برای هر یک از کشورهای امضاء کننده یک رونوشت ارسال خواهد شد .

بوئنوس آیرس ۲۲ دسامبر ۱۹۵۲ .

امضاءها مطابق امضای قرارداد است .

### پروتکل های اضافی

بقرارداد بین المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .

نمایندگان مختار امضاء کننده زیر هنگام اقدام بامضاء نمودن قرارداد بین المللی

ارتباطات دور بوئنوس آیرس پروتکل های اضافی ذیل را نیز امضاء نموده اند .

### پروتکل

-۱-

دستور اقدام اعضای اصلی و اعضای وابسته برای انتخاب پایه پرداخت حق سهم .

۱ - هر عضو اصلی و عضو وابسته باید قبل از اول ژوئیه ۱۹۵۳ پایه پرداخت

سهمیه خود را بر طبق مندرجات تابلوی پایه های حق سهم که در جمله ۴ از ماده ۱۳



قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس مندرج است انتخاب و بدبیر کل اطلاع دهد .

۲ - اعضای اصلی و اعضای وابسته که فراموش نموده‌اند تا قبل از اول ژوئیه ۱۹۴۵ تصمیم خود را راجع بمقررات جمله يك فوق‌الذکر اطلاع دهند باید به نسبت شماره واحدهائی که در قرارداد آتلانتیک سیتی تقاضا نموده‌اند حق عضویت بپردازند .

### پروتکل

-۲-

اتحاد هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی

۱ - کنفرانس اداری تلگرافی و تلفونی که تشکیل آن برای سال ۱۹۵۴

پیش‌بینی شده در صورتیکه تشخیص دهد که اگر هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی متحد گردیده و تبدیل به يك ارگانیم اتحادیه شوند برای منافع اتحادیه مفیدتر است مجاز خواهد بود این مراتب را تأیید و تصویب نماید و در صورت اتخاذ تصمیم کنفرانس مذکور در این مورد از نظریات و دستورهای جلسه علنی هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی که بر طبق مقررات تصمیم شماره ۲ تسلیم کنفرانس مزبور میشود پیروی خواهد نمود .

۲ - اگر این کنفرانس تشخیص دهد که متحد شدن هیئت مشورتی بین‌المللی

تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی باید انجام گیرد :

الف - تاریخ عملی شدن این اتحاد را کنفرانس تعیین خواهد نمود و در

هر صورت نباید بعد از اول ژانویه ۱۹۵۵ باشد .

ب - مقررات بندهای ۳ و ۳ ث ماده ۴ قراردادهای بین‌المللی ارتباطات دور

تغییر یافته تلقی میشود و تاریخی که کنفرانس تعیین مینماید تبدیل بیک بند خواهد

شد بشرح زیر :

۳- ت - هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و تلفونی (CCIT)

پ - مقررات بندهای ۱ (۱) و ۱ (۲) ماده ۷ قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور از همان تاریخ تغییر یافته تلقی شده و بشرح زیر تبدیل خواهند شد :

۱- (۱) - هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و تلفونی (CCIT) موظف است راجع به مسائل فنی بهره‌برداری و تعرفه‌بندی مربوط به تلگراف و عکس‌برداری اسناد و تلفن مطالعه و اظهار نظر نماید .

ت - ا - کمیسیونهای مطالعات و دبیرخانه‌های اختصاصی هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی بر تئوری که کنفرانس اداری تلگرافی و تلفونی تعیین مینماید و با توجه بنظریات و دستورات واصله از جلسات علنی (CCIT) (CCIF) یکمسیونهای مطالعات مشترک و یک دبیرخانه اختصاصی تبدیل خواهند شد .

۳- ب - اگر تشکیل کنفرانس اداری تلگرافی و تلفونی تبعه از سال ۱۹۵۴ هو کول شده باشد شورای اداری میجاز است پس از مشورت با اعضای اصلی اتحادیه ملو همان اختیار اینکه در جمله‌های ۱ و ۲ این پروتکل به کنفرانس اداری داده شده استفاده نمایند .

۴- ا - اگر اتحاد هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی بر طبق مقررات فوق‌الذکر مقرر و عملی نگردید تا زمانی که این موضوع انجام نشده معاون دبیر کل که عهده‌دار قسمت تلگرافی و تلفونی دبیرخانه کل است بر طبق تصمیم ۱۷۲/CA5 شورای اداری و بر خلاف مقررات بند ۴ پ از ماده ۷ قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور مسئولیت امور (CCIT) را نیز کم‌کم عهده‌دار خواهد بود .

## پرو تکل

-۳-

بودجه عادی اتحادیه برای سال ۱۹۵۳

بودجه عادی اتحادیه برای سال ۱۹۵۳ از حیث درآمد و هزینه بشرح زیر تعیین شده است :

| درآمد                         | فرانك سوئیس | هزینه                              | فرانك سوئیس |
|-------------------------------|-------------|------------------------------------|-------------|
| باقیمانده انتقالی از سال ۱۹۵۲ | ۴۱۵ ۰۰۰     | شورای آداری                        | ۲۰۰۰        |
| سهمیه‌های حق‌الشرکه           | ۶۸۰         | دبیرخانه کل                        | ۲۰۹۷-۴۰۰    |
| واحد از قراری ۷۵۶۰ فرانك      | ۵۶۲۰۸۰۰     |                                    |             |
| برداشت از سرمایه پس انداز     | ۲۰ ۰۰۰      | هیئت بین‌المللی ثبت فرانکسها       | ۱ ۹۲۶-۵۰۰   |
| پرداخت از بودجه ضمیمه         |             | هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی      | ۴۵۹-۷۵۰     |
| نشریه‌ها                      | ۲۴۵ ۰۰۰     |                                    |             |
| بهره                          | ۳۵۰ ۰۰۰     | هیئت مشورتی بین‌المللی تلگراف‌افنی | ۷۸ ۹۰۰      |
| پیش‌بینی نشده                 | ۶ ۵۵۵       | هیئت مشورتی بین‌المللی بیسیم       | ۴۸۸ ۶۰۰     |

۵ ۲۵۱-۱۵۰

هزینه‌های حاصله از تصمیمات کنفرانس

نمایندگان مختار

(مراجعه شود به توضیحات زیر) ۴۶۶ ۲۰۵

۵ ۷۰۷ ۳۵۵

۲۵۰ ۰۰۰

بهره

۵ ۹۵۷ ۳۵۵

۲۲۰ ۰۰۰

تفاوت انتقالی سال ۱۹۵۴

۶ ۱۷۷ ۳۵۵

۶ ۱۷۷ ۳۵۵

شورای اداری هنگام جلسه عادی خود در سال ۱۹۵۳ زیر این بودجه بر اساس ارقام فوق‌الذکر تعیین و تصویب خواهد نمود.

شرح هزینه‌های حاصله از تصمیمات کنفرانس نمایندگان مختار.

فرانک سوئیس

۶۰۰۰

۱ - تفاوت حقوق برای پایه ۸ در اشل جدید

۲ - فوق‌العاده موقت برای ترمیم موقتی حقوقها

۶۶۰۰۰

بمیزان افزایش بهای زندگی (پایه ۱ الی ۸ صدی سه)

۳ - تجدید طبقه بندی بعضی مشاغل اتحادیه

۵۲۳۵۶

حقوق

۴۷۶۴۴

حق بیمه

۵۲۰۰۰

۴ - فوق‌العاده برای هزینه‌های تحصیلی اطفال

۱۰۰۰۰۰

۵ - برای بهبودی سرمایه‌های پانسیون‌ها

۳۰۰۰۰

۶ - افزایش تمام کارمندان بیش از چهل سال

۳۷۲۰۵

تصفیه حسابهای معوقه

۱۳۰۰۰

(صدی ده از ۳۷۲۰۵۰)

۱۳۰۰۰

منافع مبالغ فوق

۱۲۰۰۰

۸ - فوق‌العاده گرانی ارزاق برای بازنشستگان

۸۰۰۰۰

۹ - کمک به سرویس انتشارات برای اسناد از بین رفته

۴۹۶۲۰۵

جمع

۳۰۰۰۰

باید کسر شود فوق‌العاده مأموریت دور از وطن

۴۶۶۲۰۵

جمع کل

## پرو تکل

-۴-

هزینه‌عادی اتحادیه برای سالهای از ۱۹۵۴ الی ۱۹۵۸

۱ - شورای اداری مجاز است بودجه سالیانه اتحادیه را تنظیم نماید بطوریکه حدودمخارج عادی اتحادیه (باستثنای سودیکه بفراسیون سوئیس پرداخته میشود) برای سالهای ۵۴ تا ۵۸ از مبالغ زیر تجاوز نکند :

|                         |                      |
|-------------------------|----------------------|
| برای سال ۱۹۵۴           | ۵۸۹۰۰۰۰۰ فرانک سوئیس |
| برای سال ۱۹۵۵           | ۵۹۹۵۰۰۰۰ فرانک سوئیس |
| برای سال ۱۹۵۶           | ۵۹۶۵۰۰۰۰ فرانک سوئیس |
| برای سالهای ۱۹۵۷ و ۱۹۵۸ | ۶۰۸۵۰۰۰۰ فرانک سوئیس |

۲ - معهدا در موارد کاملاً استثنائی شورای اداری مجاز است حداکثر صدی سه‌زیادتر از حدودیکه در جمله يك تعیین شده اعتبار تأمین نماید در این صورت باید ضمن صدور تصمیم (قرار) مخصوصی علت این اقدام را تعیین نماید .

۳ - و نیز علاوه بر اضافاتیکه در جمله ۲ مجاز شمرده شده شورا میتواند :

**الف -** برای جبران و تأدیه افزایش احتمالی اجاره بهای محل سکونت اتحادیه و بارعایت شرایط پیش بینی شده ضمن تصمیم شماره ۸ بودجه هر يك از سالهای ۵۵ تا ۵۸ مبلغی که از ۶۰۰۰۰۰ فرانک سوئیس تجاوز نکند اضافه نماید.

**ب -** برای تأدیه احتمالی فوق‌العاده گرانی ارزاق بکارمندان با رعایت شرایطی که در تصمیم شماره ۲۰ پیش بینی شده بودجه هر يك از سالهای ۵۵ تا ۵۸

مبلغی که از ۲۰۰۰۰ فرانک سوئیس تجاوز نکند اضافه نماید .

۴ - شورای اداری موظف است با رعایت کامل اصول صرفه‌جوئی هزینه‌ها را تا حداقل ممکنه تقلیل دهد .

۵ - غیر از موارد پیش‌بینی شده در جمله‌های ۲ و ۳ فوق‌الذکر شورای اداری مجاز نیست تصمیمی اتخاذ نماید که مستقیم یا غیرمستقیم از حدودیکه در جمله يك بالا برای هر سال تعیین شده تجاوز نماید مگر اینکه دقیقاً با مقررات پیش‌بینی شده در جمله زیر منطبق باشد .

۶ - اگر اعتباراتیکه شورای اداری میتواند بموجب مقررات جمله‌های ۲ و ۱ مزبور اجازه دهد برای تأمین حسن انجام عملیات اتحادیه غیرکافی بنظر آید شورا نمیتواند بهیچوجه باعتبارات مزبور مبلغی بیافزاید مگر پس از مشورت با اعضای اصلی اتحادیه و موافقت و تصویب اکثریت اعضای مذکور .

۷ - اگر يك کنفرانس اداری یا جلسه علنی يك هیئت مشورتی تصمیمی اتخاذ نماید که بموجب آن مستقیم یا غیرمستقیم هزینه‌های عادی از اعتباراتیکه شورای اداری میتواند بر طبق جمله‌های ۱ تا ۳ و با شرایط مندرجه در جمله ۶ تأمین نماید تجاوز کند بچنین تصمیمی ترتیب اثر داده نخواهد شد .

۸ - هنگام اتخاذ تصمیماتی که در امور مالی مؤثر خواهند بود باید هزینه‌های اضافی که ممکن است از اتخاذ آن تصمیم‌ها بوجود آید مورد بودجه دقیق کنفرانسهای اداری و جلسات علنی هیئت‌های مشورتی قرار گیرد .

بنابر مراتب مذکور نمایندگان مختار پیر و تکل‌های اضافی را که در يك نسخه بزبانهای انگلیسی و چینی و اسپانیائی و فرانسه و روسی تحریر شده امضاء نمودند نسخه مزبور در آرشیو دولت جمهوری آرژانتین محفوظ مانده و برای هر يك از دولت

- های امضاء کننده يك رونوشت ارسال خواهد شد .  
 بوئنوس آیرس ۲۲ دسامبر ۱۹۵۲ .  
 امضاءها مطابق امضاءهای قرارداد است .

## تصمیمات

توصیه‌ها و خواسته‌ها

### تصمیم شماره ۱

تعداد اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرانسها

- کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
 موافقت مینماید:

که هیئت بین‌المللی ثبت فرانسها که امکان ۱۱ عضو خواهد داشت.

### تصمیم شماره ۲

تبدیل احتمالی هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی

بین‌المللی تلفونی بيك هیئت واحد

- کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
 باملاحظه این نکته :

۱- که سازمان فعلی و تربیت کار هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت

مشورتی بین‌المللی تلفونی باید حتی المقدور ساده‌تر گردد.

۲- معهدا قبل از اینکه جلسات علنی این دو سازمان جهت بررسی این موضوع

فرصت مناسبی بدست آورند راجع بوحدهت هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و

هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی نمیتواند هیچ تصمیمی اتخاذ نمود.

موافقت مینماید که :

۱ - دستور جلسه آتیه هر يك از سازمانهای مزبور باید حاوی بررسی کامل موضوع وحدت مورد بحث باشد .

۲ - که سازمانهای نامبرده در بالا راجع باین موضوع توصیه‌های خود را تهیه و بکنفرانس اداری تلگرافی و تلفونی آینده تسلیم دارند .

### تصمیم شماره ۳

تصویب بودجه‌ها و حسابهای هیئت مشورتی حاصله از وحدت احتمالی هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی .  
کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باملاحظه این نکته که :

بنابر مقررات پروتکل شماره ۲ موضوع تبدیل هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی بیک سازمان واحد دائم ممکن است قبل از تشکیل کنفرانس نمایندگان مختار آینده انجام گیرد .  
موافقت مینماید :

که شورای اداری مجاز است با رعایت مقررات قرارداد و پروتکل شماره ۲ از تاریخی که بر طبق پروتکل مزبور تعیین خواهد شد بودجه‌ها و حسابهای سالیانه عادی و فوق‌العاده هیئت مشورتی بین‌المللی واحدی که جانشین هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی میباشد تصویب نماید .

### تصمیم شماره ۴

حفاظت راههای بین‌المللی ارتباطات دور

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .



باملاحظه این نکته که :

۱ - بمنظور بهبود وضعیت ارتباطات دور و استفاده کامل از آن حفظ و بسط همکاری بین‌المللی ضروری است .

۲ - هر عضو اصلی یا عضو وابسته که عبور مخابرات و مکالمات بین‌المللی تلگرافی و تلفونی در سرزمین خود تأمین نماید در حسن جریان شبکه بین‌المللی ارتباطات دور مسئولیت مشترک دارد .  
موافقت مینماید :

هر گاه يك يا چند عضو اصلی یا عضو وابسته اتحادیه از عدم انتظام امور تلگرافی و تلفونی بین‌المللی که از سرزمین‌های آنها بعاریت استفاده میکنند آمار یا صورتها یا اطلاعات دیگری تهیه و به هیئت مشورتی بین‌المللی تلگرافی و هیئت مشورتی بین‌المللی تلفونی تسلیم دارند هیئت مشورتی ذینفع :

الف - اسناد مزبور را دقیقاً مورد مطالعه قرار داده و هر نوع اطلاع دیگری که برای تکمیل تحقیقات ضروری بداند جمع آوری خواهد نمود .  
ب - با توجه باطلاعات مأخوذه نتیجه بررسی اسناد نامبرده را در موضوع استقرار و حفاظت و بهره برداری راههای ارتباط دور مورد بحث را منتشر خواهد نمود .  
پ - برای تجدید استقرار و حفاظت و حسن عمل ارتباطات دور بین‌المللی در منطقه مورد بحث هر اقدامیکه ضروری تشخیص دهد با ادارات ذینفع پیشنهاد خواهد نمود .

### تصمیم شماره ۵

مسائل جدیدیکه برای بررسی تسلیم هیئت مشورتی

بین‌المللی بی‌سیم

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دوّه بوئنوس آیرس .

هیئت مشورتی بین المللی بیسیم را موظف میدارد :

۱- که تأثیر نوسانات عمدی یا طوفیلی ها را روی سرویس های ارتباطیه و بالاخص سرویس های پخش صدا و متحرک تحت اصول کامل فنی در حدود امکان مورد بررسی قرار دهد.

۲- برای ایجاد اصول هم آهنگی دائمی سرویسهای ارتباطات دور با دستگاههای صنعتی مولد نوسانات بیسیم اظهار نظر نماید .

### تصمیم شماره ۶

سازمان و امور مالی کنفرانس ها و جلسات

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .

باملاحظه :

۱- اشکالات مالی و اداری حاصله از تصمیم متخذه بعضی کنفرانس ها راجع به افزایش مدت عملیات آنها و تشکیل جلسات فوق العاده .

۲- منافع حاصله از تدوین راهنما جهت مدیریت کل و ادارات بمنظور اینکه حتی الامکان بمنظور ایجاد تشکیلات متحدالشکلی برای کنفرانسها و جلسات.

۳- لزوم تقلیل و تحدید هزینه های حاصله از کنفرانسها و جلسات تا حدودیکه عملا امکان پذیر باشد موافقت مینماید :

۱- تصمیمات موضوع قرار شماره ۸۳ و تغییر داده شده شورای اداری تأیید شود .

۲- که امور و قراردادهای مربوط به کنفرانسها و جلسات آتیه با رعایت روح مقررات مندرجه در این تصمیم انجام گیرد .

۳ - که هر موافقت با يك اداره دعوت کننده بايد شامل مقررات مالی دقیق و قطعی راجع بمساعده‌ها و پرداخت ديون باشد .

### تصميم شماره ۷

تصويب موافقت بين اداره آرژانتين و ديبر كل در موضوع كنفرانس نمايندگان مختار .  
 كنفرانس نمايندگان مختار اتحاديه بين‌المللی ارتباطات دور بوئنوس-آيرس .

باملاحظه باينکه :

۱ - بر طبق تصميم شماره ۸۳ و تغيير داده شده ۱ شورای اداری موافقت‌های منعقدہ با ادارات دعوت کننده بايد مورد تصويب شورا يا خود كنفرانس قرار گيرد .  
 ۲ - شورا در هفتمين جلسه خود موافقت منعقدہ بين اداره آرژانتين و ديبر كل را در موضوع كنفرانس نمايندگان مختار بوئنوس آيرس مورد بررسی قرار داده ولی بتصويب نرسيد و فقط قسمت‌هائی از موافقت مزبور که مطالعه نموده مورد تأييد قرار گرفته .

موافقت مينمايد که :

که قرار منعقدہ بين اداره آرژانتين و ديبر كل تصويب شده .

### تصميم شماره ۸

ساختمان‌های محل سکونت اتحاديه بين‌المللی ارتباطات دور كنفرانس نمايندگان مختار اتحاديه بين‌المللی ارتباطات دور با ملاحظه باين نکته که ساختمانهای محل سکونت فعلی اتحاديه احتیاجات آنرا مرتفع نميسازد .

موافقت مینماید :

۱ - که شورای اداری از نظر اصول نتیجه فوری و بارعایت دو موضوع زیر مطالعاتیکه فعلاً در جریان است ادامه خواهد داد .

الف - نتیجه حاصله باید متناسب با احتیاجات سرویس‌های اتحادیه باشد .

ب - با شرط رعایت موضوع فوق نتیجه حاصله باید از نظر مالی هم برای اتحادیه کاملاً مقرون بصرفه باشد .

۲ - شورای اداری برای اجرای منظور فوق اقداماتیکه ضروری بدانند بعمل خواهد آمد .

۳ - جهت هر يك از سالهای ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۸ اعتباری بمبلغ ۶۰۰۰۰ فرانك سوئیس که در مخارج اتحادیه منظور نشده منحصراً برای تأمین این منظور در اختیار شورای اداری گذارده شده .

### تصمیم شماره ۹

مساعدت مالی دولت کنفدراسیون سوئیس نسبت بامور مالی اتحادیه کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس باملاحظه باین نکته که :

۱ - در خلال سالهای ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۲ دیرکل اضطراراً و بکرات از دولت کنفدراسیون سوئیس درخواست دریافت مبالغ خطیری نموده است و دولت مزبور وجوه لازمه را باختیار اتحادیه گذارده .

۲ - باضافه دولت کنفدراسیون سوئیس از تاریخ اول ژوئیه ۱۹۵۱ برای بهره و جوهری که بعنوان مساعده پرداخت شده نرخ مشترکی تعیین و از نرخ‌های متغیر و غیر ثابت سابق صرف نظر نموده است .

۳ - که هیئت مشترك كنترول امور مالی كنفدراسیون سوئیس حسابهای سالهای ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۱ اتحادیه را از نظر مالی با نهایت دقت رسیدگی و تصحیح نموده است .

اظهار :

۱ - تشكرات فوق‌العاده بدولت كنفدراسیون سوئیس بمناسبت همکاری آن دولت با اتحادیه در امور مالی که موجود حصول منافع و موجب ایجاد صرفه‌جوئی اتحادیه گردیده است .

۲ - امیدواری بحفظ وادامه این همکاری .

دیركل را موظف میدارد که مدلول این تصمیم را با اطلاع دولت كنفدراسیون سوئیس برساند .

### تصمیم شماره ۱۰

تصویب صورت حسابهای سالهای ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۱ اتحادیه

كنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس  
باملاحظه :

۱ - مقررات جمله يك پ ماده ۱۰ قرارداد آتلانتیک سیتی .

۲ - تصمیم شماره ۵ جلسه علنی كنفرانس بین‌المللی تلگرافی و تلفونی پاریس ۱۹۴۹ راجع بتصویب حسابهای قسمت تلگرافی و تلفونی .

۳ - گزارش شورای اداری راجع به بررسی کیفیت امور مالی اتحادیه و گزارش کمیسیون مالی ( اسناد شماره ۱۶ و ۴۵۰ ) این كنفرانس موافقت مینماید .  
موافقت مینماید :

۱ - تصویب حسابهای سالهای ۱۹۴۷ و ۱۹۴۸ قسمت تلگرافی و تلفونی بوسیله

- کنفرانس بین‌المللی تلگرافی و تلفونی پاریس ۱۹۴۹ مورد توجه قرار گیرد .
- ۲ - حسابهای سالهای ۱۹۴۷ و ۱۹۴۸ قسمت بیسیم تأیید شود .
- ۳ - حسابهای سالهای ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۱ اتحادیه بطور قطع و کامل تأیید شود .
- ۴ - بمناسبت نگاهداری و تنظیم حسابها مراتب رضایت کنفرانس دبیر کل و اعضای دبیرخانه کل اعلام گردد .
- ۵ - از سازمانهای اتحادیه خواسته شود که تذکرات و راهنمایی‌های مندرجه در ضمیمه ۲ سند شماره ۳۴۲ این قرارداد را رعایت نمایند .

### تصمیم شماره ۱۱

#### حسابهای معوقه

- کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باملاحظه :
- ۱ - وضعیت حسابهای معوقه مربوط به قرارداد مادرید .
- ۲ - بحسابهای معوقه مربوط به تهیه نشریه‌ها .  
عقیده دارد :
- ۱ - که وجوه پرداختی اعضای اصلی اتحادیه باید در صورت لزوم بدو برای تصفیه حسابهای معوقه مربوط به رژیم قرارداد مادرید تخصیص داده شود .
- ۲ - که ادارات اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه و سایر سرویس‌های اداری و بهره برداران خصوصی باید حسابهای مربوط به تهیه نشریه‌ها را با مهلتی عادلانه پرداخت نمایند .
- ۳ - که در صورت انقضای مدت عادلانه و عدم پرداخت وجه بحسابهای مزبور سود افزوده خواهد شد .

۴ - اگر بهره برداران خصوصی و اشخاص حسابهای مربوط بتهیه‌نشریه‌ها را بموقع نپرداخته و نتوانند مدلل سازند که تأخیر معلول بععلی خارج از قدرت و اراده آنها بوده می‌توان در صورت امکان از ارسال نشریه برای آنها خودداری نمود یا هر وقت وجه پرداختند ارسال داشت .

موافقت مینماید :

که شورای اداری پس از مطالعه مسائل مزبور دستورات لازم برای دبیر کل ارسال دارد .

### تصمیم شماره ۱۲

پرداخت‌های مختلفی که بعلت حوادث جنگ جهانی دوم معوق مانده کنفرانس نمایندگان مختاراتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس . نظر به .

۱ - جمله ۴۳ فصل ۶ گزارش شورای اتحادیه بکنفرانس نمایندگان مختار و اطلاعات و اسناد واصله از دبیر کل اتحادیه .

۲ - تصمیمات ۳ CA/۵۲ و ۴ CA/۱۳۶ شورای اداری راجع به حسابهای معوقه که در محاسبات بنام جمهوری متحده ملی یوگسلاوی وجود دارد .

۳ - تصمیم شماره ۳ CA/۵۲ شورای اداری راجع به حسابهای معوقه کلنی‌های سابق ایتالیا .

۴ - تصمیم شماره ۲ CA/۱۸ شورای اداری راجع به حسابهای معوقه آلمان و ژاپن .

و باتوجه باین نکته که:

۱ - علت اساسی تأخیر پرداخت حسابهای مورد بحث و بروز حوادث دومین

جنگ جهانی است .

۲ - راجع به کلنی‌های سابق ایتالیا وضعیت بطوری دستخوش تغییر گردیده که حقیقه مشکل است بتوان تعیین نمود مبالغی که در رژیم قرارداد مادرید کلنی‌های عضو اصلی اتحادیه مدیون بوده‌اند ممکن است تحویل بعضو دیگری نمود و در صورت مثبت بکدام عضو .

۳ - راجع بجزایر دریا‌های جنوب که سابقاً تحت قیمومیت ژاپن بوده‌اند و متصرفات سابق ژاپن وضعیت بین‌هایت مبهم است .

۴ - با توجه بشرايط مذکوره در اصل‌های ۲ و ۳ فوق‌الذکر ممکن نیست بطور مسلم تعیین کرد دیون مورد بحث بعهدہ کدام عضو اصلی اتحادیه تعلق خواهد گرفت .

۵ - مناسب نیست این دیون را برای همیشه در حساب‌های اتحادیه باقی گذاشت .

مقرر میدارد :

۱- از حساب سود و زیان خارج نمایند .

الف - قروضیکه در محاسبات بنام جمهوری ملی یوگسلاوی وجود دارد .

ب - قروض کلنی‌های سابق ایتالیا .

پ - قروض جزایر دریا‌های جنوبی که سابقاً تحت قیمومیت ژاپن بوده‌اند .

ت - قروض متصرفات سابق ژاپن .

۲ - پذیرفتن پیشنهاد آلمان مبنی بر پرداخت کلیه قروض خود مشروط

براینکه بر طبق گزارش مورخ ۸ اوت ۱۹۵۲ کنفرانس لندن درباره دیون قبل از

جنگ آلمان منافع از صدی شش صدی چهار تقلیل یابد و تفاوت منافع از



حساب سود و زیان خارج نمایند.

۳ - برای موازنه حسابها سود و زیان در آن قسمت که مربوط باصل‌های ۲ و ۱ فوق‌الذکر است اعتباری بملغ ۳۶۶۲۱۰ فرانک سوئیس در ۳۱ دسامبر ۱۹۵۲ به اختیار دبیر کل اتحادیه گذارده شود.

۴ - معهدا مبالغ بدهی که بنام متصرفات سابق ژاپن وجود دارد در حساب مخصوصی ثبت و دبیر کل اطلاع بدهند تا قبل از تشکیل جلسه آتیه کنفرانس نمایندگان مختار مبالغ مذکور را از اعضای اصلی اتحادیه که سر زمین‌های مذکور را اداره میکنند وصول نماید این وجوه در حساب بعنوان درآمدهای خاصی منظور خواهد شد.

### تصمیم شماره ۱۳

سهمیه‌هاییکه بعلت اختلاف تفسیر جمله ۳ (۱) ماده ۱۴ قرارداد آتلانتیک سیتی راجع به شرکت اعضای وابسته در مخارج کنفرانس‌ها و جلسات نکول شده . کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس . باملاحظه :

۱ - مواردیکه بعضی اعضای اصلی از پرداخت سهمیه هزینه‌های هیئت‌های فنی (نقشه پاریس ۱۹۴۹ و فلورانس ۱۹۵۰) و کنفرانسهای پنخس صدا با موج بلند (فلورانس را پالو ۱۹۵۰) خودداری نموده یا آنها را مورد اعتراض قرار داده‌اند با اینکه در آن هیئت‌ها و کنفرانس حضور داشته‌اند یا شرکت در آنها را قبول کرده‌اند.

۲ - تصمیم شماره ۱۰ کنفرانس اداری فوق‌العاده ارتباطات دور ژنو ۱۹۵۱ که بموجب آن به هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها اجازه داده شده بموجب موافقت امضاء شده در همین کنفرانس عملیاتی را که باو مجول شده انجام دهد .

مقرر میدارد .

قرارهای صادره از شورای اداری مربوط به تصمیمات ۱۸۸/CA ۵ و ۲۰۴/CA ۵ و ۲۱۸/CA ۶ مورد تأیید قرار گیرد .

بدییر کل مأموریت میدهد که مقررات این تصمیم را با اطلاع اعضای اصلی و ذینفع رسانیده و از آنها خواستار شود که نسبت به پرداخت‌های معوقه و منافع آنها تا تاریخ پرداخت اقدام نمایند .

### تصمیم شماره ۱۴

سهمیه‌هاییکه بعلت اختلاف تفسیر بند ۳(۲) ماده ۱۴ قرارداد آتلانتیک سیتی (موضوع شرکت بهره‌برداران خصوصی مجاز در پرداخت مخارج کنفرانسها جلسه‌ها) نکول شده کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .

باملاحظه این نکته :

۱- بر طبق مندرجات ضمیمه ۲ قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور آتلانتیک سیتی ۱۹۴۷ هر عضو اصلی مختار است بنحویکه مقتضی و مناسب بداند هیئت نمایندگی خود را جهت هر کنفرانس یا جلسه اتحادیه تشکیل دهد .

۲- هر عضو اصلی بالاخص حق دارد نمایندگان بهره‌برداران مجاز خصوصی بعنوان نماینده یا کارشناس در هیئت نمایندگی خود داخل نماید .

۳- که موضوع قسمتی از دیون بهره‌برداران مجاز خصوصی از طرف شورای اداری برای تصمیم نهائی بکنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیرس ارسال گردیده . عقیده دارد :

اصولاً بهره‌برداران مجاز خصوصی که تمام نمایندگان آنها بنام نماینده هیئت

نمایندگی بوده‌اند نباید در پرداخت مخارج کنفرانسها یا جلسات مزبور سهمی باشند .  
توصیه مینماید :

این قبیل دیون که اشتباهاً و بر خلاف ضمیمه ۲ قرارداد آتلانتیک سیتی تحمیل شده است باطل گردد .

انتظار دارد :

برای اجتناب از اشکالات محاسباتی سزاوار است بهره‌برداران مجاز خصوصی که نمایندگان آنها بعنوان نماینده یا مشاور در هیئت نمایندگی يك عضو اصلی اتحادیه حضور داشته‌اند معهداً بابت مخارج شرکت در کنفرانسها بدهکار حساب آنها منظور شده با ابراز حسن نیت موافقت نماید که وجوه مذکور تأدیه شود .  
دبیر کل را موظف میدارند این مراتب را باستحضار بهره‌برداران مجاز خصوصی برسانند و بالاخره با توجه باین نکته :

که دبیرخانه بر اثر سوء تفاهمی (ترانس رادیو اتتر ناسیونال) را برای پرداخت هزینه‌های کنفرانس بین‌المللی تلگرافی و تلفونی ۴۹ بجای اینکه در پایه ۸ (يك واحد) قرار دهد در پایه ۶ (پنج واحد) قرار داده است .

موافقت مینماید :

بدهی حاصله از این امر را با سودی که تا زمان تصویب این تصمیم بآن تعلق میگيرد از حساب بدهکار و بستانکار خارج نماید و برای موازنه حساب مزبور اعتباری بمبلغ ۵۸۴۰ فرانك سوئیس برای دبیر کل تصویب گردد .

#### تصمیم شماره ۱۵

سهمیه‌هایی که بعلت اختلاف تفسیر جمله ۴ ماده ۱۵ قرارداد آتلانتیک سیتی (موضوع تقسیم مخارج مربوط به استعمال زبانه‌ها در کنفرانسها و جلسات) نکول شده .

- کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
 با توجه باین نکته .
- ۱- که زبان روسی در کنفرانسها و جلسات زیرمورد استفاده قرار گرفته است .  
 کنفرانس بین‌المللی پخش صدا با موجهای بلند و مکزیکو ۱۹۴۸ و کمیسیون  
 فنی نقشه پاریس ۱۹۴۹ و هیئت موقتی فرانکسها ژنو ۱۹۴۹ و کنفرانس بین‌المللی  
 تلگرافی و تلفونی پاریس ۱۹۴۹ .
- ۲- که این استفاده با شرایط مندرجه در تصمیمهای CA۳/۸۴ و CA۳/۸۵  
 شورای اداری مجاز شمرده شده است .
- ۳- بر طبق تصمیم اخیر اعضای اصلی که هیئت نمایندگی آنها عدم تمایل خود  
 را بشرکت در پرداخت هزینه‌های حاصله از استفاده یک زبان اضافی را اعلام نداشته‌اند .  
 میتوانند از پرداخت سهمیه‌ای که دبیر کل برای آنها تعیین نموده خودداری کنند .
- ۴- تصمیم CA۳/۸۵ بموجب یک تصمیم بعدی شورای اداری ملغی شده است .
- ۵- این جریانات کیفیت محاسباتی اتحادیه را دچار وضعی خاص نموده است .
- ۶- نظر باین وضعیت بعضی اعضای اصلی با اینکه تقاضا نکرده بودند زبان  
 روسی مورد استفاده قرار گیرد پرداخت سهمیه خود را قبول نموده‌اند و دیگر هیچ  
 وجه اضافی نمیتوان از آنها درخواست نمود .
- ۷- با اضافه اگر غیر ممکن نباشد مشکل است که برای دوره ۱۹۴۸ تا ۱۹۵۲ در  
 محاسبات اتحادیه تغییراتی قائل شد .  
 توصیه مینماید :

اعضای اصلی که مخارج حاصله از استعمال زبان روسی بآنها تحمیل شده است  
 با ابراز حسن نیت حسابهای خود را تصفیه نمایند با توجه باین نکته که این عمل باعث

تصویب تعاون و همکاری بین‌المللی و تشدید اساس اتحاد میباشد .  
دبیر کل را مأمور میدارد :

- ۱ - که این تصمیم را با اطلاع اعضای اصلی ذینفع برساند .
- ۲ - درعین حال راجع به علت این قروض توضیحات کامل و مشروح در اختیار آنها بگذارد تا بتوانند با آشنائی به موضوع نسبت بتأدیه دیون معوقه و سودیکه تا تاریخ پرداخت بآن تعلق میگیرد اقدام نمایند .

### تصمیم شماره ۱۶

سهمیه‌هایی که بعلت اختلاف تفسیر جمله ۵ ماده ۱۵ قرارداد آتلانتیک سیتی ( موضوع تقسیم مخارج استعمال زبانها در کنفرانسها و جلسات ) نکول شده .  
کنفرانس نمایندگان مختارات اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باملاحظه این نکته که .

۱- این موضوع غیر قابل انکار است که هر عضو اصلی اتحادیه بر طبق مقررات جمله ۵ ماده ۱۵ قرارداد آتلانتیک سیتی حق دارد فقط در پرداخت مخارج یکی از زبانهای مجاز شرکت نماید .

۲ - معهدا شورای اداری تشخیص داده است که اجرای مقررات جمله ۵ ماده ۱۵ قرارداد عملاً غیر ممکن است و دبیر کل اجازه داده است که مخارج حاصله از استعمال سه زبان مجاز را بین کلیه شرکت کنندگان در کنفرانس متساوی تقسیم نماید .

۳ - بعضی از اعضای اصلی اتحادیه نسبت به پرداخت سهمیه‌ای که بابت استعمال زبانهای انگلیسی و اسپانیولی در کنفرانس اداری فوق‌العاده بی‌سیم بآنها تعلق میگیرد اعتراض نموده‌اند .

۴ - این اعتراضات تولید اشکالات محاسباتی نموده است با توجه باینکه

فهرست مخارج مربوط به کنفرانس فوق‌الذکر برای عموم اعضای اصلی اتحادیه ارسال گردیده و بعضی از آنها نیز تا کنون حساب آنرا تصفیه نموده‌اند .  
مقرر میدارد :

باعضای اصلی ذینفع خاطر نشان گردد که با ابراز حسن نیت موافقت نمایند هزینه‌های حاصله از استعمال زبانهای سه‌گانه مجاز در کنفرانس اداری فوق‌العاده ژنو ۱۹۵۱ پرداخت گردد تا از تغییر دادن حسابهای گذشته خودداری شود .  
دبیر کل را موظف میدارد که این تصمیم را باستحضار کلیه اعضای اصلی ذینفع رسانده و خواستار شود که حسابهای معوقه را بامنافعی که تا تاریخ پرداخت بآن تعلق میگیرد تأدیه نمایند .

#### تصمیم شماره ۱۷

سه‌میه هائیکه بعلا اختلاف تفسیر تصمیم آتلانتیک سیتی (راجع به بر-  
قراری لیست جدید بین‌المللی فرکانسها و تصمیمات اخیر شورای اداری) نکول  
شده .

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس-  
آیرس .

با ملاحظه :

اینکه بعضی از اعضای اصلی از پرداخت حسابهای هزینه‌های مختلفه  
فوق‌العاده هیئت موقت فرکانسها (سالهای ۱۹۴۹ و ۱۹۵۰) که بآنها پیشنهاد شده  
خود داری نموده‌اند یا نسبت بآن حسابها اعتراض کرده‌اند .

مقرر میدارد :

تصمیم متخذه شورای اداری مربوط بقرار ۵/CA ۲۰۳ تأیید شود .

بدییر کل مأموریت میدهد مقررات این تصمیم را باستحضار اعضای اصلی ذینفع رسانیده و در خواست نماید نسبت به پرداخت دیون معوقه و منافعی که تا زمان پرداخت بآنها تعلق خواهد گرفت اقدام نمایند .

### تصمیم شماره ۱۸

حق‌الشر که هائیکه باید بمناسبت اینکه مقرر کنفرانس اداری فوق‌العاده بی سیم ۱۹۵۰ از لاهه تغییر کرده است با اداره هلند پرداخت گردد .  
کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس-آیرس .

نظر :

بتصمیم ۲۱۵/CA۵ شورای اداری که مقرر میدارد از هزینه‌های مربوط به تهیه مقدمات کنفرانس اداری فوق‌العاده بی سیم که در تاریخ دسامبر ۱۹۵۰ در لاهه میبایستی تشکیل شود به اداره هلند پرداخت شود تا اصول عدل و انصاف مرعی گردد .  
باتوجه باین نکته که :

۱ - اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور و اداره هلند موافقت نمودند مبلغی که اتحادیه بابت جبران هزینه های فوق‌الذکر با اداره هلند میباید پرداخت شود .

۲ - شورای اداری مقرر داشته مبلغی که باید با اداره هلند پرداخت گردد بین کلیه اعضای اتحادیه تقسیم و حق‌الشر که بفلورین احتساب و تأدیه گردد .

۳ - بدییر کل برای تصفیه حساب‌ها بوجهی بعنوان مساعده از دولت سوئیس تقاضا نکرده است .

۴- نماینده اداره هلند بشورای اداری اعلام داشته که بمبلغ بدهی مزبور سودی تعلق نخواهد گرفت .

۵ - اداره هلند بابت ۳۲۳۰۰۰ فلورین که قبلاً پرداخته است تا اول دسامبر سال ۱۹۵۲ فقط ۲۱۴۷۰۸/۴۰ فلورین وصول نموده .

مقرر میدارد :

تصمیم ۲۱۵ GA۵ شورای اداری مربوط به دیونی که مورد تأیید اتحادیه قرار گرفته است تصویب شود .

باعضای اتحادیه که سهم‌الشرکه خود را بر طبق تصمیمات مندرجه در یادداشت شماره ۶۱۵ مورخ اول ژانویه ۱۹۵۱ دبیرخانه کل تا کنون نپرداخته‌اند تذکره داده شود که حتی الامکان در اسرع وقت و حداکثر تا اول ژوئیه ۱۹۵۳ سهمیه خود را تأدیه نمایند .

### تصمیم شماره ۱۹

بودجه واحد و تنخواه گردان .

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باملاحظه باین نکته که :

فعلاً تغییر شالوده بودجه اتحادیه و تعیین تنخواه گردان ضرورت ندارد .  
شورای اداری را مأمور مینماید که پس از مطالعه مسائل مربوط به تصویب بودجه واحد و تعیین تنخواه گردان گزارشی در این موضوع تهیه و باعضای اصلی و اعضای وابسته و کنفرانس آینده نمایندگان مختار تسلیم دارد .

### تصمیم شماره ۲۰

حقوق و فوق‌العاده گرانی هزینه زندگی و فوق‌العاده خارج از محل تولد .



کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس.  
مقرر میدارد:

که از اول ژانویه ۱۹۵۳ حقوق دبیر کل و اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها  
و کارمندان اتحادیه بر طبق اشل زیر قابل پرداخت است:

| فرانك سوئیس |    |       |          |
|-------------|----|-------|----------|
| سالیانه     |    |       |          |
| ۵۳۰۰۰       |    |       | دبیر کل  |
| ۵۱۶۰۰       |    |       | کلاس الف |
| ۴۵۱۵۰       |    |       | کلاس ب   |
| ۳۸۰۰۰       |    |       | کلاس پ   |
| ۳۲۰۰۰       |    |       | کلاس ت   |
| ۲۵۸۰۰       | تا | ۱۷۰۰۰ | پایه ۱   |
| ۲۱۵۰۰       | تا | ۱۲۶۰۰ | پایه ۲   |
| ۱۷۲۰۰       | تا | ۱۱۴۰۰ | پایه ۳   |
| ۱۴۹۰۰       | تا | ۱۰۱۰۰ | پایه ۴   |
| ۱۳۵۰۰       | تا | ۸۷۰۰  | پایه ۵   |
| ۱۲۲۰۰       | تا | ۷۴۰۰  | پایه ۶   |
| ۱۰۸۰۰       | تا | ۶۵۰۰  | پایه ۷   |
| ۹۰۰۰        | تا | ۶۲۰۰  | پایه ۸   |

و نیز مقرر میدارد:

۱- که اضافه بر حقوقهای مزبور

**الف** - برای تعدیل موقتی حقوق کارمندان پایه ۱ الی ۸ تا حدودیکه هزینه زندگی نسبت بسال ۱۹۴۷ در سوئیس افزایش یافته فوق‌العاده موقت درباره آنها برقرار گردد ترتیب انجام این منظور بعهده شورای اداری است و از اول ژانویه سال ۱۹۵۳ قابل اجرا خواهد بود بدون اینکه حق تقاعد بآن تعلق گیرد .

برای تأمین این منظور معادل صدی سه مبلغی که بنام حقوق خالص پایه‌های ۱ تا ۸ در رقم هزینه منظور شده جزء مخارج عادی قلمداد گردیده است.

**ب** - در صورتیکه تغییرات بهاء به‌زینه زندگی در کشوریکه مقر اتحادیه ایجاب نماید درباره دبیر کل و اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرانسه و کارمندان اتحادیه میتوان فوق‌العاده موقت بعنوان گرانی هزینه زندگی برقرار نمود بدون اینکه حق تقاعد بآن تعلق بگیرد ترتیب انجام این عمل بعهده شورای اداری است و برای تأمین این منظور از سال ۱۹۵۴ سالیانه مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰ فرانک سوئیس در اختیار شورای اداری گذاشته شده این مبلغ جزء مخارج عادی اتحادیه منظور نگردیده است.

**۲** - در مبلغ فوق‌العاده خارج از محل تولد که در ماده ۱۸ پرسنل اتحادیه پیش‌بینی شده تغییری داده نشده است.

### تصمیم شماره ۲۱

تعیین فوق‌العاده برای هزینه تحصیلات اطفال

کنتفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
مقرر میدارد :

۱ - از اول ژانویه ۱۹۵۳ سالیانه مبلغ ۸۵۶ فرانک سوئیس در باره دبیر کل و اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرانسه و کارمندان اتحادیه که از فوق‌العاده

خارج از محل تولد استفاده میکنند یا کرده‌اند برقرار میشود .  
**الف** - برای اطفال کمتر از ۲۲ سال که در موطن خود تحصیل میکنند .  
**ب** - برای هر طفل کوچکتر از ۱۲ سال که در يك مدرسه بین‌المللی ژنو با يك مدرسه سوئیس که برنامه تحصیلات آن مخصوص کشور سوئیس نباشد تحصیل نماید .

۲ - و نیز در مورد مذکور در بند الف از جمله يك فوق‌الذکر برای اینکه طفلی جهت ملاقات اقوام خود بژنو برود اتحادیه مخارج رفتن و برگشتن طفل مزبور را میپردازد .

### تصمیم شماره ۲۲

تجدید طبقه بندی مشاغل کارمندان پرسنل اتحادیه  
 کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس.  
 با توجه باینکه :  
 از نظر تقسیم عادلانه پست‌ها و رعایت تناسب هر شغل یا پایه حقوق ضرورت دارد که در طبقه بندی بعضی پست‌های پرسنل اتحادیه تجدید نظر شود .  
 مقرر میدارد :

برای عملیات سال ۱۹۵۳-۱۰۰۰۰ فرانک سوئیس جهت عملیات هر يك از سالهای ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۷-۶۵۰۰۰ فرانک سوئیس جزء بودجه هزینه‌های عادی اتحادیه منظور گردد تا مخارج فوق‌العاده حاصله از تجدید طبقه بندی پست‌ها بتناسب حجم کار و آنچه از این بابت باید بصندوق بیمه تأدیه شود تأمین گردد .

اعتباری بمبلغ ۱۰۰۰۰۰۰ فرانک سوئیس برای عملیات سال ۱۹۵۳ و ۶۵۰۰۰ فرانک سوئیس جهت عملیات هر يك از سالهای ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۷ جزء بودجه هزینه

های عادی اتحادیه منظور گردد تا مخارج فوق‌العاده تجدید طبقه‌بندی پست‌ها متناسب حجم کار که از ژانویه ۱۹۵۳ اجرا خواهد شد از حیث حقوق و حق صندوق بیمه تأمین شود.

شورای اداری را مأمور مینماید که با استفاده از نتایج مطالعات و بررسیهای مشترک دبیر کل و سازمانهای دائمی ذینفع نسبت به تجدید طبقه‌بندی اقدام نماید لازم بذکر است که این موضوع باید قبل از کلیه اقدامات مربوط به ترمیم حقوق عملی گردیده و از اول ژانویه ۱۹۵۳ رسمیت یابد.

### تصمیم شماره ۲۴

بررسی حقوق کارمندان پرسنل اتحادیه

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس.  
باتوجه باینکه :

- ۱- قبل از هر نوع بررسی و تجدید نظر راجع به اشل حقوق کارمندان پرسنل اتحادیه مشاغل مختلفه قسمت مزبور را باید مورد مطالعه دقیق قرارداد.
  - ۲- بعلت عدم وجود وسائل کافیه اقدام باین مطالعه انجام نگرفته.
- دبیر کل را مأمور مینماید که با همکاری رؤسای سازمانهای دائمی ذینفع این موضوع را دقیقاً مورد مطالعه قرار داده و پیشنهادات لازمه بشورای اداری تسلیم دارد.

مقرر میدارد :

هنکامیکه شورای اداری تغییر اشل مأخذ حقوقهای پیش بینی شده در تصمیم شماره ۲۰ را مناسب دید مقررات زیر باید مورد نظر قرار گیرد :

الف- شورای اداری پیشنهاداتی حاوی اطلاعات دقیق و روشن به امور مالی

تهیه و تسلیم اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه مینماید  
 ب- از اعضای اصلی اتحادیه خواهش میشود اگر پیشنهادات شورار ا پذیرفته‌اند  
 مراتب را اطلاع دهند.

پ- اگر اکثریت باین پیشنهاد نظر موافق ابراز داشت از تاریخی که شورا  
 پیش‌بینی نموده اشل جدید اجرا خواهد شد .  
 مخارج عادی و مخارج اضافی اتحادیه هر يك جدا گانه بتصویب خواهند رسید.

### تصمیم شماره ۲۴

سرمایه و صندوق مستمریها

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس.  
 با توجه باینکه :

۱- ترتیب مستمریها با کیفیتی که فعلاً معمول است تحمیل سنگینی بیودجه  
 میباشد .

۲- ایجاد ذخائر ضروری وثابت که بر اساس آمار باشد برای اتحادیه مبالغ  
 هنگفتی تعهد آور است .

۳- ترتیب باز خرید تحمیل سنگینی بیودجه است .

۴- پرسنل هم غالباً از وظایفی که بعنوان باز خرید بآن تحمیل میگردد دچار  
 اشکال میشود .

مقرر میدارد :

۱- بمنظور تخفیف تحمیلات حاصله از ترتیب فعلی مستمریها شورای  
 اداری موضوع راتحت بررسی مجدد قرارداد و احياناً در اسرع وقت ممکنه اصول  
 مستمری را بترتیبی که تحمیل آن کمتر باشد اجرا نماید .

۲ - که در انتظار تغییر احتمالی ترتیب فعلی مستمری‌ها .

الف - برای ترمیم سرمایه مستمری‌ها سالیانه مبلغ / ۱۰۰۰۰۰۰ فرانک سوئیس تأدیه خواهد شد تا حساب کاملاً تصفیه گردد .

ب - وجوه لازمه برای پرداخت اضافات سهمیه‌های کارمندان بیش از ۴۰ سال کماکان در بودجه‌های هر ساله منظور خواهد شد .

و پس از بررسی مسائل :

الف - اشتراک کارمندان موقت در سرویس صندوق‌های مستمری .

ب - اعطای فوق‌العاده گرانی هزینه زندگی بمستمری‌گیرندگان .

پ - تقسیم مستمری‌ها بالتساوی .

مقرر میدارد :

۱ - اشتراک کارمندان موقت در صندوق مستمری‌ها غیر مجاز و اقدامی خلاف مقررات سازمان صندوق نامبرده خواهد بود .

۲ - با فوق‌العاده گرانی هزینه زندگی گیرندگان مستمری میتوان موافقت نمود مشروط بر اینکه اوضاع و احوال پرداخت این فوق‌العاده‌ها را از بودجه عمومی ایجاد نماید .

۳ - تقسیم مستمری‌ها بطور تساوی در حال حاضر جایز نیست و این ترتیب با اصول سرمایه‌داری مغایرت دارد .

### تصمیم شماره ۲۵

شرکت اتحادیه در برنامه تعاون فنی سازمان ملل متحد

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس، اقداماتی که از طرف شورای اداری در برنامه وسیع تعاون فنی سازمان ملل

متحد بعمل آمده مورد تصویب است بشورای اداری اجازه میدهد که بشرکت اتحادیه در برنامه وسیع تعاون فنی سازمان ملل متحد ادامه داده و در صورت لزوم برای تسهیل موجبات انجام این منظور بسایر سازمانهای اتحادیه نیز مراجعه نماید.

در حال حاضر بر طبق موافقت هائیکه در سال ۱۹۵۲ بین اداره تعاون فنی سازمان ملل متحد و دبیر کل اتحادیه منعقد گردیده این عمل انجام میگیرد .

بشورای اداری توصیه مینماید که مجاهدتی بعمل آورد تا در این زمینه فعالیت سازمانهای دائمی اتحادیه هم آهنگ گردد و هر سال بیلان شرکت اتحادیه را در برنامه وسیع تعاون فنی سازمان ملل متحد را تهیه و تدوین نماید .

### تصمیم شماره ۲۶

استفاده از شبکه ارتباط دور سازمان ملل متحد برای مخابرات تلگرافی سازمان اختصاصی .

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
 با مطالعه درخواست سازمان ملل متحد ( سند شماره ۲۲۸ ) مبنی بر اینکه اتحادیه تصویب نماید مخابرات سازمانهای اختصاصی روی شبکه ارتباطات بین ایستگاههای ثابت سازمان ملل متحد تأمین و با احتساب هزینه بهره برداری و متناسب حجم مخابرات نرخ بندی شود .

و توجه باینکه :

۱ - اصول نرخ بندی و طرز بهره برداری که از طرف سازمان ملل متحد پیشنهاد شده با مقررات آئین نامه تلگرافی بین‌المللی وفق نمیدهد و در نتیجه با مقررات ماده ۱۶ موافقت نامه منعقد بین سازمان ملل متحد و اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور متناقض است

۲- برای اینکه بنفع سازمان ملل متحد از مقررات قرارداد و آئین‌نامه تلگرافی عدول شود هیچ اشاره و قرینه‌ای در دست نیست

۳- شبکه ارتباطات دور سازمان ملل متحد نباید هرگز باسیم عمومی ارتباط دور موجوده رقابت نماید.

۴- معهدان هنگامیکه وضعیت غیر عادی باشد سزاوار است شبکه بین ایستگاه‌های سازمان ملل متحد برای مخابرات سازمان‌های اختصاصی مفتوح و مبادله تلگرافات سازمان‌های مزبور را بطور رایگان انجام دهد و یا بر طبق مقررات ماده ۲۶ آئین‌نامه تلگرافی بین‌المللی نرخ آنها را احتساب نماید.  
اعلام‌میدارد:

۱- در مواقع وضعیت‌های عادی شبکه ارتباط دور بین ایستگاه‌های ثابت سازمان ملل متحد نباید برای مخابرات سازمان‌های اختصاصی مفتوح گشته و باشکله‌های ارتباطیه تجارتمی موجوده رقابت نماید.

۲- هیئت مشورتی تلگرافی عدول از مقررات ماده ۱۶ موافقت‌نامه بین سازمان ملل متحد و اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور را مجاز نمیداند.

۳- ممکن است در مواقع غیر عادی استثناء قائل شد.  
بدبیر کل مأموریت میدهد:

۱- که عقیده این کنفرانس را باطلاع دبیر سازمان ملل متحد برساند.

۲- از او خواستار شود پیشنهادی را که با سازمان‌های اختصاصی نموده مبنی بر اینکه مخابرات خودشان را روی شبکه سازمان ملل متحد انجام دهند برای مدت کوتاهی مسترد دارد.

۳- او را مستحضر سازد که اگر در مواقع غیر عادی سازمان‌های اختصاصی تقاضا



نمایند برای مخابرات خود بطور موقت و با احتساب نرخ بر طبق مقررات ماده ۲۶ آئین نامه بین‌المللی یا بطور رایگان از شبکه بین نقاط ثابت سازمان ملل متحد استفاده نمایند اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور باین عمل اعتراضی نخواهد نمود .

### تصمیم شماره ۴۷

تلگرافها و دعوت نامه‌ها و مکالمات تلفونی سازمانهای تخصصی کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باملاحظه این نکته:

- ۱- که در تعریف تلگرامها و دعوت نامه‌ها و مکالمات تلفنی دولتی مندرجه در ضمیمه ۳ قرار داد نامی از رؤسای سازمانهای تخصصی برده نشده .
  - ۲- ممکن است مواردی پیش آید که اهمیت یا ضرورت ارتباطات دور سازمانهای تخصصی ایجاب نماید که برای تلگرامها یا مخابرات تلفنی سازمانهای مزبور شرایط و امتیازات خاصی قائل شوند .
- موافقت مینماید :

۱- اگر يك سازمان اختصاصی ملل متحد بشورای اداری اطلاع دهد که مایل است برای ارتباطات دور خود امتیازاتی تحصیل نماید و جهات خاصی که این امتیاز مخصوص را ایجاب مینماید اثبات کند شورای اداری :

**الف** - درخواست‌هایی که به تشخیص او باید پذیرفته شوند با استحضار اعضای اصلی و اعضای وابسته می‌رساند .

**ب** - با رعایت نظر اکثریت اعضای اصلی و اعضای وابسته راجع باین درخواست‌ها اقدام قطعی معمول میدارد .

بدبیر کل مأموریت میدهد که کلیه تصمیمات متخذه شورا را با اطلاع اعضای

اصلی و اعضای وابسته برساند .

### تصمیم شماره ۲۸

تجدید نظر احتمالی نسبت باصل ۱۱ از ماده ۴ قرارداد

راجع به امتیازات و معافیت‌های سازمانهای تخصصی

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باملاحظه :

۱ - اختلاف و تباینی که بین تعریف تلگرام‌ها و دعوت‌نامه و تلفون‌های دولتی مندرجه در ضمیمه ۲ قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور آتلانتیک سیتی ۱۹۴۷ و اصل ۱۱ از ماده ۴ قرارداد راجع به امتیازات و معافیت‌های سازمانهای تخصصی وجود دارد .

۲ - اینکه کنفرانس بین‌المللی تلگرافی و تلفنی منعقد در پاریس ۱۹۴۹ بشورای اداری توصیه نموده است که دبیر کل اتحادیه رامأمور نماید باطلاع دبیر کل سازمان ملل متحد برساند که بموجب پیشنهادی سازمان مزبور باید موضوع تجدید نظر در اصل ۱۱ از ماده ۴ قرارداد را راجع به امتیازات و معافیت‌های سازمانهای تخصصی مورد مطالعه قرار دهد .

۳ - که در تعقیب این پیشنهاد مطالعه موضوع مزبور در دستور جلسه چهارمین جلسه مجمع عمومی سازمان ملل متحد گذارده شده و ششمین کمیسیون این مجمع فقط وضعیت را تأیید نموده .

۴ - که کنفرانس نمایندگان مختار بوئنوس آیرس موافقت دارد جزء شخصیت‌های مندرجه در ضمیمه ۳ قرارداد بوئنوس آیرس که صلاحیت دارند مخابره تلگرافات دولتی و یا مکالمات تلفنی دولتی را تقاضا نمایند نام رؤسای سازمانهای تخصصی درج نشود .

لازم میدانند :

که سازمان ملل متحد این موضوع را مجدداً مورد بررسی قرار دهد .  
بدبیر کل اتحادیه مأموریت میدهد که باستحضار دبیر کل سازمان ملل متحد  
برساند که بعقیده این کنفرانس اصل ۱۱ از ماده ۴ قرارداد راجع به امتیازات و  
معافیت‌های سازمانهای تخصصی باید مورد تجدید نظر قرار گیرد .

### تصمیم شماره ۲۹

پرداخت هزینه کنفرانس فوق‌العاده بیسیم از طرف اداره هلند  
کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باتوجه باین نکته که:  
۱- اداره هلند هزینه عملیات مقدماتی کنفرانس فوق‌العاده بیسیم را پرداخته  
ولی کنفرانس مزبور سال ۱۹۵۰ در لاهه تشکیل خواهد شد  
۲- اداره هلند در قبال وجوهی که بعنوان فوق‌الذکر پرداخته تقاضای سود  
ننموده است .

از اداره هلند اظهار تشکر مینماید.  
بدبیر کل مأموریت میدهد که مفاد این تصمیم را با اطلاع اداره هلند برساند.

### تصمیم شماره ۳۰

راجع به موافقت کنفرانس اداری فوق‌العاده بیسیم ژنو ۱۹۵۱  
کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باتوجه باین نکته که :

۱- بعضی از مقررات موافقت کنفرانس اداری فوق‌العاده بیسیم ژنو ۱۹۵۱ با  
ماده ۴۷ آئین‌نامه بیسیم آنالنتیک‌سیتی در مورد شرکت نمودن اعضای هیئت بین‌المللی

ثبت فرکانسها در عملیات هیئت موقت فرکانسها مغایر بنظر می‌آید .

۲ - هر گونه تردید و ابهامی راجع باین موضوع باید مرتفع گردد.

باملاحظه این نکته که :

۱ - دستور جلسه‌ای که کنفرانس اداری فوق‌العاده بیسیم که از طرف شورای اداری پیشنهاد شده مورد قبول اکثریت اعضای اصلی اتحادیه قرار گرفته است .  
 ۲ - در قسمت‌های ۳ و ۵ دستور جلسه مزبور بطور ضمنی توافق شده است که آئین‌نامه بی‌سیم و تصمیم مربوط به اینکه اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها در عملیات هیئت موقت فرکانسها شرکت نمایند در صورت لزوم قابل تجدید نظر است .  
 ۳ - از ادارات تقاضا شده بود راجع به قسمت‌های مزبور پیشنهادهای تسلیم هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها نمایند و این پیشنهادات با اطلاع کلیه اعضای اصلی اتحادیه رسیده است .

۴ - که موافقت کنفرانس اداری فوق‌العاده بی‌سیم بامضای ۶۳ عضو اصلی اتحادیه رسیده است .

مقرر میدارد :

در هر مورد که مقررات آئین‌نامه اتلانتيك سیتی و تصمیم اتلانتيك سیتی (مربوط به شرکت نمودن اعضای هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها در هیئت موقت فرکانسها) با مقررات موافقت کنفرانس اداری فوق‌العاده بی‌سیم مغایرت دارد مقررات اخیر الذکر نافذ است .

### تصمیم شماره ۳۱

منضم نمودن عراق بمنطقه اروپائی بشرح مندرجه در آئین‌نامه بی‌سیم .  
 کنفرانس نمایندگان مختارات اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .

ببررسی یادداشت عراق راجع باینکه آن کشور جزء منطقه اروپائی باشد ترتیبی که در شماره ۱۰۷ آئین نامه بی‌سیم مندرج است .  
باتوجه باین نکته که :

۱ - از نظر وضعیت جغرافیائی و کلیه جهات عمل ضمیمه شدن عراق در منطقه اروپائی طبیعی تر است تا ضمیمه شدن آن کشور بمنطقه افریقائی .

۲ - همکاری نزدیک عراق با کشورهای همجوار منطقه اروپائی از نظر تهیه نقشه و تخصیص فرکانسها جهت ایستگاههای پخش صدا باموج متوسط شایان اهمیت فراوان است .

۳ - شرکت عراق در کنفرانسهای اروپائی پخش صدا باعث تسهیل همکاری خواهد بود .

موافقت مینماید :

۱ - کنفرانس آینده اداری بی‌سیم با رعایت مندرجات آئین نامه بی‌سیم موضوع ضمیمه شدن عراق را بمنطقه اروپائی مورد مذاقه قرار دهد .

۲ - چون عراق فعلا خارج از منطقه اروپائی است ممکن است راجع به امر فرکانسها مسائلی برای آن کشور پیش آمد نماید که برای حل مسائل هیئت بین‌المللی ثبت فرکانسها کمک‌های خاصی در اختیار کشور مزبور خواهد گذاشت .

### تصمیم شماره ۴۲

ارتباط بعضی از مناطق باشبکه تلفنی جهانی

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باملاحظه این نکته که :

۱ - بسیاری از مناطق مسکونی جهانی که غالباً کمال حایز اهمیت هستند

هنوز از مزایای شبکه تلفنی بی‌بهره می‌باشند .

۲ - ارتباط با شبکه بین‌المللی عمومی از نظر اجتماعی و اقتصادی و ترییتی  
بمنفع مناطق مزبور است .

۳ - از قوه بفعل آوردن چنین عملی با مسائل فنی و اقتصادی مواجه خواهد شد .

۴ - مطالعات و امتحانات مستلزم صرف هزینه‌های خطیری برای هر اداره

خواهد بود .

۵ - بر طبق تصمیم شماره ۲۴۷۶۸۷ شورای اداری هیئت‌مشورتی بین‌المللی  
تلفونی و هیئت‌مشورتی بین‌المللی تلگرافی موظفند موضوع ارتباط شرق وسطی و  
آسیای جنوبی را با شبکه اروپائی مورد مطالعه قرار دهند .

هیئت‌مشورتی بین‌المللی تلفونی و هیئت‌مشورتی بین‌المللی تلگرافی را مأمور  
مینماید که مشترکاً و با توجه بنکات فنی و اقتصادی راجع بوسایل کامل و ترییات  
ارتباط شبکه اروپائی با مناطقی که هنوز با آن شبکه ارتباط ندارند مطالعه و اظهار  
نظر نمایند .

### تصمیم شماره ۴۴

فوق‌العاده روزانه نمایندگان اعضای شورای اداری

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
مقرر میدارد :

فوق‌العاده روزانه که از طرف اتحادیه بعنوان جبران مخارج با اعضای شورای  
اداری تأدیه میشود از قرار روزی ۸۰ فرانک سوئیس تعیین شده است و با شخصی تعلق  
میگیرد که برای انجام کارهای شورا باید در آنجا سکونت اختیار نمایند .

در مسافرت‌های هوائی و دریائی مبلغ مزبور به روزی ۳۰ فرانک سوئیس تقلیل

خواهد یافت .

### تصمیم شماره ۳۴

موافقت‌نامه‌های بین اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور با دول مختلف

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
اجازه می‌دهد :

که شورای اداری راجع به ارتباط‌های بین‌اتحادیه و سازمانها و پرسنل آن از یک طرف و کنفدراسیون سوئیس یا هر شخصیت دولتی کشورهایی که از اتحادیه برای انجام فعالیت دعوت نموده‌اند از طرف دیگر یا کنفدراسیون سوئیس و سایر شخصیت‌های دولتی بنام اتحادیه موافقت‌نامه‌های لازم منعقد نماید .

### توصیه شماره ۱

انتخاب پرسنل اتحادیه

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور .  
با ملاحظه :

۱ - مقررات جمله ۴ ماده ۸ قرارداد .

۲ - هزینه‌هایی که از انتخاب پرسنل روی مآخذ جغرافیائی با اتحادیه  
تحمیل میشود .

۳ - که این انتخاب فقط به بعضی از پست‌ها تحمیل میشود .  
توصیه مینماید :

که در آنچه مربوط به انتخاب است از نظر اصول فقط درباره پست‌های بالاتر  
از پایه ۴ کیفیت بین‌المللی ملحوظ می‌گردد .

### توصیه شماره ۳

#### آزادی مخابره اطلاعات

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور .  
نظر به :

۱ - اعلامیه جهانی حقوق بشر که جلسه عمومی ملل متحد دهم دسامبر ۱۹۴۸  
آنرا برسمیت شناخته .

۲ - مواد ۲۸ و ۲۹ و ۳۰ قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
و باملاحظه :

اصل قابل تکریم آزادی مخابره اطلاعات .  
توصیه مینماید .

اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه موجبات تسهیل آزادی مخابره اطلاعات  
رابوسیله سرویس‌های ارتباطات دور فراهم سازند .

### توصیه شماره ۳

اجرای تعرفه تلگرافی مخصوص در بارهٔ محبوبین جنگ و غیر نظامی هائیکه در  
زمان جنگ تحت نظر قرار گرفته‌اند .

کنفرانس نمایندگان مختار اتحادیه بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس .  
باملاحظه :

۱ - مقررات مواد ۷۴ و ۱۲۴ قرارداد ژنو دوازدهم اوت ۱۹۴۹ راجع به رفتار

نسبت بمحبوسین جنگ و مقررات ۱۱۰ و ۱۴۱ قرارداد ژنو دوازدهم اوت ۱۹۴۹  
مربوط بحمايت غير نظاميان در زمان جنگ .

۲ - مقررات ماده ۳۵ قرارداد بین‌المللی ارتباطات دور بوئنوس آیرس ۱۹۵۲



بکنفرانس تلگرافی و تلفونی آینده توصیه مینماید .

- ۱ - معافیت تلگرافی و تخفیف نرخهای تلگرافی و تلفونی فوق الذکر را که قراردادهای ژنو پیش بینی نموده باحسن نیت بررسی نموده و معلوم دارند آیا ممکن است آنها را مورد موافقت قرارداد و تاچه حدود .
- ۲ - احتمالاً در قرارداد بین المللی تلگرافی تغییرات لازم داده شود .

### آمال

اعضای اصلی و اعضای وابسته اتحادیه اعتراف دارند که سزاوار است از افزایش نرخ ارتباطات دور بین المللی اجتناب شود .

اجازه الحاق دولت ایران بقرار داد بین المللی ارتباطات دور منعقد در بوئنوس آیرس مشتمل بر پنجاه ماده و ۶ ضمیمه و ۳۶ پرتکل و ۴ پرتکل اضافی و ۳۴ تصمیم و ۴ توصیه و آمال در جلسه سی ام آذرماه یک هزار و سیصد و سی و چهار داده شده است .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون مربوط به عهدنامه بازرگانی و دریانوردی

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت هند

مصوب ۲۲ بهمن ماه ۱۳۳۴

**ماده واحده-** عهدنامه بازرگانی و دریانوردی مابین دولت شاهنشاهی ایران و دولت هند که مشتمل بر یک مقدمه و شانزده ماده و دو نامه ضمیمه میباشد و سه زبان فارسی و هندی و انگلیسی تنظیم شده و در تاریخ بیست و چهارم آذرماه یک هزار و سیصد و سی سه در طهران با مضاء رسیده است تصویب میشود و دولت مجاز است اسناد مصوبه آنرا مبادله نماید .

قانون فوق که مشتمل بر يك ماده و متن عهدنامه ضمیمه است در جلسه يكشنبه بیست و دوم بهمن ماه یکم هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون بالا در جلسه روز شنبه ۳۰ دیماه ۱۳۳۴  
 بتصویب مجلس سنا رسیده است

### عهدنامه بازرگانی و دریانوردی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت هند

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران و رئیس جمهور هند نظر بعلاقه ای که برای تسهیل و توسعه بازرگانی و دریانوردی بین دو کشور مر بوطه خود دارند تصمیم بانعقاد عهدنامه بازرگانی و دریانوردی گرفته و برای این منظور نمایندگان تام الاختار خود را بشرح زیر تعیین نمودند :

اعلیحضرت همایون شاهنشاهی جناب آقای عبدالله انتظام وزیر امور خارجه  
 رئیس جمهور هند جناب آقای دکتر تارا چند سفیر کبیر هند در ایران  
 مشارالیه مایس از ارائه و مبادله اختیار نامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود در موارد زیر موافقت حاصل نمودند :

**ماده ۱-** بشرط معامله متقابله اتباع هر يك از طرفین متعاهدین آزادند در خاك طرف دیگر وارد شده و با رعایت قوانین و مقررات جاریه آن قلمرو و در امور بازرگانی « صنعت » تجارت و همچنین بهر نوع کار و شغلی که با تابع آن طرف اختصاص نیافته باشد مبادرت ورزیده و اشتغال داشته باشند و بشرط چنین معامله متقابله رفتار معموله نسبت با تابع هر يك از طرفین متعاهدین از آنچه نسبت با تابع کشور کامله الوداد

معمول میشود نامساعدتر نخواهد بود .

**ماده ۲-** بشرط معامله متقابله ارباع هر يك از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر از رفتار معموله نسبت بیک کشور کامله الوداد در مورد جلب منافع مالکیت « انتقال » اجاره و واگذاری هر قسم دارائی منقول و یا غیر منقول با رعایت قوانین و مقررات جاریه آن کشور برخوردار خواهند گردید .

**ماده ۳-** اموال اتباع هر يك از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر از حفاظت قانونی برخوردار خواهد گردید .

اموال اتباع هر يك از طرفین متعاهدین از هر قسم که باشد ضبط یا مصادره نخواهد شد مگر بمنظور های عامه و فقط در صورتیکه غرامت عادلانه و حقیقی بابت سلب مالکیت پرداخت شود . جهت پرداخت غرامت بر اثر مصادره یا خلع ید تسهیلات معقول بعمل خواهد آمد .

**ماده ۴-** چنانچه اتباع هر يك از طرفین متعاهدین اموالی قانوناً در قلمرو طرف متعاهد دیگر تحصیل نمایند خروج « انتقال » یا واگذاری چنین اموالی از آن قلمرو طبق قوانین و مقررات مجاز خواهد بود .

**ماده ۵-** با رعایت مفاد ماده ۱۱ اتباع هر يك از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر مالیاتهای سنگین تر و حقوق گمرکی و عوارضی بیش از آنچه که نسبت با اتباع هر کشور کامله الوداد تحمیل میگردد نخواهند پرداخت .

**ماده ۶-** بشرط معامله متقابله هر يك از طرفین متعاهدین با رعایت وضع ارز خارجی خود تسهیلات منصفانه نسبت با اتباع طرف دیگر برای صدور وجه جهت کمک به خانوادهای آنها بکشور مقیم خود و برای پرداخت های اساسی جاری معمول خواهد داشت . بعلاوه این قبیل تسهیلات بشرط معامله متقابله از آنچه نسبت با اتباع

هر کشور ثالث دیگر معمول میگردد نامساعدتر نخواهد بود .

**ماده ۷-** بشرط معامله متقابله چنانچه یکی از اتباع هر يك از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر فوت نماید اموال متوفی بموجب قوانین و مقررات جاریه آن قلمرو محفوظ و اداره خواهد شد . بنزدیکترین نماینده کنسولی یا سیاسی دولت فرد متوفی قبلاً موقع و محلی که ما ترك متوفی در آن مهر و صورت برداری و آماده واگذاری میگردد اطلاع داده میشود ، آن نماینده کنسولی یا سیاسی حق خواهد داشت در جریان مربوط بما ترك متوفی حاضر شده یا نماینده بفرستد و اطلاع حاصل نماید . دارائی و ارزش ما ترك پس از کسر قروض بلا معارض و تعهدات و پرداخت مالیاتها و عوارض و گمرک قابل پرداخت آن اموال در آن کشور به نماینده کنسولی یا سیاسی دولت متبوع متوفی تسلیم خواهد شد . اگر متوفی در سفر موقت بوده و نماینده قانونی و جانشین او در محل فوت حاضر باشد اموال پس از وضع تعهدات و پرداخت مالیات و عوارض و گمرک بوی تسلیم خواهد شد .

تصرف بالوراثه نسبت باموال چنین متوفائی بموجب قوانین جاریه کشوری خواهد بود که متوفی هنگام فوت تابع آن است و ما ترك مشمول کلیه مالیاتها و عوارض و گمرکاتی است که نسبت بهر شخص دیگری که در محل فوت او وفات نماید وضع شود یا قابل وضع باشد .

**ماده ۸-** نسبت باتباع هر يك از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر از لحاظ دسترسی بداد گاههای داد گستری و محاکم در کلیه مراحل قضائی و در مورد سپردن وجه الضمان یا وثیقه ای که اتباع کشورهای بیگانه بایستی در موقع تسلیم دادخواست بعنوان مدعی یا بعنوان شخص ثالث (ضمانت قضائی) تسلیم نمایند همان رفتار معموله نسبت باتباع کشور دیگر معمول خواهد گردید و اصول معامله متقابله رعایت

خواهد شد .

**ماده ۹ -** کلیه فعالیت‌های بازرگانی از قبیل مؤسسات صنعتی « تجارتي » بانکداری یا بنگاه‌های بیمه و غیره که متعلق یا تحت نظارت اتباع هر يك از طرفین متعاهدین باشد ممکن است در قلمرو طرف متعاهد دیگر با رعایت قوانین و مقررات مربوطه بر اساس معامله متقابله تأسیس گردد. رفتار معموله نسبت باین قبیل مؤسسات از هر حیث از رفتار یک‌ه نسبت بمؤسسات هر کشور ثالث دیگر معمول می‌گردد تا مساعدتر نخواهد بود .

**ماده ۱۰ -** طرفین متعاهدین با در نظر گرفتن مقررات مندرجه در ماده یازده نسبت بیکدیگر از هر حیث رفتار کامله الوداد را معمول خواهند داشت یعنی در مورد حقوق گمرکی یا عوارض که بهر شکل و نوع بر واردات و صادرات وضع می‌گردد یا بدان ارتباط دارد یا آنچه نسبت بانفعال بین المللی پرداختها ب واردات و صادرات تعلق می‌گیرد و در مورد طرز وضع این قبیل مالیاتها و عوارض و نسبت بکلیه مقررات و تشریفات مربوط به ترخیص کالا از گمرکات هر گونه تسهیل « مساعدت » مزیت و مصونیتی که از طرف هر يك از طرفین متعاهدین در مورد فرآورده‌هایی که مبداء یا مقصد آنها هر کشور دیگری باشد معمول می‌گردد فوراً بدون هیچ قید و شرطی در مورد فرآورده‌های مشابه که مبداء یا مقصد آن قلمرو یکی از طرفین متعاهدین باشد مبذول خواهد گردید.

**ماده ۱۱ -** طرفین متعاهدین موافقت دارند که مقررات این قرارداد در مورد شرط دولت کامله الوداد نبایستی اینطور تعبیر گردد که مانع اعطاء یا ادامه مزایای زیر باشد:

**الف -** مزایایی که طرفین متعاهدین در باره کشورهای همجوار قائل گردیده

یا بعداً قائل میشوند .

ب - مزایای حاصله از هر اتحادیه گمرکی یا منطقه آزاد بازرگانی که یکی از طرفین متعاهدین در آن شرکت داشته یا بعداً شرکت نماید .

ج - مزایا یا منافع که از طرف یکی از طرفین متعاهدین بکشوری اعطاء شده و در تاریخ عقد این قرارداد وجود داشته باشد یا منفعی که بعداً بجای مزایا و منافع مذکور اعطاء شود .

ماده ۱۲ - اتباع هر يك از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر در زمان صلح و جنگ از انجام هر گونه خدمت نظام اجباری و کلیه تعهدات یا پرداختها برای معافیت از چنین خدمتی معاف خواهند بود اما در صورت وقوع حادثه ناگوار طبیعی خدمات اجباری غیر نظامی بهمان نحو و شرایطی که در مورد اتباع هر يك از طرفین متعاهدین در کشور معمول میگردد ممکن است در مورد اتباع طرف متعاهد دیگر با همان شرایط مجری و معمول گردد .

ماده ۱۳ - رفتار معموله هر يك از طرفین متعاهدین در مورد عوارضی که بوزن محمولات تعاقب میگردد و عوارض بندر و حقوق راهنمایی کشتی و فانوس دریائی و عوارض مشابه آن از رفتاری که نسبت بکشتیهای هر کشور بیگانه دیگر معمول میدارد نامساعدتر نخواهد بود و کلیه تسهیلات ممکنه را برای حمل و نقل کالاهای وارداتی و صادراتی بین دو کشور که با کشتیهای هر يك از طرفین متعاهدین حمل میگردد فراهم خواهد ساخت ولی مقررات این ماده شامل تجارت ساحلی هر يك از طرفین نخواهد بود .

ماده ۱۴ - طرفین متعاهدین موافقت مینمایند که کلیه اختلافات ناشیه از تفسیر یا اجرای این عهدنامه را با سرع اوقات ممکنه با وسائل صلح جویانه و در وهله اول با مذاکرات از مجرای سیاسی عادی حل و تسویه نمایند .

**ماده ۱۵-** این قرارداد بتصویب مقامات صلاحیتدار طرفین خواهد رسید و بلافاصله پس از مبادله اسناد مصوبه آن که در دهلی جدید انجام خواهد یافت بمورد اجراء گذارده خواهد شد .

**ماده ۱۶-** این عهدنامه برای مدت سه سال از تاریخ اجراء معتبر خواهد بود و از آن بیعد نیز اعتبار آن برای مدت نامحدودی باقی خواهد بود مگر آنکه یکی از طرفین ششماه قبل با اعلام کتبی نیت خود را مبنی بر خاتمه دادن آن اعلام نماید . این عهدنامه به زبان فارسی - هندی و انگلیسی تنظیم گردیده و هر یک از متن های آن متساویاً معتبر خواهد بود مگر در صورت تردید که متن انگلیسی ملاک عمل قرار خواهد گرفت .

این عهدنامه در تهران در تاریخ روز چهارشنبه بیست و چهارم آذرماه سال ۱۳۳۳ خورشیدی مطابق با پانزدهم دسامبر ۱۹۵۴ با مضاعر سیده است از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ایران از طرف رئیس جمهور هند عبدالله انتظام تاراچند

\*\*\*

چهارشنبه ۱۵ دسامبر ۱۹۵۴ جناب آقای عبدالله انتظام در طول مذاکراتیکه منجر به انعقاد عهدنامه بازرگانی و دریانوردی بین دولت جمهوری هند و دولت شاهنشاهی ایران گردید موافقت شد که عبارت «پرداختهای اساسی جاری» مندرج در ماده ۶ بوسیله تبادل نامه واضحاً تعریف شود. دولت متبوع دوستدار معتقد است که هر چند تهیه و تسلیم فهرست جامع «پرداختها اساسی جاری» ممکن نیست موارد زیر را باید نوع عام تر تعهدات جاری دانست که اتباع خارجی باید در کشورهای خود انجام دهند.

**الف** - تأمین مخارج خانواده و متعلقات و از جمله تربیت اطفال .

ب - پرداخت مالیات و مخارج بابت حفظ اموال .

ج - پرداخت اقساط بیمه عمر .

د - حق اشتراك باشگاه‌ها و سایر مؤسسات .

۲- همچنین نظر دولت متبوع دوستدار این است که نسبت باتباع خارجی که موقتاً در یکی از دو کشور سکونت مینمایند باید تسهیلاتی مرعی گردد که بتوانند پس انداز ماهانه جاری خود را بدون محدودیتهای مربوط به نوع پرداخت که در مورد اینگونه ارسال وجوه اقتضاء میکند به مهین خود ارسال دارند .  
دولت متبوع دوستدار از وصول تأیید دولت جنابعالی در این مورد سپاسگذار خواهد بود .

۳- این نامه و تأیید جنابعالی در حکم جزئی از قرارداد تلافی خواهد شد .

موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را تجدید مینماید . تارا چند



چهارشنبه پانزدهم دسامبر ۱۹۵۴ جناب آقای دکتر تارا چند

امروز با کمال تشکر نامه مورخ پانزدهم دسامبر ۱۹۵۴ جنابعالی را بشرح زیر دریافت داشتم :

جناب آقای عبدالله انتظام :

در طول مذاکراتیکه منجر به انعقاد عهدنامه بازرگانی و دریانوردی بین دولت جمهوری هند و دولت شاهنشاهی ایران گردید موافقت شد که عبارت «پرداختهای اساسی جاری» مندرج در ماده ۶ بوسیله تبادل نامه واضحاً تعریف شود .  
دولت متبوع دوستدار معتقد است که هر چند تهیه و تسلیم فهرست جامع «پرداختهای اساسی جاری» ممکن نیست مواد زیر را باید نوع عام تر تعهدات جاری



دانست که اتباع خارجی باید در کشورهای خود انجام دهند .

الف - تأمین مخارج خانواده و متعلقات و از جمله تربیت اطفال .

ب - پرداخت مالیات و مخارج بابت حفظ اموال .

ج - پرداخت اقساط بیمه عمر .

د - حق اشتراك باشگاه ها و سایر مؤسسات .

۲ - همچنین نظر دولت متبوع دوستدار این است که نسبت با اتباع خارجی که موقتاً در یکی از دو کشور سکونت مینمایند باید تسهیلاتی مرعی گردد که بتوانند پس انداز ماهانه جاری خود را بدون محدودیتهای مربوط به نوع پرداخت که در مورد اینگونه ارسال وجوه اقتضا میکند به میهن خود ارسال دارند .

دولت متبوع دوستدار از وصول تأیید دولت جنابعالی در این مورد سپاسگذار

خواهد بود .

۳ - این نامه و تأیید جنابعالی در حکم جزئی از قرار داد تلقی خواهد شد .

۲ - محترماً تأیید مینماید که این نامه مواد مورد موافقت ما را در کمال

صحت تعیین میکند .

صمیمانه

عبدالله انتظام

وزیر امور خارجه



ترجمه نامه جناب آقای وزیر امور خارجه بسفیر کبیر هند .

جناب آقای سفیر کبیر

با اظهار تشکر امروز نامه مورخ ۴ ژوئن ۱۹۵۵ آنجناب که بمضمون زیر

میباشد واصل گردید :

« از مذاکراتیکه در خصوص عهدنامه بازرگانی و بحریمائی ایران و هند بعمل

آمد چنین استنباط شد که نسبت به عبارت هندی بند ۲ نامه‌هایی که در تاریخ ۱۵ دسامبر ۱۹۵۴ بمنظور تعریف الفاظ « پرداختهای اساسی » مندرج در ماده ۶ عهدنامه مبادله گردید شبهاتی بروز کرده است دولت متبوع اینجانب اکنون با تغییرات زیر در بند ۲ نامه فوق‌الذکر موافقت دارد .

۱- بجای اتباع خارجی « اتباع ایران و هند » گذارده شود .

۲- جمله‌ای که در سطر چهارم باکلمات « بدون محدودیت » شروع و در سطر هفتم باکلمات این قبیل ارسال وجوه خاتمه مییابد حذف شود .

۳- کلمات « پرداختهای اساسی » مندرج در ماده ۶ عهدنامه بنحویکه در بند ۱ نامه مورخ ۱۵ دسامبر ۱۹۵۴ مورد مبادله بین دو دولت توضیح گردیده است شامل « پرداختهای جاری » میباشد یعنی حواله‌هاییکه بمنظور انجام تعهدات و پرداخت مخارج اساسی صادر میگردد- این حواله‌ها که از طرف یکی از اتباع ایران مقیم هند یا یکی از اتباع هندی مقیم ایران با وطن مربوطه صادر میشود از پس اندازهای اتباع خواهد بود .

قرارداد صندوق بین‌المللی پول که دولتی ایران و هند هر دو عضو آن صندوق میباشند ناظر باین معاملات جاری بین‌المللی میباشند .

این نامه و نامه تأییدیه دولت شاهنشاهی از طرف هر دو دولت بمنزله جزئی از عهدنامه تلقی خواهد شد .

گوا اینکه متن عهدنامه امضاء شده است معذالك متن اصلاح شده از تاریخی از طرف دولتی بمورد عمل گذارده خواهد شد که عهدنامه قوه اجرائی حاصل نماید .

۲- توافقی که دولتی حاصل نمودند بدینوسیله احتراماً تأیید میشود .

۳- موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را تجدید مینماید .

ترجمه نامه سفیر کبیر هند بجناب آقای وزیر امور خارجه .

جناب آقای وزیر امور خارجه

از مذاکراتیکه در خصوص عهدنامه بازرگانی و بحریمائی هند و ایران بعمل آمد چنین استنباط شد که نسبت به عبارت هندی بند ۲ نامه هائی که در تاریخ ۱۵ دسامبر ۱۹۰۴ بمنظور تعریف الفاظ « پرداختهای اساسی » مندرج در ماده ۶ عهدنامه مبادله گردید شبهاتی بروز کرده است . دولت متبوع اینجناب اکنون با تغییرات زیر در بند ۲ نامه فوق الذکر موافقت دارد .

۱ - بجای اتباع خارجی « اتباع هند و ایران » گذارده شود .

۲ - جمله ای که در سطر چهارم باکلمات « بدون محدودیت » شروع و در سطر هفتم باکلمات این قبیل ارسال و جوه خاتمه مییابد حذف شود .

۳ - کلمات « پرداختهای اساسی » مندرج در ماده ۶ عهدنامه بنحویکه در بند ۱ نامه مورخ ۱۵ دسامبر ۱۹۰۴ مورد مبادله بین دو دولت توضیح گردیده است شامل « پرداختهای جاری » میباشد یعنی حواله هائیکه بمنظور انجام تعهدات و پرداخت مخارج اساسی صادر میگردد .

این حواله ها که از طرف یکی از اتباع هندی مقیم ایران یا یکی از اتباع ایران مقیم هند با وطن مربوطه صادر میشود از پس اندازهای اتباع خواهد بود .

قرارداد صندوق بین المللی پول که دولتین هند و ایران هر دو عضو آن صندوق میباشد ناظر باین معاملات جاری بین المللی میباشد .

امید است که دولت شاهنشاهی نسبت بطرح نامه بنحویکه اصلاح شده است نظر مخالفتی نداشته باشد .

۲ - این نامه و نامه تأییدیه دولت شاهنشاهی از طرف هر دو دولت بمنزله جزئی

از عهدنامه تلقی خواهد شد .

گویانکه متن عهدنامه امضاء شده است معذالك متن اصلاح شده از تاریخی از طرف دولتین بمورد عمل گذارده خواهد شد که عهدنامه قوه اجرائی حاصل نماید .  
موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را تجدید مینماید .  
عهدنامه فوق که مشتمل بر يك مقدمه و شانزده ماده و ۲ نامه است ضمیمه قانون مربوط بعهدنامه بازرگانی و دریانوردی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت هند میباشد و صحیح است .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

### قانون

مربوط بموافقنامه راجع بسرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی  
منعقده بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت هلند

مصوب ۲۴ بهمن ماه ۱۳۳۴

ماده واحده - مجلس شورای ملی موافقتنامه راجع بسرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی منعقده بین ایران و هلند را که در تاریخ نهم آبانماه ۱۳۲۸ در تهران بامضاء رسیده تصویب مینماید .  
این قانون که مشتمل بر يك مقدمه و شانزده ماده و يك ضمیمه است در جلسه سهشنبه بیست و چهارم بهمن ماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون بالا در جلسه روز چهارشنبه ۱۷ آبانماه ۱۳۲۹ بتصویب مجلس سنا رسیده است

## متن موافقتنامه

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی هلند

راجع بسرویسهای حمل و نقل هوایی بازرگانی مابین دو کشور و ماوراء آنها  
نظر باینکه :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

و

علیا حضرت ملکه هلند

مایل هستند بمنظور برقراری و بکار انداختن سرویسهای هوایی بازرگانی مابین  
کشورهای خود و ماوراء آنها موافقتنامه منعقد نمایند لذا نمایندگان تام الاختیار  
خود را بدین منظور بشرح زیرین تعیین نمودند :

اعلیحضرت شاهنشاه ایران - جناب آقای علی اصغر حکمت وزیر امور خارجه  
علیا حضرت ملکه هلند - جناب آقای وپ مونتین وزیر مختار و نماینده فوق العاده  
نمایندگان مزبور پس از آنکه اختیار نامه های کامل خود را که صحیح و معتبر  
بود مبادله نمودند در موارد ذیل موافقت حاصل کردند :

## مقدمه

در این موافقتنامه مقصود از بعضی اصطلاحات و عبارات مستعمله بشرحی است  
که در زیر ذکر شده مگر اینکه خلاف آن مستفاد شود :

**الف** - مقصود از « مقامات هواپیمائی » در مورد ایران اداره کل هواپیمائی  
کشوری و هر شخص یا هیئتی است که متصدی وظایف فعلی آن اداره یا وظایف مشابه  
گردد و در مورد هلند مدیر کل هواپیمائی کشوری و هر شخص یا هیئتی است که  
متصدی وظایف فعلی آن یا وظائف مشابه گردد .

ب- مقصود از «قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی» قراردادی است که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ برای امضاء در شیکاگو حاضر شده بود.

ج- مقصود از «قلمرو» و «سرویس حمل و نقل هوایی» و «سرویس حمل و نقل هوایی بین المللی» و «مؤسسه هواپیمائی» و «فرود آمدن بمنظور غیر از حمل و نقل» همانست که در مواد ۲ و ۹۶ قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی تصریح گردیده .

ماده ۱- بارعایت مقررات این موافقتنامه هر يك از طرفین متعاهدین بمؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی که از طرف متعاهد دیگر تعیین شده اجازه میدهد که بمنظور بکار انداختن سرویسهای مورد موافقت از فرآز قلمرو خود پرواز ترانزیتی انجام دهد یا در آن قلمرو در نقاطی که در برنامه پرواز ضمیمه پیش بینی شده بمنظور غیر از حمل و نقل و یا بمنظور پیاده یا سوار کردن محمولات بین المللی از مسافرو بار و محمولات پستی فرود آید .

ماده ۲- الف- هر يك از طرفین متعاهدین بمنظور بهره برداری طبق این موافقتنامه در خطوط مذکور در برنامه پرواز ضمیمه يك یا چند مؤسسه هواپیمائی خود را کتباً بطرف متعاهد دیگر معرفی خواهد نمود طرف متعاهد دیگر بمحض دریافت معرفی نامه بارعایت مفاد ماده ۳ این موافقتنامه بمؤسسه یا مؤسسات معرفی شده بدون تأخیر اجازه بهره برداری اعطاء خواهد نمود مشروط بر اینکه در صورت لزوم مؤسسات هواپیمائی معرفی شده مقامات صلاحیتدار هواپیمائی طرفی که حقوق مذکور را اعطاء مینماید قانع کنند که قابلیت انجام شرایطی را که طبق قوانین و مقررات آن طرف برای عملیات مؤسسات هواپیمائی بازرگانی مقرر است دارا هستند هر مؤسسه هواپیمائی که بدین ترتیب تعیین و اجازه بهره برداری تحصیل نموده

هر موقعی که بخواهد میتواند در سرویسهای مورد موافقت شروع به بهره برداری کند. ب - نیز مقرر است که مبادرت با این اقدام در مناطق جنگک یا مناطقی که تحت اشغال نظامی یا نواحی مربوط بآنست باید با اجازه و موافقت مقامات صلاحیتدار نظامی بعمل آید .

**ماده ۳ - الف -** در هر مورد که یکی از طرفین متعاهدین قانع نشود که مالکیت یا تسلط و نفوذ طرف دیگر یا اتباع او نسبت بمؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی که معرفی کرده محرز است میتواند از اعطاء حقوق مصرحه در ماده ۱ این موافقتنامه خود داری کند یا آن حقوق را تعلیق و نقض نماید یا شرایطی را که لازم میدانند برای استفاده مؤسسه یا مؤسسات از آن حقوق وضع کند .

**ب -** همچنین هر يك از طرفین متعاهدین در هر مورد که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی طرف متعاهد دیگر مطابق مواد ۱۱ و ۱۳ قرارداد بین المللی هواپیمائی کشوری بصورت فعلی رفتار نکند و یا شرایطی را که در این موافقتنامه مصرح است مرعی ندارد حق خواهد داشت استفاده مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی تعیین شده را از حقوق مصرحه در ماده ۱ این موافقتنامه تعلیق نماید یا شرایطی را که مقتضی بدانند برای استفاده مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی از آن حقوق وضع کند .

این عمل يك جانبه اجرا نخواهد شد مگر اینکه قبلا تصمیم طرف متعاهد بطرف دیگر ابلاغ شود و بین مقامات هواپیمائی طرفین تامدت بیست و هشت روز بعد از تاریخ ابلاغ مذکور توافقی حاصل نشده باشد .

**ماده ۴ -** هیچیک از مقررات این موافقتنامه نباید چنین تعبیر شود که حقوق اختصاصی و انحصاری بطرف متعاهد دیگر یا مؤسسات هواپیمائی آن اعطاء شده و نسبت بمؤسسات هواپیمائی هر کشور دیگری استثنا یا تبعیض بعمل آمده است .

**ماده ۵ -** مفاد این موافقتنامه بمؤسسه هواپیمائی یکی از طرفین حق نمیدهد که در داخل خاک طرف متعاهد دیگر از يك نقطه بنقطه دیگر مسافر و بار یا محمولات پستی با دریافت کرایه یا حق الزحمه برای حمل قبول نماید و مفاد مزبور نباید باین منظور تعبیر گردد .

**ماده ۶ -** برای مؤسسات هواپیمائی که بوسیله طرفین متعاهدین معین شده اند تسهیلات عادلانه و متساوی بعمل خواهد آمد تا سرویسهای مورد موافقت را در خطوط هوائی مشخصه بین قلمرو طرفین و ماوراء آنها بکار اندازد. مؤسسات معینه هواپیمائی هر يك از طرفین متعاهدین باید در موقع بکار انداختن سرویسهای مورد موافقت منافع مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی طرف متعاهد دیگر را ملحوظ دارند تا اثر نامطلوبی در جریان امور سرویسهاییکه طرف اخیر الذکر در تمام یا قسمتی از همان خطوط دایر نموده حاصل نشود .

**ماده ۷ -** سرویسهای مورد موافقت که از طرف مؤسسات هواپیمائی معینه طرفین متعاهدین بر قرار میشود باید کاملاً با احتیاجات عمومی برای حمل و نقل در خطوط معینه منطبق گردد و هدف اصلی آنها فراهم نمودن ظرفیتی ( با ضریب بار) باشد متناسب با احتیاجات کنونی و احتیاجاتی که معمولاً برای آتیه پیش بینی میشود از لحاظ حمل و نقل مسافر و بار و محمولات پستی بین قلمرو طرف متعاهدی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده و قلمروی که مقصد نهائی حمل و نقل است فراهم نمودن وسایل حمل مسافر و بار و محمولات پستی از لحاظ پیاده و سوار کردن آنها در نقاطی واقع در خطوط مشخصه در قلمرو دولی غیر از دولتی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده است طبق اصول کلی ذیل مربوط بظرفیت باید انجام گیرد:

**الف -** احتیاجات حمل و نقل بین کشور مبداء و مقصد .



ب - احتیاجات پرواز سرتاسری .

ج - احتیاجات حمل و نقل نواحی که خطوط هوایی از آن عبور میکند با رعایت مصالح سرویسهای محلی و ناحیدای.

**ماده ۸ -** تعرفه‌هایی که برای هر یک از سرویسهای مورد موافقت وضع میشود باید عادلانه باشد و میزان آن با رعایت کلیه عوامل مربوطه از جمله صرفه‌جویی در عمل و نفع عادلانه و اختلاف و خصوصیات سرویسه (از قبیل میزان سرعت و وسائل راحتی مسافرین) و تعرفه‌هایی که از طرف مؤسسات هواپیمائی دیگر در هر قسمت از مسیر وضع شده تعیین شود تعرفه‌ها باید نسبت بهر مسیر در صورت امکان بین مؤسسات هواپیمائی طرفین متعاهدین پس از مشورت با مؤسسات هواپیمائی دیگر که در همان مسیر یا در قسمتی از آن عمل مینماید تعیین گردد اینگونه موافقت‌ها در تعیین تعرفه در صورت امکان بوسیله انجمن بین‌المللی حمل و نقل هوایی انجام میگردد. نرخهائی که بدین ترتیب معین میشوند بایستی برای موافقت مقامات هواپیمائی طرفین متعاهدین ارسال شوند و پس از سی روز از تاریخ دریافت آنها قابل اجرا خواهد بود مگر اینکه یکی از آن مقامات عدم موافقت خود را اعلام کند .

**ماده ۹ -** مواد ۱۵-۲۴-۳۱-۳۲-۳۳-۳۵ قرارداد بین‌المللی هواپیمائی کشوری بصورت فعلی آنها بمنزله جزء لاینفک این موافقتنامه در مورد هر یک از طرفین متعاهدین طی مدت اعتبار این موافقتنامه لازم الاجراء خواهد بود مگر اینکه طرفین متعاهدین که قرارداد مذکور را امضاء نموده‌اند نسبت بمواد مذکور اصلاحاتی را که طبق ماده ۹۴ آن قرارداد بموقع اجرا گذارده خواهد شد تصویب نمایند و در اینصورت موادی که باین ترتیب اصلاح شده نسبت بطرفین متعاهدین در مدت اعتبار این موافقتنامه لازم الاجراء خواهد بود .

**ماده ۱۰ -** مقامات صلاحیتدار هواپیمائی هر يك از طرفین متعاهدین در صورت تقاضای مقامات صلاحیتدار هواپیمائی طرف متعاهد دیگر اطلاعات و آماری که معمولاً مورد لزوم و مربوط باشد بتعداد و ظرفیت سرویسهای مورد موافقت و حمل و نقل هائیکه توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه خود در سرویسهای هوایی بمقصد نقاطی در قلمرو طرف دیگر یا از نقاطی در قلمرو طرف مزبور یا از راه آن قلمرو انجام شده است همچنین اطلاعاتی راجع بمبداء و مقصد حمل و نقلهای مزبور تهیه و تسلیم خواهند نمود. این اطلاعات و آمار نباید از آنچه که معمولاً شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری از کشورها مطالبه مینماید تجاوز کند.

**ماده ۱۱-الف -** هر گاه یکی از طرفین متعاهدین مقتضی بداند که شرایط این موافقتنامه را تغییر دهد میتواند تقاضای مشورت بین مقامات رسمی هواپیمائی طرفین متعاهدین را بنماید و این مشورت در ظرف شصت روز از تاریخ تقاضا شروع خواهد شد و هر موقع که مقامات رسمی مذکور باتغییر این موافقتنامه توافق نظر حاصل نمودند تغییر مزبور پس از آنکه بوسیله مبادله یادداشتهایی از مجرای سیاسی تأیید گردید بموقع اجرا گذارده خواهد شد این تغییر بایستی بلافاصله با اطلاع شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری برسد.

**ب -** تغییراتی که يك کشور متعاهد در خطوط هوایی معینه میدهد و یا نقاطی از آن خطوط حذف مینماید و همچنین تغییر هر يك و یا کلیه پروازها باستثنای تغییر نقاطی در قلمرو متعاهد دیگر که هواپیماهای مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه در آن فرود میآیند تغییر این موافقتنامه محسوب نخواهد شد لذا مقامات هواپیمائی هر يك از طرفین متعاهدین میتواند بتنهائی تغییرات مذکور را بدهد و یا نقاطی را حذف نماید مشروط بر آنکه حذف نقاط و یا تغییرات را بدون تأخیر با اطلاع مقامات

هواییمائی طرف متعاهد دیگر برساند .

**ماده ۱۲** - در صورتیکه نسبت بتفسیر یا اجرای این موافقتنامه اختلافی بین طرفین متعاهدین روی دهد طرفین در وهله اول کوشش خواهند نمود که آنرا بوسیله مذاکره مستقیم بین خود حل و فصل نمایند هر گاه باینوسیله رفع اختلاف مزبور میسر نگردد بحکمیت شخص یا هیئتی که باتوافق نظر طرفین تعیین شده باشد ارجاع خواهد گردید اگر با ارجاع امر بحکمیت موافقت نظر حاصل نشود یا پس از موافقت با ارجاع امر بحکمیت نسبت بتشکیل آن بین طرفین مزبور اتفاق نظر حاصل نگردد هر يك از طرفین متعاهدین میتواند موضوع مورد اختلاف را برای صدور رأی بمحکمه ای که صلاحیت اخذ تصمیم دارد و ممکن است در سازمان بین المللی هواییمائی کشوری تأسیس گردد ارجاع کند و در صورتیکه چنین محکمه ای وجود نداشته باشد بشورای سازمان مزبور و در غیر اینصورت بدیوان داوری بین المللی ارجاع نماید طرفین متعاهدین تعهد مینمایند طبق رأیی که بترتیب مقرر در این ماده صادر خواهد گردید عمل کنند . هر گاه و مادام که هر يك از طرفین متعاهدین یا مؤسسات هواییمائی معینه آن طبق رأیی که بموجب این ماده صادر شود عمل ننمایند طرف متعاهد دیگر میتواند هر گونه حقوقی را که طبق این موافقتنامه بطرف متعاهد مستنکف یا مؤسسه یا مؤسسات هواییمائی مستنکف متعلق بآن اعطا نموده محدود یا معلق یا نقض نماید .

**ماده ۱۳** - در صورتیکه يك قرار داد یا موافقتنامه عمومی چند جانبه راجع بحقوق مربوط بحمل و نقل سرویسهای هوایی منظم بین المللی نسبت بهردو کشور متعاهد بموقع اجراء در آید موافقتنامه فعلی بطوری اصلاح خواهد شد که بامقررات قرار داد یا موافقتنامه مزبور منطبق گردد .

**ماده ۱۴** - این موافقتنامه یکسال پس از تاریخ وصول اخطار خاتمه دادن

بوسیله یکی از طرفین متعاهدین خاتمه خواهد یافت مگر اینکه اخطار مذکور قبل از انقضای مدت یکسال با موافقت طرفین پس گرفته شود این اخطار باید در آن واحد بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری نیز ارسال شود طرف متعاهدیکه اخطار خاتمه موافقتنامه را دریافت کرده است بآن پاسخ وصول خواهد داد و در صورت عدم اعلام وصول اخطار مذکور چهار ده روز پس از تاریخ وصول از طرف شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری بطرف متعاهد دیگر وصول یافته تلقی خواهد شد .

**ماده ۱۵-** موافقتنامه فعلی و کلیه قراردادهای مربوط بآن در سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری ثبت خواهد رسید .

**ماده ۱۶ -** این موافقتنامه در تاریخ مبادله یادداشت بین طرفین متعاهدین مبنی بر تصویب آن از طرف مجلسین ایران بمورد اجرا گذارده خواهد شد .  
برای تأیید مراتب بالا نمایندگان تام الاختیار امضاء کننده ذیل (که از طرف دول متبوع خود دارای اختیارنامه میباشند) این موافقتنامه را امضاء و بمهر خود ممهور نمودند .

این موافقتنامه در تاریخ سی و یکم اکتبر ۱۹۴۹ ( ۱۳۲۸/۱/۹ ) در تهران در سه نسخه بزبانهای فارسی و هلندی و انگلیسی که نسخه انگلیسی آن معتبر میباشد تنظیم گردید .

از طرف دولت پادشاهی هلند

از طرف دولت شاهنشاهی ایران

و . پ . موتن

علی اصغر حکمت

### برنامه پرواز

۱- خطوط هوایی که بوسیله مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف دولت شاهنشاهی ایران مورد استفاده قرار خواهد گرفت :

از تهران و یا آبادان از راه نقاط واقعه در خاورمیانه و خاور نزدیک و اروپا بنقطه یا نقاطی در هلند و ماوراء آن و بالعکس .

۲- خطوط هوایی که بوسیله مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف دولت پادشاهی هلند مورد استفاده قرار خواهد گرفت :

الف - از آمستردام به اتاویا - از راه ایران (باتوقف احتمالی در آبادان) و نقاط ماوراء آن و بالعکس .

ب - از آمستردام - روم - استانبول (آنکارا) - بغداد الی طهران از طهران بنقاط ماوراء آن و بالعکس .

ج - از آمستردام - از راه نقاط فیما بین الی بغداد و یا بصره و از آنجا آبادان و نقاط ماوراء آن و بالعکس .

د - از آمستردام - زوریخ یا ژنو تاروم و از آنجا از راه نقاط واقعه در خاور نزدیک تا طهران و بالعکس .

موافقتنامه راجع بسرویسهای حمل و نقل هوایی بازرگانی منعقد بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت هلند که مشتمل بر يك مقدمه و شانزده ماده و يك ضمیمه است در جلسه سه شنبه بیست و چهارم بهمن ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید. نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون مربوط بموافقتنامه راجع بسرویسهای

حمل و نقل هوائی بازرگانی منعقدہ بین دولتین ایران و نروژ

مصوب ۲۴ بہمن ماہ ۱۳۳۴

مادہ واحده- مجلس شورای ملی موافقتنامه راجع بسرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی منعقدہ بین ایران و نروژ را تصویب مینماید .  
 موافقتنامه مزبور کہ مشتمل بر یک مقدمہ و شانزده مادہ و یک ضمیمہ میباشد در تاریخ دہم خرداد ماہ ۱۳۲۹ در اسلو باہضاعر سیدہ است در جلسہ سہ شنبہ بیست و چہارم بہمن ماہ یکہزار و سیصد و سی و چہار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون بالا در جلسہ روز شنبہ ۷ بہمن ماہ ۱۳۲۹  
 بتصویب مجلس سنا رسیدہ است

متن موافقتنامه بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت نروژ  
 راجع بسرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی مابین دو کشور و ماوراء آنها

نظر باینکہ

اعلیحضرت شاهنشاه ایران

و

اعلیحضرت پادشاه نروژ

مایل هستند بمنظور برقراری و بہرہ برداری سرویسهای هوائی بازرگانی مابین  
 کشورهای خود و ماوراء آنها موافقتنامہ منعقد نمایند لذا نمایندگان تام الاختیار  
 خود را بدین منظور بشرح زیر تعیین نمودند :

اعلیحضرت شاهنشاه ایران: جناب آقای سفیر کبیر باقر کاظمی وزیر مختار دولت شاهنشاهی ایران در نروژ.

اعلیحضرت پادشاه نروژ: جناب آقای هالواردم. لانگه وزیر امور خارجه دولت نروژ.

نمایندگان مزبور پس از آنکه اختیار نامه‌های کامل خود را که صحیح و معتبر بود مبادله نمودند در موارد ذیل موافقت حاصل کردند:

### مقدمه

در این موافقتنامه مقصود از بعضی عبارات مستعمله بشرح زیر میباشد مگر آنکه مفهوم جمله طرز دیگری ایجاب نماید:

**الف** - مقصود از مقامات هوایی در مورد ایران اداره کل هواپیمائی کشوری و هر شخص یا هیئتی که مأمور انجام وظایف فعلی آن اداره کل یا نظیر آن وظایف گردد میباشد و در مورد نروژ وزارت حمل و نقل و ارتباطات و هر شخص یا هیئتی که مأمور انجام وظایف فعلی آن مقام یا نظیر آن وظایف گردد میباشد.

**ب** - مقصود از قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی قراردادی است که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ برای امضای کشورها در شیکاگو حاضر شده بود.

**ج** - مقصود از - کشور - سرویس حمل و نقل هوایی - سرویس حمل و نقل هوایی بین المللی مؤسسه هواپیمائی و فرود آمدن بمنظور غیر از حمل و نقل همانست که در مواد ۲ و ۹۶ قرارداد هوا پیمائی کشوری بین المللی تصریح گردیده.

**ماده ۱۵** - بارعایت مقررات این موافقتنامه هر يك از طرفین متعاهدین بمؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف متعاهد دیگر برای بهره برداری سرویسهای مورد موافقت حق انجام پرواز ترانزیتی از فراز کشور خود و همچنین حق فرود آمدن

در آن کشور در نقاط مذکور در برنامه پرواز پیوست بمنظور غیر از حمل و نقل و بمنظور پیاده یا سوار کردن محمولات بین المللی - مسافر - بار و پست اعطاء مینماید .

**ماده ۳-الف -** هر يك از طرفین متعاهدین بمنظور بهره برداری طبق این موافقتنامه در خطوط مذکور در برنامه پرواز پیوست يك یا چند مؤسسه هواپیمائی را کتباً بطرف متعاهد دیگر معرفی خواهد نمود طرف متعاهد دیگر بمحض دریافت معرفی نامه با در نظر گرفتن مفاد ماده ۳ این موافقتنامه بمؤسسه یا مؤسسات معرفی شده بدون تأخیر اجازه بهره برداری اعطاء خواهد نمود مشروط بر اینکه در صورت لزوم مؤسسات هواپیمائی معینه مقامات صلاحیت دار هوائی کشوری که حقوق نامبرده را اعطا مینماید قانع کنند که قابلیت انجام شرایطی را که طبق قوانین و مقررات آن کشور برای عملیات مؤسسات هواپیمائی بازرگانی مقرر است دارا میباشند در هر موقع متعاقب این امر هر مؤسسه هوائی که بدین ترتیب تعیین و مجاز گردیده میتواند بهره برداری از سرویسهای مورد موافقت را آغاز نماید .

**ب -** و مشروط باینکه مبادرت باین اقدام در مناطق جنگ یا مناطقی که تحت اشغال نظامی بوده یا تحت تأثیر آن واقع شده باشد با اجازه و موافقت مقامات صلاحیت دار نظامی باشد .

**ماده ۳-الف -** هر يك از طرفین متعاهدین حق خواهد داشت از اعطاء حقوق مصرحه در ماده ۱ این موافقتنامه بیک مؤسسه یا مؤسسات هوائی خودداری یا آن حقوق را معلق یا نقض و یا برای استفاده از آن حقوق شرایطی که لازم بدانند تعیین کند در صورتیکه قانع نشده باشد که مالکیت مؤسسه یا مؤسسات و تسلط مؤثر آن در دست طرف متعاهد تعیین کننده مؤسسه یا مؤسسات مزبور یا اتباع آن طرف میباشد .

**ب -** همچنین هر يك از طرفین متعاهدین حق خواهد داشت که پس از مشورت



با طرف متعاهد دیگر يك مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را از استفاده از حقوق مذکور در ماده ۱ این موافقتنامه باز دارد و یا برای استفاده از آن حقوق شرایطی را که مقتضی بداند جهت يك مؤسسه یا مؤسسات تعیین کند در هر مورد که آن مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی مندرجات مواد ۱۱ و ۱۳ قرارداد بین المللی هواپیمائی کشوری را بصورت فعلی یا شرایط مندرجه در این موافقتنامه را مراعات ننماید .

**ماده ۴ -** هیچیک از مقررات موافقتنامه چنین تعبیر نخواهد شد که حقوق انحصاری و استثنائی بطرف متعاهد دیگر یا مؤسسات هواپیمائی آن اعطاء نموده یا نسبت بمؤسسات هواپیمائی هر کشور دیگری تبعیض آمیز باشد .

**ماده ۵ -** مفاد این موافقت نامه بمؤسسه هواپیمائی یکی از طرفین موافقتنامه حق نمیدهد که در خاک طرف متعاهد دیگر از یک نقطه آن کشور بنقطه دیگر واقع در آن مسافر-بار یا محمولات پستی با دریافت کرایه یا حق الزحمه برای حمل قبول نماید و مفاد مزبور نباید باین منظور تعبیر گردد .

**ماده ۶ -** مؤسسات هواپیمائی که بوسیله طرفین متعاهدین معین شده اند فرصت مناسب و متساوی خواهند داشت سرویسهای مورد موافقت را در خطوط هوائی مشخصه بین کشورهای طرفین و ماوراء آنها بکار اندازند مؤسسه یا مؤسسات هوائی معینه هر یک از طرفین متعاهدین باید در موقع بکار انداختن سرویسهای مورد موافقت منافع مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی طرف متعاهد دیگر را ملحوظ دارند تا اثر نامطلوبی در جریان امور سرویسهاییکه طرف اخیر الذکر در تمام یا قسمی از همان خطوط دائر نموده حاصل نشود .

**ماده ۷ -** سرویسهای مورد موافقت که از طرف مؤسسات هواپیمائی معینه طرفین متعاهدین برقرار میشود باید کاملاً منطبق با احتیاجات عمومی برای حمل و نقل

در خطوط معینه باشد و هدف اصلی آنها فراهم نمودن ظرفیت مناسب با احتیاجات کنونی و احتیاجاتی که منطقیاً برای آتی پیش بینی شود از لحاظ حمل و نقل مسافرو بار و محمولات پستی بین کشور طرف متعاقدی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نمود کشوریکه مقصد نهائی حمل و نقل است باشد و در تعیین ظرفیت باید در رعایت تناسب تعداد اشخاص و میزان اشیائی که در یک هواپیما حمل میشود نسبت بظرفیت کامل آن هواپیما بشود فراهم نمودن وسائل حمل مسافر - بار و محمولات پستی از لحاظ پیاده و سوار کردن آنها در نقاطی واقع در خطوط مشخصه در کشورهای دولتی غیر از دولتی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده است طبق اصول کلی مبنی بر اینکه ظرفیت باید متناسب باشد با :

**الف -** احتیاجات حمل و نقل بین کشور مبدأ و کشور مقصد .

**ب -** احتیاجات مؤسسات هواپیمائی در بهره برداری از خط هوائی که از یکی از کشورهای متعاقد بمقصد کشورهای دیگری عبور میکنند .

**ج -** احتیاجات حمل و نقل نواحی که هواپیماهای مؤسسات هوائی از آن عبور مینمایند با رعایت منافع سرویسهای حمل و نقل هوائی دیگری که بوسیله مؤسسات هواپیمائی کشورهای شامل آن نواحی تأسیس شده است .

**ماده ۸۵ -** تعرفه‌هایی که برای هر یک از سرویسهای مورد موافقت وضع میشود باید عادلانه بوده و میزان آن با رعایت کلیه عوامل مربوطه از جمله صرفه جوئی در عمل و نفع عادلانه و اختلاف خصوصیات سرویسها ( از قبیل میزان سرعت - وسائل راحتی مسافرین ) و تعرفه‌هایی که از طرف مؤسسات هواپیمائی دیگر که در هر قسمت از مسیر وضع شده تعیین شود نسبت بهر مسیر تعرفه‌ها باید در صورت امکان بین مؤسسات هواپیمائی طرفین متعاقدین پس از مشورت با مؤسسات هواپیمائی دیگر که در همان



و هر موقع که مقامات رسمی نامبرده با تغییر این موافقتنامه توافق نظر حاصل نمودند تغییر مزبور پس از آنکه بوسیله مبادله یادداشت‌هایی از مجرای سیاسی تأیید گردید بموقع اجرا گذارده خواهد شد این تغییر بایستی بلافاصله با اطلاع شورای سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری برسد .

ب - تغییراتی که يك کشور متعاهد در خطوط هوایی معینه میدهد و یا نقاطی از آن خطوط را حذف مینماید و همچنین تغییر هر يك و یا کلیه پروازها باستثنای تغییر نقاطی در کشور متعاهد دیگر که هواپیماهای مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه در آن فرود می‌آیند تغییر این موافقتنامه محسوب نخواهد شد لذا مقامات هوایی هر يك از طرفین متعاهدین میتواند بنتهائی تغییرات نامبرده را بدهد و یا نقاطی را حذف نماید مشروط بر آنکه حذف نقاط و یا تغییرات نامبرده را بدون تأخیر با اطلاع مقامات هوایی طرف متعاهد دیگر برساند .

**ماده ۱۴-** چنانچه نسبت بتفسیر یا اجرای این موافقتنامه اختلافی بین طرفین متعاهدین روی دهد طرفین در وهله اول کوشش خواهند نمود که آنرا بوسیله مذاکره مستقیم بین خود حل و فصل نمایند هر گاه باینوسیله رفع اختلاف مزبور میسر نگردد بحکمیت شخص یا هیئتی که با توافق نظر طرفین تعیین شده باشد ارجاع خواهد گردید. اگر با ارجاع امر بحکمیت موافقت نظر حاصل نشود یا پس از موافقت با ارجاع امر بحکمیت نسبت بتشکیل آن طرفین مزبور اتفاق نظر حاصل ننمایند هر يك از طرفین متعاهدین میتواند موضوع مورد اختلاف را برای صدور رأی بمحکمه‌ای که صلاحیت اخذ تصمیم دارد و ممکن است در سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری تأسیس گردد و در صورتیکه چنین محکمه‌ای وجود نداشته باشد بشورای سازمان مزبور و در غیر این صورت بدیوان داوری بین‌المللی ارجاع نماید طرفین

متعاهدین تعهد مینمایند طبق رأیی که بترتیب مقرر در این ماده صادر خواهد گردید عمل کنند. هر گاه و مادام که هر یک از طرفین متعاهدین یا مؤسسات هواپیمائی معینه آن طبق رأیی که بموجب این ماده صادر شود عمل ننماید طرف متعاهد دیگر میتواند هر گونه حقوقی را که طبق این موافقتنامه بطرف متعاهد مستنکف یا بمؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی متعلق بآن اعطاء نموده محدود، معلق یا نقض نماید.

**ماده ۱۳ -** در صورتیکه یک قرارداد یا موافقتنامه عمومی چند جانبه نسبت بحقوق مربوط بحمل و نقل سرویسهای هوایی منظم بین المللی نسبت بهر دو کشور متعاهد بموقع اجراء در آید موافقتنامه فعلی بطوری اصلاح خواهد شد که بامقررات قرارداد یا موافقتنامه مزبور منطبق گردد.

**ماده ۱۴ -** این موافقتنامه یکسال پس از تاریخ وصول اخطار بوسیله یکی از طرفین متعاهدین خاتمه خواهد یافت مگر اینکه اخطار نامبرده قبل از انقضای مدت یکسال مذکور باموافقت طرفین پس گرفته شود این اخطار باید در آن واحد بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری نیز ارسال شود. طرف متعاهد یک اخطار خاتمه موافقتنامه را دریافت کرده است بآن پاسخ وصول خواهد داد و در صورت عدم اعلام وصول چهارده روز پس از وصول اخطار از طرف شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری اخطار نامبرده بطرف متعاهد دیگر رسیده شده تلقی خواهد شد.

**ماده ۱۵ -** موافقتنامه فعلی و کلیه قراردادهای مربوطه بآن در نزد سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری ثبت خواهد رسید.

**ماده ۱۶ -** دولت شاهنشاهی ایران تصویب این موافقتنامه را از طرف پارلمان ایران بدولت نروژ اعلام خواهد داشت و دولت نروژ در تاریخ ابلاغ اعلامیه مذکور از طرف دولت شاهنشاهی این موافقتنامه را قطعی و قابل اجرا تلقی خواهد نمود.

برای تأیید مراتب بالا نمایندگان تام‌الاختیار امضاء کننده زیر که از طرف دولت متبوع خود دارای اختیار نامه میباشند این قرارداد را امضاء و بمهر خود مهور نمودند. این قرارداد در تاریخ دهم خرداد ماه ۱۳۲۹ مطابق سی و یکم مه ۱۹۵۰ در اسلو در سه نسخه بزبانهای فارسی- نروژی و انگلیسی که هر سه متن متساویاً معتبر میباشد بامضاء رسید.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران - از طرف دولت نروژ

ضمیمه موافقتنامه هواپیمائی کشوری بین دولت شاهنشاهی

ایران و دولت نروژ

### برنامه پرواز

۱- خطوط هوائی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف دولت شاهنشاهی ایران مورد استفاده قرار خواهند گرفت:

تهران و یا آبادان از راه نقاط واسطه واقع در خاور نزدیک و خاور میانه و اروپا با سلوویا استوان گرو نقاط ماوراء آن در هر دو جهت.

۲- خطوط هواپیمائی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف دولت نروژ مورد استفاده قرار خواهند گرفت:

اسلو یا استوان گراز راه نقاط واسطه واقع در اروپا و خاور میانه و خاور نزدیک بتهران و یا آبادان و نقاط ماوراء آن در هر دو جهت.

### قانون

مربوط بموافقتنامه راجع بسرویسهای حمل و نقل هوائی

بازرگانی منعقد شده بین دولتین ایران و سوند

مصوب ۲۴ بهمن ماه ۱۳۳۴

ماده واحده - مجلس شورای ملی موافقتنامه راجع بسرویسهای حمل و نقل

هوائی بازرگانی منعقد بین ایران و سوئد را که در تاریخ نهم آبانماه ۱۳۲۸ در تهران با مضاء رسیده تصویب مینماید .

این قانون که مشتمل بر یک مقدمه و شانزده ماده و یک ضمیمه است در جلسه سه شنبه بیست و چهارم بهمن ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی رسید .

قانون بالا در جلسه روز چهارشنبه ۱۷ آبانماه ۱۳۲۹  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

### متن موافقتنامه

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت سوئد

راجع بسرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی مابین دو کشور و ماوراء آنها  
نظر باینکه :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

و

اعلیحضرت پادشاه سوئد

مایل هستند بمنظور برقراری و بکار انداختن سرویسهای هوائی بازرگانی  
مابین کشورهای خود و ماوراء آنها موافقتنامه منعقد نمایند لذا نمایندگان تامالاختیار  
خود را بدین منظور بشرح زیرین تعیین نمودند :

اعلیحضرت شاهنشاه ایران - جناب آقای علی اصغر حکمت وزیر امور خارجه  
اعلیحضرت پادشاه سوئد - آقای بنگت ادنر کاردار موقت .

نمایندگان مزبور پس از آنکه اختیارنامه های کامل خود را که صحیح و  
معتبر بود مبادله نمودند در موارد ذیل موافقت حاصل کردند :

## مقدمه

در این موافقتنامه مقصود از بعضی اصطلاحات و عبارات مستعمله بشرحی است که در زیر ذکر شده مگر اینکه خلاف آن مستفاد شود.

**الف -** مقصود از (مقامات هواپیمائی) در مورد ایران اداره کل هواپیمائی کشوری و هر شخص یا هیئتی است که متصدی وظایف فعلی آن اداره یا وظایف مشابه گردد و در مورد سوئد هیئت هواپیمائی کشوری پادشاهی سوئد در استکهلم و هر شخص یا هیئتی است که متصدی وظایف فعلی آن یا وظایف مشابه گردد.

**ب -** مقصود از (قرار داد هواپیمائی کشوری بین المللی) قرار دادی است که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ برای امضاء در شیکاگو حاضر شده بود.

**ج -** مقصود از (قلمرو) و (سرویس حمل و نقل هوائی) و (سرویس حمل و نقل هوائی بین المللی) و (مؤسسه هواپیمائی) و (فرود آمدن بمنظور غیر از حمل و نقل) همانست که در مواد ۲ و ۹۶ قرارداد هواپیمائی کشوری بین المللی تصریح گردیده.

**ماده ۱ -** با رعایت مقررات این موافقتنامه هر يك از طرفین متعاهدین بمؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی که از طرف متعاهد دیگر تعیین شده اجازه میدهد که بمنظور بکار انداختن سرویسهای مورد موافقت از فراز قلمرو خود پرواز ترانزیتی انجام دهد یا در آن قلمرو در نقاطی که در بر نامه پرواز ضمیمه پیشینین شده بمنظور غیر از حمل و نقل و یا بمنظور پیاده یا سوار کردن محمولات بین المللی از مسافرو بار و محمولات پستی فرود آید.

**ماده ۲-الف -** هر یک از طرفین متعاهدین بمنظور بهره برداری طبق این موافقتنامه در خطوط مذکور در بر نامه پرواز ضمیمه یک یا چند مؤسسه هواپیمائی



خود را کتباً بطرف متعاهد دیگر معرفی خواهد نمود طرف متعاهد دیگر بمحض دریافت معرفی نامه با رعایت مفاد ماده ۳ این موافقتنامه به مؤسسه یا مؤسسات معرفی شده بدون تأخیر اجازه بهره برداری اعطاء خواهد نمود مشروط بر اینکه در صورت لزوم مؤسسات هواپیمائی معرفی شده مقامات صلاحیتدار هواپیمائی طرفی که حقوق مذکور را اعطاء می نماید قانع کنند که قابلیت انجام شرایطی را که طبق قوانین و مقررات آنطرف برای عملیات مؤسسات هواپیمائی بازرگانی مقرر است دارا هستند هر مؤسسه هواپیمائی که بدین ترتیب تعیین و اجازه بهره برداری تحصیل نموده هر موقعی که بخواهد میتواند در سرویسهای مورد موافقت شروع به بهره برداری کند .

ب - نیز مقرر است که مبادرت باین اقدام در مناطق جنگ یا مناطقی که تحت اشغال نظامی یا نواحی مربوط بآنست باید با اجازه و موافقت مقامات صلاحیتدار نظامی بعمل آید .

**ماده ۳-الف** - در هر مورد که یکی از طرفین متعاهدین قانع نشود که مالکیت یا تسلط و نفوذ طرف دیگر یا اتباع او نسبت بمؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی که معرفی کرده محرز است میتواند از اعطاء حقوق مصرحه در ماده ۱ این موافقتنامه خودداری کند یا آن حقوق را تعلیق و نقض نماید یا شرایطی را که لازم میدانند برای استفاده مؤسسه یا مؤسسات از آن حقوق وضع کند .

ب - همچنین هر یک از طرفین متعاهدین در هر مورد که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی طرف متعاهد دیگر مطابق مواد ۱۱ و ۱۳ قرار داد بین المللی هواپیمائی کشوری بصورت فعلی رفتار نکند و یا شرایطی را که در این موافقتنامه مصرح است مرعی ندارد بعد از مشورت با طرف حق خواهد داشت استفاده مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی تعیین شده را از حقوق مصرحه در ماده ۱ این موافقتنامه تعلیق نماید یا

شرایطی را که مقتضی بداند برای استفاده مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی از آن حقوق وضع کند .

**ماده ۴-** هیچیک از مقررات این موافقتنامه نباید چنین تعبیر شود که حقوق اختصاصی و انحصاری بطرف متعاقد دیگر یا مؤسسات هواپیمائی آن اعطاء شده و نسبت بمؤسسات هواپیمائی هر کشور دیگری استثنا یا تبعیض بعمل آمده است .

**ماده ۵-** مفاد این موافقتنامه بمؤسسه هواپیمائی یکی از طرفین حق نمیدهد که در داخل خاک طرف متعاقد دیگر از یک نقطه بنقطه دیگر مسافر و بار یا محمولات پستی با دریافت کرایه یا حق الزحمه برای حمل قبول نماید و مفاد مزبور نباید باین منظور تعبیر گردد .

**ماده ۶-** برای مؤسسات هواپیمائی که بوسیله طرفین متعاقدین معین شده اند تسهیلات عادلانه و متساوی بعمل خواهد آمد تا سرویسهای مورد موافقت را در خطوط هوایی مشخصه بین قلمرو طرفین و ماوراء آنها بکار اندازند مؤسسات معینه هواپیمائی هر یک از طرفین متعاقدین باید در موقع بکار انداختن سرویسهای مورد موافقت منافع مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی طرف متعاقد دیگر را ملحوظ دارند تا اثر نامطلوبی در جریان امور سرویسهای که طرف اخیر الذکر در تمام یا قسمتی از همان خطوط دایر نموده حاصل نشود .

**ماده ۷-** سرویسهای مورد موافقت که از طرف مؤسسات هواپیمائی معینه طرفین متعاقدین برقرار میشود باید کاملاً با احتیاجات عمومی برای حمل و نقل در خطوط معینه منطبق گردد و هدف اصلی آنها فراهم نمودن ظرفیتی (باضرب بار) باشد متناسب با احتیاجات کنونی و احتیاجاتی که معمولاً برای آتیه پیش بینی میشود از لحاظ حمل و نقل مسافر و بار و محمولات پستی بین قلمرو طرف متعاقدی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده و قلمروی که مقصد نهائی حمل و نقل است

فراهم نمودن وسایل حمل مسافر و بار و محمولات پستی از لحاظ پیاده و سوار کردن آنها در نقاطی واقع در خطوط مشخصه در قلمرو دولتی غیر از دولتی که مؤسسه یا مؤسسات هوایمائی را تعیین نموده است طبق اصول کلی ذیل مربوط بظرفیت باید انجام گیرد:

**الف -** احتیاجات حمل و نقل بین کشور مبداء و کشور مقصد .

**ب -** احتیاجات پرواز سرتاسری .

**ج -** احتیاجات حمل و نقل نواحی که خطوط هوایی از آن عبور میکند با رعایت مصالح سرویسهای محلی و ناحیه ای .

**ماده ۸ -** تعرفه‌هاییکه برای هر یک از سرویسهای مورد موافقت وضع میشود

باید عادلانه باشد و میزان آن با رعایت کلیه عوامل مربوط از جمله صرفه جوئی در عمل و نفع عادلانه و اختلاف خصوصیات سرویسها (از قبیل میزان سرعت و وسایل راحتی مسافرین) و تعرفه‌هاییکه از طرف مؤسسات هوایمائی دیگر در هر قسمت از مسیر وضع شده تعیین شود . تعرفه‌ها باید نسبت بهر مسیر در صورت امکان بین مؤسسات هوایمائی طرفین متعاهدین پس از مشورت با مؤسسات هوایمائی دیگر که در همان مسیر یادر قسمتی از آن عمل مینمایند تعیین گردد اینگونه موافقت‌ها در تعیین تعرفه در صورت امکان بوسیله انجمن بین المللی حمل و نقل هوایی انجام میگردد . اجرای تعرفه‌هاییکه بدین ترتیب مورد موافقت قرار میگردد موکول بتصویب طرفین متعاهدین خواهد بود .

**ماده ۹ -** مواد ۱۵ - ۲۴ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۵ قرارداد بین المللی هوایمائی

کشوری بصورت فعلی آنها بمنزله جزء لاینفک این موافقتنامه در مورد هر يك از طرفین متعاهدین طی مدت اعتبار این موافقتنامه لازم الاجراء خواهد بود مگر اینکه طرفین متعاهدین که قرارداد مذکور را امضاء نموده اند نسبت بمواد مذکور اصلاحاتی را که طبق ماده ۹۴ آن قرارداد بموقع اجرا گذارده خواهد شد تصویب نمایند و در

این صورت موادی که باین ترتیب اصلاح شده نسبت بطرفین متعاهدین در مدت اعتبار این موافقتنامه لازم الاجراء خواهد بود .

**ماده ۱۰ -** مقامات صلاحیتدار هواپیمائی هر يك از طرفین متعاهدین در صورت تقاضای مقامات صلاحیتدار هواپیمائی طرف متعاهد دیگر اطلاعات و آماری که معمولاً مورد لزوم و مربوط باشد بتعداد و ظرفیت سرویسهای مورد موافقت و حمل و نقل هائی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه خود در سرویسهای هوائی بمقصد نقاطی در قلمرو طرف دیگر یا از نقاطی در قلمرو طرف مزبور یا از راه آن قلمرو انجام شده است همچنین اطلاعاتی راجع بمبداء و مقصد حمل و نقلهای مزبور تهیه و تسلیم خواهند نمود .

**ماده ۱۱ - الف -** هر گاه یکی از طرفین متعاهدین مقتضی بداند که شرایط این موافقتنامه را تغییر دهد میتواند تقاضای مشورت بین مقامات رسمی هواپیمائی طرفین متعاهدین را بنماید و این مشورت در ظرف شصت روز از تاریخ تقاضا شروع خواهد شد و هر موقع که مقامات رسمی مذکور بتغییر این موافقتنامه توافق نظر حاصل نمودند تغییر مزبور پس از آنکه بوسیله مبادله یادداشتی از مجرای سیاسی تأیید گردید بموقع اجرا گذارده خواهد شد این تغییر بایستی بلافاصله با اطلاع شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری برسد .

**ب -** تغییراتی که يك کشور متعاهد در خطوط هوائی معینه میدهد و یا نقاطی از آن خطوط را حذف مینماید و همچنین تغییر هر يك و یا کلیه پروازها باستثنای تغییر نقاطی در قلمرو متعاهد دیگر که هواپیماهای مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه در آن فرودمیآیند تغییر این موافقتنامه محسوب نخواهد شد لذا مقامات هوائی هر يك از طرفین متعاهدین میتواند بتنهائی تغییرات مذکور را بدهد و یا نقاطی را حذف

نماید مشروط بر آنکه حذف نقاط و یا تغییرات را بدون تأخیر با اطلاع مقامات هواپیمائی طرف متعاقد دیگر برساند .

**ماده ۱۲ -** در صورتیکه نسبت بتفسیر یا اجرای این موافقتنامه اختلافی بین طرفین متعاقدین روی دهد طرفین در وهله اول کوشش خواهند نمود که آن را بوسیله مذاکره مستقیم بین خود حل و فصل نمایند هر گاه با اینوسیله رفع اختلاف مزبور میسر نگردد بحکمیت شخص یا هیئتی که با توافق نظر طرفین تعیین شده باشد ارجاع خواهد گردید اگر با ارجاع امر بحکمیت موافقت نظر حاصل نشود یا پس از موافقت با ارجاع امر بحکمیت نسبت بتشکیل آن بین طرفین مزبور اتفاق نظر حاصل نگردد هر یک از طرفین متعاقدین میتواند موضوع مورد اختلاف را برای صدور رأی بمحکمه ای که صلاحیت اخذ تصمیم دارد و ممکن است در سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری تأسیس گردد ارجاع کند و در صورتیکه چنین محکمه ای وجود نداشته باشد بشورای سازمان مزبور و در غیر اینصورت بدیوان داوری بین المللی ارجاع نماید طرفین متعاقدین تعهد مینمایند طبق رأیی که بترتیب مقرر در این ماده صادر خواهد گردید عمل کنند . هر گاه و مادام که هر یک از طرفین متعاقدین یا مؤسسات هواپیمائی معینه آن طبق رأیی که بموجب این ماده صادر شود عمل ننماید طرف متعاقد دیگر میتواند هر گونه حقوقی را که طبق این موافقتنامه بطرف متعاقد مستنکف یا بمؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی مستنکف متعلق بآن اعطاء نموده محدود یا معلق یا نقض نماید .

**ماده ۱۳ -** در صورتیکه يك قرارداد یا موافقتنامه عمومی چند جانبه راجع بحقوق مربوط بحمل و نقل سرویسهای هوایی منظم بین المللی نسبت بهردو کشور متعاقد بموقع اجراء در آید موافقتنامه فعلی بطوری اصلاح خواهد شد که با مقررات قرار داد یا موافقتنامه مزبور منطبق گردد .

**ماده ۱۴** - این موافقتنامه یکسال پس از تاریخ وصول اخطار خاتمه دادن بوسیله یکی از طرفین متعاهدین خاتمه خواهد یافت مگر اینکه اخطار مذکور قبل از انقضای مدت یکسال با موافقت طرفین پس گرفته شود این اخطار باید در آن واحد بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری نیز ارسال شود. طرف متعاهدیکه اخطار خاتمه موافقتنامه را دریافت کرده است بآن پاسخ وصول خواهد داد و در صورت عدم اعلام وصول اخطار مذکور چهارده روز پس از تاریخ وصول از طرف شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری بطرف متعاهد دیگر وصول یافته تلقی خواهد شد.

**ماده ۱۵** - موافقتنامه فعلی و کلیه قرار دادهای مربوط به آن در سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری ثبت خواهد رسید.

**ماده ۱۶** - دولت شاهنشاهی ایران تصویب این موافقتنامه را از طرف مجلسین ایران بدولت سوئد اعلام خواهد داشت و دولت سوئد در تاریخ ابلاغ اعلامیه مذکور از طرف دولت شاهنشاهی این موافقتنامه را قطعی و قابل اجراء تلقی خواهد نمود.

برای تأیید مراتب بالا نمایندگان تام الاختیار امضاء کننده زیرین که از طرف دول متبوع خود دارای اختیارنامه هستند این قرارداد را امضاء و بمهر خود ممهور نمودند.

این قرار داد در تاریخ سی و یکم اکتبر ۱۹۴۹ (۱۳۲۸/۸/۹) در تهران در سه نسخه بزبانهای فارسی سوئدی و انگلیسی که هر سه متن متساویاً معتبر می باشد با امضاء رسید.

از طرف دولت سوئد

از طرف دولت شاهنشاهی ایران

ادنر

علی اصغر حکمت

## ضمیمه موافقتنامه هواپیمائی کشوری بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت سوئد برنامه پرواز

۱ - خطوط هوائی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف دولت شاهنشاهی ایران مورد استفاده قرار خواهد گرفت :

از طهران و یا آبادان از طریق نقاط واقعه در خاور نزدیک و خاور میانه و اروپا الی استکهلم و نقاط ماوراء آن و بالعکس .

۲ - خطوط هوائی که توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف دولت سوئد مورد استفاده قرار خواهد گرفت :

از استکهلم از طریق نقاط واقعه در اروپا و خاور نزدیک و خاور میانه الی تهران و یا آبادان و نقاط ماوراء آن و بالعکس .

موافقتنامه راجع بسرویسهای حمل و نقل هوائی بازرگانی منعقدہ بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت سوئد که مشتمل بر یک مقدمه و شانزده ماده و یک ضمیمه است در جلسه سه شنبه بیست و چهارم بهمن ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید . نایب رئیس مجلس شورای ملی - نورالدین امامی

قانون اجازه الحاق دولت ایران بقرارداد مبادله بین‌المللی

مدارك و نوشتجات رسمی و نشریات علمی و ادبی

مصوب ۱۰ اسفند ماه ۱۳۳۴

ماده واحده - مجلس شورای ملی در جلسه پنجشنبه دهم اسفند ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار الحاق دولت ایران را بقرارداد مبادله بین‌المللی مدارك و نوشتجات رسمی و نشریات علمی و ادبی مورخ ۱۵ مارس ۱۸۸۶ مشتمل بر ۱۰ ماده که در تاریخ ۱۷ خرداد ۱۳۳۸ (۷ ژوئن ۱۹۴۹) در بروکسل از طرف نماینده دولت شاهنشاهی

بامضاء رسیده است تصویب مینماید . نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه روزشنبه ۷ بهمن ماه ۱۳۲۹  
بتصویب مجلس سنا رسیده است

قرارداد بین : سوئیس - بلژیک - برزیل - اسپانی - کشورهای متحده  
امریکا - ایتالیا - پرتغال - صربستان راجع بمبادله بین المللی مدارك و  
نوشتجات رسمی و نشریات علمی و ادبی مورخه ۱۵ مارس ۱۸۸۶

### متن اصلی

دولت ایالات متحده سوئیس

اعلیحضرت پادشاهی بلژیک

اعلیحضرت امپراطور برزیل

علیا حضرت ملکه نایب السلطنه اسپانی

رئیس جمهور کشورهای متحده امریکا

اعلیحضرت پادشاه ایتالیا

اعلیحضرت پادشاه پرتغال و الگارو

اعلیحضرت پادشاه عربستان

از آنجائیکه مایل هستند بر اساس اصول مصوبه از طرف کنفرانس متشکله در  
بروکسل از تاریخ ۱۰ الی ۱۴ آوریل ۱۸۸۳ یک سیستم مبادلات بین المللی جهت اسناد  
رسمی و نشریات علمی و ادبی برای کشورهای مربوطه بخود برقرار نمایند اشخاص  
نامبرده زیر را بسمت نمایندگان تامالاختیار خود تعیین نمودند :

دولت ایالات متحده سوئیس : آقای (ریویه) نماینده مختار مخصوص.

اعلیحضرت پادشاه بلژیک : آقای (پرنس کارامان) وزیر امور خارجه و آقای



(شوالیه دومورو) وزیر کشاورزی و صنعت و کارهای عمومی.  
 اعلیحضرت امپراطور برزیل: آقای (کنت دوویلنو) مأمور فوق العاده و وزیر  
 مختار برزیل در بلژیک .

علیحضرت ملکه نایب السلطنه اسپانی: آقای (تاویرا) کاردار (موقتی) اسپانی  
 در بروکسل .

رئیس جمهور کشور های متحده امریکا : آقای (لامبرت تری) وزیر مقیم  
 کشورهای متحده امریکا در بروکسل .

اعلیحضرت پادشاه ایتالیا: آقای (مارکی مافی) مأمور فوق العاده و وزیر مختار  
 ایتالیا در بلژیک .

اعلیحضرت پادشاه پرتقال والگارو: آقای (بارون دوسانتانا) مأمور فوق العاده  
 و وزیر مختار پرتقال .

اعلیحضرت پادشاه صربستان : آقای (مارینوویچ) مأمور فوق العاده و وزیر  
 صربستان در بلژیک .

نمایندگان مشروحه در بالا پس از آنکه اختیارات خود را بهمدیگر اطلاع  
 داده و از صحت و قانونی بودن آن اطمینان حاصل کردند در مواد زیر موافقت حاصل  
 نمودند :

**ماده اول** - در هر يك از کشورهای متعاهد دفتری برای تصدی امور مربوط  
 به مبادلات تأسیس خواهد گردید.

**ماده دوم** - نشریاتی که کشورهای متعاهد تعهد مینمایند مبادله کنند بقرار  
 زیر هستند :

**الف** - مدارك و نوشتجات رسمی و پارلمانی و اداری که در محل اصلی خود در

اختیار عامه گذارده میشود.

**ب -** تألیفاتیکه بدستور و خرج دولت منتشر میگردد.

**ماده سوم -** هر يك از دفاتر مبادلات صورتی از نشریاتیکه میتواند در اختیار دولتهای متعاقد بگذارد چاپ خواهد نمود. اینصورت همه ساله اصلاح و تکمیل گردیده و مرتباً بکلیه دفاتر مبادلات ارسال خواهد شد.

**ماده چهارم -** دفاتر مبادلات نسبت بتعداد نسخی که ممکن است مورد تقاضا باشد و بتوان تهیه کرد باهم توافق خواهند کرد.

**ماده پنجم -** ارسال نشریات مستقیماً از طریق دفتر بدفتر دیگری صورت خواهد گرفت و نمونه‌ها و فرمولهای متحدالشکلی جهت تهیه فهرست محتویات صندوقها و همچنین برای کلیه مکاتبات اداری و تقاضاها و اعلامیه‌های وصول و غیره انتخاب خواهد گردید.

**ماده ششم -** جهت ارسال نشریات بخارج هر کشوری پرداخت مخارج بسته بندی و حمل تامقصد را بعهده میگیرد. معذلك موقعیکه ارسال نشریات از طریق دریاصورت گیرد توافق‌های خاصی جهت تعیین سهم هر دولت درمخارج حمل و نقل بعمل خواهد آمد.

**ماده هفتم -** دفاتر مبادلات بین هیئت‌های دانشمندان و انجمنهای ادبی و علمی و سایر مؤسسات دول متعاقد برای ارسال و دریافت نشریات آنها بطور غیر رسمی و باسطه عمل خواهند بود ولی مسلم است که در این صورت وظیفه‌ای که دفاتر مبادلات ایفا خواهند نمود محدود بنقل و انتقال مجانی تألیفات مورد مبادله خواهد بود و این دفاتر بهیچوجه رأساً اقدامی بقراری این روابط نخواهند کرد.

**ماده هشتم -** مقررات بالا نسبت بمدارك و نوشتجات و نشریاتی مجرا خواهد گردید که بعد از تاریخ این قرارداد بطبع برسد.

**ماده نهم** - دولی که در این قرارداد شرکت نموده اند می توانند بعداً بنا به تقاضای خود بآن ملحق شوند. این الحاق از طریق سیاسی بدولت بلژیک اعلام و بتوسط دولت مزبور بسایر دول امضاءکننده قرارداد اطلاع داده خواهد شد.

**ماده دهم** - این قرارداد بتصویب خواهد رسید و اسناد تصویب آن در اولین فرصت ممکنه در بروکسل مبادله خواهد گردید. مدت این قرارداد ده سال از تاریخ مبادله اسناد مصوبه میباشد و پس از این مدت مادام که یکی از دولتها انصراف خود را از این قرارداد ششماه قبل از انقضای آن اعلام نداشته بقوت خود باقی خواهد ماند. در تأیید مراتب بالا نمایندگان مختار آنرا امضاء و مهر نمودند.

در بروکسل بتاريخ ۱۵ مارس ۱۸۸۶ در هشت نسخه تحریر شده.

امضاء آلفونس رویه

امضاء پرنس دو کارامان

امضاء شوالیه دومورو

امضاء کنت دو ویلیمو

امضاء ژزه ما دوتاویرا

امضاء لابر تری

امضاء مافی

امضاء بارون دوسانتانا

امضاء ژ-مارینوویچ

**توضیح** - مبادله اسناد تصویب قرارداد بالا در ۱۴ ژانویه ۱۸۸۹ در بروکسل بوسیله دولت بلژیک بعمل آمد بدین معنی که هر یک از دول متعاقد سند تصویب این قرار داد را بیایگانی وزارت امور خارجه بلژیک تسلیم و در مقابل یک نسخه

رو نوشت مصدق از صورت مجلس که حاکی از تسلیم مدارک مزبور بوده دریافت داشتند .  
 اجازه الحاق دولت ایران بقرارداد مبادله بین المللی مدارک و نوشتجات رسمی  
 و نشریات علمی و ادبی بشرح فوق در جلسه پنجمشنبه دهم اسفندماه یکهزار و سیصد و  
 سی و چهار داده شده و صحیح است. نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون مربوط بعهدهنامه مودت بین دولت ایران و دولت سوریه

مصوب ۱۰ اسفند ماه ۱۳۳۴

ماده واحده - عهدهنامه مودت بین دولت ایران و دولت سوریه که مشتمل بر  
 یک مقدمه و پنج ماده میباشد و در تاریخ پنجم تیر ماه یکهزار و سیصد و سی و سه مطابق  
 با بیست و ششم ژوئن یکهزار و نهصد و پنجاه و چهار در دمشق امضاء گردید است  
 تصویب میشود .

این قانون که مشتمل بر یک ماده و متن قرارداد ضمیمه است در جلسه پنجمشنبه  
 دهم اسفندماه یکهزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید .  
 نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه روز ۱۷ آذرماه ۱۳۳۳  
 بتصویب مجلس سنا رسیده است

سفارت شاهنشاهی ایران - دمشق

عهد نامه مودت بین دولت شاهنشاهی

و دولت جمهوری سوریه

اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ایران

و

حضرت رئیس جمهوری سوریه

نظر باینکه مایلند روابط مودت بین ایران و سوریه را مستحکم نمایند . با

توجه بلزوم تشريك مساعی دو کشور بمنظور همکاری در بسط و نشر صلح و عدالت با پیروی از اصول منشور ملل متحد تصمیم بانعقاد عهدنامه مودت گرفته و برای این مقصود نمایندگان مختار خود را بشرح زیر تعیین نمودند :

اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ایران .

جناب آقای مرتضی مشفق کاظمی وزیر مختار شاهنشاهی ایران .  
حضرت رئیس جمهوری سوریه .

جناب آقای عزت الصفال وزیر امور خارجه .  
مشارالیهما پس از مبادله اختیار نامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود در موارد زیر موافقت حاصل نمودند :

**ماده اول** - صلح خلل ناپذیر و دوستی دائمی بین دو کشور معظم متعاهد و اتباع آنها مستقر خواهد بود .

**ماده دوم** - طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند که روابط سیاسی و کنسولی موجوده بین دو کشور را طبق اصول حقوق بین المللی و عرف بین المللی ادامه داده و نمایندگان سیاسی و کنسولی هر یک از طرفین در قلمرو طرف دیگر بشرط معامله متقابله از رفتاریکه نا مساعدتر از رفتار معموله نسبت بنمایندگان سیاسی و کنسولی دولت کامله الوداد نباشد برخوردار گردند .

**ماده سوم** - طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند بمنظور عقد قراردادهای فرهنگی . کنسولی . بازرگانی و گمرکی دریائی و هوائی . استرداد مجرمین و اقامت اتباع بر اساس معامله متقابله هذا کراتی بعمل آورند .

**ماده چهارم** - طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند کلیه اختلافاتیرا که ممکن است بین آنها بظهور برسد و در خلال مدت مناسبی از مجرای معمولی سیاسی

حل نگردد بطریق مسالمت آمیز تسویه نمایند و این حق را برای خود محفوظ میدارند که در هر مورد جداگانه بموجب توافق مخصوص طرز عملی را که بنظر آنها مناسبتر برسد تعیین نمایند .

ماده پنجم - این عهد نامه بتصویب مقامات صلاحیتدار طرفین خواهد رسید و اسناد مصوب آن در طهران مبادله خواهند گردید .

عهد نامه مزبور پانزده روز پس از مبادله اسناد مصوب بموقع اجراء گذارده خواهد شد در تأیید مراتب فوق نمایندگان مختار طرفین این عهد نامه را که بزبانهای فارسی و عربی تنظیم و هر دو متن متساویاً معتبر میباشد امضاء و بمهر خود مهور نمودند .

دمشق در تاریخ پنجم تیر ماه ۱۳۳۳ مطابق ۲۶ ژوئن ۱۹۵۴ میلادی

از طرف دولت جمهوری سوریه

مرتضی مشفق کاظمی

عزت الصقال

متن عهد نامه فوق مشتمل بر يك مقدمه و پنج ماده ضمیمه قانون مربوط بعهد نامه

مودت بین دولت ایران و دولت سوریه بوده و صحیح است .

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان اله اردلان

قانون مربوط بموافقنامه

بمنظور تسهیل و بسط ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالا بین ایران و ترکیه

مصوب ۱۰ اسفند ماه ۱۳۳۴

اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ایران از یکطرف

و

حضرت رئیس جمهور ترکیه از طرف دیگر

از آنجائیکه شایقند بحمل و نقل مسافر و کالا چه در مقصد و چه در مبداء

هریک از دو کشور و همچنین بحمل و نقل ترانزیتی که در خاک آنها انجام میشود بسط و توسعه بیشتری داده شود از آنجائیکه از عان دارند معامله ای که طرفین معظمین متعاهدین متقابلاً در این موارد نسبت بیکدیگر ملحوظ خواهند داشت با مقررات اساسنامه مربوط با آزادی ترانزیت مصوبه کنفرانس بارسلون در تاریخ ۱۴ آوریل ۱۹۲۱ و همچنین با کلیه قراردادها و کلیه موافقتنامه های بین المللی نسبت بمسائل مربوط بحمل و نقل و ارتباطات که برای طرفین معظمین متعاهدین الزام آوراست مطابقت خواهد داشت .

از آنجائیکه توجه دارند که لازمست باتوافق یکدیگر مناسبت برین مقررات را بمنظور تأمین انجام مقاصد مذکور در بالا در حدود موافقتنامه های نامبرده بین المللی اعلام دارند بدون اینکه لطمه بحق حاکمیت و اقتدار طرفین معظمین متعاهدین در جاده هائیکه باین حمل و نقل اختصاص داده شده وارد آید از آنجائیکه تصمیم گرفته اند موافقتنامه ای در اینخصوص منعقد نمایند لذا نمایندگان تام الاختیار خود را بشرح زیر تعیین نمودند:

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران

جناب آقای علی اصغر حکمت وزیر امور خارجه

حضرت رئیس جمهور ترکیه

جناب آقای یعقوب قدری قره عثمان اوغلو سفیر کبیر ترکیه

منار الیهمما پس از ارائه اختیار نامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود

نسبت بمآتب زیر توافق نمودند :

ماده ۱ - دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری ترکیه تعهد مینمایند

که هر یک در قلمرو خود جاده هائیکه شهرهای تهران و تبریز را بینادر طرابوزان

اسکندرون و استانبول متصل مینمایند بسازند و تعمیر و نگهداری کنند بنحوی که وسائط نقلیه بتوانند در جاده ها مرتباً و با آسانی رفت و آمد نمایند .

**ماده ۲ -** بمنظور تسهیل و ازدیاد ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالا در جاده های مورد نظر این موافقتنامه هر يك از طرفین متعاهدین متعهد میشوند که بمیزان وسعت حمل و نقل در جاده های مزبور هر يك در قلمرو خود در مناسبترین نقاطی که مورد استفاده این حمل و نقل باشد بتأسیس و ایجاد انبارها و انبارهای ترانزیتی - وسائل بارگیری و تخلیه - گاراژها - کارگاه های تعمیراتی - دفاتر پست و تلگراف و تلفن - مهمانخانه ها و همچنین سایر تأسیسات مربوطه اقدام نمایند .

**ماده ۳ -** هر يك از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو خود در قطعاتی از جاده های مذکور که بوسیله راه آهن بهم متصل نیست حمل و نقل منظم مسافر و کالا را بوسیله سرویس مناسب که دارای عده کافی وسائط نقلیه موتوری و مطابق با کیفیت احتیاجات حمل و نقل باشد تأمین خواهد کرد .

**ماده ۴ -** طرفین معظمین متعاهدین بشرط معامله متقابله با ادارات و شرکتهای حمل و نقل متعلق بیکدیگر از دو طرف که مایل باشند سرویسهای حمل و نقل خود را در داخله خاک طرف دیگر در جاده های مورد نظر این موافقت نامه بسط و توسعه دهند کلیه تسهیلاتی را که منطبق با مقررات جاریه هر يك از دو کشور باشد اعطاء خواهند نمود .

**ماده ۵ -** سرویسهایی که از جانب طرفین معظمین متعاهدین عهده دار حمل و نقل منظم مسافر و کالا در جاده های مورد نظر این موافقت نامه میباشند باید یکدیگر تماس خواهند گرفت تا با توافق هم کلیه مسائل مربوط بحسن جریان حمل و نقل منجمله بر نامه ساعات حرکت - انطباق ساعات ورود و حرکت - تردد و عبور از مرز و همچنین



امکان ادامه سیر و سائط نقلیه یکی از طرفین در داخله خاک طرف دیگر طبق مقررات ماده ۴ راجل نمایند .

**ماده ۶** - طرفین معظمین متعاهدین متعهد میشوند حتی المقدور هزینه حمل و نقل مسافر و کالا را که در جاده های مورد نظر این موافقتنامه صورت میگیرد خواه بوسیله حذف یا کاهش بعضی حقوق و خواه با هر وسیله مقتضی دیگر تقلیل دهند .

**ماده ۷** - طرفین متعاهدین بمنظور تسهیل رفت و آمد در جاده های مورد نظر این موافقتنامه اقدام لازم معمول خواهند داشت که تشریفات و مقررات اداری ساده شود منجمله تشریفات مربوط به بازدید گمرکی و رسیدگی گذرنامه ها که در باره حمل و نقل مسافر و کالا مجری میگردد .

**ماده ۸** - دولت ترکیه تعهد مینماید اقدامات لازم بعمل آورد که انبارهای ترانزیتی در استانبول - اسکندرون و طرابوزان برای کالاهاییکه از جاده های مورد نظر این موافقتنامه حمل میگردد تخصیص داده شود و همچنین موضوع ایجاد یک منطقه آزاد در بندر اسکندرون هر چه زودتر تحت مطالعه قرار گیرد .

دولت ایران تعهد مینماید اقدامات لازم بعمل آورد که در بازرگان و تبریز و خانه انبارهایی برای کالاهای مذکور تخصیص یابد و موضوع ایجاد یک منطقه آزاد را در نقطه ای از خاک خود که باتوافق نظر طرفین معین خواهد شد تحت مطالعه قرار دهد .

**ماده ۹** - کالاهای و مسافرین و همچنین سائط نقلیه چرخ و سایر سائط نقلیه وقتی بعنوان ترانزیت تلقی میشود که خط سیر آن در خاک یکی از دو کشور با انتقال بار یا بدون آن با سپردن کالا بانبار ترانزیتی یا بدون سپردن - باوقفه در باربری یا بدون آن - با تغییر وسیله باربری یا بدون آن قسمتی از یک خط سیر کلی

باشد که در خارج از يك کشور آغاز و بخارج همان کشور که عمل ترانزیت در خاک آن صورت میگیرد منتهی گردد .

**ماده ۱۰ -** حمل و نقل ترانزیتی مشمول هیچگونه حقوق یا عوارض خاصی بعلمت اینکه بطور ترانزیت حمل میشوند ( بانضمام ورود و خروج) نخواهد بود ولی حقوق یا عوارضی که منحصراً برای تأمین مخارج حفاظت و اداره امور ناشیه از عمل ترانزیت تخصیص داده شود ممکن است از حمل و نقل ترانزیتی اخذ گردد. نرخ کلیه این قبیل عوارض و حقوق باید حتی الامکان مطابق با مخارجی باشد که عوارض و حقوق مزبور برای جبران آن مخارج دریافت میگردد .

**ماده ۱۱ -** کالاهایی که مبدا آنها یکی از دو کشور بوده و در خاک کشور دیگر بطور ترانزیت میباشد بعلمت فروش آنها بمقصد کشور ثالثی مشمول هیچگونه مالیات عوارض و یا حقوقی نخواهد بود .

کسانی که اصالةً و یا و کالةً در معاملات فروش نامبرده بالا دخیل باشند نیز از هر گونه مالیاتی بابت این نوع فروشها منجمله مالیات بر معامله و مالیات بر درآمد معاف خواهند بود .

بدیهی است که معافیت مالیاتی فوق شامل حقوق - حق الزحمه و حق العمل و یا هر گونه اجرت دیگر که اشخاص فوق الذکر با فرادیکه در استخدام خود دارند بنحوی از انحاء میپردازند نخواهد بود .

**ماده ۱۲ -** يك کمیسیون مختلط دائمی مرکب از نمایندگان ایران و ترکیه تشکیل خواهد گردید که در حسن اجرای این موافقتنامه مراقبت نمایند و هر گونه پیشنهادات مربوط بآن را تهیه کنند و برنامه های سالیانه راجع با اقدامات و عملیاتی که جهت اجرای مقررات فوق بوجه احسن باید انجام داد جهت تصویب مقامات مربوطه

تقدیم دارد .

کمیسیون مختلط بر حسب تقاضای رئیس یکی از دو هیئت نمایندگی که کمیسیون را تشکیل می دهند متناوباً در طهران و آنکارا تشکیل خواهد شد .

**ماده ۱۳ -** هر يك از طرفین معظمین متعاهدین در سهم خود مقام مرکزی را که عهده دار تنظیم و تطبیق تدابیر متخذة از طرف ادارات مختلفه صلاحیتدار قلمرو خود بمنظور اجرای مقررات این موافقتنامه و شور در اطراف سفارشات کمیسیون مختلط پیش بینی شده در ماده ۱۲ فوق خواهد بود معین خواهد کرد .

**ماده ۱۴ -** موافقتنامه حاضر مشمول مراسم تشریفات پیش بینی شده در قانون اساسی هر يك از طرفین متعاهدین خواهد بود و انجام مراسم مزبور بوسیله یادداشت بطرف دیگر اطلاع داده خواهد شد .

این موافقتنامه از تاریخ تسلیم آخرین یادداشت اعتبار خواهد یافت و از همان تاریخ موافقتنامه ترانزیتی که در بیستم آوریل ۱۹۳۷ بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری ترکیه در تهران منعقد گردیده ملغی و این موافقتنامه جانشین آن خواهد بود . این موافقتنامه مادام که توسط یکی از طرفین معظمین متعاهدین باشش ماه پیش آگهی فسخ نشده بقوت خود باقی خواهد ماند .

در طهران بتاريخ ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹ در دو نسخه بزبان فرانسه تحریر شد .

از طرف دولت ایران      از طرف دولت ترکیه

پروتکل شماره ۱

**راجع بجاده های ترانزیتی و حمل و نقل**

عطف بموافقتنامه ای که بمنظور تسهیل و توسعه ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالا بین ایران و ترکیه در این تاریخ امضاء گردیده دولتیین نسبت بمراتب زیر توافق

نمودند :

۱ - جاده های مورد نظر موافقتنامه مزبور که اکنون برای رفت و آمد باز است عبارتند است از :

الف - تهران - تبریز - بازرگان - قره بولاغ - بایزید - قره کوز و ارزروم .

ب - ارز روم - طرابوزان .

ج - ارز روم - اسکندرون .

د - ارز روم - استانبول .

ه - تهران - تبریز - خانه - موصل (نسبت بقسمت واقعه درخاک ایران) .

۲ - ادارات صلاحیتدار دولتمین برای ساختن جاده های مذکور در زیر قرار لازم را بایکدیگر خواهند داد و این جاده ها پس از آنکه برای عبور و مرور باز شدند مشمول مقررات موافقتنامه مذکور خواهند بود :

الف - تبریز - خوی - قطور - وان - بیتلیس - دیاربکر - عینتاب - اسکندرون ،

ب - رضائیه - بند - یوکسکوا - هکاری - بیت الشباب - شیرناک - اروفه - عینتاب -

اسکندرون .

ج - رضائیه - خانه - رواندوز - موصل .

۳ - خطوط راه آهن مورد نظر موافقتنامه مذکور در بالا بقرار زیر است :

الف - تهران - میانه .

ب - ارز روم - اسکندرون .

ج - ارز روم - استانبول .

د - موصل - اسکندرون (نسبت بقسمت واقعه درخاک ترکیه) .

۴ - هر توسعه که در خطوط راه آهن یکی از این دو کشور داده شود و بمنظور

تسهیل ارتباطات بین دو کشور مورد استفاده قرار گیرد نیز مشمول مقررات موافقتنامه نامبرده در بالا خواهد بود .

این پروتکل جزء لاینفک موافقتنامه تسهیل ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالا میان ایران و ترکیه است و مدت اعتبار آن همان مدت اعتبار موافقتنامه مزبور خواهد بود .

این پروتکل در تاریخ ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹ در تهران در دو نسخه بزبان فرانسه تحریر شد . از طرف دولت ایران از طرف دولت ترکیه

پروتکل شماره ۲

### مربوط به مراسم گمرکی

عطف به موافقتنامه تسهیل و توسعه ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالا بین ایران و ترکیه که بتاريخ امروز امضاء گردیده دولتین موافقت دارند که نسبت به کالاهایی که از دو طرف در جاده های مورد نظر در موافقتنامه مزبور ارسال میگردد ترتیبات گمرکی طبق مقررات زیر بموقع اجرا گذارده شود :

۱ - در مورد کالاهای ترانزیتی که بوسیله کامیونهای ادارات دولتی و یا شرکتهای خصوصی که متقابلاً توسط دولتین توصیه و قبول شده اند حمل میشود مقامات گمرکی بدون تخلیه بار و بازرسی محتویات بستهها ( مگر در موردیکه ظنین باشند ) بیلیم کردن خود وسیله نقلیه اکتفا خواهند کرد و این در صورتی است که وسائط نقلیه مزبور بطوری تعبیه شده باشند که این کار امکان پذیر باشد .

ادارات دولتی و شرکتهای خصوصی حمل و نقل مزبور نمایندگان یا عاملینی در خاک کشور طرف دیگر تعیین خواهند نمود که در برابر مقامات گمرکی ذینفع ضمانت خواهند کرد که کالای محموله بوسیله وسائط نقلیه آنها و خود وسائط نقلیه

مزبور عیناً بمقصد کشور ترانزیت برسد و الا حقوق و عوارض گمر کی را تأدیسه خواهند کرد .

۲ - مقامات گمر کی بعنوان مدرک ورود کالای ترانزیتی فقط آگاهینامه (مانیفست) هائی را که بزبان کشور ترانزیت درسه نسخه نوشته میشود مطالبه خواهند کرد . آگاهینامه های مزبور از کلیه حقوق - عوارض و مالیات باستثناء حقوق تمبر شانس لری معاف خواهند بود .

۳ - کالاهای ترانزیتی که بوسیله وسائط نقلیه متعلق با افراد یا شرکتهائی غیر از آنچه در بند ۱ بالا ذکر شده حمل میگردد پس از انجام تشریفاتى که بموجب مقررات جاریه هر یک از دو کشور لازم است از قبیل ارائه اظهارنامه و تسلیم سپرده یا تضمین برای کالا و وسائط نقلیه نیز مشمول کلیه تسهیلاتی خواهند بود که برای طریقه ترانزیت پیش بینی شده است .

۴ - ترتیبی که در مورد کالاهای محموله بوسیله راه آهن اجرا خواهد شد طبق مقررات قراردادهای بین المللی خواهد بود که در این موضوع برقرار است . واگنهای محتوی کالای ترانزیتی بدون اینکه سپرده یا تضمینی بابت کالاهای مزبور مطالبه گردد پلمب خواهند شد . چنانچه این قبیل سپرده ها یا تضمین ها قبلاً بمقامات گمر کی در کشوری که حمل و نقل بوسیله راه آهن آن انجام میگردد داده شده باشد ذمه اشخاص ذیربط پس از تسلیم کالا بدو ایر راه آهن بری خواهد گردید .

۵ - کالاهای ترانزیتی موجوده در انبارهای ترانزیتی واقع در خاک هر یک از دو کشور ممکن است برای فروش نمایش داده شود - تعمیر گردد - بآداداده شود یا شست و شو و یا هر گونه عملیات مشابهی در مورد آنها انجام شود و نیز میتوان لفاف این کالاها را عوض کرد و یا تعمیر نمود و همچنین میتوان این کالاها را برای انجام

عملیات مزبور طبق مقررات جاریه هر یک از دو کشور موقتاً بکشور وارد نمود .  
۶- مؤسسات صلاحیتدار در هر یک از دو کشور میتوانند بمنظور ایجاد انبارهای مفروض و یا محوطه های خصوصی در داخل انبارهای واقعی قرارهائی با اشخاص ذینفع بدهند .

۷- طرفین معظمین متعهدین تدابیر لازم را بمنظور تسهیل ورود و خروج کالاهای غیر ترانزیتی نیز اتخاذ خواهند کرد که از هر گونه تأخیر و هر نوع تضییعی در حمل و نقل موضوع موافقتنامه مذکور اجتناب شود .

این پروتکل از تاریخ رسمیت موافقتنامه تسهیل و توسعه ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالابین ایران و ترکیه رسمیت خواهد یافت و مدت اعتبار آن دو سال است چنانچه این پروتکل سه ماه قبل از انقضای مدت اعتبار آن توسط یکی از طرفین بوسیله پیش آگهی فسخ نشود بخودی خود بمدتهای یکساله تمدید خواهد یافت .  
این پروتکل در تاریخ بیست و پنج دسامبر ۱۹۴۹ بزبان فرانسه در دو نسخه در تهران تحریر شد .  
از طرف دولت ایران      از طرف دولت ترکیه

پروتکل شماره ۳

### مربوط بوسایل ارتباط و حمل و نقل

عطف بموافقتنامه ای که بمنظور تسهیل و توسعه ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالا بین ایران و ترکیه در تاریخ امروز بامضاء رسیده دولتین نسبت بموارد زیر توافق نمودند :

۱- ادارات رسمی و شرکتهای خصوصی حمل و نقل که مرکز آنها در ترکیه است از طرف دولت شاهنشاهی ایران اجازه خواهند یافت که سرویس حمل و نقل موتوری خود را تا تبریز بسط دهند . ادارات رسمی و شرکتهای خصوصی حمل و نقل

که مرکز آنها در ایران است از طرف دولت جمهوری ترکیه اجازه خواهند یافت سرویس حمل و نقل موتوری خود را تا ترابوزان بسط دهند معذالك بسط و توسعه فوق منحصراً در مورد حمل و نقل کالاهای ترانزیتی یا کالائی که مبداء و یا مقصد آن یکی از دو کشور باشد محل قبول است .

۲- هر يك از طرفین معظمین متعاهدین با ادارات و شرکتهای حمل و نقل منظور در بند ۱ بالا اجازه خواهند داد که نمایندگیها و عملی در خاک آنان بر طبق قوانین جاریه آن کشورها تعیین نمایند .

۳- اداره راه آهن دولتی ترکیه در مورد کلیه کارهایی که برای کالای ترانزیتی ایران انجام میدهد تخفیفی که میزان آن از ۲۵٪ تعرفه عادی آن اداره کمتر نخواهد بود اعطا خواهد کرد معیناً هر گاه مقدار کالای ترانزیتی ایران از شش هزار تن در سال کمتر باشد اداره مزبور اختیار خواهد داشت میزان تخفیف را تقلیل دهد و یا اصلاً تخفیفی قائل نشود .

۴- دولت ایران تدابیر لازم را اتخاذ خواهد نمود که مخارج حمل و نقل کالا در خاک خود در خطوط مورد نظر موافقتنامه بالا حتی الامکان تقلیل داده شود و میزان این مخارج از تعرفه هائی که در سایر خطوط نسبت بهمان طبقه کالا اعمال میشود تجاوز ننماید .

این پروتکل در همان تاریخی رسمیت خواهد یافت که موافقتنامه تسهیل و بسط ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالا بین ایران و ترکیه که امروز با مضاء رسیده رسمیت یابد و مدت اعتبار آن دو سال است و چنانچه سه ماه قبل از انقضای اعتبار آن یکی از طرفین فسخ آنرا اطلاع ندهد بخودی خود بمدتهای یکساله تمدید خواهد شد . این پروتکل در تاریخ بیست و پنج دسامبر ۱۹۴۹ در دو نسخه بزبان فرانسه



در تهران تحریر شد .

از طرف دولت ایران

از طرف دولت ترکیه

### موافقتنامه پرداخت بین ایران و ترکیه

دولتین ایران و ترکیه بمنظور تسهیل و توسعه بازرگانی ترانزیتی میان دو کشور و همچنین تصفیه پرداختها بین دو کشور نسبت بمراتب زیر توافق نمودند :

**ماده ۱ -** بانك مرکزی جمهوری ترکیه در دفاتر خود بنام بانك ملی ایران يك «حساب تصفیه» بدلار آمریکا باز خواهد کرد . این حساب بدون بهره بوده و هزینه ای هم بآن تعلق نخواهد گرفت .

**ماده ۲ -** مبالغی که هر يك از طرفین متعاهدین در اثر بازرگانی ترانزیتی بطرف دیگر بدهکار شود ممکن است از طریق حساب پیش بینی شده در ماده يك تصفیه گردد .

**ماده ۳ -** پرداختها در ترکیه بموجب حواله هائی که بانك ملی ایران ببانك مرکزی جمهوری ترکیه خواهد فرستاد صورت خواهد گرفت .

پرداختها در ایران طبق اعلامیه های دریافت که بانك مرکزی جمهوری ترکیه ببانك ملی ایران خواهد فرستاد انجام خواهد شد .

**ماده ۴ -** حواله های بانك ملی ایران و اعلامیه های دریافت بانك مرکزی جمهوری ترکیه روز بروز فرستاده شده و شامل کلیه اطلاعات لازم جهت پرداخت بذوی الحقوق خواهد بود .

**ماده ۵ -** دریافتها و پرداختها در هر يك از دو کشور بیول رائج آن کشور صورت خواهد گرفت .

**ماده ۶ -** مانده حساب مذکور در ماده يك بر حسب تقاضا و انتخاب طرف

بستانکار ممکن است توسط طرف بدهکار خواه بوسیله پرداخت بلیره انگلیسی خواه بوسیله صدور کالطبق مقررات عمومی واردات و صادرات جاریه در هر يك از دو کشور تصفیه شود. کشور بستانکار نیز میتواند از موجودی خود در حساب بالا بمنظور پرداختهای جاری خود در کشور بدهکار استفاده نماید.

**ماده ۷-** بمنظور تأمین سرعت پرداختها در ترکیه دو بانک نامبرده بالا راجع بنوع وسیله پرداخت که بجای حوالجات بانک ملی ایران مذکور در ماده ۳ بکار خواهد رفت بین خود توافق خواهند کرد.

**ماده ۸-** بمنظور رفع احتیاجات مسافرین عازم ترکیه بانک مرکزی جمهوری ترکیه بموجب تقاضای بانک ملی ایران مبالغی را که باتوافق نظر دو بانک نامبرده تعیین خواهد گردید از محل حساب مذکور در ماده ۱ بلیره ترك در اختیار مسافرین مزبور خواهد گذاشت. بانک ملی ایران مقررات جاریه ترکیه را در باره ورود اسکناسهای ترك بوسیله مسافرین در فروش اسکناسهای مزبور رعایت خواهد نمود.

**ماده ۹-** تسعیر لیره ترك بدلا از امریکائی و دولا را امریکائی بلیره ترك بر اساس نرخ رسمی بانک مرکزی جمهوری ترکیه صورت خواهد گرفت. تسعیر ریال بدلا از امریکائی و دلار امریکائی بر ریال بر اساس نرخ رسمی بانک ملی ایران انجام خواهد یافت. مطالبات ایران و ترکیه که بیول های غیر از ریال و لیره ترك باشد بر اساس تساوی نرخهای رسمی هر يك از دو کشور بدلا از امریکا تبدیل خواهد گردید.

**ماده ۱۰-** کسانی که مایل باشند پرداختهای خود را بنام بدهکاران ایرانی خارج از حساب مذکور در ماده يك انجام دهند مختار خواهند بود پرداختها را بدلا از بلیره انگلیسی و یا سایر ارزهای آزاد در بانک مرکزی جمهوری ترکیه انجام دهند.

**ماده ۱۱-** دو بانک مزبور برای تعیین ترتیبات فنی بمنظور حسن اجرای این

موافقتنامه قرار لازم را بین خود خواهند داد و کلیه اقدامات لازم را بر طبق قوانین موضوعه در هر یک از دو کشور برای این منظور بعمل خواهند آورد .

**ماده ۱۲ -** چنانچه در انقضای این موافقتنامه در حساب مذکور مانده‌ای بنفع یکی از طرفین متعاهدین باقی باشد طرف بدهکار مانده مزبور را بنا بمیل طرف بستانکار خواه بوسیله صدور کالاطبق مقررات جاری واردات و صادرات در هر یک از دو کشور و خواه بوسیله پرداخت بلیره انگلیسی تصفیه خواهند نمود .

**ماده ۱۳ -** این موافقتنامه همان روزی رسمیت خواهد یافت که موافقتنامه تسهیل و توسعه ترانزیت و حمل و نقل مسافرین و کالا امضاء شده بتاريخ امروز بین ایران و ترکیه رسمیت یابد و مدت اعتبار آن یکسال خواهد بود اگر این موافقتنامه توسط یکی از طرفین با دو ماه پیش آگهی قبل از انقضای مدت اعتبار آن فسخ نشود بخودی خود برای مدتهای یکسال تمدید خواهد شد .

این موافقتنامه در تاریخ ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹ در دو نسخه بزبان فرانسه در تهران تحریر شد .

از طرف دولت ایران

از طرف دولت ترکیه

تهران بتاريخ ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹

**جناب آقای سفیر کبیر**

عطف بموافقتنامه پرداخت بین ایران و ترکیه که در این تاریخ با امضاء رسیده است توقیراً مراتب زیر را باستحضار آنجناب میرساند :

نرخهای رسمی دلار آمریکائی نسبت بریال موضوع ماده ۹ موافقتنامه مزبور همان نرخهایی خواهد بود که بانک ملی ایران در مورد واردات و صادرات معمول میدارد و این در صورتی است که نرخ مخصوصی در این باره معمول باشد و معاملات هم

عبارت از واردات و صادرات و ترانزیت باشد .

هر گونه معاملات دیگر بر اساس نرخهای معاملات غیر بازرگانی طبق مقررات ارزی صورت خواهد گرفت .  
باتقدیم احترامات - وزیر امور خارجه  
جناب آقای یعقوب قدری قره عثمان اغلوسفیر کبیر و نماینده مختار جمهوری ترکیه  
تهران بتاريخ ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹

### سفارت کبرای ترکیه

جناب آقای وزیر

محترماً وصول نامه آنجناب مورخ امروز را که متن آن بقراری است تأیید می نماید :

« عطف بموافقنامه پرداخت بین ایران و ترکیه که در این تاریخ با مضاعف رسیده است احتراماً مراتب زیر را باستحضار آنجناب میرساند .

نرخهای رسمی دلار آمریکا نسبت بریال موضوع ماده ۹ موافقتنامه مزبور همان نرخهایی خواهد بود که بانک ملی ایران در مورد واردات و صادرات معمول میدارد و این در صورتی است که نرخ مخصوصی در این باره معمول باشد و معاملات هم عبارت از واردات و صادرات و ترانزیت باشد .

هر گونه معاملات دیگر بر اساس نرخهای معاملات غیر بازرگانی طبق مقررات ارزی صورت خواهد گرفت »

باینوسیله موافقت دولت ترکیه در نسبت به مراتب بالا تأیید می نماید .

باتقدیم احترامات فائقه - سفیر کبیر و نماینده مختار جمهوری ترکیه

جناب آقای علی اصغر حکمت - تهران

تهران بتاريخ ۵ مارس ۱۹۵۰

### جناب آقای سفیر کبیر

توقیراً باستحضار آن جناب میرساند که دولت متبوعه اینجناب بامراتب ذیل موافقت دارد: هر گاه ارزش کنونی دلار آمریکا نسبت بطلا (۳۵ دلار برابر هر انس ططلای خالص) تغییر یابد مانده بستانکاری یا بدهکار حساب پیش بینی شده در ماده یک موافقتنامه ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹ در روز تغییر مورد بحث متناسب تغییری که در ارزش دلار حاصل شده اصلاح خواهد شد مشروط به اینکه حساب مزبور هر سه ماه یکبار بوسیله طرفین تصفیه گردد و بعلاوه بدهکار حق داشته باشد در هر موقع بدهی خود را را تأدییه نماید.

باتقدیم احترامات فائقه

کفیل وزارت امور خارجه - دکتر اردلان

جناب آقای یعقوب قدری قره عثمان اغلو سفیر کبیر ترکیه - تهران

تهران بتاريخ ۵ مارس ۱۹۵۰

### جناب آقای کفیل

توقیراً وصول نامه آنجناب را بتاريخ امروز که متن آن بقرار زیر است تأیید مرمی نماید:

«هر گاه ارزش کنونی دلار آمریکا نسبت بطلا (۳۵ دلار معادل هر انس ططلای خالص) تغییر یابد مانده بستانکاری یا بدهکار حساب پیش بینی شده در ماده ۱ موافقتنامه ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹ در روز تغییر مورد بحث متناسب تغییری که در ارزش دلار حاصل شده اصلاح خواهد گردید مشروط باینکه حساب مزبور هر سه ماه یکبار بوسیله طرفین تصفیه گردد و بعلاوه طرف بدهکار حق داشته باشد در هر موقع بدهی خود را تأدییه نماید»

بدینوسیله موافقت دولت ترکیه را نسبت بمراتب بالاتر آید مینماید .

باتقدیم احترامات فائقه

سفیر کبیر و نماینده مختار جمهوری ترکیه

جناب آقای دکتر اردلان کفیل وزارت امور خارجه شاهنشاهی - تهران

تهران ۱۱ دسامبر ۱۹۵۰

### آقای سفیر کبیر

عطف بموافقتنامه پرداخت بین ایران و ترکیه که در تاریخ ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹ باهضاء رسیده توقیراً باستحضار شما میرساند که ماده ۶ موافقتنامه مزبور بطریق ذیل تکمیل میگردد :

«مانده حساب مذکور در ماده یک بر حسب تقاضا و انتخاب طرف بستانکار ممکن است توسط طرف بدهکار خواه بوسیله پرداخت بلیره انگلیسی خواه بوسیله صدور کالا طبق مقررات عمومی واردات و صادرات جاریه در هر یک از دو کشور تصفیه شود . کشور بستانکار نیز میتواند از موجودی خود در حساب بالابمنظور پرداختهای جاری خود در کشور بدهکار استفاده نماید .

نرخ تبدیل دلار آمریکائی بلیره انگلیسی بر اساس نرخ صندوق بین المللی پول تعیین خواهد شد »

باتقدیم احترامات فائقه

وزیر امبر خارجه

جناب آقای یعقوب قدری قره عثمان اغلو سفیر کبیر ترکیه - تهران

تهران ۱۱ دسامبر ۱۹۵۰

آقای وزیر :

عطف بموافقتنامه پرداخت بین ترکیه و ایران که در تاریخ ۲۵ دسامبر ۱۹۴۹

بامضاء رسیده توقیراً باستحضار شما میرساند که ماده شش موافقتنامه مزبور بطریق ذیل تکمیل میگردد :

« مانده حساب مذکور در ماده یک بر حسب تقاضا و انتخاب طرف بستانکار ممکن است توسط طرف بدهکار خواه بوسیله پرداخت بلیره انگلیسی خواه بوسیله صدور کالا طبق مقررات عمومی واردات و صادرات جاریه در هر یک از دو کشور تصفیه شود. کشور بستانکار نیز میتواند از موجودی خود در حساب بالا بمنظور پرداختهای جاری خود در کشور بدهکار استفاده نماید .

نرخ تبدیل دلار آمریکائی بلیره انگلیسی بر اساس نرخ صندوق بین المللی پول تعیین خواهد شد».

باتقدیم احترامات فائقه

سفیر کبیر و نماینده تام الاختیار

جناب آقای محسن رئیس وزیر امور خارجه - تهران

قانون مربوط به موافقتنامه بمنظور تسهیل و بسط ترانزیت و حمل و نقل مسافر و کالابین ایران و ترکیه که مشتمل بر یک مقدمه و چهارده ماده و سه پروتکل و یک موافقتنامه پرداخت و نامه های متبادله بین طرفین میباشد بشرح فوق در جلسه پنجمین دهم اسفند ماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امان الله اردلان

قانون بالا در جلسه ۳۰ بهمن ماه ۱۳۲۹

بتصویب مجلس سنا رسیده است





